

عَشْوَدَرِ پَرده می نوارد سَنَارَ * عَاسْتَقَى سُوکُوکَ بَشَوَد آوَارَ *
 هَمْدَ عَالَمِ صِدَائِ نَغْدِ اَوْسَن * کِه تَسْنِیدِ اِنْ جُپِنِ صِدَائِ دَرَارَ *
 جَمِیعِ طَاعَاتِ اَبْرَارِ دَر مَعیارِ نِیازی اَوْجِبَه عِیَارِ نِیَارَد * وَتَمَامِ حَرَمِ فُتَاوِ نِجَارَ *
 دَر دَرِ یَا نِجْمَتِ اَوْکَاةِ نَزْکِی وَجُودِ نَدَارَد * اَكْرَ عَابِدِ زَمَرِ نَدِکِه بَارَزَد * وَاکَرِ *
 عَاصِی رَا نِخَوَانَد کِه نَدَارَد **لَا یَسْأَلُ عَمَّا یَعْمَلُ فَوَیْشَ اَلْیَسْأَلُ بَدِی :**
 اَنَرَا کِه تُو زِ هَبَرِ کُو کَم نَشَوَد * وَاَنَرَا کِه تُو کَم کُنِی کِیَسَ زِ هَبَرِ نِیَسَن *
 عَاصِفَاتِ قَهَرِ شَخَاکِ دَر کَلَه جَبَابِ جِهَانِ رِیغَنَه * وَعَادِیَاتِ هَبَشِ شَرِکِ دَر اَوْجِ *
 قَهَارَمَه زَمَانِ اِیْکِغَنَه **لَا یَلْمُکُ وَلَا یُکْفَرُ** * وَهُو حَیُّ لَیْسَ یَمُوتُ **بَدِی :**
 اَخِیْرُ هُو عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْر * لُطِیفُ اَوْجُونِ دَر کَرِ شَمَه اَیْدِ اَتَشِ رِخْلِیلِ کُشْتَانِ *
 کَرْدَانَد کِه یَا نَارِ کُو یَنِ بَرْدِ اَوْ سَلَامِ عَلٰی اَبْرَهیم * وَعَنُفِ اَوْجُونِ دَنَدَانِ مَآیِدِ *
 هَلَاکِ مَرُودِ پِستَه فَرَمَآیِد * اَوَّلِی نَه بِنَقْدُمِ وَیْدَآیِت * اَخِرِی نَه بِنَاخِرُ وَهَآیِت *
 ظَلَمِی نَه بَرُورِ وَاسْتِیْهَارِ * بَاطِنِی نَه بَکُورِ وَاسْتِیْهَارِ **بَدِی :**
اَلَا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْکَبِیْرِ * وَبَعْدَ اَز تَرْتِیْبِ مُقَدَّمَاتِ وَجُودِ * وَنَقْدِ مَبْدَآئِی *
 فِیضِ وَجُودِ * نَوْعِ اَنْشَا نَرَا کِه بِنِیجَه اِنْ اَوَّلِ * وَثَمَرِ نَفُوسِ وَعُقُولِ سَتِ بَرِ فُجُورِ *
 وَصَوْنِ کَرَامَتِ صَوْنِ کَر * دَر جَنِّ نَقُومِ وَفَضْلِ تَعْدِیلِ صَوْنِ وَمُعَدَّلِ کَرْدَانِ *
 وَازِ سَآیَرِ اَنْوَاعِ حَیَوْنِ مَخْلُوعِ نَفُوقِ * وَکَسُوْتِ قَمِیْرِ اَخْضَارِی وَامْتِیَازِ خَشِیدِ *
 وَتَاجِ وَلَقْد کَر مَنَابِی اَدَمِ * بَر فَرْقِ اَوْنَهَادِ تَا لُغْنَه شُد جَاوِی جَمِیعِ جُزْئِیَّاتِ وَکَلِیَّاتِ

بِمَنْزُورٍ وَمَعْقُولٍ • وَجَمُوعَةٍ بَرَّامَةٍ جَمَاعَةٍ مُكَوَّنَاتٍ فُرُوجٍ وَأُصُولٍ • سُبْحَنَهُمْ
 لَيْلَانَا فِي الْأَفَافِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حِينَ غَرَضٍ كُنْتُ كُنْتُ لِحَقِيقًا فَاحْبَبْتُ أَنْ أَعْرِضَ
 فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ • بِحُصُولِ بَيِّنَاتٍ مِنْ عِظِيمِ رُؤْيَايَ كَيْفَ حَضَرْتُ وَهَابَ
 مَطْلُوقَاتِ السَّمَاوَةِ وَتَوَلَّتْ الْأَفَافُ دَرَبَانُ نَوْجٍ بِشَرِّ أَفَاضَتْ فَرَمُودَ • وَكَأَنَّهَا
 بَدَّلَ أَنْ عَطِيتُ عِظَمِي وَوَهَبْتُ كُبْرَى مَمْنُونٍ مِنْ عِظَامٍ وَمَرْهُونٍ بِعِيمٍ جِسَامٍ
 كَرَّدَايِدِ أَلَسْتُ كَيْفَ هَبْتُ أَنْظَامَ مُوزِمِعَاشٍ وَمَعَادٍ • وَالنِّيَامَ مَهَامَ صَلَاحٍ وَسَدَا
 وَتَمِيمَ رُؤْيَايَ فَضْلٍ وَنِعْمَتٍ • زُمَةُ رُسُلِكَ هَذِهِ سُبُلٌ وَخَلَاصُهُ جُزْءٌ وَكُلُّهُ زِينَةٌ
 عَجَازُ وَرُجْحَانُ إِكْرَامٍ وَأَعْرَازُ أَنْوَعِ الْأَنْوَعِ بَرِّكَ كُرِيدٍ • وَبَكَرَامَةُ أَنْبَاءِ وَأَرْسَالٍ
 وَوَحْيٍ وَنَزِيلٍ وَوَعْدٍ وَوَعِيدٍ فَخِصُوصٍ وَمَنْصُوصٍ كَرْدَانِيَّةٍ تَاخَاكُ نِسْتِيَانِ كُوي
 خَلَقَكَ مِنْ تَرَابٍ • زَابَقُ لَحْنَانِهِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْإِسْلَامِ صَلَاحِي
 وَبَرِّهِ إِلَى اللَّهِ • دَرْدَادُ وَنَدَا سَارِ عَوَالِي الْخَيْرَاتِ بِكُوشِ هُوشِ هَمْدِ كُنَا
 زَسَانِيدُ • وَنِيْمَةُ آيِنِ عِمْقِدِ وَتَمِيمَةُ آيِنِ وَشَاخِ مَظْهَرِ آيِنِ عِظَمٍ • وَمَقْصُودُ
 عَالَمِ وَآدَمِ • سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ • وَحَاكُمَةُ النَّبِيِّينَ بِهَدْيِ مُصْطَفَى رَأْعِيَّةٍ مِنَ الصَّلَاةِ
 أَرْكَاهَا وَمِنْ التَّحِيَّاتِ أَسْمَاءُهَا كَرَّدَايِدِ • هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
 وَبِالْبَيِّنَاتِ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَوْنُهُ الْمَشْرِكَونَ • شَعْبُ
 الْمُرَرَّانِ اللَّهُ أَرْسَلَ عَبْدَهُ • وَبَرَّهَانَهُ وَاللَّهُ أَعْلَى وَابْجَدُ
 وَشَوْكُهُ مِنْ أَسْمِهِ كَيْفَ يُجَالَهُ • فَتَدَا الْعِزَّ بِمُحَمَّدٍ وَهَذَا بِمُحَمَّدٍ

وَبِهِ
 وَبِهِ

سَيِّدِي كَيْفَ حُونَ أَفَنَابِ وَجُودِ أَوَارِافَ لَاكُ طَالِعِ شَدَّ كَوَكِبِ مُوَكِبِ أَنْبَاءِ حُونَ مَاهُ
 دَرُجَاتِ الْخَفِيفِ وَجَحَابِ أَنْظِمَاتِ وَأَنْجَا بِحُجُوبِ وَمُنَوَّزِي شَدَّ • وَبِهِ كَيْفَ دَرُفُوجَاتِ
 وَغَيْرَتِ غَارِبِ وَأَفَلَكُ شَدَّ
 سَبْقُوكَ تَارِيحًا وَأَنْتَ سَبَقْتَهُمْ • فَضْلًا فَانْتَ السَّابِقُ السَّبُوقُ
 خَوَاجَتُهُ كَيْفَ صَبَّ صَدَايَ بَحْرِ نَوْبِ أَوْ مُلْكِ كَوْنِ فُرُوشِ كَرَفَتِ • وَذِكْرُ مَنَاقِبِ وَمَعَالِي
 أَوْ دَرُجَاتِ وَأَكْنَافِ حَسَافَتِ تَارِيحِ وَدَرُجَاتِ شَدَّ • مَشْنُونِ
 أَمْدَانِ دَجِيهَانِ جَانِ مَرْكَسِ • جَانِ حَانَهَا بِحَمْدِ أَمْدِ وَبَشَرِ
 غَرَضِ كَرْجِ حَمْدِ أَرْزِ أَوْ • أَوَّلُ الْفِكَرِ خَيْرُ الْعَمَلِ أَوْ
 كَامِلِي كَيْفَ رُوحِ الْقُدُسِ أَقْبَسَ أَرْزَاقِ أَوْ كُنْدِ • وَنَفْسُ نَاطِقَةٍ أَعَزَّ وَأَرْجَحُ
 أَفْضَالِ أَوْ تَمَازِيْدِ
 هَلْ أَبْصَرْتَ عَيْنُ الزَّمَانِ نَظِيرَهُ • لَا وَالَّذِي غَلَبَ الْعُقُولَ جَمَالَهُ
 قَدَسَارِ سَيَّرَ الشَّمْسَ صَبَّ كَالِهِ • اللَّهُ أَكْبَرُ وَالْكَوْنُ كَمَالَهُ
 وَلَهُ جَلَالُ لَيْسَ فَوْقَ جَلَالِهِ • الْأَجَلُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ
 سَوْدُ أَوْيَانِ هَوَايَ نَفْسِ أَمَانِ زَادَ كَلِمَاتِ قَانُونِ مِلَّتِ وَشِفَائِي عَاجِلِ • وَمُسْتَسْقِيَانِ
 بَوَادِي ضِلَالَتِ زَادَ مَشْرَبِ شَرِبَتِ أَوْجَاعِي كَامِلِ •
 هَذَا نَابِيَةُ الْإِحْسَانِ مِنْ خَلْقِ الْأَرْزِ • وَلَوْلَا مَا كُنَّا إِلَى الْخَيْرِ سَيِّدِي
 أَمِي كَيْفَ مَيَّامِ تَوْفِيْقِي • وَأَنْبَاءُ مِنْ الْأَنْبَاءِ • خَطِّ نَسْخِ بَرَسْفَارِ مِلَكِي وَادِيَاتِ

كَشِيدٌ وَيَأْتِيهِ **الْأَنبِيَاءُ** كُنْتُ سَوَاقِ أُمِّمٍ وَأَقْوَامٍ فُرُوشِشْتِ **لِلْمَوْلَى**
 زُورِ أَمْرِ رُوحٍ قِدَمٌ • شَهْ جَمَلُهُ يَحْفَظُ وَيُؤَيِّ قَلَمٌ •
 زُورِ قَضَا وَقَدْ حَرَفَ حَرَفٌ • فُرُوشَانِ لِي مِنْ طَوْعٍ وَخَوْصَرَفٌ •
 بَرُو بَادِ زَكْرَكَ دَارِ فَرَنْ • بَرَنْ سَيَرُوسِ رَتِ هَرَا فَرَنْ •
 فَصِيحِي كِهْ چُونِ تَبِغِ زَبَانِ اَزْ نِيَامِ بِيَانِ بَرَكْسِيدِ قَامَتِ فُصِيحِي عَرَبِ وَعَجَمِ رَا قُوتِ نَاطِقِ
 سَاوِطِ شُدْ • وَچُونِ تَمَدِّ بِلَاغَتِ اَزْ مِيدَانِ بَرَا عَتِ بَرَانِي كِتَابِ جَمَاهِيرِ بِلَاغِي دُو
 وَحَضَرِ اَعْيَانِ تَمَالُكِ وَتَمَالُكِ اَزْ دَسْتِ رَفْتِ **قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ**
صَادِقِينَ اَكْرَهْ بَرِ مَصْدُوقِ **لَا تَفَرِّقْ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ** **وَأَعْيُنًا**
 جَمُوعِ اَنْبِيَاءِ عَلَيِ اخْتِلَافِ طَبَقَا تَهْمُ كَفَرُوا اِحَدِ وَتَمَثَّلَتْ بِكَ وَجُودَانْدِ •
 اَزَانِ جَهَنَّمَ كِهْ هَمَّهْ مَبْعُوثِ اَزْ بَرِي بِكَ غَرَضُ وَانْ قَصْدُ وَجْهْتِ بِحَضَرَتِ عَرَشِ
 وَاعْجَازِ اَزْ مَا سَوَى اللَّهِ • اَمَّا بَرِ قَضِيَّتِ **تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَلْنَا بَعْضَهُمُ عَلَى بَعْضٍ**
دَرَجَاتٍ وَبِحَسَبِ اخْتِلَافِ اَحْكَامِ اَزْ لِي وَضَعْفِ وَقُوَّتِ قَوَائِدِ دَرِ قَبُولِ فَيْضِ
 وَشَايِرِ عِلَلِ وَاسْبَابِ بَا عَيْنِ اَرْغِيَّتَانِ شَخْصِي مَرَاتِبِ مُتَنَوِّعِ مِي شُودِ وَدَرَجَاتِ مُتَفَاوِ
 مِي كَرْدَدِ • وَزِنَجَانِ كِهْ بَعْضِي اَزْ بَعْضِ اَمْرَانِ مَحْصُوصِ بَصْفَتِي بَا لَفْظِي دُونِ بَعْضِي
 چُونِ اَلْوَالِغَرِّمِ وَرُسُلِ وَحِيْبِ وَخَلِيلِ وَصَفِي وَرُوحِ وَكَلِيمِ • وَطَائِفُهُ صَا حَبِ
 كُنْتُ اَنْدُ وَفَوْجِي صِرَاجِ صُحُفِ وَالْوَاخِ • وَكُرُوهِي رَا فَيْضِي وَاسِطُهُ اَسْتُ •
 وَجَمْعِي رَا بَوَاسِطُهُ • بَسْ بَرِي قِيَّاسِ مُحَقَّقِ شُدْ كِهْ مَنَارِ مُخْتَلِفِ سَنَتْ وَمَقَامَاتِ مُتَفَاوِ

بَرُو بَادِ زَكْرَكَ دَارِ فَرَنْ

چُونِ اَيْنِ مُقَدِّمُهُ مُقَدَّرُ شُدْ بَرَا بَابِ تَحْقِيقِ يُوَسِّدُ نَبَا شُدْ كِهْ اَزْ مَرْتَبَةِ رَبِّ لَا اَنْدُ
 عَلَيِ اَلْاَرْضِ مَرَا كَا فَرَنْ اَيَاكُ تَامَقَامِ **اللَّهُمَّ اِهْدِ قَوْمِي فَاِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ**
 بَوَاقِي بَايَرِ اَسْتُ • وَازْ مَوْقِفِ **اَزْ لِي اَنْظُرْ لِيكَ** تَامَنِي اَيْدِ عِنْدِ رُوحِ
 مَسَا فَنِي بَعِيدِ • مُنَاجَاتِ بَرَكُوهِ طُورِ وَطَلَبِ رُوحِ كَا • وَشِيرِ دَرْ مَلَكُوتِ
 وَمُكَاشَفَتِ بَا حَضَرِ جَبْرُوتِ كَا • دَرِ اَيَا بَعْضِ شَكَا فَرَنْ اَزْ مُشْكِلَهَا اَسْتُ • لِيَكِنْ
 قَرَصِ مَاهِ بَسْرَانِ كُشْتِ شَكْسَنْ كَا مَنَهَا اَسْتُ • اِزْ اَلْبِ اَمْرَاضِ اَشْبَاحِ اَزْ مُكَاشَفَتِ
 اَمَّا عِلَاجِ سُوءِ اَلْمَزَاجِ اَزْ رُوحِ اَزْ مَعْجَزِ اَسْتُ • **لِلْمَوْلَى**
 فَطَوِي لَكَ اَي سَيِّدَا مَرْسَلِينِ • زَسُو كَرِيْمِ مَطَاعِ مَكِينِ •
 كَرَاهِي اَنِ كَا فَرَنْ كُوَيْدِ • كِهْ مَدَجَتْ جِهَانِ اَفَرِ كُوَيْدِ •
 هَرَا اَنِ تَحْفِ تَحِيَّاتِ زَاكَا • وَطَرَفِ صَلَاتِ صَلَوَاتِ • بَرْمَقِدِ مَطَهْرِ وَنُصْرَةِ مُنَوَّرِ •
 بَادِ • وَبَعْدِ اَزْ بَرَالِ وَاهِلِ اَيْنِ اُو • وَاجِلُهُ خُلُقَا وَاعْرَهُ جُلُقَا وَاحْتَابِ • كِهْ سَيَّارِ كَا
 بِيَا بَانِ مَشْرُوعِ وَمَعْلُومِ وَنَسْتَا زَكَا اَحْيَا كَا اَلْجُومِ اَنْدِ • **سَيِّدِ**
 مِنْ اَلْقَوْمِ اَلَّذِينَ اَقْرَضُوْعَا • بِفَضْلِهِمُ اَلْاَصَادِقُ وَاَلْاَعَادِي •
 بِهِمْ عَرَفَ اَلْوَرَى سُبُلِ اَلْمَعَادِ • وَهُمْ دَلُّوا اَلْاَنَامَ عَلَيِ اَلرَّشَادِ •
 عَلَيْهِمُ رِضْوَانُ اللَّهِ اَجْمَعِينَ اَكْنَعِينَ اَلْيَوْمِ اَلَّذِينَ • **مُحَمَّدِ يَا ذِي سِتَابِ**
اَسْلَامِ اَبُو اَلْفَتْحِ سُلْطَانِ بَرَهَانَ اَلْحَقِّ **اَلدِّينِ اَلْاَحْمَدِ** **مُحَمَّدِ**
 خَلْدِ اَللَّهِ تَعَالَى خِلَافَتُهُ وَسُلْطَانُهُ • بَدَلِ قَاطِعِ وَزَاهِمِ سَا طَعِ ثَابِتِ شَهْ اَشْكَ

بعد از ناموس کبر که شریعت عظمی است هیچ زینت و درجه خطیر تر از ملک
 و سلطنت نیست و کدام مرتبه و منزلت بالاتر از آن تواند بود که پادشاه علی الاطلاق
 جلت عظمته و علو کلمه در کتاب کز نور و کلام فایده خود ملوک عادل را بخلاف
 و نیابت خود منسوب و منعین گردانیده است و عیان شغل و عمل و زرق و جل در
 دست اخنیار و قبضه اقتدار ایشان باز داده است **حیث قال عمر بن قائل الله جعلكم**
خلائف الارض و رفع بعضكم فوق بعض در جگات و حضرت
 نبوی صلوات الرحمن علیه بر صدق این معنی و صحیح این دعوی گواهی داد
 و تعبیر از سلطان بطل الله کرده که **السلطان ظل الله فی الارض یا ولی الله**
کل ظن و یا ضافت با اسم ذات اشعار بدان کرده که نسبت موجودات با پادشاه
 نسبت اسم است **باسم الله** تا همگان از راه متابعت و مطاوعت متوجه
 حضرت اوشده هر یک بقدر قابلیت و استعداد خود از او محظوظ و بهره مند شوند
 و نسبت بسایه از جهت قرب و شدت اتصال کرد تا معلوم گردد که بعد از
 طبقه انبیا هیچ طایفه از طوایف انسان بزرگوار تر از ملوک دین دار و سلاطین دولتیان
 نیستند **بشهادت این مقدسات** دعای دوام دولت و مزید شوکت پادشاه وقت
 بر صغیر و کبیر و غنی و فقیر از قبیل لوازم باشد چه جمیع عالم و رفاهیت
 آدم بوجود شریف پادشاه منوط و مرطوب است و سکون دایره دهم و انطفا نایب
 شجاعت عادل و سیاست و حفظ و حراست او موقوف آورده اند که فضیل رحمه الله

علیه گفت **اكثر مراد مدت عمر یک دعاست** افند از ایشان روزگار پادشاه وقت کدام
 چیز جگات و همان و همانان بخیر و اوبار بسته است و در حمایت دولت او مظلوم از ظلم رسته
 و در احبار موسی علیه السلام از حضرت عزت منقولست که **اذا استعلت علیکم**
خیارکم فهو علامه رضائی عنکم و شاعر ازین معنی عبارت کرده است که
 بقومی که نیکی پسند دندای **دمد خست و عادل نیک رای**
 چون آید دهر بر عالمی **کند ملک در پچه طالع**
 والله ایمن و البته که درین عهد خشنودی و احوال عظامه از بدکار خود واضح و لا محقق
 و آثار لطیف و رحمت او تبارک و تعالی در بیان عالمیان ظاهر است که سیر سلطنت و همان داری
 بفر وجود سلطانی صاحب دولت **عالی همت پاکیزه سیرت** شامل نعمت کامل
 معذرت که بکمال عقل و وفور دانش و شجاعت نفس و زانین رای و متانت
 و صراحت عزم و جتن محنت و لطیف محض و شمایل خوب و خصایل مرغوب و شمول
 و عموم مکرمت خلق و خلف و قولا و فعلا مزین و محلی است از آستانه و اینکه دولت
 بمن نقیبت پادشاهی و لا کوهر دانش روز **کرم خلقت سلیم فطرت که فضایل**
 شمایل مصطفوی و شمایل خصایص منضوی در افعال و اقوال و حرکات و سکنات او
ظهر من الشمس و اشهر من الامر است و در تمیز و تعدد و دولت و تائید
 ملک و ملت و تقدیم مناسبت فرمان روی و نصیحت و طاعت کشور کشایی و تدبیر
 مویلا و تنظیم مصالح عباد و صیانت جون اسلام و مراقبت خاص و عام خردی

وَأَفِي وَنَظَرِي شَاكِي وَجَدِي حَمِيدٌ وَدَرْيَا سَعِيدٌ دَارِدٌ بِرَأْسَتِهِ وَهُوَ السُّلْطَانُ الْأَعْظَمُ
وَالْقَهْرْمَانُ الْأَعْلَى الْأَكْرَمُ بِحُجِيِّ مَعَاهِدِ الْعَدْلِ وَالْإِصْرَافِ مَا جِي مَعَالِمِ الْجَوْدِ
وَالْإِعْتِسَافِ قَامِعِ الْكَفْرِ الْمُتَرَدِّينَ قَاهِرِ الْفَجْرِ الْمَفْسِدِينَ مُدِيرِ مَصَائِحِ الْأَسْمِ
مُهْدِي قَوَاعِدِ الْعِلْمِ وَالْحُكْمِ ذُو النَّفْسِ الْقُدْسِيَّةِ وَالْمَلَكَاتِ الْمَلَكِيَّةِ الَّذِي أَنْصَبَ
بِصَوْلَتِهِ عِلْمَ الْإِسْلَامِ وَاجْتَمَعَ بِدَعْلَتِهِ شَمْلُ الْخَوَاصِّ وَالْعَوَامِ مَنْ إِذَا مَلَكَتْ أَسْبَحَ وَأَذَانَال
أَسْبَحَ وَأَذَانُ ظَهَرَ غَفَرَ وَأَذَانُ دَعَا عَزَّ وَجَلَّ

وَمَنْ مَلَكَتْ فَقَرُّ وَمَنْ قَبِلَ غَنَى وَمَنْ عَرَضَتْهُ جُورٌ مَالَهُ عِبْدُ
مَا قَالَ إِلَّا صَبَابٌ وَمَا قِيلَ إِلَّا لَجَادٌ وَلَجَابٌ مَا هَفَا أَحَدٌ إِلَّا عَفَا عَنْهُ وَمَا جِي أَنْ لَاحِي إِلَهِي
جَارَ الْكَمَالِ بِحَيْدٍ وَبِحَيْدٍ وَكَلاهما فِيهِ غَنَى وَغَنَى
وَجَوَى طَرِيفِ الْحَمْدِ غَبَّ نَيْدٍ فَيُظَلُّ يُفْقِوْ مِنْهُ كَيْفَ يَشَاءُ
ظَهَرَ لَهُ فِي الْمَكْرَمَاتِ بَدَائِعُ عَجَزَتْ عَنْ سَنَابِطِهَا الْجَمَّاءُ
وَلِطَافُهُ بِالْكِبَرِيَاءِ مَشُوبَةٌ صَغُرَتْ نَفُوسًا عِنْدَهَا الْكِبَرَاءُ

بَنِي الْحَمْدِ فَتَسِيدُ وَصِيَادَاتِ الْعُلَى فَتَسِيدُ أَوْعَدَ مَا عَطَى وَوَعَدَ مَا وَفَى أَشْرَفَتْ الْأَرْضُ لِمَوْعِ
أَنُورِهِ وَأَتَسَنَّفَتْ الْأُمُورُ بِشَوَاقِبِ آرَائِهِ وَافَكَانَ الْعِلْمُ الْقَائِمُ بِأَمْرِ اللَّهِ الْمُعْتَصِمُ بِحُجْلِ مِنْ اللَّهِ
خَلِيفَةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَرَجْمُ مِنْهُ الْمُهْدَاةُ إِلَى رُبِّيَّةِ **أَبُو الْفَتْحِ**
سُلْطَانُ دَهْلَوِي الْجَوِي الدَّوْلَتِي الدِّينِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ خَلَّدَهُ اللَّهُ
بَعَثَ فِي خِلَافَةِ الْأَرْضِ مَلِكُهُ وَسُلْطَانُهُ وَرَفَعَ قَوْفَ السَّمَاءِ كَيْنَ مَجْلَهُ وَمَكَانَهُ وَصَانَهُ بِمَحَاسِنِ

أَشْرَفَتْهَا رَأْسُ الْإِسْلَامِ وَأَسْتَفْمَا مَا لِنِعْمَتِهِ بِالْحِسَامِ خُشْرُوِي كِه أَفْكَارِ جِهَانِ ثَابِتِ أَقْبَانِ
أَزَارِي جِهَانِ آذِي أَوَكْدُ وَعَقْلِ دُورِ بِيْزِ شُصُوبِ أَزَاكَارِ مُشْكَلِ كُشَايِ أَوَمَايَكْدُ
كُفْنُهُ زَايَشَرِ زَا فَلَكَ مَنْ دُونَهُ شَمْسُ الْبُحْبُوحِ خَوَانِدُ فِكْرُشَرِ زَاخِرِ مَنْ عِنْدُ عِلْمِ الْكِتَابِ
دَاوَرِي كِه دَرِ شَحِيقَا وَشَهِيهِ مَالِ أَوْ تَبِزِ سُلْطَانَتِ زَا كَوَا شَرِ عَدْلَتِ وَدَرِ شَهِيدَا دَوَلَتِ شَهِيدَا
أَوْ شُومِ جِهَانِ دَاوَرِي زَا رَجَشَرِ بَدَلِ **شِعْر**

أَمَّا فَلَمْ كَفَيْهِ عَاوِي وَصَال فَلَمْ يَفْتِ بِدِيْرِ جِسَانِ
وَكَلَفَ الظُّلْمَ جَنِّي لَيْسَ بِخَشِي ظُلُومٌ غَيْرَ أَجَاطِ الْيَحْيِيَانِ
فَوَيْ فِي الْجَوِّ غَيْرَ الْعَمِيرِ بَالِكِ وَلَا فِي الْأَرْضِ غَيْرَ الصَّبْرِ عَاوِي

زُشُومِ جَوْدِ وَتَعَدَّى دَسْتِيَا زِي بِخِجَانِ كُشَايِ أَوَا دَرِ شَرِافِ وَوَعَلَا دُورِ خُشَلِ أَوَمَايَكْدُ
مَرْدِي دَسْتِ دَرِ يَافِضِ أَوَا طِمَاشِ بِدِيْرِ فَنَهْ نَدَايِ زَا رِي بِيْكَ وَنَهْ آوَا شَايِ هُوِيَا **مَثُورِي**
بَدَلِ نَجَايِ بِسْتَرِ مَرْدِ كَرَمِ نَكْدُ كِه عَدَلِ وَبَدَلِ تَوَا بَاخَانِ آدَمِ كَزْدُ
خُدَايِ خَوَاشَتِ كِه بَرْعَايِ خُشَايِدِ تَرَا جَرِ خُشْدِ بَا دَسْتَاهِ عَالَمِ كَزْدُ

جُجَايِ كِه بُرُوقِ صَوَائِدِ صَوْلَتِ كَزْدِ آوَا دَرِ بَرَا نَكِيدِ وَهُجُومِ بَوَاكِ هَيْبَتِ شَاكِ بِرُفَقِ آتَمَاتِ
بِيَزْدِ سَدَادِ قَهَرِشِ جُونِ دَمِيْدِ كَزْدِ كَلَاةِ آوَا شَرِ فَرْدِيْنَ بَرِيَايِدِ وَوَعَدِ وَاعِدِ غَضَبِشِ اَكْرِي كَوِي
يَدِ آوَا بِيْ دَرِ لَيْدِ **شِعْر**

جُودَتِشِ تَوَا يَزْدِ بِيْغِ وَتَسَلَّمَ زِهَانِ بَرِيَايِدِ رَهْتَرَامِ وَتَبِزِ
دَلِشَرِيَا نِ پَاكِ شُودِ جُونِ آوَا كَرَايِغِ تَوَا كَزْدِ بَرِ خَمِيْدِ

سَنَانِ تَوْبِ جَهَنَّمَ بِدَنِكَالْ مُعَصِّرُ رَادِّ رُكِّ زَرِيرٍ
 دَرَانِ دَمِ كَاجِلِ سَوِي جَانِ خَصِمِ بَنُو سَنَانِ تَوْبَا شَدَّ مَسِيرِ
 جَانِ بَرَزِ بَشَكْدَدِ زُجْجِ تَوْبِ كِه مَاهِي زُخْتِكِي دَرَابِ غِلْبِ
 وَمُسْتَكْبِرِ لَمْ يَعْرِفِ اللَّهَ سَاعَةً رَايَ سَيْفَهُ فِي كَفِّهِ فَشَهَدَا
 نَظْلَ مُلُوكِ الْأَرْضِ حَاشِيَةً لَهُ نَقَارُهُ هَلَكِي وَنَلْقَاهُ شَجَدَا
 كَرِي كِه أَفْنَابِ فِضْرِ أَوْ زُخْتِكِ وَزَنَابَا زَنَسْتِ وَأَبْرَاجِ سَنَانِ أَوْ زُجْجِ وَزَنَابَا زَنَانِ أَثَارِ عَوَارِفِ
 وَصِنَائِعِ أَوَاكِمِهِ دِينَ وَصِيْبِ مَكَارِمِ وَمَعَالِي أَوَاكِمِ شَنِيدِ **فَارِسِيَّة**
 اِي جُودِ تُو تَوَانِ كَرْدَنِ هَر دَرُو بَشِي وَيَا قِبَالِ تَوَا سَنَانِ شَدَّ هَر دُشَوَارِي
 عَا شُو دَكِ جَبَلِ تُو وَشَاهَانِ جَمَا دَر جَبَلِ دَرِي يَا بَخْشِ دِي نَارِي
 سَا هَا جَا مِلِ كَانِ كِه هَمِ زَدِ خُوشِيدِ كَر دِيكِ زُونِ عَطَايِ تُو بُو دِ بَسِيَارِي
 لَاوِ دِيَا جِهَ زَمِ قَاعِ كَانِ جِهَ هَمِ كَر جَبَلِشِ اَز كَرَمِ جُودِ تُو كُمِ اَرِي
 كَامِلِي كِه كِلْيَاكِ جَقَايِقِ تَصَوُّرِي وَتَصَدِيقِي جُزُوِي اَز مَعْلُومَاتِ خَاطِرِ قِيَاضِ اَوْسَبِ وَمُعْطَاكِ
 دَقَائِقِ عَقْلِي وَجَسِي بَعْضِي اَز مَلَكَاتِ ذَهْرِ وَقَادِ اَوْ اَصُولِ وَفُرُوعِ مَعْقُولِ وَمَشْرُوعِ مَشْرُوعِ
 وَمُقَصِّلِ اَنَسْنَه وَنَفِيرِ وَقَطْمِيرِ عِلْمِ ظَاهِرِ وَبَاطِنِ مَكشُوفِ وَمُحَقَّقِ كَدَانِيدِ **شعر**
 اِنْ سَلَّ قَلَامُهُ يَوْمًا لِيُعْمِلَهَا اَنْتَا كُلَّ كَيْفٍ هَر عَامِلَه
 وَاِنْ اَقْرَبَ عَلَيَّ رَقِّ اَنَامِلَه اَوْ تَا لَرَقِّ كُتَابِ اَلَا نَامِ لَهُ
 فَصِيحِي كِه يَقُوْتُ وَرِيحِي صَرِيحِي عِبَارَاتِ مُنَوْنِدِ دَلْعَاتِ مُنَوْنِدِ اخْرَاعِ كُنْدِ وَكَانَ قَافِيَه

دَرِ الْفَاظِ زَايِقَه مُنْدِجِ كَرْدَانِدِ اَبَاكَرِ مَعَالِي خِيَه فِكْرِ وَرُو بَشِي خَاطِرِ خَطِيرِ اَوْ اَمْسْتَفَاضِ وَفُونِ
 لَطَائِفِي مَكْتِ وَتَا مِلِي صَمِيرِ وَشَرِ اَوْ اَمْسْتَفَاذِ **شعر**
 فَصِيحِي مَتِي نَطَقُ نَجْدِ كُلِّ لَفْظَةٍ اَصُولِ الْبَرَايَاتِ اَلِي تَشْفَعُ عِ
 يَتِيَه اَلْدَقِيقُ الْفِكْرِ فِي بُعْدِ غُورِ وَيَعْرِوْتِي فِي تِيَا وَهُوَ مَصْنُوعِ
 اَنَكِ بَرَا سَرَا جِي كَمْتِ دَر مَزَانِ وَفَقِ شَوِي اَز وَرَقَايِ صَمِيرِ شَرِيكِ وَرُكِّ شَكْرِي
 سَا قِيَانِ طَبِيعِ اَوْ جُونِ خَمَرِ مَعْنِي دَر دِهَمْدِ هُوَرِ لَوِي كُوشِ زَاهِينِ سَا عَرِي كُوشِ سَا عَرِي
 اَبِ وَتَشَرَا اَشْكُرْ دَر بَرَمِ اَوْ جَا ضَرُ كُنْدِ اَز مِيَا نِ هَر دُو رَدَا دَكِ لَا مَشْرِ اَوْ زِي
 مَنِ غِي دَانِمِ كِه اِيْنِ جَنَسِ نَحْوِ زَا نَا مَر جِي سَتِ نَهْ نُبُوْتِ مِي تَوَانِمِ كِه نَشْنَه سَا جَرِي
 نِيَكِه زَا اَز فَرَجِ نَامِ مُبَارَكِ اَوْ خَدَّ بَرَلَتِ وَخُطْبَه زَا اَز قَلَابِ مُسَايُونِ اَوْ اَوَانِ اَعَالِي زَا اِيَا نِيَصَرْتِ
 شِعَارِ اَوْ هَر دِيَا رَكِه رَفْنَه سَرَا اَز اَمْدَنِ وَشَمَشِيرِ جِهَانِ كِه اِي اَوْدَرِ هَر مَصْرُوفِ كِه اَمْدَنِ سُرُخِ رُؤْيِ رَفْنَه
 وَمَنْ يَدْعِي مِثْلًا لَهُ فِي صِفَاتِهِ اَوَّلُ اَلْهَمِّ يَاقُومُ بَرَهَانِكُمْ هَا تُو
 ثَبَّتَ اللَّهُ تَعَالَى دَعَا تَمِ دَوْلَتِهِ وَفَهَرَ اَعْدَاءَ الدِّينِ كِبَرِ وَصَوْلَتِهِ وَسَلَّطَهُ عَلَى سَيِّطَةِ الْعِبْرَةِ
 وَنَحْرَلَهُ مَائِي فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَوَقَاهُ عَنَّا حَزَنًا وَبَاكَاهُ وَلَقَاهُ مَا يَحِبُّ وَيَهْوَاهُ فِي
 اَسْرَجِ جَالِ وَابْنِ قَالِ وَاهْنِي عَيْشِ وَاهْنِي جَيْشِ مَا مَدَّ اِلْجَامُ وَهَطَلِ اَعْلَامُ وَهَرَقِ
 بَارِقِ وَوَطَرِ وَطَارِقِ بِفَضْلِهِ الْعَمِيرِ وَطَوْلِهِ الْجَسِيرِ
سَبَبِ تَالِيفِ كِتَابِ وَاعِلَتِ تَحْزِينِ
 جِيْنِ كُوِي كَشَائِنِه اِيْنِ زَانِ اَوَا رَيْنِه اِيْنِ طَرَاكِ اَشَاخِ اِيْنِ جَامِه وَنَشَاخِ اِيْنِ كَارِ نَامِه

الْمُعْتَرِفُ بِقَصْرِ بَاعِهِ وَفَدْرِ مَنَاعِهِ عَزِيزٌ زَارِدٌ شَيْخٌ لَا شَرَّ لَابَدِيٍّ مَوْلَاكَ وَالْبَعْدَاءُ حِيٌّ مَقَامًا
 كِهْ دَرِ تَوَالِفِ أَيَّامٍ وَسَوَابِقِ شُورِ وَأَعْوَامٍ كِهْ طَالِعِ عَالَمِ مَطْرَحِ اشِعَّةِ سُعُودِ بُودِ وَكَوَاكِبِ
 اَمَّالِ وَأَمَانِي دَرِ بَطَاقِ صُعُودِ مَسْعُودِ اُمُوزِ بَرُو وَفُوزِ اَزَادَتِ جَارِي وَمَشَارِبِ عَيْشِ اَزْ شَوَابِ
 كُوزَتِ صِرَافِي وَعَارِي قَضَا يَا مُنَظِّمِ وَمَصْرَاحِ مُلْكِيهِمْ جَوَالِ سَلِيمِ وَوَضَاعِ مُسْتَقِيمِ
 فِتْنَةِ نَائِمِ وَأَمْرِ قَاطِرِ عَدَلِ شَامِلِ وَبَدَلِ كَامِلِ نَحْتِ سَعِيدِ وَعَيْشِ رَغِيدِ جِهَانِ حَرَمِ وَدِهَانِي غَمِ
 شُورِ نَقْضِ نِيَّتِ وَمَا شَعَرْنَا بِأَضْيَافِ هَرِ وَلَا سَنَدَارِ
 قَامَا لِيْلَهُنَّ خَيْرٌ لَيْلٍ وَأَقْصَرَمَا يَكُونُ مِنَ الْكُنْهَاتِ

مَنْ بَدَأَ مُقِيمٌ دَارَ السَّلَامِ بَعْدَادَ الْفِي لَمْ يَخُفْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ بُودُمْ وَدَرِ عَرَصَةِ جَوَانِي كُونِ
 طَرَبِ وَشَادُ مَا فِي حِي بُودُمْ

خَطْلَةُ دِلْ كُشَا نَزَارِ وَنُشْتَانِ اَزَمْ وَبَقْعَةُ خُجَسْتَنَةِ تَرَارِ جَرِ اِيْرَجَمْ سَوَادِي چُونِ كِسْوِي
 مَاهِ زُفْيَانِ دِلِ اَوِيَزِ وَمَعْمُونِ چُونِ جِهَنِّ شِيمِ بَرَكِ طَرَبِ اَنِكِرِ

اَرْضُ تَجْرِبَهَا اَلْخِلَافَةُ دِيْلَهَا وَهِيَ اَلْجَبَاهُ مِنَ اَلْمُلُوكِ تُعَقِّرُ
 فَكَأَنَّهُمَا جَلِيَّتٌ عَلَيْهِمَا جَنَّةٌ وَكَأَنَّ رِجْلَهُ فَاضِرِيهَا اَلْكُوْزُ
 وَهَوَاؤُهَا اَرْجُ النِّسِيمِ وَهِيَ مِسْكُ تَهَادَاهُ اَلْعَدَا اَزَادُ فَرُ
 يَقْوَى الضَّعِيفُ بِهَا وَيَا مَرْخِيفُ فَلَقْتُ وَبَادَنَهُ وَتَرَى اَلْمُقَدَّرُ

لِكَمَالِ الدِّينِ اَشْبَعِيكَ اَلْاَصْفَهَانِي

بَقْعَةُ اَزَامِ لَطِيفِ فَرَا شَتِ كَعْبَةُ فَضْلِ وَقَبْلَهُ هُنَا شَتِ

نَهْ دَرِ فُوزِ زَكَرَاتِ تَا شَيْدِ نَهْ بَرُو چَا دَنَاتِ رَا كَدَرِ شَتِ

اَزِ لَحْزِنَتِ عِمَارَاتِشِ چَرَحِ وَخُورِ سَيِّدِ اَلْجُورِ دُورِ زَانَتِ

مَطْلَعِ اَفْنَابِ اَقْبَالِ شَتِ نَكِيهِ شَكَاهِ سَعَادَتِ وَطَفَرِ شَتِ

رَاسَتِ كُونِي كِهْ اَرْطَرِ تَوَهَّادِ نَتِخِي اَزِ هَشْتِ هَشْتِ دَرِ شَتِ

قِطْعَةُ زَرِيَا خِرِ فَرْدِ وِشِ شَتِ زَانِ بَدَا اَزِ السَّلَامِ مُشْهَرِ شَتِ

عَرَفْتَنِي بُو شَا حِ فِيهَا مَا تَشْنَهِي اَلْاَنْفُسُ وَلَدَا اَلْاَعْيُنُ مُوْشِحِ وَزَرْجِ

مَنْ قَالَتِ فِي الْاَرْضِ بَعْدَادَ بِلَدِ قَدْ خَامَرَ عَقْلَهُ جُورُ وَبِلَدِ

اَوْ شَبَّهَ نَاسُهُ بَعْضُ النَّاسِ قَدْ كَانَ كَمِ اَثَرِ لِهْ وَلَدِ

اَسْلَمَانِ الشَّافِعِي

بَعْدَادَ خَطْلَةُ شَتِ مَعْطَرِ كِهْ خَاكِ اَوِ اَزْدِ نَحُونِ نَافَهُ مُشْكِيْنِ دَمِ خَطْلِ

كَاهِي نَسِيمِ بَرِ طَرَفِ دِجْلَهْ دَرِ عِبَافِ كَاهِي شَمَالِ بَرِ كَدَرِ قَهْ عَطْرِ سَنَافِ

دُرَاجِ بُوْمِ اَوْ هَمْدِ شَاهِيْزِ كُدْ شَكَا وَهُوِيْ دَشَبِ اَوْ هَمْدِ سَنَدِلِ كُنْدِ جَرَا

اَزْ شَرِمِ اِيْرِ سَوَادِ كِهْ اَوْ جَانِ عَامِلِ شَتِ تَبِيْزِ دَرِ مِيَا نَهْ خُوِيْ زَدِ مَرَا غَهَا

نَسِيمِ اَوْ چُونِ دَرِ جَبَشِ اِيْدِ دِيْنِ هَشْتِ بَرِ عَالَمِ بَكْ شَا يَدِ وَهُوِيْ اَوْ چُونِ تَانِ بَرِ خِيْزِ دَرِ مَرْدِ

اَزْ خَاكِ بَرِ اَنَكِيْزِ كُونِي خَوِصِ دَمِ عَيْشِي دَرِ اَنَفَاسِ اَنْ مُضَرِ شَتِ وَلَئِنْ نَفَحَهُ صُورِ دَرِ طَبِيعِ

اَيْنِ خُفْتَرِ لَابِنِ بَابِكِ

يَأْجِدُنَا ضَعِيفُ النِّسِيمِ اَذْوِيْ وَتَجَرُّشِ الزَّيْجَانِ بَا اَزْ هِجَانِ

زِيَا حِينَ بَاغَا شَرْحُ رُوحٍ بِرُوحٍ وَبَسَائِينَ بِأَشْرَفِ فَرْجٍ كُشْنَرُ شَمَائِلُ قَدَاحٍ جُحُونُ أَقْدَاحٍ رَلَجُ نَشُونُ
أَنْكِينُ وَنَسَائِلُ بَرَاغٍ وَزَاغٍ جُحُونُ نَفْسٍ عَبِيرٍ وَعَبِيرُ رُوحٍ آمِيرُ

صِفَةُ الْوَرْدِ

أَمَّا تَرَى الْوَرْدَ فَدَجِيحًا كَرَانِيَةً بِفِيحَةٍ فَرَجَتْ عَنْ كُلِّ مَصْدُورٍ
كَانَ أَنْفَاسُهُ أَنْفَاسُ غَنِيَةٍ مَعْشُوقَةٍ خَالِطَتْ أَنْفَاسَ مَخْجُورٍ
نَفِثَتْ وَجَنَاتُ فِي جَوَاهِرِ نَبِيهِ كَأَمَّا أَنْزَعَتْ مِنْ أَوْجُهُ الْخُورِ

صِفَةُ الرَّجَسِ

الْمَشَتْ تَرَى وَسْطَ الْحَمَاءِ نَوَاحِيًا لَهُ جَدَاثُ مِنْ لُحْنٍ وَعَسْجَدٍ
كَانَ مِنَ الْعَقِيَانِ قَدْ صَبَّغَ أَمْدُهُ وَقَدْ جَلَّ لَكَ فَوْزٌ عَدَا أَمْدُ
تَقَطَّ عَنْ نَوْمٍ وَمَا تَهَّ نَوْمُهُ وَيَزُولُ عَيْنٍ مِثْلَ عَيْنِ الْمُسْهَدِ
فَسُبْحَانَ مَنْ أَبْدَى بَدْعَ نَهْرٍ مِنْ أَلَدِّ الْعَقِيَانِ فَوْقَ رُمُودِ

تَايِيحُ زَيْدٍ جَهَنُّ أَرْبَعِ طُفِ أَغْصَانٍ جُحُونُ آتَشٍ مُوْتَنِي أَرْبَعِ نَبْرٍ زَنْجَانِ

الزَّلَاجِ

وَدَكِيَّةٌ فِي صُفْقِ الدِّينَارِ شَمْسِيَّةٌ الْكَافَاتِ وَالْأَقْطَارِ
يُعْنِي عَنِ الْمَصْبَاحِ ضَوْءُ شِعَاعِهِمْ وَكَأَنَّهُمْ هِيَ كَبَّةٌ مِنْ نَارِ
مُهْدِلَاتُ فِي الرِّيَاضِ كَأَنَّهُمْ فَوْقَ الْعُصُونِ نَوَاهِدُ الْأَكَاكِرِ
وَأَذْ الصَّبَا وَزِدَتْ بِنَشْرِ نَسِيمِهِ وَزِدَتْ بِمَسْكَةِ جُودَةِ الْعَطَا

وَزَيْجُ زَعْفَرَانٍ كُونُ دَرْمَطَاوِي وَدَقِ زَرْجَدِي مَا تَنْدِ شَمْعُ أَرْكَسٍ زُمُرْدِي تَابَاتِ

صِفَةُ الْأَنْثَى

كَأَنَّ أَرْجَحَهَا مَيْلُ بِيهِ أَغْصَانُهَا جَمَلًا وَبُحْرًا

سَلَا سِلَ مِنْ زَرْجَدِي مَلَكٌ مِنْ ذَهَبٍ أَجْزَقُ قَادِرٌ يَلَا

نَحْلُ السِّقَاتِ تَرَى رُوحَ نَمَائِكَ كَسْتِيدٍ وَيَبِيعُ بَرْدِشْتَ تَمَكُّ السُّوَادِ كَرْدُ أَصْلَهَا
ثَابِتٌ وَفَرَحُهَا فِي السَّمَاءِ تَرَفُّوَانِي بِشَرَفِ أَصْلٍ وَكَلِمَ جَوْهَرٍ أَجْزَقُ نَبَاتٍ بَرْدِشْتَ

وَأَرْبَعُ عَزَّتْ ذِكْرُ شَانِ دَرْ كَلَامٍ بِحَيْدٍ وَأَرْبَعُ كَشْتُهُ كِهْ وَالْخَلْكَ بِالسِّقَاتِ لَهَا

طَلَعُ نَضِيدٍ وَأَرْكَزَ أَمْتُ نَصْرُ حَيْثُ بَنُو مَنُصُورٍ وَفَخُورُ وَشَرُّهُ كِهْ الْأَكْمُورُ

عَمَّتْ الْخَلْدُ وَمَعَ ذَلِكَ كَلَامُ طَرْبَتَانِ أَنْ فَرَحُهُ مَقَامُ مَقَرِّ خِلَافٍ وَزَكْرُ

وَلَايَتِ وَبَيْعِ أَوْلِيَاءٍ وَمَجْمَعِ عُلَمَاءٍ وَمَطْلَعِ كَرَمٍ وَمَسْبُوحِ حِكْمٍ وَمُسْكِرِ فَقْرٍ وَمَعْدِنِ عَرَفَاءِ

وَمِنْ دُنَى أَقْبَالٍ وَمَعْرِفَةِ أَفْضَالٍ وَأَسْتَأْنَةِ كَعْبَةٍ وَفُودَارِ قِلَابٍ وَمَدْفِرِ أَرْبَابٍ وَمَوْجِنِ

أَخْيَانٍ وَمَنْشَأِ عِلْمٍ وَمَوْلِدِ جَلَمٍ وَمَوْلِدِ عَزٍّ وَمَصْدَرِ شَرَفٍ وَمَعْرِفَةِ جَاهِ سَلَا طِينٍ وَمُقْبِلِ

شِفَاهِ خَوَاقِينِ وَمُحْطِ بَحَالِ سَاكِنِ طَرِيقٍ وَمَقْصِدِ قِصَايِ طَالِبَانِ بِخَفِيقٍ وَدَارِ الْعِيَاذِ هَرِ

نَفْدِي وَمَهْطِ أَنْوَارِ هَرِ فَيْضِي وَفَضْلِي أَسْتِ وَأَسْمَانِ زَامِدَانِ وَزَمِيرِ قَرَارِشْتِ قَدِيمِ صَبَا وَدُورِ

مَرْبَعِي بَدِينِ زَيْبَتِ وَجَلَالَتِ نَسِيرَةٍ وَجَنَاحِ أَفْنَابِ وَمَاهِ سَيَاهِ بَرْقِعَةٍ جُحِينِ مُبَارَكِ نَكْشِيرَةٍ

وَجِسْتِ وَكُوشِ مِجِ مَسَافِرِ وَنَسِيَاكِ مِثْلَ أَنْ نَدِيكَ وَنَسْتِيدِكَ بِخَانِ زَيْلَمَةِ وَعُلَمَاءِ وَمَشَاهِيرِ كَاتِبِ

وَشِعْرَاكِ دَرْ فِصَاحَتِ وَبَلَاغَتِ قَصَبِ السُّورِ وَنُورِ لَدِّ وَدَرْيَاكِ مَعَانِي بَدِيعِ مُجَرَّهَا نُورِ

دَرْ مِجِ وَأَوْصَافِ وَأَعْرَاقِ وَأَطْرَاقِ أَنْ هُمَا يُونُ جَمَافِي نَظْمًا وَشَرَّ قِصَايِدِ عَرَاوِفِ سَائِلِ زِيَا بَرْدِ خَلْدِ

وَدَرْ غَرَابِ وَقَائِعِ وَنَوَاحِي غَائِبِ أَنْ كِتَابُهَا سَاخَنَهُ كِهْ أَلَكُ بَعْضِي أَلَنْ دَرْ جُحُونِ تَحْرِيزِ لَيْلِ مُجَلَّدَاتِ بَرِيدِ

وَأَيُّكَ أَبُو سَعِيدٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِي طَابَتْ ثَنَاهُ كَهَرُزِي الْأَنْ سَلَكَ وَلَعَلِّي الْأَنْ عَقْدُ لُسْتِ
وَمَا أَحْسَنَ مَعَانِيهَا وَتَقَرُّ مَبَانِيهَا

شعر

فَدَى لَكَ يَا بَعْدَادُ كُلَّ مَدِينَةٍ عَلَى الْأَرْضِ حَتَّى خَصَنِي وَدِيَانِيَا
فَقَدْ جُفْتُ فِي شَرَفِ الْبِلَادِ وَغَرَمَا وَسَيَّرْتُ خَيْلِي بَيْنَهَا وَرِجَالِيَا
فَلَمْ أَرَفِهَا مِثْلَ بَعْدَادٍ مَنَزَلَا وَلَمْ أَرَفِهَا مِثْلَ دَجَلَةٍ وَادِيَا
وَلَا مِثْلَ أَهْلِهَا أَرَفْتُ سَمَائِلَا وَعَدَبْتُ أَلْفَاظَا وَجَلِي مَعَانِيَا
وَكَمْ قَائِلٌ لَوْ كَانَ وَدَكَ صَادِقَا لَبَعْدَادُ لَمْ تَرْجُلْ فَكَانَ جَوَانِيَا
يُقِيمُ الرِّجَالُ الْأَغْنِيَاءُ بِأَرْضِهِمْ وَيَرْجِي النَّوَى بِالْمَقَرِّ الْمَلَامِيَا

وَأَبْنُ جَوَزِي كَرَجُولٌ عِلْمًا وَفَاضِلٌ حِكْمًا أَسْتُ دُرَّ نَارِي خِيَلَهُ تَأْلِيفُ كَرْدِي مِي كَوِيدُ وَبِئْسَ سَنَةِ خَرَسِ
وَأَبْعَيْنَ وَمِائَةٍ مِنْ حِجْرَةِ أَسْتَنْ مَدِينَةِ بَعْدَادٍ وَكَانَتْ قَبْلَ بَنَائِهَا مَرْعَةٌ يُقَالُ لَهَا الْمَبَارَكَةُ قَالَ الْإِمَامُ
الْأَمِيرُ عَشْرَةٌ فَالصَّنَاعَةُ بِالْبَصْرِ وَالْفَصِيحَةُ بِالْكُوفَةِ وَالْخَيْرُ بِبَعْدَادٍ وَالْعَدْبُ بِالرِّيِّ وَالْخَسَنُ بِمَدِينَةِ
وَالْحَفَاءُ بِبَيْتِ بَوْرٍ وَالْخُلُوعُ بِالطَّرِيقَةِ بِسَمَرْقَنْدٍ وَتَرْقُوعُ بَلَّحٍ وَالتَّجَانُّ بِمِصْرٍ وَكَانَ عَدَدُ لَهَا مِائَتِ
فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ هَاتِسْتِزَ الْفَرَجِ حَتَّى مَافِيَا كُنْ فِي كُلِّ حَتَامٍ خَمْسَةَ أَفْسَرٍ حَتَّى مَافِيَا وَفِيهِمْ وَزَبَاكَ
وَوَقَادُ وَسَقَاءُ يَكُونُ ذَلِكَ ثَلَاثُمِائَةِ الْفَرَجِ رَجُلٌ وَكَانَ بِأَرْوَكَ حَتَامٍ خَمْسَةَ مَسَاجِدَ
يَكُونُ ذَلِكَ ثَلَاثُمِائَةِ الْفَرَجِ مَسْجِدٍ وَقَدْ اتَّفَقَ أَنَّ بَعْدَادَ لَا تَطِيرُ هَاهُنَا فِي الْبِلَادِ وَأَحْسَنُ مَا
كَانَتْ فِي أَيَّامِ الرَّشِيدِ فَخَدَّتْهَا الْفَرَسُ وَتَابَعَتْ عَلَيْهَا الْخَيْلُ وَتَنَقَّلَ قَطَانُهَا وَتَغَرَّتْ
نِسْكَانُهَا حَتَّى صَارَتْ إِلَى مَا صَارَتْ **صورتها بعد ذلك**

شعر

مُلْكٌ وَدَوْلَتٌ نَبِيْرٌ دَاخِلٌ
 اِذَا غَدَّ مَلِكٌ بِاللَّهِوْ مُسْتَفِيْلٌ
 اَمَّا نَرَى الشَّمْسَ فِي اَيِّ زَمَانٍ هَاجَتْ
 وَتَسْبَبُ اِنْ غَفَلَتْ وَبَطَلَتْ
 نَفْدُهُنَّ كَسَدَتْ وَبَارِزُ نَفَاقٍ يَفُوتُ
 يَلِيْمٌ مَا لَمْ يَكُنْ وَغُبَةُ فَضْلٍ كَيْفَ حِشْمٌ
 مَنَسُوخٌ شُدَّ مَرُوْنٌ وَمَعْدُوْمٌ شُدَّ دَوَانٌ
 نَقِشُ كَرَمٍ بِحُجُوْ كَيْفَ الدَّهْرِ فَدَحَلَتْ
 مَن بَدَدَ دَوْلَتِ چَالٍ مُنْجِيْزٌ بُوْدَمُ
 عَرَلَتْ مُعْنَكُفَةً نَهْ صَاحِبِ دَوْلَتِ كَيْفَ
 وَجُوْنُ حَمِيْنٍ اَوْ كَرِيْمٌ وَنَدَايِ هَمِيْنِ
 مَا نَ الْكِرْمُ وَنَمُوْ وَنَفْضُ وَنَمُوْ
 وَخَلْفُوْنِيْ فِي قَوْمِ دَوِيْ سَفَهٍ
 وَدَرْغُلَايِ اَنْ اَنْشُرُ وَبَرْجَايِ اَنْ كَشَاكُشْ
 وَجِهَتَا نَدِيْ وَوَنَ مَرْدِيْ وَنَمَزْدَمِ دَرِيْ
 حَضْرَتِ بَزْدُوْ اَرْسُلَانِ خَلْدَلَهُ نَبَايِ
 كِه دَر اَرْجِهْ وَنَجِيْ رُبْعِ مَسْكُوْنِ شَايِ

وَقَلَابِ اِذَا دَتْ وَخَلَاصِ كَرِيْمَانِ جَانِ كَرِيْمِ

وَأَوِيْ وَنَ لَمَّا نَوِيْ وَنَ اَمَلُهُ

وَلَا يَزَالُ اِنْ صَارَ زَمَانٌ وَخِلَافِ مَلُوْنِ
 وَفَاوِيْ كَسُوْدَمِ وَفِي الدِّيَارِ اِذَا غَسِيْ
 وَأَيْنَ هُوْنِ كَيْفَ بُوْدَمِ وَأَنْ مَقْصُوْدُ دَرْزَدِ غَيْبِ تَوْنِيْ
 كِه كَرْدِ مَوَاكِبِ اَنْ شَرَّ رَاوِجِ شَمَاكِ
 كِلَابِ دِمَاءِ الْمُسْلِمِيْنَ شَرَاهِيْمُ
 شَيْطَانِيْ يُوْدُوْنَ اَلْحَاوِيْ رَغْبَةُ
 فَتَعَسَا لَهْمُ مِنْ مَعِيْنَةٍ لَيْسَ فِيْهِمْ دِمَاءٌ وَلَا عَهْدُ اَلْخُلُوْ وَلَا وَلَا

بَايْرَانِ زَمِيْنِ دَرْ مَدِّ وَبَعْدِ زَحْرِبِ وَنَقْلِيْبِ مَمَالِكِ
 وَجَرَقِ وَخَرَقِ اَنْ دِيَارِ بَقِيْدِ دَرْ اَلْخَلَا فِدَايِ
 وَتَبَعِيْ اَلِيْ چُوْنِ قَضَائِ شَمَائِ وَبِلَائِ كَهَانِيْ
 شَكْرِ بَرْجَوِيْ اَنْ جَحَنَّهُ دِيَارِ بَحِيْطِ شَدَّ
 خُوْنِ وَمَالِ كَافَّةِ مُسْلِمَانِ بَادَدِ وَهَرِ كَرِيْمِيْ
 وَدَرْ مَضْمُوْنِ عَذَابِ اَنْ اَلْدَاخِلِيْ شَرِّ كَشَائِيْ
 وَبَذَلَتْ كَرْدِيْدِ نَدَايِ اَوْدُوشِيْزِ كَانِيْ
 وَبَرْدِ عَصِيْبِ دَرْ يَدِيْ وَبَرْدِ اَنْ اَلْخَلَا

بَرْجِ الْفَقَادِ تَرْكِ وَازْهَمَهُ حَتَّمِ بَرَزْدَ اسْتَنْدَ وَتَسِيمِ قُفِّ الْعَيْنِ بِي بَدَاشَنْدِ شَمْسَهُ زَرِينِ
 قَنَابِ اَرْطَافِ لَاحُورِ دِي فَلَكِ بِنَاخِي بِي كَنْدَنْدِ وَبَعَا اِهْلَالَ اَرْبَابِ شَمْسِ چَرَحِ بَدَنَاتِ
 بِي زُبُودَنْدِ فَنَدِيلِ هَائِ مَسَاجِدِي كَشْتَنْدُ وَاَمَامِ بِي اَوْتِخِ وَبَجَرِ هَائِ اَنْدَاخَنْدِ وَنَبَرِ هَائِ بُوخِ
 مَدَارِ نَبَرِ بَاطِ خِيَانِ بُوْدِ وَدَرْ نَوَاحِ وَتِ كَلَامِ اَلَلِي اَبْرَجَايِ دُعا وَدُرُودِ شُرُودِ بِي كَفْتَنْدِ
 وَدَرْ مَقَامِ عِلْمِ وَبِحِ كَرِ زُرُومِ بِي بُوخَنْدِ نَهْ نَخْدَايِ زُرُومِ وَنَشْرَمِ وَارْخَلُو حِجَابِ وَارْزَمِ

اُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُوْنَ
اَعْدَابُ وَاَمْرٌ بِمُضَيِّقٍ شَعْرٌ

اَنِي اَلَا يَامُ تَخْفُضُ كَلْبِي وَتَرْفَعُ اَللِّيَامِ اِلَى الثَّرِيَا
 اَنَالِ لِيَامُ قَوْمٍ مَا مَتَّوَا وَقَدَبَكِ الْكَرَامِ عَلٰى اَنْجَا
 زَنُودِ اِي تَسِيمِ وَزَرْدَنْدُ خُشِ شَنِ مَغَرِ قَوْمِي زَارِي كِيَمِيَا
 كَسْتِيدَنْدِ زَرْهَا وَكَرْدَنْدِي زَرْزَكِ كَسْتِيدِ كَلَاهُ وَقَبَا
 دِرْ كَرَانِ اَنْ ضَرْبِ هَائِ عَنِي وَزَرْقَمِي زَرْزِي مَنَهَا
 چُودُوكِ اِي كِي زَيْمَارِ دَرِ چُودِ خَرَجِ اِي كِي كَنَدِ بَرْدَنْدِ
 يَكِي زَكَشِيدِ زَكِ اَزْ زُجُوجِ يَكِي كَبِ شُورِ خَرِ كَرْدِ جُونَا
 يَكِي كَرْدِ بَرِيه اَزْ زَنْ بَرُونِ يَكِي كَرْدِ بَرَاهِنِ اَزْ زَنْ جَدَا
 يَكِي چُوبِ بَرِشَرِ كِه بَرُوهِي يَكِي دَرْ شِكِيه كِه بَسْتَابِ هَا
 زَرْزَاكِ شَاخُورِ كِلَايِي بَرُونِ اَوْفَادِ زَرْزَكِ سَرَا

شَدِ مَشِيْزِ شَكِ كُوِي خُوِيَشِ عَرُوشِ اَبَا كِي بِي كُنْدَا
 نَهْ بَرِطْفَلِ رِيحْتِ نَهْ اَزْ بَرِشَرَمِ نَهْ اَزْ مَخْلُوقِ وَنَهْ نَزَرِ رَحْمَتِ

سُلْطَانِ اَحْمَدِ كِيَابِ وَزَرْزَكِ شَرِبِ فَنَادَه بُوْدِ وَبِرْجِ حِصْفِ شَرْزِ دَعِيمِ بَاهِ هَمَاهِ غَافِلِ اَزْ صَرْبِ
 خَالِفِ دَرْ عِرَاقِ مَقَامِ عَيْشِ رَاسْتِ كَرْدَه اَصْبَاحِ بَا زَوَاجِ اَفْدَاحِ زَاجِ مَا كَامَالِ بِي كَسْتِيدِ وَارْشَامِ نَابَا
 شَا عَرِ لَعِيْلِ قَامِ بِي نُوْتِيدِ

اَللّٰهُمَّ
 شَبِ وَزُورِ بَرِضِ سَلَخَنَه بَتَدِيْزِ دَشَمِ نِيْزِ دَحْشَه
 بِنَا زَاجِ بِي دَادَه فَرْهَنكِ وَهُوشِ بَقُولِ مَعْقِيَا كَنَدِ كُوشِ
 فَرْوَرْدَه شَرْخُورِ صَرْجِي بَحَامِ نَهْ اَزْ بَرِ زُورِ شَرْخِي نَهْ رِشَامِ

چُونِ اَزْ بِي خَالِ اَكَاهِ شُدْ اَكْرَجِدِ خَالِ فَرْزَنْتِ شَدِ بُوْدِ وَفَرْصِي كَرْزُوفِ كَشْتِه عَرِ مِيْزِ مَنَهَادِ
 وَفَرْزِ بَرِوَرْدِ وَبَعْدِ خَرِبِ اَلْبَحْرِ اَزْ بَعْدَا دَرْوِي دِيَا رِشَامِ اَوْدِ

عِلَاجِ وَاقِعِه پِيْشِ اَزْ وَقُوعِ بَايْدَكِ دَرْ بِيغِ شُوْدِ نَدَا دَرْ چُوزِ فَتِ كَارِ دَرْ شَفِ
 اَللّٰهُمَّ اَنْجَبِ لَنَا مِنْ زُورِ الشَّجَاعِ الْعَارِمْ وَلَا تَهْزِمِ لَنَا اَلْمَارِمْ اَلْحَارِمْ عَقْلِ نَهْ وَاشْغَلِ زُهْوَ وَهُوَجِي
 جَزِيْ مَاجِرِيْ مِنْ تَقْلِيْ اَلْاَحْوَالِ وَتَقْلِيْ اَلْاَهْوَالِ وَاشْغَلِ لَنَا اَلْاَزَلِ وَاشْغَلِ لَنَا اَلْاَفْصَالِ وَارْزِجَامِ الْعِيْشِ
 وَتَقِيْمِ اَلْمَجْرِيْ وَهَنْكِ لَاسْتِنَا زَوْقَلِ اَلْاَجْرَارِ وَبَنِيْ اَلْمَجْرَمِ وَاشْغَلِ لَنَا اَلْمَجْلَالِ نَقَامِ اَلْمَؤْمِنِ وَارْزِجَامِ
 مَصَارِيْجِ اَلْجَهَنْمِ وَتَكْسِيْزِ اَلنَّامُوسِ وَتَحْصِيْزِ اَلنَّاسِ فِيْ الْبَاقِي وَتَحْصِيْزِ اَلْبِلَادِ وَتَعْدِيْ اَلْعِبَادِ
 فَيَقِيْ اَلْمَنَازِلِ مِنْ دَرْسَه وَخَوَانِ مَخْنَقَه وَابْرَايَا عَرَايَا وَاجْلَه دَهْ وَبَدُوْهَه وَبَلَعِ كَامِ
 اِيْ اَنْ وَقِعِ فِيْ كَرِيْهِ اَلْعَرَبِ وَخَوَانِ اَلْفَرْقَةِ وَبِحِقِّ اَلْعَفْرِ وَكَسْنِ اَلْحَسْرَةِ وَدَهْشَتِ اَلْوَجْشَةِ وَبَلَعِ

بِالْحَيِّزِ بَعْدَ الْكَوْنِ وَاللَّيْلَ بَعْدَ النَّهْرِ فَاصْبِرْ نَادِمًا عَلَى مَا قَاتَ وَقَالَ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ
مَا اغْنَى عَنِّي مَالِي هَلْ كُنْتُ غَنِيًّا **شعر**

إِلَى اللَّهِ أَشْكُو عَيْشَةً قَدْ تَكَدَّرَتْ عَلَى وَدَّهَا قَدْ لَحَتْ نَوَائِبُهُ
تَكَدَّرَ مِنْ بَعْدِ الصَّفَاءِ نَمِينُ وَأَجَزَ مِنْ بَعْدِ التَّهْوِيلِ جَانِبُهُ
قطعه زونی که جهان چیده درویش گریخته از فضلش زبوز برود و خوشی
استبها شب منظم تا که بزیاید شمع که بهر خانه چرخ می دهد از غیب
آن روز فلک ز چویدان شکر کرده امروز بریز زشت بود که گمش

نماز شامی چون صبح بچشمه شوز انگیز و ستهنگامی چون روز سنجید هول امیر معزالدین میرانشاه
که اشجع اولاد امیر بود و بیست کرم و شجاع متینم بالشکری بنو بر سبیل نگامیشی بر شاه
قرآن زود کرد و من الغنوی الی الفلق چون باد از آب عبور می کردند و چون سایه از فرات
می گذشتند تا چون عود صبح بر دایره افق مشرق قائم شدند و ظل محرومی زمین روی زوایای
جاده نهاد سلطان احمد با جماعت حرم و جواسی و بقایای مویشی از بغال و جمال و اطفال و لاجم
و صیانت و ناصو ممالا بعد و لا یخصی که چون حاصب الدلیل سناهای دوزان نشیب و فراز فراهم
آورده بود و در افتای آن ریج بی پایان برده **جمعه اولی عیاده بحسب آن**
مهر حیرت بر زبان و نکشت حیرت در دندان **مصرع**
کنز دیت یسبحی و فی بحالی جلال ز راه شام غریبان گرفت و نقودی که بددم سنک جاصل
کرده شک شک می نداخت و جواهری که چبه چبه برمه نهاد قبه قبه در می ناخت می کشتخت

و اشک دیدم می زخمت ندانم می خورد اما چه سود چو نقد بر چرخ بود فدا و ولایت چیز مناصر **شعر**
اذا كنت ترضى أن تعيش بدلة فلا تستعبد الخناء العاريا
ولا تستطيل الزمان لعنانه ولا تستجيد العناو المذکيا

عقارین چغنائی چون از آن حال خبر یافتند عنان بران ناچینت نافتند و از دزدان کربلا که همی
بلا و بمل اینلاشت دریا فندقی چید از مردان کار و مبارزان خجسته گراز که چون شیر از رده و پلنگ
آشفته می رفتند عنان باد پایان نافتند و بفریب شمشیر صاعقه باز دمار از خاک دیا چغنائی و ناگاز
بر آوردند و بر خیم تیغ و شمشیر جوی چون بز خاک کربلا زوار کردند **شعر**

نسوا لاهلهم تحت العوالي ولا اهلهم للقوم الغضاب
اذا كانت ذروهم بخور فامعنى السوابغ في عياب

اشک چغنائی چون از جمله دیدند باز گزیدند و میا بران دست برد سلطان احمد از آن ورطه
مستطیر شد و از آن مهلا که بخاک یافت قومی از نوکران که در جعبت بودند مزینک نیز خود گرفتند
و در آن جای آن براری و باجای از چغنائی مسنوز و منواری گشتند **بلیت**
اذا ملك لم يكن ذاهبه فدهه فدهته ذاهبه

و در آن حالت که غزاله مرغزارانمان چرا که سنبله مای داشت و که زمین از نوایر دم سموم چون
کون منکران نافته بود بخار از آفتاب مرغ در هوا و ماهی در آب می کردند و لایع قوی
ایلد آب کانون آذر می شاخفت **شعر**
في زمان هوا و يتلخى فطاركن فواد صيب منيم

دَر جَادِي عَشْرَ شَعْبَانَ سِتِّهِ سِتِّ وَتِسْعِينَ وَتَبَعِيَّةِ
 بَقِيَّةِ سَنَةِ وَلَا عِتَبَةَ عَلَيَّ بَارِكَاةُ سُلْطَانِي بَرَهَانِي شَيْدَاةُ بَنِيهَا وَجَرَّتْهَا
 عَزَّ نَوَالُ لَا فَاكِتَ وَصَانَهَا كَقِيلِهِ أَقْبَالَ جَبَابُ زَمَانٍ وَطَلَعَ آمَالُ قِيَامِهِ دَوْرَانَتْ اِسْتِشْعَادِيَانِ
 وَكَفَّتَهُ الْجِدُّ الَّذِي ذَهَبَ عَنْ الْخَزَنِ اِزْنَانَا الْخَفُورِ شَكُورِ
 الَّذِي جَلَدَا اِزْ اَلْمَقَامِ مِنْ فَضْلِهِ لَا مَشْنَأَ فِيهَا نَصَبُ وَلَا
 اِزْ اَلْعَرَبِ وَنَزَّ جَدِيثُ اَللّٰهِ تَعَالَى جَعَلَ فِي اَشْيَاءِ
 بِمَصْدُوقِهِ يُوَسِّتُ وَيُطَاعِفُ اَلْهَى اَسْنِينَ مَرْكَفَتْ كِه اِذَا اَكْرَمَتْ فَارْتَبَطُ
 وَكُلُّ اَلْكَارِيَاتِ اِذَا تَنَاهَتْ فَمَوْصُولُ بِهِ الْفَرْجُ الْقَرِيبُ
 وَجُونُ بَدَا اَحْضَرَتْ جَنَّتْ نَضَرَتْ وَاصِلَ كَشْتِهِ وَازْدَوْفِيَتْ مَرْكَفَتْ وَكُفَّتْ **شِعْر**
 قَبْلَ اَنَامِلِهِ فَلَسْتُ اَنَا مَلِكًا لَكُنْهُنَّ مَمْنَانُ اِلَى اَلْاَزْدَاقِ
 وَادْكُرْ صَبَابِيهِ فَلَسْتُ اَنَا لَكُنْهُنَّ وَلَا يَدُ اَلْاَعْنََاوِ
 بَعْدَ اَفْوَرِ بَشَاعَاتِ مُشَاوَرِ وَنِيْلَ شَرْفِ وَصُولِ جُونِ دِيَهْ بِطَالِعِهِ اَنْ عَرَّ غَرَاوِشَاهُ اَنْ طَاعَتِ
 جِهَانِ زَارُوشِ كَرْدِ دِيَهْ جِهْ دِيَهْ
 عَقْلُ بَارِ دَرِيكَ وَجُودُ مَلِكِ وَدِرْ دَرِيكَ بَدَنِ مَهْرُومِهِ دَرِيكَ كَلَاهُ وَتَمَنَّا دَرِيكَ
 سِيمَايِ بَنِي اَشِيرِ بَشِيرِ طَلَقَتْ مُشْعِشِ بَلْ فَنَاوِي اَمَّاوِي اَهَتْ وَصَبَا حَتَّ مَبْرَقِ عِبَارَاتِي كُنُو
 فَصَا حَتَّ رَامُشُوعِي بَلْ اَشَارَاتِي زَمُونِ بِلَاغَتْ وَبَرَا عَتَّ مُسْتَجَلِبِ مِيهَاتِ شَاوِي اَنْ
 يَلْحَقْ وَغَايَتُهُ اَنْ يَسْبُو لَا يَعْرِفُ لَهُ نَصِيرُ فِي فَضْلِ وَلَا عَدِيلُ فِي بَدَلِ كَلَامُهُ يُخْرِجُ اَلَا اَنْ مَطْفُ

عَدَبْتُ زَلَالَ اَصْفِي مِنَ اَلْمَدَامِ وَلَذَوْمِ مَاءِ اَلْفَنَامِ اِنْ هُوَ اَلْاَوْحَى وَجِي عَمَلُهُ
 شَدِيدُ الْقُوَى **شِعْر**
 عِبَارَاتُهُ فِي النِّصَمِ وَالنَّزْكَ كَلَامًا غَرِيبُ تَصْطَادُ الْقُلُوبِ بَدَائِعِ
 فَهَنْ اَلْجِيَادِ اَلْمَعَايِ وَلَا يَدُ وَهَرِ اَلْجَادِ اَلْمَعَايِ طَلَايِعِ
 فَا مَرْسِدُ دَرْجُوفِ وَصُورِ نَطَقْشِ دَايَمَتْ صِفَتِ يَفْقَى اَوْ شَتَا قَامِ يَمِينُ عَرْضِ جَوْشَرِ
 نَقَشِ خِيَالِ مَعْنَى نَاكِ كَشْتِهِ كَرْدِ خَطَرِ دَرْ قَالِبِ بِيَانِ شَرَايِ شُودُ مَصَوِّرِ
 فَضْلِي اِيَامِ دَرْ شَرْفِ طَاهِرِ مَزْدَرْجِ وَكَرْمِ عَيْمِ بِالْطَفِي حَنِيمِ مَشْفُوعِ وَنَزْدَوْجِ
 بِلَادَةِ صِيْبَةِ وَتَبَعِيَّةِ **شِعْر**
 مُوَالِحِي مَنْ اَيُّ اَلْوَحْيِ اَتَيْتُهُ فَلَجَّتْ اَلْمَرْوُفُ وَاجُودُ شَا جِيَاهُ
 تَرَاهُ اِذَا مَا جِيَتْهُ مُتَهَمِلًا كَاَنَّكَ تُعْطِيهِ الَّذِي اَنْتَ سَائِلُهُ
 تَعُوذُ بِنَصْرِ اَلْكَفِّ حَتَّى لَوْ اَنَّهُ شَاهِدُ لِقَبْضِ لَمْ يَحْبِسْهُ اَنَامِلُهُ
 وَلَوْ لَمْ يَكُنْ فِي كَفِّهِ غَيْرُ رِيحِ جَادِيهَا فَلْيَتَوَلَّ اَللَّهُ نَسَا يَلُهُ
 زُخْنَارِ وَطَارِ اَخْيَارِ اَنْ قَطَارَاتِ عَزَبَاتِ قَلَامِ اَوْ خَدَارِ وَدَلُودِيَهْ شَرَارِ زُصْدِمَاتِ جَوَاعِ
 شُيُوفِ اَوْ بَرَايِ وَكُزِّيَانِ بَرِوَابِطِ عَالَمِ وَجِي كَمَتْ تَبَعِ بَا قَلَمِ يَكُ زَاكِرِ شَاخِخَةِ وَبَضَايِطِ
 عَدَلِ وَكَمَتْ اَبَتْ رَا اَلشَّرِّ مَدْلُشْتَانِ كَرْدَانِيَهْ
 بَحَاوَرِ قَدِّ مَدْلُجِ حَتَّى كَانَتْ اِيَا جَسَرِ مَائِ شَيْءِ عَلَيْهِ يُعَابُ
 يَقُوذُ لِيَهْ طَاعَةُ اَلنَّاسِ فَضْلُهُ وَلَوْ لَمْ يَقْدَرْ اَنَالَ اَوْ عِقَابِ

اَنْجَاكَ مَقْضَى كَرَمٍ بِاِذْ شَاهَانَهُ وَعَوَاطِفِ خَيْرِ وَانَهُ اسْتَمْتَعَتْ مِنْ سِدِّ جَقِيْرٍ رَامِعٍ قَلْبَهُ الْبَضَاعَةُ وَعَدِمَ
 الْاَسْتِطَاعَةُ بِقَدَرِ الْحَدَمَةِ وَالطَّاعَةِ مَلُوحِظِ نَظَرٍ مَرَجَمَتْ وَشَفَقَتْ وَشَمُولٍ فَنُورِ عَنَائِيَتْ
 وَعَيَّاطُفَتْ كَرْدَانِيْدَ قَبَالِ الْفَقَارِ مَهَابُوزِ مَسْتَهْطَرٍ وَشَتُوْثِ سَاخَتْ وَبَلَطَاتِ فَطَارَاتِ بَنَدُ نَوَا
 وَشَرَائِفِ مَلَا طِفَارِ غَمِّ بَرْدِ اِنْجَابِ هَشْتِ وَوَجْهَتْ اَرْيَشِ بَرْدِ شَيْتِ وَغَبَارِ كَرِيْمِ وَغَرِيْبِ
 اَزْمِيَاكِ دُوْزِ كَرْدَانِيْدِ يَا لَيْتَ قُوِي عَمَلِيْكَ مَا غَفَرِيْكَ لِيْ
وَجْعَلَنِيْ مِنْ الْمَلَائِكَةِ مِيْنِ

فَلَمَّا تَأَمَّلْتُ الطَّلَافَةَ وَانْتَنَى الْاَبْشَرُ اَنْتَنِيْ خَاطِلُهُ
 صِفَتْ مِثْلًا نَصُوْهُ الْمَدَامُ خَلَا وَرَقَتْ كَا رَقَّ الشَّرِيْرُ مِثْلَابِلُهُ

بَدِيْت زَن مَرَجَمَتْ وَعَيَّاطُفَتْ شَاهَانَهُ جَانِيْدِ جَسَدِ نَمُودِ وَعَمَارِ زِعْمِ
 جُوْنِ بِيْ شَا بَقْتِ خَلِيْقِيْ وَدَرِيْعَتِ عَلِيْ وَفَضِيْلَتِيْ اَنَا اِنْجِيَا زِيْنِ صَفِيْحَاتِ جَالِ خُوْدِ وَاضْحِ وَلَا يَمُحُ
 دِيْدِمِ وَخُوْدِ زَا مَعْمُوْرِ مَكْرَمِيْتِ بِيْ دَرِيْعِ يَافِقُهُ دَرِخْطِ فَا زِيْنِ خُصُوْرِ كَرْدِ كِهْ شَكْرُ
 مُنْعِمِ عَقْلًا وَنَفَالًا اَزْ قَبِيْلِ اَوْجِيَا تِ وَتَبِيَا نِيْزِ فَخِيْرِ غَرَاوَزِ مِمَّا اِنْجَلَهُ مَقْضَا تَشْتِ
 لَا خِيْلَ عِنْدَكَ مَهْدِيْهَا وَلَا مَالُ فَلْيَسْعِدِ النَّصُوْ اَنْ لَمْ يَسْعِدِ الْحَالُ
 اَكْرَجِدِ قِيَامَ بَشْكُرِ اِنْ مَوْهَبِ عِظَامَ مَقْدُوْرِ هِيْجِ قَرْدَنِ نُوَا نَدِ بُوْدِ وَخُوْصَرِ دَرِ غَزْدِيْزِ

شَعْر عَجُوْرِيْ جِسَامِ مَوْشُوْعِ وَمِيْسُوْرِيْ سَتَرْنَهْ
 وَلَوَا زِيْلِيْ فِيْ كُلِّ مَبْنِيْ شَعْرَةٍ لَسَا اَنَا يَقُوْلُ الشُّكْرُ فَيَكُ لَقِيْرًا
مُرَبِّلِي شُكْرُ نَمُوْرِيْكَ زَنُوْمِ كَرْدِ اِنْجِيَا نِيْزِ اَشْمَارِ نُوَا نَدِ كَرْدِ

كَرِيمٍ مَنْ يَبَانُ شَوْهَرُ مَوِيٍّ يَكُ شُكْرُ تَوَاهُرِ تَوَاهُرٍ كَرِيمٍ
 وَدَائِمًا دَرِزِ نَدِيشَهُ حَيْرَانُ بُوْدَمِ وَدَرِزِ وَادِي شَرَكِ كَزْدَانِ تَاشِي دَرِ حَضْرَتِ عَلِيَا جَهَنَّمَا
 تَعَالَى بِأَلْيَا مَزْ وَأَلْقَالَ كِهْ مَرَكَزِ دَائِي كَمَالِ وَمَنْبَعِ رُكُلِ فَضْلِ وَأَفْضَالِ أَشْتِ اَزْ مَرْفُ نَكْتَهْ
 بِمِ زَفْتِ وَازْمَطِ دَقِيقَهْ فَرْوِي اَمَكْ بَعْدَارِ أَقْوِيلِ لَمْ وَلا نَسْلِمُ تَخْجُ تَوَارِيخِ مُلُوكِ وَتَسْلَاطِيْنِ
 وَلَقَبَارِ وَتَاوَارِ سَلَفِ مُخْرِشْدِ وَفَرِيكِ اَزْ نَوَادِرِ زَوَلَّاتِ اَنْ اُحْضَرْتَهُ مِي كُفَشْتَدِ وَدَرِ بَدَايِعِ وَنَوَا
 اَنْ اُجْمُوهْ مِي رَا نَدِ دَرِ اَشَايِ اَزْ حَاوَزَاتِ وَتَعَارُضِ اَنْ مَقَاوِلَاتِ حَضْرَتِ خِلَافَتِ پَنَاهِ لَدَارِ اَلْ
 زَايَاتِ دَوْلَتِ خَافِئَهْ عَلَيِ الْخَافِيْنَ مِنْ مَنَنْ رَايِ حَطَابِ مُسْتَطَابِ شَرِ اَوَازِ كَرْدَانِيْدِ
 وَلَقَبَارِ وَحِي اَنَارِ فَرْوِي دَرِ شَهْتِ نَيْشِ كِهْ مَقْصُودِ اَزْ تَالِيْفِ قَصْرِ اَنْبِيَا وَنَدَوِيْنِ مَقَاخِرِ وَمَاخِرِ
 پَا دِشَاهَانِ وَشَرْحِ نِيْزِ وَمَقَامَاتِ اَيْشَانِ تَهْدِيْبِ وَتَعْلِيْمِ مَرْدُمِ أَشْتِ تَا اَبْنَاءِ مُلُوكِ وَاَشْرَافِ
 دَرِ اَبْرَاجِ جِهَانِ دَرِي وَنَدِ كَوْنِي نَقِيْلِ مَرْنُومِ وَعَادَاتِ اَيْشَانِ كُنْدِ وَدَرِ مَرْمِ وَنَدِ
 بَقْوَعِ وَنَدِ مَرْسَمِ اَيْشَانِ اَزْ قَنَدَا نَمَايَنْدِ وَاَوْسَاطِ النَّاسِ حُسْنِ اَنْ شَمَائِلِ حُوبِ وَخَصَائِلِ مَرْغُوبِ
 كِهْ تَرْدِ فَرْجِ مَوْجِهْ كَرَمِ وَفَا لِكِ مَحَاسِنِ سِتِيْنِ أَشْتِ مَنَاقِبِ وَتَطَبِيعِ شَوْنِ وَدَرِ سَائِرِ
 حَالَاتِ اَزْ نِيْزِ بِمُحَمَّدِ وَطَرَفِ مَوْدُودِ كَارِ بِنْدِ نَدِ **فَاكِهَانِ فِي**
بَابِ اَلْاَبْوَابِ وَدَرِ اَوْقَعَاتِ اَحْوَالِ
 وَصِيَادِ زَيْتِ فَعَارِ مَا وَتَنَقَالَاتِ اَرْطُوْرِي وَبَطُوْرِي وَخِلَافِ اَوْضَاعِ وَتَصَدِيْ عَضَائِرِ اَشْغَالِ
 وَشَرِيْفِ اَعْمَالِ وَتَصَدِيْ وَزَادِي وَغَيْرِ ذَلِكَ مِنْ اَلْأُمُورِ الْعَجِيْبَةِ وَالْاِنْفَاقَاتِ الْغَرِيْبَةِ الَّتِي
 يَخَافُ فِيهَا الْعَقْلُ وَيَنْبَغِي فِي نَوَادِرِهَا الْفِكْرُ مِنْ نَحْوِ الْعَادَاتِ وَغَرَائِبِ الْحَالَاتِ وَالْمَقَامَاتِ

اَعْيَانِي بَلِيغِ وَتَبَاهِي شَا فَيَسْتَلْزِكُ اَزْ لِقَابِ اَوَّلِي السَّمْعِ وَهُوَ
 شَهِيدُ اَكُونُ اَكْرَ دَرِ زَبَانِ تَالِيْفِي رُوْدِ وَتَلْفِيْقِي نَزِيْبِ دَاغِ شَوْهَرِ كِهْ مُسْتَدِي
 اَزْ مَطَالَعَةِ اَنْجَسْتِ مَهَابُكْ شَايِدِ وَمَنْهِيَا اَرْبَاعِيَّتِ وَهَارِيَّتِ بِفَرَايِدِ حَقِيْقِي مَوْجِعِ وَبَسْعِي
 مَوْضِعِ بَاشَدِ **بَدِ**

وَلَ اَزْ كَا اَلَا يَامُ لَلْمَرْءِ وَاِعْظَا وَلَا كُضُوبِ الدَّهْرِ لِلْخُلُقِ هَادِيَا
 مَرْبُودِ كِهْ بَرُوْلِ پَايَهْ وَقَلَبِ سَرْمَايَهْ دَرِ فُورِ اَدَبِ مُقَرَّرِ وَمُعَرَّرِ وَنَزَلِي كِهْ شَا سَيَسْتَهْ نَوَازِ بَا دِشَاهَانِ
 بَاشَدِ نَدَانَهْ خَاصَهْ اَيْنِ بَا دِشَاهِ كَامِلِ كِهْ دَرِ شَرْحِ حِكْمَتِ اَرْشَطُوْرِ اَسْبِ وَنَدِ مِي دِهْدِ
 وَدَرِ تَرْدِ بَرَا عَتِ وَبِلَا عَتِ تَعْبَارِ اَزْ عَزَائِمِ بَرْدِ سَمْدِ بِلَا غَشْرِ دَرِ مَضَارِ نَكْتَهْ دَائِي
 وَتَخْجُ زَايِي اَزْ نِيْزِ مِي كُ كَزْدِ وَطُفْلِ خَاطِرِشِ رَجِيْنِ اَلْوَجِ اَبْجَدِ دَرِ كَنَازِ مِي نَهْدِ
 عِلْمَايِ عَالَمِ زَا بَقْوَانِ فُضَائِلِ مَلَزَمِ سَاخْتَهْ وَفُضَائِلِ اَدَمِ رَا لِكُنْ جِيْرَتِ بَرِ زَبَانِ

اَلنَّاسُ خَاسِرَةٌ **شِعْر**
 حَسْبُكَ اَدِيمِ اَلَّذِي كَرَمَ شَانَهُ اَلْحَنَّا مِقْبِلُ جَوَاشِي اَلْجَمْعِ شَانَهُ اَلْكَلْبُ
 جَوْنِ خِرَازَاتِ اَلْفَضْلِ جَا رَجِيْكَمْ فَحِيَتْ شِجَا فَا هُ تَسَا قَطَبِ الدُّرِّ
 خَاشَاكْ وَازْدِ كَزْدَابِ اَبْرَاقِ اَلْحَرِّ كَرْدَانِ مَا نَدَمْ وَذَنْ كَزْدَانِ دَرِ نَقْلِ اَيْنِ اَمْرِ
 نَهْ رَايِ اَيْنِكَ بَايِ دَرِ مَحَاضِ اَيْنِ مَرْلَقَهْ نَهْمِ وَهَ يَا رَايِ اَيْنِكَ شَرِ اَزْ مَضْمُونِ فَرْمَانِ بَتَابَهْ
 وَفَضْلًا عَلَيِ ذَلِكَ دَرِ بَارِ اَزْ تَخْجُ وَرَ اِنْ جَادِقِ وَاسْتَادَانِ مَا هَزَكْ بَا مَا نِيْرِ فَسْ كَزْ جَاهِرِ مَعَا
 دَقِيْقُ سَفَهَةِ اَنْدِ وَتَخْجُ خَنَائِكِ مِي بَايِدِ كَفَنَهْ نَقْدِ مَعْشُورِ مَرْجِهْ رَوَاجِ يَابَدِ وَبِجَا عَتِ

مِرْجَاهُ مِنْ دَرَجَةِ حِسَابِ آيَاتِكَ وَأَهْلِبِ الْعَصْرَ لِلْمَوْلَى

چه دستان سزایم میبوی که با عندلیبان شوم هم نفس
 پیاده کجا داد از دست بزد که جنک آورد با سوار کرد
 بضاعت چه از من می توان سزای سلطان چه از دشمن
 بنیر و بی گزینشم هزار نیاید ز من در جهان هیچ کار
 مکرانک تو فوق یاری دهد مدد دولت شهر یاری دهد
 و اعینای این شعاع هر چند صعبی تمام داشت اما عذر از سمت اشارت عالی لالت نافذ
 اللهم جارية القلام بحکم شرع وعقل مفضی بصیان ومودی کفران و طغیان می آمد
 فلولا کنت عینی عنان مرادها لما اکملت الاغبار خطاکم
 و انت باولی سخطه التاثر کلها اذا ظفرت نفسی ببعض رضاکم
بیت در بیع تو بهر هپای که کنی در چرخ تو بهر قضا که کنی
 خواستم که این نفس را بکنی و این پزده را آهنگی سازم که در حنا طر فانی لا یخ شذ که
 ای پسر شاه چو ز کمال خرم زیندگانی بیاد سخن وری داری بنک کز تاجه آب زوی یافته
 و مدتها چون جبار در چرخ هوا و هوس باد پیمانی کردی جز باد در دستان چه ماند بلبل از بانگ
 در قفس دهان بهزار دستان دستان فضل و هنر سزایم جز آنک چون بلبل در قید نامرادی
 مجوس مادی چه نوال حاصل کردی و در بوستان فضیلت غنچه صفت دهان بزبان وری
 کشودی غیر از آنک از بهر قراضه در چرخ کز خوش شد چه بک انداختی **شعر**

ز من کلام الکلب تر ام جزوها و تصدع عن ولد طهر نصاری
 لیفر الزمان و از خست منالما خلوا الزمان عدا و الا جزای

فارسیه

مرا ز کردش این چرخ از شک نیست که شرح از همه بجز من گشت و زشت
 نه هیچ عقل ترا شکال دور او نه هیچ دین باستر از جسم او پنداشت
 گنی چون و چو زدم می تواند که نقش ند جواری و زلی چو و جواشت
 دیز فکرت میجو بودم و درین حیرت منفک که می شد و فو بانک بر من زد که ای سیکر
 مکر ندانسته که در عهد دولت این پادشاه عادل هست و زو شهر یاز فاضل

کرم گستر فارسیه

آنک فیض رحیم عامش بهار چمنست بهار
 تو بهار نظام عالم را دست و بازهای نیسانی
 کار فرو بسته هنر بالا گرفته است و نقد موزون سخن و ابی هر چه تمام بر پزفته
 بهال خشک سال فضا و دالشر با مداد در شگاف بازان تریش یوما فیو مانان تراشت و کلزار
 آمال و مانی از منهل جود و سخا و تشریح طوطی سیراب از عالمیان در مراتع افضال
 و انعام او مرفه الحال و جبهانینان در مراتع احسان و نوال اوفارغ البال اند
 لایزال الدینار ساجه کهه الا یادی انت زرق فلان
 و کانه فی کینه عرصر فما یبقی زمانا فیه بعد زمان

فائزیه

نخیز آنک بزوتایان سوال کند هم سوال نخواهد زتایان سوال
ز شاخ بادرم آید کف چنان زبون گران مهب کف او قد نسیم شام
آنک بخاروت که مشاهده می کردی آشنیز کردم آنجهن زوگان نزد داشت و آن کرد فتنه که
آنکخت دیدی آب شمع آتش باز از عرصه جهان فرو شست **شعر**
طابت به الایام والدنیام فیها وطاب بیدک الکخباز
هذا هو العصر الذی سبقت به البشری وجاء بصلیه الانار
و فی ظلام الظلم فیه قاله اتر و شاع بعدله الانوار
زقت جواستیه و زوز و اوی فیه و اوصیه ایتجار
عنه البریه و البسیطة عدله فالخلق شجر و البسیطة دار

سبزه

کیتی ز دولت فرمان در جهان ماند بعرصه ازم و روضه جهان
ز هر طرف که چشم نهی جلوه ظفر و هر جهت که گوش کنی مرده امان
کردن فرو نهاد کمنند میان شمع و ایام بر گرفت زه از کردن گمان
ز غصه خون گرفت چو می ظلم ز بکر و ز خند باز ماند چو کل عدل زاده

تخت در بار خرمی فروشان کز قیمت نداشت گاه تراشت در زشته جوهران عرض
کن و بکار و کازت را اگر دخیلان کوه نظر خواستاری نکردند کسر راجه جرم در نظر

صاحب دولتان جوهر شناس جلوه در **شعر**

تسل علیهم فلیتر شیء یقیم ولا هو ملک بالمقیمه
لعل الله ینظر بعد هذا الیک نظره منه جیمه

فائزیه

قد را اهل من دید آید کاز ها چون یک زده ان افند

بحکم این دو داعی از سبز زاد یه صاد و واعینادی جازم و صدق درشت و از ادق
تمام در زنجیر این کتاب خوض کردم و آن را بزم و رزم نام نهادم تا کافه سلاطین عالم و جواهر
صنادید عرب و عجم این قواعد خوب و قوانین مجرب را که مطالع انوار سعادت و طلاع
نباشیز رفعت و نیاد نیت دشنوز معاش و معاد و قانون صلاح و زشاد خود نیازند
و در سلوک طریق رزم آنکیزی و بزم افروزی اقدایدین مفاخر من ضی و ماثر محمود

بیت

تا بیا موزند شاهان که دین دارند و ملک رستم و این جهان داری و شرط شریک
و در عبارت از اخلاق و ایهام که موجب نفرت طباع و نقیاض خواص است اجتناب نمودم
و معانی آن را در الفاظ مندا و لقریب الفهم ایزاد کردم بر شیاقی که مقبول و مفهوم شود
و عوام گردد و البلاغة ما فهمته العامة و **بیت**
از کرم شیمت اهل نیرت و از آب بصیرت آن چون بر نهوی باطلی طلاع یابند اصلاح
و از شاد نموده عفو کار فرمایند **بیت**

وَعَيْنُ الرِّضَاعِ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ وَلَكِنْ عَيْنُ السُّخْطِ تُبْدِي لَمَاقِيَا

فائزیه

پوشش از خطای زنی و طبعه مزین که نفس هیچ بشری از خطا نبود
در آفتاب نکه که با بصارت خویش مژ او همه بر خطا استوان بود
بصر بالله بعیوب انفسنا ویرنا ما یحب ویرضی بالقی و الی الامرار و عزیزه اللاحیار
بیان شرف وجود پادشاه
بصیرت و جمال و حکمت
اخصاص و عنایت الهی

بدایه عقلی و براهین قطع ثابت شده است که این نظام اسباب دین و دنیای مصالح
صواب و سداد نوع انسان را جز باین جری و صناعات و تنوع امرجه و طبایع صورت
نبدد و ببقای نوع و تراء و شخص ممکن و منصور نکردد چنانکه بعضی
بفکر صحیح و تدبیر صائب موصوف باشند و بعضی بیضالت و خجرت و جمعی بفرط
کفایت و ذرات و بعضی دیگر از حلیه عقل و تمیز عاقل و مشاببات آلات و ادوات
از باب عقاود بشر را هر یک بشغلی اشتغال نمایند و بصنع و جرفی شکر آیند
بعضی شریف و بعضی خیر با تعاون و توافق و احتیاج بیکدیگر مهمات همکاران مکمل
کرد و تواضع تکافی و تنای و طریقه عقل که مقتضی نظام وجود و قیام بقا است منلو
شود و زیجاست که چنانکه گفته اند لولست اوی الناس لکوا جمیعاً

بنا بر مقدمه چون دوی مجتلیست و توجه بمکاف و مزایای متفاوت مثلاً از ادب و کمال تحصیل
لذت مختص است و عزیمت دیگری بر افتخار کرامتی موقوف و مقتضی خاندان کلام قدیران
تغییری کند که **کل حیزب ما الذین فرعون** پسر اگر ایشان را
با طبایع خود گذاردند اسباب نظام مرتب نشود و قضایای معیشت منظم نکرد و چه منفعت
همه را مقهور و مأمور خود سازد و جریح جمیع نقایس و رغایب خود را خواهد و چون دشت جاد
و اختلاص از هر طرف دراز شود و پای تغلب و تسلط در میان این حاکم و اعدا و اعدا دیگر
براند و سلب و وجود منقطع گردد و در جهت تعدیل و تقدیر امور و اوضاع و تعدیل و تقویم جهات
و اقطاع ضرورت با عت شد بر وجود مدبری کاملاً مخصوص تا بداند که اتمام بر سلوک طریق عدل
و حکمت و رعایت ناموس است که عبارت از شریعت است مقصور و محصور دارد تا هر یک
بمرتبه که شایسته باشند بر مصداق حدیث **رحمه الله امره اعرف قدره و لم یعد طوره**
طایعاً او کارها خشنند کرداند و امور در مقام خود قرار دهد و این شخص را ملک و مدبر
عالم خوانند و احکام و قوانین او را صنایع ملک و رسول صلی الله علیه و فرماید ایست الانا
الی الله يوم القيامة و ادناه مجلساً امام عادل

پس از امر و نهی خدا و رسول گاه است از حکم سلطان عدل
چو فرمان داری خود شنید و رضیه بود طاعت پادشاه
خلاف سلاطین مالک رفا بدینا هلاکست و عقیب عقاب
و بیاید دانست که غرض از ملک درین مقام نه هر شخصی باشد که او را خیلی و چشمی بود

وَيَسْطُرُ مَمْلَكَتَ وَوُفُوجِهِمْ شَوْكٌ مَعْرُوفٌ وَشَهْوَةٌ بَاشِدٌ بَلْ يَحْقِيقَتِ مَلَكَتِ كَيْفَ يَسْتِ
قَابِلَتِ تَدِيرُ وَتَصْرِفُ دَرَاوِضَ جُوهَرٍ وَاسْتَحَقَّ وَاسْتَيْهَالَ بَسْتِ اِنْ شَغُلُ اَوْ رَاجَا حَصِلُ
بَاشِدٌ وَارْكِهَ اِنْ خَلِيزَ وَدَفَايِنَ وَلَشْكُ وَجِشَمُ قَاصِرَ بَاشِدٌ **بِدَسْتِ**

لَا الْعُقُولُ لَكَ اَنْ اَدْنَى ضِعْفٍ اَدْنَى اَيْلَ شَرَفٍ مِنَ الْاِنْسَانِ
وَمَنْ كَرِهَ اِحْتِسَامَ عَقْلٍ اَنْ سَبَلَ اِخْلَاطِ سَلِيمٍ بَاشِدٌ وَكُوشِ هُوشِ اَنْ صَمِّ غَوَايِثِ وَغَبَاوِثِ صَحِيحٍ دَانِدُ كِهَ مَرُ
يَغِي وَارْكِهَ مَرْوُوقِ مَصْقُولِ بَاشِدٌ وَجَوَاهِرِ قِيَمَتِي مَرْصُوعِ وَمِعْوَلِ چُونِ ذُو الْفَقَارِ نَوَانِدُ بُوَدُ وَهَرِ شَخْصِي
مَرْجِدُ بَشَكَلِ وَهَيَاثِ مَكْمَلِ مَقَامِ حِدْرِيَّتِ حَاصِلَه

وَلَا بِيضَاءُ شَجْمَةٍ **شَجْمَةٍ**

فَقَدْ يَضُّ شَجْمَا مَرْبُوعُ وَقَدْ يَضُّ جَبَانَا مَرْبُوعُ زَمْعُ
اَنْ السَّلَاحِ جَمِيعِ النَّاسِ بِجَمَالِهِ وَلَيْسَ كُلُّ ذَوَاتِ اَلْخَلْبِ السَّيِّئِ

فَارِسِيَه

تَمَشُّيْنِ مَرْغُضِي بِجُذَرِ هِنِي بُوَدُ اِشْتِي دِيْنِ چُو لَقَبِ شَرَفِ ذُو الْفَقَارِ كَرْدُ

وَدَرْجِ كَمِيَّتِ عَمَلِي مَبْرُورِ شَدْنِ اَسْتِ كِهَ سِيَّاسَتِ مَمْلَكَتِ بَرْدُو نَوْعِيَّتِ كِي سِيَّاسَتِ فَاضِلَه وَمَقْصُودُ
اَنْ اَنْ اَفَاضَتِ عَدَلِ وَاسْأَعَتِ بَدَلِ وَنَقُوِيَّتِ دِيْنِ وَتَمَشُّيَّتِ صِدْقِ وَبِقِيَرِ وَبِيَّتِ خِيَارِثِ وَبِيْطِ
مَبَرَّاتِ وَضَبْطِ مَمْلَكَتِ وَامِنْ مَسَالِكِ وَبَعِيْرِ يَلَادِ وَتَرْفِيْهِ عِبَادِ وَرِعَايَتِ رِعَايَا وَجِهَاتِ بَرِيَا
وَاَنْظَامِ مَصَارِيحِ مِعَايِشِ وَمِعَاوِدِ وَابْرَامِ مِعَاوِدِ صِلَاحِ وَرَشَادِ بَاشِدُ وَابِنْ سِيَّاسَتِ اِمَامَتِ
خَوَانِدُ **الفصل من الله** **كفى بالله علما ودوم**

وَا

سِيَّاسَتِ نَاقِصَه وَمُرَادُ اَنْ اَسْتَيْفَايَ لَذَاتِ جَمِيَّتِ شَهْوَتِ جَمِيْعِ وَاسْتَيْفَايَ خَلَايِقِ
وَاسْتَيْفَايَ جَوَازِ عِيَالِيَّتِ وَغَضَبِ اَمْوَالِ وَهَنْكَ اَسْتِيْزَ وَفُجُوزَ وَفَسَادِ وَطَهَ وَبِيْدَا دَ بَاشِدُ وَابِنْ سِيَّاسَتِ
تَغْلِبُ خَوَانِدُ **وَمِنْ فَعْلٍ ذَلِكَ يَلْقَانَا مَا** وَشَايَسِ اَوْ تَمَشُّكَ بَعْلًا وَجِيْكَمَتِ

وَدِيْنِ وَشَرِيْعَتِ كُنْدُ وَخُودِ رَا مَمْلَكَتِ شَهْوَتِ وَغَالِبِ ضَمِيْعَتِ دَانِدُ وَرِعَايَا وَدِيْرِدِ سَتَا زَارِ اَدْرَاكُ
وَدُوْ سَتَانِ اَنْكَازِدُ **وَمَمْلَكَتِ بَعْدُ وَبِعَفَا وَبِجَسَارِ وَبِاَصَافِ اَرْاَسَتِه** كَرْدَانِدُ اَزَانِ
جِهَتِ كِهَ غَرَضِ اَوْ تَمَشُّ مِيْلِ خَلَايِقِ وَبِيْلِ سِيَّاسَتِ بَاشِدُ وَبِاجْمَاعِ اُمَمِ مَرَادُ اَنْ اَلْوَالِيَّ اَلْمَوْطِلَ اَللّٰهَ

مَلِكِي چُونِ بَاشِدُ كِهَ قَائِمُ بَا مَرْجُو وَبِاَفْضَلِ جَدِ وَدِيْرِدِ اَسْتِ **وَالَيْكَ اَلَّذِيْنَ صَدَقَ**

وَالَيْكَ هُمُ الْمُنْقُوتُ وَبِعَايَرَتِ اَنْ جَرِبِ اَللّٰهَ اَنْصَارُ وَاعْوَانِ وَكِهَ اَلَا اِنْ جَرِبِ اَللّٰهَ

هَلُمُ الْمُنْقِلُونَ وَشَايَسِ دَوْمِ تَمَشُّكَ بِجَوَازِ وَاعْتِنَا وَبِعَدَلِ اَرْشَمِتِ اَعْتِدَالِ وَابِنْصَافِ اَسْتِعْلَا

وَاسْتِيْلَا نَمَايِدُ وَرِعَايَا زَاكِدِ وَدَايِعِ اَفِيْدِ كَا زَانِدُ بَحَايِ خَوَلِ وَبِعِيْدِ وَخَدَمِ وَمَمَالِيْكَ دَانِدُ وَخُودِ زَا

اَسْتِيْزِ جَوَازِ شَهْوَتِ شَاوِزِ وَدِيْنِهَ زَا اَنْخُوفِ وَاضْطِرَابِ وَتَنَازُعِ وَطَاوَلِ وَبِعِنْفِ وَبِعَدَاوَتِ

وَخُبْتِ وَخِيَانَتِ مَمْلُوكِ وَبِحَشْوِ كَرْدَانِدُ وَبِالْحَقِيْقَه سُلْطَنِيَّ جَبَانِ عِيْنِ شَيْطَنَتِ بَاشِدُ وَبِاِيَا

مِثْلِ اَنْ بَحْضِ ضَالَاكِ وَبِهَالِكِ **اُولَيْكَ شَرِيْكُكَ صَالِكِ**

وَلَجَانِدِ اَوْ جَرِبِ الشَّيْطَانِ كِهَ اَلَا اِنْ جَرِبِ الشَّيْطَانِ مُدْمُ الْخَالِيْنُ وَبِچُونِ اِيْنِ قَاعِ مَهْدِ

شَدُ بَرِ بَصَرِ زِيَابِ بَصِيْرَتِ پُوشِيْنِ بَاشِدُ كِهَ بِحُكْمِ **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا** اَللّٰهَ

وَاطْبِعُوا الرُّسُوْلَ وَوَدُ اِيْلَا مَرْمِيْكَمَ سِيَّاسَتِ فَاضِلَه تَلُوْ نُوَسْتِ وَابِنْ اَفْخِيَارِثِ

بَرِبِ رِيْسَالَتِ چَنَانِكِ چُكَمَا كَهْنَه اَنْدُ اَلَّذِيْنَ وَالمَلِكُ تَوَكَّلْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

چه دین مناسبت است و ملک بجای از کجای و لاجمله اشارت به زکین ضایع باشد
 و ذکر این اشارت خراب پس دین به ملک باطل بود و ملک بی دین واهی مشنوی
 چنان دان که شاه و پیغمبری دو کوه بود در یک آن کشتی
 نه به تخت شاه بود دین پای نه بی دین بود پادشاهی بجای
 لاجرم حکمت الهی اقتضا چنان کرد که قواعد دین معکات انبیاء کبار
 مهذب باشد و در عاقل دولت بهایت سلاطین دین دار مودک تا امور دین مطهرت مزایم دولت
 استمرار یابد و وضع دولت بمیان دین استقرار پذیرد و مورد در مواقع خود قرار
 گیرد

مثنوی

عدل شه پادشاه ملک است اوشت بدل او فخر ماز دولت اوشت
 مگر که انصاف از وجد باشد دد بود ددنه پادشا باشد

و هرگاه که مملکت از پادشاهی عادل که سیاست فاضله موصوف و منعوت باشد
 خالی گردد همای امن و امان سایه از جهان بردارد و شاهین عدل چون عنقا در شیا
 عزت مخفی شود آنگاه بوم ظلم و فساد که بشامت عاقبت و طاعت خاتمت منسوبست
 در زباع و صقاع ممالک نشین سازد و دشوم جور و بیاد که مشعقب تفرق جمیع
 و تشیت شمال است میان مردم مندا و کزدد و امور مهممل و قضایا مختل ماند
 پیر باندک مدتی دماز آرد یار هستی بر آید و لهذا از دیت از بی بران جمله جاری شد که در
 زمان و اوجانک قوافل مکنات از مفان عدم بمعونه وجود می آیند شخصی اند

که بشمول عنایت الهی محظوظ باشد و منیت عقلا و حکمت و فضل معرفت و تمیز و در حجاب
 بحدت و جماعت از انبای نوع مستثنی و موقف مقتضای آن زمان از هبوط معلول و خود بر اوج
 دولت و سلطنت ظهور یابد تا بویضاوت اوست و وجود انضمام پذیرد و مجال عالم در حجاب
 استقامت و عندالقرز گیرد **اولیک اشارت عورت** **الحیرات**
 و بعینایه الله تعالی و نیز هدایت و وجود مایهات **اطان** لاذالت اعلام سلطنته
 ممتد الظلال منشور الادیال شرایط سیاست فاضله را من جمیع الایجاب جامع است
 و صیرامت تبع با شهامت قلم مروج داند و شکوه دولت با شرف دین و شریعت مجموع
 و مشفوع لای رجته بهتیه الی اعظم مرقوب الاطاع و دان و الاطاع بعزمت الی الخ
 مطلوب الاکسان و اشکان

شعر

مولدک المیزان زایا و زایه نجایا اقدام و جرم و نایل
 یلوزد به الاجر از من کل خطه و یای الی عالمی ذره الامثال
 فینا به بحر موج متلاطم و لقیاه بدر ضوء من کمال

و آثار مشاعی مشهور و اجنه سادات بر فرد که در ملاست این شعر خضر و ممانست
 این خطب جلیلا ظهور ز شایند بدوی زوید کار و وضوحی فرجه تمام بردارد
 اکنون وجه حجاب این پادشاه بر ملوک سلف و خلف ظاهر است چه از جهت تدبیر
 و تصرف در مناصب ملک و ملت بر مناصب حکمت و معادلت و شریکات و فاضلت
 مبرات وجه از جهت قضایا نفسانی و کالات انسانی و این معنی خود بحتاج بشرح و بیات

وَالْعِيَانُ لَا يَحْتَاجُ إِلَى الْبَيِّنَاتِ وَفَعْلٌ عَلَى حِكْمَتٍ وَشَرِيعَةٍ زَانِحَةٍ أَنْتَ كَمَا تَقَرُّوهُ تَحِيَّرُ
إِنْ صَاحِبُ دَوْلَتِ دَرْفُونِ عُلُومَ مَعْقُولٍ وَمَنْقُولٍ وَضَرْبِ فُرُوعِ وَأَصُولِ دَرْجِهَ نَصَابَتِ وَيَكَا
وَفَرَاغَتِ أَوْ دَرِ ابوابِ فَضَائِلِ وَكَالَاتِ بَحْثِ حَيْثِيَّتِ **بَدِست**

تَفَكُّرُهُ عِلْمٌ وَمَنْطِقُهُ حِلْمٌ وَبَاطِنُهُ زِينٌ وَظَاهِرُهُ ظَرْفٌ

فَا بَرَسِيَه

كَيْفِيَّتِ بِزُجَاهِ وَبَحْرِ بَسِيَّتِ بِزُكُرِ دَرْهَرِ لَظِيفَهُ اشْرَافِ هُوِيَا كَيْفِيَّتِ

كَيْفِيَّتِ كَيْفِيَّتِ أَوْ مَنُورِي شَدِيدِ دَرْ دَرِ صَمِيمِ بِحْرِ وَكَمْ دَرْ عُرُوقِ كَانِ

بَحْرِي كَيْفِيَّتِ أَوْ لَطَافِ وَشَكْرِ بِحْثِ دَرْ بَازِ اَشْكِ وَلَبِ شُودِ دَامُودِهَا

بَحْلَانِ سَلَاطِينِ مَائِيهِ وَجَالِ كَيْفِيَّتِ أَكْثَرِ اَشْيَاكَ اَزْ شَرَفِ اَيْنِ كَسُوْتِ وَزِينَتِ اَيْنِ جَلِيَّتِ
بَازِي وَبِي بَهْرِ اَنْدِ وَشَكِ نَيْسَتِ كَيْفِيَّتِ سَرَاوَرِ وَجُودِي بَعْلَمِ وَجِ كَمَتِ وَبَحْثِ تَرَفِ

بَشِيرِ اَدَبِ وَفَضِيلَتِ وَجُودِ يَادِ شَاهِ وَفَتْحِ چِهْ بَايْدِ كَيْفِيَّتِ اَكْمَالِ نَوْعِ بَاشَدِ دَرْ دَمَا نَخُودِ
تَا قَدَرِ نَوَدِ بِرِ قَضَايَا بِرِ قَانُونِ جِ كَمَتِ وَفَاعِلِ عَدَالَتِ وَنَصِيْقَتِ تَوَانَدِ كَرْدِ

وَدَرْ اَيَزِ اَدَوِ اَصْدَاكَ وَضَاعِ اَزْ اَفْوَاطِ وَتَقْرِيطِ وَتَقْصِيرِ اَيَزِ تَوَانَدِ بُوْدِ وَارِ شَوْبِ
اَلْجَاهِلِ اَمَّا مَقْرُطِ اَوْ مَقْرُطِ پَاكِ بُوْدِ بَرِ ذِيلَتِ **مَضْرُوعِ** وَمِنْ اَلْجَاهِلِ اَعْمَالِ

مَطْعُونِ نَشُودِ وَرَعِيَّتِ بَسَبِ مَرْيَتِ وَاَوَلِيَّتِ اَوْ اَتَبِ كَسَنَدِ وَوَاهِرِ وَنَوَاهِي
اَوْ اَمْتِ اَلْمُتَالِ نَمَايَنْدِ وَاَلْاَنْجَحِ مَرْغَبِ مَرْجَحِ لَازِمِ اَيَدِ وَشَوْكِ وَهَيْبَتِ اَوْ دَرْ ضَمَائِرِ

مُتَمَكِّنِ نَكْرِدِ چِهْ هَرَا دِ شَاهِ كَيْفِيَّتِ بَدِ زِيُوْتِ مُتَحَبِّ اَبُوْدِ دَرْ اَيَقَاعِ وَاجْرِي اَحْكَامِ

دَرْ وَدَوْلَتِ اَنْخَبُطِ وَخَلَلِ وَخَطَا وَخَطَلِ اَلْاَلِي نَبَا شَدِ وَمِيَانِ مَقَانِدِ وَصَرَا حِ وَبَحْثِ وَبَحْثِ
نَفْصِيلِ وَتَقْيِيْزِ تَرْمِيْجِ جِ كَمَتِ تَوَانَدِ كَرْدِ بِرِ وَضَاعِ مَحْطُوكِ كَرْدِ وَخَالِفَتِ

وَمُنَاقَشَتِ دَرْ مِيَانِ خَلَا تَقْيِيْدِ شُودِ جَنَانِكِ دَرْ بَعْضِي اَزْ مَلُوكِ عَهْدِ مُشَاهِدِ مِي رُوْدِ

اَفْمَرِ اَشْيَسِ بَنِيَانِ عَلِي نَقْوِي مَرَا اَلِدِ وَرِضْوَانِ خَيْرِ اَدِ

مَنْ اَسْتَسْنِيَانَهُ عَلِي شَفَا جُوفِ هَا زِيَا فَهَارِ زِيَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ **بَدِست**

وَعِيْرِ نَقْوِي اَمْرِ النَّاسِ اِيْلَيْهِ طَيْبِ يَدَاوِي وَطَيْبِ عِلِي

وَاَكْرَامِ كَيْفِيَّتِ شُورَانِ مِيْدَا زِ بِلَاغَتِ سَاهَا دَرْ جَلْبَهْ شَاوِ اَمْرِ اَحْزَانِ كُنْدِ بَكْرِي وَصِيَّتِ

اَزْ صِفَاتِ مَجْدِ وَمَعَالِي اَيْنِ خُسْرُوْدِ اَشْرُوْرِ نَوَانَدِ زِيَا وَبِهْدِ سَا زِيَا بَارِيكِ يَزِيَرِ

وَزِيَرِ اَنْهَامِ وَزِيَرِ بِيْمَانِيْدِ قَطْرِي اَزْ اَقْطَارِ مَفَاخِرِ وَمَنَاقِبِ اَيْنِ شَهْرِ زِيَا بَعْدِ كَسَنَدِ

دَرْ نَوَانَدِ يَافَتِ **ش**

شَرَفِ تَطَا مَرِ دَوْنِ اَلْجُورَاءِ وَمَكَارِمِ بَهْرَتِ اَلْاَعْلِيَاءِ

وَقَدَرِ بَيْتِ لَوْ ذَكَرْتُ حَدِيْثَهُ اَصْبَغْتُ اِلَيْكَ الصَّخْرَةَ اَلْقَمَاءِ

وَمَنْ بَنَدِ رَا دَرْ مَدِجِ وَشَنَائِ اَيْنِ جُضْرِيَّتِ بَرَزْ كَوَارِ اَدَا اَللّهُ تَعَالَى كَيْفِيَّتِ اَيْنِ بَنِيَانِ

وَازْ جَمْلَهْ اَيْنِ كَيْفِيَّتِ قَصِيْدِ كَيْفِيَّتِ دَرْ وَقْتِ مَهَا جَرِيَّتِ اَزْ دَارِ اَلْاَحْلَافِ وَوُصُولِ بَشَرِ بِنَا طَبِ

اِتِّفَاقِ اَفْنَادِ تَضْمِيْنِ رَفْتِ **وَهِي كَسَدِ**

دَرْ اَلْبِلَادِ مَشَارِقًا وَمَغَارِبًا وَدَرْ دَرْ كَلَامِ اَهْلِ وَمَشَارِقًا
طُفَّتِ اَلْدِيَارُ شُهُوْهَا وَخُفُوْهَا وَبِهَا زِيَا اَيْنِ عَجَائِبِ وَغَرَائِبِ

وَصَحِبْتُ كُلَّ مُخَالِفٍ وَمُوَالِفٍ وَجَمَعْتُ مِنْهُمْ دُرَّةً وَتَجَارِبًا
كَمْ شِدَّةً قَاتَيْتُهُمْ وَمَشَقَّةً وَنَوَائِبَ مَا زَشْتُهُمْ وَمَصَائِبًا
كَمْ لَيْلَةً فِيهَا طَوَيْتُ بَوَادِيَا وَفَدَا فِدَا وَمَهَا وَسْبَابًا
مَا بَاتَ فِي وَجْهِ الْبَسِيطَةِ مَعْتَرٍ إِلَّا وَكُنْتُ لَهُمْ حَلِيفًا صَاحِبًا
وَالَيْتُ جُوهْرًا لَا نَامَ مُنَافِسًا فِي جُحْمٍ فَرَحْتُ عَنْهُمْ تَائِبًا
مَا زُفْنِي بَلَدٌ وَلَا زَبْعٌ سَوِيٌّ أَرْضَ الْعِرَاقِ قَرِيبٌ صُنْهُ نَوَائِبًا
بَلَدٌ نَوْتُ فِيهِ الْمَكَارِمَ وَالنَّقَى وَجِئْتُ لِلدُّلُوكِ مَرْتَبًا وَمُنَاصِبًا
دَارُ الْخِلَافَةِ وَالْوِلَايَةِ وَالسِّيَاةِ وَالسَّعَادَةِ كُلُّهَا وَاطْمَأْنِنًا
يَا جَدًّا بَعْدَادٍ مِنْ مُنْشَدَةٍ اخْتِجْتُ شُمُوسَ الدِّينِ فِيهِ غَوَائِبًا
وَكَانَ انْقِاسُ الْمَسِيحِ نَسِيمُهُ يُحْيِي الْعِظَامَ زُرْقًا وَتَزَايِبًا
طَهَى عَلَى صَوْتِ الْجَهَامِ إِذَا غَدَا بَعْضُ لِبَعْضٍ بِالْهَدِيلِ مُجَاوِبًا
وَعَالِي ضَاءٍ بَارِزَاتٍ نُزْهَةً مُتَصِيدَاتٍ لِلْأَسْوَدِ جَوَابًا
فَإِذَا انْطَفَأَتْ نَارُ دُرِّ قَائِمَا وَأَدْخَلَ صَحْرًا زَيْنَ الْجَمَانِ قَائِمًا
يَا طَيْبَ عَيْشٍ زَمَانِنَا الْمَاضِي كَانَ الْجَيْبُ مُوَصِّلًا وَمُصَاحِبًا
أَيَّامَ كَمَا شَارِبِينَ مُبْعَكِرًا كَأَشَادِهَا قَامَرًا كَفَّ كَوَاعِبًا
مَعَ أَصْدِقَاءٍ مُكْرَمِينَ شَمَائِلًا وَمُعْظَمِينَ مَجَانِدًا وَمُنَاسِبًا
الْيَوْمَ جَمَلْنِي لِفِرْقَةٍ وَجْهَهُمْ صِرْتُ الزَّمَانِ بِلَايَا وَمَتَاعِبًا

فَقَبِيتُ مَهْجُورًا عَنِّي لَا أَرَى جَوْنٌ قَدِيمٌ مَنَازِلِي وَجَائِبًا
فَكَانَ فِي جَفْنِي مِدَّةً زَقْنَهُمْ عَيْنًا تَسِيدُ مَا وَمُزَانِيَا كَمَا
أَتَى قَائِمِي مِنْ مَنَازِلِي بِشِدَّةٍ لَوْ صَادَفْتُ جَبَلًا لَقَطَرْتُ دَائِبًا
يَا لَيْتَنِي قَدَكْتُ صَحْرًا جَامِدًا كَيْلًا أَخُوضُ مَكَارِمًا وَمَعَاطِبًا
لَوْ أَنَّ الْمَكَارِمَ مِنْ أَيْدِي الْفَيْحِ انْقَضَتْ أَحْلَى وَكُنْتُ الْيَوْمَ طِينًا لَا رِيَا
بَرْهَانَ زَيْنِ الدِّينِ
وَأَعْلَى مَوْجُودِ
مَلِكِ الْمَمَالِكِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ مِنْ سَائِرِ مُصَازٍ وَنَادِ كُنَائِبِ
مَلِكِ الرِّفَابِ عَوَازٍ قَاوِصَائِبِ أَخَذَ الْبِلَادَ مُطَاعِنًا وَمُصَازِبًا
مَا غَا مَرَّ الْأَهْوَالُ إِلَّا قَائِمًا مَا بَارَزَ إِلَّا بَطَالَ الْأَغَالِبِ
شَمِيرٌ وَكَسْرٌ لَا يَزُولُ مُغْتَرِبٌ بَدْرٌ وَكُنْ لَا يَثُوبُ غِيَا هَبًا
أَصْحَى نَيْمِ الْمُصْطَفَى وَوَلِيهِ وَوَصَوِّ حَرِّ خَدَّيْهِ وَصَوِّ جَا
وَكَانَ صَارِمٌ سَيْفُهُ فِي كَفِّهِ بَزْوَلًا كَمَا مِنْ جَدَلٍ نَحَابِ
وَطَائَاتٍ مُوَكِّهٍ مِنْ ظَلَمَاتِ الدِّي وَبِزْوَالِ الْخُومِ مَقَارِقًا وَمُنَاصِبًا
يَحْيَى وَأَخْلَكَ رَوْضَ مَائِ الْمَوِيِّ بِدُمُوعٍ فَلَمْ يَهْضَلْ شَوْكًا
وَأَعْيُوشَتِ أَرْضُ الْأَمَانِ فِي جَا مُدْصَابِ غَيْمٍ نَدَاهُ صَوَابِ
لَهُ دُرِّيُوفُهُ يَوْمَ نَوَعَتْ يَضْحَكُ هَامَاةً الْكَمَاةَ ضَوَارِبًا

يَطْلَعْنَ مِنْ شَرْقِ الْغُودِ بَوَانِمَا وَيَغْرُنَ فِي غَرْبِ الرُّؤُوسِ نَوَادِيَا
لَمَّا انْضَيْنَ مِنَ الشَّابِ عَوَازِيَا أَصْبَحْنَ أَرْذِيَةَ الْحَيَاةِ تَوَالِيَا
وَلَهُ صَوَارِمُ مِنْ جَدِيدِ عَزَائِمٍ لَا يَنْفَلِدُ مَقَاطِعُهَا وَمَضَارِيَا
وَمِنْ لَهَا بَهْةٌ وَالضَّرَامَةُ وَالْحُجَى جُنْدٌ تَرِي مَعَهُ الذِّيَابُ تَعَالِيَا
بَذَلَ التَّدْوِيحُ لَكُمُ بَدْلُهُ سِيمَ الْقُلُوبِ مَقَاصِدًا وَمَآزِيَا
وَتَحَابِطَازِفِ مَالِهِ وَتَلِيحُ حَيْثُ نَآوَلَتِ النَّفُوسُ مَضَالِيَا
لَوْحَادٍ بَدْنِيَا وَمَا فِي أَهْلِهَا مَا ظَنَّمَا إِلَّا أَقَلَّتْ مَوَاهِبَا
وَلَوْ أَشْفَادُ بَنُو الْمُلُوكِ نَفَائِسَا هُوَ بِالتَّقَاطِيرِ يَنْفِيدُ مَنَاقِبَا
مِنْ كُلِّ نَاحِيَةٍ يَلُودُ بِبَابِهِ قَوْمٌ لِأَشْنَاتِ الْمَقَاصِدِ ضَالِيَا
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ الَّذِي رَأَوْهُ أَعْلَى عَوَالِ الْعَالَمِ وَقَوْضَا
أَنْتَ الشَّجْعُ الْغَالِبُ الْبَصَالِدُ لَوْصَلَتْ ضَرْعًا مَا لَوْى هَارِيَا
أَنْتَ الَّذِي هَرَمَ الْعُدَّةُ بِكَرَّةٍ مَوْكَارًا بِكَرْمَا وَاهِبَا
أَنْتَ الَّذِي عَلَيكَ أَعْلَامُ هُدًى فَلَطَنُهُمْ مَسْتَارًا وَمَعَارِيَا
أَنْتَ الَّذِي شَيْدَتْ رُكَاةُ الشُّفَى وَاقَمْتَ مَا قَدْ كَانَ فِيهَا وَاجِبَا
وَلَوْ أَنْتَ بِأَحْكَمِ الشَّرَفِ مَجْلِيَا جَادَتْ أَفْلَاطُونُ فَرَجًا نَبَا
جُرَتْ تَعَالَى بِأَجْنَحَا دَابِغٍ لَا وَثَقًا بِأَجَانِبٍ وَأَقَارِبَا
أَخْرَجْتَ لَوُؤْلُوهَ تَعَالَى مِنْ حُجْرَاهَا لَا ضَالِمًا لَا نَاهِبًا لَا غَاصِبَا

وَأَنْتَ تَأَيَّدُ إِلَّا لَهُ مِنَ السَّمَاءِ مُتَوَالِيَا مُتَوَالِيَا مُتَوَالِيَا
تَأَوَّلَكَ خَصْمُكَ مِنْ بَعِيدِ حِيلَةٍ لَمَّا لَحِضَ الْعَجْرُ عَنْكَ مُقَارِيَا
قَدْ زَامَ يَعْمَلُ بِالْخِذَاعِ عِبَاقُ هَيْهَاتَ شُغْلًا مَا يُصِيبُ عَارِيَا
فَدَانَاكَ مُغْتَرًا وَقَدْ مَحَنَةً فَأَذَابَ رَزَتْ نَائِي وَادَّبَ عَارِيَا
أَنْتَ لَنْتَ مِنْ بَاطِنِ شِدِّ بَدِينِكَ رَجَا إِلَيْهِ طَوَاعِنَا وَضَوَارِيَا
حَسَانَتُهُ بِصِلَابَةِ أَجْدِيَةٍ مِنْ غَيْرِ سَوْقِكَ زَاجِلًا أَوْرَاقِيَا
كَيْفَ السَّبِيلُ إِلَيْكَ وَأَنْتَ فِي سُبُلِ السَّوَاءِ وَجَادِعُهَا عَارِيَا
شَتَاكَ مِنْ مِثْلِ سَوِيَا مَا نَسَا مِنْ أَمْرٍ يَمْشِي بِكَ بَنَانِيَا
أَنْ كَانَ يَزْهَوُ عَنْكَ أَوْ عَنْكَ فَالْشَّمْسُ وَاجِدَةٌ تَجُوكُ أَوْرَاقِيَا
كَمْ فَارِثٍ يُحْصَى بِدِلِّ فَوَارِسٍ أَوْرَاقٍ يُلْقَى عَدِيلٌ وَوَاصِيَا
تَبَاهُجُ مِنْ مَعَشَرٍ دَهْرِيَةٍ كَسَبُوا مَعَايِبَ جَمَّةٍ وَمَثَالِيَا
أَنْ ظَلَّ يَدُخِرُ الْكُنُوزَ فَخْلُهُ إِنِّي الْأَحْظَةُ لِحِيلِكَ جَاطِيَا
فَإِذَا رَأَيْتَهُمْ رَأَيْتَ خَنَافَتَنَا وَإِذَا الْقِيَمُ لَقِيتَ عَقَارِيَا
قَوْمٌ إِذَا أَفْلَحَتْ مِنْهُمْ سَالِمَا فَكَانَهُمْ تَرَوُا عَلَيْكَ رَغَائِيَا
سُبْحَانَكَ مِنْ سَوَالِكَ نَاصِرِ دِينِهِ وَهَذَا كُنتَ مُنْصَرِّفًا لَهُ وَمُرَاقِيَا
يَا زَيْتُ زِدْهُ سَعَادَةً وَسَلَامَةً وَارْحَمْ لَهُ سَبَبًا لِفَضْلِكَ جَالِيَا
وَأَنَّهُ مَا يَهْدَى وَيَأْمُلُ أَمْنًا مِنْ عَائِقٍ وَعَلَاوٍ وَشَوَائِيَا

أَدْعُو لَهُ شَرًّا وَجَهًا خُلَاصًا وَدَعَاؤُكَ لِلْمُسْلِمِينَ قَوَّامًا
شرح انساب بن كوكلر و دودمان نامدار و ذکر
آزومه مبارک

مَرْجِدٌ كَالنَّفْسِ وَشَرَفٌ جَوْهَرٌ وَفَضِيلَتٌ غُصْنٌ وَكَرَمٌ طَبِيعٌ وَعُلُوٌّ رَيْبَتٌ وَنَزَلَتِ سُلْطَانُ
 بَرَمَنْهَاجٍ فَلَا انْشَابَ بَيْنَهُمْ نَزْوَمِيَّةٌ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ **از شرح**
 فضائل و مناقب ابای کرام و جداد عظام و اگرچه نجوم فلک معالی و شعور ایام و لیالی
 بودند و در مبارک شریعت معضلات امور و مراقبت جمهر و مرید قطعی و ثور و رکن مستید

اِسْتَعْنَانِ دَارِدُ جُنَانِكَ شَاعِرُكَ كَفَتْ **شرح**
 أَنَا بَرْنَفْسٌ وَكُنْتُ أَدِيءُ مِنْ عَجْمِكَ أَوْ مِنْ الْعَرَبِ
 إِنْ أَلْفَتِي مَنْ يَقُولُ هَا أَنَا ذَا لَيْسَ أَلْفَتِي مَنْ يَقُولُ كَأَنِّي

وَعَالِيَةً مِنْ اللَّهِ تَعَالَى دُرَّ اسْتِقْلَالِ رُسُومِ جِهَانْدَارِي وَأَرْتِفَاعِ مَعَارِجِ شَهْرِيَارِي بِخَوَلِكِ
 وَخَدَمِ وَدِيَارِ دُرِّمِ وَمَدَدِ وَعِدِّ قَوْمِ وَقَبَائِلِ وَقَارِبِ وَعِشَائِرِ ظَهَرِ أَوْ بَصَا حُجَّاجِ وَمُفَقَّرِ

نَسْتَدُ **شرح**
 نَفْسُ عَصَامٍ سَوَدَتْ عَصَامًا وَعَلَمَتُهُ الْكَزْوُ الْأَقْدَامُ
 وَصِيَّتُهُ سَيِّدًا مَهْمًا مَا **بدست**

تُرَاسَتْ مَرْتَبَةُ سُرُورِي بِاسْتِقْلَالِ نَهْ جُوزِ بُنُوتِ مُوْتَوِيَّتِ زَكِيَّ هَارُونَ
 أَمَّا جُونُ أَنْشَارِ دُودْمَانِ فَضْلٌ وَكَرَمٌ وَاشْلَافِ خَانْدَانِ عِلْمٌ وَحِكْمٌ مَرْيَكِ دَرِّ عَمْدِ

خُودِ وَاسْطَةُ عَقْدِ فَضَائِلِ وَرَابِطَةُ سِلَاحِ مَعَالِي وَمَفَاخِرُ بُودَنْدِ **شرح**
 هُمْ جُلُومُ الشَّرَفِ الْمَعَالِي وَمِنْ جَنْبِ الْعَشِيرَةِ حَيْثُ شَاؤُوا
 فَلَوَّانَ السَّمَاءِ دَنَتْ الْحَجْدُ وَمَكْرُمَةُ دَنَتْ لَهْمُ السَّمَاءِ

أَوَّلِي أَنْكَ أَطْرَادِيَابُ وَاشْتِمَالِ كِتَابِ زَاطِرِي أَنْشَابِ نَامِدَارِ دُودْمَانِ فَضِيلَتِ شِعَارِ
 بَرَمَنْهَاجِي كِهْ أَنْبُوتِ دَفَاتِرِ وَمُتَوَزِّحَاتِ مُسْتَفَادِ شَرْحِ دِهِيْمِ وَبِتَعْدَادِ أَنْزَوِ
 زِيَاضِ مَكَارِمِ وَتَنْمِيَةِ أَنْفَاضِ وَأَكَاوِمْ أَفْتَاخِ كَيْمِ وَكُوَيْمِ سُلْطَانِ السَّلَاطِينِ
 ظِلُّ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي الْعَالَمِينَ **سلطان بن هارون الخوارزمي**

والدين احمد
 مَغْفُورٌ رُبُّكَ أَفْضَلُ الْأَنَامِ مُبِينُ الْجَلَالِ مِنَ الْجَرَامِ فَدَقَّ الْعِلْمَاءُ الْمُتَحَرِّينِ
والدين محمد بن المولى الاعظم وَالنَّبِيَّ الْأَخْفِ سَالِكِ مَسَالِكِ الْمَشْرِعِ وَالْمَعْقُولِ

بَانِي مَبَانِي الْفُرُوعِ وَالْأَصُولِ **شرح الملوك السليمان بن المولى**
 الْأَفْضَلُ الْأَكْمَلُ أَعْلَاءُ الْعَالَمِ يَتَبَوَّعُ الْعِلْمُ وَالْحُكْمُ **جستار**
الدين حسين بن المولى المعظم جَامِعِ حَقَائِقِ الْعَقْلِ وَالنَّقْلِ بِأَمْرِ الْوَيْهِ الْفَضْلِ

وَالْعَدْلِ أَسْوَقِ الْمُتَمَرِّزِينَ **جلال الدين** **نوح جيب بن محمد بن زبول**
 بِنِ تَوْنِجِ اسْتِ **بدست**

نَسَبٌ كَانَ عَلَيْهِ مِنْ شَمْسِ الْبُحْرِ نَوَّارِ وَمِنْ فَلَوِ الصَّبَاحِ عَمُودِ
 وَأَصْلٌ وَزَادَ إِشَارُ تَرْكِ اسْتِ أَنْ قَبِيلَهُ سَاوَزَ وَمَنْشَأُ وَجْهِهُ خَوَازِمُ بَاقِمُ وَقَبَائِلُ بَسِيَارُ

وَنِعْمَتٍ وَثَرَوَاتٍ شَمَارُهَا مَكْرَمَاتُهَا جَنَّاتُ شَبَاقٍ كَرْدُونَ وَتَسِيمَةُ
رُوزِكَارِ بُوَقْلُو زَانَتْ كِه اَكْرَهَفَنَه چُون كَلِخَنْدَانْدَ مَا هَا دَر كُونِ نَامَزْدِي
زَهَنِ آبِ كَرْدَانْدَ وَاكْرَتَاعَتِي چُون مِي شَرُوشِ دَارِ رُوزْهَا از غَايِلَه خَمَارِ جَانِ رِيك

اَرَدَ شُرُونْدَ رِيهِ شُرُونْدَ وَجَرِجَتِ تَلُو رِجَتِ شَارَدَ **بَدِست**
وَلَا مَوْزِ مَقَادِيرِ مَقْدَرٍ وَاللَّهُ عَادَهُ نَفْضُ وَأَبْرَامُ

مُجِدِّدِ قَاضِي جَلَالِ الدِّيرِ جَبِيبِ سَبَبِ فَرْغِي كِه وَاقِعِ شُدِ بِحُكْمِ مَضْرَإِغِ
فَاذْ نَبَايَكِ مَنِيْلُ فِتْوَالِ رَحْمَتِ اَنْفِلَابِ بَرَزْ جِلَه اَغْتَرَابِ نِهَادِ وَزَوْطِ مَالُوفِ
وَمَسْقُورِ رَاجِلِ كَرْدَ وِبَعْدِ زَقْصِ زَاهِي دَر زَوْطِي نَشِيْبِ وَفَارِ شَهَرِ قَتَضُوْنَه
اَفَادَ وَمُقِيْمِ شُدْ اَدَا عَشَبَتِ فَاثِلِ قَاضِي جَلَالِ الدِّيرِ جَبِيبِ اَنْجَادِ رُجُودِ اَمْدِ وَچُونِ
اَيَّامِ طُفُولِيَّتِ مُنْقَضِي شُدْ وَهَلَالِ غُرُوحِ صَبِي اَزْ اَفُوْغِيْبِ طَالِعِ كَشْتِ بَطْلِبِ عِلْمِ شَغَا
نُمُوْدَ وَدَرْمَدَتِ اَنْدَكِ فُضِيْلَتِ وَفَرْجِ اَصْلِ كَرْدَ وَبَعَارَتِ فُضْلِ وَدُجْحَارِ اَدَبِ
اَزْ اَكْفَاوْ قَرْنِ سَبُو بُرْدَ **بَدِست**

اَدِيْبِ رَسَتْ لِلْعِلْمِ فِي اَرْضِ صَدْنِ جِبَالِ جِبَالِ الْاَرْضِ فِي جَنِّهَا قُفْتُ

مَشْرُوعِي

غَايَتِ لُصْفِ اَوْنَدَانْدَ كَسَرِ كَرَاخَتِ بَرُوْجِ مَانْدُوْبَرِ
لَفْظِ وَبَارِ كِيَرِ عَقْدِ كَهْرُ صَبِيحِ اَوْجُوْزِ نَيْسِيَه كَاهِ نَجْمِ
زِهْنِ وَتَرْزِ سَيْرِ فَلَكِ زِي رُوشَنِ تَرَارِ رُوزِ مَلَكِ

وَدَرَانِ دِيَارِ بَرَزْ كِي بُودَ صَاحِبِ جَاهِ مَعْرُوفِ بَقَا ضَوْفِ خُفْنِي كِه بِنَامَتِ وَايَالَتِ اَهْلِ اَنْ زَمَانِ
مَوْثُومِ بُودَ وَدَرِجِلِ وَعَقْدِ مَوْجِ مَوْزِ بَاعِي طَوِيلِ وَجَاهِي عَرِيضِ دَاشْتِ وَرُوفِ
فِيْمَدِ كَمَرِ بَامُوَالِ وَنَبِيْنِ مَدَدِ اُمُوَالِ وَعَدَدِ اَوْلَادِ مُسْتَضَرِّهِ وَنَمَكِي
بُودِي وَدَرِ شُوكَتِ وَجِشْمَتِ بَا فَلَكَ بِنَه اَزْ مَوْدِي **شِعْر**

اَلْقَائِلُ الْمَسَاعِلِ اَلْيَا مَوْزِي نُوْنَه وَاسْتَيْدُ الْاَيْدِ الْمَيُوْزِ طَائِرُ
وَمَا يَمْدُلُهْ اَلْاَطْنَابُ فِي بَلَدِ **فَايَرْ سِيَه** اَلْاَنْضِضُوعِ بَادِيَه وَجَا ضَرْفِ
قَهْرِ مَا فِي كِه كَرْدَ كَرْدَانْدَ خَا طَرِشِ بَا مَزَاجِ خَرَجِ عِيَا زِ
بِهِي بَرَكِ خَزَانِ فَرْوَزِيْدَ كَوَكَبِ اَزْ صَحْرِ كُنِيْدَ دَوَا زِ

اَنْ بَرَزْكَ رَاوَقِي كِي دَر بَرَقْطِ مَوْيَه اَفَادَ جَنَّاتِ مَعْمُودِ كَرَامِ وَمُعْتَادِ شَرَا فِ وَعِطَا
بَاشْدَ اَزْ اَيْمَدَ وَفَا ضِلِ اَنْ بَقْعَه اُسْتَقْسَارِ مِي كَرْدَ وَارِضَاعَتِ وَدَنْشَكَا هُ
مَرِيَكِ دَر فُضْلِ وَاَدَبِ اُسْتِشْكَا فِ مَوْدَ دَر شَايِ اَنْجَالِ كَمَالِ نَفْسِ وَوُفُوْرِ
فُضْلِ وَجُسْتِ اَخْلَاقِ وَطِيْبِ اَخْرَاقِ جَلَالِ الدِّيرِ جَبِيبِ وَهَمَارَتِ اَوْ دَر فُتُوْنِ فُضْ كَابِلِ
عَرَضَه دَاسْتَنْدَ وَكُفْنَنْدَ **شِعْر**

وَجَلْمُ كَا اَلْاَرْضِ مِنْهُ تَوَقَّرَتْ وَعِلْمُ كَا اَلْبَحْرِ مِنْهُ تَفَجَّرَ
اِذَا اخَذَ الْقَطَا ظِلَّتْ يَمِيْنُهُ تَفَجَّرَ نُوْرًا وَنُظْمُ جَوْهَرًا

اَزْ شَرِ رَغْبَتِ تَمَامِ وَارَادَتِ صَادِقِ وَرَطْبِ فَرْمُوْدَ وَكَرَامِ وَبِرَارِ اَوْ اَعْظَامِ وَهَنْدِ
نَلْقَى نُمُوْدَ وَنَقَرِبِ وَتَرْجِيْبِ بَلِيغِ اَزْ رَاوِ دَاشْتِ وَچُونِ نَقْدِ كَمَالِ اَوْ نَزْجِلَتِ اَعْبَا

تَمَامُ عِيَانِ يَافَتْ وَجَدَ الْأَمْتَارِ كَذَمُ الرَّجُلِ أَيْهَاً وَمُحَضَّرُ مَحَبَّرٍ وَعِيَانُ بَرِيَانُ
زَاجِحٍ دِيدَ مَشْعُوفٍ جُنُزٍ نَقَرٍ وَتَجَرُّزٍ وَمَقْتُزٍ لُطْفٍ مَحَاوِنٍ وَنَحَاصَرَةٍ أَوْشَدُ وَكُفَّتْ
الْمَرْءُ بِطَلِي لِسَانِهِ لَا بِطَلِي لِسَانِهِ فَامْرُئِي سَيِّدٌ
تَوَزَّدِي وَدَكَرْ مَرْدَمَانَ وَلَوْ قُفَّتْ مِيَاكِزُ بَرِّطٍ وَغُودَ رَجَحَةٍ نَاشِئَانِ شُدَّ غُودُ
رَاشِدٍ صِفَتِ ذَاتِ مُشْتَرِكٍ لَشُدَّ خُدَايَ بِأَشَدِّ مَوْجُودٍ وَبَدَكَ كَانِ مَوْجُودُ
وَأَوْرَاقُ بَصَائِفِ أَقْوَانٍ وَكَثْرُ أَعْمَالِ بَنُوخَتِ وَدَرَجَةُ زَفِيعٍ وَمَرْتَبَةُ مَنِيْعٍ مَحْضُورِ
وَمُنْعِيْرٍ كَرْدِيْدَةٍ وَزَكْرَامِ بَنَاتٍ وَابْكَارِ خُدَاتِ سَيِّئَةٍ زَاكِهٍ چَشْمِ وَجَرَاغِ دُودَمَانِ
وَبَيْتِ الْقَصِيْدَةِ خَانْدَانِ بُوْدَ وَصِفَتِ جَمَالِ بِاسْمَتِ عِصْمَتِ وَكَمَالِ مَشْفُوعِ دَاشْتِ
مَعُونَتِ وَمَوْنَتِ خُودِ جَانَا دَرِ عَقْدِ نِكَاحِ وَتَحْتِ حِضَانِهِ أَوَزْدَ وَأَوْرَاقِ عَظِيمِ الشَّانِ
وَزَفِيعِ الْمَكَانِ مُصَابِحِ كَرْدَانِيْدِ وَكُفَّتِ أَلَمُ مِلْسَلِ عِيُونِ وَمَنْصِبِ
قَضَا وَجْهِ كُومِتِ شَرَعِي بَلَدِ قِصْرِيَّةِ وَتَوَلِيَّتِ أَوْقَافِ وَسَيَّارِ أَبْوَابِ الْبَرِيَا تَوَابِعِ
وَمُضَافَاتِ عِفْوِاصِ فَوَائِدِ نَفَوضِ كَرَمِ وَأَزَانِ تَارِيخِ أَوْلَادِ وَجَفَادِ وَنَسْلِ بَعْدِ
نَسْلِ وَخَلْفِ بَعْدِ سَلَفِ بَدِيْعِ مَنْصِبِ مَنُشُوبِ وَبَدِيْعِ شَعْلِ مَوْسُومِ كَشَنَدِ
وَأَيْنِ رَسْمِ دَرِ خَانْدَانِ أَشْيَانِ ثَابِتِ وَمُسْتَمَرِّ مَانَدِ وَمَرْجُومِ قَاضِي حِسَامِ الدِّينِ أَزَانِ دُخْرِ
مُتَوَلِّدِ وَأَوَمَةِ قَاضِي مَبْجُورِ وَكَامِي مُنْفَرِّ بَرُونِ آمَدِ وَدَرِ اقْنَامِ عِلْمِ مُشَارِ لِيَةِ
كُشَنَدِ وَدَرِ حَضَرَتِ امْرُوضِ نَادِيْدِ بَعْلُو تَبَتِ وَشُمُوزِ لَتِ اَزِيدِ دَرِ كُشَنَدِ
وَبِيْشَرِ مَكَّانِ مَقْبُولِ الْقَوْلِ وَمُعْتَمَدِ عَلَيْهِ شُدَّ وَأَزَا عَظِيمِ امْرِي مُغُولِ جَنْدِي

كِه اَز رِيْزِ سَلَامِ عَاطِلِ بُوْدَنْدِ بَرْدَسْتِ اَوْسُلَانِ شُدَنْدِ وَشَرَفِ اِيْمَانِ دَرِ يَافَنَدِ وَأَوُ
دُخْرِي كِي زَا اَزَا كَا بَرِ امْرِي سَلْمُو قِي دَرِ نِكَاحِ اَوَزْدَ وَبَاسْتَنُطَهَارَانِ مَالِي وَفَوَانِ
وَمَكْنَفِي يِي پَا يَازَانْدُ فُخْتِ وَمَرْجُومِ قَاضِي شَرَاخِ الدِّينِ اَزَانِ دُخْرِ تَوَلَّدِ كَرْدَ وَازْ عِلْمِ
دِيْنِ وَمَعَارِفِ يَقِيْنِي بِحُضْرِ اَوْفَرِ وَنَصِيْبِي اِي كَمَلِ مَحَبَّتِي كُشْتِ وَبِيْشَرِ امْرِي وَجْهِ كَامِ
قُرْبَتِ وَزَلْفَتِ عَالِي يَافَتْ وَدَرِ اَيَّامِ عَفِيْفَةِ اَرْشَادِ سُلْطَانِ عِيَالِ الدِّينِ بَرِ سُلْطَانِ
اَعْظَمِ غِيَاثِ الدِّينِ بَرِ سُلْطَانِ اَعْدَلِ اَكْمَالِ اَلَا الدِّينِ كَقِيَادِ نَارِ لَهْ بَرَهَانِهِمْ
وَنَقْلِ اَلْجَسَنَاتِ مِيْرَانِهِمْ بِسَبَبِ فَزَايَتِ زَمَانِ وَطَوَارِقِ مَالُونِ كِه خَانْدَانِ مُلُوكِ
سَلَاخِفَةِ مُتَرَادِفِ وَمُتَوَالِي بُوْدَ وَفِصَّةِ اِيْشَارِ شَهْرِ زُوْمُوْرُخِ اَسْتِ بِحُكْمِ صُرُوْدِ
وَقْتِ دَرِ جِهَالَةِ اَمِيْرِي اَزِ امْرِي مُغُولِ اَمْدَنِ بُوْدَ وَازْ دُخْرِي اَوَزْدَ وَازْ دُخْرِي بَعْدِ اَزْمَدِي
بَقِيَصِرِيَةِ اَفْنَادِهِ قَاضِي شَرَاخِ الدِّينِ اَوْرَاقِ حِصْبَتِ كَرْدَ وَمَرْجُومِ شَعِيْدِ ذُو الْعِيْنِ الطَّاهِرِ
وَمَنْبِغِ الدَّوْلَةِ الْمُتَآخِرَةِ شَمْسِ الْمَلَّةِ وَالدِّينِ مُجِدِّ رُوحِ لَهْ رُوحُهُ الْعَبِيْرُ اَزَانِ دُخْرِ زُوْمُوْرُخِ
اَمْدَنِ وَسُلْطَانِ غِيَاثِ الدِّينِ كِي جَدِ سُلْطَانِ اَسْتِ بِشَرِ خَوَانْدَانِ اَسْتِ وَازْ دُومِيَّةِ الْاَحْيَالِ
بُوْدَ خَاتُونِي اَرَا شَتِهْ بِنَاهِتِ اَصْبَارِ جَلَالَتِ قَدَرِ وَعِصْمَتِ نَفْسِ وَعِصْمَتِ صَبِيْحِ نَارِ وَمَعَالِمِ
خِيَرَاتِ وَجَسَنَاتِ اَوْدَرِ مَالِكِ زُوْمِ اَزْمَدَانِ وَمَسَاجِدِ وَزَوَايَا وَخَوَانِقِ وَارِضَةِ وَقَاطِرِ
وَدَارِ اَلْضِيَافَةِ وَغَيْرِهَا نَاعَايِنْتَ ظَاهِرِ وَمَوْجُودِ اَسْتِ وَشُكَّانِ وَقُضَانِ بَلَدِ قِصْرِيَّةِ
بَكْرَامَاتِ وَمَقَامَاتِ اَوْ مَنَفَقِ الْكَلِمَةِ وَمَرْجُومِ فَلَكِ الْمَعَالِي سُلَالَةِ الْاَعْظَمِ
وَالْاَعَالِي شَمْسِ الْمَلَّةِ وَالدِّينِ مُجِدِّ تَعَدُّنِ لَهْ بَغْفَرَانِهِ وَاسْكَنْدِ بِجُوجَةِ جَنَانِهِ كَرَمِهِ زَا اَزْ جَرَانِ

بنات عبد الله جلبي ابراهيم الذي هو مستوفى صلب الله مضجعهما كه انجمله اعجاز عصف
واشراف دهر بود و بوقر فضائل و بذل ز غايب در امصار واقطار مشهور و مذکور و مدني
منصدي و زارت ممالك روم بود در عقد زواج آورد و چراغ اين دوده و شمع اين جمع
و وائيه اين عفت و رابطه اين نيك بل بر كرد اين وجود و وجود فلاك فضل وجود

لؤلؤ
قانع كبر فضالت جامع عدل وكرم مظهر انوار رحمت سايه لطف خدا
بسط الله طلال سلطنته على قبة الاسلام ثم ان شجر وفلقه ان قمر است
كه مصر باج وجود عالم زاي و ظلمت ظلم از جهنم آفاق زدوده است و مفتاح دولت مشكل
كشاي اواباب امن و ماني بر زوي جهان و جهان نازك شوده و **لنعمان**

شعر

لقد طالت خطاه الى المعالي وشار ليلها سيز الجواد
فما للفرغ غيرة بآب ولا للجد غيرة سناه هاد
فما من ما ينجيها خفاء اقربها المولى والمعاوي

ويكي از لطايف فضل الجدي و غرايب فيض صدي دزبان اين سلطان عادل و صبايح قران
كامل است كه ذات قدسي صفات و جامع جميع فضاي و كالات اباي كرام و اجداد عظام
است و نفس علوي تراد و جوي تمام مناصب و مراتب اسلاف و اقوام **بديت**

و بالقرن فنهض ان نهضت ولا يكن نصيبك ارضا قدس الاول

و محقق است كه اجتماع اين خصايص تابع اجتماع مذرات علوي و اوضاع فلكي است كه آن
فرع اجتماعات انواع است و آن نتيجه اجتماع توجهات اشيا و حقايق الهي است و لذلك
از هر يك از اباي كرام و اجداد بزرگوار در نفس نفيس و كرامت شريف او اثری ظاهر و خاصيتي
مظهر است و از اينجاست كه مظهر منصب تدبير و قضا و وزارت و امارت و سلطنت شد
و ملائت هر يك از اين مناصب در مدني معين كرد و منتهى بيظنت شد **بديت**

ليس من الله مستند كذا ان يجمع العالم في واحد
و هر آينه صورتي چنين از تناكح فيض و هاب كرم و خلا و رحيم تواند بود و اكز كسي در مفتاح
حال و مستقبل اقبال اين بادشاه صايب و از نايك شافي و نفيس كزي و افي بجاي آرد و از معلوم
كرد كه از چلقه در است بر سر پيشاست و رياست نشسته و از مجلس قضا و تحت سلطنت
و يادشاهي رفعتي شوايق و توفيقات رباني و سوالف تايدات اشيا في مقدور قدرت بشد
و ميشود قوت مشي حجر و مدد نباشد و بخرد سعي و اجتهاد و كوشش و از نياز از نياز بزرگوار
و الا و مرتبه عليا در جبر امكان و مكنت انسان نكند

لاويل الابصار

تتمو الرجال بااء و اونه تتمو الرجال باشاء و زودار
كه من ارب قديلا باين دني و كمالا رسول الله عذنان
ميا از سلطان خدا الله ايام سلطنته بنفاز حسنه

که مشتمل است بر مسقط نصفه و زمان ولادت

میلاد مایون بفرمودی هر روزی ثالث شهر الله المبارک رمضان درت برکاته فی سنة
خمس و اربعین و ست بعیمایه بمدينه قيصريه بود و انفصال از مادری نفا
واقع شد و مطرح نقاب از مقدم پیشانی تا ناف بوده و لاله وضعی جنین محصور است
بانبیا و اولیا و ملوک و سلاطین از جهت که دلالت کند بر عظیم شان و علو مکان
و مناعت حضرت و جلالت زینت چه اجماع و امتناع از شیم خلفاء ملوک است
و مشعر از حیای نفس و طهارت وجود و نقای عنصرا لوث محارم و محارری و شوب مناهی
و ملاهی و نظایف عرض و زاهدت ناموس از ادناس عیب و شیر جنانک زای العیز است
و از روی تحقیق دالست بر شدت اتصال و توجه و تحقق حضرت ذوالجلال و اعراض از
مآسوی الله و عدم التفات و قلت مبالا دنیا و مافیها و غرض بصر و قطع نظر از غیر حق
و لا بد صورتی چیز در فاجحه جال و مقدمه و موصول بعالیه شهادت علامت شرف خلقت
و کرم حیات و صاف مزاج و اعتدال وجود تواند بود چنانکه حضرت عزت می فرماید

سیرت عظمی الشیخ و الفحشاء اندر من
من عبادنا المخلصین

و چون ولادت مبارک در ماه رمضان بود لاجرم مسقط نصفه و استغفار از آن در ماه
فی الحجه الحرام بوده باشد و زینت و منزلت این ماه برکات عید و عرقه و میا من
فرمانات و توجهات حجاج و خواص ادعیه صالحه در مناسبت متبرکه که از شرح و بسط

مستغنی است و لا شک چون مسقط نصفه زمانی چند مشهود و شاعری محمود باشد دلیل قوت
روح و کمال نفس و صفای جوهر و غلبه احکام و جوهری و استیلا صفات رحمانی بود
چنانکه بیان نبوی بر آن جمله ناطق است که **السعيد من سجد فی بطن امه و حکمای**
نجوم زاد را حکام مولید و مبد است که آن صورت زایحه طالع از دو وقت و کیفیت اوصاف
بروج و کواکب سیاره و ثابته از شعور و نحو و قوت های ذاتی و عرضی آن بر خیز و شتر و سعادت
و شقاوت و شرف و خست و مرض و صحت و سایر احوال مولود در عالم کون و فناء
استدلال کنند بر وجهی که در علم احکام مذکور است یکی مبدأ سقوط نصفه در شبیه
که آنرا مسقط خوانند و بنمود از بطلمیوس و فرموش و ماشاء الله و زردشت تحقیق و تصحیح
آن زمان می کنند و بر جنب صلاح و فساد و حال طالع آن وقت و باقی نبوت احکام
می نویسند و دوم مبدأ و موصول مولود از تاریکی جسم و روشنائی عالم و درین دو مبد خلا
کرده اند بطلمیوس و جمیع انفقدهان طالع مسقط را اعیان کرده اند اما از آن جهت که
مبدأ اول و زمان قران نصفه است در مسقط خود که اصل وجود و ماده بنیت مولود است
و احکام بر جنب آن طالع می نوشتند و متاخر آن طالع مبدأ دوم یا اخیر از کرده اند
از آن جهت که آن وقت مشتمل است بر تمام خلقت و افریش اعضاء و جوارح و تعلق روح و بدن
و ترتیب قوی و جوارح ظاهر و باطن و علی التقدير مسقط نصفه را بر کیفیت حال مولود
مدخل عظیم است و بنویسند هر دو مبدأ درین ولادت مایون در دو عید مبارک اتفاق
افتاده که اشرف از منبه و اشهد اوقات سال اند اما شرف و منزلت شهر الله رمضان

که زمان ولادت است از حدیث و جوه مبین و منتهی است و از نامهای خدای
 تعالی است اسماء الحسنی و ثانی حضرت عزت این ماه را بخود حاضر کرد اینده است
 و فرموده که الصومریه و انا اجریه و رمضان در شهر مثابت است
 اعظم دارد در آسمان و لایزال بر خیزد نبوی که **اذا دخل رمضان ففتحت ابواب الجنة**
وغلقت ابواب جهنم وفسلت الشیاطین شیاطین دین ماه مسلسل اند و این دلیل
از مولود است از نزاکت شیطانی و توان رفتن فی پیش وقوع ولادت در وقت خیر نشان
است سعادت مولود باشد بتعدادات عظیمه و تمکن و استظهار و تبادیات ازلی و قرب
حضرت احدی و حصول اقبال و وجهانی چنانکه ظاهر است و دیگر آنکه ولادت مبارک
در ثالث ماه مذکور بود و ثلثه اول اعداد و فردا است که مبنی از وحدت و عدد قطب و امان
و این اتفاق دلیل حفظ مولود است از ایشان و اوصاف بدان اوصاف و اخلاف و دیگر
آنکه ثلث مخبر است از ثلث و ثلث باصطلاح اهل نجوم شکلی سعادت است و نظری که
کواکب را از آن شکل افند نظر دوستی تمام باشد و دیگر آنکه هر عقیدی از عقود
تاریخ دلالت می کند بر مبنی و شریفی اما خسته عدی منیع است که حافظ نفس خود
و غیر است و دلالت کند بر حفظ مولود نفس خود و غیر و بهر مند شدن از دولت
دو وجهانی و از بعضی عقود ایام ریاضت و عذکاف و اینروای اهل الله است و تقریب
حضرت باری تعالی و عدد نجاست و این اتفاق دلیل است بر شهادت همیم نجاست و بدلائل
حال مولود و تخریق و توفیر و در حقایق توحید و تحقیق و تمام عقود که عبارت است

از ثلثه و خسته و از بعضی و شبعه و مجموع آن نوزده است موافق عدد هفت کواکب و دوازده
 برجست و این معنی اشارت است بدان که مولود مجموع خواص و صفات عقول و نفوس
 و بروج و نجوم و افلاک و ارکان باشد **اکنون نفی که مظهر چندین سعادت ظاهر و باطن**
و مجموعی چنانکه اتفاقات جمیل و هیات جمید باشد **اگر شرف دنیا و عقبی او را**
میشتر شود و بکمال عاقل و اجل محظوظ و ملحوظ گردد چندان عزیز و عجیب نباشد
و این اتفاقات چنانکه گفته اند یسیر من **شیخ بعضی واقعات مسقط و میلاد است**
و چالاقی که در ایام طفولیت و عنفوان صبا و زینت شبابت واقع شدن از شرافت مقامات
و نوازی کرامات و مقامات و خواطر علویه و عازرات قدسیه از عزایب آموز و عجایب
احوال و انوار است و شرح آن مفصل بیاید **از شاء الله و جنة العزیز**

کلیات احکام طالع همایون و مذکورات کواکب

ثابت و مستیان بر ذری حکمای نجوم

مرحند ترا و انفاقات حسنه و تراکم هیات نجومی از برکات مسقط و میلاد و شرف
منامات و مقامات و از شاخه خلفای راشدین و تدبیر و تعلیم اقطاب و ابدال در خواب و بیداری
که من الهی الی العهد واقع شدن از ضمیمه کیفیت اوضاع طالع و لادت و احکام دلیلا
نجومی نیل زانست اما چون برهان عقل و تجربه نبوت رسید که بندید و نقد بر حضرت
افزید یک از که واهب موی و صورت و خالق ماده و مدد تست فاعل در مکونات سفلی
اجرام علوی اند و مؤثر در امهات عنصری ابای فلک و مدد برات شماری و درجه جمله
انار نیز اعظم در پرورش نباتات و انبعاث و از نیایش حیوانات و تربیت معادن ظاهر
و مبین است و اخنیاط و اخنیاطی که اصحاب نجوم زاد را حکام واقع می شود از قصور
ضبط و فنون اخنیاط فهم و ادراک ایشان است که از قوت برحقای تو افلاک و کواکب
و کیفیت و کمین خواص و آثار ایشان عاجز و قاصر اند نه از جهت که ایشان زایه
نفس الامراضی نیست و الا در آفرینش مدبر حکیم و صانع علیم عیب لازم آید و این
مخالفت است **سبحانه و تعالی** حکمای نجومی و کواکب
پیر رعایت این اصل و تمهید این فصل را اشارتی چند از کلیات احکام طالع
همایون بر قول حکمای نجوم ثبت افتاد و زمزی چند از امهات مذکورات آن
در سبک تحریر آورده شد اکنون گوئیم چون طالع فرخنده بزج میرانست و شرف

در وید زبانه و نشانی که در عظم دوم و در مزاج مزج و مستقیم است با او و شجرای
شامیه که بر مزاج عطارد و در تحت در درجه عاتید و الله اعلم وهو
الکتاب دلالت کند بر جلالت قدر و نباهت جاه و از نفع
زینت و منزلت و علو شان و رفعت مکان و رسیدن بپادشاهی و فرمان دهی و نیکی
بلاد و جرات عباد و اصابت فکد و اصالت زای و بعد همت و شلوك چگونگی
و شریعت و عزارت علم و وفور عقل و شویع ذکر و انشا نصیت و نفوق و تسلط بر ملوک
و صنادید و کثرت خول و خدم و حیل و چشم و استقلال و انفراد در امور ملوک
و ملت و مراقبت مصالح دین و دنیای و بخت و بخت مبرات و جمع اموال و نفوذ
آن در خواججه و کثرت اکران و کثرت خطام دنیوی و جود و اجتهاد در کارها
و این دلایل بقول حکمای نجوم مخصوص است ملوک و سلاطین و از باب دول و چون
قرآن عظیم در خانه چهارم که خانه زحل و نذر ارض است واقع بود و صاحب طالع
در قرآن میان پنجم و چهارم در برج دلو که خانه زحل و مثله مشتری است و هر دو ناظر
بطالع بنظر تثلث دلالت کنند بر آن که این پادشاه صاحب قرآن و عظیم الشان
باشد و بخت او از و عدت و اهدت به پایان مستظهر و متمکن شود و بهیئت
و صولت و وفادار و مضای عزم در عالم مشهور و مذکور گردد و دولت و سلطنت
در خاندان او استمرار و استغفار از یاد و بقاء عقاب و اخلاف سیرایت کند و آثار
آن در قرون منطاول و عهود متمادی سلا بعد تسل و فرا بعد اصل میاید و مخلصان

و ملوک دیگر و سلاطین بسیار با او و زنده است و صادق و زنده و از مشاهیر
اطراف او امیر و نواحی او را مطیع و منقاد باشند و چون آفتاب صاحب دوازدهم است
دلالت کند بر تأکید این معانی و ترصیر این مبانی و چون سما که بر مزاج زهره
و عطارد اند و در درجه طالع اند و درجه طالع میان سهم الشعاده و سهم الغیت واقع
دلالت کند که این پادشاه حکیم و عادل و نیکو صورت و پاکیزه سیرت باشد
و بکمال نفوذ و قدرت حدس و نفوذ فضل و صنوف بدل داشته بود و احیاناً نظیم اشعار
زاق و تالیف معانی دقینو کند و در وقت زبان و مراعت بیان و صفای قیاس و غیر
بدیهه وجودت فهم و جدت ذهن موصوف و منبوت بود و کرم النفس و شجی الکف
باشد و بهماجت و شجاعت و شهامت و حرمت در بلاد و دیار شهرن گردد و بصد
قول و نداد رای و مروت و قنوت معروف شود و در جمیع احوال از مکارها پادشاه
و مکر و غدر اهل شرفستاد مصون و مأمون باشد و چون مزج که صاحب طالع است
در مزج شرفست و بصورت در ذایع و بتسویه در ثالث و ذنب در ذایع دلالت کند بر آنکه
همیشه بر اعدا غالب و پیروز باشد و هر دشمن و معارض و خائن و غدار که بقصد او
بر خیزد منکوب و منجوب شود و آخر الامر مهور و محبوب و زنده و زنده ماند
و عواقب امور او بخیر و سلامت مقرون گردد امین از رب العالمین و جمیع این صفات بکمال
و مزار از حرکات و سکنات حضرت علیا الهام الله تعالی بوضوح یقوت و در
کهر شریف او مشاهده زفته شد بنوعی که در جمیع آن در عجب و عجز میاید و مشهور

وَاثَارِ خَيْرَانِ بَرَزُوِي رُوزِ كَارِ وَاصِحِ وَلايَحِ اَسْتِ شَعْرِ
 اَيَا مَنْ سَمَا اَصِيْلًا وَنَسْلًا فَاشْرَقَتْ لَهُ شِيْمٌ اَنْوَارُ هَزْ بَهْرُ
 اِلَيْكَ كَانَ الدَّمْعُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ بِكَفِّ الثَّرْيَا فِي التَّمَاثِيْرِ
 يَقُولُ كُنَّا قَالِيْنَهُ فِي الْمَجْدِ مِنْ سَمَا وَهِيَ اِيَّادُ ذَاكَ الْعِلَاءِ الْفَخْرِ
واقعات احوال سلطان
در عهد محمد در زمان طفوليت و در شهر سنه سبع
 و از بعين و شبيمايه كه سلطان در چو ديك سال و نيم طفل عهده مهد و جليل اوان
 رضاع بود و از زشفت لبز كال فطام تر سين والد بزرگوار طيب الله تراها از عالم غرور
 بشري شروز انتقال كرد و از مهبط ادي بلاء اعلى يوست و اين مشاكست كجاست
 نبوت صلوات الله عليه كه آن كوه صدف آدم و مقصود آفرينش عالم در عهد طفوليت
 از مادر يقيم ماند و در عهد عجم خود كبوطالب كه مشاكست پذيرى دارد و پوزش يافت
 و اين از اتفاقات جشن و صورتى مستحسن است تا فرزند در حضانت و تربيت پذيرد نشو
 و نما يابد و بطبع و اخلاق و رجال منطبع شود چه صحبت و مجاورت را از خير و شر در
 نفوس بشرايش عظيم و مدخل تمام است خاصه در سن صغرت و عهد صبا كه موسم
 قبول تاديب و تهذيب است از آن جهت كه نفس طفل ساده باشد و انبعاث صوت در و بستر
 و نهولت تواند بود بخلاف شبان و كود كه نفوس ايتان بچوب خشك ماند كه نفوس
 و تعبد پذيرند چنانك كه فنه اند

تَعْلَمُ يَا فَخْرُ الْعُودِ طَبْ طَبْنِكَ لَيْتَ وَالصَّبْعُ قَالَا
 بِنِ هَزْ قَرْنِ نَدِكِ دَر اَهْقَامِ وَاغْنِيَايِ بِنْدِ زَوْجِ شُودِ مَوْدِ مَهْدِ بَرَايِدِ وَبَحْصَالِ
 حَمِيدِ وَخِلَالِ مَرْصِيَه مَوْشِيحِ وَنَشِيحِ كَرْدِ دِ چه حَقِيقَتِ اَبُوْتِ سَمِيتِ مَوْزِ وَجُوِي وَنَوْحِ
 دَارِدِ وَمَاهِيَتِ اَمْتِ صَرِفِ اِحْكَامِ صَبِي وَاَمَّا كَافِ اَنْجَهْتِ فَعِلَا وَنَفْعِيَا اَلْجَانِكِ نَصِ
 نَزِيلِ اَنْزِ مَعْنِ خَبَرِ دَهْدِكِ **الرجال خواموشى النساء بمال**
اللهم بعضهم على بعض و چون يك سال تمام شد از وقايع امور و شوايح
 حالات و صور در مقامات مرجه واقع شد بود دقيق و حله و قصير و ملى آن تا سرك مهورت
 در خاطر خطير و ضمير مقيم محفوظ و مضبوط داشت و بازها از كيفيت صدور آن مو
 صديق و مطابق واقع خبر داده و خاص و عام در زير باب مضمون الكله اند و اين معني دليل
 كياست طبع و فراست نفس و قوت حافظه و صفای قريحه است **بديت**
 وَنَظْمًا مَرَفِيكَ لَاهُوتِيَّةً فَكَادُ تَعْلَمُ عِلْمَ مَا لَنْ يَعْلَمَا
 و یکی از غرایب حالات و عجایب مقامات آنست كه چراكايت كرده در سن دوسالگى كه
 در قوت رضاع بودم تنبى در خواب دیدم كه قديلى از قبه آسمان بكافى سمت راس بر من
 فرو آمد و در آن قديلى نورى لامع و از جوالی آن نور نداى مى آمد كه منم جبار عالم و چون اين
 آواز بشنيدم با فلول و اضطراب تمام از خواب بيدار شدم و از دهشت آن حال كز آن
 براعضای من مستولى شد و حال آنك از معنی جبار عالم شعور نداستتم و نمى دانستم
 كه مقصود از اين سخن چیست مگر آنك در آن عهد عجزى بود نام اوفيق جبار عالم

وَمِنْ نَامٍ أَنْ عَوْنَتِ لَفْظًا شَدِيدٌ بُوْدَمَ أَمَّا أَنْ زَوِي مَعْنَى أَوْرَانِ شَنَاخَنَهُ وَفَهْمٌ نَكْرَدَه كِه دَر خَو
 حِيزِ هَامِي تَوَانِ دِيدَن وَهَنُورِ بَرِ سَخَرِ كَفَنِ قَادِرِ بُوْدَمَ وَازِ اَعْرَاضِ وَمَقَاصِدِ بَلْفِظِ اِتْعَايِ
 نَعِي تَوَانِسْتَمَ كَرْدَنَ اَصُوْرَتِ اِنْ حَالِ بَا مَرْدَمَ جِحَاكَايَتِ كَمِ وَقُوْتِ نَطَقِ وَتَمِيْنِ دَرِ اَنْ نَصَابِ
 بُوْدَه كِه فَهْمِ مَعْنَايِ تَوَانِ كَرْدَنَ تَاكَارِ اَقْدَمِ كِه وَضَعِي جِيزِ دَرِ بِيْدَايِ خَوَانِدَه بَا شَمِ يَا شَنِيدَن
 وَدَرِ خَوَابِ نَقْشِ اَنْ بَرِ صَحِيْفَه خِيَالِ مَرْتَسَمِ كَشَنَه وَصُوْرَتِ اَنْ دَرِ صَمِيْنِ نَقْشِ بَدَنِ رُشْدِ وَالْحَقِ
 اِنْ خَوَابِ اَلْهَامِي صَرِيْحِ وَهِيَائِي مُطْلَقِ بُوْدَه كِه دَرِ عَمَقِ اَيَّامِ طُفُوْلِيْتِ وَمُسْتَهْلِ اَوَانِ صِيَا اَزْ دَوْلَتِ
 سَرَايِ **بِهْدِي اَللّٰهُ لِنُورِهِ مِنْ لَيْسَاءِ** سُلْطَانِ زَاكَرَا مَتِ شَدُو اَنْ خَلْعَتِ خَاكِه
وَسَمِعَتْ كَرْدَنِ اِي وَرَحْمَتِهِ نَصِيْبِ كَشْتِ وَ اِنْ صُوْرَتِ مُطَابِقَتِ بَا حَالِ
 رَسُوْلِ اَللّٰهِ صَلَّيْ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّلِ وَحِي اَنْ شَنِيدَن اَوَانِ جَزِيْلِ مِيَاْنِ اَسْمَانِ وَزَمِيْنِ جَانِ اَنْ
 دَرِ اَحْبَابِ مَذْكُوْرَا سَتِ عَزَّ جَابِرَا **سَمِعَ رَسُوْلُ اَللّٰهِ صَلَّيْ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ بِحَدِيْتِ عَزَّ فَرَقِ**
الْوَحْيِ فَيَسْمَعُ اَنَا سَمِعْتُ صَوْتًا مِّنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصْرِيْ فَاِذَا الْمَلِكُ الَّذِيْ جَاءَ بِحَجْرٍ قَاعِدٌ
عَلَى كُرْسِيِّ مِّنَ السَّمَاءِ وَاَلْاَرْضِ فَخَبَّيْتُ مِنْهُ رُجْعًا حَتَّى هَوَيْتُ اِلَى الْاَرْضِ فَجِئْتُ اَهْلِيْ فَقُلْتُ
زَمِلُوْنِيْ فَرَمَلُوْنِيْ فَانْزَلَ اَللّٰهُ بَابًا اِلَيْهَا اَلَّذِيْ قَرَأْتُ فِيْهِ قَوْلَهُ فَاَهْجُرْ ثُمَّ جِئْتُ اَلْوَحْيَ

وَتَابَعِ
 اَيَّاتِ جَهْرِكَ مَا لَهَا كُنْدِيْلُ وَعُلُوْ قُدْرِكَ مَا اِلَيْهِ سَبِيْلُ
 فَاقْتِ صِفَانِكَ كُلِّهَا قَدْ مَضَى فِي الْعَالَمِيْنَ فَكَيْفَ هَذَا الْجَلِيلُ
اِنْ شَرَحِ اَلْخَصَائِرِ سُلْطَانِ اَزَادَةُ اَللّٰهُ كَرَامَةً

بَا وَصَافِ مَوْسُوْرِيْ وَغَلْبِ اَنْ فَلَكَاتِ بَرِ نَفْسِ مَلِكِيْ صَبَاحِ
 اَيْنِ خَوَابِ اَزْ جَمْلَه خَوَارِقِ عَادَاتِ وَنَوَادِرِ مَنَامَاتِ وَهِيْجِ كَرِ اَزْ طَبَقَاتِ مَلُوْكَ
 وَاشْرَافِ مِثَالِ اِنْ اِنْفَاقِ نَيْفَتِ سَاكِدَه وَازَانِ نُوْرِ زُوْشَرِيْ شُوْدِ كِه وَصُوْلِ اِيْجَالِيْ جِيْنِ
 دَرِ اَيَّامِ جِيَانِ اَزْ لَطَائِفِ مَكْشَفَاتِ جَمَالِيْ وَخَصَائِرِ تَجَلِّيَاتِ لَا يَزَالِيْ اَسْتِ اَلْخَصَائِرِ
 بَدِيْزِ دَرِجَه دَرِ مَبَادِيْ جِسَالِ كِه اَيَّامِ عَصَمَتِ نَفْسِ وَتَرَاهِتِ وَجُوْدَا سَتِ اَزْ قِيَالِ اَعْجَازِ
 اَيْنِيَا وَوَصَافِ اَوَّلِيَا تَوَانِدِ بُوْدَه جَا اَلْمُشَقَاتِ بَرِ قَدِيْلِ وَنُوْرِ وَتَجَلِيْ وَجُضُوْرِ وَمَكْشَفَه
 وَمُشَاهَدَه وَتَجَفُّوْ وَتَالِهٖ بِحَضْرَتِ اَحَدِيْتِ وَ اِنْ حَالِ تَتَبِيْهٖ اَسْتِ بِمَقَامِ مَوْسُوْرِيْ عَلَيْهِ السَّلَامِ
 دَرِ بَدَايَتِ اَمْرُوْ قَاتِحَه ظُهُوْرِ اَزْ وَاْدِيْ اَمْرِ وَ اِسْتِمَاعِ نَبَايِ **بَا اَللّٰهُ اَزَادَةُ كِه بِحَقِيْقَتِ**
نُوْرَا سَتِ كِه فَلَمَّا اَتَيْهَا لَوْحَتِ شَاطِرِ اَلْاَيُّوْمِ
اَلْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يَامُوسَى اِنِّيْ اَنَا اَللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِيْنَ اَمَّا جَبَارِ اَلْمُشَارَا
بِمُلْكِ جِه جِيْنِ مَعْنَى قَهْرِ وَغَلْبَه وَ اَسْتِعْلَا وَ اَسْتِيْلَا اَمْدَه اَسْتِ وَ اَيْنِ اِسْمِ اَزْ فُرُوْعِ اَسْمِه
 مَلِكِ اَسْتِ وَ اَسْتِعَا زَا سَتِ بَعْلُوْشَا وَ نَفَاذِ فَرْمَاْنِ وَ تَمَكُّنِ وَ تَسْلُطِ بَرِ اَدُوْ عِبَادِ وَ جِهْرِ كَرِ
 وَ جَمْعِ شَمْلِ خَلَايَه وَ تَكْمِيْلِ مَنَاقِصِ وَ اَصْلَاحِ مَفَايِدِ مِيَاْمِزِ قُوْتِ اَجَدِيْ وَ تَايِيْدِ سُرْدِيْ
 وَ جُوْزِ لَفْظِ اَلْمَلِكِ اَزْ اَسْتِنْفَاقَاتِ اَعْلَمِ اَسْتِ اَشَارَتِ بَرِ نَفْصِيْ اِنْ اَعْمَدَنَ مَلِكِ وَ مِلَتِ بَرِ قَانُونِ
 عَقْلِ وَ جِحْكَمَتِ وَ مَدْخَلِ دَرِ اَنْ اَشْفَا اَلْاَزَادَه بِصَارَتِ كَامِلِ وَ بَصِيْرَتِ شَا مِيَا
 بَرِ نَسِيَا قِ نَا مَوْزِ اَكْبَرِ جِيَانِكَ عِيَا نَسْتِ وَ مُشْتَغْنِيْ اَزْ بِيَاْنِ **وَاَمَّا** قَدِيْلِ وَ اَسْطِ
 زَفِيْقَتِ مِيَاْنِ نُوْرِ وَ نَاظِرِ وَ مَعْبَرَا سَتِ اَنْ دَقِ حِجَابِ بِيَاْنِ جَوِ وَ بِيْنَدَن كِه

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِ كَمِشْكَافٍ فِيهَا
 مَصْبَاحُ الْمَصْبَاحِ فِي زُجَاجَةِ الزُّجَاجَةِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ وَنُورٌ قَدِيدٌ
 إِذَا تَمَنَّانِ نِشَارٌ قُوسَتْ وَدُجُوجٌ بَرُوقٌ فِي أَنْفَاسٍ مُصْطَفَوِيٍّ كَمَا أَنَّ اللَّهَ يُعَالِي بَرِئِينَ
 السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَمُشَابَهَتِ الْبُرْجَانِ وَسَائِرِ أَجْوَالٍ كَمَا ذَكَرْنَا هَذَا دَفْتِ بَحَالِ مَوْسَى
 دَلِيلَتْ بَرَقْلَبَهُ صِفَاتٍ وَأَحْكَامٍ مَوْسَوِيَّتِ بَرَدَاتِ شَرِيفٍ وَكُوهٍ مُنِيفٍ كَمَا زَالَ
 مَهْطًا لِلْأَنْوَارِ وَوُجُوهٍ سَبَّحَهُ مُنْعَدِّدَاتِ وَجْهَاتِ نَسَبَتْ مُنْتَوِعِ أَوَّلِ أَنْكَ مَوْسَى رَا
 وَاللَّهُ دَرَابِ نِيلَ غُرْقُودَهُ بُوْدُ كُهُ وَأَوْحَيْنَا إِلَى أَمْرِ مَوْسَى أَنْ أَرْضِعْهُ
 الْحَمْدُ عَلَيْهِ وَالْقَبِيلَةُ فِي الْيَمِّ بَدَانِ سَبَبٌ كَمَا دَرَسَالِ وَلَا دَرِ
 مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مُنْجَانِ بَأْسْتِدْلَالِ أَحْكَامٍ نَجْوَى وَأَسْتِشْهَادِ أَوْضَاعٍ فَلَكِ
 فَرْعُونَ رَاخِرْدَادَهُ بُوْدُنْدَهُ أَمْسَالِ سِتْرِي دَرُجُودِ أَيْدِيهِ هَلَاكِ تُوْبَرْدِشْتِ أَوْ بَاشْدُ وَفَرَعُو
 أَرِيزِ مَعْنَى خَائِفٌ كَشْتِ وَفَرْمَانِ دَادَا هَرَفَرَزِ نَدِيرِيْنَهُ كَمَا دَرِزَانِ سَالِ أَرْمَادِ زَرِيْدِ هَلَاكِ
 كُنْدِ بَرِ مَوْجِبِ أَيْزِجُكُمْ سِتْرَانِ رَا مِي كُشْتِنْدُ وَدُخْرَانِ رَا مِي هَشْتِنْدُ چنانك
 دَرِ كِتَابِ كَرِهْمِ وَازِدِ اسْتِ كَمَا بَدَلِ جُودِ أَنْبَاءِ كُمْ وَكَيْسْتِ خِيُوْرِ لِسْتِ كُمْ
 رَا بَدَلِ سَلَامَتِ كُمْ عَظِيمِ وَسُلْطَانِ رَا جَنَانِ أَنْفَاوِ افْنَادِ
 كَمَا دَرِ آيَامِ طُفُولِيَّتِ رُوزِي بَرَكَا رَا جُودِي جَانَانِ عَادَتِ أَطْفَالِ بَاشْدِ بَارِي مِي كَرْدِ وَنَا كَاهِ
 دَرَابِ افْنَادِ پِذَرِ زَارُ جَهْ دَرِجَهْ كَمَا بَرِ جُودِ مُشْرِفِ بُوْدِ بَرَانِ حَالِ مُطْلَعِ شُدِ
 أَنْجَايِ بَرِجَسْتِ وَأَوْرَا زَابِ يَرُونِ آوَرْدِ وَبِزِ لِمَا لَيْزِ تَوَافِي تَامِ حَاصِلِشْتِ

أَلَا أَنْتَ جَوْجَلُ جَلَالِهِ مَوْسَى رَا بَدَلِ دَرْدِ كَرْدِ وَسُلْطَانِ رَا بَدَلِ دَرْدِ كَرْدِ مَوْسَى رَا زَا
 اسْتِ بِي بَرِ بَارِ زَسْتِيدِ بُوْدِ وَسُلْطَانِ رَا بَرْدِشْتِ وَمِيَارِشْتِ وَبَارِشْتِ كَلِ مَعْنَوِي
 حَاصِلِشْتِ وَتَشَابُهْ كَمَا وَاقِعِ چنانك دَرِ نَصْرِ بَرِ بَارِشْتِ كَمَا بُوْدِشْتِ شَهْدِ عَلَيْهِمُ
 السِّنْدُ لَهُمْ وَأَنْدَرِيْهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مَرَاكِ أَنْوَاعِ مَلُوكِ
 وَأَجَا دِيْتِ نَبَوِي بَرِ مِصْدَاقِ أَيْزِ دَعْوِي شَاهِدِ عِدْلِ اسْتِ كَمَا أَنْ لِمَا حَبِ الْجَوِيدِ
 وَلِسَانِ كَا وَجَايِ دِي كَرُ كَفْتِ كَمَا مَرِ رَايِ مِنْكُمْ مَسْكُرِ فَلْيُعْنِ بِيْدُ فَإِنْ لَمْ يَنْطَبِعْ
 فَبِلِسَانِهِ وَدَرِ مَوْضِعِي دِي كَرُ مَوْدِ كُهُ
 مَرِزِشْتِ لِمَا لَسْتِ
 مَرِ لِسَانِهِ وَبَدَلِ وَبَرِ مَرَكَا كُهُ رَا بَانِ أَرِيَانِ غَرَضِي يَاتَعْبِيرِ مَقْصُودِي قَاصِدِ آيِدِشْتِ
 بِأَشَارَتِ أَرَا مَعْنَى نَفْسِي كُنْدُ وَبِنِيَابَتِ رَا بَانِ أَرِ مَطْلُوبِ بَارِ مَأْيِدِ وَدِي كَرِ أَنْكَ
 مَذْهَبِ إِمَامِ أَبُو حَنِيفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَرِ عَقْدِ بَعِ وَشَرِي مِعَاظَاتِ بَدِشْتِ أَرِ بَحَاكِ وَفَوَلِ
 بَرِ بَانِ كَا فِي بَاشْدِ وَشَاعِرِ كُوِيْدِ
 بَدَلِ
 أَفَادَنْكُمْ اللَّهُمَّ مِثْلَهُ يَدِي وَلِسَانِي وَالصِّمْرُ الْحَبِيْبُ
 وَمَوْسَى رَا دَرِ أَغْلَبِ أَجْوَالِ حَوَالَتِ بَابِ وَاشْرَفَنَهُ بُوْدِ وَأَكْثَرِ قَضَايَايِ أَوْ طَبْعِ
 وَخَاصِيَّتِ أَيْزِ دُوْعِي مِصْرِ مُنْضَادِ ظُهُورِي يَافِتِ چنانك كَا مِي لَطْفِ وَدَفْوِ كُهُ صِفَتِ
 آدِ دَارِدِ مَوَاشِي دُخْرَانِ شُعْبِ رَا بِي أَجْرِيَّةِ وَغَوْضِي أَنْجَاهِ سِتْرَابِ مِي كَرْدِ وَكَاهِ بَهْرِ
 وَغَوْضِي كُهُ بَرِ طَبْعِ اَتْرَ اسْتِ بِأَمْسَالِ فَرَعُو بِي جِدَالِ وَقِيَالِ مِي بِيُوْشْتِ وَغَوْضِي كُهُ مَظْهَرِ
 مَعْظَمِ مُعْجَزَاتِ أَوْ بُوْدِ جَامِعِ آبِ حَيَاتِ كُهُ
 بَدَلِ بَعْضِ سَالِ الْحَمْدِ

فَأَنْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا وَجَارِيَ اثْنَتَا عَشْرَةَ فَذَاهِبَ نَلَقَتْ
مَا يَأْكُفُونَ بُوْدَ وَكَاهُ فَرَعُونَ رَلَا تَنَزُّ دُونَخَ وَعِيدَ كَرَمِي وَكَاهُ دَرَابِ نِيلَ غَرُوشَاخِي
مَمَّ بَرَزِي مَنَالِ سُلْطَانِ كَاهُ بَاكَانِي كَهْ قَصْدًا وَكَاهُ بُوْدَنَدَ وَفَكَرْ هَايَ فَاسْتَدَانْدَ
إِنْعَامُ وَاجْتِنَانِي فَرَمُودَ وَكَاهُ جَمْعِي بَاكَانِي جَزْمِيهَ وَأَسَاءَتِ أَدْنَى سَيَاسَتِ بَلِيغِ
مِي كَرْدَمَ وَجَانَكِ مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَهَا بَرَا قَارِبِ وَعِشَايَ بَرِ خُودِ جَهَنَّمَ مَرَا
دِي خَشْتَمِي رَانْدَ وَغَلَطَتْ وَخُشُوتِ مِي كَرْدَمَ وَآخِزِ اسْرَ أَخِيهِ بَحْرَةِ الْيَمِّ
سُلْطَانِ أَجْيَا نَا بَرَا نَشَابِ وَأَقْرَبَايَ خُودِ غَضَبِي فَرَمُودَنَ غَضَبِي مَوْقِعِ بُوْدَ وَخَاصَرِ آن بَرَا
زِيَايَتِ جَوَّ وَأَقَامَتِ صِدْقَ وَرَاسْتِي بَرِ مَصْدَاقِ اِيْنِ حَدِيثِ كِهْ **لَا يُوْنُ مِنْ أَحَدِكُمْ جَنِّي**
يَكُونُ اللَّهُ حَبَّتَ إِلَيْهِ مِنَ الْوَالِدِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ جَمْعِينَ وَجَانَكِ بَرِ مَوْسَى عَلَيْهِ
السَّلَامُ حَيَا غَالِبِ بُوْدَ تَا جَدِي كِهْ نَزْ خُودِ رَا زَوْضِيْعِ وَشَرِيْفِ بُوْشِيْدِي مِي دَاشْتِ وَبَدَانِ
سَبَبِ أَوْ رَا بَادَنِ مُتَهَمِ سَاخَنَه بُوْدَنَدَ وَآيِزِ تَعَا خُوشَا شَتِ كِهْ أَوْ رَا زِ شَايِبَهَ اَزْ زِيْنَتِ
يَاكِ كَزْدَانْدَ دَرْدَلِ أَوْنَدَاخِ كِهْ دَرَابِ رُوْدَ مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بَكَنَارِ جُوْدِي رَفْتِ
وَجَامَه بَرِ كُنْدِ بَرِ شَرِ شَكِي نِهَادِ وَدَرَابِ رَفْتِ وَخُودِ رَا مِي شِيْشَتِ نَا كَاهُ دِيْدِ كِهْ سَنَدِ
جَامَه بَرِ دَاشْتِ وَرَوَانِ شَدِ بَرِهَنَه دَرِ لُحْيَتِكِ مِي دَوِيْدَ مِي كُفْتِ **تَوَلَّى يَا حَجَرُ**
تَا مَرْدُمِ أَوْ رَا بَرِهَنَه دِيْدَنَدَ وَآزَانِ وَصَمَتِ بَرِي يَافْتَنَدَ **يَحْيَى** بَرِ مَزَاجِ سُلْطَانِ
حَيَا وَافْتِنِي عَظِيمِ مُسْتَوَلِيْشَتِ تَا غَايَتِي كِهْ بَا وَجُوْدِ شَوْكَتِ وَجِشْمَتِ سُلْطَنَتِ وَعِيدِ
مُبَالَاتِ بَرْدَمِ مَرُ كَزْدَرِ جَالِ خُلُوتِ كِهْ فَحْلِ انْشَرِ وَخَلَا عَتِ اسْتِ بِي مَوْنِ وَعِمَامَه

نَشِيْشَتِ وَهَمَّ كُنْزِ اَنْوَاصِرِ حَضَرَتِ وَمُقَرَّبَانِ حُجْرَمِ شَهْرُوشْمَنْدِ وَبَايِ اَزْ جَمْدِ اَوْرَا مَكْشُوفِ
وَبَرِهَنَه نَدِيْدَنَدَ **وَالْحَيَاءُ مِنَ الْاِيْمَانِ** وَهَمَّ جَانِ كِهْ مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بَاخْضَرِ
مُصَاحِبِ شَدَهَ عَجَابِ عِلْمِ لَدُنِي بَرِ سَيَاقَتِي كِهْ دَرِ مُصْحَفِ جَدِ وَارِزِ دَاشْتِ مَعْلُومِ مِي كَرْدِ
سُلْطَانِ رَا مُصَاحِبَتِ اَوْلِيَا وَشَايِخِ كِبَارِ عُلَمَايَ فَاضِلِ اتِّفَاقِ اَفْكَازِ جَانَكِ
شَرِيْحِ اَزْ بِنْفَاكِ رُوْ خَوَاهِدِ اَمْدَا رِشَاءِ اللَّهِ وَجِدَنَ الْعَزْزِ وَبَايِدَ دَانِشَتِ كِهْ اَنْشَا
مَوْسَوِيْتِ يَا اَبْرَهِيْمِيْتِ يَا سَلِيْمَانِيْتِ وَغَلْبَهَ اَزْ اَوْصَافِ مَانِعِ وَمُنَاقِضِ اَنْشَابِ
وَاعْتِرَازِ عَجْمِيْتِ وَخَلِ دَرِ طَرَا عَتِ وَتَبَا عَتِ اُونِشَتِ بَلِ بَرِهَانِ اِيْنِ حَدِيثِ كِهْ
عُلَمَاءُ اَمْنِيْكَ اَنْبِيَاءُ بَنِي اِسْرَ اِيْلَ مُؤَكَّدَ وَمُرْدَ اِيْنِ مَعْنِيْتِ وَچُونِ مَرْتَبَهَ مَعْنِيْتِ
جَامِعِ جَمِيْعِ مَرَاتِبِ وَكَلا شَتِ بَرَا كَرِيْكَ اَزْ عُلَمَايَ اِيْمَتِ وَكَلَاءِ شَرِيْعَتِ اَوْ
بَصِيْقِي اَزْ اَوْصَافِ مَوْسَوِيْتِ يَا عِيْسَوِيْتِ مَوْصُوفِ بَاشَدَ اِيْنِ مَعْنِي مُسْتَلِمْ
عَظِيْمِ شَاكِ اَنْشَابِ بُمُجْدِيْتِ بَاشَدَنَه مُوجِبِ قَدَحِ وَطَعْنِ اِلَّا اَنْكَ عِيْزِ اَزْ مَحْصُولا
اللَّهُ عَلَيْهِ هَمَّ كُنْزِ رَا زَا مَتِ اَوْ مَرْتَبَهَ اِحْصَا طُ بَرِ تَمَامِ فَصَايَا وَكَمَالَاتِ نَوَانْدَ
بُوْدَ **چه** مَظْهَرِ اَسْمِ اعْظَمِ وَمَرْكَزِ دَائِرَةِ عَالَمِ وَخَالِصَهَ ذَرِيْبِ اَدَمِ اسْتِ
بَشَرَا دَتِ اِيْنِ حَدِيثِ كِهْ **اَنَا سَيِّدُ دَوْلَا اَدَمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ** وَلَا خَرُوقِي دِي لَوْ اَلْجَمْدِ
وَلَا خَرُوقِ سُلْطَانِ چُونِ مَوْفُوقِ مَرْعِيْدِ اللَّهِ وَقَائِدِ بَا مَرَاوِشَتِ وَبِظَرِ عِنَايَتِ اَزْ مَحْمُودِ
وَمَوْدُودِ مَرَايِبَه بَا وَصَافِ بَعْضِي اَزْ اَنْبِيَايَا اَوْلِيَا يَا حُكَّامَا مَحْجُولِ وَمَقْطُورِ خَوَاهِدِ
چه مَظَاهِرِ صِفَاتِ كَمَالِ وَجَمَالِ وَمَطَالِجِ اَنْظَارِ عِزَّتِ وَكَرَمَتِ اِيْنِ طَوَائِفِ اَلَدِ

و بعد از ایشان ملوک شریعت شیعیان که بر سیرت و سنت ایشان زوید و محافظان امور
اکبر باشند پس بدین دلیل ثابت شد که غلبه اوصاف موسویت و غیره در ایشان
و انما بحدیث قادیح و شایسته نیست بل مرتبه و مکمل است اینست احوال ایام طفولیت

و تشریح اوصاف آن
فصلیات ایام صبا و رفیق کتاب
و اکتساب فضایل و آداب

در سنه تسع و اربعین و سبعه که سن مبارک چهار سال و چهار ماه و چهار روز
نوزد سید صبا و صبا و زیدن گرفت و غنچه عمرش گفن آغاز نهاد و آب
نضرت و طراوت در جوی حیات روان شد و بحسب اصطلاح اهل نجوم نوبت
تربیت ببطارک که منشی بارگاه فلک و صاحب دیوار بلاغت و براعت است
منتهی شد بر مقتضای امور فطری و خلقی سلطان رامیل و زعبت خواندن و نوشتن در طبیعت
پیدا شد و بوعیت کتب ادب و فضیلت در حرکت آمد **ذلك هدى الله**

بد

و یا لای فی القلب الانبیا و کمال انوار بالذی فیہ شیخ
پندار و امکنب فرستاد تبع السبطی رسول الله و شبلی اسد الله الحسین و الحسین
علیه السلام و تینا هم و در آن صغر سن و غنچه عهد که زمان هو و لعب و بازی
هرل و بازی است بقدی ر شیخ و عجمی ثابت بافتنای علوم ادب اچنها د نمود و در رعایا

حقوق تعلیم و شرط تعلیم و محافظت و طایف و لوازم آن تقدیر سیم و کوشش و اکتساب
طریق صواب و رشاد و اکتساب شیعیان صلاح و شداد و بقیه جانی معلوم و بدو در سلا
و کلام و وقوع و قیام و تکلیف مؤید و وقتید و نهیدم مذکور غایت مجهود
مبدول داشت و در مدت آنکه فضیلت بسیار حاصل کرد و در زمان مختصر
کتب مطول از عر و یاری استنفاذ نمود و بفر فضل و مکر از اصحاب و اثرات
در کدشت که و انبیا **الحکم صبیح** و چنانا من **الرب**
وز کوفه **و کان نقیاً و برباً و الدیه و لم یل** جبارا عصیا **بیت**
بلغ المدی و الشزی فی علویها خصل الصبی منکها الاء

فایزیه

عای که زایت دهد اجرام کوکب زانو و عی که کک کند اشکال حوادث راجع
نفس بشر تخت لال بود چون اختر عقل بشر نظرت کج نکرد چون احوال
جز در آینه و آب نواز دید نظیر جز در اندیشه و حرایت نواز یافتند
آن مردم چشتم عالم اشک چه صورت در دیدها کوچک می آمد اما معنی بزرگ بود
و از ذوق الناح آدم مرچند بظاهر در سلاکما مختصر می نمود لیکن بقیه معتبر
بود چشمه افنا اب اگر چه در چشمها صغیرا کبوتر جها نکیر است و خانه
کعبه را مرچند طول و عرض که اما قبله عالم است **مشک**
لکس علی الشریطه و طحان و بحجبت

و کویله علای معری این بیت حسیب این حال کفنه بود و این کوهر در سلاک این
معنی یافته

و النجم یسنن صغیرا بصیرا زوینه و الذنب للطرف لا للجم فی الصغر
و در آن ایام شیخ بزرگوار قطب السالکین شیخ علی مصری قدس سره شیخ عهد
و قطب عصر بود و شیخان زهد و کثرت تقوی و صفای وقت و بسط حضور معجز و ازا
و اهل آن روز که اندر زمه احوال تیمر بوجود مبارک او می کردند و اقربا و از او
حقا و معارف او می نمودند

فلا هو فی الدنیا یزید نصیبه و لا غرض الدنیا عن الدین شاغله
روزی سلطان در خدمت پند بشارت حجت از بزرگ و اصل شد تا از زیاده شمای او
ستمه استشمام کند و از بخار خواطر او فیض اغراض نماید بعد از حصول
اشر و اینلاف قلب شیخ آن حال سلطان استفسار کرد و گفت فرزند بخواند
و نوشتن استنفا می نماید گفتند بی و کلامی چند از عری و یار سی خواندن و مفهوم
آن دانسته است شیخ از قلت مدت و کثرت ماده استغراب نمود و این معنی بغایت
منبعده داشت و گفت **شیخ بزرگ** از این خبر تا مصداقی و این مدعا را هر کس باید
و جهت تجربه کلامی معبر بعبارت پازنی بدو داد تا در خواندن آن کیفیت حال
استدلال کند و در ضعف و قوت قابلیت و استنباط اطلاع یابد سلطان
کتاب بکشد و در سابقه مطالعه و مقدمه تا مابین هجده پاک و ادای در دست

توان فرو می خواند و شیخ در جودت قراءت و صفای قریحت او منجبه می ماند تا چون فصل
چند خواندن شد شیخ را صدق آن خبر و ثبوت آن دعوی معلوم گشت و آثار نباهت و بجا
در جبین مبین او مشاهده کرد و ظایل ز شد و اقبال در پیش پیمایان لایح دید و دانست
که این مدد از جاکیت و این موج از دریای این **هذا هو الفضل المبین**

شعر
ای شانه و لسان بویان و جنانه عجب از نیفتد
یفنی الکلام و لا یحیط ابو ا یحیط ما یفنی بما لا یفقد
شیخ چون ذلالت زبان و فصاحت بیان و تجاوت طبع و سلامت ذهن معاینه دید
ناصفت و تعریف آغاز نهاد و با سلطان عقد ارشاد و تربیت منعقد گردانید و در نظر
مشایخ مقصر راند و بدست خود کمری در میان سلطان بست احباب مجلس جنان
عادست هر یک تهنیه می گفتند و دعا می کردند یکی از جمله مریدان دعا کرد
و گفت مردم شیخ ما می بینی شوند و شیخ شما را می شناسد و این حال موسوی شید
بنوجه شعیب موسوی و قبول کردند و از چنانکه در قصص مذکور شد و زافا
مشهور

شعر
هدی محال بر خلفه مطر جود و دوی زار خلفه ثقب
و ازرق الفجر یا فی قبل ایضه و اول الفیث ز شمس شکب
و در سنه سبع و خمین و شبعان که سز عین بداند و نسید بر ذعم و ان

الحکم صبیحا تمام اقسام علوم آدب از لغت و تفسیر و نحو و معانی
و بیان و دیع و عروض و سیاق و جناب و منطق و حکمت و دوا و بزرگانی
و بزرگانی چهل کرده بود و بر استادان ماهر و علمای فاضل خوانده علی طرف اللسان داشت
و از جهت طلبه و مستفیدان اعدادت می کرد **جزئی الذی حضرت عنه الحزم**
و کتاب طالع را در مطالعه می آورد و قوت ذهن و قیاس و عیون و حیات و مشکلات
انرا می کشود و بر استاد عرض می کرد تا اگر در بعضی مسائل شبهه می بود باندک
اشکاف می مرفوع می شد و ما بلغ اشدّه انینا **حکم ما و علم ما شعر**
لستنا و از اجتنابنا کرمت منزع علی الاجتناب بیکل
نبی کما کانت اوایلنا نبی و تفعل مثلهما فعملوا
فستحان من خلق الانسان علیه البیان در صورت تعجبی بلغ باید کرد و تأمل
شافی بجای آورد که شخصی تا از زمره **الذین سبق لهم من الحسنی** نباشد
و در دیوان بجز **قسمنا بینه** معیشته فضل عیالتی و مزید گرامی موقوف و مهدی نشد
در جدانت صبی و فاحشه شباب که غرق ایام شرف و فضول و مرله اقدام ذوی العقول است
عنا و طبیعت از هوا و هووس باز گرفتن و در مدتی اندک این مقدار فضا پر و کمال فرام
آوردن او را چگونه تبیین پذیرد و چندین دشنگاه در فنون علوم چون حاصل کرد
من یشاء ان فی ذلک لعبرة لاولی الابصار
بیش

حکم جاز العلوم الحسنی حجت و لیکانه اذ ذاک فی الاشغال
و در آن ایام بسبب توافقات زمان و تکثیر عشرت ملوان که علت شکست شمل و تبارک شمع
سلطان را در خدمت پذیراند و ولایت قرمان بحاکم شام سفیری اتفاق افتاد
و مدت بیست روز موتی و از دریا می شکافتند و بزرگ چوبین سوار شدن قطع منازل
می کردند و مشافقت می نمودند و بزرگی از علوی بر آب انحصار کرده و بباد زدن
و مطبقی از شرعیت نیز چون صبا بر سطح آب زدن باد پای که و هم آسمان پیمای
بشکرت او بر می شد و دیدن دوری غبار ز فغان و نرسیدن پیل بیکری بجز محطش
تا کمزگانه و جبهان نوری بجنوب و شمال همراه شیاچی بجا پای البحر از بزرگ کردن
و در غمرات مهیب و وزطات مهیب غوطه ها خورده شیاچی که چون ماهی بوشن آدی
در شکر داند و از شدن دوی دنیا شتاب شمارد زامری که در کرداب مطاط و مهالک
نیب بخات آدمیا زاشت و در اقصای امصار و ممالک و انطه زیار و آتیش عالم و عالمیان چون
مال داران تکیه بر آب کرده غافل از آن که ناکاه فرود و چون مغروران عیان بباد هوا
ایمن از آن که چو در شتاب آید هیچ آفرین عیان عزیمت او نیچاند و چون در ناک نماشد
باد صیر صیر که در وفاز او بجنباند
شعر
طرفه شیاچی که او را هست بر دنیا کند منزعی کونال و مدی پای باشد در سفر
که چو همچون کوه کان الواح دارد در کاز هست صایح صیدنی از نفی بجز معبد
باشکونه خانه دیوانه و زمانه هم سقف او در زیارت و ستونش بر زبر

و در حق آن مسافرت و مفارقت و مهاجرت صنوف بدایع حالات و فنون غرایب حالات
 که مظهر تعلیم و تکمیل و منجی نفوس و تقید یقین بود و نفس شایم و طبع مستقیم
 از جلوت هر یک اغیار و نافع و انبیا هی شافع بحصول پیوند مشاهده کرد **شعر**
 تقرب علی انیم الله و التمس الغنی و سافر فی الاسفار خمس فوائد
 تفرج کرب و اکتساب معیشت و علم و ادب و صحبة ماجد
 و نجات دمه و اصل شدن و مدت چهار ماه در آن سفر مکت و واقع شد

و بعد از ملاقات عواض آن اغیار و مسافرت شداید در آن و شبان از شام زنی بدایع روزم آوردند
 و بقصریه مراجعت کرد

آمدن سلطان از دمشق

و نقل شغل اندین و افاضت علوم

سلطان چون از دمشق بقصریه آمد بر مقصدی منوومان لایشبعان طالب العلم و طالب
 الدنیا داشت هوا و هوس بر تافت و پای عزت در دام عزالت کشید و زنی یاد کار علوم و اشتیاق
 مفهوم و معلوم آورد و بقوت قریحه و قادی بکار بدایع افرغ می کرد و مدد دهن نقاد دقا

شعر

تابع منه کل يوم فضيلة یفوت از یاد لطیف سبعا عجزها
 سلیل المعالی و الفخار و المنا یقیه و یزهی بالمعالی سلیلها

شراب بحال از لال صفا ساخت و بود و خلوت شری دل از ماسوی الله پر دخت و نشو و
 حضور از جام مع الله می یافت و لغات سرور از افق یسری حتی شوی الله می یافت که زرق
 فرجین بها **شعر**
 که سر زو جید در باب فصل الخطاب خواهد

و نگاه سبق تحقیق از صیغف ام الکتاب ستاندی و در حقیقه از صیغف بدید در قید بند
 می کشید و جواهر معارف از بحر سینه در د من سینه می زشت **شعر**

یا من تمدنی بحکم مع فضله بجز به نقص من یزید بقدر
 لو کان امواه الحیا زمد ده بتمد بجز و فضله لا یفد

از قطع شفق تا مطلع فلک یحیی که از رویت کوی معانی می رود و از یکایت صبا که تا نهایت توج
 تیغ زبان ملک بیان می کشود تا اقسام حکمت نظری و عملی در حیاط ضبط و ضبط
 از دهن و اصناف علوم ظاهر و باطن بروز واضح و منکشف شد و در فنون حقیقی و مجازی
 سندی معتدل علیه روزگاری موثوره گشت و در صدق تعریف و از شاد و تصنیف و اجتهاد
 آمد و در راست علوم و جرات است چو دود و رسوم آغاز نهاد و اگر چه ذوق چال ز کلفت
 قیل و قال مایع و زاده می آمد و شهود کشف و عیان از غوض شرح و بیان شد که کاف
 می نمود اما چون صیت فضایل و کمالات قطار خافقین فروخته بود و در کرم کارم
 و مقامات دفاوه و ثقلین افتاده و فود طلبه و مستفیدان از قصای دیان و زجای بلاد
 و مصارح بحکم **اطلبوا العلم ولو بالصری** احرام این حضرت بسته زلفی زین شد و الا
 و عتبه علیا نهادند تا از این بحر در غریب می کنند و ازین بحر اکتفا می نمایند

بیت
 از دجه الناس علی بایده و الشرب عذب کثیر الزحام

سلطان جهت تشرع علوم دینی و اضهار کمالات یقینی و قامت چو دال و اشتیاق
 او مروی و نوی و نویص مصالح نام و نبین حلال و حرام و تمهید قواعد فضایل و آداب و ترویج
 رسوم سنت و کتب ملزم شعائر و زین شد و مقاصد ان عایشان جان باز و مطالب آن
 سالکان بیابان نیاز که دام از منت و نیست افشاند بود و چو از شک پیروز دنیا و مافیها
 خواند با نجار و نجار مقرر و متصلا کردند و مامول و متول ایشان بحصول موصول

شناخت و گفت **مصلح** و بر منع استوجیز فقد ظلم و زین عزمی و صبیح و خرمی و صبح
 در مستند این منصب شریف بنشست و وجه معاش و ماده کفایت ایشان از ماکول
 و ملبوس و سایر مالا بد و اخراجات ضروری بعضی از خاصه شریفه و بعضی از محصولات و
 اوقات و ابواب البین رسیدل میامه تقریر و تجریر فرمود و از زلفی غرارت علم و مهارت طبع در ضرور
 معقول و منقول و عا و اصل و حشا و قصلا بافاضت فنون و افادیت واجب و مستنون و لشیر
 و تر فرایداشتیغاک نمود و بالما این دهن موی شکاف در مشکلات می شفت و با شالیب
 عیارات بخونای غنیز معلومات می گفت تا در مذمت قصیر و زمانه یسیر نکست نسیم
 انقاسر او عرصه که غنیز معصر کردانید و بزور نور فضایل و شمایل و فضای عالمه منور
 شناخت نقد علم و حکمت رایج شد و باز از فضل و ادب نفا و کافیت و معال شرع مامون

دیگر در صفت و از این قصص و وقایع میماند
 در مزرعه خود در کثرت

وهرگاه که پند ز عیبی یا همی شایع شدی در منصب تضا و جکومت شری قائم مقام او بودی و قضایا
 بقصاص از شنیدی و در اوقات عطله نیز اندانی و گمان دانی استیغال نمودی و بعد از مشوا قلام
 بر شوقینهم و معالجت جنام بر دختی و در اعقاب مطایفه کتب مژوله آلات و ادوات جزب
 کشایدی تا در افتام فروشیت و استیغال انچه و هبت جنک هزار تو کامل یافت و وقار
 قلم با حذرت شمشیر امیراج گرفت و زلف علم با حرامت شجاعت از دروای پذیرفت

بیت

اللیا و الخیا و البیداء یزنی و الطغر و الضرب و القطار و القلم

فانتم سیه

از ره صورت از چه زاول دادم و از روی منبت زمه چیزم سترم
 چون بنکرم در اینه و کبر جمال و کرد همه چهار بحقیقت مصونم
 خورشید آسمان ظهورم عجب مدای ذرات کائنات کز کشت مظهرم
 از عرش تابش منم دین بود و در نور آفتاب ضمیمه منم
 فی الجمله مظهر همه اشیا شدت با الله اعظم معانی چون بنکرم

و از حدت انجمن خلیل

آهی الطالب در ایام شبابت از سفر مصر و شام و یانیت

در چند دیننه تنوع و تخمین و شمایه که مثال غر حجاز زده زیند بدلات و من
 بها جرفی سبیل الله جدد و الاصول اما کثیر او شمه

بَرَمَنَاج شَاوَرْتَقَمُوا **تَجَوَّاد** دَرُجَتِ پَذَرُجُوبِ شَامِ وَمَصْرُفَتَرْدَرْدِ **شَعَر**

اِذَا لَمْ يَزَجَلْ عَزِ الدَّارُ مَرْهَةً فَلَيْسَ لَهُ مَرْكٌ مَلِيحٌ وَلَا جِدُّ
فَإِنَّ النُّجُومَ الشَّرِيفَاتِ كَثِيرٌ وَيُوجَدُ فِي سَيَّارِهَا الْخَيْرُ وَالنَّعِيدُ

فَابَرَسِيَّة

تَفَرُّزُ مَرْدَشْتِ وَأَسْتَاكُهُ جَاهُ سَفَرِ خَرَانَهُ مَا لَسْتَ وَلَوْ سَادَهُنَّ
بَشَرٌ خَيْرٌ دُرُونِ لَمْ يَخْصُرْ دُرُونُ بَكَانِ خَيْرٌ دُرُونِ بَاوَدُ كَوْمُ
بَحْرِمُ خَالِكٌ وَفَلَكَ دَرْبُكَهَ بَايْدُ كَرْدُكَهَ أَيْزُكَ كُنْشَتِ زَارَامُ وَآلِجُ زَنْشَرْدُ

وَأَيُّ مَوَاقِفَتِ بَاخْصَرْتِ رَسَالَتِ دَرْ مَسَافَرْتِ أَوْ يَهْدُ صِبَاهَهُ بِطَرَفِ شَامِ بَا عَمُّ خُودِ أَوْ طَالِ
وَعَايَتِ مَالِيَةِ الْبَابِ أَيْزُكَ بَعِيْمُزْ دَرُجَتِ عَمُّ بُوْدُ وَشُلْطَانِ دَرْ خِدْمَتِ پَذَرُجُونِ بِمَصْرُفَتِ
مَدَنِي آخِجَا مَقِيْمُهُ شُدَّ وَأَوْجُودُهُ عَارِضُهُ مُزْمَرُ وَدِيكَرُ مَوَاقِعِ وَعَوَاوُهُ كَوَاجِدُثِ وَعَاوُهُ شُدَّ عِلْمُ فِقْهِ
بَا أَصُولِ وَفَرْيَضِ وَعِلْمِ جِدِيْتِ وَتَفْسِيْرِ قُرْآنِ وَفَرْهِيَاتِ أَرْقَمِ زِيَاضِي كَايْدُغِي أَكْثَرِ كِتَابِ كَرْدُ
وَأَيُّ فُنُونِ تَحْقِيقِ وَتَدْقِيقِ دَرْ نَصْبِ أَوْدُ وَبَرِ مَذَاهِبِ أَرْبَعَةٍ وَخِلَافَاتِ أَقْوَالِ أَهْلَانِ
وَاقِفِ كُنْشَتِ نَاخِرِ دَادَنْدِكِهِ مَلِكِ الْعِلْمَاءِ النَّجْمِيْنَ قَدَقُ الْفَضْلَاءِ الْمُنِيرِيْنَ مَوْلَا نَاقِصِ الْمِلَّةِ
وَالدِّينِ زَارِي طَابَ مَثْوَاهُ أَرْسَهَرِ حَجَّارِ بَدِ مَشْهُوْمِ مَدَنِي وَآلِجَا قَامَتِ كَرْدُ وَآيُزْ بَرُزْتُ دَرْ فُنُونِ
مَعْقُولِ وَمَنْقُولِ أَمَامِ عَهْدِ وَفَرِيدِ عَصْرِ بُوْدُ وَدَرْ أَقْسَامِ عِلْمِ زَكِي مَشَارِئِهِ جَنَانِكَ مُصَنَّفَا
أَوْدَرْ هَرْ فَرْزِ دَعْوِي حُجَّتِي بَلِيغِ وَبَيْتِي صَبْرِ حَسْبَتِ

بَدِ
يُفَرِّدُهُ بِالْفَضْلِ مِنْ لَابُودُهُ وَيَقْضِي لَهُ بِالنَّعِيدِ مَنْ لَا يَنْجِمُ

وَسُلْطَانِ زَارُغَمَتِ رُجَّتِ أَوْ كَهْ لَيْقِي فُوجِ غُجِّي بُوْدُ دَرْ صِيْرُ مَتَمَكِّنِ شُدَّ أَهْلَانِ فَرْصَتِ وَلِيْجِ
دَانِشْتِ وَآوَدُكَ أَنْ بَحَالِ غَنِيْمَتِ شَمَزْدُ وَبَاشِنِشَاوَرْتَقَمُوا دَرْ جُجَّتِ پَذَرُجُونِ بِمَشْهُوْمِ

أَوْدُ وَكُفَّتِ **شَعَر**

وَمَا قَلَمٌ يَكْفِي لِعِظَاءِ جَزِيَّةٍ إِذَا عَجَزَتْ عَنِهَا الْفَنَاءُ وَالْفَوْصُ
وَمَا لِي فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي نَعِيْمِهَا شَيْءٌ لَفَضْلِ الْوَلَدِ كَرِجِيْمَا مَارِبِ
مَنْ طَالَبِ الْفَضْلِ دِينِي وَمَذْهَبِي وَلِنَاثَرِ فَمَا يَعْتَقُونَ مَذْهَبِ

وَجُونِ بِخُصُودِ مَوْلَا نَاوَا صِرَاحِ كُنْشَتِ بَعْدُ زُجْدِ بَحْلَرِ كَرِجِيْمَا وَضَعِ سُلْطَانِ كَرْدُ نَاوَا
دَرْ تَحْقِيقِ عِلْمِ وَفَضِيْلَتِ دَانِشْتِ وَبَرُفُوتِ وَفُذْتُ أَوْدُ زَارُكَ

مُضِيْلَاتِ وَكُشْفِ مُغْلَقَاتِ وَجُودِ طَبِيعِ وَتَرْجَمَتِ

فَهْمِ وَنَسْلَامَتِ زَهْرِ وَجَدَتِ ذَكَرِ طَالِجِ

يَا فِتْ يَا عَزَّ وَآمَنَ تَلَدُ زَامَدُ وَبَلَافَتِ

وَدَلَاوَتِ وَبِشَارَتِ وَبِشَارَتِ تَلَقِي نَوَ

وَسُلْطَانِ زَارُ بَاجِشْتِ جُوشِ كُشَاوَتِ

وَشَرْحِ مَعَالِمِ أَرْصُفَاتِ

خُودِ مَشْهُوْمِ كَرْدَانِيْدِ

وَدَرْ بَرِ مَفْتَاحِ وَبَرِ دَوِيْ جِهَتِ دِيكُنْكَ مِي كُفَّتِ أَمَّ مَصْبُوحِ طَرْ سُلْطَانِ بُوْدُ

و مدت یکسال و نیم در صحبت مولا نایبکمیل افنون معقول و اشکشاف دقایق و غوامض
 و سعی تحسین بنقدیم رسانید و حقایق آن از انکشاف آن علامه که در چهره کشف قطعی
 مدار علیه بود استنفادت کرد و نوادر چهره و فضایل عرب و عجم از محاورات و
 اوقبات نمود و اصول و فروع اقنای حکمیات از طبیع و زبایه و ای معیالوم و مفهوم
 گردانید و نکات و لطایف و شواهد و اید از کشف نموده استحضار حاصل کرد **شعر**
 لا تضرک الفیاض من صغیر فی السز و نظریه الفضل بدی شاد

آن انجوه نجوم اللیل اصغرهما فی العین اذهبا فی الجوا صعدا
 و زوی سلطان در اشای کلماتی که می رفت فرمود که تحصیل معلومات یکنال و نیم که در صحبت
 مولا نبودم مقابل مفهومات ما تقدم بود و بیشتر چه بسیاری از مجهولات از معیالوم کردم
 و هر چه پیش از آن بنقلید دانسته بودم آنجا میز هنر شکست و در اشای آن کلیات قان
 از نقد نیز شنیدیم بدینا که از آن فرجه میزد و میزد و میزد و میزد و میزد و میزد و میزد و میزد
 و معروف استماع کردم و نوادر و نوادر از مضبوط و محفوظ گردانیدم **شعر**

لا یقوی شرف بل شرفی بی و بنفشی یغیرت لا یخودی
 ان اکن معجبا فمعجب عجب و لا یخدی فوق نفسه من مزید
فایزیه

چیز گفت دانند دهقان پیر که دانش بود مرد در دستگیر
 چو ز سندان زندگان از هنر نباید که یا نخ دهی از کمر
 و همچنین چکایت کرد که درویشی خالقان پویش روی در مجلس در شنیدیم حدیث
 شدی و از دوزخ را شنیدی شنید محمد از کفایتی ای زوی غزل بخون درویش از سیران
 گفت العار فی و امام الحقیقین سید الله فی برینه و رحمته الذی علی خلقه مولا لاجلان
 الحقیقه و الدین **الکلمه** فاض الله بركات انکافیه القدسیه علی الطالین و زوارج
 فی اعلی علین سید چند بر خواندی شنید قرضه بدویدی و با ملاطفت نودی تا دوزی
 ی از اهل مجلس گفت این درویش صابحت و قنست و زحاک خالی نیست از روی

ولايت في ايد چايزان ازين سخن استنبعا د نو دند اما ان معني دزدل من مؤثر آمد و خاصر صدد
ان كواهي د چنانك فايكه اين چك كيت فيما بعد معلوم شود و در سنه اربع و ستمين
و سبيعمايه كه سال عمر بنوزده ز سيد مصوب پند منوجه سفر جاز شد و بعد از نماز
قطع منازل و طي مزاج و اجناب او و به و جبال و اجناب قفا و زمين خفصا بعد دفع و غوا
بعد جدد از عقبات لم تكونوا بالغيه الا بشق الانفس بگذشت و بجزم
مكه معظمه و كعبه مكرمه و ميانه ها و سقيت مزاجها و اما كهها كه محط رجال رجال
لا اله الا الله و لا نبي الا محمد است و اصل شد و اجرام قول وجهه
در بخت و جامه و اخلاص نعليك ازين نفس ان النفس
لا مزره با شوق بركشيد و سجد اجرام و من در حكه كان امنا در آمد و زمزمه چها
نكيز و كبر و شش جهت خواند و بطهر زمزم و شيا با فطرت
عباز و الرجز هجر از عرصه خلوت نزي از طهر ايندي الظايفين و العاكفين
فروشن و بقد صدق في وجهت و چهي للذي فطر
السموات و الارض جنيها كرد كعبه مقدس و از جعلا البيت مثا
طواف كرد و در سجده و تحنوا من مقام ابراهيم مصلی دو كانه
واقم الصلوة بگزرد و استيعانت از امانت كن و تب علينا
ان حضرت است النوار الرحيم در خواست و باجنهاد و الذي جاء
فيما لهديتهم سبلنا بعزاج ان اخفا و المرقه من شعائر الله بزمده و در جنب و نماز

فاشعوا الى ذكر الله شعي من عمل صالحا فلنفسه عجا
اورد و صفای وقت ثم دنا فندى فكان قاب قوسين وادى دریافت و مونی و
بزيون عرفات عرفان رفت و صدای از نظر اليك در كنيد شمع شموات
طباقا اننا خف و دعوت ادعوني استجب لكم نياز زنا طامنا انست
وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين در بارگاه
اليه يصعد الكلم الطيب عرضه داشت و بشارت الله طاهر
الله ان الله يغفر الذنوب جميعا مستبشر كشت و ندي و ان افست
من عرفات و اذكر الله عند المشعر الحرام بشمع رضا بشنيد و وند و اذكر و
از كرم شعاع مشاعر خسته كزديد و دند من او
انعم الله عليهم من النبيين و الصديقين منسلك شد و نور افه مزلده اوليك القرون
في جنات النعيم زنييد و زمان توجه و نعو من فخر الله
بصوب مناي مؤكف و قرنت قربان ان الله اكرمكم ان دعوا بقتل بديج بهيمه
نفس جويان كاميا كرد و جهرت ما سوي الله را بحصيات
رجوم للشياطين شكنار ساخت و جهت دخواجره
استبد جزم ان شاء الله من مجافين زو سجد و بوق و بوق
و غرتكم جوده الذبا از سرييت
و فاتحه و لله على ان شج بيت زكاته و دند من او

يَوْمَ تَوَفَّى تَمَّ تَسْزِيقُ إِلَيْكَ وَلَقِيَهُمْ نَضْرَةٌ وَسُرُورٌ يَا فُتَّ وَارْتَوَاغِلْ
 هَسَنِي وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صَنِيعًا بَقَايَ أَيْمُونِ الْوَلِيِّ مَنْسَلَخٌ شَدَّ
 وَدَرْجَتُ جَمِيعِ الْجَمْعِ كَالْإِنْبَارِ جَعُونَ مُسْتَعْرِقُونَ ذَلِكَ
 هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

وَبَعْدَ ذَلِكَ قَضَى مَنَاسِكَ وَأَدَايَ فَرَائِضَ وَلَوَازِمَ بَرَجِهِ أَتَمَّ وَفَعَى صَاحِبِ حُضُورِ قُطْبِ الْإِسْلَامِ
 وَدُخْلِ الْعَارِفِينَ مَوْلَا فخر الملة والدين أَقْشَهْرِي رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَهْ أَنْفَعِلْ عِلْمَايَ مُحَقِّقُونَ وَكَانَ
 مَسَاحُجٌ مُوجِدٌ بُوْدُ وَأَزْغَرِيبِ جَالَاتٍ وَعَجَائِبِ كَرَامَاتٍ أَوَّلَتْ كَهْ نُوْبِي دَرْ مِصْرٍ وَصِيَّتْ كَرْدُ
 وَرَضَاهَا كَرْدُ وَدَمْتَهَا بَرِي كَرْدَانِيْدُ وَغَايِبِ شَدَّ وَكَثْرَ نَدَانِيْتِ كَهْ كَارَزَتْ وَأَمَّا صِيْرَتُ
 اِعْتِقَادُ أَنْكَ أَنْجِهَ اِنْتَانُ بُوْدُ وَالْحَقُّ شَيْخِي مُحَقِّقٌ وَصِيَابِ وَفَتْ بُوْدُ اِسْتِشْعَادُ يَافَتْ
 شَيْخِ چُونِ بَرِغَزَاتِ فَضْلٍ وَكَالِ نَفْسِ وَدَشْتِ كَاهِ آدَبِ وَجَدَانَتْ وَهَارَاتِ سُلْطَانِ دَرْ فُتُونِ
 عُلُومِ ظَاهِرٍ وَبَاطِنِ وَاقِفِ شُدَّ بِشَرِّ اِنْبِيَا اَدْرَمِيَانِ اَمْدُودِ سِتِ سُلْطَانِ كَرِفَتْ وَدَرْ مَوَاضِعِ
 مُنْبَرَكِ وَمَقَارِ مُقَدَّسَهْ كَهْ مَقَارِ اَلْجَابِتِ دَعْوَاتِ وَدُرُودِ وَصِلَاوَاتِ شَفِ مِي كَرْدَانِيْدُ بُوْدُ زَهْرُ
 مَشْعَرِي وَمَنْسَكِي نَوْجِهِي بِحَضْرَتِ قَاضِي اَلْجَابَاتِ مِي كَرْدُ وَسُلْطَانِ زَادِ اِيْمَانِي كَفَتْ وَمِيَا مِي
 اَدْعِيَهْ صَالِحَهْ اَلْاَنْفَانِ اَنْ شَيْخِ بَرَزْكَوَزِ وَبَدِيْعِي كَرْدَانِ عُوْدُ هَجَارِ وَفِيَهْ نَفْسِ نَفِيْسِ اَوْشُدُ

وَأَمَّا مَعْنَى أَنْ جُزْئًا مِنْ رِزْقِكَ أَفَاضْتَ الْأَوْفَ فَضْلًا عَظِيمًا وَفُوزِي كَثِيرًا نُوْدُ وَأَنْ سَالِحِ أَجْمَعَاتِ
مَذْكُورَةٍ وَمَشَاكِلِي تَمَامِ بَاجِ الْخَلِيلِ وَجَبَتْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا وَبَعْضُ أَزْوَاجِ نُوْدُ وَقَدْ يَأْتِي
كَمْ دَرَعُهُ دُفُوفًا لَيْتَ نَحْوًا بُدُوْدُهُ بُوْدُ نَبْلِ الْحَمْدِ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ

الذین صطفی الله شعرا

وَلَقَدْ جَعَلْتَ الْفَضْلَ مِنْ قَطَارِهِ وَجَعَلْتَ زَيْجَ الْجَدِّ وَالْعَسَاءِ
مَنْكَزًا فِي زُجْنِيهِ وَوَجْهَهُ صَوَابُ صَوْبٍ حَيٍّ وَصَوْبُ حَيٍّ
تَهْلُ الْفَقَاءُ خِلَالَهُ وَفِعَالُهُ قِيَمَانِ قِسْمِ سَنَاءٍ وَفِسْمِ سَنَاءٍ
وَجُونَ أَنْ مَقْصُودِ حَامِلٍ شُدَّ رِيَاظُ جَزْمِ بَيْتِ الْقَدْرِ كَكْرَةٍ بَعْدَ اثْنَيْنِ دَرِيَاظُ

وفات پسر سلطان خلد الله

ایام سلطنته و آمدن بخلب

وَجُونَ بَعْدَهُ زَسِيدَ بَرَقَصِيَّتِ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَتَجْكُمُ مَا يَرِيدُ
قَضَاءُ بَرَقَصِيَّتِ نَارُكَ شُدَّ وَفَقْدَ بَرَقَصِيَّتِ نَدِيرِ جَبَانِ كُشْتِ وَأَنْ سَالِحِ أَجْمَعَاتِ
بِهَالِ أَقْبَالِ الْمَوْتِ الْأَعْظَمِ وَالْجُودِ الْأَشْبَهِ أَعْلَمُ عَلَيْهِ الْعَرَبِ وَالْعَجْمِ مَنْشَأُ الدَّوْلَةِ الْقَدِيمِ
وَالْثَبَاطَةِ الشَّمَاءِ شَمْسُ الْمَلِكِ وَالَّذِي مَحَمَّدُ أَنْزَلَ اللَّهُ بِرُحْمَتِهِ وَفَقْدَ الْجَنَاتِ مِيزَةٍ كَدَّرِ
أَيُّ غُصْنٍ دَوَلَّتْ وَلَوْ جِهَةُ أَيْنَ يَكُونُ سَعَادَتُ بُدُوْدُ أَفْنَائِي قَنَابُصِقَةٍ صِفَارِ حِلَّتِ كَرْدُ وَفَقْدَ

شَرای اَهْبَطُوا بَوْطِ مَالُوفٍ اِنْجَعِ وَاصِلًا شُدَّ وَبَقَامِ
عِزِّ مَلِكِ مُتَنَزِّلِ يَوْمِ مَكْنَهَ اللَّهِ فِي عِلْيَنِ وَجْشَرُهُ مَعَ أَنْبِيَاءِ
الْقُرَيْنِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَجْشَرِ أَوْلِيكَ زَفِيَّتِ

جُحْكُمُ الْمَنِيَّةُ فِي الْبَرِّ نَزْجَارِ مَا هَذِهِ الدُّنْيَا بَدَارُ قَدَارِ
فَالْعِيشُ نَوْمٌ وَالْمَنِيَّةُ يَقْضَى نَوْمًا وَمَنْ يَنْبَغِي خِيَالِ سَارِ
وَالنَّفْسُ أَرْضِيَّتِ بِذَلِكَ لَبَّتِ مَنْقَدَةً لِأَرْمَةِ الْأَقْدَارِ
وَالدُّهُرُ كَخَدِّعٍ بِالْمَنَى وَفُضِّلَتْ هُنَا وَيَهْدِي مَا يَنْبَغِي بَوَارِ

فاترسيه

فَعَانُ زَفَتِ أَيْنَ نَجْجِ سَارِ لِحْثُ نُوْدُ فَعَانُ زَكْرَدِشِ اِنْجَانِ شِكَا جَوْدِ نَسْتِ
كَمْ صُوْدُ قِي كَمْ بَعْبَرِي كَمْ شَكْتِ خُودِ كَمْ كُفْرِي كَمْ سِنِي شَكْتِ خُودِ شَكْتِ

زمانه عقیدگی گنجت و اولاده که آسمان نتواند نظیر آن بیوشد

و کدام دایمه از آن صعب تر تواند بود که پندنی عیون و ذوق و قلب بعبیه کرده و زحیم که عمر
و زندگانی بچیز دیگری خلاصه آید و اما نیست در مصالح و منایح فرزند خود صرف کرده باشد
و جان و جهاز در تحصیل مراضی و مبالغی او در بکخانه و جهت کمال نفس و شرف و جود او کفایت
بجاهدیت انفاق و مشقت مکاتبات اموال و خطا و مقاشات شداید فیافی و معانات مکاره
نویست و دواهی بر منسکین و مقام و قرار و آرام اخیا از کرده و با وجود مزیت ابوت که
مشایت ربوبیت دارد و کثرت خدام و ممالیک و چاکر و عیید در تزیین اشبار معاش
و اقامت وظایف از نیاز او بفرزند خود قیام نماید تاگاه از میان کاره کند و او را در عیهد
صی و ولد عزیت بی یازد غمخوار بگذارد

شعر

و قالوا امم قضی بحجه و صیحه من فذلک ما عکث
فقلت و ما وجد فدهی و لکنه امة قد حلت
اما چون از آن بزرگ شعبدی و از آن فاک افکای طالع شده که مردم را شیعه جمالی که ناز
او دیده روشن کشفت و جهانیا از این بزرگ طاعت کینی ازای او خانه کلشن بحقیقت در
چک جیات و قوت بقا و ثباتش و در زمره ایجا مند زج و منحصر که من کان

بلند

له و کدیب یح فهو حی بعد موته
فان لک شیئا من مکرم انقضى فانک ماء الورد ان ذهب الورد

زنده است کنی که در دینارش ماند خلی بیاد کارش
و بعون الله تعالی و لطیف صنایعه سلطان چون بسز مایه علم و هنر مستطیع بود و پیرایه
فضل و ادب مزین و مکرر بصر این جاده شمل او منفرد نشد و بصدقت این دایمه
پای و قاز و اصطبار از جای نرفت و چون نوزد چشم مردم عزیز و چون جان در دهان
محترم و کرامی بود و **والادب اشرف نسب و افضل نسب و جلال واته جمال**

شعر

من کان یفتخر بالمال و النسب فانما یفتخر بالهمل و الجنب
لیس الیتیم الذی قد مات والد ان الیتیم یتیم الفضل و الادب

فایده

منزلی باشر و مزجه خواهی باش نه برزگی بماند پذیر است
ناقه مثلک را بین مثل کین مثال بزرگ و معنی است
کور آمو گرفت عز و شرف یا بوی لطیف مشهور است
لاجرم از وحشت اضطرا و انکسار این بود و بر منایح نفویض و توکل ثابت و اجر جبار

و ان مسنه الطر شعر

هو جبالان شد و رخا و فیضان نعیمه و بلا
و الفی الحباد و اللیب اذما خانه الذکر لم یخفه العراء
بعد از انقضای آن قضیه و اینهای از زنی سلطان بکلب آمد و بهجالت التوفیق بگوشه

مُزَوَّشْدَ وَمُشَرَّعًا عَنِ سَائِقِ الْعَزِيمَةِ مَطْلَعُهُ كُتِبَ بِزِدَاخَتٍ وَبَسْرَانِ كُتِبَتْ أَفْكَارُهُ زَهْرَةً أَرْجَحُهُ
 أَبْكَارُ مَعَانِي بَرِّهِ الْبَاخَتِ وَمَزْدَمُ أَرْشَبِ زَوَيْتِ جَائِي فِي يَمِينِهِ وَسِلْسِلَةُ زُلْفِ مُشْكَلِ
 فِي كُشُودِ **فَاتِمَتِي**

مَرْجِيهِ دَرْجَلِ مُلُوكِ بُوْدَ مَهْ دَرْ كَلْبَةِ خَرَابِ مَنَشْتِ
 شَيْشَةُ حَبْرِ مَرْصُكِ بَادِ اُزْ بِشِ مَرْ شَيْشَةُ شَرَابِ مَنَشْتِ
 قَلَمِ كَوْنِ وَصِرِّ نِخْرُشْ زَحْمَهُ وَنَعْمَهُ زِيَابِ مَنَشْتِ
 زَجَلِ اجْزَاوَانِ خُشْكِ بَرُو كَرْدِ خِرَانِ مَرْوَكِ بَابِ مَنَشْتِ
 مَرْجِيهِ بَرُونِ اَزِيزِ بُوْدِ نِكَنْدَرِ حَاشَ لَكَ مَعِيزِ عَذَابِ مَنَشْتِ
 سَتَرِ بَحْرِ حَاكِزِ فَرْوِي بَرُو وَمَرْجِيَّهُ اَرْجَحَهُ اَعْلَامُ شَكُونِ شَا هَوَا زَنْجِي اَوَزْدِ وَقِفْ
 صُنْدُوقِ دَلِ كَادِ وَارْزُدِجِ دَانِشِ لَمَلِ كَزَانِ بَهَا اَسْتِنْبَاطِ كَرْدِ وَخَارِجِ جَا قَطْعِ
 فِي سَپَرِ دَوْبَرِ اَيَاتِ دِلَاوَرِ وَخُشْآنِ رُوحِ اَمِيرِ اَزْشَاخِ حَا طَرَعِ طَبَرِ اَمَامِ هَمَامِ مُجْدِبِ
 اُذْزِيْرِ الشَّاكِي اَطْلُفْ رِضْوَانَهُ تَشْلِيهِ كَرْدِ **شَعْر**

وَمَنْ يَذُقِ الدُّنْيَا فَا فِي طَعْمِهَا وَنِيَوَالِهَا عَذَابُهَا وَعَذَابُهَا
 فَلَمْ اَزْهَا اَلَا غَدُوْرًا وَجَنَّةً كَالْاَحْيَاءِ فِي جَوْفِ اَلَا سَنَدُهَا
 وَمَا فِي اَلَا حَقِيقَةُ مُسْتَحِيلَةٍ عَلَيْهِمْ اَكْلَابُ مَهْمُزِ اجْنَابِهَا
 فَاَنْ تَجْنِبْنَهَا كُنْتَ سِلْمًا لِاَمَلِهَا وَارْتَحْنَهَا نَارُ عَذَابِهَا
 فَطَوِي لِنَفْسِ قَضَتْ قَعْدَرِهَا مَغْلَقَةُ الْاَبْوَابِ مَرْجِي حُجَابِهَا

آمدن سلطان قیصریه

وَمِنْ شَرِّتِ مُنْصِبِ قَضَا

چون سلطان را مصیبت وفات پند نمودن آن بلیت عِلَاقِ کُزْبِتِ غُرْبِتِ وَصِیمَةِ قَبْلِ
 فُرْقَتِ شُدْ وَا فَنَائِیِ که جهان بَرُو اُمَرِ دِید و دَرْ سَایَه اَوَا هَوَا جَرَا حِدَاثِ زُوْرِ کَا اَشْتِ رَوَاجِ
 مَحْجُوسِ دَرْ شَامِ فَرْوَزْتِ وَرُکْنِی که دَرْ وَقَاعِ صُرُوفِ زَمَانِ وَ قَوَارِعِ زُوْلِ جَدَاثِ وَ ثَوَقِ وَا عَمَلِ
 بَرُو دَاشْتِ اَرْصَدَمَهُ عَوَامِرِ اَیَامِ دَرْ خَاطِ اَفْکَادِ وِ دِیَوَانِی که سَیَرِ نِزَاجِ اَوَاثِ وَ وَقَاِیَ
 مَحْجُوسِ شَدَاکِید و دَوَا می بُوْدِ اَزْ لُکْمَه قَوَامِرِ دَوْدَانِ اَرْپَایِ دَر اَمَدِ دَوَا می حَبِ وَ طَرِ دَرْ هِجَاوِ
 اَمَدِ وَ حَوْدِ بِ مِیْلِ نِکَرِ وَ مَسْکِنِ بَضَائِ اَفَا زِ بَیَادِ **بَدِیْت**

لَوَانِی اَذْکُرْ مَا نَاسِیَ فِی مِنْ اَلْمَنْزِیَةِ طَالَ اَلْکِتَابِ

فَاتِمَتِي

نَا مَرَادِی کَانَ دَنْطَرِ وَ حَا نَ خُوشِ خُوشْتَرِ اَنْکَامِ زَوَا یِ غَیْرِی بَسِیَارِ
 زِ زِیَابِ وَ دَرْ شَاخِ نِکَرِ مَاهِیِ وَ مَرْغِ جُزْکِ زَجَبِ که خُوشِ نَکِیْدِ اَمَرِ

وَبَدَا لَتِ زَفِیْقِ نَوَفِیْقِ وَ قَوْتِ عَنَائِتِ مَدَائِتِ بِخُوشْتِ قِیَصَرِ اَمَدِ قَضَا وَ مَوَیْ وَ اَیْمَهُ وَ اَمَلِ
 چُون زَمَرْمَه نَدَا

وَا نَزَلْنَا اِلَیْکُمْ نَوْنًا مَبِیْنًا بَکُوشِ مَوْشِ بِشَنِیدَنْدِ اَنْدَا اَمَلِ وَ نِیَاسِ نِجَیْتِ بَاسِ نِیَاسِ
 مَبَدَنْتِ کَرْدَنْدِ وَ تَوَدُّدِ وَ شَوْقِ نَامِ مَشِیْ اَلِ اَلْهَامِ نَلَقِی بُوْدِ وَ مَوَدِّ سُلْطَانِ نَا که بَرُو دِ خُوشِ
 می خُوشَنْدِ چُون وَرُوْدِ شَشَه بَحْبَاصِ وَ زُوْلِ قَطْرِ شِخَنْدِ وَ کُفَنْدِ **شَعْر**

وَمِنْ شَرِّتِ مُنْصِبِ قَضَا

لَا تَأْتِيكَ الْبُحْرُومُ مُشْرِقًا وَلَا تَأْتِيكَ مِنْهَا مَوَاقِدُ
وَنَبَشْتُمْ أَيَّامًا مَبْعُودًا الْعَبُورُ وَوُزِدَتْ وَجَنَاتُ قُورَيْبًا
يَقْدُمُ مَنْ تَطَوَّلَ الْعَقْدُ بِفَضْلِهِ وَمَنْ غَدَى لِلْكَرَمَاتِ عَقِيدًا
النَّيْدُ الْفَرْدُ الَّذِي آمَنَتْ عَلَيْهِ الْمَآثِرَاتُ سَدَادًا مَسْدُودًا

أَمَّا فَجَابَ مَنَاصِبُ وَأَزَابَ مَزَيِّبُ بِمُوجِئِ بَنُكُولٍ وَأَعْرَاضُ وَنُشُوزُ وَغَيْرَاضُ بِجَانِبِ
نُودُودٍ وَبِحَيْثُ خُصُوصَتٍ وَخَالَفَتْ بِشَرِّكَ كَرَفَتُودٍ فَاشْنُوكُ بَرُوفِ
بَغِيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مَنَاقِقَ تَأْخِيلِ حَقِّدٍ وَحَقِّقُ دَلَالِ كَيْفٍ وَكَلَنَازِ صِفَاتٍ وَجَنَازِ
وَجَكَاتٍ وَشَكَاتٍ أَشَانُ مَزْمُوقٍ وَمَشَاهِدُ كَشْتِ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ
وَأَيُّ مَنْ سَبَقَتْ بِأَحْضَرِ رَسُولٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ دَرْبُ مَبْنُودٍ وَظُهُورُ وَمُفْتِحُ بَعِثِ
ضَعِيفِ خَلْقٍ وَوَسْطِ النَّاسِ فِي وَسْطَةِ مُعْجَرَةٍ وَدَاعِيَةٍ دَعْوَى أَنْزِلَ زَادَتْ صِرَافِي وَاعْتِفَادِ
صَادِقِ أَنْصَرَفِ فِي أَمَدٍ وَإِيمَانٍ فِي أَوْدَانٍ وَشَيْخِ الْعَيْنَانِ مَطَاوِعَتٍ وَمَتَابِعَتِ أَوْدَانِ التَّزَامِ
فِي نُودُودٍ وَعُظْمَى مَكَّةَ وَأَشْرَافِ قُرَيْشٍ بِحُجُودٍ وَكَانَ زَوَابَا وَأَصْرَانِ يَزُونَ أَمَدُ وَدَنْتِ
بَزْدِ كَلِمَةٍ وَفِي دَعْوَتِ بَرَاوَزْدَنْتِ وَدَرْعُوقُ وَعَصِيَانِ وَعَدُولُ وَعَدُولُ مُتَجِدِّدِ الزَّيْ
وَالْقُوَّةِ تَسَدَّدَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ وَوَعَلَى شَمْسِهِ جَهَنَّمُ وَعَلَى أَنْصَرَفِ
عَيْنَاوَةٍ وَهَمَّ عَذَابُ عَصِيَةٍ وَبَيْنَ الْأَمْرِ تَشَابُهٍ بِحَرْجٍ جَانِبِ لَسْتِ وَمُطَابَقَتِ بَيْنِ وَقَعِ
وَمَا لَا كَلَامَ بِأَعْيُنِ بَرِّزِ عِنَادٍ وَجَنَاحِ جَهَا صِرَفٍ وَجَنَدِ مَحْضُودٍ كَمَا دِمَاعُ وَدِلَالِ
كَزَمَانِ نِيْزَةٍ وَخَبِيْثَةٍ كَزْدَانِيْدَةٍ بُوْدٍ وَبَصِيْرِيْزَتِ أَشَانِ لَسْتِ تَأْشَرُوعِ أَنْصَرَفِ وَعَدُولِ

كَرْدَنْدُ وَبَرِّاطِلِ أَضْرَازُ نُودُودِ **مَضْرَاجِ** وَجَاهِلُونَ لَا هَلِ الْعِلْمُ أَعْدَاءُ وَبِأَنْفَاقِ جَاهِلِيْ
جُحُكَمَا وَخَازِيْرُ عَلَمِ أَيْزُودِ وَحَلِيقُ مَذْمُومٍ وَنَسِيْرَتِ مَلُومٍ بِدَرْزِ خَلَقٍ وَكُوْهِدِ بَرِّزِ
وَصِيَاْفِ بَشَرِيْزَتِ وَدَرْكَلَامِ قَدِيْ أَنْزِ كَرِيْأَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرْوِيْزَتِ كَهْ حَضَرَتِ عَرِزَتِ فِي قُرْ
لِجَانِدِ عَدُوِّ لِنَعِيْمَتِيْ بِسُخْطِ بَقِيْضَاتِيْ غَيْرِ رَاضٍ بِقِيْضَتِيْ الَّتِي قَسَمْتُ بَيْنَ الْعِبَادِ
وَدَرْكَلَامِ بَلْغَا وَزِدَاسْتِ كِهْ أَغْدَكَ ذَلِكَ الْجَنَّةُ دَلَالِ بَرِّزِ
لِلْمُجْشُودِ مِنَ الْجَانِدِ وَدَرْ مَثَالِ مَذْكُودِ كِهْ اللَّهُ يَقْضِي مَا يَزِيدُ وَانْزَعَمَ أَشْيَاءُ مَرْدِ

شعر

لَا مَاتِ أَعْدَاؤُكَ بِأَخْلَدُوا حَتَّى تَدْمِيْنِكَ الَّذِي حُفِدُ
لَا نِلْتَ بِمُجْشُودٍ عَلَى نَعِيْمَةٍ فَأَمَّا الْكَامِلُ مَنْ يُجْشُدُ
وَبَرِّزْمَانِ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا حَرْجَ الْأَعْدَاءِ
وَالْجَنَّةَ لَا يَزَالُ مِيَانِ جَوَّ وَبَاطِلِ أَنْزِلَتْ جَزَتْ قَاهِرَ اسْتِ وَجَاهِلُونَ لَا يَأْمُرُ مِنْ مَنَاشَرَتِ وَمَنَاجِرِ
وَقَعِ أَنْزِلَ جِهَتِ كِهْ جَوَّ وَبَاطِلِ بَصِيْعِ وَجَوَّهِزِ مَخَالِفِ بِكَيْفِ كُنْدِ وَكَلِ وَنَقِيْضِ حَقِيْقَةِ
وَمَا هَيْتِ مُبَايَزِ وَمَعَارِضِ مَدِيْكَرِ مَا سَدُوْزِ وَطَلَسْتِ وَفِيْزِ وَشَهِيْدِ جِدِ غَرَضِ وَغَايَتِ بِحُجُ
وَكَامِلِ ضِدِّ غَرَضِ وَغَايَتِ مُبْطِلِ وَأَقْصَرْتِ بَرِّزِ لَاجِدِ وَوَقَفْتِ وَمُطَابَقَتِ كِهْ أَنْزِلَ لِمِ
مُشَاكَلَتِ وَمُشَابَهَتِ مِيَانِ أَنْزِلُودِ وَكُودِ وَوُزِدَتْ بَدَنْدِ وَبِقَاوِ وَبِلَاوِ بَرِّزِ
بِحَالِ وَمُنْتَعِجِ بَاشَدِ

شعر

يَهْدِي الْمَنْجَحُ لِي سَهِيْلًا عَمَّا كَيْفَ يَلْقَى

هِيَ شَامِيَةٌ إِذَا مَا اسْتَقَلَّتْ وَتَهَيَّلَتْ إِذَا اسْتَقَلَّ يَمَانُ
 جُونِكَ سَالٌ بَرَزَ بَكَدْشَتْ وَمَكَانُ أَكَا بَرَزَ بَايَتْ زَسِيدُوا لَسْتَنْدَكْ مَنَاظَرُهُ نِي صِيل
 وَدُعُوتِي مَعْنَى أَنْتَ بَرَزَ مَقْنَضَايَ **قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَهَقَّ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ**
كَانَ زَهُوقًا مَشِيَتْ لِي وَأَزَادَتْ أَرْبَى اقْتِضَا جَنَانٌ كَرْدَ كِهْ جَوْدَ مَقَرِّ خُودِ قَرَارُ
 كِرْدَ وَقَوَاعِدُكْ وَأَجَنَانُ مِيَانِ خَلَا قُوْشْتُمْ زَارِ بَرْدَ أَشْرَافُ وَأَعْيَانُ قِيَصَرِيَهْ كِهْ بَا جَوْرُ بَحْنُكْ بَرَحَا
 بُوْدَدَ وَبَا تَقْدِيرِ بَحْنُكْ نَدِيرُ وَنُورِ وَبَرَكْشَادَهْ أَرْشُوعْ عِبَاوَتْ بَا هَوْتِ اَمَلَنْدَ وَازْخَوَابِ غَفَلَتْ
 وَشَقَاوَتْ بِيْدَارُ شُدُّدَ وَدَرْ مَوَاقِفِ اَعْدَاوْ اَوَاسْتِغْفَارُ بَا شَتَادَدِ وَبَقْصُورُ وَنَقْصِيرُ اَعْرَافُ اَوُودَدَ

وَالْحَقُّ الْبَاطِلُ وَالْبَاطِلُ الْجَلْبُ **شِعْر**
 وَلَيْزَ لَقْدُورِ مَنَ الْاَمْرُ مَدْفِعُ وَلَا يَفِي الَّذِي لَمْ يَقْضِهِ اللهُ مَطْلُحُ
 وَدَرْ سَنَهْ نَسَبَتْ وَنَسَبَتْ وَشَبْعَا يَهْ كِهْ سَبْ مَبَارَكْ بِيْنَتْ وَبِكْ نَسَبَتْ بُوْدَ مَنْصِبِ قِضَا وَجُكُومَتْ
 شَرْعِيَهْ قِيَصَرِيَهْ بَرَزَ اَرْشَادُ وَطَرِيقُ سَالَتْ بَرَزَ سُلْطَانُ مَقَرَّرُ دَاشْتَنْدَ وَجَايِ بَدَلَتْ بَدْعُ نَفْوِيضُ
 كَرْدَنْدَ **يَا اَللّٰهُ فَاسْتَخَفِرُوا الذُّنُوْبَ وَهَمَّ وَمَنْ يَغْفِرْ**
الذُّنُوبَ اِلَّا اَللّٰهُ وَلَمْ يَصِرْ وَاَعْلَامًا فَعَلُوْهُ وَهَبْ يَعْلَمُوْنَ وَبَايَانِ زُوْرِكَ اَزْ اِيْنِ اَيَاتِ

بَرَزَتْ تَهْنِيَتْ اَلشَّاكِدُ **شِعْر**
 يَهْنَايْكَ الْاَعْمَالُ اِذَا نَسَبَتْ فَحَرَهَا وَقَدْ كَرْتُمْ اَعْمَالَهُ اَرْفَعُ الْقَتْدَ
 قَدْ نَسَبَتْ بِكَ اَلْيَا اَمَّا اِذَا نَسَبَتْ جَلْبُهَا وَوَالْعَصْرُ نَسَبَتْ الْفَخْرُ لِلْذَمِّ وَالْعَصْرُ
 فَلَا نَسَبَتْ فِي رُبْعِ اَعْمَالِ مَرْتَبَا يَسَاعِدُكَ الْاَيَّامُ فِي هَذَا اَلْعَمْرِ

وَبَرَزَتْ مَقْدَمُهُ عِيَايَاتِ زَبَانِي وَفَاتِحُهُ فُتُوْحَاتِ اَنْهَامِي بُوْدَكْ اَزْ قُوْتِ بَعِيْلِ اَمْدَكْ عُمَايِ غَالِبِ
 وَخُصْمَايِ فَا تَوْكَلْ عَشُوْنُكَ جَانِبِ وَصُغُوْبِ مَأْخُذِ مَوْصُوْفِ بُوْدَدَ وَكُتْرُ خُوْرَتْ قُوْتِ
 وَاطْفَايِ جِسْمُكَ صُوْلَتِ اِيْشَانِ بِمَسَاوِدَتْ وَبَرَزَتْ مُرْكُورُ وَنُصُوْرَتُهُ لِي نَسَبِيْدُ وَتَعْيِيْقُ
 وَتَخْيِيْرُ وَتَكْلِيْفُ بَا سَرِ مَحَبَّتِ وَبُوْدَتْ اَمْدُ وَطَا بِعَارِ اَعْيَانِ بَرَزَتْ مِنْهُجِ مُصَاوَاْتِ وَبُوْدَاتِ زَاخِجِ
 دَمِ وَبَايَتْ قَدَمُ شُدُّدَ

بَدِيتُ
 اِذَا اَنْتَ اَوْثِيْتَ السَّعَادَةَ تَهَيَّلْ وَنَظَرْتَ شَرُّ لَيْكِ الْقَبَايِلِ

فَارَسِيَهْ
 جُوْدُوتِ خُوْمَدُ اَمْدُ مَقْبِلِي اَمْدَ بِيْكَ اَزْ كَا شَرْ حَوِيْشِ كِرْدَنْدَ
 سُلْطَانِ جُوْدَ بَرَزَتْ قِضَا بِيْنَتْ وَدَرْ مَقْدَمِ جُكُومَتْ مَتَمَكَّنْ شُدَّ جُكُومَتْ
بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ وَمَضَوْنِ حَيْثُ **اَلْكَلْكَلُكُمْ رَاغٌ وَكَلْكَلُكُمْ**
مَسْئُوْلٌ اَعْرَافِيَهْ وَمَقْنَضَايِ شَيْبَهْ مَرْصِيَهْ وَنَسَبَتْ بِيْنَتْ كِهْ دَرْ كُوْمَرِ شَرْعِيَهْ وَنَفْسِ
 كَرْدَنْدَ وَمَضَمَنْتِ بُوَابِ اَنْصَافِ وَنَصَافِ بَرَزَا لَمْ وَاعْيَانِ بَكْشُوْدَ وَازْ اَرْشَادُ كَا مَلِكِ
 وَبَعْدُ فَا بِيْضُ دَرْ مَشِيَتْ اِيْنِ شَعْلُ خَطِيْرُ خَوْصِ بِيْنَتْ وَبَرَزَتْ اَسْمِيْ جُجِيْجِ وَبِيْكَ اَسْمِيْ مَرْجُوحِ دَرْ
 اَمِيْلَاجِ مَفَانِدِ وَبَحْاجِ مَقَا صَدِيقِيْ جُجِيْجِ وَجِدْ جِهِيْدِ مَبْدُودِ دَشْتِ **شِعْر**

كَنْ اَدَمُ مَرْمِيْدُ نَسَبَتْ وَبَا دَرْ مَرَبَا مَا كَانَتْ شَيْئَ
 مَمَالِكُ لَا تَرَى عَوَجَاوَمَتْ بِسَاحَتِهَا وَشَاغِ اَعْدَاوِيْ
 جَمُوْلِيَتْ شَرْعِيَهْ مَقْبِلِي

فایده‌ستایی

زحیفه اوست که اجرام عالمی را تحت جرم منبند و مصون
ز شوق اوست که دوشیزگان قصر عدم نزار در بجه امکان پیچ کند مژگون

بصیح نظر و غایت بعیت در تقلید این شعاع و تمهید بر عمل غیر از اقامت جرم و دامت مدد
و شاعت عدل و اداعت نصفت و ازها و جود و ازها و باطل نداشت و مقصد قصی جود
تمکین دین و تعظیم شرع و رعایت سنت و حمایت امت و استخلاص حقوق و استصلاح

امروز و طینت روز و زویر و مجرمیل و حیف نبوده تا این همت بلند و نیت پاک در اندک روزگار
اوصایع دین و دیانت و احوال شرع و امانت را زویر تمام پیداشد و طریح و کلمه صدف
در میان قاصی و دانی و مجتنب و جانی مسلول و متداول گشت و زویر مجلد و بیع
مذمومه که بخود قضاة جبار و عدول موزن تمام و کروز شهر و اعوام مستعمل شده بود
و در میان مردم استمداد یافته مرفوع و منطوقی گزدانید **شعر**

دو غرق برافتی فی نوزما مشام الشکاة و المصباح

یستنفذ المظلوم شایع عدله و لولاه فی ماضی تنساج

جز از دانش اوزاطر و نیست ز عدل که تا ابد ندرستیند زویر غبار زویر

ز عدل شامل و انصاف کامیاب بر خاست

بهد دولت و نام شب زوی ز خیال

ضیاع و عقار و موقوفات و مستلالت برب که زویر و شایع جهات خیر و بقاء مبرک
از مناجد و معابد و مدارش و خوار و زبده و قناطر و ذویا و دار الشفا که در تصرف متعلقه
و تملک متناکله معصوب و منسوب بود و در مصارف زویر و جهات مبذره مجری
و مشغول بحملها مستخلص و منزع گزدانید و در مصالح پاینده و منافع پسندید
که مصیبت استحقاق و محال اینها و استیفاء بود اطلاق فرمود و ضبط و منقوب بایستی
قضا یا و مهمات شرعی و ترویج و ترویج آن از کینه شهود و تقیه عدول و تعبد امتا و تقویم و کلا
و تمهید خصما و تأدیب غرما و تنویر منافع و قیمت موزن و حیفه موانع است

وَأَحْيَا طَيْبَاتِ الْمَالِ وَجَمَعَ مَحْصُولَاتِ أَوْقَافٍ وَغَيْرَ ذَلِكَ بِرَأْيِ مَرِيدِي مُنْصَوِّرٍ

فَاتِمَةُ

أَيُّ كُشَنَةِ چهار فصل کی از عدل تو چون بهار خرم
در عهد تو هیچ کوش نشید فراز مکر زریز و زبر
عدلت نکاشت را شقی جز در سحر زلف نیکو انجم
وَصِيَّتْ أَيْنَ مَنَاعِي مَشْكُورَةٍ وَأَنَا زَمِيرُ ذُنُوبٍ وَأَجَايِلُ زُؤْمٍ وَشَاءَ فُرُوشِ كَرِفَتٍ
وَذِكْرِ جَمِيلِ أَنْ دَرِاقَةُ خَاصٍ وَعَامٍ مَتَشَابِدٌ وَأَوْلَادُهُ عِدْلٌ وَذَاتُ دُرِّ قَاصِرِ حَسَا فَعَيْنُ
أَنْتِ شَاكِرِفَتْ وَهِيَ أَوْلَايَ سُلْطَانُ دَرْمَانِ نَوَسْتَرِزِ مَكْنُ يَافَتْ وَوَضِيعُ وَشَرِيفِ
وَقَرِيبِ وَبَعِيدِ مَشْعُوفِ أَيْنَ نَبَزِ خُوبِ وَنَبَزِ مَرْغُوبِ شُدُّدٌ وَبَدِيلِ جَمَايَتِ وَجَبَا عَنَّا
چُضْرَتِ وَأَعْنَصَامِ مُنَوِّدِ تَأْسَلِ چَند بَرِزِ بَكْشَتِ وَمَزْدُمِ مَغْنَمِ خَصْبِ عِشْرِ وَفَرَاغِ بَالِ
زِنْدِگَانِ وَكَزْدِ مَقْصُودِ عِبَارَتِ نَبِيِّ وَشَارَتِ مَصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَنْ تَهْلِكَ الرِّعْيَةُ وَأَنْ كَانَتْ ظَالِمَةٌ مُسِيئَةٌ ذَاكَ نَبِ تَوْلَاةِ هَادِيَةٍ مَهْمَدِيَةٍ

یافت

وفات محمد بن ارننا

وَصُورُ فَنَنَهُ وَشَوْبِ دَرْمَلَكْتِ

وَلَمَّا أَنْ عَهْدُ أَمِيرِ مَجْدَنِ اَرْنَا عَفَا اللَّهُ عَنْهُمَا بَرْدِ نَبِ بَعْضِي اَرْنَاكَانِ دَوْلَتِ خُودِ
بَفَنَازِ شِيدِ وَنَبَزِ سُلْطَنَتِ اَرْبَادِ شَاهِ وَقْتُ خَالِ شُدْ وَجَنَّاكَ چَكَمَا كَفَنَهُ اَنَدْ

الرَّعِيَّةُ بِالْأَسْطَانِ كَالْجَنِّمِ بِالْأَرْوَحِ مَمْلَكَتِ چُون خَانِهِي كَدُخَا وَكُشَنِي نَاخِدَا
مَانَدُ وَمَزْدُمِ اَزْ دَبَقَه ضَبْطِ وَذَابَطَه نِظَامِ خَلِيعِ اَلْعَسَا اَزْ شُدُّدِ وَشَيَاطِينِ فَنَنَه اَزْ شِيدِ جَبْنِ
بِرُؤُونِ اَفَنَادَنْدِ

بیت

بِحُجْرَةِ اللَّهِ فِي زَمَانِ عَشُومِ لَوْ رَأَيْنَاهُ فِي الْمَدَامِ فَرَعَسَا

فَاتِمَةُ

چُونِ شَتِ رَسْمِ نَبَهْزِ بِلَنْدِ کَمُونِ شَادُ دَا زِدِ کَمُونِ مَسْتَمَنْدِ
بَرِزِ کُوهِ خَوَامِدِ کُشَنِ شَبَهْزِ نَخَوَامِدِ شَدْنِ زَامِ بَا مَامِ مَهْمَدِ

مَخَافِلِ مَغُولِ وَتَرَكَمِهَ بِاتِّفَاقِ عَامَةٍ مُفْسِدَانِ وَمُتَغَلِّبَانِ اَزْ اَطْرَافِ شَرَاهِ اَزْ وَرْدِ شَدِ
وَدَسْتِ بَفُضُولِ وَفَسَادِ وَفَنَنِهِ وَبِيدَادِ دِرَازِ کُزْدَنْ وَبَايِ اَزْدَانِ جِفَاطِ وَذِمَامِ بِرُؤُونِ
فَهَادَنْدِ ظَهْرِ الْفَتَارِ فِي

النَّاسِ لِيُنْقِصَهُمْ بَعْضُ الَّذِي عَمِلُوا الْعَالَمُ بِرَجْعِهِ اَزْ مَرْئِي مَرْجِ مَرْخَانِ
وَجِيصِ بَصَرِ دَرْمِيَانِ خَلَقِ پِيَادِ شَدِ مَسَالِكِ نَحُوفِ وَشَوَارِعِ مَوُفِ كَشَتِ اَرَاذِلِ
بَرَا فَاضِلِ اَشْنِيَلَا يَافَنْدِ وَادْنَابِ بَرِزُورِ تَقْدِمِ كَفَنَدِ وَنَقْشِ اَزْ مَلَكِ اَلَا اَذِلِ
مَلَكِ اَلَا فَاضِلِ اَزْ كَعْبِيْزِ فَلَكَ طَاهِرِ كَشَتِ وَكُويِ مُنْبِي اَرْنَا چَالِ عِبَارَتِ كَرْدِ بُوَدِ

شعر

فَاضِلِ النَّاسِ غَرَضُكَ مِنْ عَمَلِ هَذِهِ اَخْلَامِ مِنَ السُّلُفِ
وَلَمَّا خُوِيْ فِي حِلِ سَوَاسِيَةِ شَرِّ عَلِيٍّ مِنْ نَبِيٍّ عَلِيٍّ

جود بکائنات منتهی جلوت تخطی از حیت فی استغفار همایمن
لا اقزی بلدا الا علی غدر ولا امر خلق غیر مضطرب
ولا اعز من املاکهم احدا الا الحق بضرب الراش من ورن

و سلطان موزده در غرات آن قرات منفری بود و در دیاجیر آن ظلمات متخیر که تشخیص
این مرض من من بوجه وجه توان کرد و در علاج این نوع المزاج بجه ندیز و در حل توان ساخت
و بهیج گونه انساب جل از مشک داشت در مغمی داند و علامات کشف آن معضل ظاهر
نی کشت بل زو زو مواد آن علت غلیظ تری شد فلفله نایران بجران نیز تری کشت

المؤلف

فغان ز کردار کرد و در غرات آن قرات منفری بود و در دیاجیر آن ظلمات متخیر که تشخیص
زمانه ایست چو احوال عاشقات تیره جوارشیت چو کینوی دلبران در زمزم
چنان ز شاز فنادست دهر ز قانون که زخمه اش همه زخمت و نغمه اش همه غم
فلک بیک و از اول کز فنه زوی زمین جهان خراب و فاضل نشسته در ماکر
نه چکر شرع بیک نه دنت چو مطلق نه چال ملک نشان نه کار دین بیک
نفاذ نشو و نفاق و زو نوج جهل گاد فضل و زو نوج فضل و قحط کز
صفا مجوی ز معرجه جهان کامخت هوی و بیا و نسیه و با ستم
و سلطان بلفظ که هر باز خود چکایت کرد که در مطامی آن احوال و همای آن احوال نوری
در ویش روی که بر مشودین بودم در قیصریه پدا شد و علی الفور در چکایتی که پیش از حضور او

می رفت و او از نشینیک بود و ندانسته خوش بود و بینه آن غرض تفت ز نور جاذبان از آن
کشف بخت کرد و بخت آورد و در ویش آن او را شناخته بودم و بکرامت او اعفتاد
داشته آن چال در من اشیش کز و از ادب او در دل من جای گیر شد و چال آن چال از عقد
مضا عفت می کشت و بقدم آن در ویش این ساطع عظیم در طبع من راه یافت و فریاد در باطن من
بیدار آمد و ظلمت و کدورت بنور و صفا مبدل شد تا اظهار کرامات بختی بنساید که
مهرچه نسبت با او در خواطر اخلاص می یافت از بخاری آن عبارت می کرد و از مضمون آن خبر می داد
بی تفاوت و اشک در یک مجلس مناسبات مختلف از وی بنسیدند جواب همه مطابق صورت می گفت
و آنچه چو بود در آن باب نفی کز و قائل میان می کرد و وقتهای کفایت که یازان یازان
نیست که در نعمت و غبطت با یاز خود مصاحب باشد و در نرود و حب و نایب و شهیم و شریک
بل که یاز موافق و دوست مساعد آنست که در وقت زو نواز و جلول جوادت و عواید
با یاز وظیفه موافقت و موافقت مرتب دارد و در جنت الشادید زمان و مجازات صواب
چنان خفیز سفر و شین حضری باشد و در خلا و ملا لیب صیبت و اندیش و جنت او شود
تا از جقوق اخوت و شرط مزوت و فوت کام حقه نفی نموده باشد و از عهد و عهده

و معاشرت بر وجهی اجتن و بر تقی اکمل بختی کزده

و ان لخال الصدق من محب لادی و یوم بیا هوی و ان خالف الی شدا
و ان ندعیه و مال الخف نلت مامک بنی لمیة مشدا

مشق

این دغل دوستان که می بینی مکتانند که در شیرینی
 تاجی که منت می نوشند بجز بوز بزد تو می جوشند
 باز وقتی که ده خراب شود کینه چون کاسه زباب شود
 ترک یابی کنند و بداندی دوستی خود نبود پنداری
 باز دیک که سخت باز آید نوشنای زدد و از آید
 دوع بای پز که از چپ و دست دعو افند چون مکن در ماست
 ناست خواهی نکان باز آند کاستخوان از تو دوست سر دارند
 صحت بمان چو دیک نیست کردن خالی از برون نه نیست
 زینهار از قرین بد زینهار و قنار بنا عذاب الناکر

و بکرات و مکررات تکذیب این معنی می کرد و مردم را برین شیخ محبوب ترغیب و تحریص می داد
 تا مبادی وقت و قوت باطن و شدت قرب و اتصال آن فقید بحضرت عزت خاص و عام را معلوم
 گشت و ثابت شد که قطب روزگار و قوت عهد است و در تقليب صور و طی مکران
 قدرتی عظیم دارد و چو کیم او را جمیع جانوران جاری است چنانکه شرح تفصیل آن مفصلی
 باطناب و تصویر است و آن بزرگ فرجند در نظر صورت بینان عظیم حقیری آمد اما
 بحقیقت آب حیات بود در کسوت ظلمات زفته و آفتاب جهان تاب را بر نیایه و قایه
 ساخت و آن زمق که سید فلان و خلوت نشین سزاوار قات قوتین صیلاوات الله علیه
 بلفظ و معنی شای خود بدان اشارت فرمود که رب اشعث فی طهرین مدفوع بالابواب

لَوَاقِسُ عَلَى اللَّهِ لَا بُرَّةُ

شعر

شکوت تو صمت هم من
 و بزم تو وحدتم طمن
 و بجز تو نه منم و
 و لیل تو صبحم ترشمن
 عیازت لا قوام تناسوت
 لیدیتم هذا الدنيا و قلن

مشهور

خوشا نتر فرازان کوتاه دشت بزرگان خرد و بلند از پشت
 مقیمان شیاخ و مردان راه کدیان عجمی و حسان شاه
 همه بخین از این بخت و زحمت همه تاج داران تاج و تخت
 خورده می و شیر کران از شرب درون کرده می و بیرون خور
 نایب و شکند در استین تیرانه و ملک زهر نیکین
 چو شوشن زبان او را ما خور چو به خوش نفس لیک بشینه پش
 بحجاب خودی ز کز فتنه زده ز خود زفته و کزده و خود نکاه
 نتر افکنده چون شمع در زردی نتر افخته در نتر افکنده
 زده ناول و در میان شسته فکند نتر و تیغ در دشت
 مده شده و خود را کداساخته بخود زفته و با خدا ساخت

وَجَاءَ نَادِرُ غُلُوٍّ وَجُوزُوكَرِيٍّ وَقَتٌّ مِي كُنْتُ أَفْنَابُ وَمَا بَدَنُكَ مَسْدُ فِي الْجُمْلَةِ جَوْرُ
 سُجَّاهُ وَتَقَالِي وَجُودَانِ دَرْوِشِ زَنْشَبِ زَوْنُوكَا زَدِيوِي وَخَرْوِي مَزْكَرْدَانِي
 وَأَوْدَادِلِيلَانَهُ وَوَانِطَةُ انْتِبَاهُ مِنْ نَخْتِ نَاغَايِي كِه هَر كَاه كِه مَرَا رِضَةُ رُوي مُودِي

بَانَدَكِ انْتِمَايِي وَجَهِي اَزُوي مَزْنَفَعِ شُدِي وَبِزْ غَلْبَةِ اَحْكَامِ عِصْوِيَّتِ وَانْتِشَابِ بَصِفَاتِ اَوْنَتِ
 كِه اَكْثَرُ بَعْضِي اَزْ اَوْصَافِ دَرْ نَفْسِ مَزْ مَوْجُودِ بُدُوِي اَنْ بَزْكَ زَا كِه مَضْهَرِ اَيْنِ خَصْرِ اَبْرَاسِ
 بَا مَنِ اتْفَاقِ وَاتْجَادِ صُورَتِ نَبَسْتِي جِبِهْ مُوَخَاتِ وَصِفَاتِ اَزْ لَوَزِمِ مُمَاثَلَتِ وَشَاكَلَتِ رُوحَا
 وَالْجِنْسِيَّةِ عَلَةِ الصَّمِّ وَبَهْرُوقِ اَزُوي اَسْتِشْكَافِ مِي كَرْدَمِ وَهِي كُفْتَمِ اَيَا سَبَبِ اِيْخْتِصَامِ
 مَوَادِّ اَيْنِ فِتْرِ وَعِلَّتِ اَنْصَرَمِ اَخْلَاطِ اَيْنِ مَحْجُوزِ كِه بِرْ طَبِيعَتِ زَمَانَهُ مَشْغُولِ شُدِ اَسْتِ وَبَزْمَانَهُ
 اَنْجَامِيدِ جِكُونَهُ شَخْصِي تَوَانِدُ بُودِ وَوَانِطَةُ اَنْفِرَاجِ اَيْنِ شِدْتِ وَانْكَشَافِ اَيْنِ كَرِيَّتِ كَدَمِ صَاحِبِ
 دَوْلَتِ بَا شُدِ خَوَابِ مِي كُفْتِ تَحْتِ اَزْ اِنْ تَسْتِ وَجِهَازِ كَمِجِ نَصِيبِ تَوَكَّرِدِ اَنْدِ حَلِيلِ
 وَشَلِيمَانِي وَشَدَادِي وَقَارُونِي وَكَرْجِهْ اَعْقَادِ مَزْ صِدْقِ قَوْلِ وَحَقَّتِ كَلَامِ اَوْجَازِمِ بُودِ
 وَبَقِيْنِ جَا مِلِكِ كِطَاخِ اَوْدُودِ اَمَّا بَحْسَبِ بَعْدِي كِه مِيَا نِ وَضِعِ مَزْ وَطَرِ تَحْتِ وَنَاطِلَتِ
 حَيَايِلِ بُودِ وَبَيَانِي كِه بَيْنِ اَلَا مَزِينِ جَا مِلِكِ اَنْ تَحْزَانِ اَوِيَا لَتِ مُشَوَّعِ مِي كَرْدَمِ وَتَوَجُّهِي
 مُنْفَعِنِ مِي مُودَمِ وَبَعِلَتِ تَغْلِيْبِ اَحْكَامِ وَوَصَافِ مَوْسُوِيَّتِ دَرْ مَقَامِ چُونِ وَجِهَازِ بُودَمِ
 وَكَرْدِ شَهَادَتِ لِمِ وَلَا نَسِيَمِ مِي كَشْتَمِ چُنَانِكِ مَوْسُوِيَّتِ عَلَيْهِ السَّلَامِ كَاه دَرْ مَقَامِ طَلِي
 زُوِيَّتِ دِمِ اَلِي اَنْظَرِ اَلَيْكَ مِي زَدِ وَكَاه دَرْ اَزْ اِنْدَادِ قَوْمِ وَغَيْرِ اَزْ كُشَالَةِ سَا مَزِي
 اَنْ هِي اَلَا فَنَنْتُكَ مِي كُفْتِ وَكَرْجِهْ اَنْ دَرْ وِشِ خَضِرِ زَدِ مَزْ بُودِ اَمَّا
 بَسَبِ تَا كِيدِ شَاكَلَتِ وَشَاهَتِ دَرْ مَشْرَبِ وَشِدْتِ بَعَارُفِ وَشَاكَلَتِ رُوحَانِي
 بِحَابِ مَنَا فَرَا قِيْلَتِ وَبَيِّنَتِ دَرْ مِيَا نِ كُنْجَانِي نَاشَتِ چِه قُرْبِ ظَاهِرِ وَاتْجَادِ بَا طَرِ مَانِغِ
 مِي اَمْدِ وَهَمِي شَهْ مَزْ مَلِكِ خَرْدِي زَوْنِي اَزْ اَمْتِدَادِ اَيَامِ قُرْبَتِ وَشِدَادِ تَرَا كِه شِدْتِ

وَجِئْتُ بِأَوْبَتِ شَكَايِ مِي كَرْدَم وَنَفْتَه مَصْدُوقِي بَا زِي نَانْدَم وَتَأْسُفِ مِي خُورْدَم
وَمِي كُفْتَم اَفْتُونِش عَمِرِ كَرَامِي كِه دَر نَفِيسِ عِلَاقِ وَعَوَاقِبِ نَبِي زُودِ وَدَرِغِ اَوَقَاتِ
عَمِرِ كِه دَر تَكْدِيرِ وَتَشْوِشِ جَوَادِثِ وَوَقَائِعِ نَبِي مِي كَرْدَم زَنَا اِنْتَامِزِ لَدُنْكَ

اَجْمَعِ وَهِي لِنَامِزِ اَمْرِ نَارِ شَدَا

تَرْجُو الْبَقَاءَ بَدَلِ لَا ثَبَاتِ لَهَا وَمَلَّ شَمِعَتِ بَطْلَ غَيْرِ مُنْقَلِ
نُومِلِ الْخُلْدَ وَلَا يَامُ مَاضِيَهُ وَبَعْضُ أَمَالِ الْخَضِرِ مِنَ الْخُلْدِ

فَابَرِيسِيَه

بَا دُوقِلَه دَر زَه تَرْجِيدِ نَتُونِ زَفْتِ زَانَسْتِ يَا رِضَايِ دُوشَن بَايِدِ يَا هَوَايِ خُوشَن

سُويِ اَنْ حَضَرَتِ نَبِي دِهِيَمِ دِلِ بَا اَرْزُو
بَلْخَانِ كَلِ رِخِ خُشِيدِ هِيَمِ كَرِ بَا بَرَهَن

خُشَا وَفَتِ شَمَا اُولِيَا كِه تَرْكِ وَتَجَرِدِ كَرْدَه دَسْتِ اَيْنِ شَوْغِلِ اَطْلِ وَزَخَارِفِ وَحَاصِلِ
تَبِيعَةِ يَحْتَبِيَهُ الظُّمَانِ مَاءِ شُسْتَه

اَيِدِ وَشَنِينِ هَمَّتِ بَرِ مَآئِي اَللهِ اَفْشَا كَدَه پَايِ عَرَلَتِ دَر دَا مَزِ عَافِيَتِ اَلَا اِنْ اُولِيَا اَللهِ
لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ كَشِيَدِ دَرِيْدِ وَمُسْتَقَرِّ ذَوْقِ اُولِيَا
بَعْدِ لَمَلِكِ دَرِغِ نَتُونِ اُولِيَا كِه اَلْمُفْلِحُونَ رَشْتَه سَلَام

شَعَر

زَهِي مِي زَمِ وَجَا زَه غِي دَا اَمِ مَكْرُحِيَّتِ مَرْدَانِ مُسْتَقِيمِ جُولِ

شَدَدِ كِه صَدَدِ نَشِيْدَانِ بَا زَكَاةِ قَوْلِ نَظَرِ كُنْدِ بِحَا زَكَاةِ صِفِ نَمَالِ

مُبَا زَكَاةِ طَرَقَتِ كِه نَفْسِ شَكُنْدِ بَرُوْدِ بَا زَكَاةِ قُوِي وَبَلْجُورِ زَجَالِ

وَبَطْرِيَقِي دَر دُولِ مِي كُنْدِ اَيْنِدَمِ كِه يَا زَبْتِ جِهِي وَهِي كِه مَآ زَا اَيْنِزِ بِنِ تَوْفِيقِ مَنَابِعَتِ نُبُوِي

وَاَيْنِ هِدَايَتِ زَا اَمْنِزِي كُنْدِ تَا اَنْجَسْتِ اَعْيَايِ اَنَا عَرَضِ اَلْاَمَانَةِ عَلَيِ السَّمَوَاتِ

وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَا بَيِّنْ اَنْ تَحْمِلْنَهَا وَاسْتَقْبَلْنَهَا وَجَمَلْنَهَا اَلْاِنْسَانُ

مِي زَهِيْدِيَمِ رِيحُونِ شَمَا زَاةِ زَوْنِ اَنْكَرِيَمِ وَمَا اَدْرِيَكِ مَالِ عَقِبَه سَبْكَ بَا زِي كُشِيَمِ

يَا لَيْتِي مَبْهَمُ فَا فَوْزِ فَوْزِ عَظِيْمَا دَر جَوَابِ كُفْتِ قُلُوشِيَرِ مَسْكِيْنِ دَر وَفَتِ خُجَرِ حَيْدِيْنِ

اَمَهَا زَاةِ اَسْتِ وَفَرْدَمِ مِي خُوشَمَنْدَكِه جُونِ اُشُونْدِ اِنْجَا مِينْدَرِ شُودِ **بَدِيَتِ**

بَا زَرُو وَهُونِ بَرِ نِيَايِدِ اَيْنِ مَعْنِ بَابِ دِيَكِ وَخُونِ جَكُنْدِ اَنْدُوْدِ

بَا زِي دِيَكِ زَا نَدَاةِ بَا طَرِ تَوْجِهَةِ نُوْدَمِ وَزَمَانِ چَالِ كُفْتَمِ كُنِي اَكِه كَرَمَتِ وَنَزَلَتِ هَجْمَتِ

وَبَجَا وَزَتِ مِثْلِ شَمَا اَقْطَابِ نَصِيْبِ شُودِ جَكُونِه مَحْرُومِ بَاشَدِ كُفْتِ اِنِي شَمَا زَانِ كَرْمِيْدِ

كِه پِشِينِگَانِ كُفْتَه اَنْدِ لَا عِبَا وَلَا قَبَا وَلَكِنْ سِدْقِ وَصَفَاءِ وَاَيْنِ مَشَايِدِ نَحْوِ خُضْرَانَسْتِ

بَا مَوْسِيْ عَلِيَه سَلَامِ كِه كُفْتِ **يَا مَوْسِيْ اَنْتَ عَلِيٌّ عَلِيٌّ عَلِيٌّ**

عَلَمِيْنِيَه اَللهِ لَا تَقْلُدْ اَنْتَ وَتَقْصُرْ اَيْنِ نَحْوِ اَنْسْتِ كِه مَرَكَبِيْ رَايِ مَسْكِه زَهْمَه دَا دَه اَنْدِ

وَمَسْجِدِيْنِ جِكَايَتِ كَرْدِ كِه دَر اَنْ اِيَامِ شَيْ خُجَرِ دِيْدَه كِه بَا مَنِ مِي كُونِدِ كِه دَر جِهَانِ

صُوفَايِ بَرِ خُوشَمَنْدَا سَتِ كِه اَزَانِ خَلَلِ وَخَرَابِيْ عَظِيْمِ چَالِ اَلَمِ وَعَالَمِيَانِ زَاةِ يَابَدِ مَكَارِمِ

بَرَنُ چیزی فُرواید که دافع و رافع آن طوفان کُندد و هم در آن خواب می بیند که
 غریب و غوغای هایل کوشش من می زند و من چیزان از خانه بیرون آمدم و همراه مددش که
 درو شاکن بودم برآمدم و دیدم که موام و جشرات درو بام مزدّم فرو کزفته اند
 و برزنده ها و غرق ها می روند و ایشان فریادی کنند و در آن حال غلطی من می آید که این
 آن طوفانست که در خواب دیدم و منظر آن چیزی باشد که از آسمان بر من نازل شود
 و دفع آن طوفان کند تا ناگاه دیدم که چیزی شفاف پیش من می درخشد چون نیک انجیاط
 کرده کمری دیده دراز از پولاد ساخته و زانند و کرده و تاج بایزیدی با آن کمر منظم
 خواستم که کمر در میان بندم از غایت درازی توانستم بست و نوشی دیدم که در آمد

و آن کمر از نیشه تا ناف بر
 میان من بست و تاج بر من
 نهاد و ترکشی در زیر من
 من بست و نوشی چند یک
 دیدم نشسته با ایشان و گویم
 که چیزی چنین از آسمان بر من
 فرو آمد این طوفان چه
 من دفع نمی شود گفتند

هفت روز دیگر کمر من بست تا آن طوفان کُندد

اکنون شرف و منزلت این خوب ظاهر است که از چاکلات عظیم و مقامات شریف
 و مزین از طوفان و کمر پولاد زانند و ترکش و ایشان اشارت بامری از من عطا
 اما طوفان عبارتست از فتنه و فساد و تشویش و تجریش حکم پور و انجیاط شریف
 و شود و هبوط عوصیت ظلم و زور و انحلال جلال و عباد و نفع امداد و نفع و شد

وَكُنْتُ بِنَشِينٍ قَائِمٌ مَقَامُ بَنِيهِ قَائِمٌ مَقَامُ دُوبَارٍ وَتَحَقَّقْتُ أَنَّهُ تَحَقُّقُ مَا فِي جَنِينٍ
 دَرْخَوَابِ كَهْ صِفَتِ بَالِدٍ أَمْرًا دَرْدَدَةً لَنْتُ بَرْقُوتٍ وَذَلْفَتِ بِحَضْرَتِ أَفَرِيدِ كَارِ وَأَطْلَاعِ
 بَرَّانِ دَرْغَبِي وَوُصُولِ بَكَمَالَاتِ حَقِيقَتِي وَجَازِي وَنَقَائِ ظَاهِرِ وَصِفَائِ بَاطِنِ وَشَرَفِ
 نَفْسِ وَكَرَمِ سِتِّمَتِ جَنَانِكَ عِيَانَتِ وَمُسْتَعْنَى لَشَرْحِ وَبَيَانِ كِهْ فَافْرِجِي إِلَيَّ
 بِعَبْدِي مَا أَفْرِجِي وَأَزْعَايِشَهْ مَرْوِشَتِ كِهْ كُفْتُ وَأَوَّلُ مَا بَدِي بِكَ زَنُورِ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ الْوَحْيِ الزَّكَاةُ قَدْ فِي الْقَوْمِ فَكَانَ لَا يَزِيكَ زُورًا الْكَلَاءُ مَثَلُ
 فَلَيْتَ الصَّيْحُ

در خواب دیدن پیغمبر را

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمُسْلِمِينَ
 وَبَارَكُ فِيهِمْ وَسَلَّمَ
 وَنَدَا اللَّهُ الْغَالِبُ عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ طَالِبُ زَا
 رَفُوعًا عَنْهُمَا وَمَكَالَهُ بَالِش

وَجَدْنَاكَ أَرِزْ كُنْ خَرَبًا مُتَجِدِّهِ شِدْ وَأَشَارَتْ وَلِيَا وَأَقْطَابُ قَدَرِ نِيْزُهُمْ دَرْخَوَابِ وَبَيَا
 مُنْكَدَرِ مِشْكُ سُلْطَانِ زَعِيمَتِ بَرْمُضَايِ مُقَضَّي نَخْنَانِ يَشَارُ مَحْكَمِ تَرَفِ
 وَدَعَبَتِ أَقْدَامُ بَامُورِ مَلِكِ وَدَوْلَتِ وَخُوضِ دَرْخَطَارِ أَنْ صَادِقُ مِزْمِ مَدْرُ
 وَمَصَادِرِ أَنْ اَنْدِيشَهْ هِي كَرْدِ وَمَبْدِي وَخَوَاتِيمِ آنْزِ بَصِيرَتِ وَنَظَرِ حُكْمَتِ بَارِ هِي دِيدِ وَنَيْتِ
 أَقْبَامِ دَرْخَطَارِ خِرَانِ صِرَافِي هِي كَرْدِ اِنْدِيدِ وَهِي كُفْتُ **بَدِست**
 فَانْ جَسِيْمَاتِ لَا مَوْزِ مَثُوبَةٍ مُسْتَوْدَعَاتِ فِي بَطْنِ لَا سَاوِدِ

وَمَرْجِدِ شُعَانِ خَطَرِ زَمَانِ بَعَايَتِ عَسِيْرِ دُوبَارِ بَا وَجُودِ جَدِيدِ دَلِيلِ مَرْجِ وَشَوَاهِدِ اَكِيدِ
 وَنَبِيْهَةِ وَتَعْلِيْمِ وَبَيَا وَغَرَامِ بَرِيْزِ وَتَشَا هَلْ مُنْصَوْرِي شَدِ وَتَحَلُّفِ وَنَقَائِدِ جَسَارَتِي اَمْدِ
 تَحْصِيْرِ اَنْ نَفْسِيْ جَنَانِ بِيْدَارِ وَدَرْخَوَابِ كِهْ مَدْرُودِ نَزْهِي قَوْمِ شَدْرِ لَوْجِ وَقَلَمِ نَاوِشْتَهْ
 هِي خَوَانْدِ وَزَارِ قَضَا وَقَدَرِ نَا كُفْتَهْ هِي شَنِدِ وَعَالِي حَالِ شُرُوعِ دَرْخَطِي حَنِزِ جَلِيلِ
 وَغَرَضِي كُلِّ بَشَرِيَّتِ وَعَمَلَتِ اَنْ نَمَتِ حَرَمِ مُخْرِفِ هِي دَانِشْتِ وَنَا مَلِ وَنَدَبِ شَرَفِ وَدَرْ
 نَخْنَانِ اَفْرَانِشِيَابِ اَمْدِ اَنْتِ كِهْ مِرْ اَدْرَعِ حَرَمِ مِّنْ مِّنْهَا اَلْمَكَايِدُ مَوْزِ زَرْعِ اَلْعُقْلَهْ
 لَا يَحْصُدُ اِلَّا السَّدَمَ

شعر

نَمَامُ وَزِيْكَ الزَّيْدُ سَحْصِدُ الْقَوَى إِذَا مَا الْأُمُورُ شَكَلَاتُ أَظْلَمَ
 إِذَا ظِلْمَاتُ الرَّأْيِ اَسْدَدَتْ نُورَهَا تَطْلُعُ فِيهَا خَيْرُهُ فَيُجَلَّتْ

فان

زَايِ اَوْچُونِ دَرْ اَنْطِقَامِ اَيْدِ دَخِرِ بَعَثِ زَا كُنْدِ بَرِيْزِ
 وَزَعِيَانِ فَلَاكِ فَرُوشِكِيْزِ
 نَخَطِ اَشْرَادِ زَا فِتْدِ جِيْنِ

وَرَوِيْزِيْ دَرْ شَايِ حِكَايَاتِ كُفْتُ نَبِيْ تَعْلَامِ وَتَرْجِيْ مِرْ دَرْ اَنْزِ بَرِيْ اَنْ اَمْلَقِ اَنْ اَمْلَقِ
 دَرْ خَاطِرِ مُخْتَلَرْ كَرْدِ بُوْدِمِ وَدَرْخَمِيْزِ مَلِكِهْ شَخْنَهْ كِهْ تَا دَرْخَوَابِ اَبْجَضَتِ نَبِيْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ رَحِيْمَتِ نَبَايْمِ وَبَرِيْزِ لَوْ مَنِيْنِ عَلَيَّ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهَهْ نَمِشِيْدِ دَرْ نَيْتِ مِرْ نَدَهْدِ دَرْ نَكَا مَلَاكِ
 شُرُوعِ نَكَمِهْ وَدَحْلِ اَنْشَاوِ وَكَرَجِهْ اَشَارَتِ بَيَا مَهْ اَنْ اَنْصَتِ نَا بِحَضْرَتِ زِيْ شَاكَلَتِ

و ولایت خالی نبود و در کتب معتبره و در آن ایام شیعیان را غار و مستودع است و از امیرالمؤمنین با کبر
 رضی الله عنه در خواب دیدم که بر دژ مدینه که در و مقیم بودم نشسته است و چون نظر من بر او
 افتاد پیش زلفه و سلام کردم و دست او گرفت و گفت یا امیرالمؤمنین دست تو بدست مبارک من است
 زینین است گفت بی نگاه دست او بر سینه و زلفه می آید و باز دوفه و سیمه همچنان و همه در آن
 ایام شیعی که بوب جاجات مفتوح بود و حجب جاجات و مناجات مکشوف و مرفوع حضرت
 رسول و صلوات الله علیه خواب دیدم در مسجدی نشسته من زیرون در مدینه و زینین سلام
 کردند جهت من نصف الیقام کرد من از دوق و صفای آن حال در پای نیندا افتادم و بیان من
 نموده نیندا کرد که زان آن تعلیم می کرد و من سوال کردم نیندا حجب سوال من داد و در
 خواب بیدار شدم و کیفیت سوال و جواب بر خاطر ماند بود **شعر**
 نری صفت سعدی طاز فاشنفری هوا و صبحی بالفلان هجود
 فلک تبها الخيال نری نری دالارض قفر و المزلزله
فایده سینه
 صبح نری دیدن هفت آب شننه هر خیالت آب زده ز کذا ز چشم
 زان تاخیر توشب تا زیاده بکند بلسته ام را و ز چشم تا چشم
 و با وجود این که با جرح شمشیر در میان نبود در مضای عزمت صبری می کردم و عیان مباشرت
 آن شغل کشیدن و شتم ناشی بخوب دیدم که بزد که استاده است بر قله و برین
 عجم رسول و روح بون و مام ثقلین و او چنین میز و مؤمنین علی را کردم الله وجهه

دیدم که شوز بر اینی شقز و جامه شرح فام پوشیدن و شمله بر من نهاده و تحت لخت بسته
 و شمشیر جایل کرده از طرف قبله در آمد و چون نظر من از افاد شمشیر از نیام بیرون
 کرد و بدست من داد و اشارت کرد که جمله کنجالت کنی شمشیر زنده بجانب که
 جواله می کردم آن شمشیر دلاور شد تا جایی که نهایتش دیدم و چون خواب بیدار
 شدم شکر بانی تعالی کردم و طمانینت تمام بحصول پیوست

صِهْبَاءُ تَنْطَعُ فِي الْكَوْنِ كَأَنَّمَا شَمْسٌ تَقِيلُ بَدْوُ تَمَامٍ
 وَتَنْكَرُ دُخْفِي زَقَّةً وَلَطِيفًا فَذَلِكُمْ خَيْالُ الْجَامِ
 مِنْ كَثَرَتِ سَائِقِ لَوْ شَقَّكَ بِكَفِّهِ نَمَّا لَكَ شِفَاءُ كُلِّ نِقَامٍ
 وَمَشَى مَكَانٍ فَخَلَّتْ رَعَا كَبَا نَجَتْ عَلَى الْيَا قُوتِ تَوْبِ قَا
 اَزْدَاوَمَتِ شَرَابٌ نَمَّا زَسَتْ طَعْمَانُ وَضَرَابٌ نَزْدَاجِي وَازْمَعَا شَرِبَ مَلَا حِمْ مَبَا شَرِبَ
 صَفَا حِمْ وَكَفَا حِمْ يَزْدَاوَمَتِ قُبَّةٌ نَصُوحٌ بَحْرُهُ صَبُوحٌ فَوْحَتُهُ بُودُ وَتَنْكَرُ وَنَامُ
 دَزْدَاوَمَتِ وَجَامُ نَهَادُهُ مَدَامُ دَزْدَاوَمَتِ مَعْمُوزٌ وَمَعْمُوزٌ وَجَنَابُ وَنَامُ اَزْوَ مَلُوكُ وَمَا يُونُ
 وَكُوفِي اِيْزَابِيَّتِ اَزْدَاوَمَتِ اَوْ كَفْتُهُ اَنْدُ وَاِيْزَابِيَّتِ اَوْ شَفْتُهُ **شَعْر**
 دَعِ عَنْكَ لَوْ فَاَنْ لَوَّمُ اَغْرَا وَدَوِي بِالَّتِي كَانَتْ هِيَ الدَّاءُ
 صَفَا لَانْتِزَابُ اَلْجَرَانِ شَاخِهَا لَوْ مَنَهَا حَجَّتْ مَسْتَهْ شَرَا
 زَقَّتْ عَنِ الْمَاءِ حِيْمَا يَمَارِجُهَا لَطَافُهُ وَجَفَا عَزْ لَوْ نَهَا لَمَّا
 وَهَرَجِي صَفَّتْ شَرَابُ جَامُ مَدَامُ بَرْدَا شَتِي وَحَشْمُ وَكُوشُ بَرْدَا شَتِي وَطَرِبُ دَا شَتِي نَقْلُشُ بَرْدَا
 دَهَانُ وَنَا زِيْسْتَانُ بُودُ وَشَمَامَةُ سُنْبُلِ زَلْفُ وَنَسِيْبُ رَنْخْدَانُ صَبُوحُ بَغْبُوقُ پِيُوْسَنَه
 وَبِيْمَانُ بَابُ پِيْمَانَه شِكْنَه وَكَفْتُ **شَعْر**
 لَيْسَ يَنْفِي صَوْمُ غَيْرِ حِيْمَا فَانْقِيَا وَنَزَكِي فَطَلُو اَلْحِيْمَا
 قُوَّةُ تَرْكِ الشَّقِيْمِ صَحِيْحَا وَتَرْكِ الْمُوْمِ نَحْوُ وَطِيْبَا
فَاتِرِيَّة

تَاوَلِي نَفْسِي فِي مَعْمُوزِي شُ كِه تَرَا جَا صَاغِرُ اَزْدَاوَمَتِ اِيْزَابِيَّتِ
 دُو جِهَانُ بَرْدَا شَتِي اَنْ دَمُ كِه فَرَا مَوْشِي كِنِي بَحْرُ اَزْدَاوَمَتِ نَجِيْبُهُ تَرَا حَشْكُ وَتَرَانَتِ
 جَا صِلِ كَا زِيْجُ حِيْمَا خِيْمِي وَنَسْتِ خُزْمُ اَنْكَرُ كِه زِيْجُ اَلْجِهَانِ بَرْدَا شَتِي
 يَكُ دُرْدَمُ بَا دُوْسِنَه تَرَا كِدَلُ وَيَكُ تَرَا جَوَامُ اَزْدَاوَمَتِ دَزْدَاوَمَتِ اِيْزَابِيَّتِ
 مَوْجَرُ مَسْتِ وَلِي اَلْهَا خَزْدَاوَمَتِ
 تَرَا كِ چِيْرِي كِه يَكُ شَرِيْبُ وَهَرَا زِيْسْتَانِ

امری دولت و زکات ملک چون چال چکان دیدند از مطامع او در چیدند و آن
 صفت او عزلت کردند تا لاجرم خلیا فاجر در اوضاع ملک و دولت راه یافت و جوی
 شیع در قوانین دین و ملت ظاهر گشت زین از منوش ممتاز نبود و فاضل از مفضول
 مریدانه

المولق

چون غفلت آنچند و ندان زفت نعم و مهر کشود آوازه زفت
 جهان فتادند در پوشتین که یازب چه بد نیزت و خونت
 شباه از دزدش روی کز داند شد در اطراف عالم برایشان شدند
 کنی را چون ک شود کاری اندو گرفتند هر یک کساری اندو
 و یکی از فضایل اعمال و قبايح افعال و آن بود که بر مغول ملتی عشق آورده بود و از دوستی اشنه
 با او بر تو معاشقت و معارفت می کردند و از هر چون بیگانه روی از زید عیان خنیا زبشت
 و داده بود و حال و عقد داخل و خارج خود با او در میان نهاده می گفت **شعر**
 وقف اموی و حبت انت فلیتر لی متاخر عینه و لا منفته
 جد ملائمة فی هواک لذیذک جبال الذکرک فلیلمنی اللوم

فانیه

از زمره حاکم الملک ترا تاخه از زهی کنی دیگر گزشت
 کرد ماه ز مشک تاخه زری آفتاب خوشه چینی دیگر گزشت
 و در دند مدق یز زرقا گشت و این قصه در قوه قناد و ووی ولایت شوکه جان

و نخره بخال شد چه گفته اند زلزله العالم ضرب بها الطبک **فانیه**
 اکثر صد ناسرا آید ز درویش ز فقاشریک از صد ندانند
 و کتر یک نامناسب آید از شاه ز اقلی باقلی ز شانند
 القصه علیک ز اسفندی پیش آمد و غیبی افتاد و معشوق در قیصریه ماند و مدت مفارقت
 دراز کشید و عاشق در نواح ایشیا ق می سوخت و می شاخفت و در دل و شور زبینه بد
 غمک می برد لحت

شعر

حبیب لیسر یعد له حبیب و ما سنوه فی قلبی نصیب
 حبیب غاب عن عینی و جانی و عن قلبی حبیب لا نصیب
 فقالوا له لایک من ذوق فقلت لی اذا وصل الی حبیب
 ولو بید حبیب نفقت نمانا لکان الیتم من ذوق حبیب
 و چون عشق مجازی و شهوی بود بعد از زودی چند آتش آن شود فرو نشینست و خیال معشوق
 از دماغ او بیرون زفت و با یکی دیگر میل و در خرمید و با سوز زنی زفت و خواهر و مفارقت
 خود را سوگند داد که هر کس که با معشوق من منقوب باشد و با او دشمن و سوگند
 یاد کرد که او را قصد کند و زده و جاره و محبوب دوم نفویض فرماید و مقصود این فصل
 آنست علیک متوازه یا مثال این افعال شیع و حرکات قیام قدم نوری و بیغ کزهای چنین
 و ذیهای زکیک مشغول بودی و از شغلی که از مقصود و متوقع بودی و با داهل و در عالم که
 بدان منصوب و منیع دخیل و معیون نقد شاه در تضرع او چون کوهی بود در دشت تابینا

وَعَزَّوَسْرَ مَلِكٍ دَرْجَهَانَهُ اَوْ مَا تَدْبِكُ زِي دَرْ اَعْوَشَ عَيْنِهِ نَهْ اَمَّا كِي مَعْرُوفٌ وَنَهْ تَنْبِيحُ
بِاِحْسَانٍ كَا اَلَيْسَ لِي نَامٌ وَلَا يَنْبِيحُ **بديست**

اِذَا صَدَدْتُ بِلَا اِلَهَ جَعَلْتَ ذَاكَ الصَّدْرَ صِفَتِ النَّعَالِ

سُلْطَانُ رَا حَا كِه حَيِّتِ نَفْسِ وَانْفَتِ صَبْعٌ وَعُلُوْ هَمَّتْ وَبَعْدِ غُزُوْ نَسْتِ اَزْ كَا كِتِ زَايِ وَنَزُوْلِ
وَكُزُوْ شُوْ نَدِيْزِ وَقُصُوْزِ وَنَقْصِيْزِ اُوْدِزْ مَرْسِيْهَ جِهَانِ دَا زِي وَبِيْنِ مَرْدَمِ دَا زِي مُتَا شِفِ وَنَمُتْ
مِيْ بُودِ وَبَرْ خَطِ اُمُوْرِ دَوْلَتِ وَاِخْلَالِ اَوْضَاعِ مَلَكِتِ وَبَرْ كَسَا رَا مَوْشِ وَشَتَابِ شَمْلِ اَحْمَرِ
مِيْ خُوْرِدِ وَتَشْوِيْزِ كَشِيْدِ اَمَّا بِحُكْمِ مَرْوَزَتِ اَغَا ضِيْعِيْ كَرْدِ وَنَرَانِ مَعَا شِ مَسْجُوعِ وَطَرِ
اَمَّا سِيْجِيْنِ اَعْضَا مِيْ مُوْدُوْ اَنْ اَبَايِ نَمَكِ مِيْ حَشِيْدِ وَبِرْدَهَ بَرَانِ عُوْزِ مِيْ بُوْشِيْدِ وَصُوْرَتِ
نَمَا لِيَتْ وَصَدَقَتِيْ كِه فِيمَا بِيْنِ قَايَمِ بُودِ مَرْغِيْ دَا شَتِ وَدِيْ كَفْتِ صَبْرِ اُوْزِ كَا رَقِشْدَا

شعر

وَإِذْ أَلَيْتُ بِحَا مِلِّ مَسْجُوعٍ بِحَا اَلْجَالِ مِنْ اَلْاُمُوْرِ صَوْبَا
وَلَيْسَ مِنْ اَلشُّكُوْتِ وَفِيْمَا كَا رِ الشُّكُوْتِ عَنْ اَلْجَوَابِ جَوْبَا

تَا اَزْ سَفَرِ اَزْ اَمْدِ وَنُوحِ قِيْصَرِهَ شُدِ مَعْشُوقِ قَدِيْمِ چُونِ اِيْزِ خِيْنِ شِيْدِ مُضْطَرِبِ وَنَزْعِ كَشْتِ
وَبَعْلَتِ اَسْتِغَا رِيْ كِه اَزْ دَرْ خَا طَرِ دَا شَتِ اَهْمَكِ كِرِيْزِ كَزْدِ وَفَرَا زِيْزِ فَا رَا دَا وَصُوْرَتِ قَضِيْهَ
بَا سُلْطَانِ دَرْ مِيْاَنِ نِيْا دَا سُلْطَانِ مَرْهَمِ لُطْفِ بَرْ جَرَجَتِ خَوْفِ اُوْ اَنْدُوْدِ وَبَنُوْشِ دَا زُوِيْ
نَصِيْحَتِ تَنْكِیْنِ حَقِيقَانِ دِلِ وَضَرْبَانِ اُوْدِ اِحْ اُوْ كَزْدِ اُوْ اُوْزِ اَمَزْ وَاَمَانِ مُسْتَمَاكِ كَزْدِيْنِ
وَمُنْكَفِلِ شُدِ كِه اَكَزْدِ نَا زَهْ اَوْ قَصِيْدِيْ كَسْدِ دَسْتِ زِدِ وَنَمِيْعِ بِيْشِ اَزْ دَا زِدِ وَبِاِصْلَاحِ دَلِيْلِيْنِ

وَرَفَعِ مَا بِيْهِ الصَّمِيْزِ دَرْ مِيْاَنِ اِيْدِ اُوْ اَنْ كُذُوْرَتِ مَرْفَعِ كَزْدَا نَدِ چُونِ اَزْ صَرْفِ سُلْطَانِ اَسْنِطَهَا رَا يَفْتِ
اَزْ دَا عِيْهَ فَتَحِ كَزْدِ وَنُطْقِيْنِ خَا طَرِ بِنَشَسْتِ وَبَعْدِ اَزْ زُوِيْ چُنْدِ عَلِيْكَ دَرْ شَهْرِ زُوْكَ كَزْدِ
وَزُوْ فَوْقِ **بديست**

نَقْلُ فَوَادِكِ حَيْثُ شَيْتِ مِنْ اَهْوَى مَا لِحِبِ اَلْاَلْحَبِيْبِ اَلْاَوَّلِ

عَلِيْكَ رَا جَرَجَتِ قَدِيْمِ نَا زَهْ شُدِ وَهَوَايِ شَا كِسِ دَرْ جَرَكِتِ مَدِ وَمَعْشُوقِ اَوَّلِ عَشُوْرِ اَزْ شَرِكِرْمِ
وَاَبِ بَحُوِيْ زَفْتَهَ بَا زِ مَدِ **شعر**

عَادَ لِحَبِيْبِ اَلْوَصْلِ كَمَا كَا نَا وَدَا زِيْ فِيْ ظِلَامِ اَللَّيْلِ اَشْوَا
قُوْلُوْا لِاِخْوَانِيْا دُوْ مَوْا عَلِيْ طَرَبِ فَلَا زِيْ بَعْدَ اَلْوَصْلِ هَجْرَانَا

فانرسپسته

بَا زَايِ كَزْ اِحْ بُودِيْ قُوْنِ نَهْ وَنَا بَا كُوْنِ بُودِيْ اَكُوْنِ بَا يَهْ

جَمْعِيْ كِه بَا مَعْشُوقِ جَدِيْدِ شُوْ كُنْدِ خُوْنِدَهَ بُودِنْدِ وَنَا قَا كَرْدِهَ چُونِ قَضِيْهَ مَعْشُوقِيْنِ دِيْدِ
مُسُوْمِهَ شُدِ وَاَغَا رِ كِرِيْزِ كَزْدَا اَكَزْدِ مَرْفَعِ وَكَشَسْتِ وَبَقَا يَا كِه مَانْدِ بُودِنْدِ
بِيْشِ سُلْطَانِ زَفْتِ دِهْ كَسْدِ اَمِيْرِ خَا طَرِ اِيْزِ اِيْزِ اَخِيْهَ بُودِ وَوَلَا اَرِ نَظَرِ اَنْدَا خِيْهَ مِيْ خُوْا نِيْ كِه
جِهَانِ رُوْ جُوْدِ اُوْ پِيْزِ دَا زِدِ وَبِيْا دِ اُوْزِ دَرْدِ نَمَا بَايِ تَوْشِطِ وَبِنَشْطِ دَرْ مِيْاَنِ نِيْا دِيْدِ
وَنَسِيْبِ زَوَا جِ اُوْ وَكَسَا دِ مَاشَدِيْدِ وَمَا اَزْ اَحْجَلِ قُوْبِ دَرْ جُضِيْعِ قُطُوْطِ وَخُوْلِ اَنْدَا خِيْشِدِ
اَمَّا نَا مَعْلُوْمِ بَا شُدِ كِه عَلِيْكَ اَكَزْدِ چِهَ ظَا هِرِ اَكَسْتِ بَرْ جَرَجَتِ عَمَّا نِيْا دِ وَنَا خُوْجِ هَوَا يِ دِيْدِ
شَمَا جَا وَدِ تَمُوْدِ لِيْ كِنِ بَا طَرِ اُوْ اِيْزِ اَغَا رِيْزِيْ يَا فَنَهَ اَسْتِ وَنَا طَرِ كَزْدِ وَنَبِيْ بَرْ زَفْتِ

شعر

خَفِيَ الْعِدَاؤُ وَهِيَ غَيْرُ خَفِيَةٍ   نَظَرَ الْعَدُوُّ مَا اسْتَرْجِعَ
سُلْطَانُ كَفَتْ مِنْ أَيْدِيهِ أَرْجَمَتِ مَصْلَحَتِ أَوْ كَزَدَتْهُ وَأَيْنَ صُلْحٍ أَوْ سَبْرِ يَكْجَاهِي
أَنْ يَخْتَمَ بِهِ خَوَاشِمُ كِهْ خُوفِي بِمَا جَوَّزَ دَوَّارِي بِنَا وَاجِبِ زَوَادِ بَالِيَةِ زَايِ الْأَوْنِ
أَكْزَحُوهَا هَدَّ كَسَدٌ وَأَكْزَحُوهَا هَدَّ بَحْشٌ   مِنْهَا بَيْنَ الْخُفَى بَعْلُكَ زَنَانِيْدُ
وَأَوَّاجِبُ قَدِيمِ دَرْمِيَانِ نِهَادُ   وَجُورِ سُلْطَانِ أَرِيْزِ مَا جَرَى خَبْرَ يَافِتْ كَفَتْ

بیت

غِزِّي جَنِّي وَأَنَا الْبَعَابُ فِيهِمْ   فَكَأَنِّي سَبَابَةُ الْمُسْتَدْرِمْ
وَزَمِيَانِ أَشَانِ بِزُورِ زَفْتِ وَبَضِيعَتِي كِهْ دَرِ جُدُودِ شَهْرِيْدُ وَتَعْلُوْ دَاشْتِ نَقْلَ كَزْدِ وَمَدِّيَةِ
أَجَانَا كِنْ بُودَ تَابِضِ لَا زِي تَعَالَى وَهِيَ وَهِيَّتِي زُوْمَرِ دِلِ أَشَانِ اِسْتِيْلَا يَافِتْ وَزَعِي وَصَلَا
دَرْ بَاطِنِ أَشَانِ نَشِيبُ وَبِحَالِ مَكِيْدَتِ نِيَا فَتَنْدُ وَمَدِّيَةِ بَرِيْزِ مُنَوَالِ بَكْدَشْتِ وَصِيْدَتِ
بَدْمَعَايِي عَلَايِكَ وَتَغَايِرِ أَوْدِ زَكْرَدَابِ شَهَوَاتِ وَشَنِيْفَايِ لَدَاتِ وَزَخَايِ عَنَازِ دَهْدِ بَقِيَادِ
طَبِيعَتِ وَهَوَايِ نَفْسِ وَتَعْنُقِ وَتَقَرُّ وَهُمَا لِمَصَالِحِ مُلْكِ وَمِلَّتِ دَرْ زَجَاوِ نَجَايِ مَدَاكَتِ
نَشَا زِيَا فِتْ   وَوَلَاةِ قُصُوْرِ وَزَهْمَتِ مُوْرَا مَابَرْتِ وَبَالَتِ دَرْ بِلَادِ دِيَا زِ شَايِعِ وَمُسْتَفِيْضِ
كَشْتِ اَمْرَاوَصَادِ يَدِ اَصْرَافِ تَخْصِيْصِ كَسَالِي كِهْ بَدُوْدُ زُوْمَرِ جُوْرِ مَخْصُوْصِ بُودِ بُدْ
صَمْعِ دِيْلَاكِ مُسْتَحْكَمِ كِهْ دَدْدُ   وَفَرْيَاكِ زَايِي دِيْدِ وَتَدِيْزِي فِي اَنْجِيْخَنْدِ تَابِيْرِ قَوْمَانِ
كِهْ بِمَنَافِتِ زَهْمَةِ بِيْشَرِ بُودِ وَبَعْدَتِ وَبَعْدَتِ اَرْجَمَلِهْ بِيْشَرِ خَبْرَ يَافِتْ كِهْ چَنْدِ سَبَابِ زُوْرِ سَتِ

تا در جگانه مجلس نهاده عیش می کنند و بدایح و لوع دارند مشغول و مستغرق است با خود گفت
اَضَاعَ الْفَرْصَةَ غَضَةً

شعر

دَعِ التَّوَلَّيْتُ فِي أَمْرِ تَهْمُرِي   فَإِنْ حَزَفَ اللَّيَالِي نَابِقُ عَجَلِ
سَابِقُ زَمَانِكَ خَوْفًا مِنْ تَقْلِيْدِ   فَكَمْ تَقَلَّبَتِ الْأَيَّامُ وَالْأَيُّوْمُ

فانرسینه

مَمَّ أَكُونُ زَهْمَ أَكُونُ دَادِ بِنَانِ كِهْ أَكُونُ فِي شَكِّ زَنْدِ كَافِتِ
مَكُنْ مَرَكِبَ جَوَالَتِ شُورِ فَرْدَا كِهْ حَالِ وَرِقْصَةِ فَرْدَا نَدَايِي
وَبَا فَوْجِي اَزْ جِشْمِ صَمَانَا زَوَجَايِعَاتِ اَزَانِ كِهْ

مَزْدَهْ شِيَا طِيْرِ مُغُولِ وَكَفَرَهْ
عَفَا زِيْتِ تَا نَا زِ بُودَنْدِ چُونِ
قَضَايِ مُبَرَّمِ وَطَبِ مَضَرَمِ بَرِ سَرَاوِ
تَا خَتِ تَا يَكِ جُونِ زَارِ خُجُوْمِ
خَبْرَ يَافِتْ كَلِمِ هَنْدِ وَشَانِ دَرْ مَوِي
اَزْ جِشْمَامِ بِزُوْرِ جَنَّتِ وَبَا
مَعْدُوْدِي چَنْدِ بَصَرِ نِيُوْنِ
كُنْ خَتِ وَخِيَالِ وَبَعَالِ

وَنَقُودِ وَاجَاسِ وَزَخْتِ وَآلَتِ وَبَعْدَتِ بِدَشْنِ نَهَا كَزْدِ

کند و می از لشکر قرامان چون کزد در قفای و فسادند و چون باد در عقب او
پشتافتند و سلطان با کعبه از خواص خود با استخلاص او مبادرت نمود و وزرا
از آن و زینه ملائک و مضارع ثلاث بمأمور نجات و خلاص زشاید و بمقام معهود رفت

بدی
امضی از آنه فنون اله قد و استغرب لا یفوقه هنا
و این حادثه در سنه سبع و سبعین و شصانی بود و پس از قرامان چون بقصریه آمد و بعد از
از نواب فرستاد و سلطان را
دعوت کرد و بقصریه نزد

و بعد از روزی چند از لشکر مغول متوجه شد و توجه و لایت خود گشت
و چون دانست که تنخیر قیصریه و استخلاص قلمه بعد از دردم نوکرت و سکرای خود که
نجات داده بودند سلطان سفارش کرد و در همام و رعایت او که است و سلطان از آن

انتقلت مود مفید نیامد و بعد از حاج بلع ملزم شد مشروط بر آنکه که جمیع املاک و مصالح
 که در کارند و قوتیه و هر قلیه سلطان مشنوب و مشعل است از مانع و منازع مستصیف
 گردانید تسلیم و کلا و امنای و کزداند و با تصرف ایشان کزد و وزیرش زمره قرار
 دادند و امین جهت قبض املاک منعین گردانید در صحبت او روانه ساخت و تراکمه و اما
 در قیصریه و قنیه و زیمیه کزدند و فساد ما انکسند و عاقبت نوکران علیک هجوم کرده
 شهر فرو کردند و از قرامان جمعی را بقتل آوردند و بعضی را اسیر کردند تا بعد از مدتی
 نایب سلطان را ازین دینید و تقوی کرد که پسر قرامان قول و قراری که در تسلیم املاک
 کرده بود روز و هدیان بیرون آمد و در آن جمله هیچ وجه مدخل نداد و التفات نمود
 و در کاکت امیر و حاکم نسب خود ظهور زنت نید و معین بشکست العلوق و اشکارا
 گردانید و چون در خلوت نامه مستور داشت که پسر قرامان از اولاد فخری مانع ازین است
 دزدان حال سلطان را بریت فردونی در خواستد

شعر

اگر بکنی پیش کش کز از و جزئی چه آری شد
 جنات گردن سلطان با قرامان
 و شکستن ایشان را و استخلاص
 قیصریه

چون حجت و حیات پسر قرامان سلطان را معلوم و محقق شد و نزد همت و منافقت او
 که مانع و قوت یافت عزت برزاج و اخراج جماعت او از قیصریه محتمل گردید

و همت بر قلع و استیصال ایشان مصروف داشت که **الشیف و الحیف و توفیق الهی** یافت
 که از شدت انصراف و اتفاق چون مقوز نک با هم دیگر بجهت بودند و از غایت
 اتحاد و اتفاق مانند همت فلک با یکدیگر یکدیگر

شعر

میسور تحت طی الشیون الوعی مشی اعطاشی و زود المشرب
 یترکون علی الانته منیرا کایض فاض علی نجوم الغیب
 چون نیز از کان و مرق و اشهمان بر نزلان کا دیار سخت و ضرب تیغ الماشر زنت غریب و غزلت
 در کسب لاجونی انداخت و بطعن شیان برق آتشی از نینیه خالفان بر او سخت
 و بیدمات کز کوفت فرست کردن نترکشان و کوفت

بیت

یکا دایب القنای کفه شایع صغر عدی بعضا

فانرسپینه

نینان زرج تود ز نینیه گرفت و خيال کز تود ز کله کرد و تافت

بزقش صاعقه باز از مضر طرف جهیدن گرفت و صوفی زمک ازین ویشاز بازیدت
 آغاز نهادن از نهیب صولت تکرک و از سرهای گردان در میدان کزودان شد و از نند
 همیشه مزد از انسب چون برك زران در زخان ز پرازی گشت و بدین
 الناس کالفرات

شعر

بایک از نینید کان الهام فی الهی عیون و نصیحت شیونت منیر

وَقَدْ صَفَتْ لَأَنَّهُ مِنْ مُمُومٍ فَأَيُّ خَطَرٍ إِلَّا فِي الْفُسُودِ

فَابِيسِيَّة

قِيَامِيَسْتِ زَكْرَتُودِ زَمَالِكِ زَوْمِ مُصِلِيَسْتِ زَنِيْعِ تُوْدِ زِلَادِ فَرَنَكِ
جُوبِلَكِ تُوْبِدِ نَبَالِ جِشَمِ كَرْدِ نَكَاهِ كَانِ بَكُوْشَهْ اَبْرُوْدِ رُوْدِ اَزَنَكِ
جُخَانِ شُوْدِ كِهْ زَنْدِيْ اِيْزُوْبِرِيْ اَنِ قَضَا كَرَاهِ كَنْدِ اَزْ مِيَا زِ بَصْدِ فَرَسَنَكِ
اَزْ مِيْمَنَهْ بَرِ مِيْسَرَهْ مِي تَاخْتِ وَمِيْسَرَهْ بَرِ مِيْمَنَهْ مِي اِنْدَاخْتِ وَ اَنِ صَاغِيَانِ زَا صِيْدِ مَخَالِبِ مَلَاكِ
وَقَنَامِي سَاخْتِ تَا مَهْ زَا قِيَصْرِيَهْ بِيْزُوْنِ زَانْدِ وَ شَهْرُودِ زُجُوْرَهْ تَصْرُفِ كَرْفَتِ وَ شَرِ
اَنِ ظَلَمَهْ اَزْ شَرِ مَشْتِيْ بَحَارِ كَانِ مُنْدَفِعِ كَزُوْدِيْدِ

بقایای آن شیاطین که باغات متحصن شد بر قیوت و فساد اقدام می نمود چون از صد مت
دیدند زاده کز بزرگتر فتنه و جان از آن مضیق مولانا بیرون انداختند و پیش تو فیوت دای
اَنَا فِتْنَاكَ فِتْنَا مَبِيْدَا بِنَامِ سُلْطَانِ دُرْدَادُ وَ كَفْتُ **بَدِيْسْتِ**
اَبَشْرُ مَلِكِ لَا يَزَالُ مُوَيْدَا بَعْلِي تَشَادُ وَ بِنَطَهْ زُرْدَادُ

و فرموده کنان پوشیدن نباشد که با هفت وجود بر شصت سوار مکه آمد و اینک از نیلج
عنایت الهی و لطایف تائیدانی تواند بود که
فِيْهٖ كَثِيْرَةٌ اَزْ اَنْدَكِ وَاِيْنَ اَوَّلُ فَتْحِيْ بُوْدِ كِهْ زَا اَزْ اَلْمَلِكِ
سُلْطَانِ زَا كَرَامَتِ شُدْ **شَعْر**

نَثَرْتُ عَلَيْكَ شَعْرُودَهَا اَلْاَفْلَاكُ وَعَنْتِ لِعَزَّةٍ وَجْهَكَ اَلْاَمَلَاكُ
فَاَلْاَرْضُ دَارُكَ وَالْوَزِيُّ لَكَ اَعْدُ وَ اَسَدُ بَعْلِكَ وَالسَّمَاءُ شِرْكُكَ
و با وجود فتوحی چنین رغبت بقطاع و انزوا و اشتغال با عالمه کتب و توجه حضرت عزت
تعالی جن دست از دامن بی داشت و خاصر و تبا شربت شتغال دنیوی و خواص دزمها
اَنِ زُخَصِتْ مِي دَا دِ تَا بَحَا جِيْ اَبْرَهِيْمِ كِهْ وِيْلِيْ نِيُوْشِ بُوْدِ قَا صِدْ فَرَسْتَا دُ وَا اَعْلَامِ دَا دِ كِهْ سُوْرِيَهْ
چُوْنِ رَا قَعِ شُدْ وَ مَرْمُوْنِ مَلَا بَسْتِ شَعْلِ اِمَارَتِ نِيَسْتِ وَ صِفَهْ نَاكِ مَرْجِهْ رُوْدِ تَرِ شَخْصِيْ زَا
اَزْ نَوَابِ بَرِ فَرَسْتِيْ وَ شَهْرُودِ وِلَايَتِ دَرِ تَصْرُفِ كِيْرِيْ وَ هَزَا نَحْوَ مَعْصِيَّتِ بِيْنِيْ بَقْدِيْمِ زَنَانِيْ
بَحَا جِيْ اَبْرَهِيْمِ كِيْنِ اَزْ خَوَاصِ خُوْدِ كِهْ قَوْلَا وَا فِعْلَا مِعْتَمِدِ عَلَيْهِ وَ مَوْثُوْقَهْ بُوْدِ بَقِيَصْرِيَهْ فَرَسْتَا دُ
وَا وَ زَا بِنُ سُلْطَانِ سَفَا زِ شَرِ كَزُوْدِ وَ كَفْتُ فِيْ زُخَصِتْ وَ لِيَا زَتِ اَوْ مَعِ قَضِيَهْ بِفَصِيْلِ زَنَانِ

وَأَسْتَقْلَالَ نَوَازِدَ وَأَوْقَرَ كَزْدَ كِهْ مَزْكَاهْ كِهْ سُلْطَانِ الْفَقَاتِ نَمَائِدْ وَمُبَاشِرِ أَيْلَتِ وَجْهْ كُومِتِ
 أَنَا شُودِ مِ بَایْ كِهْ بَهْجِ وَجْهْ مَدْخَلِ نَسَارِیْ وَعَلِ الْفَوَازِ بِنِوَانِ مَرَجِعَتِ نَمَائِیْ وَدَرِزِ بَابِ تَاكِیْدِ
 تَمَامِ كَزْدِ سُلْطَانِ بِحُكْمِ آنَكِ بَایْ سَرِ قَوَامَانِ اِضْهَارِ عِدَاوَتِ كَرْدَهْ بُوْدْ وَلَشْ كَزْدِ رُوزِ اَرْقِیْمِ
 زَانِ تَنَامُ اِجْرَیْ نَشُودْ وَتَخَلْفِ وَتَقَاعِدْ رُطْبِیْ وَرُوتِ مُسْبِعِدْ دَانِیْ كِهْ اِذَا ضَرَبَتْ
 فَاجْجِ بِنِ نَصْرِ زُورَتِ دَرِ قَضَا اَوْ مَمَرِیْ كِلِ شُرُوعِ مِ كَزْدِ وَبِیْنِ الْاَقْدَامِ وَلا اِجْجَامِ زُورِیْ
 كُذَائِدْ وَبِرْكَازِ بِنَاطِ **كُلْ یَوْمَ هُوَ فِی شَانِ** مَرْتَدِ كَعَبِیْرِ كِهْ كُفِیْ
 مِ بُوْدْ نَامِقَامِ اِیْمِ اَرْطَا سَلَكِ نَقْدِ رُجْعِ نَشْرِیْ اَوْدُودْ وَشُعْبِدِ زُورِ كَا اَزْ اَزِیْرِ حَقِّهْ نِیْلُوفِیْ جِهْ
 مَهْنِ مِ نَمَائِدْ

بَدِیْعَتِ
 وَقَالُوا قَدْ لَزِمْتَ الْبَيْتَ جَدَّ فَقُلْتُ لِفَقْدِ فَايِدِ الْخُرُوجِ
 بَاجِیْ شَادِ كَلْبِیْ زَا مَنُكُوجِ وَفَاتِ كَزْدِ وَجَاجِیْ اِزْ اَمِیْمِ بَوَاسِطَهْ مُصَافَرِیْ كِهْ بَا اِیْشَارِ دَاشْتِ عَرِیْ
 عَرِ اَمِیْمِ كَرْدِ اَیْدِ وَارِ سُلْطَانِ اَلْمَنَازِ مَوْقِعَتْ كَزْدِ وَكُفْتُ **شَعْرِ**
 كَا اَنْجُومِ فِی السَّمَاءِ مُنِيرِ وَلَا يَدُ مَزِيدِ زَهْلَاتِ طَارِعِ
 سُلْطَانِ بَرِ نَصْرِ حَدِیْثِ **مُصَابَا فُلْهُ مِثْلُ اَجْرِ** دَعْوَتِ اَوْجَاحِیْ تَمُودْ وَنُوضِعِ اَزْ تَوَابِ
 دَرِ حُجَّتِ عَلَیْكَ بَدِیْوَنِیْ وَبِاَلْفِ وَبَا مَاسِیْهِ زَمَیْدِ فِیْ خُومِیْ كِهْ اَزْ لُورِیْ تَعْرِیْهِ وَتَسْلِیْهِ
 بَاشْدِ تَهْمِیْدِ كَزْدِ نَدُوكُفْتِ **لَا یُوفِی الْاَمْرَ اِلَّا رُوزُ اَجْرِهِمْ بَعْدَ كَرِ**
بَدِیْعَتِ

لَا تَقُولُ مَرْكَزُكَ اِلَّا غَرْمُكَ كَثَرَتْ مَا كَامَ يَحْبُ فِیْهِ رُوحُكَ بَدَنْ

نَمَائِدِ مَسْزُورِ مَازِنِ زُورِیْ وَلَا یَزِدْ عَلَیْكَ لَقَبُیْ لَحْزِیْ

تَرْجُمَانِ

اِجْدَاتِ زَمَانِهْ زَا جَوَابِیْ نِیْسَتْ وَجَوَابِیْ حَاجِیْ اَزْ سَزُورَتِ مَازِنِ نِیْسَتْ
 جَدِیْثِ عَرِیْ مِ بُوْدَهْ مَحْمُودِ زَا مَدِیْ كِهْ مَایْ عِشْمِیْزِ جِنْدَا لِیْ نِیْسَتْ

وَجُونِ اَرْعَمِیْ اَنْ مَهْمِیْ وَدَمِیْ اَنْ مَلْمِیْزُوتِ اَمْدِ نَدُوكُوشَنْدِ كِهْ عِبَازِ اَنْ حِیَاذِهْ زَا نِیْسِیْمِ
 صَفَا لِیْ اَرْصَقِهْ خَاطِرِ اَوْ بَرْدِ اَزْدِ وَرَنَكِ اَرْمِیْبِیْ بَصِیْقِ اِلَیْ اَرْیِیْنِهْ خَاطِرِ اَوْ بَرْدِ
 زَفْعِ اَنْ كَزْدِ وَرُوتِ وَجَوَابِیْ ضَرْوَرَتِ زَا اَشَارِیْ شِیْ كَانِیْ نَدُوكُوشَنْدِ تَا شَاجِیْ كَزْدِ زَا اَكْ اَزْ
 جَاجِیْ شَادِ كَلْبِیْ كَزْدِیْجِ سَزُورِیْ بَا اَرْجِیْ اَمَادَهْ بُوْدِ زَفْعِ اَنْ دِیْ اَوْ بَرْدِ اَنْ وَجَاجِیْ
 ضَرْبِ زَا كِهْ جُونِ عَقَا اَمَامِ وَنِشَانِ كِهْ كَزْدِهْ شِیْكَازِ شَا مِیْنِ طَبِیْعِ اَوْ كَزْدِ نَدُوكُوشَنْدِ وَجُونِ عَرِیْ
 بَا مَصَادِ شَا اَیْدِ نَدُوكُوشَنْدِ وَارِ اَرْجِیْ كَتِ شَكُوتِ اَفْتَدِ اَلْحِجْمِ شَا اَیْدِ نَدُوكُوشَنْدِ وَارِ اَرْجِیْ اَمَادَهْ بُوْدِ
 وَرَنَكِ كُفْتُ وَشَنِیْدِ جَاجِیْ شَادِ كَلْبِیْ وَجَاجِیْ اِزْ اَمِیْمِ زَا مَیْلِ اَرْجِیْ كِهْ وَفِیْ نَدُوكُوشَنْدِ بَا اَمِیْمِ
 زَاجِ اَفْتَادِ وَبَقِیْطَتِ وَخُشُونَتِ اَلْحَاجِیْ مِیْدِ وَیْكَارِ اَزْ لُورِیْ كَزْدِ جَاجِیْ دِیْ كَلْبِیْ تَهْمِیْ اَنْ خُشُونِ
 كَزْدِ فَنَدِ اَوْ وَجَاجِیْ بَرِ خَاشْتِ وَفُوكُورِ اَزْدِ شِیْكَازِ اَرْجِیْ اَمَادَهْ بُوْدِ وَجَاجِیْ اِزْ اَمِیْمِ شَا اَیْدِ
 غَاذِ اَمَادَهْ وَخَاجِیْ مَوْجِیْ كُفْتُ وَدِیْزِیْبِ شُوزِیْ دَرِ مِیَا نِ اَرْجِیْ اَمَادَهْ بُوْدِ اَلْحِجْمِ اَنْ خُشُونِ
 بَطَاحِیْ جَاجِیْ شَادِ كَلْبِیْ بَرِ خِیْرِ دَوُورِ مَعَارِیْ كَزْدِ سُلْطَانِ كُفْتُ مَدَدِ كِهْ تَشْرِیْ
 فَنَهْ بَا لَاشِ كَزْدِ وَا مَادَهْ اِزْ غُوغَا اَلْفِیْ شُودِ وَكَاهِ اَمِیْمِ سَبِیْعِ وَفِیْجِیْ نَصْرِ كَزْدِ
 اَوْ اَنْجِیْیَتْ كَزْدِ وَكَدَاشْتِ كِهْ جَدِیْ كُفْتُ وَعِشْمِیْزِ دَوُورِ اَمِیْمِ اَنْجِیْیَتْ اَنْجِیْیَتْ وَكَدَاشْتِ

از یکدیگر جدا شدند و حاجی از هم بنیوان معاودت نمود و حاجی شاد کلبی علی باد
اسباب و ما یحتاج مرتب ساخته مزاج الهمله بقصصیه فرستاد و آن جمع نیز جمله بافرایند

اتفاق حاجي انبراهيم با سلطان

وَرَغَبَتْ دَاوُدُ لَوْ تَرَى بِنَا فَانْتِ

قَبِيضِيَّةٌ وَحَلَجٌ عَلَى يَدِ

وَعَهْدُ فُشُوكَنْدُ

یاجی ابراهیم که سلطان چون کازد و پیروز بود از مهارت و مناقش باز آمد و چون زوغ

بَاشِ زِدْرَا مِخْت وَ شَا جِتِ سِينِه اَز چَقْد وَ كِينِه پَاك كَزْد اِنْد و كَفْتُ مَصْرَاع

تَبَا لَوِ انْتَرَكُ الْمَا فِيهِ وَلَا لَمْنَا وَلَا قُلْتُمْ وَكُفْتُمْ اَمْزُورِ عِدَمِ وَجُودِ دَنَايَتِ هِمَّتِ وَفُتُورِ

رَأَى وَقُصُورَ عَقْلٍ عَلَى زُشْزُزِ أَرْزَابٍ وَطَامِدُ تَرَاوِقَاتِ بَسْتٍ وَأَفْعَالِ قِيَمٍ وَحَرَكَاتِ شَيْعٍ أَوْ

زِيَادَاتِ صَمٍّ وَتَرْسِيتِ خُلُقٍ وَقِسَاوَاتِ قَلْبٍ وَتَذَلَّتْ كَوْمُ زُؤَايَاتِ يَتِيمَاتِ **بِ**

زَمُّوْا الْجَنَسَ عَجَبٌ لَا آدَبَ كَبُرَ لِأَذَمٍ هَذَا مِنَ الْعَجَبِ

نه هستی که مردم در جای جایت او بند و نه گرمی که خلا بق در جزیر خرمیت او یاسایند

از پادشاهی تاجیکه اوست بعد الشرف است و از جهانداری تا اوما بین الثقلین **شهر**

تَوَازُجُكُمُوسْتَرْزُلُفِ دِلْبَزَارِجَا
بِیایِخودِ بیلائی زوی توجازه

نه پای داری سبز و نه دشنیازی مال
برو که نیست ترا دست و پای این گازه

لا فائدة ولا خسران وادب ولا سند لا خيرة يرجى ولا شرع يحصى كينه انيسه وصنوه

صَدِيقُهُ وَنَسَبُهُ أَكْبَرُ وَمُقَاجِدُهُ وَصِيْلُهُ قَلْبُهُ هُوَ وَهُوَ لَيْسَ دُمُ نَوَاءِ جَمْعُ مَاكَ بَرَزْتِزِيُوْا حَالُ
كَذِبٍ أَنْتَ وَحَفِظْ وَأَضْرِبْ

کریں است و حفظ واضح و فہم بر صفت نام و ناموس خیر کز دہ کہ

يَكُونُ لِلذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

بعذاب النار شعراء

أَذَاكَتْ لَا تُرْجَى لَدَفْعِ مُلَانَةٍ
وَمَرْيَكُ الْغُرُوبِ عِنْدَكَ مُصْعَمٌ

وَلَا أَنْتَ مِّنْ مُّشْغَلٍ جَاهِدْهُ

فَعِيشْكَ فِي الدُّنْيَا وَمَوْتٌ وَاحِدٌ وَعُدْ خَلَا مِنْ مَالِكَ أَنْفَعُ

دُرِّ مَعْيَانِ اَعْبَانِ عِيَّازِي نَدَا دُرِّ دُرِّ فُزُشْتِ مَزْدِي و مَزْدِي دُرِّ شَهْمَارِي نِيَايد چُون سُوْسُونِ شَرِيفْتِه

زبان نیست ولیکن ای نطق و جود بنفشه هر کی کوش اما ای هوش صوری نیست مثل در گل

مُعْطَلٌ كَأَنَّهُمْ خَشَبٌ

وَجَنَّا وَمَعْدِنَ غَدِيرٍ وَخَيْرَانَ أَيْنَهُ حُجْبٌ وَإِنْ يَهْدَتْ عَنْهُ غَبَابٌ مُمْسِكٌ لَا يَنْبَغِي

فَقُفَا وَتَرَا زَمْشِدَ وَخَالَ مِنْفِيهِ

فَيُؤَدُّ حِلَّامَ جُولَا وَيُعَدُّ حَوْلَا كَثِيرَةً

وَوُفِّدَتْ بِحَمْدِهِ
فَضِيرُ عَصَاهُ مِثْلُ الذِّبْرِ

لَا عِزَّ لَنَا إِلَّا بِالْحَقِّ

و مژ و بحمد موجود و وجود شریف خداوند منبع علم و معرفت جلال و مظهر عدل و انصاف فضل

وَجَمَعَ شَدِجَتَ وَكَرْمَ وَجَاوِي فَضْلًا سَيْفَ وَقَلَمَ اسْتِ وَبِسْكَكِيَّتَ وَوَدَّ وَغُلَّ وَنَحْبَارَ

و طهارت بخند و نظافت منبت و چنر اخلاق و طیب اعراق و منن نفیبت و لطف خریبت
در مضمار اغیار بجای و خصا بر محبوب و شمایل مرغوب برافزاید مژد و اما نیک عضر فایق و متجلی

شعر

لک فی الجداؤک و اخیر و مناع صغیر من کثیر
ای مجلای عرفک غیت اوطلام دجی قوچک نور

فارسیه

شها جوامر کلیل و عقد بزین برای روز ملک توداده اند نظام
منور تا نیر نوشت کزای ترا ملای که فلک دخت از ضیا و ظلام
شمالی اموز جها نداری ز شایسته و مکاری می نمودم خلا تو زایسته علی اعمل مقتدر
و جنبی در نسب مضمر و مستکر جنب کرده و نسب قدیم و فضل شایع و کرم دایع لیث
جام و غیت فام منصب و یتو و شرف غریب و وجه انبیا محفوظ الغیب معذور العیب مامول
لکیز مامون الشیر

شعر

عبر المرق و غنوق و الملی و مجانس الاداب و لا خلوت
لک ممة لو قیست الدنیایها فصلت جویها علی الافاق

فارسیه

ای قضا داده بحکم نورضا وی قدر داده بدشت توز مام
نهد ز قصد کند همت تو بزججه فلک اعظم کلام

کند ارجمند کند دولت تو بر شیز تو شیز افلاک لیکام

لا یعرف لک نظیر فی عقل و لا عدیل فی فضل و لا یعلو لک عاز و لا یلحقک شکار کالتمیز
المنین لا تخفی کل مکان و الذمب الا بریز بریز و کل اوان انت غیت لزعت و غیات
لن زهب کریم حدین شریف الطریق ذو اللنا نیر لسانک فصیح و کلامک صریح و وعده ک نجیح
و وجهک صبیح لایان زک الاضداد و لایان زعت الامعول و لایان قنک الامجور و لایان ذلک
الامر کون نسیبت شمایل او نسیبت آسمانست بر زمین و قیاس او یاسما قیاس نردیوانست بملیکه
علین مثل الفریقین
هک استنویان مثل الارز
کون صواب انست که

دشت از آسین غزلت بیرون کفی و پای در زکاب عزیمت استوار نری و در رفیع قصرت
که منصف زائر و منشاء غزانت دست مشارعت نماید و شهرد در چون جرات و ز بقه رعایت
کیزی و مکرر نشین و عایت ز حال استبداد و استعدا دندی و اختیار و استقلال اخنود
کار یک افروزند

شعر

نمان با صد هزاران دین آخر کوز نیست تا زایند دشت دیکری بد مد عات
و اینک من با حیا و خدم و خور و چشم و صامت و باط و طریف و بد و در زیات کجتم و عوزت
و مکتب مستاعد و معاوت
فارسیه
منوع نوم ای دوست کند زینک مضارع توه ای بان کند زری عاز

کردنید تا جی از میم که با علی یک چون خون با کشت و موی با بونست اخلاط و مزاج داشت
مانند آب و باد از خاک منفرد و مجرد گشت و بکار جت و مکافحت بیرون آمد
و سلطان از مزاج مقتضای قضا و مقدر ز قد بود اغرا و الایع و کرد که بخواند الله مایشاء
و ثبت و عنده امر الکتاب **بیت**

الحمد لله لا شریک له یجری مقادیر کما شاء

تربکسیه

از آنکه بجای امل ناخنه اند و ناخنه کار نیز ناخنه اند
مروز بهانه در ناخنه اند فردا همه از بود که دی ساختند

و چون حاجی از میم حاج و لحاف بدخجه علیا و مرتبه قصوی رسانید و مبالغت از جسد
اعتدال بکدرانید سلطان گفت یا للعجب بالترام خطا و اقیام اموال فراخ و خصوص
میاید بود و از شرف منصب و کرامت منزلت دیکری متع و محظوظ هم نشاکب

شعر

و از آن کون کریمه ادعای و از آن کون الجین بدعی جندب

حاجی از میم که از پیشید جاندام نانه کرد و دست بز کلام قدیم و کتاب کز بر باد و نو کرد
یاد کرد که اگر درین مهله علیک از از قصیده منوع و مندفع کردانی و قلم و قلم او
از آن حصه منقطع تباری آن ولایت بدید و تصرف تو زد زدم و بقلیل و کثیر در آن جیع و قمع
نکنم و مدخل نازم با تقویت و تمشیت و جب دائم و بدایع مقدور باشد مظامرت

از لوازم شرم و علیک از اما نیبه و سلطان از توفات مشوخه قیصریه شدند و سلطان پیر از
شهر ز رسید و چون آن بقعه مدتی بود که بعلیک و بای او نعل و کفش ز قد بود و در جمل
و عقد ایشان منوط و منحصر شدن استخلاص آن بی تدبیر و ناممل صبور داشت چه صرف و جوف
مردم از نسبت معتاد و قیل مزاد بصری غیر معهود بریده چاک منصور نکند و ز رفیع
و ولای قدیر از صمیم ضایع و نر از نیرعت و عجلت نیستید بیدرد جانت نصر نیز از ان غیر
می کند که و از اقبال طریقه و از
حشبنام و جذا علی

تا چون سلطان پایلای ایادی و عوارف و اشیای هر کارم و عویض در زبان موی و اها یله
و نیکان و قطان از مدینه قدیم و جدید بنا سفت داشت و با ایشان معاش بر تنین و یک و از
وامانت و دیانت کرده بود با او از ادب تمام داشتند و عجب او در مین و یک می کاشند
و چون در شهر آمد انتمالت خواطر ایشان بنوعی مقتدر فرمود و دست زد بقرین بود که با امانت
علیک لشکری انبوه از هر طایفه بر خود جمیع آورده بود و شود و مهیب فرامه کرده
بر جوانی شهر بحال عبور و فرصت مرقع بنافت و در توایح آن زول و ولایت کرد و از آن

و از کسان منهرم بقلعه بر کوب رفت و آنجا مقیم شدند

شعر
با علی یک و او ز حسن او را

میراث ماند و بعضی دیگر اکتساباً بوجه شرع مطهر مضاف و منضم شد و چون حاجی از بهیم
 بساط خدای بکسرتانید و از کعبین بپیش نشین خلیط و ندلین بر آورد و در منوی
 مکز و جلیت ده هزار دعا و دعا در مه باخت سلطان را از آنجا که شرط حیات و حریت
 بشریتست جمال این ضمیر فاحش و مکایدت این عین مدحش بر نفس برز که از از جاقبه
 خضر و رفیع که غبار صعبتر آمد اما از شاد و اصبر حقی که الله بینا و هو خیر الخاکمین
 عنان کیزی شد و طرف **الصبر مفتاح الفرج** زایج و شکست و با وجود افتد از مرغ
 ردفع از شهر و زجاج و الخراج از حدود ولایت نظر مزاجات دمام حجت و مهاجرت اوزد از
 شهر و زد و از موجب مرورت و قوت هیچ دقیقه فرو نگذاشت و مقتضای ازال و فاقمت
 بجای آورد و از منزل **مضلع** و زنجیر الکور بیا فیه در مجاذبات ایادی و اجاب
 غدد و ضعیفان و لغو و عدوان آشکارا کردند و خصایص خجالت طبع و لوم نفس باز نمود
 و مفهوم عبارت نبوی و اشارت مصطفوی که لا تخرج النفس الحیثه من الدنیا حتی تلبس الیمز
 لچین الیها صادر شود و سلطان بجهت ضرورت آن که اگر چه تلخ مذاق بود و
 و کرد و قصه آن غصه اگر چه جان فرسا و موش و می گفت **بیت**
 زی الصبر محمود و عینه مذاهب فکیف اذ ما لم یکن عنه مذهب
 و حاجی از بهیم بعد از اتمام بریز جزکات نامرغ و نقض عهد و شوکت سلطان را بشعبد و و سوز
 بنیوان دیرت کرد تا بدلت **ما صدق الکفر** بخارفت و مقیم شد از حاجی از بهیم و توابع و
 خیر و منفرد و از عیالت و محارب و محجوب و متکبر و مزین از طایفین یکدیگر که مخالف

و متعبد در میان اصداد و جناد اضطرار از ترجیه وقت و کرد و شکست و بجاد روزی گذرانید
 و می گفت **شعر**
 اقلب طرفی لا ازی من اخیته و فی الدار من لا یحب کثیر
 تا خبر دادند که خضر یک صبا غار باجیشی جز و جیشی بی شمار سوجید بلاق است و قصد قصیر
 از دعلایک که این خبر شنید صطرب عظیم بر و مستولی شد و و هو قوی در دل او نشین
 حاجی از بهیم را طلب داشت و گفت دفع از جاده معضل مظاهرت کدام مدبر صورت بنده
 و زد از دایه مفلح منامضت و مصافرت کدام حجاج نینیز بزد و بعد ریح و عقد و رفیع
 و جطآن قضیه قرعه بر سلطان انداخت و گفت منع با جوج از فتنه الابدین شد منیع
 متصور نیست و خط از شرک شریین صا عقد جز ششهار از یک کف و بنو ممکن و می شنیده

شعر
 ولوان الزیاج تهب غریبا و قلت د ملاحیت شهاد
 واقینه لو غضبت علی شیخ لا رمع بملحه زحک لا
 و چون توبه عنایت از شامل جاب سلطان بود که بعد از این نقش بر آمد و اسبیب
 انقطاع این تناو و تضاد و موجب تدافع ضرر ای و جناد کزد و مکتوب کتابت
 و منظور لوح جین ظهور زدند و لطیفه
بیت
 زاکان جذر منی منی و مقلا تا شله لاشباب من کل جیب

تَوَكَّنْدُ خُورْدَتِ عَلِيَّكَ بِاسْلَاطَانِ

وَفَرِيضَتَا دَرِ لَوْ ذَا بَقِيصَرِي

بِهَتِ دَفْعِ

صَافَاغَا

عَلَيْكَ يَا سُلْطَانُ وَفَاوِاقِشِ كَرِفَتْ وَازْشَسَتْ خَالَفَتْ بِصُوبِ خَالَفَتْ وَخَالَفَتْ كَرِدِيدُ
وَيَكِي رَا زَنُوبِ كِه اَرْخَاصِ مَحْزَمُ وَزَمَهْ كَنَانِ مُقَدَّمُ بُوْدِشِ اَوْفَرِشْتَادُ وَالتَّمَانِ جُضُورِ كَرْد
سُلْطَانِ بِنَسَبِ ذَاتِ الْبَيْنِ كِه مِيَانِ اَوْ جَا جِي اَزْهِيْمِ قَايِدُ بُوْدِ تَعَالَى نُوْدُ وَكُفْتُ فِي عِلْمِ وَرِضَا
اَلْجَمَاعِ مِيَانِ مَا مُنْظَرِ فَنَنَهْ وَفَنَادَا نَسْتِ وَخِلَافَ وَامْتَرَجِ مُسْتَقَرِّ خِلَافَ وَزَاغِ عَلِيَّكَ حَالِ
بَا جَا جِي اَزْهِيْمِ بَارَزْدُوْدِ اَزْ سُلْطَانِ اَلْتَّمَانِ اَجَابَتْ نُوْدُ قَبُولِ كَرْدُ اَمَّا كُفْتُ شَرْطِ اَلْجَانِ بِالْاَمَانِ
رِعَايَتِ خَوَاهِي كَرْدِ وَنَحْنُ كِه بِشُومُ اَزْ نَوْخَتِ خُوْمِ دَاشْتِ وَبِشَرِ وَرَفْتِ عَلِيَّكَ يَا نَوْجِ
تَعْظِيْمِ وَنَحْنُ بِشَرِ مَدُ وَتَحْيَا وَتَوْقِيْرِ اَقْصَى لَغَايَةِ زَسَايِدِ وَبِنَهَا جِ وَابْنَسَا بَلِيغِ نُوْدُ وَكُفْتُ

شعر

يَا مَزْ لَوْدِيَهْ فِيمَا اَوْ مِلَهْ وَمَزْ اَعُوْدِيَهْ مِمَّا اِحَادِرَهْ

لَا تَحْبِرُ النَّاسَ عَضْبَانَتِكِ وَلَا يَهَيُضُونَ عَضْبَانَتِ جَابِرَهْ

اَمْرُو زَكْنِ عَلِيٍّ وَفَدِيحِ مَعْلَايِ اِنْ مَمْلَكَتِ مِنْ جَيْتِ لَا يَنْتَحِقُ قُوِي وَنَسُكُونِ
جَا شَرِ وَنَقَامِ مَعَاشِ مَشْكَنِ بَرِي مَزْمُ وَنَدِيْرِ مَحْجَمِ تُو بَارِ بَسْتَهْ اَكُوْنُ فُجْرَهْ مَعُولِ جَمَاعِ
رُويِ بَقِيصَرِي وَرَزْدَهْ نَدِ وَعَزْمِ خَرِيْ مَسْلَمَانِ دَرْدَنُ اَلْتَّمَانِ دَرْمِ كِه اَلْجَا زُوِي وَارِ اَبْ وَهَالِ

طريق

شَهْرُ رُولَايَتِ زَا اَشْتِمَالَتْ دَا دَهْ لَشَكْرِي كِه دَرْدَنِ بَطُوْدِ مُنْفَرِ اَلْدِ مَحْتَمِعِ كَرْدَايِهْ وَآنِ
بَقِيْعَهْ رَا ضَبْطِ اَوْ تَوَكَّنْدُ كَرْدَهْ دَرِ جَايِ جِسْمَايَتِ وَجَوَقِ رِعَايَتِ اَوْزِي وَجَوَقِ رِعَايَتِ اَوْزِي
وَنِيَّتِ بَرَانِ جُمْلَهْ بَا عِيَتْ دَا نَمِ كِه بَهْزَرِيُو كِه اَشْدُ خُوْدِ رَا اَلْجَا نَدَا زَمِ وَنَسُو كُنْدِي بَخُوِي بَرِ مَوَالَا
وَمَصْرَافَاتِ يَادِ كَرْدُ وَنَهْدِي مُشْتَمِلِ زَصْدَقِ مُصَادَقَتْ رَمُو خَاتِ مُنْعَقِدِ كَرْدَايِيْدُ

وَبَا جَا جِي اَزْهِيْمِ قَايِدُ فَرِشْتَادُو كِيدِ كَرْدِهْ اَسْبَابِ وَمَايِ جِ مَهْيَا شَا حَهْ سُلْطَانِ دَلْفِيصَرِ
زَوَانَهْ كَرْدَدُ تَا دَسْتِ مُتَعَلِيَهْ اَلْتَّمَانِ دَرْدَنِ دِيَا زَكْنَاهْ زَكْنَاهْ وَآنِ بَقِيْعَهْ دَرِ كُنْفِ

خزانت و بجا نشت کز د و چند نیک از سزا و صما بر جاجی از هم استنطاق کزد سلطان
جواب نداد و گفت و از خزان است که هر چند از طرفین بشنوم آخبا بکدام

شعر

و افشاء ما انا مستودع من العذر والجز لا يعذر
اذا ما قد دنت على نطقه فالي على تركه افتدر

و بانفاق یکی بکر سلطان را بقیصریه فرستادند و چون آنجا رسید شوارب مجید و شود لشکریان
و اصحاب و از ربا از طرف و اکشاف بر سلطان جمع شدند و سنجی کثیر و جتنی غفیر فراهم
آمد و در قیصریه طوع و کرها اضافه جمع شد و در صدد دیگر ملامت زمان منحصر گشت
حضرت بک چون بزان حال و قوف یافت منهرم شد و بمان بطرف سیلا و قافت و بپیم از حرکت
مستوطنان آن ولایت از هجوم ملاعیر مغول که صبح در خون و مال ایشان بسته بودند و همت پیدا
و از زبان بچارگان مصروف داشته مجرور و مجنونه ماندند و در ظل امر و رفت مرفقه
و فارغ لباک شدند

شعر

ادعاء مونی والی العصا فتدبعل الشجر والسناجر

و سیدی جنام از سیوان رسید و مکتوب علیک مشحون بصنوف انجا دو داد و ز شوخ برفی
عهد و میثاق و بیوت بر جاده یکسانی و اتفاق رسانید و آنک از جاجی از هم مقامات
شدند مولود و معانات دوی موعی کند و می گوید

بیت

فلو كان هني و احد لا جملته ولا كرمي جملة لا اطقها

و گفت مصلحت دزان می بیند که خواجده بک بقیصریه بد و دزجرای قضایا و مهمات شمار از طهیز و معاون
باشد سلطان بزوفی صلاح وقت و قضای جال تصدیق تکلف کرد و ز غیبی بطنع فرمود

و خواجده بک و سیدی جنام با سلطان تجدید عهد کردند بزان جمله که بر منهایج اعضاء و اعضاء
مستقیم باشند و مناهل خلاص از کدورت غنم و مکر مصفا دارند و هر چیزی که مؤید
بنکت عهد و خلف سوگند باشد اقدام نمایند و از روی و صواب دیدار و عدول بخوبی و چون
زوی چند بر آمد سلطان را دواعی از او و انقطاع در جیش مد و رعیت عزت و وحدت مراد
شد تا دز کوشه بتوشه قاعیت نمود و بدین دو بیت که غیبی است رفیع خاطر امیر المومنین

و امام المومنین علی بن ابی طالب زبجه الله عنه تمناک ساخت وهاه کدان

رضیت بما قسم الله الي وقضت مری الي حلقی

قد جز الله فی معی کذک تجرید فی

و شهر خواجده بک نیز و بنشیند نواید علی و احرار شد دیت نغروی شتغال نمود و جوانان لشکر
که مزین از طرفی آمدن بودند و از ادب صدف و در ده نهر خواجده بک زها کزد و باشند
خرقه رفت

و باز داشتن سلطان را

خواجده بک ز خجاست نفسان فقر و خجاست صبح فاشند در جبهان مد و دزبان شلعان قصد و عذر
اندیشید و سلطان از آن چنان شعر و چون انجیا از دست زلفه بود و قضیه از لایق و دکان

گذشته تدبیر نافع نبود و اینست که ممکن شد
 اذ انما لم ينزع اليه فعل ممكن من الامر لم يقدر على رد فائت
 و دوزی دوزی شهنشاهان را ما خود گردانید و در چاه های تنگ تر از دل بحیالان و ناریک تر
 از زون جاهلان بچون ساخت و معنی استاب یوسفیت که بر اخوان اعتماد کرده بود
 و ایشان بر و چند بزد و از دژ چاه انداخته ظاهر شد

بسیار
 بحال فتنه نیک عرفان الفتی کائنات خیر بفضل العزیز
 فائز استینه

در ضمن هنر لایحه مدح سعادت نیست مغریت تعبیه در سخن بود
 مه چون چه دید مشاغل کشت زو کوک یافت زوی شایسته را بود
 شمشیر از چهره باز زبش کند پینه ز چهره عیب ز پینه دار بود
 نقید مصحف از پی تعظیم ساز او نیست تشدید جزوف نه بهر هوان بود
 آن سفاک ان پیر زری می خواستند که آن نور ز بطالت چه بهوشانند که
 لیطفوا نور الله باقوا هم و ندانستند که قناب بکای اندایند و قن
 بدندان می خندید و الله مستور نور
 کوهانه نظر با شمشیر خدی بخت برخاستند از آن فایده در شمشیر می زدند و کوه بناخن
 می کنند و جیل ایستاد یوسف را که عزیز مصر
 نبوت و سلطنت می باید بود از کید اخوان و قید زندان چه نقصان و سلیمان را که بر
 و طیر فرمان می باید زانند از غدر عفرانیت و مکر صواعیت چه زیان و بند بر مشاک
 نه از جهت خواری نهند و قید بر زنه از کمر عیاری شعر
 و ما فی لایم لا منار فی منیر رجب و من منیر صلت
 ما فی رسول الله یوسف انور ملک بخود عی هلم و لایم
 للمؤلف و ما جیل الصبر فی رجب و ما فی منیر حیات ملک
 بدو وجه از غیب شد دیده روز عزیز حات دهد زمانه جو عنه
 از عزیز می کنند میرزین سیر دژ چاه و لعل از رخ تم

سُلْطَانُ دَرْ مَرَاتِلِ آن شِدَّتْ وَجَاهِدَتْ أَنْ كَرَبَتْ جُونِ كَوْنِ پَایِ بَیْفَشْدَدْ وَ عِبَانِ تَمَالَتْ
وَمَا نَاكَ اَزْدَسْتِ نَدَادْ • وَوَاتِقِ تَوَاتُجِ طَائِفِ صَدَقِ وَجَوْدِ صَنَائِعِ نَزْمِ دَرْ اَنْ مَضِيقِ
مُظْلَمِ وَمَطْمُونِ مَدْنِ بَرْدِ تَوَكُّلِ نِشْتِ وَبَاخُودِ كُنْتُ وَارِثِ نِشْتِ اَللّٰهُ بَصُرِ
فَلَا كَا شَفَ لَهُ لَا هُوَ اَنْتَ ذَاكَ اَخِيْرَ فَلَا رَا اِلْفَضْلِ لَهُ

شعر

فَصْبِرْ يَا قَلْبُ الْمَعْنَى يَكُونُ خَتَامُ هَذَا لَا مَرَضٍ
تَرَانِي لَا يَعْزِي زَمَانِي دَامَا شَاءَ فِي مَرْجِحْتِ شَرَّ
سَوَاءٌ عِنْدَ نَايَوْمَاكَ دَهْرِي فَكُنْ خَلَا وَ مَرَا شَيْتِ خَرَّ

وَمَدْنِي دَرْ اَنْ چَاهُ بُوْدَ تَارُو زِي سُلْطَانِ زَا اَخِي عَيْنِي اَز اَخِي بِيْرُونِ اَوْرَدْ دَدْ وَ دَرْ چَاهِي دِي كَرْ
مَقِيْدْ كَرْدَدْ وَ اَحْكَامِ بُونِشِيْتِ تَا كِيْدِي دِي كَرْ بِيْرُوْتِ چِهْ هِيْجَا نَاكَ اَوَّلِ بُونِشَفْ
بَرْدَرَنْ دَرْ چِهْ اَنْدَخَنْدَكِهْ اَلْقُوَّةُ فِي غِيَابَةِ اَلْحُبِّ وَ بَعْدَ اَنْ اَرْجُو اَرْجَا
بِيْرُونِ اَوْرَدْ دَنْدَكِهْ اَلْبَيْتُ اَلْخَصْرُ السِّيَاوَةُ وَ بِيْرُوْتِ دَدْ وَ كَرَّةُ نَايِهْ بَعْلَتِ رِيْخَا
دَرْ زَنْدَانِ كَرْ دَدْ سُلْطَانِ زَهْرِيْرَنْ مِيْوَالِ اَرْجَا اَوَّلِ چَاهِي دِي كَرْ بَرْدَدْ وَ بِيْرُوْتِ مَصَابِيْقَتِ
اَيَا بُونِشَفْ دَرْ قَضِيَّةِ اَوُوْ شَاهِيْتِ بَا زَنُوْلِ اَللّٰهُ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَرْ وُقُوْعِ اَوَا نَايِهْ شِيْرُوْرَدْ
بَسْبَبِ كِيْدَتِ كَا زَوَا جَرِ اِيْشَانِ بَر جُحُوْدِ وَ اَرْكَامِ وَ هِيْجَا نَاكَ سِيْدِ وَ صَدِيْقِ زَا اَنْ چَاهِ دَرْ جُو
اِتِّفَاقِ قَا دِ سُلْطَانِ زَا اَخِي عَيْنِي كِهْ قَرِيْنِ وَ بُوْدَهْمَهْ دَرْ زِيْنِ شَبُوْبِيْتِ وَ قُوْعِ شُدْ تَا كِيْدِ
اَلشَّكْلُ اَلرُّوْحَانِيَّةِ وَ بِيْرُوْتِ اَلْجَوَادِثِ اَرْ مَانِيَّةِ وَ كَرْجِيَّةِ مَا كُوْنِ چَاهِ ضَرْبِي شُدْ سُلْطَانِ

بَعْلَتِ اَنْتَ دَخَلِ مَسْتَلَزِمِ خَرَجِ وَ جَا ذِيْبَهْ مُسْتَعْقِبِ دَافِعِهْ نِشْتِ وَ خَرُوْجِ مُنْعَذِ اَز تَنَاقُلِ طَعَامِ
مُسَاكَ مِي كَرْ دَدْ وَ بَسْبَبِ جِيْ اِيْ جِيْ عِيَانِ صِيْعَتِ اَرْ قَضَا بِيْرُوْتِ كَرَفْتِ وَ كُنْتُ
بِيْ كِهْ مَدَاوَمَتِ زِيضَتِ وَ مَسْنَجِ اَرْ كَا وَ شَرْبِ وَ اَعْزَالِ اَرْ شَوَاغِلِ ظَا مِيْرَكِهْ مُفَضِّضِ بَصَا
بَا صِنْ وَ زَفْعِ حُبِّ اَنْتِ بِيْنِهْ دَلِ بِنُوْعِي صَايِهْ شُدْ بُوْدَدْ وَ قُوِيْ رُوْحِي اِيْ بَرْ جُو شَرْ جِيْمَا اِيْ
بَرْ جُو اِيْ اَشْيَا لَا يَفْنُو كِهْ هَرْ جِيْهْ دَرْ قَالِمِهْ مِي كَفَشْدَدْ دَرْ چَاهِي مِي شِيْنِيْدَمْ وَ مَصْرَاجِبِ خُوْدِ زَا اَنْ
خَبْرِي دَا دَمْ وَ دَرْ هَنْكَامِ ذِكْرِ وَ مَرْقَبَتِ وَ تَوَجُّهْ وَ نَبْتِ اَنْ چَاهِ نِيْرُ بَرْمَنْ رُوْشْنِ مِي شُدْ
تَا اَحْدِي كِهْ مَوْقِعِ تَشَهُّ شَنَاكَ تَرَا شَانِ مَعِيْنِدِي دِيْدَمْ وَ مَصْرَاجِبِ خُوْدِ مِي بَرْمَانِيْدَمْ كِهْ تُوْنِيْرِي مِي بِيْنِهْ
مِي كُنْتُ مِي بِيْنِهْ وَ اَنْ چَاهِ اَحْبَابِي كُوْنِ دَرْ حِيْرَتِ مِي اَوْرَدْ وَ وَ جِيْ كِيْتِ كُرْدَكِهْ دَرْ اِيَامِ
تُوْرَانِ اَنْ اَحْوَالِ وَ فُوْرَانِ اَنْ اَنْدُوْ وَ مَلَالِ شِيْخُوْبِ دِيْدَمْ كِهْ دَرْ چَاهِي نِشْتَنْدَمْ اَمْ رُوْحِي اِيْ

اَرْ كَرْ اِيْنِ غَلِيْظِ بَرْمَنْ رُوْدُ كَشْدَهْ اَنْدْ

وَ جِيْ اَنْ اَحْوَالِ اَرْ عَرَبِ دِيْدَمْ كِهْ مَدْنِ

وَ اَمِيْدِ دِي كَرْ مِي كُوْنِيْدِ وَ قَسَمَتِ كِهْ

بِيْرُوْتِ زَا اَقْبَرِ جُوْدِ اِيْ اِيْ اَحْبَابِ

بَرْمَانِ وَ مَرْ رَا اَنْ چَاهِ فَوْجِيْ جِيْلَانِيْدَمْ

وَ اِيْشَانِ كَفْتَمْ شِيْ رُوْحِي صَايِهْ اَنْدَمْ

مَا اَرْ عَرَبِ دَهْنِ اِيْرُوْدَهْمَهْ اِيْمَهْ مَوْضِعِي نِشْتِ دِي كَرْ اِيْمَهْ وَ مَنِ اِيْمَهْ مَوْضِعِ نَاغِيْتِ نَشِيْدِي بُوْدَمْ
وَ دَا نِشْتَمْ وَ اَحْوَالِ كَفْتَمْ بَرْمَنْ قَهْرِ اَسْتَوْفِ عَرَبِ اَنْدَمْ

وَكُفْتُ زُورِي شَنِيدَمْ كِه مَزْدَمْ بَايَكْدِي كَرِي كَوِينْد جاجي اَز هِيم بَر سَر خواجه بَك
آمْد و صَاحِبِ خُود رَا زَانِ خَبَر دَا دَمْ وَ شَنِيدَمْ كِه مِي كُفْتَنْد خواجه بَك رَا كُفْتَنْد وَ قِصَصِي
مُسْخَلَمْ كَرْدَانِيدَنْد وَ وَجْهَ بَا لَحْيِ عَيْنِي بَارِي زَنْدَمْ **أَذِيقُوا لِمَا حَبِيهِ**
لَا تُخْبِرُنَّ رَأْيَ اللَّهِ مَعَنَا فَإِنَّكَ اللَّهُ تَكِينُهُ عَلَيْهِ وَآتِهِ بِخَوْفٍ
لَمْ تَرَوْهَا وَ اَوْتِجِي مِي مَانْد كِه بِخَبَرِهَا اَز كِي شِنُوي وَ اَز كِي كُوتِي وَ مَرَاتِ صَدِيقِي كَرْد
تَا شَخْصِي كِه مُتَعَهِّدِ صِدْقِ مِ وَ شَرَبِ مَا بُودِ صُورَتِ جَدِّ بَا وَ دَر مِيانِ نِهَادِ وَ اَز قَضَائِي كِه
زَمَانِ حُفِي مِي دَاشْتِ خَبَرِ زَا دَمْ وَ كُفْتَمْ بِرَحَلَاتِ بَر مَا مُكْشِفِ شَتِ كِه فَدَر بَنَانَا اللَّهُ

۸۹
مِنْ خَبَارِ كَمِ وَ شِنُويِ اللَّهِ عَمَلِ كَمِ وَ جَزَا زَمَانِهَا مِي دَارِي بِخَبَرِ مُودِ وَ اِعْتِرَافِ
وَرْدِ وَ كُفْتُ اَز كَيْفِيَّتِ اِيْنِ جَاكِ شَمَا رَا كِه وَ قُوتِ دَا وَ لَحْيِ عَيْنِي اِسْتِجَابِ مِي كَرْدِ وَ دَر مِي
حَيَرَانِ مِي مَانْد وَ شَنِيدَمْ كِه مِي كُفْتَنْد لَشْكَرِي اِيْدِ وَ اِيْنِ لَشْكَرِ كَالِمِ پِيُوَسْتَنْد فِي اِيْلَاكِ
بَر مِي زُوشَن شَد كِه قَوْمِ وَ قَبَايِلِ مَنَنْد **وَجَنَّتْ نَدَا حَتَّه اَهْلَا فِلْمِه رَا بِنَتِ اَوْدَه اَنْدَمِ اَز قِعَرِ**
چَاهِ اَوْرَدَا دَمْ كِه اِيْ بَرَا دَر زَانِ يَكِي سَرِ جِهْ اَبْد كِه بَاشَمَا شَخْصِي دَا زَمْ شَخْصِي غِيَاثِ اَمْدِ وَ نَامِ اَوْتِغَاثِ
نَمَايُونِ كَر فْتَمْ وَ كُفْتَمْ اِيْ غِيَاثِ جاجي اَز هِيم قِصَصِي سَر كَرْدِ وَ خواجه بَك رَا كُفْتَه اَسْت

وَأَيْنَاكَ قَوْمٌ وَقَبِيلَةٌ مَسْنَدٌ كَمَا بَشَا جَنَاحُكَ يَكُونُ وَمِنْ شَأْنِي هَمْدِي دَمٌ وَقَبْدَانِي هَمْدِي
كَزْدَمَ غِيَاثُ تَجَبُّ كَرْدُ وَكُفْتُ أَرْكَبُ فَيَنْتِ أَيْنَ أَوْضَاعُ تَرَكَ خَيْرٌ مِي دَهْدُ وَأَيْنَ مَعَايِي
أَرْكَبُ مَعْلُومٌ مِي كُنْ كُنْ مَطْلَعُ الْأَنْزَارِ مَرَّيْنِ أُمُوزِ أَطْلَاعُ مِي دَهْدُ أَكُونُ بِكَ تَوَكُّ
قَلْعُهُ بَكُونُ مَرَّيْنِ جَاهُ بِيْرُونِ وَزِدْجَهُ أَرْكَبُ مَضْرِيَّةً مَلِكِي أَيْ جَاهُ عَايِدُ نَشْدُ أَنْتَ وَارْتَمَايْنِ
مَكْرُوهِي زَنْسِيْدُ وَجَرَكِي صَادُ زَنْشْدُ كَمَا وَابْطَةُ عِدَاوَتِ وَمَنَاوَشْتُ تَوَانْدُ بُوْدُ وَأَكْرُ تَوَابِعُ وَجُو
مِنْ شَمَاهُ مِي كَرْدُ أَهْدُ مَعْلُومٌ وَمَقَرَّرْتُ كَمَا فِي رُخْصَتِ وَإِجَازَتِ مِنْ بَرِيْرُكَ كَارِ قَدَامُ
نَمُودُ أَهْدُ مِنْ مَقْبَلِ شَدُّ كَمَا ثَقُلَ أَشْيَانُ أَزْشَمُ مَرْفُوعُ كَرْدُ نَمُودُ وَزَجَمْتُ أَشْيَانُ كَهَيْتُ كَمَا

خَلَاصُ بَا فَتْرِ سُلْطَانِ زِي جَاهُ وَرَسِيْدَتِ لِمَنْصِبِ وَجَاهُ

صَاحِبِ قَلْعِهِ چُونِ بِيْعَامُ بِشَنِيْدُ سُلْطَانُ زِي بَا آخِي عَشَةِ زِي جَاهُ بِيْرُونِ أَوْرُدُ وَدَرْزِيَارَتِ
نَاجَتِ وَنَقَايِ ذِيْلُ خُودِ دَرْزُو قُوعِ أَيْنِ وَقَبْدُ وَأَيْنُ جَرَكِي شَنِيعُ وَصُورِيَّةً قَبِيْعُ بُوْدُ مَرَّيْنِ سَمِ عَزْدُ
بَقْدَمُ زَنْسِيْدُ وَقُوعِ دَرْزَتِ وَمُودَتِ مُوَكَّدُ كَرْدُ أَهْدُ وَكُفْتُ **شَعْرُ**

صَارَ مَكَارِمُ فِي مَغِيْبِكَ وَالْعُلَى مَثَلُ الْحَاجِرِ مَا لَهَا إِحْدَافُ
لَا تَقْبَلُ عَلَيَّ الْخُطُوبَ فَرَمْنَا خِيْفَةَ الصَّوَابِ فَأَخْطَا الْكَذَافُ
شَرِبُ الدَّوَاءِ الْمَرَّ أَعْقَبَ صِحَّةً تَجَلَّوْا إِنَّ لِمَنْحَلٍ مِنْهُ مَذَافُ

عَاوِ قَلْعَهُ زِي صِفَارُ وَكَبَارُ وَمُشِيرُ وَمُشَارُ مَشْرِتِ وَشَنِيشَارُ مِي أَهْدُ وَبَرَقَايِ وَجُودُ وَنَدَا
نَفْسُ سُلْطَانِ وَطَائِفِ جَهَنَّمُ وَزِدْجَهُ كَمَا مَقْلَبُ الْقُلُوبِ وَكَشَفُ الْكُرُوبِ شَتِ مَرْتَبُ مِي

وَجَاهُ عَتِ عَتَا زِي وَقَبَايِلُ زِي عَالِي وَشَا قُلُوبُ نُو كَرَانِ وَمُتَعَلِّقَانِ كَمَا مَحْبُتِ زِدْجَهُ أَيْنِ وَقَبْعَهُ
وَشَرَكُوفَتُهُ أَيْنِ جَادُ شَهْ بُوْدُ نَدِجَدَتِ شَرَكُ كَرْدُ زِدْجَهُ وَزِيْرُ مَرْ قَلْعَهُ بَرَا شَنَسْدُ وَهَزِيْكَ
بَرَبَانِ أَزَادَتِ مِي كُفْتُ **شَعْرُ**

أَنْتَ صَوْبِي مِنْ بَيْنِ هَذِي أَهْضَابِ وَشَهَائِي مِنْ دُونِ كَالِ شَهَابِ
أَنْتَ زَكِيٌّ وَشَاعِي وَجَنَائِي وَلِسَائِي وَأَنْتَ ظَهْرِي وَنَائِي

وَمَعَارِيفِ قَلْعِهِ أَزْشَرُ خُلُوصِ رِيْثِ وَنَقَايِ صَوِيْتِ بَاطِرِ سُلْطَانِ كَرْدُ يَدُندُ وَشِعَارِ زِي خَلَا
وَكُفْتُ لُخْصَا صِرَ أَوَاكُشَا وَشَنَسْدُ زِي نَمُودُ نَمُودُ وَشُلْطَانِ شَاكِرُ الْبِنَاءِ أَلَلَهُ وَمُعْصِيَا بَحْبَلِهِ
چُونِ يُونُسُفُ أَزْجُضِيْرُ جَاهُ بَاوُجُ جَاهُ بَرَا مَدُ وَچُونِ أَفْنَابُ أَزْجُفُفُ كُشُوفُ وَزُوَالِ الْخُفُوفِ
نَجَاتِ يَافَتْ وَكَارِي كَمَا چُونِ يَزْزِدُ شَتِ زَفَنُ بُوْدُ بِيْرُونِ وَزِيَالَا كَرْدُفَتْ بِيْرُونِ وَفَضِيْدُ كَمَا چُونِ
زِي كَبَابُ دَرْزِيَا أَفْنَادُهُ بُوْدُ غِيَاثُ دَرْزَقِضَةُ صِلَاحُ وَفَلَاحُ مَدُ وَزُوْرُكَ زِي بَرَبَانِ چَاكُ كُفْتُ

فَاتِحَةُ سِيَرِ

مَنْتَ خُدَايِ زِي كَمَا بِيَاوُنُ وَكَامِيَا بَرَا زِي عَقْدُ كُشُوفِ بَرُونِ أَهْدُ أَفْنَابُ
مَنْتَ خُدَايِ زِي كَمَا زِي أَتِيْرُ فَالِ نَعْمَدُ أَزْشَرُ كَمَا حَافُ بَرُونِ زَفَتْ مَا هَمَا
مَنْتَ خُدَايِ زِي كَمَا جَدُ كُشْتُ دَرْزُدُ هَمْدُ دَوْلَتِ أَرْتَعَزُ وَهَمْدُ مَلِكِ زِي أَفْنَابُ

وَسُلْطَانُ كُفْتُ زِي مَانِ مَكْتُ دَرْجَاهُ بِيْعَادُ وَبِيَكُ زُوْرُ بُوْدُ وَجَمْعُ عِدَدِ بَحْبَايِ أَزْبَعِيْرُ وَبِيَكُ
نَسِيْعُهُ وَوَادُ زِي بَعْدُ شَتِ وَزُوْرُ دَرْجَالَاتِ وَغَرَابِ وَاقِعَاتِ كَمَا دَرْزَانِ قَضِيْعَهُ بَحَادَتِ
شَدَانْتِ كَمَا كُفْتُ بِيْعُ كُنْ دَرْزَانِ جَاهُ بُوْدُ بِيْرُونِ مَانِ مِنْ جَسْمُودِ بِيَكِي بِيْعُودِ بِيَكِي بِيْعُودِ

و در مختصر دیگر یکی نام عینی و دیگر را سلیمان بود و که بعد در خنده که جاف نظر خود و غیر
 دلایل سلطنت و نجاست از اقامت و عیال و نص ^{هنا} **یمن در کمر نخست** **الاف**
 من الملک **که مستقیم** موکد این معنی و لایک از آن و زطه هایل و واقعه طایل رسد
 یافیم و آن شدت بفرج مبدل شد و دیگر احمد و محمد و محمد بنو بجنب اشتقاق لفظی و افعا
 معنوی دلیل بقا و حیاست که و **ابری لاکمه و الا برص و الحیه**
 و سلیمان مظهر ملک و نبوت است که مقتضی فوز بر مطالب و مازب دنیا و آخرت
 و از روی لفظ منبی ز سلامت و صحت و نام آن چنان عجبه قلعه بود و شبهت نیست که
 بیاض فضل و است و علامت روشنائی و فرج و جاه و صحیف جاه است چنانکه تمام
 این دلایل مزین در مصدوقه خود مؤثر افتاد و در جای خود خاصیت نمود و شیخ قلوشیر
 پیش از حدوث این حادثه و ظهور این واقعه بحد سال ز صورت چاه خبر داده بود و تنبیه
 کرده چنانکه و قها بر معان نصر در من نکاه می کرد و زقت می نمود و می گفت
مصراع **تواز کجا چش ز کجا مار کجا دزدید**
 و دیگر گفت سبب غالب و علت جالب در گرفتاری خود در آن چاه الیم و بلا ی عظیم
 غیر زان ندانستم که بازی تعالی سیه نوبت قیصریه ز جهت من منحرف گردانید و ز مایه مزوئی
 کلیات قضایای آن بفعه در دست اخیار و قبضه اقدار من نهاد و فضلا علیه ز موز
 و اشارات اولیا و ابدال در عهد اشغال ملک و دولت و تصدی اعمال سلطنت و پادشاهی
 ز فاد او شهد بضر و بضر و بضر باز نمود و من با وجود چنین دلایل قاصع و قاین واضح ز ملک است

آن شغل نقایع نموده و از مازشت آن امر نظامی حشمت و سلامت بر رعایت کردیم و عزت
 بر ولایت اخیار کردیم و چون مفتوح ابواب ماز شدت آن بلیت و بخت آن ز ریت
 نجات بخشید با خود مقرر و محرز دانیدم که اگر باز در یکجای قند و فرصتی می نماید از آن
 آن غنیمت شمارم و مفهوم بخیر زین وجود و معدن فضل وجود سید بشو زین بدو و حضرت که
 عنوان کارنامه حکمت و دیباچه دفتر موعظت و نصیحت است کار بندم که مز فخر علیه
باب الحیر فلیننه فانه لا یدری متی یغلق علیه

شعر

اذا هبت زیجک فاعنهمها فقی کل خافقه سکون
 ولا تغفل عن الاجنان فیها فلا تدنی الشکون منی کون

فایده

دامر دولت جاوید و کز بیان امید چیست باشد که بشکزند و در کز بکند زشد

سلطان چون از آن وسط خلاص یافت عزم بر آن نهاد و فرصت جزم کرد و در ظاهر قیصر
 حاجی از هیمة ملحق شد و نوایش از غایت جهل و ناشناختی با سلطان مفوضات خارج
 یوستند و سخنان تلخ مذاق در کثوت اشبال و اشفاق می زانند و کلمات خلق در لیا
 مذاق و ملوک می جشانیدند و زهر در شربت می ریختند و شرنک باشد می میخند
 و چون سلطان ملو و عیال در سیواس داشت از احتمال آن مزارت و مکاتبات آن جز
 و عززت کزین نداشت و از مصابرت بران مشاجرت چاره نه

شعر
 کُلُّ الْكَانِ بِالْمَرْءِ مُقْضِيًا   فَلَمَّا يَوْمَ لَا تَرَى مَا تَكْذَرُ
 وَلَوْ تَأْتَيْتُمُ الْقَوْزِينَ الْأَذَى   وَفُودُهُ مِنْ حَبْرٍ يَتَانِ

وخواجه بک و شیدی چنانم زاکه با سلطان عذر ها کزده بودند و کینه ها نکالید و زان
 حجت منسلک بنالین و غلال و مقید بعقال و نکال نکال مزجه تمامتر مکثوف آیدین
 و مشدود العضدین می زدند و این معنی شقای آن عادت و برد آن غلت می آمد تا کیف
 ما اتفق بایشان بسیواس رفت و بین الوفاق و التفاق حقیقی اتفاق می افتاد و تکلف و تعسف

وخیالات می رفت و صلیت کز در حاجی از هیمة
 با حضرت بک و گرفت
 علی بک

حاجی از هیمة با حضرت بک علاقه بخت و خصاصه محکم گردانید و بعد از توفیق صدقت
 و آنچه در دختر و زاده عقد زواج و زد و بدلت آن مصافرت و وسیلت آن موصلت و مضام

قیصریه بخضرت داد و اتحاد و اعضاء فیما بین مهاد شد و کار او استیحا کام تمام یافت و حال
 حاجی رسید که مخدوم زاده خود علی بک مقید کزد آید و نوکران برو کاشت و نمی گذاشت که
 کنی بشیر او زده کند

و کز چه بوجهی در قیصریه معذور بود چه آن شخصیت و بخود زان زده بود و در
 بخصال ذمیمه و فعال ناپسندیدن قدم می نمود اما زان جهت که فرزند می و در هیئت
 او بود و حقوق قدیر از بدیه و ثابت داشت مناسب می نمود و مردم و در بعضی کفایت
 و نسیان حقوق منسوب و مطعون کرده بودند و در معایب و مطالب و مجاهرت می نمودند
 و او را لقمه دهان تشنیع و مضغه دندان تویج و تفرع شاخه بودند و بعد از مدتی
 شیدی چنانم زاکه بک شیزدند و خواجه بک از شدت عجز و حجت دگلدی نفرین صرا

که در میان داشت اطلاق کردند و علیک دیگر از مغول پیوست و با نازت عبارتی
و نازت آتش فساد مشغول شد و تضریب و ایتاع آغاز نهاد و سلطان بن الفریقین ملوک
و منفرد در مهب

بدی
ما کما یستقیم الزم یدرکه تجری الزیاج بما لا تشبه الشفر

روزگاری که زانید و بلیت و بعل روز شب می آورد کاهی بفزجه صحر او شکار و متزهات
آن قیامی نمود و کاه بصیقل حجت علما و فاضل که قوت روح و قوت دل است
زنت کلال و ملال از اینده طری می زدود و بز غلیب و شفای علی می یافت که لقاء
الآخر لشفاء الاجزان

شعر
حدیث احاک اذا عدت مطینه ان احدث مطینه للرجل
واجب ذوی الادب انک لتری لقا لرجلک مثل صبحه جاهد

فانزیه

یا ز بهشت حجت یازمدم است دید ز یاز نامتناهی جنت است
هزدم که در حضور غریزی بر آوری در یاب گنجیات جهان جاصل است
طایفه باز می که با مغول صها غار دشمن بودند و عدوت و ضرورت مستحکم داشتند
متوجه ییلاق شدند و صها از چون قوت مقاومت ایشان نداشت از پیش رخسار
و بجای ابرهیم پیوست و با یکدیگر متفق و مشبک شدند و بالکوری انور
بدفع ایشان آنها را کردند و سلطان را مجبور خود گردانیدند تا صورتی حادث نشود

که اختیار از دست برود و جماعت باز میای با اجتماع و اینستعداد ایشان مبالغت نمودند
و مجتمع الهیه در برابر آمدند و گفتند امیر ما را که در قید شماست اطلاق کرده پیش ما
فرستید تا متعرض شما نشویم و از پیش شما بجزیریم و لاجنک زاماده و جزب را استاد باشد
و چون حاجی ابرهیم را قوت مقاومت نبود و مکتب مدافعت و مقاومت ایشان شد
بالا کوزیان که قوچی از ایشان بودند ملاقات کرده نفسی چند بر آب زد و به ملاطفت
و مصانعت سر و پای قضیه فرهم شکرت و بصلح بازگشت و کوه که از مغول باز میای
در قفای او رسیدند و جنگ پیوستند و او را مناصبت و مغنبت ایشان به جوشد و کوج
کزده منهدم بنیواس کجخت و گفت **مصرع** نصبت من الغنیمه بالایاب

و ملزم شد که دیگر نه مثل آن حرکات مبادرت نماید و سلامت در اقامت جوید
و حاضر زنی که موافق تلف نفس و بدن میجه باشد حادث نشود از شهر بیرون نرود
و سلطان در آن ایام خواب دید که حاجی ابرهیم زار و زوری تمام شدن است و جل معارف
و قضای مخوم تنک در مد و عنقریب هلاک خواهد شد و کاز کار او خواهد بود
و درین معنی اندیشه می کرد و گفت ای ابرهیم تو را می عجب باشد که وفات
و قوت او سبب زورت و زور او سبب قوت او شد و درین معنی گفت و گفت و گفت
و گفت که از تسلط و تغلب و دل سوخته و سر کوفته اند و با من قضا مخالف
و معارض و بنسبت امارت و بالت موثوم زدند و گفتند لشکر باز میای و مشورت
و درین فکری بود که چشم لاکور مکنوز و مکتوب نشدند و بجای ابرهیم استغاث

بردند و گفتند لشکر باز بمای بعلت آنک با توافق نمود و بجهت شدن برتر نما
تا خشد و ما ز شکر کشته امیز چنانکه مقدمه و پیشوای ما بود بقدر آوردند امروز پناه
بنوازدیم و غیر از تو امید کاهی ندازیم

فایده سییه

یا به ازین دزد کف خویش گیر یا ادوی کن که نیر خویش گیر
یا چو کز میان بمن اندر نیکر یا چو بر زرگان ز شرم دزد کرد

رفیق حاجی ابرهیم و صماغاز

بحالک باز بمای و کشته شدن

حاجی ابرهیم ز چون اجال غالب رسید بود و قضای جالب کز بیان شکر فنه با وجود الزام
اقامت و اختیار کشته شد و امتناع از نهضت و زکضت ری در کون شد و بر
وقر از اچاف القضاء فالفضا به هیچ ضرورتی عزمت حرکت مصمم شد
و مجرران بازگاه نقد بر بحیفه خیال او نیکاشند و بر ابر چشمت او داشت که
اکنون که دشمن صیت صولت و شوکت تو بینید و از فوط فو و قو و قو قفا بنمود ترا
دو اسبه در عقب او می باید تاخت و این فرصت غنیمت شناخت و خاطر از کار و پیردا
که اکثر امروز نیز صفت در قفای او نشانی و او را بشمیرد ز نیایه فردا که چون گمان در
خانه خود متمک شود و نیز رفته کار از در قبضه احبب ز کیز و وزک با آن زد و دماز
اندر کار تو بر زد و نگاه ندامت شود ندارد

فایده سییه

امروز بکش چو می توان کشت کاش جریلد شد جهان سوخت
مکد از که زده کند گمان را دشمن که بتیزی توان دوخت

و همه دزد و زحیمه از شهر بیرون زد **مشکل** و کالباحت عز حنفی بظلفه

با تقاق صماغاز و لا کوز برایشان براند و کفنی بران جان از دست بر خود می خواند

الی حنفی شمع قدمی ری قدمی از قدمی سلطان فی کف الله و فی جریزه

دزد شهر بشتت متیقز که این سفر را قاتمی و نرجوع را نیند متی صورت خواهد بشت

جذالت در خواب نموده بودند و از کیفیت آن حال خبر داده **بیدار**

دما حیمه از جیمه بیدار دعتد لهما حاجه و تعزب

و بعد از روزی چند قاصد رسید و خبر از کسار لشکر و قنا حاجی ابرهیم و خاله زاده

سلطان احمد حاجی زبایدند م قضیه خفی بود شستند تا متعاقب آن خبر آمد که حریف

سز حاجی ابرهیم ز بقلعه هارویک و زده بشویش فرستند تا به و غام بر صورت و قبعه

و قوف یابند و علیک را از قید بیرون و زده بره مناسبت از جلا کنند و شاعر

بیعت و متابعت و اشکار کردند **شعر**

زی ندید ستودن باطلاوت مشمن علی قدیم و سرف

فلا اندیشا قیه نخی و لاجنای اندام باق

حاجی مقبل که غلام حاجی از همیم بود پندری از اولاد او اختیار کرد و خواست که او را از ما
 قایم مقام بدز نصب کند و بدین شعبه شهر در تصرف گیرد و مردم را دعوت می کرد که
مشکل خرقاء ذات نیقه و اگر چه این فکر تقیه وین رای بی اصل بود جمعی از صفا
 شهری و چندی کرد او را آمدند و مطابق تنویکاتی که یکخته بود بادی در سبلیت او می دیدند
 و موقفی می نمودند و اغو و ضلال می کردند تا آن شود در دماغ او شوخ یافت و
 نقش در مخیه و تنقش بدین رفت اما گروهی که چشم عقل از غشای غباوت نسیم داشتند
 و گوش هوش از بنیه غفلت خرد من روضعت می کشیدند و بدان قدم ایستادند

و بر م بلاط پدید می آمد و می گفت **مضارع** میبایست تقرب پیدا کرد و از ما
 و صوابت را جیلا فجیعی خواند و بیعت می شناسند تا شای سلطان را ضیافت کرد و چون صحبت
 خلوت شد مضمون داعیه ضمیر اشک از کردار دیند و مکنون صمیم خاطر در میان نهاد و بتوضیح
 اختیار کلی در معضرات اشغال دولت و تقلید مهابت مهتم مملکت سلطان را و چون داد و ستد
 عهد و نو کند کرد سلطان بعد از آنکه گفت زای که می زنی بصواب نزدیک است و قی
 که می کشای مبارک و میمون و شکی نیست که تو خلیف این خاندان و مشفق این دود مایه
 و زرقی که می کنی مبنای آن جد و قیقت و خلوص طوین است و بتبع رضا منموع و مقبول
 اما بر تو پوشیدنی نیست که من درین شهر غریب و عقلا غریب را باب تشبیه کرده اند
 که در آید و بگذرد و شهری بزرگ نسبت داده که اگر سنبل آسمان بر سرش بگذراند
 از جای خود نرود و چون قطب ثابت و زنجیر شد کون عین در استیقام این دعوت
 و انضمام این بیعت اهالی سیواش اند که چون نشان درین رای منقسم باشند و برین که مجمع
 هیچ کس را جبال فتح و یاری ابطال آن تواند بود و اگر نشان بزرگ داشت نباشد
 و مهنت متحدان زبانه زود بحال پذیرد و زرم و چکه آن بهیچ نوع میسر نشود
 چه خلای که از داخل حیزد تدبیر و صلاح آن منعقد باشد چون آید که از خانه
 بر آید که زردان از چیز امریکان بیرون است بخلاف آن که از خارج در آید که سید که
 و ضمیر زحمت آن باندک سعی میسر گردد و غرض از مقدمه آنست که درین باب اتفاق
 نموده باشند من خود بالزام متحد و یکجهت و لا موقوف من هیچ نیاید و معاشرت بهیچ

جای مقبل چون این مفاوضه بشنید گفت درین که فرمودی شک ندارم و در صدق این سخن
شبهتی نمی آید و من رضای هر دو صنف حاصل کرده و از ادب هر دو طایفه اضافه علت شایسته
و می خواهم که ثالث این ثانی و بیت القصید این قوافی تو باشی چه هست تو بالای همه ممکن
می دانم و زری تو و زری آرای ایشان می شناسم

شعر

از وزد لشتاء فانت شمس و از وزد المصیف فانت ظل

فایزستیه

توی بزور شد تاج و تخت فروغ ز تو کیزد هو و تخت
میدینپناه و سپهد بخت که زوشن روان بادی و تر دشت

سلطان چون این استقصا بدید و این مفاوضه بشنید شوکند یاد کند که هر طرف که اهل
شهر اختیار کنند من نیز با ایشان متفق باشم و بهر چه مقدور و موضوع باشد مجید
و مجتهد و چون عقد عهد منعقد شد و نیلک میثاق انضمام یافت و سلطانات
شنیده ای بیعت کردند و گفت می خواهم که در فوج جاک افتد جاک باغ نردک کشای
کنم و قیاس از صاحب ملک آری نویسم **اکنون در کلیات قانون ریاست و قیاس**
قواعد سیاست مرا از شما می بلیغ از این داری آن فصول را دستور کار و کارنامه روزگار
خود ستارم و مدد ز حال و عقد قضایا بر آن اصول نهادم که با خاب من استخار و لازم
من استشار

شعر

ولو ان التجارب حزن نفسا لکنها الصبر والعبونا

زای التوفیق ذلک خیر شکل بشاکله فصلا له قرین

سلطان گفت چون با من سبزه موافقت و مصافقت در میان نهادی و جلباب حجاب و نقاب
از تیاب از پیش فرو کشای و کلام قدیم و قرآن عظیم را فیمابین شاهدی عدل و حکمی امین
شاخنی من نیز بحکم المستشار و قریب گفت از لب سخن آری که و پرده بیگانه
از دریا یکی بزی دارم وی کوم طالب مطالب ریاست و قاصد مقاصد حمایت و عزت را
در استیلا ص مقصود و انتصافای مطلوب خود هیچ شبیهی قوی از مردان دلاور و کردار خرد
نمواند بود که نیکنه دولت بمنز معاضدت این طایفه در دشت شود و قلب دشت

شعر

فوزن لقون الشیوف بانفس شدا دارم موت میرت جنادیه
معاوی و فهم کل ازوع بانسل بحمد و حیث الوعی و عقاریه
و معج جالی الخلاب اتباع و اشباع و استلاب اعوان و انصار از انجم ترا زیت موهبت
و بذل ز غایب و انفاق عداق و توسیع اخلاق نیست که جذب دها و جل مشکلا ح
بلا نیست این شعار و منافست دین کار در چون مکان و فید ز نیاید جاکل کی زیاده
در وصیت فرزندان خود گفت

شعر

اذا قدرتم و لا تخلو و من و شیخ علیک
اذا مالک الدنیا لیت خدی علی من یضد لها قلب

فَلَا الْجُودُ فِيهَا إِذَا هِيَ أَقْبَلَتْ وَلَا الْبَخْلُ فِيهَا إِذَا هِيَ تَذَمَّبَتْ

فائده سی

خدا از آن بدن بخشايش است كه خلق از وجودش در آيايش است

كنو نيك بيند بهزد و نيزي كه نيكو ز نشاند خلق خداي

و فود بزي دو غرض كل و مقصود اصلي تشييد مباي عدل و نيشت و تعييز معا هدي حفظ
و جزايت و زعايت زعايا و استماليت بريا صورت پذيرد چنانك پادشاه عجم از دشير
بابك كفته است كه لا ملك الا بالجرار ولا جلال الا بالمال ولا بالعدل الا بالسيا

شعر

نبايدت كه بزيشان شود قود و عدل ملك نگاه دزد دل مزدوم از بزيشايه

چنانك طايفه در پناه جاوه تواند تود ز پناه دعا و نيا را بزيشايه

و چون اين مقدمه مقدر شد صواب است كه خزينه حاجي زهيم بكشايه و در زجراي
وظايف و اشداي صنايع و عوز و فديضا بمانايه و در خواص و عوام را مغناطيس نسيم كه
سنگ زاموم و زمهرير زانموم كزودند بخويشتن زبايه تا طوق احسان تو مالك زقاب
اقوم شود و قبضه قدرت تو اخذ نوايه و اقدم كزودد و فضيلت فاما من
اعطيت و اني صدق الجني في تبيته البشري ز جامد كزودد

و از زديت خيلان لا تخم عاين المومر الخا و شوق الخلق معز و مبرا يايه و قول چكار
كه الجود جذب الفؤاد و فتح البلاد كز بسته و مقصد زسيديك شعر

اجنس الي الناس تستعيد قلوبهم فطالما استعبد الانسان احسان

و چون اين قوانين مرعي داشته باشي و اين نقش بر صفحه دل ز كاشته ملك بز تو مقدر و امار
ز منسك و ميستر كزودد و النايير اتيك من غلب

كزودد ز زنا تو باشي مياش بز و كطلبي مي كه ز زياش

نه اين ملكست فرمان دهي خزينه بزودت مزدوم تهي

بيا زوي مزدان شمشيزون توان كزودد بز دشمنان تا حقن

بخشش و دل مزديكي بجوي كه دل خوش نيايد ز شمشيز زوي

ز مفلن ديزي توقع مذار نيايد ز دشت تهي هيچ كاز

ملك بزي سپاهي و اشيا بريك جويي با مر غنت و بزي خدك

مباد كه سلطان شود بزيشاه كه يه استب و مزيرين ده استب

بسطد بخ تاشاه بالشكر است سرافراز و كردن كسر و صفد زانست

چونها بماند ز خيل و حنم شود مات و نودش ندادد ندوم

يك كزودد ز مهن زود كن قياش و ي از زوج و از فرد كن

كه تاجفت بشد بوز نيك جال چونها بماند خوزد كو استمال

جای مقبل چون این فصول بشنید قفای محمول بخارید و گفت حاجی بزیم بنو که جامی داده است
و خزینه هزینه کرده و از قصور همت و فتور همت کرد امثال این سخنان واهی و کلمات ناز
میگشت و عذرهای معلول و محتمل و معقول می آورد و در مقام تردد و تزلزل بود سلطان
چون آن نازل از او اجناس کرد دانست که مزد این کار و سوار این مضار نیست و گفت

شعر

لَا يَنْفَعُ الذِّكْرُ قَلْبًا قَانِيًا بَدَا وَهَلْ يَنْفَعُ لِقَوْلِ الْوَاعِظِ رَجَحَدَا

و ملک بی ضابط و شهنشاهی از سر ماند و عیانه خلایق بای در بیضا طایفه ها دند و دشت
از استین فصول و نکول بیرون آوردند و حال بجای رسید که قوی از او باش و از اذل هر روز
از هر طرف فراهم می آمدند و زبانه ناشام بر در خانه این دوزخ غلوی کردند و در سقاقت
و ندالت اقدام می نمودند و هیچ کس را حال آن نه که ایشان را نادید و توبیخ کند و بجای بخود
نشانند

مشورت علی بن ابی طالب

در اینست خلاص خود را بشنوی

علی اکبر در شورت آن فزت و شکرت آن چیزت معتمدی بحفیة بشر سلطان فرستاد
و بر راءت شایست و نقای حب خود از قضیه خواهی که و مکیدت او شوکند یاد
کرد و تضرع و خشع نمود و گفت مرا از قید حاجی مقبل خلاص گرد و تقبل کرد که چون
مرا از دشت او ز هائید بایستی و از شورت این کرد اینک در هیچ قضیه از قضایای ملک و د

از نحو و صواب دید تو بخاور و نمایم و ز غمت مرا بپای و میباید و بعد از آن **مصدق**
لو بشت بجال و لو دکت الشما

سلطان از روی زلفت جلی و عطف غریزی و رعایت شوق ملاحت و موافقت و صیانت
لو جو مصادقت و موالات در کشف کربت و بیزد غلب او از هر نوع اسباب انکسیت و اهر
گونه زکات امتحان و بخت بدین و تحب و تصور قضیه بدان رسانید که او از طلاق
کرده و محبوب بنی صماغ از بالوش فرستند تا با ما زبانه موشه شدن فیضیه و افسر و قهرش

با توابع و منسوبات در عباد خود کیند و حاجی مقبل از قبل او و الی شیواش باشد و وظیفه
 مال و لشکر مرتب دارد و برین نظر قرار دادند **علیک** بعد از امعان نظر در عواقب کار
 و تأمل در صورت حال چون بغور قضیه فو زفت و در غمرات آن حال غوص کرد با خود گفت
 از وسط دارالملک که مقصد دولت و مرقا است بیرون افتادن و از نواد اعظم و خول و خدم
 بر معزنی ماندن و بارجا و انجا کف نمودن از صوب صوب و شمت نداد و ز شاد خارج
 و مخوف است و بحقیقت از یاد شاه پیاپی آمدت و بر شهزادی راه داری اختیار کردن
 باشد و چون من بدین طلسم از این مملکت بیرون افتاده باشم و سرزشته کار از دست داده
 معاودت من بر کز شرف مشکل صورت بندد و مراجعت بمنشاء دولت دشوار نیست
 بدین **مشکل** **دور از ملک خراط القناد** **بید**

اذما اهان امرو و قسنه فلا اکرم الله من یکرمه

فارسپیه

مرکز در خاک غربت پای در گام ماند ماند آورد کرد در خواب خوش چند دیار خوشتر
 چون سلطان زاد پیش بر در قضا یا نافذ القول دید و در تبدیل و تعین و تقدیم و تاخیر آموز صاحب
 اختیار یافت و بقیای و عشایر و جمع و حده مستطهر و متمکن در باشند **مشکل** **قصد**
 هم پیش او بر د و قضیه بر دام او نهاد **و گفت** از جنس شیرت و لطف شیمت شمار و انبیا
 که مرا از شهزاد و ولایت موزون دوزند **و با قومی که با ایشان سابقه معرفتی و لاجیه**
صحبتی و الفتی نباشد کز فتنه سازید **شعر**

فان کنت ما کولاً فکن خیرک ولا فادرنکي ولما المروت

از آنجا که کمال کرم و جفاوت شیم تست ما مول که بکفایت زای زریز و خود کاری
 عقل باز یک بین نقشه پرداری و نوعی سازی که من با مازت و ابالت شیواش منسوب و مونسوم
 شوم و چگونمت بر من مقدر کرد چه کافه از باب و اهالی از بلای و قروی و جضری و بدی
 بطرف من راغب و مایل اند و از ادب با من دارند **و چون این کار پیش برده بایست و این قضیه**
بجای زشانی **مصرع** **بهر چه حکم کی بر وجود من حکم** **و من زحمت**
 مقدور و مینور شرط خوشنایب بجای از من و شکستنی تو چنانک لا یق و فرخوز باشد
بکرام

سلطان مزاجات خاطر او و مدازات وقت ز اولئك این رای هم جزو علت غرضی بود و بمقصود
 نزدیک با حاجی مقبل از دزی دیگر ز آمد و نیایق سخن از بیخ دیگر آغاز کرد و گفت
 مراد از فکری که در زبان این شخص زفته است و وجهی که مقصد ز شد از اخراج و از عالج او
 از شهر و تو سیم با مازت مغول نظری و از داشت و دقیقه معتبر عرض عیسی از تحبوا
 شیئا و هوشی که از آن جهت که علیک مرفی ساده و جوابی منقلب زای است که بهر
 باجی بخیزد و یا هر گوی در آمیزد و با عجز جدد فرمان دهی از مملکت متعین و مشارالیه و انبی
 مشهور و ز شیعی معرور دارد و مع ذلک هلی شهرت ز منوال انا و جانا ابا و با علی امته
 و انا علی از ره همدون هوا و ولای و ز غیب و خاطب و صافیه مغول جانک دانی قوی
 مفسد و شیر زو که زوی هتاک و فکاک بد و از پزایه جفا و دمام بلزبقة دیز و سکه مطلق
 و متخلف **انهم هم المفسد و زو لکن لا یشرعون بدیت**

الحاجاج من الخفصنا و از می اذ اما مشوا من غراب

امروز و ز پیش مغول فرستادن و تنگی حین بدست ایشان دادن بامنت بر او ختم و دیوانه ز
 تیغ بدست دادن باشد چه فردا که بهر بیوندند و مستحقکم شود و عقد اجتماع مبرم کرده
 آن شیاطین و فرده آن ملاعین کرد او در آیند و با او در آمیزند و فتنها انگیزند و هر گز
 با دی در آتش او دم و خیالی در دماغ او نهند و انگاه جهانی بدن آتش بسوزد و عای بهر براید
 و شمانت **فرقت فکرنا شد عینه** بسز باری باید شنید و سر زشت دوست و دشمن
 بخواری باید کشید

بدست

و کنت کمودع الجلفاء نارا و کنت الذی فی قصب الجال

گفت مقضای جال و صیراج مان در انست که یزد و خویشتن داری از میان زداری و محراب
 تجافی و تجرعه بایک گوی و بی تکلف پیش و زوی و نیزات باقت و فنون و دلافت و صلا
 و از دجوتی نمایی و از خد بند قید برهائی و ز منسند ما زت پشائی و کبار از مر و زوی
 اجاد و اجاد ز با خود انداز و جاد دهی و زمام قطع و فصل و فوق و وصل فضا یا و مهمات
 مملکت در دست خبی زو قبضه قند ز کیزی تا او نیمی بالاسنی کویون مملکت در منسند بنشیند
 و در واقع جا کم دست مطلق و فرمان ده تا اقد القول تو بای و او نیز چون خود ز دست نشا
 تو بند و نصب کرده تو داند قدم از مضمون رای در ویت تو یزد و با تو صراحت و محراب
 و مناطحت نوزد و هراچ مراد خاطر و مصلوب ضیم و باشد دولت بدست ز کرد و زربعا

طعن طاعنان و زبان بد گوینان این نشانی و اگر خلاف این کنی کیف ماکان او خود با نیز
منصب زود و در افا و اعدام تو سعی یونند و بدفع و دفع تو کمز بندد **بیت**
و من لا یصانع فی امور کثیرة یضرب بانیاب و یوطع منیم
نشستن علی یک بامارت و نشاندن
سلطان را بوزارت

غلام سلسل القیاد چون در ای خود استبدادی داشت زمام مصلحت از دست بگذاشت
و علی الصبایح که خنجر و شیار کان علم زبام جرخ نیل و فری کشید و تیغ انوار اقطار
خافقین و بر گرفت علی یک ز از جیش بیرون آورد و بانفاق سلطان بز قلعه سیوان برزد
و زمینند امارت جلالت کرد بحاله رفت و غوغای عام برخاستن سبکی بود سلطان
قوم و قباایل خود را جمع کرد و چون سر کند بر حمله یاد کرده بود که در مخالفت و موافقت
با هایشان یکجست باشد با جماعت خود تقویت علی کرد و طوف او مرغی داشت چه نه بریا
با او مشفق بودند و رنود و چرافیش چون زبوز زمر گوشه بر جوشیدند و خراپ و دفین
و جواشی و مویشی حاجی از هم غرض نهی و نهی تازاج ساختند و حاجی مقبل را مأخوذ
و مغلول پیش علی یک آوردند و در معرض خطاب و عتاب بداشتند علی یک چون آورد
دید دست بر مصحف مجرب و دست کندی غلیظ یاد کرد که ترائی کشه و همان شب
شمع و از سرش از تن جدا ساخت و خاطر از کار او پزداخت و **بذل الهزنیات**
ما کسبوا **شعر**

چو بد کز میباش این ز قات که واجب شد طبیعت ز امکافات
و امارت بر علی یک معتد شد و در ذریع الاول سنه ثمانین و سبعایه وزارت بر سلطان نفوذ
یافت و عیان ضبط و نسو امور ملک و دولت و نفوذ و ایزام مهام و مصالح مملکت در دست
ندید و تصرف او آمد و هانف توفیق این ایات بر زبان زانده **شعر**
یا من تضععت الجود جرح و عنت لرائع جرح الامجاد
هذا السعادة قد انك وفودها بقالد الدین الیک نقاد
وها لویح قد قربن و انما هدی انك سوا یفت ازواد

سلطان چون در صد وزارت بنشست و برینا و نیادت شغل یافت بجای شعیب

وَجَدِي نَدِيدُ ذَوِي تَنْظِيمِ مُنْفَرَقَاتِ أُمُورٍ وَأَصْلَاحِ مُخَالَاتِ أحوالٍ جَهْوَزٍ وَتَنْدِيدِ عَوَجٍ وَتَقْيِيفِ
 أَوْدٍ وَلَدَدِنَهَادِ وَأَبْوَابِ عِدَدٍ وَنَصَفَتِ بَرَاذِيبِ ظَلَامَاتٍ وَأَصْحَابِ غَرَامَاتٍ بَكْشَادِ وَخَلَلِ
 صَوَارِفِ أَيَّامِ بَنِيهِ عَنَّا كِبِ أَلَامِ مَرْتَبِي كَرْدِ وَشَنَاتِ شَمْلِ خَوَاصِ وَعَوَامِ بَنِي وَتَكَابُوِي
 أَنْ جَمْعُ مَوِي كَرْدَانِدِ **صفت** **قلن**

لَا تَخْزُ بَيْنَكَ بِأُطْرَافِهِ عَنْ كَلِمَاتٍ مَاشِيَةٍ مِنَ الْأَمْرِ
 نَبْضُهُ فِي كُلِّ أَحْوَالٍ عَرِيَانٍ يَكُونُ النَّاسُ إِذْ يَمُرُّ
 وَمُسْتَقْلًا بِأُمُورِ الْوَزَى يَتَوَسَّهَمُ بِالْبَغْيِ وَالْأَمْرِ
 مَصْرَفًا لِعَمَلٍ وَبُؤْسٍ لِمَنْ خَصَصَهُ بِالنَّفْعِ وَالضَّرَرِ
 فَإِنَّهُ دَعْوُهُ لَا يَدُورُ وَتَأَنُّهُ أَمِنْ مِنَ الدُّعْرِ
 وَكَمَلُهُ مِنْ وَقْعِهِ فِي الْعَدَا لَمْ يَكُ لِلْبَيْضِ وَاللَّسَمِ
 كَالْخَيْزُرِ ذِي بَحْرِي وَكَالْأَلْبَانِ يَنْبَرِي وَكَالْصَّارِمِ إِذْ يَفْرِي
 فَاسْعِدِيهِ يَا مَنْ لَهُ هِمَّةٌ تَعْلُو عَلَى الْفَرْقِ وَتُفَرِّقُ النَّفْسَ

فایر پیه

هَزَمِ عَائِنِ كِه آسْمَانِ دَارَدِ قَلَمِشِ بَرِ سَنَدِ زَبَانِ دَارَدِ
 مَرَبَّاعَتِ كِه دَر لَفْطَاهَا هَسْتِ هَمِه زَاوُونِ سِنْدِ آسَنَدِشِ
 بِنِ وَدَر بَدَلِ شُكْرِ آدَارَدِ مَارُومُورِ دَهَنِ بَرِ آدَارَدِ
 بِنِ نَفْدِشِ زَوْنِ نَشْدِ هَر خَطِ كَرَجِدِ دَر دِه پِیْتِه سَنَرِ خَطِ

وَبَصِيقِ تَبِغِ آيِنِه زَنْكِ زَنْكِ اَز سِيمِ اِي نَحْتِ وَ اَوَزَنْكِ بَر دُودِ وَ بِيْلُكِ سَنَانِ مَوِي شِكَاكَ
 مُشْكَلَاتِ دَرِيْنِ وَ دَوْلَتِ بَكْشُودِ جُدُودِ مَلِكِ زَا اَصْفَاحِ صَفَاحِ سَنَدِي سَنَدِي سَنَاحَتِ
 وَ بَرِ اَمْرِ قَبْتِ اَلَا سَلَامِ اَز مَشْجَرِ زَمَاجِ جِصْنِي جِصْنِي بَرِ دَاخَتِ **صفت** **تبغ**

الْمَشْرِفَاتِ الَّتِي يَشْفَاهَا مَلَكْتُ مُلُوكِ اِيْمَا جَمِيعِ اِيْمَا زَبِ
 طَبِيعَتِ شَمُوسِ اَفْهِي مِنْ غَايَةِ اَلْهَامِ بَيْنَ مَشَارِقِ وَ مَغَارِبِ
 نَقَادِ اَبْكَارِ اَلْبِلَادِ يَحْدِثُهَا بَعْدَ اَلشُّوْرِ وَ بَعْدَ مَنَعَ اَلْجَانِبِ

فایر پیه

جَبَدِ كُوْمَرِي جَوْ قَصْدُهُ بِنِ قَطْعِ اَنِ بَرِ دَرِ خُوشَابِ
 چُونِ بَحَانِبِ رَجْمِ بَادِي جِ اِي عِدَدِ دُودِ زَوْجِ كَرْدِه بَقَرَبِ
 زَوْجِ اَمْرِ اَز جَدِشِ زَنِيْدِ بَشَامِ رِيْزِ سَبِ غَرِبِ شَدِ جَدِشِ اَنَامِ
 قَلَمِ رَا بَرِ تَرَا شِيدِ وَ بَرِ خَرَانِ اَز رَاقِ وَ كِيَا مَطْلَعِ بَعْدِ نِ سَنَاحَتِ وَ تَبِغِ رَا بَرِ كَشِيدِ وَ دَرِ جَا زَنُوِي
 اَجَاكِ شَجْنِه نَافِ اَلَا مَرُ كَرْدِ نِيْدِ كَا اَز لَهَا بِنِ اَوَزِ اِي اَنُورِ دِيْجَانِ دُشْمَانِ اِي اَوَكُندِ
 وَ كَا اَز شَجَاتِ مَدَامِ اَنِ مَرْهَمِ بَرِ جَرِ لَجَتِ دُوشْتِ نَامِي بَرَا كُنْدِ **شعر**
 بَكُو وَ اَفْجَكِ خَصْمِه وَ وِيْنِه بِالسَّيْفِ وَ الْقَلَمِ اَلْفُجُوكِ اَلْبَاكِ
 اَلدُّوْمَنْدِي خَافِ اَجُودِه فَيَحْضُنَانِي اَلْبَحْرُ وَ اَلْوَلَاكِ
 وَ مَدِي اِي اَعْتِنَاقِ اَنِ مَنَصِبِ شَرِيْفِ وَ جَدِ عِدَلَتِ وَ اَوَلُونِ رَفْتِ وَ شَفَقَتِ كَرْدِ وَ دَرِ حَاجِ
 مَطَالِبِ وَ نَبَاوِ مَقَا صِدِّ وَ مَارِبِ وَضِعِ وَ شَرِيْفِ وَ عَمِيْدِ وَ قَرِبِ

غایت جُهد و نهایت سعی مبدول داشت و رقبه صنایع و در زبده صنایع و ایانی کشید
و خواطر همگان بطایف اقوال و شریف آثار و افعال مرقه و مشتال داشت و شایسته
نمای دولتی و قضای عرصه مملکت از خاشاک جو و جیف پال کز دایند امزای دولتی
و اعیان مملکت و کتاب و عقال و جهور مجتهد چون شایع شهادت و صرامت سلطان
در جلال و عقد و وضع و رفیع سواج اشغال ملک برای العین مشاهده کردند و اندان
کفایت و درایت او بمقارن اعتبار و معیار از خیار بر کزفتند و از تقاع بقاع همت و از
باصطلاح تحقیق و تدقیق شناختند و طول و عرض عرصه مقدار و منزلت شایسته خیرت
و بصیرت معلوم کردند حضرت از مرکز امال و مایه ساختند و درین وار کرد
استان محمد و معالی او درآمدند و مطلقه اتباع و اقیان دبر میان جاز بستند و گفتند

شعر

أطال الله عِزَّكَ لِلْعَالِيَةِ وَكَفَكَ لِلْعِصْيَانِ الرِّغَابِ
وَلَا تَلُتْ سِوْفَكَ كَأَيُّومٍ تَحْكُمُ فِي الْحَرْجِ وَالزَّقَابِ
فَأَنْتَ أَكْمَلُ النَّفْلَيْنِ صُرٌّ وَأَكْرَمُ مَنْ مِثْلِهِ فَوْقَ الشُّرَابِ

و حکمت الهی در تصدی از منصب و تقدیر این شغل آن بود که غور آموز سلطنت و جهان داری
بمنابر دُرّیت و چنکت بشناسند و بر صدر و عجز آموز و قضای و قوف کی حاصل کند
و بر معرفت جواهر اصناف و طبقات مردم و خیز و شرایان اطلاع یابد و بداند که مقدار
و مرتبه هر یک چیست و استحقاق و اشتغال تربیت و تمییز کراست و میزان اشرف

دولت و رجوع اجاد را بجیت می خواند و هر یک را بعضای او جواز موفقی و نولخت و لایزال جنایح
مزجت و عا طفت بزعامه خلافت و کافه صوابت گسترده می داشت و از لوازم تعطف و لطف
همچ دقیقه فرو نمی گذاشت چنانکه گفته اند

شعر

لَيْسَ الْكَذِبُ إِلَّا ذِي نَالٍ مِزْلَةٍ أَوَّلُ مَا لَا يَلِي الْإِخْوَانَةَ نَاهَا
الْخَيْرُ زَادُ الْإِخْوَانِ مَكْرَمَةٌ إِنَّ نَالَ فَضْلًا مِنْ أَلْيَامٍ أَوْجَاهَا

و حال ازین جمله خالی نبوده تا علیک عزیمت مانسته مصمم گردانید و با اتفاق فلیح از سلا
که تابع و معاون او بود توجه نمود و چون بوقایع رسید بخوان را طلب داشت و اختیار
کرد و در یک مجلس سلطان و شیدی جنام را طبل و علم داد و بنیور غامی پیش لایق و خلعت
که انمایه مخصوص گردانید و با وجود آنکه این تشریف در یک وقت و این تخصیص در یک
جاک فرمود گوئی دولت سلطان یومافیه در فلک اوج صیاعد بود و کار شیدی جنام
در تراجم و تزل و ازین دقیقه روشن می شود که اعتبار و شایسته است به لایحه عمل
چونیکه سعادت آنکه در دار الضرب

بنام شخصی مقرر نشد باشد منجه پسندید و شایسته در مقام طایع تواند فشانند و غیری که در دفتر
و کلماتی آهسته آهسته بگویند

فایده سنیّه

حق علیهم الصّلاه و هیالاج در زنجیر جیات ثبت تواند کرد
زیند و بخیر و یک مدتی نورجت و رنج که غرقه اندیشه همچو مادربین غرقیات

و چون بامانیه زول کزد چاچی شاد کلدی یکی ز از توای بیرون فرستاد و التماس
 حضور سیدی جنام کرد تا بشویند و بیرون آید و وظایف خدمت و طاعت اقامت کند
 و غبار شرفینه فرو نشاند **سیدی جنام** بقلعه رفت و حکایتی که بود از طرفین باز کردند
 و شب با امیر احمد معاشرت و معاشرت مشغول شد **و چون** شایعی برآمد و شاعر چند
 کزان در کشیدند **نرها** از عقل نیک شد و باد در سبیلها افتاد شیخ سلامت فرو نشاند
 و غوغا برخاست مستان در هم افتادند و داد مشت و لگد بدادند قصیده عز طوله
 سیدی جنام را با چندی از نوکران که در صحبت او بودند بگرفتند و اسب و شتاب
 و منجه با ایشان بود از تحت و نلایج و نقد و جگر بستند **و عریان** و گریان مقتید
 ساختند و قضیه **کلیطیل** از نیز فضیج القزین **واقع شد**

چون این خبر بعلایت رسید جهان بر جیش و از یک شد و فرزاد دل و از آن زمان بیرون رفت چه
 سیدی جنام با او مشابحت داشت با سلطان را طلب داشت و صورت چادره با او افتد بزرگ
 و فلق و اضطراب می نمود سلطان گفت تغیر و تحیر خود را بنماید داد و عینه را بدیشه بزدل نهاد
 و جز بشت و بشت بشت بشت نباید آورد که عود بالله دشمن چون برین حال و قوت یابد بر عجز
 و ضعف توانست کال کند و موقع و هیبت و راجع و در و زایل کند و بقدر
 و نور منسوب شوی **و الصبر عند المصایب من اعظم المواجهات**

لا تجزع من جواربها **خروج** رجب من جواربها

فایزیه

صبر کن جان عزیز از آنکه گویاید مراد **فرز کن** کوه دست تو صبر باز نگردد
 کن ناصب از نشد بر طبعه بالان و بد **رویک** از ندرت و صدق کار کرد
 تا بختی و در نشسته از مودت شما **عبار** و در صبر کن کوه کرد

جواب چنانست که فردا شوز شویم و کرد شهن در آیم و از اطراف کیم بکشیایه و محمود مبد
 داریم نامدد ای قلم مشر کرد **نکاه** سیدی جنام و غیر همه در خدمت اند و ماموش
 فامور شای آن حال قلم از سالان رسید و از دجیم تمام متوجه شدند **و چون** زد یک
 بقلعه رسیدند چاچی شاد کلدی یکی فرستاد **و سیدی** حضور سلطان و قلم از سالان
 کرد تا با ایشان مشورت کرد **و عذر** بر جیش بخشد **و در جکی** که بدان افتد
 نوده استعفا نماید و موجب خدمت کفایت و عود آن پسندید بکافی از دله و هر پنج

از قریح زود ملزم شود و عاقبت آن زمان اجتماع صورت نبست و زوی زامانیه نهادند
و جنگ پیوستند و در جانب قلعه مخفی و عمارت بزرگ کردند و از جانب نیز
و شک باریدن گرفت و غریب و غریک بر آسمان رفت و در عین آن ضربات الیم و جملا
عظیم ریشه بر اعضی علی بک افتاد و بخایل جین و فرغ بر ناصیه او ظاهر گشت
و ذلک از جهزه فرو ریخت و بر سیدی جنام تافت و تلفت می خورد و توجع و تنج
می نمود کاه می گفت مباد که آن ظالم و زانی بر شک مخفی سازند و کاه
می گفت اگر یکی از ایشان هلاک شود و از بقصر باز گشتند و مثال این سخنهای
عجب و کلمات نامرتب می زانند **بدست**

و کمال میل به شکله کائنات فی القرب
و چون جریع با فرات زسانید سلطان گفت مقصود ازین تفرقه و بزم چیست می خواهم که
آمانیه منقرض شود یا سیدی جنام بدست آید و جافضل یزد کازانو که درین
دور روز هزد دو حاصل شود و اگر غرض تو سیدی جنام ست ملجان سازیم و در
آن گیریم که بی جنگ و جدل او را بنویسارند تا تو بار زوی خود زینید باشی
و ایشان از تشویش زهید گفت چرا تو نمی آید کزد که سیدی جنام بدست افتد
سلطان نایب خود زک الدین نامی را که با حاجی شاد گلپی علاقه صحت و معاشرت موکد
داشت پیش خواند و گفت مزجم حاجی از هیثم مزدی سلیم النفس و بکوه بود و بهر حال
قد و قیمت مردم می دانست و عاقبت کار او بدان انجامید که دیدی و امروز شخصی که علی

و تمیزی دارند و زوی و فعل او اعناد می توان کرد و دوست اردشیر می شناسد حاجی شاد گلپی
و او هم بدست خود کار خود خراب کرد و مراجعت می آید و افشون می خورم گفت
چگونه شایان گفت سیدی جنام را کزفته است و زام معلومست که علی است
با خواجه بک چه صحت داشت بغیبت چند روز در صحرای پیر داشت و سیدی جنام
بروی آخیا زک زد و چون او مذهب رنست چند روز دیگر که از مایوس شود
دیگری زوی خواهد کرد و بعد از آن آمانیه منقرض شود و بگویند که خواهد کرد
زک الدین گفت اگر دستوری باشد بیای قلعه زوم و ایشان مکالمه پیوندم نامز
در قلعه بزند بر صورت ماجر زینان عرضه دارم و تو می آید که سیدی جنام بدست
آید و ماده فتنه منقطع گردد و برین فقر قلعه رفت و بعد از شایعی متوجه بیان بیرون
مردند و مجید عهد کردند مشروط بر جمله که سیدی جنام را تسلیم کند و لشکر از پیرامن
قلعه برخیزد و هر یک بجای خود روند و همه در روز قضیه تمام شد و سیدی جنام زانجا
دامادان باد و وای از آمانیه بیرون وزدند و علی بک نیز در چون وزدید و در روز

فراموش کزد و زوی قلعه زینت و گفت **فایزینیه**
غم بخور ای دل که غمنازمند مایه شادی و امیر کارزمند
غمچه جانه شکفت در جزو صلا شایخ دله شد هارمزمند
و مبه عالم زم رفت چه بکست کان ز مبد عالم بخبارمزمند
و علی بک جنایت او را بداند و سیدی جنام و قیعت بدخنی و بعضی دیگر

آنکه می و تضریب و بختش آید و در آن واقعه باشد چنان گفت او در مدت غیبت و گرفتاری
عیشها و بخششهای کرد و یک لحظه از طرب و نشاط خالی نبود و من در فراق تو می سوختم و می گدازم
و همه روز ملول و غمگین ترک شراب و بخل کفنه زار و سوار بکوشه نشسته بودم و مثل این
ترقات و خرافات ناقصانه می گفت و حال آنکه اگر سلطان آن فدام نمی نمود و آن ندید
نمی آنکس کار از دست رفته بود و ناموشش گشته و سیدی چنانم در چنین ماند

شعر

اذا ما زی بالرای خلف ابته من الا مزیوما اذ ركنها مصابته
له فكثير الغيوب اذا انتهى الى مقفل منها هن مقتالين
صواعق ارا لو انقض مضها على يدك لا اهدا و ذاب جامد
و بدان اجهاد مشکور و تدبیر صایب شکوه سلطان در چشم و دل مردم زیادتر کنند
و از اجتناف کج کرد و دوزی چند اقامت کرده بشیو سر زفت

رفعت علیک بدینک
و فتح قرا حصار

و بعد از زونی چند از نیکه قاصد رسید و تقریر کرد که اهل شهر اتفاق کرده اند که شهر
بشما تسلیم کنند و مترصد توجه اند علیک چون این بشید بر فور تریب لشکر کرده
توجه نمود و قیصریه رفت جنید که وای ایجا بود بعلت ششعاری که از و در خاطر داشت محبوب
و منفعل بود سلطان استعفا کرد و آن حجاب از میان مرتفع گردانید و مور و خدمت

از خاشاک بقتت پاک ساخت و چون علیک بفر حصار آورد کرد و کز در قلعه برآمد گوی دیدن
بر کن اینز کشید و خازانی یافت زده ز جرح اظنر دزدین در مساعت بالسمان بر آری می کرد و در بند
بر آفت سایه می گشت و دو هم را عروج بر بروج او خیالی محال و کز در بود بر صاعد و نوری
باطل

نشد

قلعة بعد في السماء منقدها جنتی وی ترف نری
تو جحیم و بختی بالبحر و انجم و قد جاوزت بخور و سنا و عزت السماء لا عول نكاستها هیه
في احصائه موصوفة بالوثاقه والزنا من متبعة على الطالب منجوبة عن ضيق المسالك و او غير المناصب

بیک

بکرتنا افز عتقا کف چادته و لا رفت الهامه نوب

فانرس

چنان روح دو سیکر کرد ز کرد و زشت کرد و روی در میان فکد
نخود فرو شد صد بار و هم دور اندیش که بکشت و خون بر و توان مکد
بد شش عجلت طاق کند طلش و از شش در و توان مکد

اما از زود خیره خالی بود و معذور و چند مجبور در وقت که سار صبور و فغان و فغان
فدام نمی نمود و مناطی و مضاربه مشغول می شد سلطان گفت من بجز صانت حصن مانع
تخیر و بدیز نتواند بود چه قلعه و اگر چه نیکه و استوار باشد تا مردان کار و در خارج بسیار جدا
و استظهار از دزد میانه و استیجاف طاق صورت بندد و زود در چون بجز صانت و متانت و صلاح

از نهادن و استلام عایق و وارنج نیاید و دیگر آنکه اگر ما از قیام از قلعه سیزیدیم و عجز از کردیم
مستحقان نیکه چیه شوند و از ما چنانی بزنند و آن مرام در عفت و عجز و شکله بعد
بماند که اگر زنجیر **الصبر عند الصدمة الاولى** مردانه قدم بیفشازیم و زوی بکار ازیم
عواصف هیبت ماز عشه بزجوارج مخالفان اندازد و لطفه صولت و نصرت ماباد از زروت
معاندان بیرون کند و سرکنان ازین گوشه رخ فرمان نهند و زغبه اوز هبه کردن

در جنب طاعت و عبادت ما آزد **شعر**

کردن چراغی جفاي زمانه را هت چرا کنیم هر کار مخضر
دزیاو کن زانکه ازیم و بکدیم سیزع و از زیر پازیم خشک و ز
یا ما ز دز سر کوان نیم پای یا مزد و از دز سرست کنیم سر

از بگفت و از حضرت رب الا رباب تعالی شانه استیعانت خواست و باو کعبه خود سیز
دز زوی کشید و اهنک قلعه کرد و جنگ پیوست صوفان جزب بزخاست و نیز با لای قلعه
چون زاله از ابرازیدن گرفت و شک از طرف بروج چون صایقه از بوق اف دز آغاز
نهاد خروش مردان بفرقدان رسید و غرور کردان از کسب کردان بگذشت بوقی شک
چون از دست برد دیدند و آن اقدام از آن مقدم مشاهده کردند حیرت شربت و اختیار
ایشان را از جای بز انجخت و از اطراف بر مرق و معاطف قلعه دویدند و کوهی چون شایه
بپیوار برآمدند و فوجی چون آفتاب از دوزن دز فاندند اما قلعه بر نه از آمدند
و امان طلبیدند و لطایف باید بر دین آن اجتهاد نافع مدد و قلعه مستحشد **شعر**

بنشینم چون کار بنام افتد و شک بر آن چون کتاب و بزرگ جزب
قاصد و دایه و عارف و عاری چون فنی جان مشاهده کردند غمناک بختین بعین نشانیدند و ز
اصالت زای و اصابت فکر و مضای عزیمت و شدت عزیزیت سلطان قرار آزدند و کفند **شعر**
توی که پای تو چون دز کاب عزم آید جوقاب ز دز دز بر آستان نازی
نهان جز خ پیچی جز دز ز بکری عیان و هر یکی جزبک دز باری

و نشاست فنی چنین که شک دز و از آزد بود و خاک دز غیر انفس علی یک از ابا که جود طبع و جود
فرجه اوست آری کرد و جلالت آن ظفر دنا و زینید بیچاره از دز و دز بیچاره از دز
منفعل و منقبض می شد از فضایل مستح و منبسط می گشت و زین منو که از معایب و مالت جز
نمی نمود بمفاجره و ما از اهر از می کرد سلطان گفت **بیت**

علی بخت القوی فی من معاد بها و ما علی اقله یهیم القصد
و از این فیه دز بلا دزوم و شام از ایشاز و شیه باز تمام یافت و در شان زامنند عی نزد و جیوز
و دشمنان را مستحلب عوز و شوز گشت اهل یک جور و جیوز عی نزد و جیوز و جیوز
و منافذ فرو گزفتند و موطنی و موطنی اینها از شاند و ز و جیوز جات و جیوز و جیوز
و جزب را آماده شد و چون علی یک بر ظاهر باند زول کرد و دز و بزرگ سلطان داد و آن قطره که وسیع
قصار بود بدو سیزد و از فدی الامام جنگ زان دز و از وظیفه ملک الامر بود سلطان آن فال
گرفت و متوجه شد و لشکر سیزد که بیرون شد و جیوز و جیوز و جیوز و جیوز
گرفت و همه را از جای بکند نامهمیزم و نرانی همه خود را دز و شوز انداختند و با شکر دز

بر آن در زول کزد و در روز از مبداء شرق آفتاب تا مقطع غروب جنگ می کرد و مبارزت می نمود
تا صبح روز نهم ناکا شوزی در لشکر افتاد و مردم زوی بگریز نهادند و سبب معلوم نبود
سلطان لشکر خود را بر دزدان اسوار کزد و پیش علی بک رفت و دید که جو شرم پوشد
از کیفیت حال پرسید گفت خبر دادند که یلغی رسید سلطان از حب و زانست دو اند و نفیض نمود
گفت اهل ولایت اند که بعاون ما آمده اند صورت قضیه با او نفریز کزد و گفت سبحان الله
امروز نود عوی سلطنت و پادشاهی می کنی و دم از جهانبیری و کثرت کثای می نی ای اکنون لشکر
کشیدن بخاص شهر مشغول با وجود این همه بجز دخی که صدق و کذب آن بوضوح پیوسته
باشد و اشتیاع از جوفه که از جهول نقل افتاده و صحبت آن محقق گشته چنین مضطرب شوی
و قفاید شمر نیای و ناموس خود و پشت لشکر و شکمی دشمنان که از بشوند چه گویند و دوستان
و سخ این عوازا را دامن عرض تو بکدام صابون شویند

مشق

زندی بشیای آید بکار نود بوشان تخم ندی می کار
بکشتی و زبان کدشتن بر آب به آید که در کار کردن شتاب

پادشاه را طر تو انت که در قضا یار و نایب بکار دارد و از طیش و عجلت که مشتمل بر خامی
عاقبت و منعقب ندانم خاتمت انت بخت و بجز زار و لایم شمرود ناز عیترت **منزل العجده**
نکور الکفر مضمون ماند و از تنایج **بالصبر** علی الامور مزور و محظوظ کرده و اصبر و

بیت

قد یدرک المتالی بعض حاجته وقد یكون من الشیخ الزلل

سلطان چون این معاینه برداشت آواز تو زو و تو بجز جسته علی بک گفت و طالع ندانم و غایت
بر جیز او واضح شد جو شرم از قزو کشاد و رفع جمل دفع و جلا راکت ماید عیترت اهل شهر آمدن
بودیم و چون ایشان خلاف کردند و تحصیل شهر بخت صورت نمود و دشتن ما ایا حایه نایب داد
سلطان گفت اولاً مخالفت و حاجت شهریان معلوم نیست و موالاتی که با او می کنند
از سر ضرورت و مجاز نیست نه از راه اخلاص و غیث از کی چه رعیت و بر دشت اند جان آفت که
از جانب شهر حمله کنیم و زور بر ایشان آوریم ثالثاً کثرت با مشغول شوند و شهریان را
بجالی افتد و فرصت شود که در تسلیم شهر صورت یابد و از دزدان و موافق تقدیر آمدن و مراد
والا بر موجب از ادت تقدیر زانیم **علیک الیسعی و لیس علیک البی**

و مبلغ نفر عذر ما مثل میخ برین فراز سلطان با سر جنگ رفت و مجازیه و مضار هر می نوشت که
در هیچ کار نامه مثالی منظور نیست و از این بهی خامه بصران مکتوب و مزورنه و شهر
عنا که فارغ و مطمئن در مواضع خود بنشیند هیچ کس ندید و باید که در جای خود حرکت نکند و بد
و از سطره اهل قلعه از جواب این شد و بکار کی روی سلطان به داد و میز و رشک بازیدن گرفت
نادرا انتای آن حزب و ضرب که اثر کار از از سبب زد و کشید و در میان میوادی
از زور و بالاروان بود مصطفی بک که غم زاده سلطان بود اتفاقاً از باب شهر فرامانیان جمله
و ایشان را شکسته بدزدان رسید و سلطان سخن گفت سلطان شهریان را انداخت داد
و نزدیک شد که شهر مستحضر کزد و که نایب رسید و حاجت فرمان را بدین خواست
و از من ساخت و هر غنیمت که از ایشان شدن و دند انداد کزد و از صورت در حقیقت

آن ولایت بود که در زمان قدیم همیشه مطیع و منقاد تحت روم بود و بواسطه مال و لشکر و باوایی
که از دیوان مقرر و منوجه می شد قیام می نمود و در اواخر بعثت فراوانی که واقع شد و وهنی که در امور
ملک و سلطنت متطرقت گشت مردم و نفر دیش گرفت و باشنداد و اینجا دیروز آمد علی اکبر
چون آنجا ازول کرد سلطان گرفتند که صلاح در آنست که تو امشب دوزخ فرو آیی و چون
نوبت صبح برآمد سوار شوی بران موجب فرو آمد و چون شب بنیمه رسید مردم قوج قوج سوار شدند
و سلطان بیچاره موقوف بود تا مردم همه رفتند از کاه یکی را بخیر فرستاد تا صورتی معلوم کرد
آمد و گفت علی اکبر سوار شدن است و فراتشان خیمها فرو می کشند سلطان نیز سوار شد
و در قفای لشکر برانند تا چون بطبل خانه رسید از امر اجنبی زیادت پیدا کرد و از علی اکبر پرسیدند
صورت واقع با ایشان گفت اتفاق روانه شدند و لشکر مغول ولایت را غارت کردند
و سلطان با جمعی از جوانان بکوشه متوقف شد تا مغول از غارت باز گشتند و بنوعی و لجه پاد
بسیار بطبل خانه و بازوینه و غنیمت را بنیلا امت از آن و نظه بیزون زد و چون پیشتر آمد
جرق را از نوکران یافت بعد از آن سفار کشتند علی اکبر از شما مجید و بغایت غضبناک
سلطان گفت بانی حال و قضیه چیست و کون کجاست گفتند در فلان منزل فرو آمدن باشند
چنانکه اینرا لجه کرد و در آن رفتند و شما را بسیار طلب کرد خبر دادند که ایشان براهی دیگر
بر ولایت نیکین از ناخاک کردند و بدین واسطه طبع شد اما از حال ملول و متوقف گشتند
سلطان ایشان را تسلیت کرد و گفت چون او خطاب و عتاب غارتها شما هیچ مگویند
تا من جواب او بصراب باز دهم و چون یک کز کاه رسیدند علی اکبر اظهار زنجیر را نمود و اتفاقا

نکند و گفتی زبان حال در آن ساعت اینست بر سلطان است و می کشد و منادی غیب این
نخ در گوش او فرو می خاند که **بدی**

و من اضع الاشياء محجة عقال بحور علی حجابها جهل
و چون فرو آمد سلطان پیش رفت و عادت چنان بود که همیشه جهت سلطان قیام کنونی
و تواضع نموی و شرط توقیر و تحیل بجای اوزی درن و هله یثا پیش نکستی نکرد و سخن نطق
انف فی السماء و انت فی الماء **شعر**

اند عانی و فی الحرب بعامه تخشع و تهزب من صفیر الضایف
و بعد از زمانه گفت خیر چیست سلطان گفت از هر چه نوال زود خبر داده شود گفت
کجا بودید سلطان صورت واقع باز گفت گفت چون بود که زمانه باز ماندید گفت از جهت که
ما را زها نکر دید که در جوالی شما فرو آید و طریق آنست که چون بدین نزدیک آیند متفرق نکرند
و جموع و مضبوط فرو آیند تا لشکر قضیه واقع شود و در مدد هم دیگر بروید و رسید و شرط
تعاون و تظاهر بجای آورد تا چشم زخمی زنند و در صورتی که جاد و سود و در وقت یکدیگر
نیاید چه نواد چند آنکه اینو را از خوف و خطر از حیات و سلامت آن عادت می کنند

که علی اکبر با یو الاخطر و زرد و صرخ بر زمین دو حجت فارغ و دو نمود و چنانچه چنانکه
مهرهای زرد مادام که غلبه با هم در یک خانه دو تابانه تابانند و در صفی و ضربت سلطان
مأمون و مجروح باشند و لشکر با کاه یکی را بخت و حوت خود وارد کرد و در پیش
فرو گوسند و بخواری از خانه بیزون گشتند که از مملو و مملو در سینه خفت و کلا

از غایله شریعه ضرا و این بود و پیوسته ازین و زربان داشت **شعر**
 الیوم من الخزان ان لیالی تمز لا نفع و محب من عسری
 وفات یا فانی حیات الی الزحان
 و آمدن قلب از زحان زینت علیک

در آشنای آن حال خبر رسید که والی از زحان زانو و زوزی تمام شد و نخت از منزل غزو بنزای
 شد و زکشد و بعد از آن بیست نوبت و نزدیکان او چون این خبر رسیدند بزم از
 در آمدند و گفتند پوشید نیست که از زحان فدیا با او جدا شد و شما تعلق داشت و از زوزی
 آن ولایت وفات یافته است و شهر مشیت گذشته و اهالی آن خطه بحسب تعلیق قدیم شما از خواهان
 و قلب از زحان که امیری بزرگ و صاحب زای و شجاع است و هوا خواه و مطیع در آن جد و شاکر
 و در صد دان که با شوق لال آن بقعه فرو کرد و این مهم کایت کند کیف که قوت و شوکت شما
 اضافت علت کرد و مدد حصول این بیعت و وصول بدین امنیت شود که انگاه سرعت و سهولت آن
 کار ساخته شود و آن مامول بخواج موصول گردد و امثال این فتنه های گفتند و اقنوب می
 از غنی در خا و بدید مد و همت بر امضای عریض مصروف گردید و سلطان در آن باب ایشان
 کرد و در مواز و مصداق آن سخن پیوست سلطان گفت شک نیست که این رای بصوب نزدیک
 و این کلبه بصالح مقرون و آن بقعه را با شما تعلق قدیم است اما معلوم نیست که اهل شهر ما را
 می خواهند و می خواهند از ادب بصراف ما دارند و ناغایت از امارات این معنی چری بظهور نرسید
 و مودتی پیدا نشد و دیگر از آن عهد باز که ایشان بخاندان شما تعلق داشتند تا کون یک قرکت

و ایشان درین مدت در جکم دیگران بوده و هوای ایشان و زربان و از مزو و هوای ایشان را نشان
 نموده باید که ما از رضا و رغبت ایشان صورتی معلوم شود تا کز نفعی و جنتی و نایب ضایع
 نباشد و کوشش عیث یفند **شعر**

کناح حظه بوم یفلقها فلم خرها و و فی قره و عیال

و از مزو ما از آن نزد یکتر موضع چند هست در مآخذ از آن نهال و نخل و تنخیز آن مهم
 که منضم از غرض کلی است و با وجود قریب و نهال الزام بعید و صعب است و شروع کردن از
 عقال و صوب صواب میجویند و در سنن رای و زوزی چند و چمن و جبهه گفته اند **بیت**

اذا حصل القرب و فیه نلّم فلا بد من سیر و فیه جرب

و چون این قلع در جازات ملک و تصرف آمدن باشد شوکت و عید و مانند بیعت و در جزیل
 آن با شایه میسر گردد و تنخیز و نخل با صوب و نهال مهم و در جهر و صوب و نهال و نهال
 چنانکه هر محمول معلوم مفهوم کرد و تواند بود که فلیح از آن و در جهر و صوب و نهال
 خشت در قالب ارادت او نکند و خواهد که این فتنه و صوب و نهال و نهال و نهال
 پیوسته و از زحان یکی شود و در میان محصور خواهد آمد و در جهر و صوب و نهال
 باشد و ازین جنس را با اندک در جمله چند است سلطان بخت و در جهر و صوب و نهال
 و از رزمی افزودند و مقدمات عظیم و ندرت و نهال و نهال و نهال و نهال
 شدند و متوجه از زحان کشند شایان با خود گفت

یلعبون مصر زاع گزینند این را شایان با خود گفت

وقلع ازلان که در تحصیل این مراد و تئیر این مراد اصل باب و او انساب ایشان بود و در مضامین
 و معاضد او اعتمادی داشتند در بدایت امر و فایده حال از اتفاق و اتباع امتناع نمود و قضیه
اول الدین در حق مراد و علی و اصحاب او متعجب ماندند نه شنیدند و استعداد آنک قطع
 از کرد عینیت خود با مضار نشاند و نه اجمال و اشتغال آنک از عاقبتی که زها کرده باز کردند
 و هر کس زای می زدند و مصلحتی دیدند و آخر الامر بران آوردند که علی تقدیر از تالیف و تائید
 فلیح ازلان و شخصها و انشها و اوجان نیست و از سلطان انصار و انشها و رختند و گشتند
 این مهم بخیر ندید و ناخواسته بود و این قضیه مدد اهدام و انشها می بدید چه معلوم و مقرزانت
 که بنحس مکرر التفات نخواهد کرد و اگر از دین مقام بگذرد از ما محجوب گردد و ما در چشم او
 بی وقع شویم و قضیه محادلت و محاصرت انجامد و فتنها متولد شود **شعر**
 یلک اهتزل غصیر الامانی مئذرا و زفت لی الدنیا و زاقضیرها
 و ما الی من نعمه الله نعمة و ان عصمت الاوانت سفیرها
 سلطان چون دانست که امری ناگزیر است و صلاح کلی را شامل و منضم و اسکرای کین می دزد
 کار از دست می رود و حال موقتی بقاد و کساد خواهد شد و بیاییش فلیح ازلان رفت
 و حکایت باز دارند چون بشنید از علی ک ملالت و شامت عظیم نبود و از سوء التدبیر و رکاکت
 و زده ات معاش و شزانت خلط و غلط طبع و مشونب جانب او شکایتها کرد و از اتفاق و اتفاق
 با او امتناع نوعی بود که سلطان از فقرش میان گشت اما بحکم وقت در هر چه می گفت با او
 موافقت می کرد و مصلحت را می زد و می بود و گفت برین سخن غرضی ندارم و درین مدعا اندک زرقین

می نام که از صحبت او جزو جنت و صحبت جابر است چه عظیم نفعه در سنت و از اذل بر و زانت
 و با مردم خردمند و اهل اعتبار امتزاج و اختلاط می دارند اما چون غرضی کرده است و قضیه کلی را
 منصفی گشته و در نهانیت آن استعداد از توجه نوی کنند و انصواب از زای مش کلاک
 نوی نماید و مترصد حضور عزیز و مشافهه گردم است بهر حال اگر چشم نمای و مزیدی و مزیدی را کار
 فرمای و حسن طبعی که مراد از پاک سیرفی و نیکو بختری تو حاصل است فایده نگردانی و در سنت زد بر نیت
 من که اعتماد بر کرم تو کرده ام باز نمی و از آنجا که وفور قوت و شمول رحمت تشبیه می برم و انعم
 بر خیری ناپیش او ویر و از این مفضای صلاح آموز و نظام جسم و زبانشاد کین
 انصواب عاجل و ثواب اجل خالی نباشد و از مکر از دلت و بیانی صفات تو بدیع و بعید یقین
 و مراد از انعام این منقول و الحاح این مأمول منور است و مژگون دمت و مکرمت تو بشم و اگر
 علیک را اخلاق مدوم و افعال منکر است جانب شریف را شکینت و وفادار و جلیل و مضار

شعر

و من لا یغفر عینه عزمه و عن بعض مافیه میت و هو غایب
 و می اندیشه که اگر زکاب عینیت زجه نداری و عیان توجه باز کیزی تاگاه غبانی از میان
 برخیزد و لال محبت قدم بشوایب فساد ذات البین ملوث و مکرر کرده و یعوذ بالله
 مضرت این و جنت و معزیت این دهشت تحریب بالاد و شویر عباد و شبات شمل و عات جمع
 کند وجه لازم که و هیچ موجی وضع زنی و آن نشیان جقوق و عصیان و عقوق و زعالم
 فاش گردد و بی و انطیه حجبی در میان آید که تسویر عید زود و شرف و انفعار و کلمت

مصلحت و منالیت اینجا افند آگون چال از دو وجه خالی نیست از زحان مستخلص شود
 یا شود و بعون الله تعالی و میامز توفیق اگر این مرام بحصول موصول گردد ایالت آن خطه
 محصور در وقت همت و زبده حکومت خواهد بود چه مقبول خواهم کرد و شیدی چنام
 با او ممانعت جان دارد باز و ممکن نیست که او را از خود دور کند و اگر تدبیر موافق تقدیر
 نیاید و آن صید در کند مراد نیفتد خرابی آن ولایت و ضعف و شکنج عینا کزو اتحاد
 آن خود از جمله ضروریات است و لا محاله فتور و جور ایشان مستلزم قوت و قدرت خواهد
 بود پس زهر و نقد از این نصیب ملام چال و موافق معاد و ممال تست و نیز نقاد و با عدرا
 مقصود چه باشد و تکامل و توانی را موجب چه سلطان چون تند بلاغت برین سیاق
 بزند و شکست بخیز صیانت نشاند غم را شهنش طبعیت رام شد و جرون نفس خوش لکام
 و از خشونت جانب این مقدار آمد و از صعوبت مرام بنه ولت ماخذ کزاید سلطان
 دانست که نیز تدبیر در مجاری غرض غرق شدن است و کند بیعی در کردن مطلوب حلقه
 کشته سیاق نخل از نظر دی کز اعاز نهاد و فقا معنی بصری دی کز کساد
 و مطمح نظر هم نفع آن ماده داشت و مطمح قصد علاج سوء المزاج با فلیح از سلان را که چون
 شیر و شیریندی و نیز می کرد بدیع زبان و نخیان در قیاد انقیاد و قبضه از نیاد کشید
 و تابش از اجابت دعوت و قبول کلمت بر شمای اولایح و لامع دید آخر الامر کردن نکرد
 و مرام اختیار بدست سلطان داد و گفت **بدست**
 اختیار بدست ما را و ز کتی گوید که هست مبادست باز دادیم اختیار خوش را

اما مدب خود را بحضور نشیدی چم مقید کنز فایده سلطان چون دید که آن مبعث هنوز از عقد امتناع
 مستحصر شد است و آن مرام از حجاب تقدیر بیرون نیامد و همت از حجت آن علت و ازالت آن حجت
 که کون فصاحت را میدانی دیگر داد و نیز سخن از شیدی دیگر کساد و گفت منک با مثالین
 تعللات شاغل و تعللات بلاطایل مبنی بر کثافت ذات الین و کز همت جانیز تواند بود و بحواله
 تعالی مناهل مصادقت از عبار مدافعت و مصادقت مصفا است و پینه خلعت و اتحاد از رنگ
 زعوت و زیامعز او بجای **شرط الالف تترك الکفر شراب بخت** و مودت چندانی از در پی
 نکلف و تعسف خالص مذاق دوستان خوش کوز و زوای مملکت و مصلحت مزجند
 از شوب اغراض و اغراض صافی زرد کام عزیزان لذت با الشیخ **دین نیش لکهارت**
 خفص حاجت للصدیق و کله کسب علی و لاد و عجب
 در جواب گفت چون عیالت جان خود را که عبارت از شیدی چنام است از من دریغ می دارد من جان
 خود را چگونه با او در میان نهی سلطان از آن حجت که با او می نیاخت و مناسب مز مقامی
 شعبه می نواخت و طیه سخن او را نیز شمر کرد و گفت مقصود از این امر چو و ما چون
 درین الحاح است که مردم را که میفند که میان شما مناجاتی قائم است و مناسبتی و مناسبتی
 واقع و آنشیدی چنام را در صحبت من استقبال خواهند شناد و خود را رغبت میداد و و
 جازم بالنقای لغای شریف مبادرت خواهد کرد و با او از ادب خدمت قیام نمود و فلج اندلا
 این سخن بشمع رضا امضا کرد و قصیده برون و مباح و کز فایده سلطان را
 آمد و خطابی که ز فقه بود مفصلا در نیک بیان منصف و کینه و مودت که مقرر شد با دارا

عَالَمٌ دَر مَبَادِی جَالِ که مَوَرِت مَنَاصُت و مَظَاهِرَت قَلْبِ از سَلَانِ بَشِیدِ عَظِیمِ مُسْتَبِشَر کَشْت
 و اِنْبِطَاطِ بِنَهَاجِ تَمَامِ بَرِشَرِ اَوْطَافِ شَدَ مَادَر تَائِی اِلْجَالِ که اَز طَلَبِ سَیِّدِ جَنَامِ و اِنْتِجَافِ اَوَاکَا
 کَشْت تَقْلُصْ و اِنْقِصَافِ دَر صَفْحِ جَبَرِ اَوِیْدَ شَدَ و اَز اَرِزَالِ و اِشْخَاصِ اَوَامِنَاجِ نَمُودَ بَر مَنَعِ و زَدَانِ
 مُلَقِّنِ دَلِیلِ اِنْفِیمِ و حِجَّتِ هَایِ نَامُتَقِیمِ مِی اَوَرَدَ سُلْطَانِ سَاعِی نِیْکُوتِ کَرْدَ و عِیَانِ بَخَرِ اَز
 کَرِفَتِ تَاجِرِ نَایَنْ اَن چَدِثِ زُفِی اِنْطِفَافِ دَوَائِرِ شُودِایِ اَن غَضَبِ خَامِد کَشْت اَنگَا کَهْت
 اَكْرُو اَلدِیْنِ تَوَقُّعِ شَهْلِ و طَلَبِ مُخَصَّرِ مَنَاقِشَتِ نَایِ و جَرِ نَوَاجِدِ لَتِ و مَطَاوِلَتِ پِشِ کِزِی
 اَز مَدَنِ اَوَرَقِ اَز رِجَاحِ بَیَادِ کَشْت و بِنَاطِ اِیْنِ اَز و زُودِ بَیْدِ نَوِشْت بَل مَکْرُومِ چَدِ دِیْکَرِ
 که دَر جَنَابِ نِیْتِ و رِجَالِ خَالِی مَرُصِدِ و مَرُقِبِ بَیْدِ بُوْدَ و مَنَعِ هَدِ شَدَ کِی سَیِّدِ جَنَامِ زَا
 پِشِ اَوَرَدَ بِنِکَلَمَتِ بَدِیْنِ پَازِدِ اَکُوْنِ بَر اَبَابِ بَصِیْثِ و بَصِیْرَتِ پُوشِیدِ نَبَاشَدِ کِه مَر کَر
 بِنِیْتِ دِیْنِ نَصَابِ بَاشَدِ و مِیْلِ خَاطِرِ اَمَثَالِ اِیْنِ قُضُوبِ و قَبَاحِ زِیَاسَتِ و سِیَاسَتِ اَز چَکُوْنِ اَیْدِ
 و مَرْدَمِ اَز دَوْلِتِ و بَکَازِ نَسَبِ بَرِوَتِ لَوْ کَا نَلِ مَطَرِ

شعر
 اَز اَكْذَابِ زِنْدِگِی بَازَدِ مَر کَر اَز شَاخِ بَیْدِ خُورِی
 بَاقَرِ مَایَه زُورِ کَازِ مَیْرَ کُپِ بُو زِیَاشِ کَر خُورِی

و سُلْطَانِ اَكْرَجِه نَقْدِ اِیْنِ بَازَرِ و مَنَاجِ اِیْنِ خَرِیدَازِ بُوْدَ و کُوهِی نَه دَر دَوَایِ اِیْنِ سَلَاکِ و طَرِ اَزِی
 نَه بَر قَدِ اِیْنِ جَامِه و دَر صَحِیْبِ عَالِکِ چُون شَمْعِ پِشِ کُوزَانِ و سَلِیْمَانِ دَر مِیَانِ مَوَرَانِ بُوْدَ مَبَالِغِ
 اَلْوَقِیْه جَانِکِ مَعُودِ شَبَابِ کِزِیْمِ و مَعْتَدِ اِخْصَایِ عَظِیمِ و سَتِ زِیَایِ چَقُوقِ مِیْجَتِ
 و مَصَادِقَتِ زَا دَر حَیْجِ و سَقِیمِ بَا اَوْ مَوَافِقِی مِی کَر دُودِ زُورِش و نَمِیْمِ مَر اَسِیقِی مِی نَمُودِ و مِی کَشْتِ

شعر
 وَفِی سَفَهِ بَوَاجِی جَمَلِ نَاکَر اَن اَصَوْتِ لَه جَبِیْبَا
 یَزِیدِ سَفَاهَه و اَزِیدِ جَمَلِ کِه مَر دَر اَدَا جَزِ طَبِیْبَا

دَر خُشْبَر اَسْتِ که اَز اِمَامِ غَالِبِ عَالِی اَلْجَالِبِ کَرَمِ اَلله و جَسَنَه یَزِیْدِند که اِیْنِ عِلُومِ و اَدَابِ
 اَز که اَمُوجِی و اِیْنِ فِضَالِ و کَمَالِ اَز کَیْ اَلدِیْنِ حَقِی کَفْتِ اَز جَامِلَانِ و نَیْ اَدَبَانِ کُفْتِ چَکُوْنِ
 کَهْت مَر فِعْلِ نَاشِ اَسْتِ و قَوْلِ نَاسْتِ دِیْنِ که اَز اِیْشَانِ مِی دِیْمِ و مِی شَنِیْدِمِ اَز اَن اِجْزَا رِی کَرْدِمِ
 و ضِدَانِ زَا کَازِی نَسَبِ **جکایت** اَوَرَدَ اَن دَکِه دَر شَهْرِ بَعْدِ اَدِشِی بُوْدِ صَاحِبِ
 کَرَامَاتِ عَالِی مَقَامَاتِ نِکُونِیْرِتِ بَا کِیْنِ شَهْرِ زَرْتِ دَر بَر زُوی خَلَا قُوسْتِ و بَیْجَه نَفْسِ یَا زُوی
 زِیَاسَتِ شِکْسَنَه اِخْلَاقِی چُون اَبِ اَلْجَانِ پَرُورِ و اَنفَاقِی چُون نَسِیمِ شَمَالِ فَرِجِ کُنْتِ
 مَوَاجِ تَحْمِ نِیْکُوی کَاشْتِ و دَمِزِ عَصَمَتِ اَز کَرْدِ مَنَاجِی و مَکَایِ بَاکِ دَاشْتِ **بیت**
 نَحِیْبِ فِی جَمِیْعِ لَمَانِ دُورِ کَرْتِ سَلَاکَه اَلْعَرِجِی فِی اَعَادِیْرِ
 و اِیْنِ شِیْخِ زَا مَرِیْدِی بُوْدَ عَظَمَتِ خَلْقِ مَوْصُوفِ و بَیْجَاشِ جَمِیْعِ زَا جَانِیْتِ نَفْسِ مَشْهُورِ و مَعْرُوفِ
 دِیْوی دَر صُورِتِ مَرْدَمِ بَیْدَا و شِیْطَانِی دَر کُیُوتِ اِنْشَانِ مَوِیْدَا اَن تَمَایِی که دَر عِیْبِ جَوِی تَه
 چُون زَر کُنْ نِیْزَا پَایِ چِشْمِ بُوْدِی و دَر دُودِ خُوبِی و اِیْنِ کُوتِی سَوَیْصَتِ پَایِ تَاسَنَدِ
 زَبَانِ مَغْنَانِی که نَلِکِ نَفْسِ رَاضِیَه اَز کُوشْتِ بَرَادَرِ اَن دَایِ و چُون کَرْتِ دَر پُوشِیْنِ مَرْدَمَانِ
 اَقَاجِی اَكْرَمِ مَر دِیْدِی بَعِیْبِ بَر اَوَرِی و اَشْکَرِ عِیْرِ اِطْلَاقِی یَا فِی بَازِ مَغْنَانِ پِشِ اِیْنِ وَا نَبَرِ

بیت

اَقَانَهُ كَذِبٌ وَحِشْوُصِيْنٌ دَعَا وَحِجْبُهُ نَقَامُ الزُّوجِ
 وَدَرْجَمِيعِ جَالَاتٍ وَمَقَالَاتٍ مُخَالَفِ رَايِ شَيْخِ زَفَرِي وَبِكَ تَحْقِيقِ طَبِيعِ اوْ كَفَقِي وَشَيْخِ بَانَا مَوَارِي
 اوْ مِي شَاخْتِ وَدَرْبُوْلَهٗ اِحْتِمَالِ مِي نُوحَتْ وِ مِي كَدَاخْتِ تَارُوْنِي يَكِي اَز مَزِيْدَانِ صَالِحِ كِه زِيْدَنْ جَهْمُوْ
 وَنَجْمِهٖ غِيْبَتْ وَحُضُوْرُ بُوْدِ شَيْخِ كَهْتِ اِي قُطْبِ فَلَاكِ صِفَا وَاَمْرُ مَرْكَزِ دَايَنْ وَفَاوْ وَوَقَا تَرَامَقَا تَا
 جَلَا فِ اِيْنَ وَفَا حِ جِهْ كَرَمِ اَنْتِ وَمُعَا نَاتِ ثَقْلِ صِحْبَتِ اِيْنِ فِ فَلَاحِ جِهْ ضَرْوَرَتْ اَوْقَاتِ
 غُزُوْرُ تُوْمَنْغِيْنِ دَاوْدِ وِ يُوْسُفِ بَا تُوْطَرِيقِ جَلَا حِ وَجَجَا حِ مِي سِيَا رُ دُ مَشْرَبِ حُضُوْرَتْ اَز مُمْكِنَاتِ
 وَشَيْخِ صَالِحِ وَشَدَادِ اَرْوَا مَنُصُوْرِيْنِ لَهٗ حُظْرِي الْبِيْزِ وَلاَصِيْبِ فِي الْاِيْمَانِ وَالْيَقِيْنِ خَلْقَهٗ دَنِيَهٗ
 وَاَفْعَالَهٗ زَدِيَهٗ وَشِيْمَهٗ غَيْرِ مَرْصِيَهٗ دُوْ حِجْبِ دَفِي وَلِيَانِ بِنِي وَخَلْقِ دَمِيْمِ مَصَادِقِ
 غُزُوْرُ وَجَانِبَتَهٗ اَمْرُ وَنُزُوْرُ

بِدِيَّتِ
 تَرَاهِ نَابِنَايِ كُلِّ حِيَالِ وَمِهْوَا عَلِيٍّ مِزِ اللِّيَالِي

فَا تَرْسِيَّتِهٖ

طَاوْنَهٗ كِه دَرْجَمَالَتْ كَرْدَنْدِ سِيْمَرْغَهٗ كِه يِهٖ تُوْنَامِ تُوْرِيَنْدِ
 بِلْبَايَهٗ كِه زُوْا يِ تُوْجَاهَهٗ دَرْدَنْدِ اَخِرِ تُوْجِهْ مَرْغُوْرِ بَا جِهْ خُوْرَنْدِ
 شَيْخِ كَهْتِ اِيْ بَرْدِ اَنْجَهٗ مِي كُوِيْ مَحْضَرِ شَفَقَتْ وَمُهْرِ اَيْسَتْ وَنَخِي كِه مِي زَايِ عِيْنِ جِيْ كَهْتِ
 وَخَرْدَهٗ دَفِي مَانَا مَعْلُوْمِ بَاشَدِ كِه مَزَا مَنَاوِيْ خَلَاقِ وَنَحَا سِيْمِ مِي اِيْمُوْرَمِ وَاَزَا نَا زَا كَارِي
 اَوْفَضِيْلِتِ صَبْرِ وَرَدِ بِنِي مِي اَنْدُوْرَمِ مَزَا زَا اِيْلِ اَوْفَضَالِ مَلَكِهٖ مِي كَرْدَدْ وَاَزْ فُضَالِحِ وَخِيَا
 مُسْتَقَامِ يِ شُوْدِ مَصِيْرُ زَايِ فِضْدِ هَا نَسْتِيْنِ اَلَا شِيَا

الْقَصَّةُ سُلْطَانِ سَيِّدِ جَنْتِ زِ مَعْشُوْرِ خُوْدِ كَرْدَايَنْ بُوْعِدِيْ وَوَرَزْ رُفْنَهٗ بُوْدِ جَاوِزِ شَدَقَالِمِ رِنَا
 بَا جَمِيْعِيْ اَخُوْرِ خُوْدِ اِيْمَا مَرْصُوْدِ بُوْدِ بَهْمِ زِيْنِيْدَنْ وَجِيْ كِيْ چَنْدِ كَفَشْدِ وَشِيْنِيْدَنْ وَبَعْدِ
 اَلْجَا حِ وَاَلْجَا فِ بِلْيَغِ قَلْبِ اَز سُلْطَانِ زِيْدِ شَيْخِ عَلِيٍّ بَكِ اُوْرَدْ

رَفْتَنْ عَلِيٍّ بَكِ بَارَزْجَانِ
 وَ سَايِرِ وَقَايِ حِوَاْدِثِ

وَاَلْبَقَا وَ مَسْجِدِ اَز رَنْجَنْ كَشَشْتَنْدِ وَرُظَا هَرْ شَهْرُ تُوْرُوْلِ كَرْدَدْ وَاَزْ هَا لِيْ شَهْرِ قَا صِدِيْ نِيَا مَدْ وِ بِيْجِ
 كُوْنَهٗ مِيَا وَرِ غِيْبَتِ نَمُوْدَنْدِ عَلِيٍّ بَا اَمْرُ مَشُوْرَتْ يُوْسُفِ كِه دَرْ شَهْرِ جِهْ طَرِيقِ مَدْحَا اِيْمَا رُوْجِدِ
 بَرْجِهٖ مَنُوْلِ اَنْدَا رُ دَا اَحْثِيَا اَز بَرَنْ مَدَكِهٖ دَرْ طَرَفِ شَرْيْعِ مِيَا نِ شَهْرِ رُوْلَايَتْ بَشِيْنِيْدَنْ وَنَحَا اِيْ
 مَرْزُوْعَا تِ وَ قَضِيعِ دَرْخَانِ وَ قَمِيْعِ وَ قَلْعِ بَا عِ وَ نُوْشْتَانِ مَشْغُوْلِ شُوْنْدَنْ سُلْطَانِ كَهْتِ جُوْرِيْلِ
 مَهْوَا زَهٗ اَز طَرَفِ سِيُوَا شِ صَا دَرْ زُوْا رُ دِ مَسْتَرْ دَرْدَنْدِ وَاَذَا بِلْ كَرْمَتْ اَرْوَفِ وِيْلَهٗ اَنْ كِه بَرَنْ صِيُوَا
 زُوْلِ كِيْمِ رَقَا صِدْفِ رَشِيْمِ تَا اِيْنْدِ كَحَا نِ سِيَا هٗ مَا اَز زَا اَز رَنْجَانِ تُوْجِهٗ نَمَايَنْدَنْ اَنَا اَزْ رُزْدِ مَنَنْ
 اِيْمَا تُوْا نَسْتِ بُوْدِ وَ كُوْجِ كَرْدَدْ بَدَنْ اَحِيْتِ زُوْلِ كَرْدَدْ بِيْجِ رَنْسَلَانِ دَرْ شَهْرِ اِيْنِ زَايِ وَاَعْلَامِ
 جُكْمِ هَاوَنْ نَمُوْدِ وَ مَزْدَمْ سِيُوَا نَسْتِ بِيْجِ جُوْرَا زَاوْ مَعْشُوْرِيْ مَدَنْدِ وَ لَشْكِرِ اَز رَنْجَانِ يَكِ يَكِ
 نِي كَفَشْدِ وَ نَسَبِ وَ جَا مِهٖ وَ نَا زُوْ نِيَا لَاجِ مِي سِيْنِيْدَنْدِ وَ بَعْضِيْ مَسْخُوْرِيْ كَرْدَايَنْدِ وَ بَعْضِيْ
 جُوْرُوْ وَ رَهْنَهٗ مِي كَدَا شَسْتَنْدِ وَ خَلْقِيْ نِيَا زِيْدَانِ جَا جِهٖ مُسْلِمَاتِ اَز زُوْرِيْ بَا اَمَلِ اَز رَنْجَانِ مُكَا لَهٗ
 يُوْسُفِ شَسْتَنْدِ وَ قَرَا زِيْلَانِ شُدْ كِه اَمْرِيْ شَهْرِ مِثْلِ اَمِيْرِ صُغْرَا كِه رَحْمَتِ بَرُوْدِ وَ سَا جَانِ وَ رَحْمَتِ
 وَ مَثَالِ اَوْجَلِيْ دِيْ كَرْمَتْ مَعَارُفِ وَ مَعْنِيْ جَدَا اَمْرِ عَلِيٍّ بَكِ مَقَا يِ مَعْنِيْ كِه

مفاوضه کنند قضیه بجه منتهی شود و سخن بر وجه قرار می گیرد امرای شهر بزرگو مشروط بر آن
آمدند و از امرای علمای سلطان و قلیج از سلاطین و سیدی چنان متوجه شدند و فریقین با یکدیگر
مخاطبه آن نهادند امرای شهر گفتند شما از ما چه می خواهید و غرض از آمدن چه دارید سلطان
گفت مد نیست تا جدا میز ما را بپوشانید شما مانع نیست و شما ناغایت در زدن نقصیه کرده اید
اکنون آن ایم ناچرخ خود را شما اندازید کنیم اگر کجایم از تو و الامانات اهلها
بطیب نفس و صفای خاطر تسلیم کردید زرع مرفوع شد و لا شمشیر حکمی داد و جای فاصل است
قطع و فصل قضا یا نیکو داند و عقیق جوی منی چون زناند **شعر**

ماضی ان لم تضره يد فارين بطار و مصقول وان لم يضقل
يتناول الزوج البعيد مثاله عفو و يفتح في القضاء المقفل
يفتح الوفا فالترن ليس بحجة مزجج والذرع ليس بمقل

در جواب گفتند آن بقعه ملک فلان کن بود و اخی اینک از و خریدن است سلطان گفت
شما را که امین مایید بر ما دعوی نمی زنید اول امانت تسلیم کنید بعد از آن هر که دعوی باشد
با ما مشاوعه کند و برای که داشته باشد بفریز زناند چون رجوب فاضل آمدند گفتند
شما را این تشدد و تحکم و قهر زنند که از شما ضرب شمشیری مشاهده کرده باشیم و از باطن و خصوصیت شما
کوشتالی خورده چون از قبض و ببط شما فارغیم و از زدن و قبول شما مستغنی شما را کردن چنانچه
و در مدلت و معزت چاره گیریم سلطان گفت حالا در محبت معقول و مشروع لازم یافتید
و از حد و مذهب خود را بگفت بگو و جبر ضرر فزاید و فرزند که کار بخت و بزد فند

و قضیه بزرگو و طرد انجامد و انب در میدان مناوشت اندازیم و دشت بمصارعت و مقارعت
بازیم شمشیر کاری مزدان مشاهده کنید و جالب نواری و بین کداری کردن معاینه ببینید
و دیدند که **فایز سیه**

بقدر خویش بیدار کن که زردی نداند بوزیا و ف

چون سخن بپایان رسید مزین از فریقین مقام معهود خود عود کردند و علیاک خواست که بچوکی
شهر رود و از آب فرات سایه بان زده بفرجی کند چون متوجه شد معهود می چند او
رفتند و اکثر عینا که در خیام بودند و بعضی منقرض و بیهوش و مصایح خود مشغول نگاه از میا
شهر کردی برخاست و قوی بیرون آمدند مردم در کف افکند و مزین سخن می گفتند
سلطان چون چال چنان دید ساز جزب پوشید و نواز شد و لشکر از رنجان سینه جوق شدند و چون
پایند نواز را لشکر علیاک قرب صد و پنجاه نواز فراهم آمدند سلطان علیاک را نواز که
فیر علی و خضر یک نامی سزده فرستاد و قلیج از سلاطین را میهنه و خود با دیگر نوکان بقلعه کاه
باشند علیاک چون آن چال مشاهده کرد خوف و زعیت بر او مستولی شد و چون و فرغ بر دل او
غالب گشت و عنان بکایت محیمرافت و هنک کر کرد سلطان عنان و برفت و با کراه
بصوب دشمن کشید و بمقدار پنجاه نواز بر قلب دشمن زد علیاک چون محاکم کرد و رفت
سلطان گفت از من جدا شو چون میهنه و میهنه عنان بر سلطان دیدند قوی و جرات
در ایشان پیدا شد و با دو مشیر و امای منفرجه فرجی زده خود نهادند و عنان بیاد پایان
دادند و از صحنه تبع شدند کون سلاطین چون برخاک از رنجان روان کردند و بیدار و موی نشان

حَرَّة شِكَافِ امْعَاوِ اِشْأَى دُشْمَانِ اَزْهَمِ فِرْدِزِ دُشْمَانِ اِشْأَى دُشْمَانِ اِشْأَى دُشْمَانِ
 مَقُولُ وَمَكْبُولُ كُشْتُ وَبَعْضُ مَبْرُوحٍ وَمَقْرُوحٍ دَرْ شَهْرٍ كُشْتُ وَبِكِ غَرَمَتِ دُرْتِ
 كِه سُلْطَانِ بَطْهَوْرُ زَنَائِدِ بَا مَعْلُفِ دِي چِنْد لَشْكِرِي بِشَكْتِ وَفَقِي جِنِزِ بَرْكَازِ شَا
 وَنَامِ وَنَا مَوْزِ مَلِكْتِ قَا پَر كَزْد

دَرْ شَا عَتِ مَكْنُوی بَا مَرِی شَهْرِ نَوُشْتِ كِه اَز مَادِرِبِ شَمِشِ خَوَاشِیدِ عَجَالَةِ الْوَقْتِ زَا بَرِ نِسَا
 مَبَارَزَتِ بِيَادِ فِرْدِزِ كَزْدِیمِ وَبِشِ زَوِی فِرْتَسَا دِیمِ وَبِیْدَا شَدِ كِه قَضَبِ الشُّبُوكِ كَانَتْ وَقُولِ
 كِه دَرْ زَوَعَتِ وَدِ عَوِی كِه زَانَتْ وَفَدِ غِضِّ مِّنْ فِضِّ **شعر**

وَتَعْلَمُ الْحَيَّةُ فِي الْحَرْبِ إِذَا لَقَتْ بِبِرِّهَا الْيَتِيمَ الْهَمِيمَ
 وَقَدْ عَلِمَ الْأَبْطَالُ فِي زَعِيمِهَا وَفِي لَدَى الْحَرْبِ الشَّجَاعِ الْمُرْتَجِبِ
 وَأَبُو جُودٍ مَنَاهَضَتْ وَمَنَاصِبِي خَيْرٌ وَكَوْشَالِ دُشْمَنِ وَقَامَتْ نَامُوسِ اِشْأَى دُشْمَنِ وَكَوْشِشِ بَیْشِ
 عَلَیْكَ مَشْكُورِ نِيَا مَدِ وَأَيْنِ اِجْتِهَادِ وَتَهَاضِ دَرْ طَبْعِ جَا مَدِ وَفَقْدِ جَا مَدِ وَبِهِمْ وَجْهَ مَوْزِ
 نِیْفَنَادِ اِمَا اَنْ جَرَاتِ وَبِنَالَتْ دَرْ دِلِ خَوَاصِ وَعَوَا وَفَقِ عَضْبِ اِیْتِ وَفَقِ عَضْبِ وَشُوكَتِ
 سُلْطَانِ دَرْ جَشِیمِ مَزْدَمِ زِيَادَتْ شُدِ وَبِشَكْتِ زَا مَعْلُوفِ وَبِشَكْتِ كِه اَيْنِ فَنِیغِ
 بِيَا مِّنْ اِفْدَامِ وَاقْتِيَامِ سُلْطَانِ قَامَتْ شُدِ وَبِقُوَّتِ جَا مَدِ وَشَهَامَتِ اَوْرُزْدِ شَمِزْ طِ فَرَا قَدْ

بلیت

نِیغِ تَوْ قَطْعِ وَفَضْلِ كَزْدِ شَمِزْ فَرَا كَزْدِ شَمِزْ زَوْرِ مَدِ
 وَلا جَزْمِ فَرَا كِه هَدَايَتِ هَمِ وَعِنِیْتِ نَامُوسِ حَمَلِ جَا مَدِ شُودِ كِه تَحْقِیْقِ
 اَشْخَاصِ شَرِّی بَنُوفِیو وَنَا بَدِ خُودِ زَا بِنَا یِ نَوْعِ مُسْتَدِ كَزْدِ شَمِزْ وَبِنَا یِ خُصْمِ وَفَقِ
 دَرْ وَبُوشَانْدِ وَزِمَامِ قَضِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ وَبِنَطِ
 چِنِزِ اَنْ كَزْدِ وَطَا یِ مِثَالِ اِنْ اَز بَرْدِ عِیْبِ جَلُوهِ دَهْدِ مُسَوِّجِ دَوْلَتِ وَصُولَتِ اَوْ
 كَزْدِ وَشَكْنِ اَوْ دَرْ عَقْدِ وَضَمَامِ زَا خِجِ وَفَقِ كَزْدِ شَمِزْ

اِنْ التَّعَادَةُ امْرُؤٌ يَنْدِي كَهْ اَهْلُ السَّعَادَةِ لَا بِالْقَادِرِ
 مَحْمُودٍ عَنْ اَمْرِ طَالِبِينَ لَهَا وَفَدَتْ اَوَّلِي قَوْمٍ يَنْدِي
 لَشَكْرٍ اَزْ رِجَانِ رَاجِحٍ اِنْ شَيْءٌ بَرَدَنْ اَمْدٍ وَاِنْ نَعْدُ زَيْنَه شَكْتِ كَفِّ وَارْتِ
 دَرْ كِبَانِ خَسَارِ وَاَزْ كَشِيدَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ اَصْفَتْ دَرْ سَوَاحِ هَر اَمْرٍ وَاِنْ رَاجِحِ رَاجِحِ وَاِنْ
 دَانِشْتَنْدِ كِه دِلِ اَوْزِي پِشْتِه مَحْتَانِ نِست وَرْوَدِ كَرِي كَارِ بَوْرِي كَانِ وَاِنْ شَيْءٌ
 كِه اَكْزَنْبِلِ بُوْدِ بَدِ زِيَارْتِ نِيدَنْدِ وَاَكْرِمَارِ بَارِ دَرْ هَا اَقَادِ وَاِنْ شَيْءٌ سَكَنْتِ
 فِي قَلْبِ الذِّكْرِ الرَّعْبِ بَمَا اَلْشَرِكُ وَاِنْ شَيْءٌ دَرْ حَرِيْمِ دِلِ اِيْشَانِ شَيْءٌ
 وَدَاعِ اَلْجَنِّ مَنْقِصَةٍ پِشَانِي چَالِ اِيْشَانِ كَشِيدَنْدِ شَجَاهَتِ عَوَازِ غَيْرِ بَكْرِ

فایزیه

زَهْرُ مَرْدَانِ نَدَارِي چُوْر زَانِ دَرْ خَانِه بَاشِ وَزَمِيدَنْ مِی زَوِي اَزْ نِزَارِ بَرْ مَكْرَدِ
 بَعْدِ زَانِ وَفَعِه خَبَرِ زَسِيدِ كِه اِيْزَاهِيْمِ بَكِ دَلْفَا وَاَزْ بَا غَلْبِه اَرْعَاشِ كَرْ مَدِ دَرْ رِجَانِيَا تِ
 مِی اَيْدِ فُلُجِ اَزْ سَلَكِ كِه رُشُومِ وَطَرِيقِ اَنْ جُدُ وَاِنْ كُومِي دَانِشْتِ وَرْ مَدِ خَلِ وَاِنْ رِجِ اَنْ وَفُوقِ
 شَامِلِ دَاشْتِ مَصْلَحَتِ چَنَانِ دِيْدِ كِه بِيْشِ اِيْشَانِ بَشَهْرِ دَر اَيْنِدِ فُوجِي اَزْ مَرْدَانِ كَارِ نَازِ
 وَاَهْبِتِ كَارِ زَارِ بِيْشِ دِيْشْتِ كَرْدِ اِيْشَانِ رَا طِعْمِه كِلَابِ وَاَزْ دِيَابِ وَاَلْقَمِه نَشْرُ وَاَزْ غَرَابِ نَازِ دِشْتِ
 وَاَلِي قِصْرِ نِزِ جَنِيْدِ رَا كِه كُوكَبِه شَكِيْدِ دَاشْتِ بَكْفَايَتِ اَنْ مَهْمِ تَعْيِيْرِ كَرْدِ وَاَزْ جَمُوعِ
 لَشَكْرِيْ كِه هَر اَزْ سَوَازِ رُكْعِيْدِ وَاَزْ اَهْتِمَامِ اَوْزَوَانِه كَرْدِ اَيْنِدِ چُوْنِ بَوَضِعِ مَهْمُودِ زَسِيدِ
 اَزْ لَشَكْرِ كَنِی نَدِيْدَنْدِ وَاَزْ دِشْتِ اِثْرِي نِيَا فَنَدِ هَمِ اَحْجَازِ وُلِ كَرْ دَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ عَادَتِ لَشَكْرِيَا

بَاشْدِ مَرْ كَرِ طَلَبِ عَلِيْقِ وَاِنْ شَيْءٌ حَاجِ بِيْشَرِ جَانِبِ پَرَا كَشِيدَنْدِ شَدَنْدِ نَا نَا كِه اَزْ قَالِه كُومِ سَوَازِي جَنِيْدِ
 پِيْدَا شَدَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ ثَلَاثِ شَاغِي بَكْدِشْتِ بِنَاجِ سَوَازِ فَرَا هَمِ اَمْدَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ مَعْلُومِ شَدِ كِه بِيْشَرِ قَلْبِ اِيْشَانِ
 دَرْ شَاغِي جَنَكِ قَا بَرِ شَدِ چُوْنِ جَايِ دِشْتِ جَصِيْرِ بُوْدِ وَاِنْ شَيْءٌ مَشْرِفِ جَنِيْدِ كَهْتِ نَدِيْدِ
 اَنْشْتِ كِه مَایَعِيَانِ بَارِ كِزِيْمِ وَاِيْشَانِ زَا بَهَا مَوْنِ كِشِيْرِ تَارِ اِيْشَانِ حَقَرِ نَوَانِيْمِ اَفْتِ وَاِنْ شَيْءٌ جَمُوعِ
 لَشَكْرِ اَزْ نِزَارِي عَافَا اِلَا هِيْ جَنِيْدِ مَعْلُومِ كِه بَرِ صَوْرَتِ وَاَقِيفِ بُوْدِ چُوْنِ زَوِي بَصِيْحِ
 نِهَادَنْدِ وِشْتِ بَرِ دِشْتِ كَرْدَنْدِ عَامَه لَشَكْرِ اَكْمَانِ اَقَادِ كِه مِی كَرْ بَرِ دِشْتِ كِزِيْمِ زَوِي بَاهِرِ
 نِهَادَنْدِ اَنهَا فَرِصَتِ غَنِيْمَتِ شَمَرِ دَنْدِ وَاَزْ قَفَايِ اِيْشَانِ اَقَادِ وَاِنْ شَيْءٌ وَاِنْ شَيْءٌ بِيْشَرِ زَوِي
 اَزْ اِيْشَانِ بَقْلِ اَوْزِ دَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ رَا كِه شَا لَشَكْرِ كَرْدِ وَاِنْ شَيْءٌ كَرْ دَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ جَمُوعِ
 كَرْ خَنَدِ زَوِي بَعْدِ كَرْ نِهَادَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ اَزْ نِزَارِ حَالِ نِزَارِ سُلْطَانِ بَا كُوكَبِه خُودِ بَرِ سَبِيْلِ
 طَلِيْعِه بَطْرَفِ شَهْرِ زَقْنِه بُوْدِ نَا كَاهِ غَلْفَه شِيْدِ كِه اَزْ شَهْرِ مَدِ وَاِنْ شَيْءٌ دَرْ مَرْوْمِ اَقَادِ
 وَاِنْ شَيْءٌ مِی زَدَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ شَاغِي مِی بُوْدِ دَنْدِ وَاِنْ شَيْءٌ غَرَبِ وَاِنْ شَيْءٌ فَرْدِ اَدَتِ مِی كَشْتِ اِنَا رَا وَاَلِ جَنَكِ
 بُوْشِيْدَنْدِ سُلْطَانِ چُوْنِ اَنْ چَالِ مَشَاهِدِ كَرْدِ وَاِنْ شَيْءٌ فَرْدِ كِه هَا نِهَارِ سَوَازِ
 دَرْ سِلَاجِ زَقْنِشْدِ وَاِنْ شَيْءٌ مَكْمَلِ شَدِ بِيْزُوْنِ اَيْنِدِ طَرِيقِ اِيْشَانِ وَاِنْ شَيْءٌ مَدِ وَاِنْ شَيْءٌ مَدِ
 اِيْشَانِ اَزْ شَهْرِ بِيْزُوْنِ اَيْنِدِ وَاِنْ شَيْءٌ بَرِ دِشْتِ شُوْنِ زَنْبَرِ اِيْشَانِ بَرِ دِشْتِ وَاِنْ شَيْءٌ
 بِيْشَرِي رَا مَشْكُرِ كَرْدِ بَا شِيْدِ وَاِنْ شَيْءٌ فَرِصَتِ دَرْ قَلْبِ اِيْشَانِ وَاِنْ شَيْءٌ بَرِ دِشْتِ
 شَا رِجَانِ وَاِنْ شَيْءٌ لَشَكْرِ مَشْغُولِ شَدِ چُوْنِ حَبِيْبِ اِيْشَانِ اَيْنِدِ سَوَازِ شَدِ وَاِنْ شَيْءٌ سُلْطَانِ
 چُوْنِ بَرِ دِشْتِ اَوْزِ اَمْسْتِ فَا تِلْجِي كِه مِهْمِه صَاحِبِه دَرْ شَهْرِ دَرْ مَرْوْمِ مَدِ

بود چون او را به شعور دید با او سخن گفت و چون منافق پیش رفت لشکر از شهر بیرون
آمد صفهایم از ایشان **ع**ایک بزرگتر جز رفت و خواست که برایشان جمله زد
سلطان پیش آمد و گفت تعجیل مکن تا لشکر مجموع و مرتب شود آنگاه جمله بزم درج
گفت پنداری من اینک از مثل شما می دانم و از مبارزت و مهارت آن فایزیم **س**لطان
گفت اگر می دانستی ندیدم زوجهی دیگر می کردی چه اگر ایشان بزرگو جمله کنند ترا
مقاومت ایشان نخواهد بود و بضرورت زوی بگریز آوری **و** چون تو پشت نموده باشی جمیع
لشکر منهرم شوند و ناموس برباد رود **ب**ی احوال این سخن بشنید باز گشت و لشکر
خود را از جنس دیگر بگردانید **س**لطان نیز با گوکبه خود متعاقب او بگشت و فلیح
از سلطان با فوجی همیشه آمد و اثر جرب مشعل شد **س**لطان پیش علی بک دوایند و گفت
فلیح نیز زوی زوری باد آموز شبان قدم می باید نمود و شوقی که نصرت و فخر را منظر بود سلطان
پیش خواند و قضیه جنید و انهرام لشکر زینبیل اجمال در میان نهاد سلطان به تعزیر
و تجیز گفت نزل و نقل فلان خود را نباید داد که بیازی بانی جل جلاله هیز شاعت
جنید نیز کس و جمع این شمل زوجهی ای کمال و نوعی اجمل بجای آورده شود و ذلک **ع**لی الله
نیز **ع**ایک فلیح از سلطان را پیش خواند و قضیه جنید با او باز زد و از استماع آن جنید بزم
رفت و فکر هر دو روان قرار گرفت **ک**ه مزدان دل آوز و مبارزان نام آوز را که در قلب
و جانی اند بنیایم از سلطان ملحق سازند و او در مقابل دشمن آید تا ایشان از جنس باز گردند
و بطرف معسر گزینند و این فکری خطا و زای ناصواب بود و نتیجه آن بعینه قضیه جنید بود

چیز زوی از دشمن گردانیدن و قضا نمودن او را بر خود چیرگی ساختن باشد مع فلیح از سلطان با خلاصه
لشکر بادی دشمن مقابل کرد و قلب ایشان را اندکی با ترشت اند و از میسرت ایشان مثل
طغرل بک جل جلاله که مزب میباز و نامدار بود و در از امیر مطهر بن فلیح از سلطان جمله کرد چون
آن صدمه بدید از علی بک مدد خواست سلطان را بمداد و فرستاد و حال آنکه مزدان که از همه پیش
فلیح از سلطان بودند **س**لطان بای دزد کاب عیبت استوار ساخت و عیان توکل در دست گرفت
و با مقدار پانزده سوار چون بر قحطی و بیج عاصفت برایشان ناخست و ایشان هر از سوار بودند
و هنوز مقدار منافق در میان ماند بود که نصرت از مهتبت نهادت و رسیدت گرفت و آب فلیح
نحوی دولت روان شد و آن مدایز پشت بدادند و از فوط خضر و از کسار زوی هر یک نهاد
کانهم جرم شدند **و** سلطان نیز فوجی
و فرد دولت بجهای آن نیز دمه فلیح در قفای ایشان می یافت و یک یک از هدف نیز ملاک و واران
می ساخت تا سرانجام خود را در شهر انداختند **ب**قامه را و فایده جان و وابسته اما خود
ساختند **م**غرمای فلیح از سلطان چون از آنجک از جوی زمشان گذردند را از هر بیت
گرفتند و کاری چنان معطر و می ایستادند که برب دست کمی شد و خندان بظفر
و شدت بفرج منقلب گشتند و علی بک در جوی حیات **س**لطان نیز در که سلطان
از جنک باز آید و با بنیایم القمه تخیم رفت لشکر **س**لطان چون از فوط خضر و از کسار زوی هر یک نهاد
یافتند بیرون ساختند **و** در عقب سلطان فدا و در دور دست گرفتند و محال نداشتند که
زودیک آید سلطان عاصفته عیان کشید و از دست زدیک شوند و دست بر می دیگر

نماید چون آن فرصت میسر نشد از دور بایشان ناخت **نَلَاكَ إِذَا كَرَّةُ خَابِرَةٍ**
 روی به سریت آوردند و خود را در شهر افکندند **سَلْطَانُ مَشْكَوْرٍ التَّعْبِ وَمِنْ صَوْلِ اللّٰهِ**
 روی معین کن نهاد **وَجَوْنُ زَوْلٍ كَرْدِ عَلِيَّكَ وَنَسِيْدِي جَنَامُ مُمْبَكَمٍ بَشْتَنَدُو كَهْ**
 چند زبان ایشان فرو بست و نگفتند تو در چه کار بودی و از کجای می آیی **وَأَيْنَهُمْ يَنْظُرُونَ**
إِلَيْكَ نَدُو رَاغِبُهُمْ كَالَّذِي يُغْشِي عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ

فَلَا تَقْوُرُ لِحَايِنْدِي فَانْهَآ معذرتی در حضور من مکن
وَفِي قَيْبٍ مِّنْ مَّجْدِ الشَّمْسِ نَوْهَا و بجهت از اینها بضرب

اما کافی از اعیان مملکت که آینه دل از رنگ نفاق صافی داشتند و صمیم ضمیر از مرض غرض
 خالی از آنجا که شرط انصاف و طریق حقیقت زمره دعا و شایع و زنا شدند و نیکاد
 می خواندند و بر سلطان می دیدند و حضرت عزت را تعالی جفا نجات شکر می آوردند و بجهت حق
 می گفتند **اَكْرَهَ جَوْتِ اَلِیْزَنْدِجِ كَهْ وَصُودِ الشَّرِّ زَادِ فِیْهِ وَمَانِعٍ كَرْدِ اِنْدِی صَرْفِ**
اِیْنَ فَنَیْ هَا بِمَجُورِ عَالِ خَرَابِ كَرْدِی وَنَسِیْلِ اِیْحَادِیْ مَشْكَارِ خَنَدِ دَر زَكَانِ دِیْزُودِ وِلَتِ
اِنْدَاخِی وَ قَلِیْعِ اَز سَلَا نَ كِهْ شِیْرِ شَرْقِ نَبَرْدِ وِیْزِیَا نَ هَرْ كَرْمِ وُشَرْ دِی رَحِیْتِ كَفْتِ مَشْنِ
 خدای را که وجود بزرگوار این مزد را سبب بخت خلیفگی گردانید **وَمَسْأَلِیْ مَشْكَوْرٍ وَاَعْمَالِ**
مَبْرُورِ اَوْزَا وَاِطْعَمَ نَحَاتِ وَفَلَا رَیْ قَوْمِی سَا حَتِ نَابِیْكَ قَدَمِ ثَابِتِ وِعِزِّمَ رَا نَحْ كِهْ دَر كِ اَز دَكَا زِ
 مملکتی پیش برد که اشک زنه پای و در میان بودی یک از ازد دست زفته بود و آب از سر گذاشته

شعر

چای که جواب لشکر میداد **شَمِیْرُ رَا بَا نَ دَر زَا نَسْتِ اَنجَا**
 خلافت از افاضت و جانب و افاضل و وایط بر نیل از مومبت **عُضْمِ شَكْرَهَا كَرْدَنَدُ وِبَادِ ذَاكَ**
 این عصیت کبری شکر نهاد **دَدَنَدُ رَا عَلَیْكَ وَنَسِیْدِی جَنَامُ مُمْبَكَمٍ بَشْتَنَدُو كَهْ**
 افتاده بود و خنای و رشک کوشید آمد **وَالْحِیْوَ اِیْشُو**
 و آفرین در صد داغ و آمو **سَلْطَانُ رَا بَا نَ كِهْ اِنْشِیْخَفَ وَاَنْ رَصْدِ چندان بجای عسکری بزرگ**
 غایت شد و تواضع جلد از من **كِرَامَتِ اِلْقِطَاعِ مَقَاتِ وَاَزْ نَقَاعِ مَلَا نَیْ اَنْ دَوْرُكِ رَا بَوَاتِ**
 رفت و گشت

فایده سیم

اول آنکه نسیازم اندرون کنی **جَنُودُ زَجِهْ كُنْهْ كُوْرُ خُودِ بَزَجِ دَر اَسْتِ**
 و زوئی سیدی چشم را ماده نفاق و حرکت مد بود و بین شفاء منقح شد **دَر غِیْبَتِ سَلْطَانِ**
 می گفت **عَجَبُ رَیْنِ مَزْدُمِ كِهْ اَوْزِ اَجْدِیْنِیْ نِیْشَانِیْدِ وِیْ دِیْجِ وِشَیْ كُوْرُ كُنْهْ وِجَا نَ اَنْ اَوْمِیْزِ**
 بدشمن نرساید و کانی پیش این نگردد **وَاَنْ كُوْرُ اَلْقِیْطِ اِصْفِ رَحْمَتِ خُودِی جَعْدِ**
 و چند دماغ محض کزد آمد بود از فتنه داشت که دشمن که باب بود جمله می زد و از دور
 سر خود گرفته جاز ناک پای می کردند **شَمِیْرُ دِیْزُودِ وَاَنْ رَا نَسِیْدِی وَ مَصَا رَهْ اَو**
 بجهت وجه توان پیوستن

مصراع

و خلاص یافت

دزان اشا خبر ز رسید که جلالت اصفها نشاء خاتون از بغداد بالموال و اسباب بسیار
و نفاست و نفعات و ثمنان منوجه سیوان بود چون باز زن الزوم رسید و ز دوشاه نامی که واپس
آن بقعه بود و دم از مصا و عبت امیر مطهر زنی ز داور باز داشته مبالغی و جوی از نقد و حبش
و جواهر و اعلا و خیل و نعل و رویت و عبتی شد است در این خلاص او را زدند و هر یک
مصلحتی اندیشیدند تا آخر اتفاق کردند که لشکر زو لای او کشند و بخوابی مشغول
شوند تا بصلح و مهاده در میان آید انگاه بدان واسطه گرفتاران و موال را از روم نفک کردند و او را
از قید و زن آورد چون آن عزمت با مضار رسانیدند مشایخ و موالی شهر بنویسند
و آن غرض حصول پیوست و بنیوان مراجعت کردند چنانکه گفته اند بحاکم و العنا و انوار

و اکثرای سلطان زاکار بستندی و مخرج معقول بشیدندی و اجابت و اوان از هر نوع حاصل
شدی و چندین اخراجات یقناعی و تعب و مشقت سفر و لا غرض شدن دواب و دیگر شداید
و دواهی بملا و واقع نشدی و سلطان زاکار نهضت اعتبار از اخیار زاکار از مداخلت
در قضایا و تجارب آموز و افحام در معارک و مسالک و معرفت مواز و مصار و ان حاصل شد
و چون زونی چند یکدست اصفها نشاء خاتون رسید و زکند ز راه جیمی را که با شقیاب
اوز قند بودند که زو و انا را از خود زجانید و همه ز ملول و مشغول گردانید و چون با عایک
نسبتی عالی داشت ممکنان از مطا و عبت و طوعا او کزها خد و زی بود و و خاتون
میخواست که اخیار زاکار جزوی عایک بدست فرو کرد چنانکه در رضای او هیچ قضیه از
قضایای ملک بقصد رسید و زو جیمی که چار و عهد شاه زاده شیخ علی در زندان بود
منوط بود و تسلط کلی داشت چون عایک را مراجع دیگ کرد و غرض خاتون از روم نشی و جوی
می کرد که سلطان و شیدی جناب مایع این معنی می شود و می خواهند که او صاحب اخیار
شود و نیز واسطه از ایشان که در زنی در دل گرفت از زوی ایشان زید خود خواند و ملاطفتی چند
فرمود و گفت معتمدی را از خواص پیش فرزندم فرستادم آمد و گفت زکند که دختری از ترالقا
می کند که از قوم و قبایل باشد و بصلاح و عفاف موصوف و از برادر دکان من
دختری هست بدین صفت آراسته و امرا یزک و زاکار میخواستند زنی کرده اند چون او را
من دختر خواست او را بدو فرستادم و بعد از مدتی معلوم شد که بدعا التفات نموده
و زکانه لا یقن کند ما کون می خواهند که پیش او زوید و این صورت را بنوعی که صلاح باشد

بفرستاید تا اگر از ادب دارد در جباله خود آورد و حیه از آن بهتر که دو جگر کوشه
خود را با یکدیگر بکشد و اگر رغبت ندارد اجازت دهد تا دختر را پیش خود آورد
چون سلطان این رسالت را کرد **علی** گفت تو بر قضیه که مرا واقع شدن است اطلاع
ندانی و آن همان صورت بود که در آن زننه است که با خواجه بک شو کند خورده بود که
وضع که در میان ایشان واقع است با دیگری نباشد مگر اجازت خواهد بک و اگر خلاف
کند طلاق واقع باشد و آن شغل باشد چنانچه در سنن او بفعل میوست
چون قضیه بغایت شیع بود با سلطان نصیح نتوانست کرد **و** این مقدار از کف که من
من بکلی شو کند خورده ام و آن شو کند خلاف شدن طلاق واقع است اکنون می خواهد که
ز در نکاح آورم و نیز چنانست این قدر فوری حاصل شدن بود که نکاح فصولی کند و امضای
آن بفعل باشد نه مجرد قول و بعد از آن قضیه را به نحوی مضمون فوری خواسته بود و روزی
پنجمی آمد **سلطان** گفت اکنون تو بر حال خود باش تا اینچ من دائم بجای آورم و مقصود
هم آن فوری بود که جمال زن موجب کند و چو واقعیه فاجع بود و باجن اطهار از آن قضیه
داشت سلطان گفت مرا وکیل ساخت که فلان شب آمدن زنا تم و ایام رمضان بود
علی بخشن کرد از مزدم شنید که فلان شب نکاح خواهند کرد بنسبتی چنانم گفت
در شب معهودی باید که بخانه اوزوی و آنجا افطار کنی **سلطان** شنید که هی پیش **علی**
رفت سلطان گفت بنسبتی چنانم امشب پیش شما خواهد آمد چون از شنید برخاست
و آن شب با نسبتی چنانم افطار کرد و پیش خانون فرستاد که امشب قضیه در توقف افاد

و شیو دیگر قرار کرد و همان صورت واقع شد بدان سبب که هم با شازن **علی** شنید
چنان سلطان را در شب موعود دعوت کرده بود حیه **علی** می خواست که آن عزیمت
بجا نرشد و خانون بعیت آنک عبانی از سلطان و نسبتی چنانم در خاطر داشت پیش **علی**
ز قعه نوشت که کما هو نایب در خانه وزیر و گاه وزیر در خانه نایب خلوت صحبت های دارند
و ندب های کنند و تو نیز حال غافل حاضر وقت خود باش و او آن ز قعه را نگاه می داشت اگر
چه می دانست بر خصیت و اجازت او خانه یکدیگر می روند اما بدان سبب که چنانچه بسیار
می خود خیالات فانی می کرد **و** انواع و جواهری را شو کند داده بود که هر چند زیور می شنوید
مرا اعلام دهید تا عید شد و مدتی بود که **علی** را باجن ملاقات نیافته بود و آنست
نکاح و سلطان را نیز چون از هر کس است او معلوم شدن بود که آن نکاح را خواهاز نیست در آن
باب تهاون نموده بود و در تمسیت آن تعال کرد **علی** نیز پیش خانون فرستاد که جشن
عید کجا سازم که خانون نیز آنجا حاضر شود **و** خانون در چشم رفت و گفت ز قعه ای که است
و یکبار پیش من نیامد و یک شب در خانه من ایستاد **و** خانون در جشن عید با من
مشورت میکند او که باشد و جشن و این اوجه بود و امثال این سخنان موجب زلزل
فایده چون غضب او از **علی** عریه داشت او نیز در قهر شد و فخر آغان نهاد سلطان
تسکین مواد و جیب را گفت جات که خانون این نوع سعی گفته باشد **و** قهر حال
شما را ادب فرزند **علی** می باید کرد **و** **علی** به آن حال ز قعه بیرون آورد که خانون را در
باب شما چه نوشته است سلطان چون مضمون مکتوب واقف گشت گفت آنجا

اَوْ بِنُوعِي كَرَمِي كِه مُوجِبِ تَوْبَةِ اَوْ عِبَرَتِ دِيكَرَانِ بُوِي

وَاِنْ بَرَكْ اَرْكَفِيَّتْ كِيَه وَجَنَدِي كِه عَلِي بَكْ وَنَسِيْدِي جَنَامِ دَرِيَانِ سُلْطَانِ مِي سِيكَالِدِيْدَ اَعْلَاهُ
مِي دَاغِ وَارَكْدُوْنِيَه كِه بَا اَوْدَاشَنْدِ تَعْيِيْنِي كَرْدِ وَارِشَا بِرْ جَالَاتِ اَيْنْدِ خَبَرِي دَاغِ وَنَاغَايَتِ زَانَا
اَنْ چِيْزِهَا مَشَاهِدِي مِي زُوْدِ وَچُوْنِ اَقَابِ بِنْفَطَهْ عُنْدَالِ رَسِيْعِي رَسِيْدِ وَارِجَا وَانْجَايِ عَالِي حُوْرْ
بَاغِ اَرْزَمِ نَازِه وَخَرَمِ شَكْسْتِ اَمْرَايِ اَلْوَرِ اَرْطَافِ وَجَوَابِ رَسِيْدِيْدِ وَبَعْدِ اَرْ تَقْدِيْمِ مَرَاتِبِ مَحْدِ
وَمِيْدَقْوَا عِدَا خَطِ صِرْ وَدُوْخِ اَمِي وَشَرَايِي وَلَوْ اَرْزَمِ اَنْ عَلِي بَكْ زَا بَوَاضِيْعِ خُوْدِ دَعُوْتِ كَرْدِيْدَ نَارِي
اَمِيْرِ عَلِي نَامِي رَا كِه بِيْدِ كُوْنِي وَدُرُشْتِ خُوِي مَشْهُوْرِ وَمَدْ كُوْرُوْدِ وَنَحَاثَتِ نَفْسِ وَجَهْلِيَّتِ ضِيْعِ وَكَفَرِيَّتِ

مِرْاَجِ اَنْكَسْتِ نَامِي عَالِمِ بَطْلِبِ سُلْطَانِ فَرِيْشَادِ چُوْنِ چَاغَزِيْدِ كَهْتِ مِي دَلِي كِه بَا عِيْشِ بَرِ اَنْشِيْصَا
چِيْشْتِ كَهْتِ تَهْ كَهْتِ اَنْفَاوْ كَرْدِه اَنْدِ كِه اَمْرَايِ مَعْمُوْلِ زَا بِيْشِيْرِيْدِ شَمَارِ اَلَا نِ مِي چُوَانِيْدِ سُلْطَانِ
كَهْتِ اَنْ هِيْجِي اَفْتِنْدَنَاكْ اَيْنِ اَشْرَهْمِ اَفْرُوْخَه تُوْا شَدُوْنِ بِيْرِيْكِ اَنْكِيْخَه تُوْوِ چُوْنِ بِيْشِ
عَلِي بَكْ زَفْتِ بَانَسِيْدِي جَنَامِ كِه عَقْلِي كَا وَنَفْسِ نَاطِقَهْ اُوْدُوْدِ خَلُوْتِ شَاخَه بُوْدِ زُوِي سُلْطَانِ
اَوْزْدُوْ كَهْتِ مِي چُوَاهَمِ كِه اَمْرَايِ مَعْمُوْلِ زَا بِيْشِيْرِيْمِ دَرِيْنِ رَايِ جِهِي كُوِي وَمَصِيْلَتِ جِهِي
سُلْطَانِ كَهْتِ مَقْصُوْدِ اَرْ كَرْتَرِ اِيْشَانِ چِيْشْتِ وَفَايِدِ كَدَامِ كَهْتِ بِيْشِيْرِ جَا بِيْ شَا دَكَلَبِي دُشْمَنِيْمَنْ
وَمِي شُوْمِ كِه كَخَانَه بَرَادَرِ اَنْ خُوْلَجِه بَكْ مَدِ اَشْتِ مَرَايِشَانِ زَا مِي كِيْرِمِ نَا اَوْدِ اَمْرِ سِيَا رِيْدِ سُلْطَانِ
كَهْتِ چُوْنِ اِيْشَانِ زَا بِيْشِيْرِي بِيْدَنَامِي وَيِيْ اَرْزِي دَرِ عَالَمِ فَاشَرِي وَجِيْ كَامِ وَصِيَادِي اَطْرَافِ
كِه اَبَرِ بِيْشُوْنِدِ اَرْ تُوْمِيْدِ وَمُوْهَمِ شُوْنِدِ وَطَرِ عِلْقُوْقِ وَعِيْصِيَانِ بِيْشِيْرِيْدِ وَجِيْعِي رَا كِه
بِيْشِيْرِ تُوْمَلَا رِمِ اَنْدِ اَعْتِقَادِ دَرِ جِهِي تُوْا شَدُوْدِ وَبِرْقُوْتِ وَفِعْلِ بُوُوُوْ وَاعْتِمَادِ نَامَانْدِ وَبَعْدِ اَرْ
اَرْزِيْ كَابِ اَيْنِ مَحْظُوْرَاتِ بِيْجَمَلِ كِه مُزَادِ تُوْجِيْعُوْلِ رِيْدِنْدِ جِهِي جَمْعِي كِه عَرَمِ تُوْبِيْشِ اِيْشَانِيْشِ
بَا اَيْنِ اَمْرِ اَعْلَافِي نِيْشِ وَسَايِدِ كِه اَوْزِ اَمْرِ سِيَا رِيْدِ وَارِشَا عِيْمَا وَخِصَّةْ عَشُوْرِ اَحْمَدِي
مِيْدِ اَيْنِ كِه مِيْجَلِبِ خَلَاوِجِ اَوْمَلِكِيْنِيْتِ اَقْدَمِ نُوْدِه بِيْشِيْرِيْ جِهِي وَبِيْشِيْرِيْ
شَهْرَتِ يَافَتِه اَزْ اَنْوَالِ بَقَايِيْشِ

شعبه

اَفْعَنْكَ لَا يَذْهَبُ بِكَ اَللّٰهُ مَذْهَبُ فَانْكَ مَخْلُوْقٌ وَلَسْتَ بِمَخْلُوْطٍ

وَدِيْكَرِ اَنْ اَلِ دَرِ شَرْعِ مَرْوُوْتِ وَمَرْفُوْ اَوْنَا شَدِ كِه غَرِيْبِيْ جِهِي بَصِيْطِ مَكْ اَرْزَمِ وَعُوْرِ
تُوْنِيْ سَابِقَهْ جُحُوْقِي كِه زَا اَمْرِ اِيْشَانِ ثَابِتِ اَبَدِ اَبْخِيَا رَا اَرْ اَدَتِ زُوِي بِيْدِنَا كِه تُوْا اَوْزْدِه اَبَشَدِ

و بختی ظنی که بکرم و ارادت تو داشته پیش تو آمدن و ترابا مارت قبول کرده بنسب غرض
 جزوی که میسر شود یا نشود ایشان را مقید نمانی و بی جرم و جای خلیب و خاندن جنس
 نشانی و دشمن خود کردانی نازبان بقدح و طعنه و کشتاید و غرض ترا بداند از تریف
 و تهنیت بخایند و گویند

شعر

امید و از بود آدمی بختی ز کجایان مزاحمت تو او مید نیست شرم نشان
 صواب آنست که بایشان شیوه مکلف و موانع پیش بگیری و تقریب و ترجیب
 بوی و این نمانی و هر یک را بطبعی لایق و تشریف زای اختصاص و امتیاز دهی و انکار در زای
 خور و عیاری دلکش بگوئی که از آنجا که و فوراً خلاص رود و لخواهی شما انت میخواستیم که بنیز
 حاجی شاد کاهی را که مدعی و مخالف منست و پیوسته بکرم و مفید مشغول بخت بدین
 بدست آید و بنماید به ناصدق نیست و صفای طوبی شما را محقق و میزهر کند
 و چون این جور دمت همت مرآت کرده باشید و از خدمت بجای و زدمی هر چند مشغول
 و مامول شما باشد مبدول و مقبول دازم و شما را محال اعماد و بخت دهم چون سخن از بخت
 عقد و بخت بود منته داشت و همین شخص را که بطلب سلطان فرستاده بود بخود
 ایشان زنده گردانید و شنیدی چنان گفت ای خدای دازد که مرای مغول این قضیه
 شعور یافته باشند و منبرم شوند صلاح در نیت که تونور شوی و کرد که چهار بنضام
 بر سر باز فرستاد چون یک زمان بگذشت کردت دوت مد که مرکز بختد علیک
 سب خوست حاجت بود بر مرکب سلطان نواز شد و صوب یکتان براند سلطان بر نیت که

از نوکران نواز شد و بدین رسید امر از کسب و فراغ بودند و در دت معمود اینست نمود
 در شاعت بفرمود تا مجموع را از اسب فرو کشیدند و عریان و کربان در زنجیر کردند و با شوار و
 شتر دست تغلب بر آوردند و هر جا مغول می یافتند برهنه می کشیدند تا مقدار صد و پنجاه
 نفر آدمی را بی جرم و جانی کز قافزار نکال و عقاب کردند و علیک چون دید که کار
 خام است و زاری فرجام گفت تدبیر چنت سلطان گفت صوب دید من قبول کردی و فرصت
 فوت شد اکنون چاره می باید انیخت که قیصر به از مغول نماند و آن بر نخواست کرد با جاع
 کز قافزاران و غیره به محال یافتند و ولایت را غارت کرده بطرف قشلا و رفتند و بنیز
 حاجی شاد کاهی را بر وجهی که سلطان مقدمه قتل آن خود بود و گفته خانه خود فرستاد
 و آن عرض بخواست و رسید و امیری چند از مغول در سیواش کز قافزار ماندند و علیک
 هنر و زور همت ایشان طعام و شراب و بنا بر مایحتاج می فرستاد و خود در شرف شب بر دربان

می رفت و اینست او میگوید
 رفت علیک

**پسیدی چنانم و وفات یافت
 بعزت طلعت**

چون مدتی بگذشت علیک را عزیمت آمانیه و انتقام شنیدی چنان مصمم شد سلطان گفت
 بایونف چلی بکوی باقریان کند و صدقه باز اینست و مدد که در جهت او
 خواست بریشان دید که گفت چون دیدی گفت دیده که بر روی زیدند سلطان زاده

در خاطر آمد که نرو علیک انت دلاکت کد زانک میان ایشان جدی افتد و هم در آن ولا
 السلطان گفت چیزی بگو که جهت تو نیز خوی ناموفق دیدم گفت بانی چه دیدی بنهان
 داشت ناخر از نیندی چنان بر نیند گفت دید که نور نیوان منهدم شد و توانا کردند درو
 فرورفته فی الحال در ضمیر سلطان آمد که علیک که حافظ و حامی ملک انت وفات خواهد یافت
 و جرات و ریاست مملکت در گردن من خواهد افتاد و مطلقا مصداق آن ز موز و انشا زان
 بود که عجا به و اولیا رضوان الله علیهم نوما و یقظه ازان خبر داده بودند و و توقو کلی
 جا می شد و علیک بوجه اما نسیه خیمه یز و ز و چون یک مزاجه زفت خیزد دند که
 که موی آجیده منعقد شد و با و طاعون ظاهر گشته انت عظیم خائف شد و پیش
 ازان همیشه از سلطان سوال کردی که ممکن هست که آدمی بشیر از اجل میزد یا ازان خلاص
 یابد گفت هیچ یکی آری و صورت قابل امکان نیست و هر دم این مسئله نکش می کرد
 سلطان گفت اگر زدی در خاطر می آید بشهر مراجعت کنیم تا چون هو صبح شود و آن
 مرتفع گردد متوجه شویم در جواب گفت چون اجل معلوم و قضای مجنوم تعیین و نبد
 نمی بدید و وقت دوزالته کار انت اخبر و حیا طر فایده چه باشد و همچنان کلف
 زجلا و الموحرا خرف میان خوف و زجا باز تواناد زفت و در اندام و اجمه منزلت بودند آن
 مرض در میان مرده پیدا شد و هر روز سوز می شد و بعلک شک ز سیزان می کرد و زجیه
 وقت را تعلل می نمود و ازان جهت که چیزی بشکست می زد و زنی و او در جزیه جمع
 شد بود و نفوذ و جت ترش ز فراده ملک در فکر آن غرق شد بود و که گفتی این ز

در جامی دفن می باید کرد و که گفت بعضی از ازان بخارت می باید فرستاد و مثل این سخن یک
 و کلمات خنیز که علامت زوال دولت و انحلال نعمت و جمعیت باشد بزبان می زاند
 و نمی دانست که پلنگ اجل در کمین است و مدت عمر میر

پیش ازان دم که کاز بسته شود بقاعنت بدو رسیدن از
 چند باشی در زنگشت خراب پای بسته بدست آرد و نیاز
 دل بیزد از این جهنم جهان پای در کشید من اعزاز
 و یک پال پیش بود که یکدم ز ز و یکم غله بشکست داده بود و با وجود این نقص و نقیض
 سفرهای دوز و زاز کردی و با نودان خطاب و عتاب نمودی و بدانست که پادشاه راد ز
 انتمالت خواطر خیل و چشم و انشعاط قلوب چون و خدمت هیچ مهزکیای چون جود و سخا
 تواند بود چه اچنان دانه ایست که مرغ دها بدو صید نور کند و کرم دمی که گرد
 آزاد کان از دوز قید توان آورد

تعظیا نواب سخت و فیه زی سائب و شفاء بصفه
 و یضهر عیب مزه فی شایع و لیس و جهنم جمیع سخت و
 در توارخ منصور انت و در فوه مذکور که خنیز و زور نیست ماری بود که عقلم و وفور و شفاء
 از اینه با عی طویا و حامی عزیز دشت و در انیس موشک و عصاره صیاب که در دقیقه فرو کشید
 یکی ز منهایان بنم پادشاه را نید که نیست ماری سر عبق و و جیبیا در دوز و کوفت و فصول
 می جان زد و عبقری خلع ز بقه طاعت داری و خد شکار و مدد کرد و پای را دین هوا

و جانپازی بیرون خواهد نهاد خیر و با خواص حضرت وثقات دولت مشورت کرد بعد از
 تفکر و تدبر و تعمق و نامت صواب چنان دیدند که او را مقید کنند خیر و از رای
 پیشین داشت و بران جمله قرار دادند تا روز دیگر که بلك بازگاه با شرافت و اعیان
 منظم گشت و هر يك در مراتب خود قرار گرفتند خیر و نیکیها را از آن خواند و بالآخر از موضع
 معهود نماند و بزرگ رفعت و کرامت انحصار داد و ذکر قرآن و مژگان و علی
 ملازمین بر زبان زانند و عزایب و موایب را و آن مخصوص گردانید و بخواهر و نفاق
 و وایات و اقطاع منظم هر ساخت تا عیار کینه از پناحت پینه او مزیف گشت
 و ماده بغض و عداوت از صمیم دل او منفرع گشت و لایحاله سبب آن جقد و جنون چنان
 بود مالی با جا هم و چون از چرمان بوجدان پیوست و از لبح مصلوب و مرغوب او بود چهره وافر
 و نصیب ضایع یافت عنان همت از منبت خلافت یافت و آینه ضمیر از رنگ کدورت صافی کرد
کتابخانه حبه اخوانه **فایزیه**
 نزد حضرت آباد که بخشن عمل که اعتماد بقا را نشاید این نیکان
 بزد و هیچ نبرد نیک جمع کرد و بخورد بخور بخشیدن ای که می توانی هات
 چو چیزی از تو بغیر زنده فواید که ز تو خویش زدن تو می جویم همان
 و ز رای هایون رای که صلیح جان در قید دین بودند چون از صورت مشاهده کردند
 بحضرت عرضه داشتند که فتح عربیت میمون و عدول از رای هایون را موجب چه بود
 خیر و گفت من زی شما دگر کون کردم و ز قوفی که زفته بود تجاوز نمودم و هرگز

فتور ناوون و نفق در عزایم من راه نیافته است و حضور خصل و حیل در رای من منظر عرف شدن و اتفاق
 کلمه بر قید بود و من در آن نامت کردم هیچ قیدی بحکم زرقید چنان ندیدم و هیچ
 بندی ایشان را ز بند عطا نیافته چه فریدی که بزدشت برای نفس بقوت قصع و حیل اجل زود
 اچلال بدیزد و از اثبات و دوایب شد بدین دل او که با دشوار تر شد و اعضا و اجزای
 و خدم او در قید ایشان کشیدم و طوق اصطناع بزرگ کردن او نهادم از آن جهت که اصلش
 و هرگاه که اصل در قید باشد فروغ بیعت و التزام مقید باشند و از او اما موز و دیگر
 املت بداهن نوهان بزدین شود و بند کمر چون بزد از او نشیند هیچ الت شود نشود
 و هیچ عذرت و اهبت فرموده نکرد **شعر**
 وقیدت نفسی در کج مجبته و من وجد الانسان قید القید

علیک از راه شیخ حضرت منوجه آمانیه شد و قاعده داشتی که شب کرد خیمه امرا و از کان
 دولت کشی و اشتراق تنوع کردی شیخ سیدی حاتم و پسر سلطان و جمعی دیگر در خیمه سلطان
 صحبت می داشتند بر عادت معهود آجازه کوشی داشت تا چون صبح بیدار می شدند
 سلطان چون بیدار می شد او را ملول و مقبوض دید و عادت او چنان بود که هر گز نمی خواست
 که مردم جمعیتی بنارند و صحبت و معاشرت کنند سلطان گمان برد که بنسب این معینه
 سلوشت زور دیکر که بقا را باد زول کردند پیش سلطان فرستاد که می باید که در زیر فلان درخت
 بنشینی تا امرا و نوکران پیش تو جمع شوند و نماز انجام بکشند و کوفی آن وضع نبرد
 مملکت بود و رفتن او سلطان بر موجب فرموده بنقدیم زنایند و صبح زور دیکر احوال
 پرسید گفتند امرا و نوکران می آید و در آن چاه مرغری بود بالوان از هزار و شقایق

مجتا و مشرعی باصناف اشجار و جاده موشا

و عقیق من الشقایق فیهِ شیخ جلال و نطه و انشدنا
 وهو وصف کمال رخیه قد لبت من معصرات ارازا
 اشخاک در چشم های کوثر و تنیم زخه و خاکر عین و غیر آمیخته عرصه دلکش
 از تنیم بهار و زوضه کجالت تجری من تجت ها الا بهار درختان نرزنند و فرخه
 و مزغان نوا در همه پرداخته در وقت که صوف زورک از زر مغزیه در میزدانست

و نسکه عهد خزان بر اوزاق زران می نیک داشت

بزرگ چون بیکان ز زنده شد ز شاخ بید
 بخور نوه نیه ندوده نندادان

بهفته کان فارون دیگر گشت از یاد غنک گیمای شایست کردی بزرگ ز رشت شاخ کان
 سلطان با جمعی دوستان بدان بوشنان شرافت و کفایت

بدیست

خدو این صیب من بعه و این فکرات خدای بصد
 بچین عیش یارانت و شراب خواست مطرب بشت و شاقی رخاست آب جام عاز اندو
 از ناحت سینها فرو می شست و صیقل نعم زین غم را پینه دهان می داشت **شعر**
 و ما شکست و اهنم بوما موضع کذلک لو یسکن مع النعمه نعمه
 فلا عیش فی الدنیا من عیش صلیا و من نعمت شکر الله الله الحزم
 در وقت شاقی پیاله ز آب در دهن می زدند و جان بکشی زور و بکام می زنایند
 آتش تریب خرم عقل و دلش ز باد دده بود و در هر دم و سالو چون خاک در آب

فایز سیه

ملک کوثر صلاح و جود بدست بید که نیرکت و نور شکوشت
 زید عقل بزور آی و شادمانه زنی که بود و همه بود و زیندگی زیند
 شراب خور که جلا تربت نقی بود نور صایک که جان نوا غم نکشد
 زمانه در زشت طاعت اندانی که زدند و شاعری از اندوه نینه زرداری که بک از نوکران زیند
 و کفایت چه وقت صحبت و هنگام عشرت غایت از مزاج زهم رفت و غرض عظیم
 زوی نمود و می گوید فلا فی در دیوان می نشیند و مهمات مردم می سازد و بقضای و صایح

بدیست

بخور دارد سلطان گفت

فَلَمَّا أَضَاءَ الصُّبْحُ وَقَّ بَيْنَهُمَا وَاقٍ فَفُتِحَتْ بَابُ الرَّحْمَةِ
عَلَى الْفُتُوحِ سَوَّاهُ وَجْهِهِ زَيْدُ طَرَفِ دَرْكَاهُ أَرْبَعُ كَلِمَاتٍ
وَحَدِيدِي كَبُرَ دُرُودُ خَادِمِ اسْتِقْبَالِ كَرْدُوشِ طَرَفِ خِدْمَتِ بَحَائِ أَوْزَدُ سُلْطَانِ حُورِ
دَرْآمِدِ عَلِيَّكَ زَادِدِ دَرْجَرِ زِيَةِ سَوْرَانِ قَادِدِ وَفَلَقِ وَأَضْرِبِ مِفْطَحِ زُورِ مَسْنُونِي شَدِ
بُرْسِيدِ كِه رَحْمَتِ اَرْجَا شَتِ كُفْتُ اَرْزَانِ مَرْجِي بَرَامَدِ اَنْتِ سُلْطَانِ زَا مَعْلُومِ شَدِ
طَاعُونِ اَنْتِ بَخَائِكَ عَادَتِ تَلِيكَ اَوْ كَرْدِ وَكُفْتُ بَفَضْلِ اَفْرِيدِ كَارِ مَرْكَزِ اَيْنِ
عَارِضَةِ زُورِ يُوَدِ بِنَا لَمَتِ اَنْجَامِيدِ وَصَحَّتِ مَشْهُو شِيدِ وَبَطَلِ صَبِ وَرِشَادِ وَدَا مَسَا
اَرْخَاكَ قُلُوبِ شِيْزِ قَدَرِ شَرِّ دَرْ كِيْنِه نَكَا دَاشْتِ اِنْفَا اَنْ شَبِ كِه حُجَّتِ بُوَدِ كِيْنِه
بَكْرِي كِي بَخْشِيدِ بُوَدِ وَحَاكَ ضَايِعِ شَدِ سُلْطَانِ مُحَقَّقِ دَانِشْتِ كِه اَنْ مَرْضِ زَا خَلَا
وَاَرْزَانِ عَرْضِ بَحَائِي خَوَاهِدِ اَفْتِ اَنْ شَبِ بَرَنْ جَاكِ بَكْشَتِ بَا مَدَادِ بِيْشِ اَوْزَفْتِ وَكُفْتُ
بِحَدِ اَلَلَّهِ اَرْخَا دِي بُوَدِ مَرْوَرِ مَرَمِي نَمَايدِ كُفْتُ تُو دِي زُورِ اِيْجَا اَمْدِي سُلْطَانِ كُفْتُ لِي وَتَوَا
نَحْنُ كُفْتُ كُفْتُ اَرْزَانِ خَيْرِ دَانِ مِ فِي حَمْلِهِ اَرْبَعُ وَبِحُجَّةِ وَدِي كَرِ اَنْبَابِ وَعِلَامَاتِ
چَا نِ مَعْلُومِ شَدِ كِه اَنْ شَبِ زُورِ خَوَاهِدِ زَنَائِدِ بَانِيْدِي جِنَامِ وَجَا حُرَانِ كُفْتُ اَيْنِ
شَخْصِ اَمْسَبِ دَرْ خَوَاهِدِ كُشْتِ وَطِيفَةِ لَكِ چُونِ وَعَيْنِ چُو دَرْ زَنْدِ قَرِيَادِ وَرَا زِي نَكِيدِ
وَقَضِيَةِ اَرْعَامَةِ حَلَاقِ بُو شِيْدِ دَارِيْدِ اَنْ قَالِبِ اَوْ اِيْهَانِ اَرْ مَرْوَمِ بِنُوقَاتِ فَرَسْتِيْمِ
وَشَخْصِي زَانِسِ زُورِ يُوَدِ بُو شَانِيْدِ بَرِ اَنْسَبِ وَنَشَانِيْمِ وَاَوَا دَانِ اَرْ مَرَمِي اَمِيْرِ بَحَامِ مِي بَرِ اَرْخَا
بِنُوقَاتِ زُورِ اَنْجَا اَطْهَارِ كَرْدِ شَرِطِ عَرِ اَرْجَا وَنَمِ چِه اِيْجَا دَشْتِ زُورِ بَكْشَتِ وَدَعْوِ مَقْشَدِ

شيخ

بِشَانِ اَكْرَا شَكِيْمِ مَرْوَمِ دَرْ هَمِ اَفْتَدِ وَفَتْهَارِ بَرِ خِيْزِ دَسِيْدِي جِنَامِ چُونِ مَرْوَمِ شَادِ بُوَدِ
وَلِي فِكْرِ نَحْنُ قَبُولِ نَكْرَدِ وَچُونِ عَلِيَّكَ قَالِبِ تَهِي كِي دِي كِي زَا بِيْشِ سُلْطَانِ فَرَسْتَادِ
كِه اَرْ اِيْ طَلِبِدِ بَقَرَانِ مَعْلُومِ كَرْدِ كِه وَفَاتِ يَفْتِه اَنْتِ اَرْ مَرْوَمِ زَا بِيْشِ دَرْ وَهَرِ حَمْدِ
شُو دَرْ وَا لِيْ دِيْدِ اَنْكَ مِيْتِ وَ اَرْ هَمِ مِيْتِ دَرْ جَوِيْ اَرْ حِيَا تِ كَدَامِ سَرْوَرِ
بَا لَادَانِدِ كِه اَخِرِ شَخْصِ اَرْ هَلَاكِ وَاوَا نَكْرَدَانِيْدِ وَدَرْ بَا نَحْهَ بَقَا كَدَامِ شَكُوْفِ
شِيْزَابِ كَرْدِيْدِ كِه عَا قِيْشِ بِيْشِ قَا كَرْدِ اَرْ اَفْتَا خِيْشَدِ
وَا لَ اَرْضِ نَحْنُ وَ لِيْ مِيْتِ وَ هُو سَفِيْ بِيْشِ
دَرْ جَمَاعِي اَوَلِيْ سَنَهِ شِيْنِ وَ نَمَانِيْ وَ سَبْعِيْمِيْ بُوَدِ سُلْطَانِ چُونِ بِيْ اَرْ كَا اَمْدِ مَرْوَمِ
دِيْدِ بَرِ هَمِ زَفْتِه وَ كَا زَا زَنْدَا رِ اَوْ لَا يِيْ كُشْتِه مَرْوَا اَحْبَابِ دِيْوَانِ زُورِ مَجْمُوعِ شَدِ وَ نُو كَدِ
يَا دِ كَرْدِيْدِ كِه اَرْ نَحْنُ وَ صَوَابِ دِيْدِ اَوْ وِشِيْدِي جِنَامِ بَرِوَنِ زُورِ دِيْدِ وَ اَوَا مَرْوَمِ اَرْ اَشِ
تَحَا وَ زَنَائِيْدِ وَ شِيْدِي جِنَامِ عَهْدِ بِنِشْتِ وَ كَدِ خُورْدِ كِه دَرْ جَمِيْعِ اَبْوَابِ بَا سُلْطَانِ مُنْفَقِ
بَاشْدِ وَ بَقْلِيْلِ وَ كِيْزِ خَالِفَتِ وَ مَغَايَزَتِ نُوْرِدِ وَ نِيْزِ وَ جَمْعِ بَا اَوَلِيْكَ اَرْ وَ جَمْعِ
بَاشْدِ عَهْدِ بِنِشْتِ وَ شَكْنِشِيْ كِي بُوَدِ اَكْجَرِ زَمَانَتِ خِلَافِ شُو كُنْدِ وَ نَقْضِ عَهْدِ دَرْ
دَرْ مِيَا نِ لَشْكُزِ اَفْتَادِ وَ مَهْمُكَ اَرْ اَفْتَادِ صَبِيْحِ اَعْدَا شَدِ وَ اَرْ اَطْرَافِ
دَشْتِ بَغَا زَتِ وَ اَرْ اَرْجِ زَا وَ زِيْدِ وَ دَرْ خِيْرِيْنِه وَ اَوْ اَفْتَادِ تَهِي كِي كَرْدِيْدِ اَفْرِيْدِ وَ اَرْ اَشِ
اَرْ اَرْ اَشِ عَلِيَّكَ دَرْ بُو دِيْدِ وَ اَوْ اَرْ اَمْرِ دَرْ بَرِ مِيْرِ بَرِ هَمِ زَا كَرْدِيْدِ وَ اَوْ اَشِ كَرْدِيْدِ
مَكْرِ سُلْطَانِ كِه بَرِ اَيْنِ اَوْ بِنِشْتِ وَ اَرْ اَشِ نَمَا كَرْدِ اَوْ اَرْ اَشِ بَحْثِ وَ جَوُودِ وَ كَا فَرِ

بِشَوَاتِ فَرَسَادٍ وَأَمِيرِ الزَّخْبِ جَبْرُوتِ بَرْخَنَةِ تَابُوتِ كَشِيدَنْدِ وَاِزْدَاكَوُ چِثْمِ دَرْ

تَسْكَنِایِ لَجْدِ اَنْدَاخَنْدِ

شعر

اَكْذَلْنُونِ يَدْمُزْ اَكْبَالَا اَكْذَلْ اَزْمَانِ يَضَعُضِجْ لَاجِبَا لَا

يَا طُودُ كَيْفَ وَاَنْتَ عَابِدِي الَّذِي اَلْتِي بِجَانِبِكَ الرَّدَى زَلَا لَا

يَا اَمْرَ لَا فَدَا كَيْفَ اطْعَمَهَا اَوْ مَا وَاوَاكَ جَلَا لَكَ الْاَجَا لَا

سَيِّدِي جِيَانَهْ كِه دَرْ جَالِ حَيَاتِ وَهَنْشَكَمْ عِيشِ وَنَشْطِ اِيَز مَدَمْ وَمُونِزِ مَجْزَمْ بُوْد چُونِ
زُورِ عَهْ وَمُصِيَّتِ وَمَا قَمْ زَسِيْدِ چُنَا لَكِ مِهْمُودِ شِيْمَهْ زُورِ وَاَنْدَاكِ بَاشْدِ كِه دَرْ نَعْتِ

يَكَنْهَ بَاشَنْدِ وُد زَكِيَّتِ سِيَكْ اَلَمْ نَعْدَمْ وُو لِي نَعْمَتِ خُود زَرْجَالِي جِيَانِ فَرُو كَاشْتِ
وَبِشَرِ اِنْجِيْزِزِ وَتَكْفِيْزِ بَسِيْوَانِ زَفْتِ وَعَهْدِ جَافِظِ عَلِي الصِّدِيْقِ وَلَوْ اَلْجُفْ وَامُوشِ كَرْدِ

شعر

لِلّهِ دَرْ اَلْجَادَاتِ فَايَنْهَا صَدَاءُ اَلْيَسَامِ وَصِيْقِلْ اَلْاَجْزَارِ
وَاَنْبِيَاءِ وَجَرَايِي خُود زَا بَا حَمْدِكَ كِه دَرْ تَصْرِيفِ وُودُ جَمْعِ كَزْدَهْ اَنْ بَقْعَه زَقْلَعَه
سَاخْتِ وَتَجْهِيْزِ وَتَشْيِيْدِ اَنْ مَشْغُولِ شُدْ سُلْطَانِ بَا حَيَا وَبَعَالِ وَاَنْقَا وَاحْمَالِ خُودِ
اَمِنْ اَلْاَشْرَبِ شَوَاتِ زَفْتِ وَجَسْبِي كَسِيْرِ وَخِي عَفِيْزِ دَرْ كَفِ زَعَايَتِ وَجَمَائِ حَمَايَتِ
جَانِ وَمَالِ وَمَتَاعِ وَمِنَالِ اَزَانِ وَرُطَهْ هَلَاكِ وَغُوطَهْ هَوْلَاكِ بِنَا حِلْ جَاتِ وَفَلَا حِ زَنَائِدِ
سُلْطَانِ شِعَارِ عَزِزِ بُو شِيْدِ مَوْجِهْ بَسِيْوَانِ كَشْتِ بِيْجُونِ دَرْ شَهْرِ مَدِ شِيْدِي جِيَانِ
بَعْدِ فَوَاتِ الْوَقْتِ چُونِ خُورِشِيْدِ هَكَامِ بَقْلِيْدِ جَامَهْ تَعْيِيْرِ كَرْدِ وَبَجَلِشِ زَفْتِ چُنْ **فَلَا نَفَا**
هَنْتِ وَضِيْعِ وَشَرِيْفِ كِه اَنْ فِعْلِ اِيَزْدِ وَجِيَكِ خَارِجِ دِيْدَنْدِ بَرُو خَنْدِ دِيْدَنْدِ وَكُفَنْدِ

بديع

اِذَا اَشْبَكَتْ دُمُوعُ فِي خَدَمِ نَيْبِ مَرْبِكَا مَرْبَا كَا
وَبِاَنْقَاوَنْتِ اِي سُلْطَانِ زَفْتِ دُو بِنَرِ عَلَاكِ زَا كِه مَقْتِ نَالَهْ بُوْد دَرْ مَجْلِسِ نَيْبِ خِيْمِ
كَلامِ قَدِيْمِ كَرْدَنْدِ وَضَايِفِ دَعْوَايِ وَزَوَاتِ سِلَاوَاتِ بَا قَامَتِ زَنَانِيْدَنْدِ

رایزلات

دَرْ مَنْصِبِ اَمَارَتِ وَاَمْدَنْ قَلْبِ اَمْرِ اَنْدَاكِ بَسِيْوَانِ

سلطان بنی جنام گفت بخت درانت زمانی گوشه نشینی و کله چند در باب نظام
 آموز و انیام مصالح جهوز یکدیگر زانیم و وجه صلاح و فساد چال بازی نیمه نازجه
 قرار گیرد گفت شما در خلوت زوید تا من مزدم زانوه گردانید خدمت شام چون
 از خلوت بزدخت گایه زاکه با او اتفاق داشتند در اندرون گذاشت و جمعی را که بنظر
 منسوب و منعلق بودند زاده داد و چون بنشت از سلطان انصواب کرد سلطان گفت چنین
 غامض است چون حاضر شود هر پنج منضم صلاح کلی باشد گفته شود ۳ سلطان گفت
 اول مایه الباب انک علیک بر جنت جویست و از طرف ددان طبع دیز مملکت
 نیز کردن اند و کردن تطاول و تصاول دراز ساخت از جمله جاجی شاد کله که بگز
 سواد و وفور است بعد از معزوف و موصوف است از طریقه هجوم خواهد کرد و قلع ارسلان
 که دم از مارت میزند و خود را وارث ملک می داند از قطری دیگر حرکت خواهد نمود
 اکنون ز داین دو قضای مبرمه و دفع این دو ماز از قمر زانیزی باید ساخت و شبی بگذرد
 که دست همت ایشان ازاد راکل این منیت ممنوع و محجوب ماند و این وقته میسر شود که تمام
 عینا که واجد بقاع و رباع را قویا وضعی فاجع کنیم و خواطر ایشان را بید مال و منال
 مشتال کزدیم و افراد متجذبن را فردا در نظر آوریم و بزرگیت و کیفیت
 مجموع و قوف و اطلاع ییم و کمی که استحقاق نهنگ لاری باشد مارت دهیم و قلعیه
 و ولایت جنت و تعیین کنیم و از نوکران خاصه هر یک را بقدر خود منصب و مرتبه
 مرتب دزیم و بعد از آنکه از دیر نوکر و لشکر بزرین نیای تقصیر کرده باشیم مشا

بسیار است که در این کتاب مذکور است
 و در این کتاب مذکور است

شهر و ولایت را شتمالت دهم و ایشان را بقتل چوالات و تحفیف تاوات مدنی و زرع
 و انوده کزدیم و از تکالیف اخراجات و مطالبات شکر باز شدیم و چون مصالح
 لشکری و شهری بریز عید ترتیب داده باشیم و تسکین جاش و ضبط معاش ایشان کرده
 بعنایت زیانی دفع دشمنان کزدیم و منع مخالف بشهولت تیسیر پذیرد و انشگاه
 بر مقتضای هر زمان و مکان ندیری که فرخوز چال و انشقبال باشد بزوجه اکل
 و طریق احسن تقدیر یابد و الله منیب لاشباب و اللهم للضواب حاضران مجلس افزیز
 خواندن و دعا و ثنا بر زبان زانند و گفتند رای اینست و ندیز و نقدیز همین

فایز پسته

ای پایه منصب رفیعتر برز و نظرت تفکر
 بچگونه تو شد سپهر فاکر مامور تو شد زمانه فاکر

بنی جنام ز از فرض خل و ملک و قصور همت و خود قریحت خرج مال و جمع ز حال که
 اتفاق آموز ملک و دولت بران موقوف و مترتبت موافق مزاج نیامد و گفت شما را
 کمان افتد که مالی موجود است و از نقد و جعفر چیزی مانده است و شوکت یاد کرد
 که هزینه خالی است و جاسایند از این سلطان گفت پیش ما زوشتت دخل و خرج
 هزینه چیست و زمینها و مزارع و قوف کجا جاست بکلی چه بقایان
 قیصه و می کند و بقضای مدت و کز در ده بکشد و نقش بزند
 که من از جنم و خف جنم می دانم زوهار است و جند ملک جان هست

عَمَّ نَأْنُ نَيْتٍ جِهَ دَرِ خَازِ مُصْطَفَوِ وَارِدَانَتْ كِه
 مَسِيرَةُ سَاهَا فَلَاقُوْنِي بِيْزِيْنِ وَلَا فُجُزُ فَاجِرٍ بِنَقْصِهِ وَدَرِ نَخْرِ جِهَ
 مَا تَوَرَّانَتْ كِه مَزْهَانَتْ عَلَيْهِ أَمَالُ نَوْجَتِ الْبَيْتِ الْأَمَالِ **بَدِي**
 نَيْتِ لَدِيْرُ الْفَضَاءِ وَصَرْفُهُ أَمَّ فِي مَيْتِكَ قِنْمَةُ الْكَزَاقِ

شعر

خُدایِ ضَمِنْ زَرَقِ سَدِّكَ خُودِ بَحْدِ جَهْدِ نَكْرَدِ دَرِ مَرْزُومِش
 اَمِیدِ دَوَازِ فَضْلِ خُدایِ عِزِّ وَجَلِ بَكُوشِ بَنَشِ مَشْتَرِ مَرْزُومِش
 شَدِیدِ چَتِّ مِ کُفْتُ صَرِيقِ نَسْتِ کِه مَآکِه مَزَامِ اَزِ خَرِیدِ چِزِی تَوَقُّعِ نَکَمِیْ وَ مَوَاجِبِ
 نُوکَرِ خُودِ رَحْمَتِ خُودِ دِهْمِ وَ چِه دَرِ خَرِیدِ یَافْتِ شُودِ بَرِ شَا اَزِ اَحَادِ نَفَرِ قَهْ نَازِمِ
 وَ نَهْ اَنْ بُوْدِ کِه اِنْ نَخْرِ اَزِ سَرِ صِدْقِ مِ کُفْتُ بِلِ عَشُوْغِ دَاوُدِ مِ رَزَقِ وَ جَلْتِ
 مِ یَادِ دَوَازِ مَقْدَمَاتِ عَقِیمِ وَ کَلِمَاتِ سَقِیمِ غَرَضِ شُجَّالِ بَآمَتِ عَنَّا کَرْدِ شَتِ

وَنَمِی دَانِسْتِ کِه بَرِ مَصْرِ دَقِ

بَدَلِ قَبْلِ اَنْ يَهْدِيْ مَصْرًا

مَرْی کَزِ رُزْكَانِ مَمْلَکَتِ رَا کِه

عِمَادِ دَوْتِ وَ عِضَادِ مَمْلَکَتِ نَدِ

اَزِ خُودِ مِ رِجْحِ اَنْدِ وَ بَدِیْنِ نَخْرِ مَرْزُومِ وَ قُوبِ مَنَکَرِ شَانِ زَا مَلُولِ وَ مَشْتَقَرِی کَرْدِ نَدِ
 جَفِضَتِ شَیْءَا وَ غَابَتْ عَنْكَ اَشْیَاءُ **مَصْرِ دَوَازِ**

سُلْطَانِ چُونِ جَبْتِ دِخَلْتِ وَ قَمِیْجِ بَحْلَتِ سَبَبِ چَتِّ اَرْشَقَاتِ کَلَامِ وَ فَلَائِ لِسَانِ
 وَ اِحْسَانِ کَزِ دَوَاعِلِ مَمْلَکَتِ مَکَاشِیْتِ وَ مَکَاشِیْتِ اَرْشَقَاتِ چَالِ وَ تَحْتِ مَقَالِ
 وَ تَحْصِیْصِ وَ تَشْرِیْحِ نُوْدِ دَانِسْتِ کِه دَفْعِ نَفَضَاتِ جَزْمِ شَمِشِ اَبْدِ رَا کِه قَاطِعِ مَا دَفْعِ
 فَنَادِ وَ قَامِعِ مَرْقِ جَا بَاجِ وَ عِمَادِ اَنْتِ مُمْکِنِ وَ مَشْهُورِ خَوَاهِدِ بُوْدِ اَمَّا دَرِ مَذْهَبِ
 جَرِیْتِ رَحِیْمِ مِ یَافْتِ کِه اَنْ عِزْمَتِ بِنَفَادِ مَنَانْدِ اَمَّا نَاجِیْمِی کِه اَزِ حَقِیْقَتِ چَالِ کَا
 نِیْسَنْدِ کَمَانِ بَدِ نَبَزْدِ وَ نَکُوْنِدِ شَرِ مَرْزُومِ حِیَاثِ نَکَرْدِ وَ چِیْ حَقِیْقَتِ وَ لَحُوتِ مَرْغِیْدِ
 وَ بَطِیْعِ مَنَصِیبِ عَاجِلِ وَ حِطَامِ اِیْ جَا حِلِ رَا لَحِیْثِ رَمْدِ دَرِ وَاوِیْرِ مَصَافَاتِ وَ مَوَاحِلِ

مَنْقُطٌ كَزْدَانِدْ وَكُفْتُ الْأَوْعِيَارِ مَوَالِدَ وَمَوَالِدَ بَقِصَ عَهْدٍ وَخَلْفَ نَوَكْدِ دُرُوكِ
سَاخَتْ وَبَايَزْ نَهْ جَفَاطِ وَبَدَنِيكَ الْبِشْرُ كُفْتُ أُوْدَانْدَ وَلَا كَيْفُ الْمَكْرُ
النَّيْلُ بِأَهْلِهِ جِهَلِ زِمَ كِهْ مَنْ دَرْ بَايَ اَوْ قِصْدِي اَنْدِ بِشْمُ وَمَكْرُوهِي اَنْجِ كِزِمُ وَوَقَاتِ
خُودِ بَكِي وَكُزْ مَلُوثُ كَرْدَانِمْ

شعر

هَنْزِ كِهْ اَنْدَزْ مَخَارِي نِهَادِ دُشْمَنِي هَرْ كَلِي كَبْرَاغِ عَزْ شَرْ شَكْدِي خَارَادِ
اَنْ بَهْتَرِ كِهْ زِمْنُولِ اَنْفَاسِ نَبَوِي كِهْ لِمَا اَمْرِي مَا نَوَكِي اَوْزَا بَانِيَتْ وَعَمَلِ خُودِ كَزِمُ
وَزُورِ كَارِ كِهْ مَكَا فِي هَرْ عَذَابِ وَبَحَايِ هَرْ جَلَالِ وَمَكَازَانَتْ بَسِيَارِمْ نَابِزِ وَفَوْقِ مَكَا
كِهْ دَرْ طَبِيعِ وَاجِبِستِ وَدَرْ اَفْرَشِ كَزِمُ تَحْوِي كِهْ مِي كَارِ دِهْنِ اَيْنِ بِيْشَرِ اَوَزْدِ وَشَجْعِ كِهْ مِي
نَشَانْدِ شَمْنِ اَنْ بَدِجِشَانْدِ عَسِي لَهْ اَنْ كُفْتُ بَايِ الدِّينِ كَفَرُ فَاوَلَهْ

شعر

تَوْبِدْ كُنْدِ خُودِ زِ زُورِ كَارِ نِيَارِ كِهْ زُورِ كَارِ زُرْجَا كَرِستِ كِنَهْ كَرِ
وَهَنْزِ جَالِ اَنْ تُونِزِ هَوِ اَوْ هُوْتَرِ كِهْ دَرْ زِيْرَانِ اَوَسْتِ زُورِي اَوْزَادِ مَصَارِعِ خَنَازِ وَبَوَارِ
خُوهْدِ اَنْدَاخْتِ وَاَنْ مَا زِ بَقِصَا وَشِجْنَا كِهْ دَرْ لِحْشَا وَلِحْشَايِ اَوْ كَا مَن نَاكَا اَوْزَا بَرْزَكِ
جَانِ خُوهْدِ زِدْ وَلَا تَكْتِبْ كُلَّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَا **بديت**

اِذَا لَتَّ جَارِيَتِ النَّسِيِّ بِفِعْلِهِ فَفِعْلَكَ مِنْ فِعْلِ النَّسِيِّ وَقَرِيبُ
بَاوُجُودِ قُدْرَتِ بَرْ دَفْعِ وَزَفْعِ اَوْ مِعَا مِلَتْ بَرْ مِجَا مِلَتْ نِهَادِ وَوَمَوَافَقَتْ وَمَزَافَقَتْ زَكَا رِشْتِ
وَزُورِي جَنْدِ اَوْزَادِ زَنِيَهْ اَنْ غَاوَتْ وَبِيدَايِ اَنْ شَقَاوَتْ مَزْجِي اَلْمَنَانِ زَهَا كَرْدِ وَدَرْ زَهْنَانِ

وَسَفَهْ بِجَالِ زُورِي فَرَاخِ كَزْدَانِدْ وَزَكَا زِعْرَصِهْ نَفَرِجِ بِنَشْتِ اَنَهْ بِنَزْدِ زَخْبَرِ اَمْدِ كِهْ
جَا جِي شَادِ كَلَمِي زِدِيكِ زَسِيدِ وَنَعَا قَبِ خَبَرِ اَلْمِي اَمْدِ وَمَزْدَمِ رَا شَيْمَالَتْ دَاوُدِ عَوْتِ اَغَارِ
نِهَادِ دَرَانِ بَابِ اَزْ هَنْزِ كِهْ زَا بَهَارِ دَنْدِ وَنَدِيْرَاتِ اِنْجَنْدِ وَخَزِرَانِ اِنْفَاوْ كَزْدَنْدِ كِهْ
اَلْبَقَا بَقْلِيْجِ اَرْشَلَانِ بَزْدِ اَوْزَادِ اَفْعِ اَنْ سَيِلِ وَمَانِعِ اَنْ سَيِلِ اَنْزِدِ وَبَاغِضَادِ وَاجْنَهَادِ اَوْ
اَزْ غَوَايِلِ اَنْ جَادِثَهْ وَنَوَازِلِ اَنْ وَاقِعَهْ تَحْزِيْنِ وَتَحْزِيْنِ جَوِيْبِدِ وَاَوْخُودِ اَنْ صُوْرَتِ اَزْ خُودِ
مِي خِيْرَانَتْ وَاَنْ فُرْصَتِ بَدَا اَسْنِدِ اَمِي كَزْدِ وَبِيْجُونِ شَبْرِ اَفْتِ بَرْ فُوزِ بَا كُوكِبَهْ
خُودِ بَرْ زَا هَرْ سِيُوْنِ زُورِ كَزْدِ

ولشپ نر یا مانر ت

سَيِي جِيْنَامِ دَرْ اَوَزْدِنِ قَلِيْجِ اَرْشَلَانِ مَزْدِ دَايِنِ نَهْ وَبَلْبَاتِ فَرُوْمَانْدَهْ زَهْرَهْ اَنْ كِهْ
اَوْزَادِ زْ شَهْرِ اَزْدَوْنَهْ تَمَكْنِ اَنْ كِهْ قِصْعِ نَظَرِ رُكْدِ وَكَسِ اِنْخُودِ كَرِ اَزْدِ
الكلب انكلا

جُونِ جَا هِلَانِ عَاجِزِ وَبَدِ دِلَانِ بِنَزْدِ دَرْ كَزْدَابِ اَنْ زِدْ دَرْ غُوطَهْ مِي خُورْدِ وَمِي نُوْشْتِ
وَمِي شِتْرُودِ

شعر

ذُو الْجَهْلِ فِعْلًا مَا ذُو الْعَقْلِ فِعْلُهُ فِي النَّبَايَاتِ وَلَكِنْ بَعْدَ مَا أَقْبَلَا

فَا تَرْ سَيِّدَه

فَرْ كِهْ مِي تَحْزِيْبِ كَرِ اَزْدِ كَارِ غُوطَهْ دَرْ بَحْرِ غُرْ خُورْدِ بَسِيَارِ

سلطان جون اوز در مقام تجز یافت عیان عزمیت بیرون تافت و قلیج از سنان زابا عذر از
 واهتر تمام در شهر اوزد و قلعه بزد و انجنر تا خند و از هر نقطه حکایات فرواند
 و از هر نوع کلیات منشعب گشت

در مطاوی آن مقاوصات سیدی چینام از سر تذوق و تلو جالب عادت فرومایگان
 باشد با قلیج از سنان گفت تو که بزمن راه بدی داری و مخدوم و خد و بدکاری
 اگر سایه بزرگ از من اندازی و بحال من پردانی پس از عثمان با همه قوت و شوکت
 در میزان عیار من و زینت نیاز دو با من مقابله و معارضه شوند کرد و ازین قبیل شوها

مهمل و فتنه های معتدل می اوزد و او در دین در سلطان یکا فنی کرد و در تربیت بنشینم
 می نمود

شعر

آن اللیم اذا رای لیث ترد فی جریه و اذا رای عناق جری عقیق و نبح من عیان
 و جون جاجی شیاع کالهی از جلال قلیج از سنان و تربیت شکر و تهیه سباب جنگ
 واقف شد عیان مزاجعت بصوب ولایت خود معصوف گردانید و بجای خود بنشست
 و کت کز بنیاز ز مغول و تاناز از قلیج از سنان جمع شد و شغاش و از نیایش تمام یافت
 و اصناف مردم جون اوزا بعدد و عدد غایت دیدند و کز دیدند و متابعیت او
 و زیدند و بقدر ترقی او کز سیدی چینام در ترک افتاد و با بد و مایع و فرو نشست و سوزت
 کز یا و خیلای او بشکست و قلیج از سنان جون خود در از زینتی رفیع و در زینتی منبع
 یافت خاوند و از پروبال بکشد و کلاه کز و نخوت کج کرد و داد و عین امانت در خاطر
 او خطور کرد و بواعث حکومت و ایالت در ضمیر و مدد کن گشت و قرار از جمله داده
 انجمنی سازد بحقوق با مزای دولت و کزای مملکت و قضاء و مشایخ و اهالی و مولای
 و از جسد هوز سون کند که مانده و خود یعنی سلطان و قلیج از سنان و سیدی چینام برادران
 یکدیگر یکیم و مشابهت یک نفس از مز و علیات بعد از تقابلیست و مملکت را از امیری منتقل
 که صاحب امر و نهی و نصب و عزل باشد کز نیست و همه عالمان و ارباب سزکت بر می آیند
 اکنون زای شما درین قضیه چیست و اخیر ازین که کز نیست برین جمله اتفاق کرده
 و جمعیت عارضه ادد سلطان سیدی چینام گفت عهد سیدی و بشکستی و چاه امر و زری

بسنزیدی تا شوی نقر عهد و خلاف شو کند مؤثر آمد و اختیار از دست بیرون رفت
 لقد بلغنكم رسالة ربي نصحت لكم ولكن لا تحبون
 الناصحين

فانها سيرة

دیدم که چه کردی وجه کردی دیدی آن عهد و وفا بشتر از من دیدی
 مع ذلك دست از مخالفت و مکاشفت باز دار و موافقت و مخالفت پیش از نایاب وجود
 ضیق بحال وفات فرصت قلیح از سنان ز بجای خود بنشاند و تراوشتری را از غایله این فتنه
 باز زهاتم

شعر

وكم من طالب امدى سلقه دوزم مكالى الشبع الشداد
 يوحج في شعاع الشمر نارا ويقدح في لثقتها زنادا
 ويطعن في علای وان شبعی لئانف ان يكون له نجادا
 شیدی چناب از غایت قصور همت و سقوط منزلت تر بعثت و بدلت در داد و کشت
 من اختیار بدست او دادم و ستر
 بز خطب که او نهادم مزجه
 باد اباد سلطان بز قلت عقل
 و ذلت نفیر و بنسبه کرد

و گفت

من یفرس هول الحوان علیه ما یخرج من بیت ایهام

چون آنجنو شناختند و طبقات مرده جاضع شدند که از مشایخ جمیع از جماعت بر شایع نمود
 سوال کردند و گفت ازین سبب که از ایا مارت قبول می کنید و بتابعیت کدام یک از دست
 دارید امروا هالی شهر کفشد در حال حیات مخدوم مزجومه غایت پیشوا و فرمان ده ما
 حضرت سلطان بود و ماهمه زریب زلف و صلیع مزجت و عاصفت ویم و او را بر مسا
 حقوق رعایت و حمایت قدیم و جدید است و میز مزجومه نیز نشانده او بود و بنقدیم
 و تمسکین و از شاد و تلقین و حکومت می کرد و امروز بخان امیر و مشیر و ولی نعمت

ماست و نزو اختیار می نداریم و مجموع اوزاد اعی و خدمتکارانم اگر اوزاد و رعیت خود شد
 که وظیفه اوست بدیگری تفویض میکند اختیار اوست بل انسان علی نفسه بضیعه
 سلطان سخن گفت و خاموش نشست قلیچ از سنان که این صورت در خیال نداشت و خود را
 صایب این قرعه و خند و بدین فال می شنید بخت مملوک و منفعل گشت و گفت خزا
 سخن نمی گوئی سلطان گفت شبهت نیست که آشیاب و اهرت این شغل ترا از هم گران
 پیراست و مال و لشکر ما را با جمعی کنون مرا با تو شرطی چند هست اگر ملتزم شوی
 و زان منوال ببقدم ز شایه ترا مقدم دارم و چو حکومت بنوازم کدارم قلیچ از سنان
 گفت آن شرط کدام است گفت اول آنکه در قضایای مالیّه و دخل و خرج مملکت
 و عوایض و لواحق آن بهیچ وجه مداخلت سازی و خوض ننمایی و بندیز و تصرف من
 باز گذاری تا بر حسب مصلحت وقت و مقتضای حال بمصرف می رسانی و در وجوه
 مناظر و مصالح خاص و عام می نشانی و دوم آنکه قبضه را که منقسط از تو و منشأ
 و موطن منشئت با قلعه خرنوش مستخلص ساخته بمن سازی و دیگری بمجاله
 و مشارکت ندی چون این شروط را التزام نمود سلطان گفت سیم آنکه سیدی چنان
 از راه و منصب خود معزول نگرددانی و ز رسوم و جهایه بتمام او مقتدر است بدو باز
 کدائی سیدی چنان پیر از آنکه جواب بشود گفت در بیان من شرط و قول حاجت
 نیست و من ازین معنی نترسم سلطان گفت تو صلاح و فساد کار خود بهتر
 دانی در جمله قضیه زان دو شرط فرار گرفت و از طریقین زن موجب شوکد خوردند

و مجلس منقض شد و بعد از آن باندک مدتی چای سیدی چنان در راجع افتاد و کار از او روی
 با شکر نهاد و بدین انجامید که در اجمل ز که خانه او بود بزرگ کردند و گفتند دو قلعه
 در یک شهر ز سر نیست و قلعه ها و یک را که در تصرف او بود این نزاع کردند و اکثر
 بقاع و مواضع که بدو منسوب و متعلق بود بپشتند و هر مکتوب و مکتوبه که
 بخت سلطان می خواست نصیب روزگار او شود و بدو عاید گشت که و این را بدین
 آن بخند چو و ز جشک

شعر

لا تفر من الغد ز غار من ابدا الا اجني من غصونك دما

نشسته قلیچ

وز قن سلطان بقصه

چون قلیچ از سنان بامارت نشست و تمام حال و عهد موزه زدنت گرفت و در عرصه امر
 و نهی مجال یافت سلطان ز ادعیه چنان شد که بر سر قبضه رود و چون قلیچ از سنان بشوکه

قرب آمد بود

مخالفت نداشت

کزد و مدد

ومت بدت نمود

سلطان بود مع شیخ عادل زکریا و شیخ درنگیه بود چون عزیمت تصمیم یافته بود
 زو نه شد و آن شب در ظاهر شهر زول کرد و در ویشتی زبش شیخ زینید و گفت شیخ
 دعای زب ند و قربانی می خواهد یکی از معتمدان پیش خواند و مبلغی زر بخد مت
 شیخ فرستاد و گفت هر چه از لفظ شیخ بشوی باید که نوشته پیش من فرستی و زیاد
 و نقصان و مما شب رقیعه آوردند مضمون آنکه او را ازین شهر باز می انیم و جای امن را
 بدوی سپاریم و چون سلطان بحد در قیصریه زینید مغولان گذران نواهی بودند استیقا

کرده بانفاق متابعت نمودند و کافه زبایای ولایت نزد زبغه طاعت و زدند و کار
 بدان رسید که شهر مستحضر شود که نواب فلیح زبلاک زینیدند و مکتوب زبنایدند
 مشتمل بر آنکه صلاح وقت در آنست که باز کز دی نایبخت خاطر از قضیه حاجی شاد کد
 بزداری ننگه بانفاق منوجه شوم و قیصریه مستخر گردانیم و نایب دی کز بخد
 که وای قیصریه بود فرستاد و او را استمالت داد و شوکند شکست و آن بحقیقت
 عزم و دولت او بود

مشورت

بید کوهزان بزوانی مشورت که بخدی داشت اینست نو
 نرناکیان را برافراشتن و زایشان امید بهی داشت
 سز زشته خویش که کردنت بحب اندرون ماز روز داشت
 سلطان بشیوان آمد و در میان فلیح از زبلاک گفت خلاف شوکند کز دی و اگر چه
 در ظاهر از این معنی غرضی بدشایش بود اما چون زحافضا زد که زوق و بقیر صادق
 داشت با مثال این و پیش ازین کثرت می بود و مبالا کثرتی کرد و در وقت
 مزاجعت از قیصریه بسیاری نوکران نومید شد و بخرط منفر و کشند فلیح زبلاک
 با سلطان گفتی درک مامول و نایب صواب مزاجعت است بود و معاودت زلمر جب
 و این است خفاف فلیحش را از بقصر عهد و خلف شوکند بود و چون سلطان و دی
 کرد بود که خلاف شوکند کز دی نوکیدی دیگر اذ کرد که دمدت است زور
 قضیه حاجی شاد کدی بکسو کرد و منوجه قیصریه شوم و آن را مستخر نیکم

بهمی دیگر مشغول شوم سلطان گفت بزمی که در نزد عیب منوریت و قدرت
و مکتب تو برادران آن محیطه شو کند خوردن خلاف عقل و نقلت چه تواند بود
و اغلب نت که کار بر ضد ازادیت تو واقع شود و مانعی و عاقلی چادرت گردد که در ضیاع
تو نباشد و آن مشغول بوصول زنده جانک بچشم نیزیل بدان اشارت می کند که
لَا تَقُولُ لشيءٍ اِني فاعِلٌ ذلِكَ غدا الا ان يشاء الله

شعر

بِسْمِ الْخَلْقِ وَدِينِ اللَّهِ الْمَذْبُورِ لَيْسَ بِالْأَنْبِيَاءِ إِلَّا مَا قَضَى اللَّهُ وَقَدْ
وَأَنْكَاهُ نَوَكْدِي دِيْكَ خِلَافَ شُودِ وَنِعَابَاتِ وَبِكَ وَنَكَابَاتِ نَحْضِ وَنِعَابَاتِ كُنْدِ
زَفَرِ قَلْبِ لَرِشْدَانِ جَدِ جَدِ شَادِ كَلَرِ

و شکست یافتن

فلیح از سلان در قمع و قلع جیحی شاد کلهی هوق با سلطان انشازت می کرد و بخت
می بخت و سلطان رخصت نمی داد و بز و خامت عاقبت آن رای و شوء الذبیر و دلایل
معقول و منقول فامت می کرد و می گفت نه وقت تعرض و هت کام تجریش و تهییج
و ست چه اگر عنا کز نیوان که الت کار و اعوان و انصار اند از تو سیکانه ادوایشان را
با توانی و یغنی لشک و اباعام و جیانی از طرف تو بهر مند نکشته اند پیر جی کونه
ز دز کار دهند و جان خود را هدف نیز بالا و عنا سازند کز صبر کنی بهتر باشد
و بجای مقصود زدی کز

بیت

بِالْزَفْرِ تَبْلَعُ مَا هُوَ مِنْ زَنْبٍ وَصَاحِبُ الْحَقِّ بِحَوْلٍ عَلَى الْخَطَرِ
چون تخت بیدار نبود و دولت یاز نصیحت قبول نکرد و نوعضات النقات نمود و می بداشت که
باعث بریز قصدی با غرضینست

مثنوی

قضا چون ز کز دون فرود گذر همه زین کان کوز کردند و کز
ز خور شید باندن نایتی فرحاک گذشت از دایردان پاک
و عاقبت عزیمت مصمم گردانید و وفات رفت و چون روزی چند آنجا توقف کرد
از شیدی جنام فاصد ز سید و مکتوب ز شایید که من نیز ز سیده و چون دی اذن و حاک
او بود خشم کرد و کز فرزند نا اوز باز کرد و بدان و نطه مهانت و حیا قارت
سیدی جنام منضا عفت کشت فلیح از سلان با سلطان گفت اکنون وظیفه چیست
گفت صلاح وقت در آنست که از توقات حرکت نکنی و با جیحی شاد کلهی هوق
پیوندی و زه ملاطفت و مدارات پیش کشی چندان حکومت بر تو مقرر کرد
و انشقامی در حال تو پیدا شود و قایم و دانی زوی بنو و زند و صیت دولت و صولت
در اطراف و کثافت شایع گردد و انگاه عزیمتی که دانی یا مضار شایع یا مقصود
و مطلوب خود ظرفیایی و از کبوت و نبوت این دانی می نمود مند زمد و او
نک مد و از شربت شفا بخش ز من و آن ز کز نمود و در جواب گفت من شیخ
و مد ز جی که و نیز ویشوای عقلا و هتک و ز نوه و قواعید را ضابط و مشیخه
در مباشرت آن بندگی و نیکی کنی بخت چ نیست و ز تعلیم و تفهیم غیر فراغت

دافع به زد شمن نیم و جمعیت ایشان پراکنند کنیم سلطان چون از طغیان سخن بوی بغضت
 و از بچه چند استشمام کند توقف نمود تا لشکر جمع شدند انکسار گفت
 بیش از آنکه ایشان مرتب شوند برایشان جمله بزم زحمت نداد و گفت تا اشتهای باز و بند بزد
 و باز سید آنها شب در آمد و فرقی هر یک مستغرق خود باز کشید و حاجی شاد گاهی
 بدین مفت دار تقاعد که دید قوی باز آورد و دلیر شد و بامداد یک مرتب پیش آمد و قلیچ
 ارسلان را توهنه پیچید و سلطان چون نمای خوف و زعب در دستره او معاینه
 دید و آیات زوع و خشیت از لوح جبین او برخاسته و کشت خاطر فارغ می باید داشت که وجود
 ندارد و می زور ایشان را شکسته بودیم و این مقدار جزات که می نمایند از اجماع و مختلف
 ماست اکنون اقدم می باید نمود و فرصت غنیمت شنیدیم چون دل زدنت داده بود و
 در خاطر کفر فیه ابلاغ و غرافایت می دید و بخیرین بجزش می رسید **بیت**
 اگر کوی که بتوانم قدم در نه که توانی و اگر کوی که توانم بر و بی که توانی
 تا ناگاه باران بیازید و آن نیز جوع و غلت و علاق ضعیف و قدرت اوشد و هیبت عظیم در
 او نشست و از مناضلت و مباهلت نیز پنداخت و نه بدنت و مداهنت که دست او بر
 افتاد کان و بای مزد باز ماند کانت تنگ ساخت **بیت**
 ترددی است ماریه اهرم فاندزی انظهن ام تقسیم
 و حال آنکه وقتی که خیم بخت آمدن بود و از فرط اضطراب و انکسار علی شفا جوف باز
 انشاده دنت از جانت باز کشید و در کار نشانی نمود و حاجت رفت کرد و چون دشمنان

ما زیم این بگفت و از توفات کوچ کرد و چون میانی چند پیش رفت خبر دادند که حاجی شاد گاهی
 نزدیک زینید و بکس کز نیار و ساز و آلات دشمنان متمکن است دیگر از با سلطان
 مشورت آغاز نهاد سلطان شکوت کرد گفت چرا سخن می گوئی سلطان گفت چالامی
 چون الحاح بد زجه افراط رسانید سلطان گفت ترا باعث بریز حرکت چیست گفت انتقام
 از حاجی شاد کلامی و اذلال و کوشمال او گفت اکنون او کجاست گفت با نزدیکی است
 پس غرض حاصلست و مانع و مانع منافع توقف و قبال زحمت و تهاون و تهاول از همه که
 چون زینید لشکر نیار است و زنی بغیرم نهاد سلطان کزجه در جمیع حروب
 و معرکات بحکم دایه و انقباضی از طبعان و ضربات و قتال و جرب هر در عیان باز گرفته
 و قدم باز پیش نهاد و بهر ت شجاعت غریزی و قوت جدت نفسانی دایما از مبارزان مقدم
 و دل و زبان مطعان قصب الشب ز بود اما استعطاء و فلیح ارسلان را که دایه سیمی از
 منقض و منعبر بود **مصراع** کالقون یصم الرما یا و همی زمان
 و آنک در فیه قیصریه و استخلاص و استیصاف آن سعی میوند و واجتها د نماید خواست که
 در آن و هله دنت بزنی نماید تا بیدار شود از دست او فیه بطور زرد و نامونی فیه شود و نیز عز
 مجتهد همه با جمعی از ابحا و رجال و امجاد بطل که با اسود ضواری پیجه می زدند و از شدت
 و زافه مهتر می زودند بخت مبادرت نمود و بز جمیع صفوف مشارعت گرفت و بیک دست
 بر دم مقدمه سپاه دشمن از جای بر کند و هتک قلب کرد فلیح ارسلان از عقب زینید گفت
 تعجیل در جنین حالات نامحودی بایستد و صیغه آنست که صبر کنیم تا مجموع فرهم مد بیک

باز کند و نیکان و تاهل او چینه شد کردن نرم کند و صلح آغاز نهاد فی الصفا

صِيْعَتُ اللَّبَنِ شَعْرٌ

وقت هر گاه که دانه شود بدهد نوش دارو که بنام از مریک بنه زاب دهی

و مع ذلك عينا كرسوا نرا بعلت آنك در گو کبه خود راه نداد و نرا ایشان اعتماد نکند
از خود موهنم گردانید و جلیز خط و خط بطهور زیناید و آخر اکامرا میز و سف جلیز
بر نالت پیش جاجی شاد کلهی فرستاد و قوز و قوز فاجش بدشمن نمود و عزم سازید کرد
سلطان گفت پیش از من اجعت ایلمی از بجا حرکت کند من مناسبت چالنت و وجود طلب
صلح یکبارگی عیان نمالك و نمالك از دست نمی باید داد و ثبات قدم می باید نمود و نرا
بحال نیاید و شیعیان نیز نمود فایده نداد تا کوچ کرد و همة در زور ایلمی باز آمد و گفت جاجی
شاد کلهی می گوید که مصالحت پیش از فرا باشد و چون شما منهنم شدید و زور می کرد
نهادید صلح چه معنی دهد و نیک منسلح و مرتب باشم که کز من عاقبت می زنند
و چون بطایفه رسید چنانک کی در ولایت خود فرواید فارغ البال بخانه ازول کند
و جاجی شاد کلهی مرتب و مهیا از قفای می ماند و قوچی را از زجالة چشم بر او کوف فرستاد
تا از قریب نرا ایشان نیز بزرگ کنند سلطان چون بزرگ چال و قوف یافت گفت نیچان
ایزج عقلتست که شما زور گرفته است و با گو کبه خود متوجه بیادگان شد
و بکر از مری ای کند با سلطان اتفاق کند و چون بیادگان رسید نرا ایشان باخت
و همه ز ششکنه در شعوب جبال و کوف و لال و نیکال منفرد و مبدد ساخت و چون

بطایفه آمد فلیح از نسلان یا شامیشی کردند مقابل جاجی شاد کلهی با نسلان سلطان فاصد
فرستاد که هر گاه بی توقع رفتی و فدی موضع نمودی اکنون تو تمایل جله می باید کرد و مجال را
فرصت شمر جواب نداد و نرا باز آمدن فاصد بالک دعوی شیزی می کرد و زوایه و ازوشین
باز کونه ساخت و همیت را غنیمت شناخت

شَعْرٌ

ری جباه و نر مجز جزم و نیک خلیفه شعیان
قصه موتی میز جعفر کعبه نوبت میز عظیم
سلطان در عقب ماند و در شمر جزب می کرد و مقاومت می نمود و خاک کنان می رفت

ناسب در آمد و لشکر چای شاد کاهی از قفا منقطع شدند سلطان بجای از منبر زمان
 رسید دشمن بداشتند سلاح و شلب بکشدند و راه کزیر زد داشتند سلطان نوازی
 دزیر دوانید نایب آن را این کزیر داند و چون کرد بشکافت و زره از روی کار
 بر افتاد فلج از نسلان بود که با جمعی از نو کزان می کزخت چون موزت حال معلوم کرد
 یکی را این سلطان دوانید و گفت چه وقت توقف است بگو تا براند و ما ملحق شود تا خود را
 ازین ونطه مهلت و داهیه مشکلی یزوت اندازیم و ما من و من کن بیونیم و چکت
 الهی دزان قضیه آن بود که سلطان حقیقت فلج از نسلان را کاهی معلوم کند و عیار
 مقتداز او معیار از عیار بزرگیزد و می شناسند که دزیر غرضه نوازی و دزیر لشکر
 ناکازی نیست و ز عین فلج از نسلان کار بحدت و شرط بتالت و نالت سلطان محقق
 کند و بداند که این بخت این کار و مجلی یز مضراونت عند الشداید

تَعْرِفُ جَوَاهِرِ الْإِخَالِ شَعْر

دزیر غرضه که چون دم روح الفدن زاید نصرت مای زیت اوزاروان دید
 یغش کله تیریه مغر دشمنان لشکر چرخ زجوه های این خون بد
 فلج از نسلان زوهم آن خوف و خشیت و خیال آن زعب و زهبت چنان منزعج و مضطرب
 کزیر آید بود که چاه از زه نمی دانست و بام از شام فوق نمی کزیر **جَلَاتُ حَالِيَّة**
عَزَّوَجَلَّ نادشرب دجوز راه که کزیر دود ز مطای و جبال و مهاوی قفا زو زمان
 مدهوش و شتر نیمه می کشت چون کاود و لای که شب از روز زود و بامداد هم بجاکه

بود و سلطان مرقه الحال بدید و فرامد و از روز بران شود و صبح کوچ کزیر بسلامت بیوش
 رفت و فلج از نسلان بتبیب تنگ کرد و بیست مای هنوز بشهر نرسید بود مراقبت جانب او را
 سلطان دز شهر رفت و صبر کرد تا او نیز نرسید و همه دز شهر رفتند از او و چون ملحق
 و مشا هیز شهر چون فلج از نسلان را مغلوب و منکوب یافتند و علامت قیامت
 دز خندم و چشم او معاینه دیدند و دشتند که بعد از وقوع خرابات و موالات بشیاز
 مکنوز و مانور شد و نام و ناموس زداد و کاری که موجب شرمندگی و دوستی
 باشد ز دست او زنیامد خبیت آمد و خشرین اصفیت ایشان را از مولود و نفوز کرد آید
 بنظر شاعت و چشم حقارت دز و نیکاه می کرد و زبان طعن و لعن دز کرده

بِأَسْمَاءٍ وَاسْتَحْفَازِیْ كُنْتُ شَعْر

اَعْرِفْ ذِي بَاسِكَ جَلْدُ شَاةٍ وَ ذِي عِلَالَةٍ مِنْ جِلْدِ بَعِيزٍ
 فَنَبِيحَانِ الْفِي عَصَاكَ مَلِكًا وَعَلَيْكَ جَلُوسٌ عَلَى السَّيْرِ
 و سلطان با او همان طریق مواخات و موالات مشلک داشت و شرطیانی و دوشندان
 مزاجات می کزیر دوهنر کرد ز غیبت و حضور چیزی که مقتضی و جنت و کفایت باشد
 قولا و فعلا از وصا و زنی شد و می توان دید کزیر از تقیم و معیار او منع می کزیر و وزیر
 ظاهر از سلطان استعطاف و استصباح می کرد و بر تفصیلات منقذیه با شرف و اهانت
 می خورد اما دز خفیه با مزای فالج و فراع می نوشت که این شکست و دشمنی می زدن
 بتبیب او افتاد و از غار و شکار بواسطه او بتبیب یافت که قاصدا بآید دز جک ثبات نمود

وَقَدْ أَفْلَحَ وَتَجَاهَلَ رَأْيَكَ أَرْفَعُ مَوْدَا قَضِيَّةً بَدِينِي بِكَ وَكَأَزِيدَ مَرْتَبَةً أَنْجَائِدْ هَمَّةَ
رُؤُوسِ أَهْلِ الْأَنْبَاءِ لِيُحْيِيَ كَيْفَ مَنِي أَرْجِيَتْ بَاطِنُ وَقَدْ أَدْرَجْتُمْ بُوْدَارَ وَظُهُورِي يَأْتِ وَسُلْطَانُ دَرْ
مَرَأَةٍ أَنْ غَضِرَ وَمَرَاتِ أَنْ شَرَقَ وَمَرْقَ أَنْوَاعِ نَكَلَفَ وَتَضَعُ مِي نُودُ وَفُوقَ اِحْتِمَالِ وَ
بَكَازِي رُزْدِي كُفْتُ

شعر

وَمَهْمَا لِي تَجَهَّتْ مَزِيدِي جَزِيَّتْ مَعَ زَمَانٍ كَمَا أَرَادَا

وَهَوَتْ لَخْطُوبٍ عَلَى خَيْتِ كَأَنِّي مَرَاتِ أَمَّهَا وَدَادَا

تَا جُونِ فَلَاكَتْ وَنَوَّالِ لَحَالِ زُفُو كَزَانِ وَتَعْلِفَانِ اِسْتَلَا يَأْتِ وَمَتَرَةٍ وَمَتَغِبَةٍ بَرَايَتِ
غَالِبِ شُدُودِ زَجْدِ دَرْ شِيَوَانِ خَشَمِ بُودِ كِه دَرْ زَمَانِ مَرْجُومِ عَلَيَكِ بِنَاطَانِ مُنْعَلَقِ بُودِ
وَبَعْدَ اَزْ اِنْقِضَائِي أَنْ عَهْدِ كَرْدَنِ اَزْ صَوْقِ طَاعَتِ كَشِيدِنِ نَرْعِصِيَانِ وَطَغْيَانِ بَرَاوَرِ بُوْدِ
وَمَرْدُ وَنَفَرِ دِيشَرِ كُفْتُ سُلْطَانِ خَوَانَتِ كِه بَرَايَتِ اَنْخَاتِ كُندَا اِيْشَانِ بَجَرِي عَمَلِ خُو
زَنِيْدِنِ اِشْنَدِي وَنُوكَزِنِ اَزْ غَنَائِمِ وَهَامِ اِيْشَانِ اِنْشَاعِ يَافَنَهْ وَدِي كَزَانَتِ دُونَتِ
وَدُشْمَرِ وَخَرِيْشِ وَبِيْشَكَا نَهْ بَدَانَدِ كِه اِشْتِقَالِ اَزْ سُلْطَانِ كَا زِي مِي اِيْدِ وَبَزِيْزِ عِزْمَتِ
نَهِيْهْ وَنَهِيْهْ لَشَكْرِ كَزْدِ وَنَهِيْهْ نَفْضِ اَلْهِيْ مُنَوَّجِهْ شُدُوْنِ مُمْتَرِدَانِ طَاعِي وَنَهِيْهْ
بَاغِي زَنْجِيْدِ دَرْ مَانِيَهْ دَرْ يَافَتِ وَهَمَّ كَنَانِ زَا اَزْ مَالِ وَمَنَالِ وَزَجَا وَجَمَالِ وَخِيَالِ
چُونِ رِشْتَهْ اَزْ شِيْزِ وَنَمُوْیِ اَزْ خَمِيْزِ زَكَشِيْدِ وَغَرِيَانِ نَاخَتِ وَنَهِيْهْ شَامِ اَوْ غَنِيْمَتِيْ
بَدَنَتِ وَنَدُوْا اَبَاغِ قَلْبِ اَزْ سُلْطَانِ كِه دِيْزَكِ تَرَا شَاخِ دَرْ خَرَانِ وَدِيْ نُوْرَ اَزْ بَلْبَلِ دَرْ زَمِيْنَتَانِ
بُوْدِنْدِ چُونِ دَرْ خَانِ هَمَارَ وَجَزْمَهْ مَرْغَرَارَ نَخْرُوحَ اَزْ وَدِيْغِيْ وَدِيْبِ مَلُوْنِ وَمَرْيَزِ كَشَنَدِ

باز می آید

وَبَادِ كَانِ نُوْرُ وُشُوْرَانِ صَاحِبِ قَضَا وَنَمَاهُ زُشْدُوْا وَجُوْدِ شَيْعِ قُوَانِ اَزْ سُلْطَانِ
شِيْكَائِيْتِ مِي كَرْدِنْدُوْ بَكِيْتِ
عَهْدِ شَكْسْتِنِ قَلْبِ اَزْ سُلْطَانِ
بَا سُلْطَانِ وَشَيْعِيْ بُوْستِنِ دَرْ قَضَا

چُونِ مَدِيْنَهْ بَكْدَشْتِ وَزُوْرِ كَانِيْ بَزِيْنِ وَضَعِ زَامَدِ سُلْطَانِ نُوْبِ قَلْبِ اَزْ سُلْطَانِ رَا طَلَبِ
دَاشْتِ وَكُفْتُ چُونِ قَضِيَّةْ قِصْرِيَهْ دَرْ عَقْدِ رَا حِيْ مَانَدِ وَقَلْعَهْ هَامِيْكَ اَزْ بَارِيْ كَا زِيْدِ
بَارِيْ وَلايَتِ وَجِيْتِمِ اَنْ زَبَرْ مَرْمَسَلِمِ دَارِيْدِ نَا قَوْمِ وَفِيْلِ مَرَا اَزْ اَنْ كَفَايَهْ جَا حَاصِلِ شُوْدِ
وَازْ مَحْصُوْلَاتِ اَنْ بَلْعَهْ بَدَنَتِ اِيْدِمَا وَكَزْدُوْرِكِ يَكَا نَهْ اَزْ رَهَائِيْتِ نَسْتَوَانِ كَرْدِ
وَازْ عَهْدِ مَعِيْشَتِ اِيْشَانِ بِيْزُوْنِ نُوْمِ مَدِ وَزَبِ وَفَسَادِ رَا كِه مَشَابِيْتِ عِيَالِ دَارِنْدِ
بَدَانِ خَشْنُوْدِ كَزْدَانِ وَازْ اَعْبَايِ تَعْمِيْدِ وَنَقْلِ مَوْنِ اِيْشَانِ نَهِيْهْ كَزْدَانِ شُوْمِ اِيْنِ نَخُو
بَزْ قَلْبِ اَزْ سُلْطَانِ عَرْضِ كَزْدَنْدِ كُفْتُ اَنْ وَلايَتِ بِيْزَاكَ اَوْ قَلْعَهْ دَارِيْدِ اَنْ وَبَزِيْزِ شَخْصِيْ
مَلِيْغِيْ كِه مَحْبُوْبِ اَنْ بُودِ چُونِ زُوْرِيْ چُنْدِ بَكْدَشْتِ كِه اَزْ اَمْرِ مُتَوَجِّهْ قِصْرِيَهْ شُدِ وَدِيْ هُوْرِيْ
دَاشْتِ سُلْطَانِ اَزْ اَلْهَمَانِ كَزْدِ مَبْدُوْلِ نَدَاشْتِ اَنْ كُفْتُ شَهْرِ نُوْقَاتِ دَرْ قِصْرِ
چَا حِيْ شَادِ كَلْبِيْ نَتِ وَشَمَارِ اَزْ اَنْ مَدْخَلِ وَخَرِيْجِ نَهِيْهْ وَبَحِيْثِ مَرْغِ دَرْ هَوَا وَنَمَاهِيْ
دَرْ اَبْنَتِ وَمَرْ دَرْ جَحِيْلِ اَنْ نَهِيْهْ خَوَانَدِ كَرْدِنِ وَنِ اَنْ قَلْعَهْ خَوَاهَمِ نَاخَتِ دَرْ جَمَالِ
كُفْتُ اَنْ شَهْرِ قَلْعَهْ مُنْعَلَقِ اَنْشَتِ وَدَرْ اَنْ هَمِ مُسَافَقَتِ بُودِ اِيْنِ سُلْطَانِ كُفْتُ
دَرْ قَوْمَاتِ چِه مِي كُوِيْ كُفْتُ اَنْ اِيْزَا اِيْزِيْدِ كُزْدِ دَا دَهْ مَوْنِ بِيْزَمَسَلِمِ نَدَاشْتِ دَرْ اَبْنَتِ

آن حال صاحب قلعه خرسنوش که قایم از سالان دوتوبت نوکند یاد کرده بود که جهت
سلطان منتظر کردادند زیند سلطان گفت دزیرجیه نخ داری گفت با او بحث
کنیم و اصحاب قلعه مواضعه کرد و گفت چندانکه ما آن قلعه را القاش کنیم
که از سالان بزحیر باید که راضی نشوی و کردند نرم نگی مع القصه با وجود آن سلطان
سند و علانیة دز مزاعات غصه و مزقبت جانب قلیح از سالان سعی واجت هاد مبدل می گردید
و رضایت غبت او راجع به مباحی خود مقدم می داشت از آنجا که قنوت قلب
و ضروت صیغ او بود بهیچ نوع در میان نمی آمد و بخزوات مضایقت و مناقشت می وزید
و در استحقاق و تسلط و تفوق می جست و بخزوات مضایقت و مناقشت می وزید
پیر آمد و شقایق در کثرت و وفای بود کبر مقنا عند الله ان
لله امارا لا تنفع کون **فارسپیه**

دزیر از جو کوشند سلیم دز قفاهی کزک مزدم خوار
و چون از مکاشرت بغایت رسید و از معانیرت و محاسنیت نهایت انجامید سلطان
بر تهنیت من اعندی علیکم فاعندوا علیه بمثل
ما اعندی علیکم قدم از جافه محالست باز گرفت و عیار اعتقاد و تهنیت دیگر دید
و دانست که تقدیر وقت قلب می زند و نیکنه مزوت نادرست می نشاند **قد اخذ**
الباطل عصا فی لای الرشا و لنا تبیین فی امر العوی عواقبه
قلبت فافلتی بلا وصال بینا کذاک من یستغیر یستغیر صلیحیه

و عجب تر این که قلیح از سالان دز مفتوح حال که بیرون شهر نشسته بود متردد میان خوف و رجا
و نسیب جنار دز آوردن و فکرها می کرد و فرعها می انداخت و دز موقت چون و چنان
متحیر ایستاده بود سلطان بی نیرم و بخشیر بیرون رفت و وزیر عظیم و بحیل و تمکین
و توفیق دز شهر آورد و بی مزیت استحقاق و رجحان فضیلتی نسکین مواد فتنه
و زرافهیت مندا ناز با مازت بنشاند و خواص عوام را خدمت و تبعیت و دعوت کرد و رعیت
داد و بعد از آن که با سلطان نوکند خورد و بود و عهد بدینکه که در قضایای مالیات
شروع نکند و قیصریه و قلعه خرسنوش جهت و منتظر کردادند خلاف
نوکند کرد و ز عهد و فائود و ازین سترو طیکی بجای نیارزد و سلطان ز دز آموز
مملکت بهیچ وجه مدخلت و مشارکت نداد و تمکین کرد ناجدی که بخند به دی
و مختصر قلعه ندق و تنو نو و رایات سیف کفله جند بی دز جنب چال و باران
ناضر لافله بیان از دعوی و مزج این معنی است

شعر

رضیت لک عیاد و قدکت اهلنا و قلت همایی و یزید غی و فوف
و ما کان فی عنها کول و انما خافیت من حقیقه فکرت یخوف
فلما نشت رضى ان کون مصلیا فاکت رضى ان کون لك الشوق
و دز غلوی آن حال نسیب چنان از افسه روی بگری نهاد و دز چند کس آموزی جمعی
ز باغ قلیح از سالان زن حال خیز داشتند و دز جای ناک و مضیق دوشه ز راه زور کردند
و حتی بعضی می پوشیدند و از اجز و ج و د سحر خیز ساختند قلیح از سالان چون ازین حال

شعور یافت فرمود تا او را در غلغل و آنکال کشید بقرایص از بردند و آنجا محبوس گردانیدند
و حکمت و کذلک نفوس بعض الظالمین بعضا اما کالوا
بکسبون جلوه یافت و قلیح از نکلان هوان در وقت مکالمات و معاوضات با سلطان صفیه
منصیدات و منترهات قراحصار کف و در طیب آب و هوا و نضارت و غضارت مزایع و مزایع
آن مبالغت نموده و زهرت از هار و آنرا آن بقعه را بالوان عبارات تعبیر و تفسیر کردی
و غرض ازین تمویه و تنویه آن داشت که سلطان آن قلعه را التماس کرده آنجا رود و از دار
الملک و نوادای عظمی زکوشه افند و از مغرور و منشأ و قبیله و عیش و دوزماند ناگز
قصیدی اندیشد و میگوید پیوند بسرعت و سهولت متمشی کند و سلطان را
ای کمال نفس از خلیط در آینه زای مرتبه شد و زرقم از غنای و لیس از صیغه صید
هویدا گشت **فی چنین من انصر ان لمره مکسر و سلطان در آن ایام غروب دیدن بود**

که عقاب از هوا در آمد
و کبوتری را که در آنجا
او بود خواست که در زباید
بزنز عقاب افاد و لیک
بال او را در زیر پای گرفت
و بال دیگر بدست زنت

می کشید تا بدو قطعه کرد و کبوتر را از چنگ عقاب باز رسانید

و چون دید از شد در ضمیر منیر لایح گشت که کبوتر دهنر منجم علی است و عقاب
قلیح از آن که می خواست که او را از برج مالوف و شیان معهود خود در زباید و منسب حاجات
آن کودک که از دهنر و منیر لایح گشت آن مظلوم را زنت متغلب شوم و منعت

غُومٌ خَلَّاهُمْ دَهْرٌ وَهَمٌّ دَرَكٌ أَيْامٌ نَحْوَبٌ دِيدٌ كِه شِيزِ بَرْجَمِلَه اَوَزْدِ بِيَشَرَفٌ وَأَنْ شِيزِ
بَشِيرِيَانِ پَانِ كَزْد

وَنَامٌ فَلْيَمِجْ أَرْسَلَانِ خُودِ دِيلَنْتِ بَرَانِكْ أَنْ شِيزِ اَوُودِ وِسْطَانِ زَبْشَهَادَتِ اِيْخْوَابِهَا
وَزْمُودِ وَيَا وَمَشَايَحِ وَدِيَكْزِمَنَامَاتِ مُنْقَدِمِ وَأَنْتِ غَرِيْمِ نَقِصْرِ عَهْدِ وَخِلَافِ نَوَكْ
كَزْدَه بُوْدِ مَعْلُومٌ وَبِحَقِّقِشْتِ دِيَكْ جَوْتَلِيْ اَوَزْ نَسِيبِ فَلَاكْ وَنَدَاوَنْ أَنْ مَكَا
كَرْدِيْنِ سَتِ وَازْدِيَوَانِ وَلَوْ لَا دَفْعِ النَّاسِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ شُغْلُ اِعْدَامِ وَأَفْنَاءِ وَبِدْجَوْتِ كَرْدِ مَا چُونِ بَرْمَذَعَايِ اِخْرَاجَاءِ

اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ دَر اَجَلِ مَهْلَقِ
وَدَرْ زَوْقِ تَرَخِيُوْدِ وَزَرْزُورِ وَنِيْ نَسَبِ مَانِدِ نَانِ بَسْبِ نَفَرِشِ وَتَجَرِشِ عَرِيْمِ وَوَالِغِ
اَنْبَاعِ وَشِيَاغِ اَوُورِ خَرِيْ بَعَلْتِ قَلْتِ اَعْوَانِ وَانْصَارُ وَفَرِطِ اَبْقَا وَازْدَمِ كِه بَرْمَزِجِ شَرِيْفِ غَالِبِ
دَاشْتِ دَر اَمْضَايِ عَزِيْمَتِ تَعَالِيْ كَزْدَه نَامِدِيْ بَرَانِ كَدَشْتِ وَمَعَارِيفِ شَهَرِ وَازْبابِ
وِلَايَتِ زَا اَزْ ذَا اِيْ اِفْعَالِ وَدَمَائِمِ خِصَالِ فَلْيَمِجْ اَرْسَلَانِ نَفَاسِ وَغَنَائِيْ جَاصِلِ شُدِ وَهَمِّ كِنَانِ
اَزْ مَنُوهِيْمِ وَمُسْتَرْمِ كَشْتَنْدِ وَمَزْمُورِ كَانِ دَوْتِ شَرِيْفِ اَلَا وَزِيَاغِ
بِيَشَرِ سُلْطَانِ مِيْ اَمِدَنْدَه وَازْدِيْ زَنْبِيْ اَوُوشِ شَكُوِيْ وَبَسْطِ غَبُوِيْ كَرْدَنْدِ وَهَمِّ دِيْ سِنْدِ
وَنُوشِ كَنْدِيْ چُوَزْدَنْدِ كِه بِاللّٰهِ الطَّالِبِ لَغَالِبِ اَلَّذِيْكَ اَلْمُهَلِّكِ اَلْحَيِّ الَّذِيْ لَا يَسْنَامُ وَلَا يَمُوتُ
وَبَدَانِ خُدَايِ كِه اَزْ مَهَبِطِ نَرِيْ نَامِصْبِدِ نَرِيْ اَفْرَادِ مَكَنَااتِ وَاشْخَاصِ مَوْجُودَاتِ زَقْعُودِ
وَقِيَامِ وَجَنَدِشِ وَازْدَمِ بَشِيَّتِ قَدَمِ وَازْدَتِ عَظِيْمِ وَمَنْوُودِ وَمَرْوُوسِ وَارْجِصِيْضِ مَرْكَاتِ
تَا اَوْجِ بَسْطِ اَعْلَوِيْ اَعْيَانِ مَخْلُوقَاتِ وَمَكَنَااتِ زَنْوَاغِيْ وَدَمِ وَجَمَامِ وَاقْدَامِ دَرْ دَشْتِ قَدَسِ
وَقِصَّةِ قُوْتِ اَوُومُلُوكِ وَمَسْئُوكِ بَدَانِ قَفَايِ بِيْغِ شَهْمَكْزِيْ اَجَلِ دَفْعِ مَفْسِدَانِ خُورِ
وَمَنْهَكْ كَانِ مَزْدَمِ اَزْ اَزْ اَنْبِيَانِ وَوُفُوسْتَادِ اَوُومُلُوكِ دِيْنِ زَوْشَاكُطِيْمِ شَرِيْعَتِ شِعَا
جَهْتِ تَعْمِيْرِ اِلَادِ وَتَرْفِيْهِ عِبَادِ بِنُفُوْقِ وَنَايِيْدِ خُودِ مَخْصُومِ وَمَنْعِيْنِ كَزْدِ اِيْنِدِيْ وَزِيَامِ
شُغْلِ اَعْمَالِ وَزَرْقِ اَوْجَالِ بَكْتِ كَفَايَتِ وَقِصَّةِ عِلَالِيْ اِيْمَانِ بَرْدِ كِه اَكْزَلِ
سَفَاكِ اَفَاكِ وَهَنَاكِ فَنَاكِ زَاكِهْ شَرَابِ اَرْخُونِ عَرِيْمِ مَامِ زَرْدِ وَكِبَابِ اَزْدِ اِيْمَكْ كَزْدِ
مَامِ چُوَزْدِ اَزْ نَسَبِ مَابَزْ كِنِيْ وَبَشِيرِيْ دَرْ عَصِيْدِ اِيْمَانِ اَرْوُوتِ وَجُودِ وَدَرْ نَفْسِ اَوْ

پاك كرداني و مامستي بجان شان را بطور قشرو دواهي ضرر و آزار سازي ناستر تر و جان
 در بدن داريم را ايند و خدمتكار زيرو كردن از چنين چك تويزون نيازيم و اگر اين عهد
 بشكيم و نيز نوكند نيايم در معرض خطاب ايم و از زمين اوليك
 عَلَيْهِمُ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ باشيم و بعضي از زوئرا جناد
 و قنهامي ممدند و از قلوب منال و ضيق ذات اليد شيك اينهامي كردند و و استغاثت مي نمود
 و حالات از اين مقالات خالي نبود و ناز و زري يك از اهالي شهر ماجري بشمع قلبه از سلاخ
 رسانيد و كيفيت معاشرت و مشابكت شهر و لشكري با او شرح داد بغايت مناسر
 و منغيز كشت و با چنهامي ز خود كه بجز از او و محترم دمناسر بودند اين سخن باز زد
 و در دفع اين شهر صايب و ضربت كارب زاي و نديز اينك خف و يكي از ايشان كه شمه از عقل
 و تميز مشام جان او زمين بود و دين بصيرت او جهنم انصاف دين گفت بر زري
 شريف خافي نباشد كه اين شخص ز كن اسديز شهر و باب اسديز مملكت و هبلو
 بخار و عقل و هبلو از خواقين حافقين و صناديد مشرقيز بر سر زند و مضابل شريف
 و قلم و مفاهيم عرب و عجم ز چاوي و جمع و بعد از انك سیدی چينام و ديكران
 در دعوت نومرزد بودند و در مرفقه لا و نعم ملون و منقير و بقد صدق و زادت
 تمام برخاست و اعزاز و اهترار بليغ را در شهر او زد و و انك در دعوي ملك و دد
 غري غالب و شهر بكي جالب بود و نقد و عهد شغال از شاپسته و ستر او را
 نقد كرد و بر عايت و ايت تو را ضي شد و را در مسند امارت مكين دد و قبض و

و توفيق فغان شغل ايند و توفيق تو داشت و تو با او عهد مي كني و بران وفا نمودي
 و قلعه و ولايتي بدقت تويز نكردني و او را بعسلي و شغال مشغول نكردايد و ناكار
 طلب و التماس انجاميد و مع هذا هر چه از تو خواست مقبول و مبدول نداشته
 و از هر دزد كه در آمد دست زديستنه او را زهايم و كره از كار او كشاي و شغال غل زديش
 او نهامي و از نعيه طلب الغاية غافل و ذاهل ماندي اين كنون بعد از چندين
 تهاون و تقابل كزار تو ملاقي يافته باشد و از اين اوطاف و تهاون و تقابل مدعيان
 نود و ارجا كه چمت جزيت و عصيت بشريت است غريب و عجيب نباشد و بزرگ
 و جزي نديشند

زيبكته

نه هركه طر از جامه زدوش كند خود را ز شرب كيز مدهوش كند
 بد عهد بود كه يازد و ويشت و دزد و تو كزي و اموش كند
 كنون كز چه وقت فايست شد است و نصير بغايت انجاميد صرقة است كه قصير
 كه مولد و موطن او است بر واري كه عهد بسته و نود كند خورده از دست متغلب
 بزور آزي و اضاقات و مذنوبات بر و مسام داري و در نيند انك مقاصد و شايح او
 شنيصا لازم شماني و عهد ديكر بخوي رصدي بيت و نقاي طويت بخد
 كرداني و نيز او جهنم بيزت و نيزيت با و ايك كردايت موجب شكوت
 جات و زرع استيج او شود و تو بد عهد مي وبي جفاي مذنوب و ملك كوز شوي
 قايم ز سلاخ چون اين من و صه بشيد با سلطان خلوت ساخت و گفت شما را اهل

شهر معا هدیه زفته است و میثاق اتفاق گفت بگفت چگونه گفت
زاجمله که اگر از شما یا از غیری خبری و ادیتی منوجه شود در گفت و زدن با یکدیگر
منفق و کجاست باشیم و در مدافعت و ممانعت آن هداستان در جواب گفت
اگر مضراتی ز شد بخوان باشد و شوکندی دیگران نیا که یاد کردن بود
و شکنه نان کرداید و بکلف و تصنع موالاتی فرایند و موافقیت ظاهر کرداید
لَا يَفْزِي الْكَذِبُ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ
مُرَادُكَ از دولت سلطان چون دید که حجاب فیما بین غلیظ شد و تخلف و جش
انگیز و کلمات عدوت آمیز در میان آمد و دانست که قلیح از سنان اکر چه
ظاهر مدام هت می کنند و ماذق می نمایند در باطن بقصد و غدر مشغولست
و کینه و عداوت بخشود و ملو جو مع همت بران مقصود کرداید که وجوه لشکر را
با خود الفی دهد و صید دل و قید خاطر ایشان گردد همه را منفق سازد و معتقد
بیش قلیح از سنان فرزنداد و گفت فیصل مستانست و لشکر بزه نه و بی برك
مصلحتی باشد بر ولایت چای شاد کلمی زوم و مال بستانم و در کز را معوز و مرتب
سازم و مبالغی وجه جهت خزینه حاصل کنم این معنی موافق مزاج او آمد و حضرت
داد و روزی چند غیبت سلطان را نسب حضور خود دانست سلطان علی خیر الله
تعالی با غلبه و از در جام تمام بدان صوب نهضت کرد و در مدتی اندک مال بسیار بجمع
رسانید و معتقد از هر زعفر مزد زایک ساله موجب داد و ممت هیز سپاه و جدت

لشکر سلطان از ادت آوردند و کسزد و لشکر و هر داری بر میان بنشیند و بعضی
از امز و قتها از قلیح از سنان شکایت می کردند و سلطان ایشان را بلیت و قلم
تسویف و قلمداد و هر یک را بنوعی تسلی می کرد تا حاجی شاد کلمی
زردیک ز رسید اما بحال مقابله و مقابله نداشت و بدین مکر امز و اجساد را از ادت و غفلت
موسد شد و سلطان سالها عا بنا کوچ کردن منوجه نیون کشت و چون
بظاهر بلند ز رسید صدوز و موالی و از باب و اهل استنقبال کردند و مقدم سلطان
بشاه و اهنرا نمودند و جمعی که معتقد و مجرم بودند از قیغ نیزت و جش نیزت
قلیح از سنان روایات می کردند و حکایات می گفتند و از جمله یکی آن که بعد از
نصبت سلطان بر روزی چند خروشت که مشکوچه مزجوم عیالت زاد زینکاج آورد
و ترتیب اسباب و تجملات مشغول شد و در جمله سلطان در شهر آمد و دیدن
قلیح از سنان رفت چون با کثرت و شوق مهیب پیش و در آمد و هم در دل و زده رفت
و خوی در خاطر و لشت و جهت سلطان شربت خروشت گفت که غم نبود گفت
ایشان ر شربت دیک می باید داد و هم در مجلس بنسخ سلطان رسانیدند
بقصره شربت خورد شد و از او در حق قضا و موالی غم در خلوتی با تمام
عقد و ونیکاج مشغول بودند و مکر را می نوشید و چون تمام شد در آمدند
و قلیح از سنان ز تهیت گفتند و برای دیک کز خیر و از سلطان آنها کردند
و چون آن عقد سینه شوز و اتفاق ایشان بود چنانکه داشت غیبت بردند و گفتند

در مذهب مزنی و زجولیت چگونگی روا باشد که حرم آمیز ما را ترک کنند علم و خصیت
 ما در نکاح از دو مجز و مشورتی به التفات نماید و اگر ما این جیف و ضمیر خود
 گیریم و بدین استحقاق و استحقاق از دزدیم مزک به ازین زندگانی باشد و نبذلت
 بر ما جز **المنیر و لا الذین سلطان** را هر چند جرق این عار و لو عیت این شرف را احشای
 بخوش آورد بود و بت پرچ این استحقاق در اعضاء حواجز گرفته اما پای اجتنال بیفتد
 و نکشد و غیر در بشن نیارزد و رابط الحاشی تقویت و تسلیم آن جماعت کرد
 و گفت خاطر آنکه باید داشت و بشارت که انبیا سوار من رفح را لله مستبش
 و مستظهر بود که لطایف غیبی در کازانت و عنایت الهی باز و هر چیزی زاوی
 مقدمه و اجلی مقرومید بلطف پروردگار و انقشت و بقیر صادق که نه بنزد این
 طرد زاعکسی و این صفت زانکشی طاعتی شود و کار بر و فو مشهای طبع و متعنا
 خاطر شما کند که چه سید ز نال و خلاصه جز و و کامی و نماید که **النصر**

مع الصبر و الفرج مع الكرب شعر

لنظن العداة اليك شذرا فلانك ضيقا من ذاك صدر
 وكن بالله ذا ثقة فاني اذن لله في الامر سندا

و مدتی برین طریق بگذشت و هر روز و هر فلج از سالان را هم زیادت می گشت و خوف
 و خشیت مزایم شد و در مجاز شرب که با یکدیگر معاشرت و معاشرت
 بنشیند سلطان ز چون کیفیت در مزاج حاصل شد و بر در حجاب و مضبوطات

ضمایر و مکنونات سنای بر خاشتی دست بشمشیر بر می و صبر می گشتی مز روزی این
 تیغ را در معز که غیزت خون الود خواهم ساخت و این مستحق آب حیات را از جگر
 مفیدان نیز خواهم گردانید و هیچ کس را از هنر آن نبوده که بزند که این جگر
 و این خطاب با یکست و باز کفایتی که این شمشیر را بر دیوار زم چها زبان شود انگاه
 می گفت در این خانه کس نیست که از من بزند که فرض کردیم که دیوار بدین شود
 چها زبان چون می شود و باز گشتی با زای جواب میزد و از ترس خود را فرمود که
 و مثالی این معارضات و مناظرات می کند و زور و زبانت فلیح از سالان منضاعفت

و شیو دیگر صیغی داشتند فلیح از سالان شیخ عادل زاهد در شهر طلب داشت
 تا کلمات او بشنود و از شیخ آن اوزر کیفیت حال و مال خود از خیر و شر آشنایان
 کند و این مقدار ندانست که عازفانی چنین را که دامن همت از اغراض و اعراض دنیوی افشا
 و زوئی توجیه بدزکاه بی نیاز آوردند پیش خود خواندن و تشویش وفات ایشان دادن
 از طریق ادب و قانع مزوت بیرونست و اگر کسی را با ایشان مهمی سناخ شود بزیارت ایشان
 باید رفت و حاجت عرضه داشت فی الجمله چون شیخ زاد را آوردند فلیح از سالان بنظر
 گفت اول شما در خلوت زوید و با شیخ صیغی بدزدید سلطان فرصت غنیمت شمرید و بخیل
 پزیشافت و شرف حضور دریافت پزیک گفت این چیزی قبحه زن بکانت سلطان
 گفت بزدانست بنر گفت اوزر بخوان و او بزد را اینست آن و حکایت می شنید

سلطان بیرون آمد و گفت پز شها را می بخورند فلیح از سالان در آمد و سلطان بزد را توقیف
 کرد بعد از زمانی یکی بیرون آمد و گفت صیغی که مرد در کز قفه است و شها را می
 خورند چون در آمد شیخ را دید چایچه دزد دست و فلیح از سالان برابر او نشسته در قفا
 او نشست

فلیح از سالان گفت چرا در قفا نشستی سلطان گفت ایما که زوید چون زمانی بگذشت
 شیخ منوجه فلیح از سالان شد و گفت توجیه زن جرمی می باشد و مردی می باشد
 بگذرد و اگر نه والله که ترا می کشند چون جفا دیگر شد و سخن از هر نوع فرو آمد
 از روی بد و آورد و گفت ای چیزی قبحه زن تو اینجا آمدی و بج خود زدی

و آنج نویسی بودی بوسیله ای اکنون زود برو و الله که ترا می کشند و کتاب مثنوی
مولوی قدس الله افانسه العزیز که در مجلس بود بزداشت و اوراق آنرا می کشود و می گفت
اینک ترا می کشند و اینک بشمشیر زدند و اینک کشند و اینک نزلت بریدند و بنشین
و غضب تمام اوراق باز می کشد و این کلمات می گفت نا از جای برخاست و زوی سلطان
آورد و گفت مرا احمد این زبکش و زخم مکر سلطان گفت چنین کنم و بکرات می
خواست که قضیه تمام کند شفقت و از دم مایع می شد و یافت و رحمت دامن
شیزی آمد و قول شیخ اشاعت و زخصت بود با مضای آن عزیمت و چون از شیخ
آن سخن بشنید جمیع همت و قصارای همت برافرازدانیت مضروف گردانید و زدند
و زلزله از خفاطه منزع شد و چون مجلس منقض شد فلیح از سالان منفک گردید و بجز
نخود فرو رفت و بعد از ساعی سحر بر آورد و گفت اگر ازین سخنها که شیخ عابد
گفت از صدیکی راست شود و ای بر من واکرمه واقع شود چال چون باشد
بکنز و زبان فخر دوازده کرد و دشنامی شیخ بستیخ عابد داد و گفت چه لازم
چنین کنان را آوردن و از ایشان ملالت و خجالت خوردن و هرگز کنایت
خاطر او می کشدند و شیخ در آن روزها خانه سلطان رفت و دست بزدیک
می مالید و می گفت بعد ازین اثر بسیار ترتیب دهید و در شکها از یکدیگر و سلطان
ملک احمد می بخورد و از طعمه و فواکه و غیر آن هر چه پیش او می نهادند از آنجا نصیب سلطان
می داد و نظری می کرد و از معالیه اضافت قوت و جرات سلطان می شد تا روزی فلیح زلا

سلطان گفت دوش ترا خوب دیدم که بیای که در آن زنجان داری مرا دعوت کردی
و آن باغ دیوار بلند دزد و در غایت نصرت و زحمت و تو بزد که نشسته و من در بهلولی
نوشته ام و تو کتابی بزرگ دزدنت داری و در آنجا نظری کنی و می گوئی فلان
موضع ز مال این مقدار است و طول و عرض او چندین و مال فلان و لایت چنین چنین
و همچنان تعداد می کنی تا سرمازی و چاچمال را نیز بر زبان می آری اینگاه من بنویسم
اینها که می گوئی در کتاب نوشته است گفتی ری و یکهای دیگر دزدانم که در آن
موضع دیگر نوشته اند بعد از آن درویش پیدا شد و گفت بنرمع معلوم شد که
صدق و خلص از منم چیز هفت

انزاع در قلعه آنزیر سالان و قتل او و کینو

یکی از منبعلان منسوجه علیات که در جباله فلیح سالان بود زوی پیش سلطان
آمد و گفت دزیر دوز و نو کزان فلیح سالان جمع می شوند و اتفاق کردند که
که ترا گرفته با احمد بزند و در قصد تو اندام معلوم باشد و سلطان صورت چال با معده
خود در میان نهاد و چون شب در آمد خواجه ساخت شید موند و سلطان علامه
وایت و اخراج نسبت موکد و مهند داشت و از عهد طفولیت بزور دنی نادید و تهذیب
و بزور دنی تربیت و تقویت اوست پیش خود خواند و گفت فلیح سالان که با من موکد
خورد و خلاف کردی این از ماضی منی بیجا می بینی یا جرمی و خطا

صد دزدان بنا واجب قصد جان ما کردند و دزدان فکر است که دزدان مفت و خاطر از
 کار ما بزدان و بعد از آن که این معنی ما را معلوم شد و تحقیق پیوسته است اگر دزدان
 کار ما و تهاول و زور و تکامل ما و تر دزدان ما را هلاک کند شرعاً و عقلاً
 در جهل مزین است و در خیرین دنیا و آخرت زلفه و نموده الله من افات الغفلة
 و هر که در چنین کارها شکی نماید و بزبان خود بخشاید خون خود بدست خود
 ریخته باشد و حال شقاوت بر سر خود ریخته و بر بازی شهادت عاجل و خنات جل
 اندوخته اکنون خود را بدست دشمن دادن و ترس از ترس نهاده و نامزدیت و هلا
 و عیال را هلا کردند و سر خود گرفتار و بی چیتی بن قضیه منحصر شد دزدان که
 دست گشایم و مزدانه در میان آیم و بدتر از آنکه او بر سر ما زند ما بر کردند او
 زیم و دما از زور کار او و بر او نایم معنی نب بجات ما و جزا و سزای دشمن و پیر
 دیگر که فندان و بدستیک لان کردند و ناز این حجت و پیدایشی نیز در تارخ
 سلاطین عالم و خواقین آید شود و حجت و لا یحق المکر الشی الا
 با هم بصدوقه پیوند و دعوی مزج فریب و جیمه وقع نیز نبوت رسد که
 المودی صبحاً یقتل شرعاً قیاساً علی افعی **بیکته**
 و الا لولا انک الهوان فاولی هواناً و ان کنت قریباً و اوسعده
 و هیچ شک و شبهه نیست که توشاخی از شجره دودمان و شعبه از قبایل خاندان ما است
 با ضعیفه جند و فلان کید منی کرت عضد الیمین کویر خدای نیست و اگر حق نظر

ریحی نه آید ترا از بهر من نوزد دیگر از نوزد و نوحه مرا از تو کشتید از دیگر نیکی شد
 و بعد جود الله تعالی و قوت دزدان است این خطب عظیم و مزاولت این مهم جیمه ترا سبب
 او تو و مدد او قوی دانم و تو قوی کی جزای و جلالت تو دارم چه از بجدت و شجاعت
 در ناصیه تو متاثر می کنم و نباشی زنج و ضفر در چین تو ایمن می بیند **فی الجحیم** ایشان
البشیر این شیخ موی چون این عبارت دل او بر و کلمات حجت اگر بشنید گفت انباء دور
 همیشه منصور و مسرور و عباد مکنون و ماسور باد مزین است که چه از بندگان
 کزیم و دزدان من این دولت کینه خوشه چینه هندی فایه که از آن باز گویم و نه خدمتی
 شایسته که بدان استنظار جویم **فایز سنیه**
 من کز چه بضاعتی ندارم شرمایه طاعتی ندارم
 اما چون بدین فتنه این دزدان و زحاک بر سر گرفته این راه و اقیانوس ازین نوزد کلام
 و اغراف ازین عجز منجور بصلاح و فلاح میدورند و بجات و نجاح ز طلب کار
شعر
 آنرا که بزرگشید قبول تو بختی کز چه برفتنه نت بگوهر توانکراست
 و آنرا که دست زد تو انداخت بخت بخت خیره دهان و بخت و بخت
 در آشارتی که می زود کز خدمت بر میان جان دزد و بخت دزد و بخت طاعت خدمت کار
 و بجان شیار و بجزای تعالی نینه نیز سازم و سر دشمن دزدی مرکب تو دزد
فایز سنیه

سز دشتان توجا شاد کلا که خود دشمنان ترا سز نباشد
 سخن سز دشت قطع کردم که مقطع ازین جای بهتر نباشد
 سلطان گفت همت بزدفع این دیو غدار مقصور داشته ام و نه همت بر هلاک و بوار او مقصور
 و مقصور ساخته و چون من با او بزم باید که تو مبارزت نمای و بدستی عیان و بدستی شمشیر
 و می که فروگیری تا من معلوم باشد که نفی دزدان معز که با من منافقت چه
 دزدان دم هرگز نمی تواند کند مگر آنکه ترک جان کردن باشد و از سز سز
 دزد گذشته و من هرگز دزدان جان بازی خواهم کرد و بدینچه مقذور و موضوع است
 خاتم کوشید **مضارع** ناخود بکار نند سز انجام امیر شیخ مؤید از سز رغبت صد
 و از ادب صافی این شتر را ملزم و منقلب شد و قرار بر آن داد که فردا این عزیمت با مضارنا
 و صباح بزینت سوار شدند و قلیع از سالان زاد سز را یافتند و موضعه جذن زفته
 بود که چون سلطان اشارت کند امیر شیخ مؤید عزیمت را بر آن وضع که مقدر شدن فرو گیرد
 و با او می رانند تا به مشی که بجهل داشت رسیدند سلطان با امیر شیخ مؤید اشارت کرد
 و با امیر نیز علی بنی گفت و بجای خود رفت و جرکتی نکرد تا موضعی دیگر که از آن
 موفق تر بود رسیدند دیگر از سلطان اشارت کرد و دشت بزدی رفت و در شهر
 آمدند و چون زول کردند سلطان با امیر شیخ مؤید گفت چون بود که بزقون قرار نگردی
 گفت امیر نیز علی بنی گفت ندو و گفت مزور بر من غلبه و جیست جمعی که دزدان
 قضیه اتفاق داشتند چون آن هال دیدند بعضی ترسیدند و بعضی زاری و گریه کردند

شد و الجمله دزدان قوزی واقع شد و در آن وقت که دزدان قوزی را یافت و بعضی را
 و جای خطر بود و مظنه آنکه زار زار برون افتد و جالب بقا می آید و چه عفا کفنه اند
مضارع کز سز جاور لا شین شاع امیر شیخ مؤید که منکران دین و نقطه آن
 رنگ از بود قطب صفت بر عزیمت خود را شرح و ثابت بود و در قصه و نیتی که داشت
 عازم و بزم و می گفت **شعر**
 امیر شیخ مؤید گفت قاعد نه چنین بود و طریقه نه این چه تراخ و توانی
 و لو زار زمان به شخص حطب شعر مقصود چنان می
 و چون شب در آمد با امیر شیخ مؤید گفت قاعد نه چنین بود و طریقه نه این چه تراخ و توانی
 در مثل این قضایا تمسک به قصه عیان و تلف نفس است از آن جهت که امیر جبهه مختلفت و افکار
 متفاوت و آدمی را هرگز در فکری و هر خطه خیالی مقصور می کنند و بغیر از دل
 از آن قلب خوانند که من نفس از جالی جالی منقلب شود و فر زمان از زوید دیگر کرد
 چنانکه در امثال مدن است **الفرد الک حورار** من ثقلین و بوالجین علی بنی طالب
 علیه السلام زوایت کند که گفت عجب مایه انسان قلبه و له مواد من الحی
 و صد دهم جمل فی فان شیخ له الرجاء اذله الطبع وان حاج به الضیع املکه الجفر
 و ان مدله نیان فله کشف وان عرض له العصب سنده العیون ان شعبد العیون
 نمی حفظون به خوف نعله بجزن وان الشعله اذله سلسله العیون وان افاد ما لا یطفا
 یعنی و ان عرض له لافه فیه حرج و ان حشد من معمله لافه و ان افاد

فِي الشَّيْءِ كَقَطْرِ الْبَطْنَةِ فَكَانَ نَقْصِيْرُهُ مَضْرُوْبًا كُلِّ اَفْرَاطٍ اَلْمُفْنِدِ غَضْرُ لَيْكِ اَبْرَ
 صُوْرَتِ بَاچِنْدَكُنْ دَرْ مِيَاْنِ اَسْتِ وَهُوَ اَنْ دِلْ مَزْدَمَ بَرْ لَيْكِ حَالِ نَيْسْتِ وَدَرْ بِيْشَرِ بَرْ دِيْنِ
 عَزِيْزِيْتِ تَاوُنْ خَضِرِيْ عَضِيْمُوْد اَرْدِ وَتَاوِيْ عِلْقِيْتِ وَخِيْمِ قَاچُوْنِ اِيْنِ نَقْصِيْرِيْ اِيْخِيَارِ زُوْا رَا دِ
 تُوْنُوْدِ عَزُوْدِ زُوْا رَا حَنْتِ وَحَنْتِ ظَاهِرَا كُوْنِ بَعْدِ قَضَاءِ اَللّٰهِ وَفَدَنْ فَرْدَا هَمِ اِشَارَتِ
 خَوَاهَمِ كَرْدَا كَرْدَا فِدَا مِ تُوْدِيْ فَهُوَ الْمَزْدَا **وَالَا مَقْتَرُ زَا سْتِ** كِه تُوْمَزْدَا اِيْنِ مِيْدَا نِ
 وَفَارِيْشِ اِيْزِ حَوْلَا نِ نَيْسِيْتِ وَنَزِيْفِيْ خُوْدِ اِيْنِ شَيْخِيْ نَجْمِ مِيْ بَايْدِ زُوْا تَنَهَا دَرْ دِهْنِ اِيْزِ اَرْدِ زَا هَا
 مِيْ بَايْدِ زُوْا تَنَهَا **مَضْرُوْعِ** كُنْ خَا زُوْا دِيْشْتِ مَنِ اَلَا نَرْ اِيْكَ شَيْخِ مَنِ **وَالَا مَجَالِ هَمِ** هَمِ
 مَجْمُوْعِ قَضَا وَ مَقْتَرُ دَرْ قَدْ بَا شَدْ بَطْهَوْرِ خَوَاهَدِ پِيُوْنِشْتِ وَ بِيْجَلِيْتِ هِيْجِ نَيْسْتِ وَ مَكْنِ
 هِيْجِ مَكَا نِ تَقِيْرُوْنِدِ خَوَاهَدِ اِيْدِ زُوْا تَنَهَا **قَالَ لَنْ يَصِيْبِيْكَ اَلَا مَا كُنْتَ**
اَللّٰهُ لَنْ هُوَ مَوْلَانَا وَ عَلَيَّ اَللّٰهُ فَلْيَنْوَكِكْ اَلْمُؤْمِنُوْنَ وَ اَلْاَبْعَا نِ
 رَضِيَ اَللّٰهُ عَنْهُ مَرْوِيْنِيْتِ كِه كُفْتُ زُوْا تَنَهَا دَرْ حَضَرَتِ زُوْا تَنَهَا اَلْمَوْلَا اَتِ اَلْعِيْلَ عَلَيْهِ اَبُوْدَمِ
 دَرْ اَشَايِ نَيْسِيْتِ كِه مَزَامِيْ فَرُوْدِ كُفْتُ **يَا غَلَامُ اَعْلَمُ اَنْ اَلْاَمَّةَ لَوْ اَجْتَمَعَتْ اَنْ**
يَنْفَعُوْكَ اَبَشِيْ لَمْ يَنْفَعُوْكَ اَلَا بِشَيْءٍ فَاَكْتَبَ اَللّٰهُ لَكَ وَلَوْ اَجْتَمَعُوْا عَلَيَّ اَنْ
يَضُرُوْكَ لَمْ يَضُرُوْكَ اَلَا بِشَيْءٍ اَكْتَبَ اَللّٰهُ عَلَيَّ اَنْ رَفَعْتَ اَلْاَفْلَا مَ وَ جَفَبْتَ الصَّحْفَ

شَعْر
 نَبِيْتِ مَقَادِيْرِ اَللّٰهِ بِحُكْمِهَا فَارَحِ فُوَادِ مَزْلَعِ اَوْ مِيْنِ اَوْ
 وَ بَرْ جَمْلَه اَتَقُوْ كَرْدَنْدِ كِه اَمْدَا كِه قَلِيْعِ زَنْدَا نِ شُوْا شُوْدِ سَلَا هُ بَرْ اِيْنِ شَمِشِيْزِ دِهْنِدِ

سلطان

وَ مَصَابِيْحُ بِيْكَ اَفْتِ نَمَايَنْدِ وَ سُلْطَانِ عَلِ الصَّبِيْحِ بَا هَفْتِ نَرْ اَزَا هَلِ شُوْا شُوْدِ
 وَ زُوْا دَرْ قَلِيْعِ اَزْ سُلْطَانِ زُوْا تَنَهَا وَ شَا عِيْنِيْ مَرْصُوْدِ اَوْ شَدْ بِيْزُوْنِ نِيَا مَدْ وَ هَمِزِ بَطْنِيْ كُفْتُ اِيْكَ
 شُوْا تَنَهَا شُوْدِ وَ اَوْ خُوْدِ اَرْدِ زُوْا تَنَهَا دِيْ كَرْدِ نَجْمَا زُوْا تَنَهَا بُوْدِ وَ نَا كَا اَزْ قَفَايِ سُلْطَانِ بَا كُوْبَه
 خُوْدِ پِيْدَا شَدْ كَا نِ بَرْ دِيْ كِه بَرْ كَيْفِيْتِ حَالِ اَطْلَاعِ يَافَنَه اَسْتِ وَ مِيْ خَوَاهَدِ كِه بِيْشَرِ دِيْشِيْ كُنْدِ
وَالْاَجْمَرُ شُوْا اَلْظَرْبُ اَلْبَا پِيْسِ وَ اَوْ خُوْدِ اَزْ اَنْ مَعْنِيْ جِيْزِ بَرْ دِيْشْتِ وَ بَرْ عَا دَتِ مَسْتَبِرِ
 خَوَاسْتِ كِه عَا نَه زُوْا دَرْ سُلْطَانِ بَرْ سَمِ اَسْتَقْبَالِ بِيْشَرِ اَمْدِ قَلِيْعِ اَزْ سُلْطَانِ مَنُوْهْتِ شَدْ وَ اَزْ زَا
 خَا نَه مَنُوْهْتِ كُفْتُ وَ بَطْنِيْ دِيْ كَرْدِ تُوْجِهْ نُوْدِ **سُلْطَانِ** كُفْتُ اَكْرَهُوْشِ شِيْزَا نِ مَسْتَبِرِ
 زَا هَا اَزْ بَرْ جَانِبِ اَسْتِ وَ عَلِيْ اِيْجَانِ اَوْ زَا بَدَا طَرْفِ كِيْدِ اَوْ بِيْزُوْا تَنَهَا وَ اَصْطَحَا زِيْجَلْدِ زَا بَرْ اَنْ
 نَمْتِ زُوْا نَه شَدْ وَ صِيْزَايِ جِيْزِ كُنْ بِيْزُوْنِ زُوْا تَنَهَا وَ اَنْ زُوْا تَنَهَا اِيْ عَضِيْمِ وَ بَرْ جِيْزِ
 سَمْنَا كِ نَشْنَه تَا جِيْزِيْ كِه مَزْدَمَ اَزْ زَا هَا كُوْفُ دِ بِيْزُوْنِ زُوْا تَنَهَا دَرْ زُوْا تَنَهَا عَزُوْا شُوْدِيْ وَ دُوْ
 زَا هَا بُوْدِ دَرْ جَنْبِ يَكِيْ يَكِيْ بَرْ اِيْجِيْ سُلْطَانِ وَ بَرْ اِيْجِيْ قَلِيْعِ اَزْ سُلْطَانِ دُوْشِ بِيْشَرِ مِيْ زَا نِدِ
 وَ دِيْ كَرْدِ سُوْا اَزْ اَنْ بَرْ طَرْفِيْزِ بَرْ سَمِ زُوْا تَنَهَا اَوْ اَنْ جِيْزِيْ مِيْ زُوْا تَنَهَا وَ نُوْكَ اَزْ سُلْطَانِ
 اَسْبِ دَرْ زُوْا تَنَهَا فَرُوْدِيْ زُوْا تَنَهَا بَرْ جِيْزِ اَتَا يِعِ قَلِيْعِ زَنْدَا نِ كِه هَمِزِ قَدْ دَرْ زُوْا تَنَهَا مِيْ اَقَا دِ
 وَ بَرْ جَمِيْتِ تَمَامِ مِيْ زُوْا تَنَهَا قَلِيْعِ زَنْدَا نِ اَزْ اَنْ نَادُوْنِ مَسْتَبِيْرِ مَانْدِ وَ كُفْتُ جِيْزِيْ عَجَبِ
 مَشَاهِدِ مِيْ كُنْ نُوْكَ اَنْ تُوْجُوْنِ بَرْ جِيْزِ بَرْ جِيْزِ مِيْ زُوْا تَنَهَا اِيْشَا نِ فَرُوْدِيْ زُوْا تَنَهَا
 وَ نُوْكَ اَنْ مَارَا اَسْبَا نِ مِيْ فَنْدِ وَ بَرْ جَمِيْتِ مِيْ زُوْا تَنَهَا مَسْتَبِيْرِ اَسْتِ وَ جَالِيْ لِيْزِ عَجَبِ
 سُلْطَانِ نَشِيْزِيْهْ كُفْتُ جَمَاعِيْتِ شَا فَرِيْهْ وَ اَسْبَا نِ اِيْشَا نِ هَمُوْدِ زُوْا تَنَهَا كُنْدِ كَا جِيْزِ

از غایت کربانی برفت و زومی زوند و زلف می خورد و یاران ما ضعیف و کمرشسته و مزاریک ایشان
 زبون و مزارند بدین سبب سبک و سار می زوند **بدیت**
 چون کزان باران بختی می زوند هم سبک بانی و چسبته خوشتر است
 قلع از سلاطین را از استماع این تعبیر و هم بفرود و غرض سلطان از آن کلام قلیق
 و سخن موجران بود که او نیز در مقابل آن جوابی تلخ بگوید و همچون مناظره نجار مدنا
 نهی غضب و تحریک قهر و عصیت کرد و عیون است و از زم از پیش بر خیزد و عریضت
 بشهوت امضا یاد که **رب کل جلیت کلام** چون سناکت شد و متعوض جواب نشد حجاب
 میخان باقی بود تا بکنار آب نیوان ز رسیدند و شاعری میکت کردند **امیر بزر علی**
 و یکی از نوکران قلیق از سلاطین بدو اشارت کرد باز کنند و چون نزدیک تر به شیخ
 از زوم ز جسمه الله علیه رسیدند سلطان بامیر شیخ مودت اشرت کرد و او بر عادت گذشته
 بامیر بزر علی سخن گفت و بجای خود رفت تا نزدیک زاویه چای یک اعرج ز رسیدند دیگر
 اشارت کرد **نجاه** دشتی بخوابند و سلطان را آن تهون بزم مزاج کزان آمد
 از جهت که اکزان روزگار با تمام می رسید ایشان شبی می زدند و عود بالله قضیه
 منع کش می شد چه غمنا بقرینه و فرانت صورت چاک است تمام کردن بودند و کمان
 بزن و مترقب فریخته که سبقت بزند و قصد کنند چون سلطان دید که قضیه تطاول
 یافت و کار بکام دشمن خواهد شد چون برفا و دسکاکین که خارج از دوزان میدان
 واقع است ز رسیدند و قلیق از سلاطین برفا و دسکاکین توجه و توکل بحضرت مینر لکام

و مقصد کمال کرد و از دولت مصطفوی و از وایح خطای راست دین و هم اولیا و مشایخ انبیا
 و شتمند ادخواست و بار در قوی و قوت مرئوسی شیخ از نیام بزر کشید و بغیر جیدری خانان
 دزبیر کجی شنیدند از حیره بزرگ و رفت هان ای مزدان کاز و یاران و فادار کجید فی الحال
 او را میز شیخ مودت بکوش سلطان ز رسید و ناظر کرد او را دید عیان قلیق از سلاطین محکم
 کز فتنه و مبارک شاه نامی که محبوب قلیق از سلاطین بود و معتمد میان او و سلطان جای
 شد سلطان بزو جمله کرد و او منمزم شد پیش روی بقیق از سلاطین نهاد و تاششیر را
 کردن شیخ مودت را دید که بدشتی دیگش ششیر قلیق از سلاطین بگرفت و از نیام بزر کشید
 بدشتی تیغ و بدشتی عنان او گرفته داشت و در ای حال بعضی از نوکران عنان انب
 قلیق از سلاطین بیزیدند و سلطان بفرق قلیق از سلاطین کردید و چیت و زجولیت ذکر
 آورد و ضربتی بزمیان هزد و کفت او زد چنانک انب قلیق از سلاطین از قوت
 ضرب از جای بلند زید و زومی بطرف سلطان کزد ششیر ز روی او جاله کرد انب
 قلیق از سلاطین فحاش بود بزد و پای استناد و دو
 دشت بزهوا داشت سلطان تایی دیگر
 بزرشیر قلیق از سلاطین زد و بدینجه کزد
 بقوتی که شیخ از نیام بگشت و بزم انب
 آمد و شکافت و قلیق از سلاطین رکلا
 انب فرو افتاد و جان بداد و نوکران

سُلطان از جواب درآمد و شنیدش از نزدیکان کردند و اتباع قلیج از سلاطین بعضی
 بقتل آوردند و بعضی زادش کز ناخنند فحاشی ازین سخن و ازینهم مکاران
 به ایشان هز و گشت

از صید چال ایشان گشت تا آن نیک عدوان که بدست مکر و دستان بزرگشید بودند
 در سزایشان نشست و آن نیز بخی و طغیان که از شست عصیان و کفران گشاده در
 نیند ایشان شکست

شعبه

یا ایها الضال فی فعله الظالم مزدود علی مظلم

و سُلطان باد و نوکر بطرف شهر دوایند و چون بدوون رسید یکت مصراع بشنه بودند
 و خواشند که مصراع دیگر هم گشت که سُلطان برایشان جمله بزد جاعت منعم
 و منفز قوت دند و سُلطان در شهر آمد و عید الله نامی که از نیزکان جلال الدین
 محمود مستوفی بود در پیش و اخن عیسی در قفس سُلطان زدند و چون به راز سراجان
 رسیدند کجی که عید قلیج از سلاطین بودند و بیعت و مبارزت معزوف و موصوف
 و سُلطان از جهت ملوک سلاجقه قریب مادری ثابت داشت با قوی سوار از مقابل
 رسید و سُلطان در خاطر داشت که اگر قضیه بر حسب حلقه شود او را در امان
 نسیم و شریک خود سازد و مظاهریت و معاشرت دهد که در میان ایشانند کجی که
 نیک ای برهنه دیدند برآمد و گفت چال چیست عید الله گفت قلیج از سلاطین غم
 بشما داد چون این رسید نیک بزرگشید و با او از او گفت و هر یک ضربی بر همه زدند که از
 نیامد مخزنات منوار گشت سُلطان چو چال چنان دید مرکب بر ایگفت و شیخ ز کفر و چون
 کرد کجی و امان خوشت و نیزه از درآمد و در قریب و صلیت زجه بر زبان آورد سُلطان
 زافین مزوت و قوت دامن کرد و بپشت در خاطر آمد

و از بد تعز عرشانه سُلطان را از مکاران پدازش از و غوایل از فحاز کینه موجی شجاعت
 و بعضی برخاسته بودند و زان شبصال آن شجاعت طینه شیخ و جت پاد پیوسته مصو
 و محفوظ داشت و دغ و از ادویه کید و فجعلهم لآخرین

يُنْصَرِفُ فِي جَائِمٍ وَرَيْحٍ شَاجِرٍ فَبَلَا لِحَايِمِهِ قَبْلَ النَّقْدِ
 وَدَسْتِ الرِّجَازِ بَتِّ وَمُضَارَبَتِ بَارِكْشِيدِ وَأَوَّلَ مَلَا طِفَّتِ وَمَصَابِيَتِ دَرِ مَدَدِ وَدَرْ
 يَكْدِي كَرَمِي زَانْدِ وَبَسْبِ كَرَاهِي دَر مَوَازَاتِ نَقْدِ وَتَاخِرِي أَفْنَادِ وَفِيهَا بَزْجِي
 وَقَعِي مِي شُدِ وَجَدْنَا لَكَ سُلْطَانَ حَاجِي مِي كَرْدِي كِه نَبِغِ دَرْ نِيَامِ كَرْنِي كَرْدِي وَآن شَرْدِ بَحْرِي
 مَزْمُونِ بَرْدِ نَبُودِ وَقُوتِ مَنَاوَشْتِ وَمَصَابِيَتِ نَدَاشْتِ خُوشْتِ كِه بُونَا بِلِ جِلْتِ وَدَرْ رَا بِعِ
 خَدِيعَتِ كِه سَرْمَا يَهْ عَا جِرَانِ وَدَسْتِ آوِي زُفَرُومَا يَكَا نِ اَسْتِ كَارِي بِدِشَرِ بَرْدِ وَمُسْتَهْزِ
 قُصَمِي مِي بُوْدِ وَنَدَانِ سَتِ كِه تَبِغِ قَضَا زَانِ پَرِي وَنَسِيلِ لَا كَرْدِي مَكِي وَنُصُورِ نِيَسْتِ
 وَهِي جُطَا نَقْمَهْ كُوزِ وَصَعْمَهْ مَارِ وَمُوزِ خَوَاهِدِ بُوْدِي سُلْطَانِ مَعْصَمِ بِحَالِ تَوْفِيقِ
 وَمُتَمَلِّكَ بَعْرِفِ عِنَايَتِ وَنَا يَدِ بَرَانِ وَضَعِي مِي زَانْدِ تَابِضِي مِي زَانْدِ وَآن عَزَا زَانْدِ كِي اَزْ سُلْطَانِ
 مُتَاخِرِ شُدِ وَنَبِغِ اَزْ پَهْلَوِي حَيِّبِ اَوْ زَانْتِ كَرْدِ سُلْطَانِ بِالْهَامِ اَلْهِي اَنْ حَرَكَتِ اِحْتِشَارِ كَرْدِ
 وَتَمَايَا لَدَكِ اَنْ مَكِيدَتِ اَرْخُودِ بِي كَرْدِ اَيْنِدِ وَنَبِغِ بَرِ اَوْ زَرْدِ وَبِنَا فِ اَنْ مَنَافَقِ فُزُوزِ

وَبَا اِبْتِشَارِ اَوْ اَمْعَا زَسِيدِ وَارْغَايَتِ حَيِّثِ
 هِي شَعُورِ كِه تَبِغِ كَا زَكَا مَدَنِ اَسْتِ
 اَمَامِي دِيدِ كِه غَنَمِ دَهْنِ بَارِ كَرْدِ
 چَانَتِ كِنِي تَابِ كِنْدِ كِيخَرِ وَنَبِغِ اِيخَرِ

وَدَمِشَرِ قَتَادِ سُلْطَانِ ضَرْبِي دِي كَرْدِ بَرِ بَرَكِ اَوْ زَرْدِ وَبِيكِ نِيَمَهْ اَزْ سَرِ بَادِ سَتَارِ وَزُورِي
 وَكُوشِ بَا نِ شُدِ وَشَمِشِ بَزْغِي زَسِيدِ وَمَقْدَرِ زَرْدِ وَنَكُشْتِ فُوزِ فِ كِيخَرِ وَنَبِغِ

سُلْطَانِ بَحْرِي اَرْكَارِ وَبِرْدِ اَخْتِ شَمِشِ بَزْغِي زَسِيدِ مِي زَانْدِ وَكِنِي دَانِ سَتِ كِه
 حِيَالِ جِيَسْتِ وَفُوتِ اَزْ اَبِغِ وَشِيَا بِعِ سُلْطَانِ بَرْدِ زَسَرِي جَمْعِ شُدِ وَخَبَرِ فَنَدِ
 مِيَا نِ سُلْطَانِ وَكِيخَرِ وَنَاوَشْتِ وَقَعِ شُدِ وَسُلْطَانِ زَانِ خُوِي بَرِ هَا وَزَسِيدِ جَمَاعَتِ بَرَهْمَه
 زَفَنَدِ وَجُوزِ نَكَا كَرْدِ دَسُلْطَانِ زَا دِيدِ كِه چُوِي سَرِ جَسْمِ اَوْ دَرِ شَمِشِ بَزْغِي اَسْتِ
 مِي مَدَنِ زَبَانِ بَشَكْرِ وَنَبِغِ اِيخَرِ وَنَبِغِ اِيخَرِ وَنَبِغِ اِيخَرِ وَنَبِغِ اِيخَرِ

و دونه يك پيچيدار الشايعه اكر قضيه نه بزوفو مزام واقع كز دوسه موفق
نقديز نيايد چون قليح زسلان بز نو كند نامعا عثوز ياد طر يوع دزوايح بيند
و جمل ز غدر و خيانت نكند و بداند كه داعي بز نفيد اين زاي ضروريه يه بود نه امري
هنر و چاميل بز جرای اين ماجرا حجتی وضع بود نه مكزي فايع نماكان قد ضم
هو و صباه و ك نو منفقين عليه من الهجوم على السلطان بالعدو الصريح والفئات
الشنيع و اطفاء جنة و افناء رهطه و استرته من عن عداوت سابقه و ضراوق لاحقة
حتى يله الله ان يطفيؤ نوره و يزهر قوا مقدونه و اجزي عليه قضاءه و الحكوم و قدر
المجنوم فضربوا بسيفه و قتلوا و صابهم سيات ما عملوا مولى ما يند شهزجون
بز فجي وى و مضامين تو كند ناما اطلاع يافتند بز منامتي كه از نقش او بز ستر او
رفت سلطان زامعدو و زاملوم و مدحوز داشتند و كفتند **بيد**
شرديش هم دز نيز شز شود جوعقرب كه باخانه كمر شود
و دز سوزت ان جان و فوزت ان قيل و قال اينه بك نامي كه از بياز مجتد بود و همون
از قليح زسلان نفذ و نكز مي نو و با سلطان طر يوا خلاص و انضاص مي نيزد
و خود ز از بطنه مي شزد ز زه موعضه و مناحيه با سلطان كفت صواب دز
كه صد و زومت شز بگوئي كه من يه قضيه ز از بياز جارجي شاد كلبه يه بزد
و ايزك از خض حمت بزم كار و صلاح جال او كردم و انكه هز خ مفضل
مصلحت و مطابو مقصود تو باشد بقديم زساينه سلطان چون بخوزين سخن

فوزفت و بظريعت غث و نعيم و زنت و منين از هم تميز كز دانت كه خاقي
و خيم و نهايني شقيم دزد و اندیشه كز دكه مزاجه لازم كه بعد از اتمام و التزام
خطي خيز خط زك و ورطه هایل با شقلا و اجنها و خود و حصول مزام و مزاد و امار
و ايلت جارجي شاد كلبه كه مدعي مملكت و غريم دولت و سلطنت است على ملا من الناس
اقرار و اعتراف اوزم و يه ز حجان قضيتي ديوي بالخردي كه اوز بز من مصل شد خود ز
طفيلا و اجيز اوزام و هنرت و اوليتي كه بز من ندارد بجاهرت نمايه و چون من
دز زيمان چالك و غرق اشعار و بلاك بدين سخن رسيك و كلام نازل الجهاز كردن
و دز شعرا ز اين عاز و كسوت اين عوازه دزدان دوز و زرديك زمجده و سباب بز كنند
و زك و تلجيك با مارت و زعامت مزج كونه نرد زرد و و چون جماعت چند
و زمره فضول و فساد اين نزل و نذلل از من زرد و جارجي شاد كلبه يه بزد و زك
زاي و دماء ب همت باز معان بيش او نمند هز اينه حمت و زوق من از چشم و دل او
زاي شود و ضيع دز مملكت مستحكر كز داند نگاه فوني كه نندازد او زيد شود
و جرائيه كه دز و نيت حاصل كرد **نعوذ بالله من سقطات اللسان و هفوات الجنان**
و چون طبقات مردم از جاذبه و ابدي و زج و عايم مي كشتند و نيم من غايم شد
سلطان زوي باشراف و امرا اوزد و كفت معلوم علي عالم و معقول عقلا يه
ادم است كه بز خض من بخل شوي و منو جديت
قليح زسلان بمضمون نيت و مكنوز و كز و زويت خود زسيد و ديكي كسي

چاشن آن جشید و محکوم قضا و مقدر الهی قائم گشت **جزی و اجری**
 و امروز مملکت را از فرمان دهی و شهر را از شهر یازی که بایالت عظام امروز و کالت
 مصالح جهوز قیام نماید عقلا و شرعا اگر نیست چه عظام امت و حکمای ملت
 گفته اند از رعیت بلا سلطان که بجز روح و خلاق نیست که سلطان باضاف
 باز عیت محال و مشابست نزد دینست باز که نظام و قوام تمام اعضا و جوارح بدو باز
 بسته است و مادام که سز سلامت است اعضا و اجز که توابع و آلات اند همه زجر
 و حرکت و قوت و شوکت حاصل است و هر یک بشغلی و عملی که از مطلوب و مقصود
 مشغول و اکثر روزی پیش از چلیه چنان عاقل ماند و ندیز و تصرف او از معیون
 منقطع شود خسته و دفعه و چون خراب و یا زکزد و جوارح و جوارح یکدیگر
 منالشی شوند و بهر چه حلیت و وسلیت انتظام و انقیاد از درجه امکان نیاید و محض
 نظر در تشبیب و نکالت و ترتیب این مقدمات است که شما را از امیز و پیشوائیه که اقتدا
 بر ترقیه چاک و تفریع بال و نظام شد و صلاح معاش و معاد شما مضبوط و معطوف
 دارد و دست اهل لغو و فساد از تعرض و تشویش شما گونا گرداند تا که بزرگوار است کون
 دین مسئله شما را از جینت و اخیار که اعیان و مشاهیر چون این فصل پیشینند
 زبان بدعا و ثواب کشادند و گفتند **بیت**

ای از بهشت جزوی و زرجت آبی چون زوز کار تو با ما عیان بی
 زری ممالک شاهد و مطلع است که ما بچاکان در عهد قلیح از سالان که بد عهدی

وین حفاظی بر جهانیان پوشید نیست و ظلم و سید و عیث و فساد او عالمیان از روش
 درجه تشویش و ترزد و تعینیت و شدد کفر فزار بودیم و از نظر ویران ظاهر شوم
 و منهک غشوم در چند کوه غم و اندوه مصیبت و ماله روزگار می گذرانیدیم خان و ما
 ما ویران بود و فراخی جهان بر ما زنده نه عیش نیست داشتیم و نه زردی که بیخته

شعر

پنداشت ستمگر که ستم بر ما کرد در کز دین و ماند و ز ما گشت
 و چون جفاکاری و مزدم آزاری او از حد طاقت و تحملت او فریاد و زاری میا
 مظلومان بر آسمان رفت خدای عزیز و یاد شاه رحیم بر ما مشفق بچاکان بخشود
 و سلطان را که مظهر رحمت و محض زلفت و عاطفت با طایف الهام از غیب بر ایضا
 نایارقه شمشیر صاعقه باز آتش هلاک و نواز در جزیر و جودان نابکار انداخت
 و او را ز مرکب غرور و زر و زرطه نکبت و شور و خور و خاکسار ساخت و مرا کرد
 که بسته بند افت و آسیر کند محافت او بود و از اصول و سطوت او باز زهائید و زور
 زمین از لوث وجودان طلوع و دشت شوم و لوم او با ک کز دین و ویران و بوشید
 نباشد که ما در آیام و ویش از ویر دینت بحاجت می خوانیم و این زوز و محقر ذراع
 می چنینیم و امروز که ما را این توفیق رفیع شد و سعادت مناجات نمود که شکر ز جود
 داریم و در انتظار که باشیم و مثلاً اگر حضرت سلطان در مضرت و شام یاد در بغداد
 بودی قلم و از از سر قدم ساختند یای بوش می شایم و بچاک ستم از دولت که دست

مَنُون دِيار و سرمايه خُشروان نامنا زانت تَمَت مِ نَا خَنِيم وَا شَرَفِ رُوزگارِ خُود
 مِ شِ نَا خَنِيم نَكِيفَ كِه اِيْن فَنُوح نَا كِه اَنْ مَازا مِيشَر شَد اَنْت وَايْز مَازا رَايْكَان دَزْكَارِ مَ
 اَمَد نَا جَان دَايْم شُكْر اِيْن مَوْصِيْت مِ كُزَايْم وَمِيت بَر جَان خُود دَايْم وَا كَر جَوْت
 اِيْن نَعْت نَشَانِيْم نَشَانِيْم وَايْخِلَافِ رِضَايِ سُلْطَانِ نَفْسِي نِيْم رِزِيْم وَسُلْطَانِ
 اَنْ رُوز رُوزِ اَيامِ اَلْبِيضِ مِ دَاشْت **اَلصُّومُ فَرِي وَ اَنَا اَجْرِي** تَحْقُوقِ فَنَه بُوْد وَا نَظَرِ
 اَكْل وَا شَرَبِ وَا خَوَاتِ اَنْ كِه وَصِيْت هُو اَجْرِ طَبِيعَتِ وَا بَشَرِيْت دَا دَر اَقْصِيَامِ كِه بَصِيْفَتِ
 حَقِّ وَا رُوحَانِيْتِ مَوْصُوفِ اَنْت عَزْرُوحِ كَرْدَن وُجُوْنِ اَنْ رُوزِ خُصَايْمِ رَجَمَتِ اِيْن
 اَخْصَايْمِ فَنَه بُوْد وَا بَصِيْفَتِ لَهْوِي مُصَرِّفِ كَشْتَه قَوْلَا وَا فِعْلَا هَرْ جِه اَرْوَصَا دَر شَرَحِ
 بَاشَد عِيْنِ حَقِّ وَا نَحْفِ عَدَلِ وَا بَصِيْفَتِ تَوَانَد بُوْد كِه **فَلَا اَمْلَاكُ لِنَفْسِي نَفْعًا**

فَا بَر سِيَه

مَر كَر بَحْتِ مُسَاعِدِ بُوْد وَا دَوْلَتِ يَارِ اِيْن دَلَهْزِ مَظْهَرِ بُوْد دَر هِمَه كَارِ
 نَفْتِ زُوجِ قَدَرِ شَد وَا لِهَامِ خَدَا هَرْ جِه بَر حَاضِرِ وَا نَدِيْشَه وَا كَرْدِ كَا زِ
 وَا دِيْكَزَانِيْتِ يَرْ قَضِيَه دَرْ جِه زَدِهِيْم دُو قَعِيْنِ اَرْقُوْتِ بَعِيْلِ مَدِ وَا مَآءِ
 ذُو الْقَعْدِ مَنُونِ نَصِيْتِ بَر مَعِيْدِيْنِ كِه شَرَفِ اِيْمِ نَالِ اَنْت وَا جِه زَدِ جَدِ
 وَا سَطْمَا اَنْت وَا زَمَانِ كَمَلِ بَدَرِ وُجُوْنِ يَرْ فَعْلِ دَرِيْنِ مَادِ وَا دَرِيْنِ رُوزِ كِه جَسْرُ وَا سَطِ
 وَا جَدِ قَسَطِ اَنْت رَمَدَشَاءِ مَرْ جِيْنِ خَلْقِ يُونُسَ بَشَادَتِ **خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا**
 بَهْتَرِ فَعْلِ اَنْ مَنَه وَا نِيْكَوْتَرِ اَعْمَالِ اَنْ وُقُوفِ بَاشَد وَا هِيْجِ كَرْدَنِ اَزَانِ رِزْدِ وَا عَزْرِ

نَرَشَد وَا كَرْدَنِ جَاهِ اَز شَرِ غَرَايِ وَا عَمَايِ طَعْنِ زَنْدِ وَا قَدَحِ اِيْكَزْدِ اَرْغَبِ وَا شَرِ
 حَقِيْقَتِ بَنَظَرِ كَوْنِ وَا فِصْلِ زَدِ وَا بَر كَرْدِ كِه **وَعَدَا اَللّٰهُ لَا يَخْلُفُ**
اَللّٰهُ وَعْدُهُ وَا كَرَاكَ اَللّٰهُ اِيْن اَمْرِ اَللّٰهُ مَوْصُوفِ اَمْرِ
مِنْ اَلْحَيٰوةِ اَلْاَدْنٰى وَا هُوَ عِيْنِ اَلْحَيٰوةِ هَمَزْدِ وَا نَوَافِ
 وَا عَجَزِ اِيْن كِه وَا دَرِ مَطْلُوقِ وَا فَايَحِ هَرْ مَعْنَوِيْتِ وَا كِيْزِيَا فَنِ جَهْتِ اَقَامِيْتِ حُجَّتِ وَا طَهَارِ
 عِلَّتِ جَسَدِ ذَمِيْمِ وَا فِعْلِ قَبِيْحِ قَلِيْحِ اَز سُلْطَانِ زَا مِيَا نِ خَلَقِ اَشْيَا رُو اَنْتَا زَا دَا دَر قَرِيْمِ
اَلَا اَنْتُمْ هُمْ اَلْمُفْسِدُونَ بَر نَاصِيَه بَيَا لِ اَوْ يَهَادُ وَا نَحَايِلِ زَدِ وَا حِيْثُ اَنْ بَر نَاصِيَه
 جَلَالِ وَا دَلَالِ اَوْ هُوِيْدِ كَرْدِ دَر وَا شَكُوْنِ اَوْ اَز مَحَايِفِ ضَمَائِرِ وَا شَرَايِرِ مَهْشُورِ
 شَد وَا نَقَارِ وَا نِكَا رِي اَز وَا دَر عَقَايِدِ وَا عَوَايِدِ مَزْدُمِ زَا اَوْ فَنِ وَا دَر چَشْمِ صَغِيْرِ
 وَا كِيْزِي خَوَارِ وَا يَهِيْمِ مَقْدَرِ كَشْتِ اَكْذَابِ سُلْطَانِ اَبَا خَمَادِ شَعْلِه وَا طَفَاءِ جَسَنِ
 وَا زَرْفِ اَنْ اَشْيَا شَرِ وَا اَشْيَا قَالِ اَرْ جِه مَزِيْنِ اَمِ اَلْهَامِ دَا دَا اَرْ خَسَا زَهْ مُلْكِ وَا مِيتِ اَكْلِ
 كَلَفِ وَا بَدْعِيْتِ اَوْ يَا كِ سَاخْتِ وَا نَحَايِلِ مَعِيْدِ وَا مَعِيْدِ اَشْيَا عَزْ وَا عَوَايِدِ وَا حِيْثُ
فَا اَرْ قَعُوْا اِلَيْهِ اَخِرُ الْحَيٰوةِ وَا كَرْدَنِ اَمْرِ وَا نَقَضِ اَمْرِ
 بَر وَا لِيْ عَاقِبَتِ وَا نَكَا اَلْخَرِيْتِ وَا كَوَا مِي صَادِقِ وَا دِلِيْلِ صَادِقِ بُوْد وَا كَلَامِ شَقَاوَتِ وَا نَحِيْثِ
 اَنْ شَرِيْعِ رَزْوَانَد بُوْد كِه كَسِيْ شَرِيْعِ اَوْ اَشْيَا عَزْ وَا مَعِيْدِ اَشْيَا عَزْ وَا مَعِيْدِ اَشْيَا
 وَا فَرِيْدِ كَارِ خُودِ اَخْلَافِ وَا نَقَاقِ بَر وَا لِيْ اَجْمَاعِ اَمْرِ وَا مِلَلِ اَحْصَمِ خَدَايِ وَا جِبِ
 اَلْقَوْلِ وَا لَرْمِ اَدْفِعِ وَا سَوْجِبِ صَبْتِ وَا جَزْ قَسَدِ

وَأَنْتَ كُنَّا الْإِيمَانُ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا فِي بَيْنِكُمْ فَقَاتِلُوا أُمَّةَ
 الْكَفَرِ إِنَّهُمْ لَا إِيْمَانُ لَهُمْ وَنَشِيتِي بِكَ سُلْطَانُ زَا بَا أَنْبِيَا وَرُسُلُ صَلَوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ
 أَنْتَ كَهْ بِمَحَانِكَ أَغْلِبَ أَتَشَانُ دَرْ مَبَادِي جَالِ مُرْدُوزِي كَكَرْدِ أَنْدِ وَخُودِ رَا بَا جَارِ
 دَانِ وَازْ جُمْلَهْ شَيْدِ رُسُلِ وَهَادِي شَيْلِ صَلَواتِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَفَرمودَ كَهْ **كُنْتُ الزَّرْعِي الْغَمْرِي عَلِي**
فَرَا بَطْنَكُ وَمَوْصِي عَلَيْهِ سَلَامٌ مَدَّتْ هَشْتِ شَالِ كُوشِدَانِ شُعَيْبِ زَارِعَايَتِ مِي كَرْدِ
 نَادُخْتَرِ بَدُودِ مَدَكِ قَالِ أَيْنِ ارْ يَدَانِ اُنْجَلَتْ اُجْدِي اُنْثِيَهْ
مَا لِي بِكَ اُنْجَرِي نَمَاقِ حَجَجِ وَبَعْدَارِ اُنْقِضَايِ مَدَّتْ دُوسَالِ دِيكَرِ
 خِدْمَتِ كَرْدِكِهْ اِنَّا اَلْاَحْكَامُ قَضِيَتْ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيِ
 وَبُوسَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَزْوَكَالَتْ وَنِيَابِتِ عَزِيزِ مَصْنَعِ بَحْرَتِ وَبِحَافِظَتِ خَرَايِنِ رَضِ
 مَرْسُومِ سَنَدِكِ وَهَلِ الْمَلِكُ اَيُّوْنِي بَهْ اِسْتِخْلَاصِ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَرْدِ قَالِ
 اِنَّكَ اَلْيَوْمَ لَدَيَا مَكِّي لِمِيْزِ قَالِ جَعَلَنِي عَلِي خَرَايِنِ اَلْاَرْضِ
 اَيْنِ جَحِيظِ **بَعْدَارِ** وَبَعْدَارِ اِنْ اَسْتِغْلَا اِنْ بَرْمَكِ مَصْرُ شَيْلَا يَافَتْ
 سُلْطَانِ نِيَزْدِ اَوَّلِ ظُهُورِ وَفَاتِحِ بَرُوزِ شَعْلَانِ دِيْشِ وَفَضْ مَتَعِيْزِ كَشْتِ وَكَدِ
 بَوَزَرْتِ وَامَارَتِ مَنُشُوبِ شُدِ وَبَعْدَارِ اِنْ سُلْطَنَتِ وَادِشَاهِي زَنِيْدِ وَشَيْدِ
 نَمَاقِ يَافَتْ چَانَكِ ظَاهِرِ وَبَاهِيْزَسْتِ وَبَرْمُحَقَقَانِ خُورْدِ بِيْزِ وَشَايِكَا نِ خَرُوجِ
 وَتَقِيْرُ بُوْشِيْدِ نِيْ شَدِكِ وَصُولِ بَحِيْرِ مَنَاصِبِ عَيْنِهِ وَمَقَامَاتِ سَنِيْهِ كِهْ مَقْصُودِ هَلَا عَايَمِ
 وَمُصْطُوبِ وَمَقْصُودِ كَافِهْ بِيْ دَمِ شَتِ وَبِحَدَّتِ طَلِيْ وَنَمَازِ شَتِ مَشْفِي وَبَعِيْ دَاغِدِ

شَوَابِ لُطْفِ اَزْكَ وَخَفَايَتِ عَنَايَتِ بِيْ عَرْضِ وَعَالِ نَوَانْدِ بُوْدِ قُلِ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ
 وَسْتَلامِ عَلِي عِبَادَةِ الَّذِي اَصْطَفَانِي اللَّهُ
 نَسْتَشِيْرُ سُلْطَانِ بَاوِ مَرْتِ
 وَبِيْعَتِ كَرْدِنِ اَمْرِ اَوْلَاهَانِي
 شَهْرِ بَرْدِ شَمَالِ

سُلْطَانِ بَغْتَرُخِي وَبَعْدُوزِي دَرْ مَسْنَدِ اِمَارَتِ مَكِّي بَشِيْشْتِ وَدَرْ نَفِيْهِ مَهْمَايِ
 دِيْزِ وَدَوْلَتِ وَنَظِيْرِ قِضَايِ مِيْلَتِ وَبِيْعَتِ مَكِّي وَنَسْتِ اِدْتِمَامِ يَافَتْ وَبَا عِلَامِ كَمِيْزِ
 چَالِ وَشُمُوبِ فَضَايِ وَبَحْلَالِ زُشَاوِزِ شَايِلِ اَبْضَارِ وَمَصَارِ زَوَانِ كَكَرْدَانِيْدِ وَكَدِ بَخَادِ
 وَجُمَاةِ اَحْجَادِ زَا اَزْدِيَا زُوْ بِلَا دِيْ جَوَانْدِ وَبِيْعَتِ مِيْشَانْدِ وَدَشْتِ صَلَاتِ وَبَرَكَاتِ

بَرْكَشَادِ وَزُوْشِيْمِ وَشَبِ وَجَامِهْ
 وَشَايِجِ وَشَلَبِ بِيْ دَرْ بِيْغِ مِيْ دَاوِ وَهَرَاكِ
 اَزْ كَبَا اَمْرِ وَوُجُوْ دَوْلَتِ وَاعْيَانِ مَلَكِ
 بُوْ عِيْدِ خُوبِ وَمَقَامِدِ مَرْغُوبِ مَسْنُوعِ
 وَامِيْدِ وَارِيْ كَكَرْدَانِيْدِ وَعَقْدِ اِيْنِ
 بِيْعَتِ دَرْ زَايِ عِيْشَتِ دُوْالْفَقِيْهِ اَحْمَرِ
 شَهْ اَشِيْزِ وَثَمَانِ وَشَبْعَانِ هَلَايَتِ بُوْدِ

و در شهاده منادی فرمود که هیچ آفرین کاینکه ان بخلاف حق و راستی را کینه
 منازعتی باشد زجوع بشرع مطهر کند ناقضاة اسلام پرسید و بعنوان قضیه رسید
 بقصص رسانده و حقوق در مزاکر خود قرار دهند و بعلت شناقص یا زغویته و قرا
 مغوی و زشوم مجده و بدیع مذمومه و هتایح مغایر قواعد شرعی و منافی قوانین

دین چنانچه باشد معارض کند شوند و بتشکات مؤن و شبهات ناموجه تشویش
 و تحریش مزده دهند و تعرض زنشاند سبیا کافه از باب و اهالی و صنایع و محترقه
 و منعیتان و متشیبان آنک قریک بشغل و عمل خود اشتغال نموده از صور و سید خود
 تجاوز نمایند و بعنوان و مزجیه ماستوته بودن توزع و لغزغ خود را دهند
 و مزجیه کباب خوش قرار غ و شوق در زند محسوسات نیز جمله روزند فالف
 نورزند و مردنم بند خلاف کشتن در معارض عذاب عظیم و عقاب پیر خواهد بود

شعر

سائر البریه قره ما جیدندش غمزدیده ندب چارم بطول
 زرقه مخص جگرها عفت و محله لریک صوفیها محال
 و بعدل منتشروا لهرم جمع و بمنزله و زانکه

و بعد از آن که تنگین جاش و رفیع شیبای خود و زینت باج فرمود
 و باعلای کلمه جو و نستیزا چینه زافت و حجت و افاضت حیات و مبرات تعالی کل
 نمود و بر زاد خانه که در دارالامان واقع است بخوبی کزد و نوکران خاصه و معتمدان
 مجترم را پیش خود خواند و بقتل نمود تا شب از روز ملازم باشند و غرض آن بود که مشغول
 شوند و هرگز فکری و اندیشه نکنند از آن جهت که زایا مختلف است و هواها
 مشغول و اکثر نفوس ثبات و مفندت مایل تا اسکا و خوریه واقع شود و قضیه
 حادث نکرد که موجب شد تا اعدا و ضرب و تعیت چشاد و اضداد باشد چه غره

تَامَ دَوْلَت و مَحَلِ جَزْم و بَصِيرَت بُودِ پَسِ قَوْم و قِبَال و اَفَارِت و عَشَائِر فَلَمَّ اَز سَلَاكَتِ زَا
 نَقِيش و تَحْصِیْلِ بَلِیغ بُود و هَمِه زَا بَدَسْت اَوَز دَوِهَرِیْكَ زَا مَعْتَدِی شِرْد و خَاطِر
 اَز كَارِ اِیْشَان بِز دَاخَت و بَرَقَه عَدَّ مَعْمُود و طَرِیْق مَالُوف هَز رُوز دِیَوَان مِی نِهَاد و بَار
 عَام مِی دَاد و پَسِ مَرْجُومِ عَلَیْكَ زَا وَا كَز جِه دَر جَدَا شَت سِر و عُنْفُوان صِی بُود و شَائِسَك
 بَطْن و مَسْنَد نَدَا شَت جِهتِ رِعَايَتِ حَقُوقِ پَذَر و مَرَا قَبَتِ ذِمَامِ مَمَالِیْكَت و مَصَاحِبَت
 بَا خُود بِدِیَوَان مِی اَوَز د و دَر پَهْلُوی خُود مِی نَشَانَد و تَرِیْكَت و شَفَقَتِ پَذَرَانَه اَز زَا لَی
 مِی دَا شَت و شَبَابِ مَعَاش و مَالِیْكَتِ اِیْچ اَو و مَعْلُفَان اَوَا ز هَز جِیْن مَعْد و مَهْمِیَا مِی مُود
 مَتَابِعَتِ قَوْلِ رَسُولِ زَا صَلَوَاتِ اللّٰهِ عَلَیْهِ كِه مَن لَمْ یَرْجَمْ صِغِيرًا و لَمْ یُوقِرْ
 كَبِيرًا و لَمْ یُجَاعَلْ لِمَا فَلَیْسَ مَنَّا و مَن رُوزِ بَرِیْنِ اِیْنِ دِیَوَان مِی دَا شَت نَاشِی
 اِیْنِ كِه اَمَد و كَفَت اَمُشَب اَهْلِی شَهَر مُجْتَمِع شَدَنْد و بَا یَكْدِی كَز عَهْد بَسْتَه و سَوَكَه
 خُوزَك كِه بَر تَوَخُّنُوح كُنْدَا كُنُون حَاضِر و قَت مِی یَا د بُود و شَرَطِ اِحْیَا طَامَر مِی
 دَا شَت و مَن بِیْشَر اَشَان مِی رُوم نَا مَرْصُورَت كِه مُجَدَّد كَز دَد بِحَضَرَتِ اِعْلَامِ دَهْم
 سُلْطَان بَا جَمِی اَز نَوْكَرَان كِه حَاضِر بُودَنْد مَسْلُح و مَزْتَب شَد و مَجْمُوع مَرْصِدكَا ز
 و مَسْعَدِ كَارُور زَبَن شَنْدَنْد و دَر مَجَامِع شَهْرِیَان و تَ پَر مَحَلَات مَنَهْیَان دَوَانِیْد
 اَز كَا مِی جَا د شَتِیْعَه كَسْنَد و بِهَمِی وَجَه اَز جَمَاعِ اِیْشَان اَثَرِی یَا فَنْد و اَز قَصْد
 و غَد زَخَرِی مَعْلُوم نَكِر دَنْدَا دَر اَشَائِ اَن جَا ل مَوْت مَوْرِ مَبْعَع مَكَازِم و اَلْمَعَالِی اِیْنِ
 مَبَارِ اَلْحَد و اَلْكُزْم جَامِع مَحَاسِنِ اَلْاَخْلَاق و شَیْر مَوْلَا كَامَل مِلَّة و اَلدِّیْن اَوْ صِلَّة

رِضَا كَاتِ اَنقَانِه الشَّرِیْفَه كِه بِقُیُوتِ عِلْم و عَمَلِ زَا شَتَه بُود و بِشَعَرِ زَنْقُوی و طَاعَتِ مَرْیَم
 و مَتَابِعَتِ شَرِیْفِ خَصَالَتِ جَمِیْن و لَطَائِفِ خِلَالِ مَرْصِیَه زَا جَاوِی و جَامِع و تَقْدِیْم اَوْرَعَا
 شَام و رُوم فَضْلًا و جَنَابًا و صَلَا و نَسْبًا طَاهِر و هَز بِحَضَرَتِ سُلْطَانِ اَمَد و دَر اَشَائِ
 مَتَافَهَات و مَكَالِمَات كَفَت زَكَاةُ الدِّیْن تَقَالِی كَز دَنْد و كَهَنَه كِه دَر بَاك اَوْ قَصْدِی خُود
 زَفَت و خُزَارِی ظَهْر خُود یَا فَت و بِحَدِثَه كِفِیْتِ جَا ل اَوْر خُود خُزَارِی بَر بُو شِیْدِی نِیْسَت
 كِه مَرْدِی مُخْلِص و مَنَدَر اَسْت و اَز شَر و شُور و مِیْر و مِیْر و دَر مِیْن اَشْبَاه و اَمثالِ شِیْرِیْت
 سَنُود و مَعَا شَرِیْن دِیْن مَوْصُوف و مِعْرُوف و شَبَهَتِ نِیْسَت كِه اِیْن نَقْشِ اِیْن كِه
 غَا ز مَدِیْر و یَز زَنْك مِیْنَه هَز مَرْوَز اَسْت وَا لَا **فَا بَرِیْتِی**
 تَوَان نَدَكِه حُجْرَه مَكْرَمَتِ شِیْرِی وَا نَدَكِه حُجْرَه نِیْكُوی كَزِی
 سُلْطَان كِه اِیْن لَشَنْدِی بَقَرِی زَا شَت و نَوَزِ كِیَا شَت مَعْلُوم كِرْدَنْد اِیْن وَ قِیْعَتِ رِجْلَه
 مَضْرِبَاتِ اِیْنِ كِه اَسْت و اِیْن خَدِیْعَتِ هَم اَز مَوْثِقِ كِتَابِ اَن مَسْنَدِ كِه شَرِیْفُضُول
 و نِیْمَتِ بَرَا وَزَك بُود و اِنَا زَاتِ عِجَابِی فَرْوَانِزَتِ نَوِز صَفِیْن و اِجْرَا كَز بَسْتَه مِی نِهَاد
 كِه زَا لَی مَحَبَّتِ دُوشَنَان بَعْبَا ز مَفْسَدَتِ نِیْن كِرْدَنْد و اِیْنَه صَفِی مَرْیَمِی بَدَم
 بَغْضَتِ و كَدُورَتِ مَكْدَر شَارَد جَا لَك لِسَانِ صَدِیْقِیْتِ اَز قِیَمِ اِیْنِ شِیْرَتِ ذَمِیْم
 و شِیْمَتِ و خِیْر عِبَارَتِ مِی كُنْد و مِی فَر مَیَا دَكِه **اِنَّ اَبْغَضَ كُرْم**
لِی اللّٰهِ اَلْمَشَاءُ وَاِنَّ اَبْغَضَ اَلْمَعْدِیْقُوتِ
بِیْنِ اِلْحَسَانِ

سُلْطَانِ صُورَتِ افْتِخَارِ وَ اِخْلَاقِ وَاوَدُزِ بَابِ اِجْتِمَاعِ اَهْلِ شَهَرِ وَاِنْفِاقِ كَلِمَةِ دَرْ خُرُوجِ
وَطُغْيَانِ بَا مَوْلَا نَا نَفْسِ زِيَرِ فَرمود و جِجَكِ بَتِي كِه كُفَنَه بُوَد مَشْرُوعِ بَارَزَانْدِ مَوْلَا نَا اَخِيرِ
صِنْتِ وَلَوْ صِبْعَتِ نَ مَدَرِ مَتَجِجِ وَ مَتَجِجِ مَادِدِ وَ كُفَتِ هَمَانِ شَبِ كِه اِيْنِ زُرُورِ كَرْدِ
بُوَد بِيْشِ هَابِي شَهَرِ زَقَنَه وَ كُفَنَه كِه اَمَشَبِ سُلْطَانِ شِمَارِ خَوَاهَدِ كَرَفَتِ وَ هَمَه ز
بَنَكَا لَتِ هَرْ چِه شَنِيعِ رُبَقْلِ خَوَاهَدِ اَوَرْدَه اَن هُشْيَارِ بَاشِيْدِ وَ نَدِيْزِ نَبَرِ خُوْدِ كِنِيْدِ

مَوْلَا نَا شَخْصِي فَرِيْنَدِ دُو اَخِي زَكِي الدِّيْنِ زَا خُوَانْدِ وَ دَرْ بَايِ سُلْطَانِ نَدِخْتِ وَ نَ غَبَا زَكِي
اَز بَادِ هَوَا اِيْكُفَنَه بُوَدَنْدِ زَمِيَانِ بَر دَاشْتِ وَ اَن اَتَشِ كِه اَز مَقْدِجَه فَنَنَه اَفْرُوختَه
فَرُو نِشَانْدِ وَ اَخِي زَكِي الدِّيْنِ زَا اَسْتِمَالَتِ دَادِ وَ بَعِيْثِ وَ عَاطِفِ شَامِلِ اَسْنِطَه اَز خَشِيْدِ وَ بِيَا
زَقَنَه بَقَالِشِ اَز اَوَرْدَه وَ مَوْلَا نَا اَوَرْدَه خَوَاشَنَه مَشْهُوْدِ مَكِ رَمِ وَ مَزَلِجَه خُشْرُوَانْدِ
زَوَانَه كَرْدَانِيْدِ وَ هَمِيْنِ زَمَانِ رُوْقْ مَخَافَتِ دُونَ وَ مَعَانِدَانِ زَبُونِ كِه كَا رِي
اَز دَسْتِ اِيْشَانِ بَر غِي اَمْدِ وَ دَرْ نِيْلَكِي وَ شِمَا رِي بُوَدَنْدِ شِعِ وَ اَز دَسْتِ جَعْدِ وَ مِيْسِنْدِ
مِي كَدِ خُشْدِ وَ هَر دَه غُوضَه مِي شَا خُشْدِ وَ اَز جَوْفِه مِي اَنْدِ خُشْدِ وَ جَسْمِي اِيْشَانِ بِيَا لِ
جَا جِي شَا دِ كَلَمِي مِي پَرِيْدَنْدِ وَ كَرُوْهِي هَوِي وَ اِلَهِي اَز رَجَبِ مِي جَهِيْدَنْدِ وَ وَ طَافِدِ
بَا مَزِي شَامِ مِي نَارِيْدَنْدِ وَ نَدِ نِشْنَدِ كِه جَرَاغِ قَنَابِ بَدِيْمِ فَنُونِ كَرَانِ فَرُو نِشْنَدِ وَ اَوَرْدِ
مَا هُنَابِ بِيَا نَتِ شَكَا نَ زَوَا نَ نِيْدِيْزِدِ چنانك مَحْكَمِ نَبَرِيَا نَ اَن صَفِ شَبِ كِه

مَآيْفِجِ شَهَرِ لِّلنَّاسِ مَزِ رَحْمَةِ شَعْرِ

فَلَا مَنِيْكَ هَا مَزِ سَطِيْعِ دِفَاعِ مَقْدِرَايِي سُلْطَانِ زَوِي تَوَكُّلِ وَ نَبْتِ
بَحْرِي خَالِقِ جَزْوَ كِلِ اَوَرْدِ عِنْدِ رَحُولِ وَ قُوْتِ وَ مَنَكِي نَدَاشْتِ وَ مَكَا شَيْخِ اَصْدَادِ
وَ مَكَا وَ جِتِ جَسَادِ بَادِ مِي نَدَاشْتِ وَ بَعْمِي دُرُغَتِ وَ بَقِيْبِي صَادِ وَ اَرْمَنِي كِه دَسْتِ
عَنْصَرَه دَرْ فَرَا نِ دُونِ اَشْمُوْر كَرْدَه بُوَدَنْدِ وَ دَمِ بَر جَانِ وَ مَحَانِ اَفْشَانْدِ
زَوَرِ كَا مِي كَدِيْدِ وَ دَرْ مِيَا نِ شِيْزِ وَ شَمِشِ وَ اِنِ اَبَالِ مِي بُوْدِ

الَّذِينَ قَالُوا لَمْ يَأْتِ الْبَشَرُ إِلَّا بِالْبَيِّنَاتِ قَدْ جَاءُوا بِالْكِتَابِ فَاتَّخِذُوا مِنْ قُرْآنِهِ
 آيَاتًا وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ النَّارِ فَتُفَسِّرُهُ اللَّهُ وَفَضْلُ
 لَمْ يَمَسَّ مِنْهُمْ شَيْءٌ وَلَا يَبْعَثُ اللَّهُ رِضْوَانًا اللَّهُ وَلَهُ فَتُفَسِّرُهُ عَظِيمٌ
 وَمَهْكَانَ زَاخِفَايَا الطَّافِ زَبَانِي وَخَلَايَا فُجُوحَاتِ يَزْدَانِ وَعَيْنِ مَدَدِ وَارَاغِيَارِ
 بَوْنِ شَيْطَانِي وَهَوِ اجْنِ نَفْسَانِي تَحْذِيرُ وَنَدَا كَيْزِي قَرْمُودِي كَهْت **شعر**
 جَنِّ الظَّنِّ بِمَنْ قَدْ عَوَّدَكَ كُلَّ حِينٍ وَشَوَى أَوْدَكَ
 إِنَّ زَبَانَكَ كَفَيْكَ نَدَى كَانَ بِالْأَمْرِ نَسِيكَ كَفَيْكَ عَدَى
 وَسُلْطَانُ زَاخِفَايَا بُودِ عَصُوفِ وَزُوفِ كِهْ بِزَوْشَقِ قَدْ نَدَانْدَ دَاشْتِي وَارَا جُونِ
 قَرْنِ الْعَيْنِ عَزِيزِ وَكَرَامِي نَدَاشْتِي دَرَانِ آيَامِ ارْخُوفِ مَسَارِشْتِ اَعْدِ وَمَنَاوَشْتِ
 عَزْمًا وَخَصْمًا بَسُلْطَانِ مَلُوحِ شَدِّ وَسُلْطَانِ زَاخَاوَزْتِ وَبِحَاوَزْتِ اَوَانِسْتِ زَاخِ
 وَارِيَا جِ كَلِّ حِلَّ شَدِّ وَنَمُوكَسْتِ وَمُصَاجِبْتِ اَوْبَاشْتِ تَمَامِ يَافْتِ وَجُونِ
 هِلَالِ دُوسْتِ غَزَا شَدِّدِ اَرْتَبِاقِ وَخَفَا يَزُونِ خَرَامِيكَ بُودِ وَزُورِ بَرُورِ اَزْمَانِ مَسْهُوِي
 كُونِ بَرْمَصَا عَدِ بَرُورِ تَرَقِي مِي كَرْدَدِ اَوْدَمِ بَدَمِ اَزْ مِصَاوِي هَبُوطِ دَرْ مَنَازِلِ شَرُوفِ
 زَرْقِ عَمِي يَافْتِ لَاجِرْمِ دَرْدِيكَ كَوَاةِ نَظَرِ ضَعِيفِ وَخَفِيفِ مِي بُودِ وَدَرْ نَظَرِ
 يَلِي بَصِيرَتَانِ زَاوَرِ زَرَمِي اَمْدَدِ وَنَمِي دَارِشْتِ كِهْ بِمُزَوْرِيَايِ مُنْهَلِي خُوَاهَدِ شَدِّ
 وَبَكْ كُزُورِ شُهُودِوِيَا مِشْعِشْعِ خُوَاهَدِ كَشْتِ وَغَرِصَهْ اَفَاقِ جَلِ جِسْمَانِ
 اَزِي مُنُورِ وَنَمُورِ خُوَاهَدِ كَرْدِنِدِ وَرَقِصُورِ عَقْلِ وَفُوزِ زَايِ جَنَانِكَ شِيمَهْ عَوَامِ

و نیزت شقایق اقوام باشد دل بر هو و ولای او می نهادند و قدم بر جان و قاف و وفای
 استوار نمی داشت تا جایی که بر ظاهر بلند میقیم بودند و در بقیه طاعت نمی آوردند
 و کردند در قلاع تسلیم و انقیاد نمی دادند و هرگاه که سلطان بسیران
 یزوز و فیه غوغی را از نوکران خاصه بر دزدان موصی که شایع عوام را بجوم
 صورت بندد و مقصدان را بحال مصیدیه یفندد و این تصور و تحسیر
 بحقیقت نه از جهت عامه بود جهان وجود نداشتند مآجور صرف چارچوب شادکام
 داشتند و امردی مجید و کز بود و مدعی ملک و دولت از آن جهت که با چاهی
 از همیم علاقه مصافرت در میان داشت و بدین واسطه سیوان و اما سیه بتاب
 یک خانه بود این مقدار از حیاط و اجزایش می نمود و شرط استیضاح و اجترار
 رعایت می کرد و هرگز در خیال حضور نمی کرد که سیوان در خون ضبط
 تواند آورد و شوار و نو افغان در حیاط تصرف و ملک تواند گرفت از آن غافل
 که قناب و اریک خون هفت اقلیم گرفتن کین شیوه اوست و آنها را کردار یک
 نه بر شش جهت مشغول گشتن کین صنعت و مه و در جلدت و شجاعت و صبر
 و شهامت و کفایت و درایت و درایت و جنگ هر چند غایت قصوی دلت
 و دقت نظر و جدت بصیرت و صلابت زای و اصابت ندید و از آن نصیب یزوز که
 حقایق ناطقه بر شرج و بسطت خاصت تواند یافت یاد شست تحفه بدامن از آن
 تواند رسید مآجور اول ظهور دولت و ایندی حکومت و ایالت بود و امرد

نیایی که بدین شیوه می نداشت و هوا و آسمان متعجب و منظر قو و غلب جندی و بلدی
 بجانب چاهی شاد کلبی مایل و زاغی بودند و بصاع او می نمودند اگر در زیر عیان
 آن حال و صورت آن قیام و قال چاهی شاد کلبی توجه می نمود و زوی بکار
 می آورد مضمّن آن بود که جمهور با طرف او کز دند و دعوت و مطاوعیت
 او اختیار کنند و این صورت احتمال قریب و امکان وقوع داشت و سلطان
 در غم آن قدرت و وقت آن جمعیت علی و هن من کمال و ستر ذمه من الرجب ال
 تعلی می کزد و بخت می نمود تا خبر رسید که چاهی شاد کلبی برضی عظیم
 و عزیز الیم مبتلا گشت و این ظفری مهیا و فنی مهیا بود که در جالبی جان که مکروه
 منظر و مجذ و رخصت بود رخصت و هب قدیم و خلافت و رخصت عظمه و رین
 روز کار سلطان شد تاوی تجسمه حزب و ضرب و تحجیم زکفر و طرد دشمنی
 چنان مدفع شد و زو و نقیج و مال زده یافت

س

اَدْكَانَ يَزِيدُ وَالْشَّرْلِيَّةُ فَاَعْلَمُهُ مَا لَلَّهِ فِي الصِّبْجِ صَانِعُ

ترغیر از چینی پیش چاهی شاد کلبی

و مفاخرت او بقوت و شوکت

خود

سلطان اخوی عینی را که راه محرمیت و بیابت داشت و بوفور امانت و دیانت مشهور
 و مدد کوز جهت اعلام مجددات اوضاع و اشیاء و اشیاء کشف ما فی الضمیر

پیش چاهی شاد کلبی فرستاد و بعد از آن در زینت روزی چند آمد و نقش بر کرد
 که مرضی هایل کشید اما زوی بخت نهاد و چنان معلوم شد که از زحمت خلاص
 باید بصوب ثوفات جزکت خود کزد و مصیح نظر نیواش را زد و بگز و بخت
 عظیم در ستر گرفته است و اینست و شیطنی قوی در دماغ نهاد و بختان مقتضای
 طبع از ادل و و باش تواند بود و بخت و قوت خود مغرور است و بر از دجام و بختشام
 خوش مشعوف و مقنون و بی داند که کار بکار تقدیر است نه بصنعت تدابیر
 و دولت بر جنت قنمشست نه بقوت و جنت و در آشی مفاوضات با اخوی عینی
 مدح خود و قدح سلطان کزد بود و بوق **الکلام صفا لکن زیان مثال**
 و معایب کشاد خرافات جاهلان می گفت و صامت بنفکانه می نمود و عجب
 آن که با وجود زده الت جهل و ندانست جت و جز و نفس او بود و سلطان را بلاست
 شعاع قضا و تدبیر که قوم جال دین و دولت و نظام کار ملک و ملت بدین دوشغل
 شریف و منصب خصیز باز بسته است و من قدیم الزمان ال الان مباسرت این
 زشم برزک و طیفه کبار خلفا و فرقه اینه و علما بود تعیز و تزییف می کرد و در حقیقت
 بر غبارت و شقاوت خود کواهی می داد و جهالت و ضلالت خود آشکارا می کرد
 و منبتی در بیان این حال و نقش بر این مقال داد بلاغت و زراعت داد است که

بلیست

و ذلک مدتی من اقصی فہم التھان و باقی کامل

وَأَكْزَمُ مَدْرَكٍ وَمَقْهُومٌ مَجْهُولٌ أَضْغَانٌ مَعْنُومٌ وَمَشْكَالٌ مَحْجَانٌ بَاقٍ وَكَانَ
 بَرَهْدٌ وَنَمَازٌ مَعْبُودٌ أَرْزِيهِ نِيَا زِيْشِ بَرِيْزِ نَقْدِ تَكْتِيْزِ عِيْزِ تَهْوُزِ بَاشْدِ وَتَجْزِ مَحْجَرِ
 تَخْزِ كِهْ اِنْ اَللهُ لَا يَحِبُّ كُلَّ مَخَالٍ فَخُورٍ وَدَرْ خَيْرِ نَسْتِ كِهْ اُمَامِ غَايِبِ
 عَلِيٍّ بِرَيْسِ طَالِبِ كِهْ اَللهُ وَجْهَهُ سِيْكَرِ اَزْ مَسْكَرِ اَنْ كُتُ **أَوَّلُكَ نَظْفَةِ**
مَدْرَةِ وَآخِرُكَ جِفَةِ قَدْرَةِ وَانْتَ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ جَامِدُ عِدْرَةِ وَشَاغِرُ مَنَعَةِ
 بَشَرِكَ بَرْدِ اَنْتِ وَنَظْمِ اَوْرَدِ

شعر

مَحَبَّتِ مِنْ مَعْجَبِ بَصُورَتِهِ وَكَانَ بِالْأَمْرِ نَظْفَةً مَدْرَةً
 وَفِي غَدٍ بَعْدَ جَنْزِ هَيْئَتِهِ بَصِيرَةً فِي اللَّجْدِ جِفَةً وَتَدْرَةً
 وَبَيَّابِدِ دَانِسْتِ كِهْ بِحُكْمِ **الْعَزَّةِ لَدَرْ جَمِيعِ** عِزَّتِ وَبِشَمَّتِ وَكَبَرِيَا
 وَعِظَمَتْ جَلَالُهَا خَدَايَا نَسْتِ جَلْدِ كَرِهْ كِهْ كَرْدِ جَدُوْشِ بَرْدِ اَمْرِ بَقَايَا اَوْنَشِيْنْدِ وَآفَتِ
 تَغْيِيْرُ وَرَوَالِ بِلَالِ لَازِلِ اَوْرَشْدِ نَهْ بِحُدُوثِ كِهْ بَسْمَتِ مَدْمَسْمِ شُوْدِ وَنَهْ مُمْكِنِ كِهْ
 وَصَمِتِ قَصْرِ وَعَدَةِ بَدْرَاةِ يَابِدِ اِيْ نِيَا زِيْشِ جِرْصِ وَتَشْرَهْشِ نِيَا زِيْشِ دُخَانِ اَنْتِ
 عَجْرُومَدْلِكِ نَدَا زِدِ **صَبُورَتِ كَلَالِ وَمَدَالِ نَكِيْرِدِ** دَايْمِ اَنْتِ اِيْهَا اَبْقَا
 نَبِيْرِدِ **قُلْلِهِ اِيْخْرُجْ نَسَبِ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ اَلْاَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ**
 وَهْ **لَكَبَرِيَا اِيْ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ اَلْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ**
 اَنْتِ كَبَرِيَا وَعِظَمَتْ وَرَشْدِ وَارِ بَاشْدِ اِيْزِ صِفَاتِ بَدْنِ مَحْضُورِ وَهَرِ كِهْ خُودِ زِيْدِيْ
 وَصَافِ فَرْدِيْ دَرْ مَوْقِعِ بَاخْدِيْ بِنَا زِيْعِ وَبِحَادِثِ بِيْرُوْنِ اَمْدِ بَاشْدِ وَلَا يَحَالُ مَنَازِعِ

دَشْمَرِ شَدِ بَرِ مَنَكِرِدِ شَمَرِ خَدِيْ بَاشْدِ وَدَشْمَرِ خَدِيْ عَقْلًا وَشَمَرِ عَاكِفِ وَكَوْا
 قَتْلِ وَاجِبِ وَجَايِ جَهَنَّمَ جَالِتِ دَرْ جَدِيْثِ قَدِيْ وَزِيْدَانِسْتِ كِهْ **الْكَبَرِيَا**
بَرْدَايِ وَالْعِظَمَةُ اَنْزِلِيْ فَيَنْزِلُنَا زَعِيْفِيْ وَاجِدَا مِنْهَا فَذَنْفُ مَرِيْ فِي النَّارِ
 اَكْرَجِيْ اِيْزِ فِصْلَا اَغْرَضِ كِتَابِ تَقْرِئِيْ نَدَا زِدِ اَمَاطِرِ وَشُعْبِ تَحْرِئِيْ اَنْتِ
 وَمَعَا فِي مَشْرِوْعِ نَرْجِيْ كِهْ دَوَقِ وَفَشَا تَوْشِيْعِ عِيَانِ مَا نَكِهْ اَرْدَنْتِ مِيْ زِيْدِ
 وَارْطُوْزِيْ بَصُوْرِيْ نَقَالِ مِيْ اَفْدِ

**لشكرتك يا محمد
 چاچی شاد کلدی و مشغول شدی**

سُلْطَانِ جُورِ اَزْ تَوْجِدِ چاچی شاد کلدی چِنَزِ یَا فِ دَوِيْ جَمِيعِ شُكْرِ اَوْرَدِ وَارْطُوْزِ
 فَوْجِ فَوْجِ مِيْ مَدَنْدِ وَدَرْ شَوَادِ جِشْمِ مَحْضُورِ مَحْضُورِ كَشْتَنْدِ اَعْدَدِ وَمَدَدِ قَامِ
 جَاوِیْ شَدِ وَارْجَوَانِ شُكْرِ اَبُوْ وَاهِدِ مَدِ وَجَرِ خَاصِ اَرَا نِ مَهْمِ بَرْدِ دَخْتِ دَوْلَتِ
 كِهْ بَرْدِ زِيْخْنِ وَرُوْدِ بِشِخْرِ خُورْدِ خُورْدِ وَوَارِشِ كَرْدِ وَكُتُ اَكْرَمَا زِ اَبَقِ اَزْ سُلْطَانِ صُوْرِيْ
 وَاقِعِ شَدِ مَحْكَمِ اَنْتِ كِهْ بَا عِثِ بَرَا نِ دَفْعِ مَضَرِ جَايِ اِيْ بُوْدِ نَهْ طَمِيعِ
 مَالِ وَجَا هِيْ اِيْ جَلِ مَضْمُونِ مَشِيْتِ اَلْهِیْ وَنَا مَوْزِ اَمْرِ اَنْتِ هِيْ كَيْفِ مَا كَانِ قَابِ
 كَشْتِ وَفَضِيْلِ كِخْنِ وَرُوْشِ اِيْشِ اِيْشِ اِيْشِ كِهْ بَرِ نِصَةِ فَرِغِ كِهْ فِيمَا بَيْنِ اَبِ اَبِ بُوْدِ
 دَرْ اَبِ اَوْجِدِ فِرْكَهَیْ شَايِسْنَهْ زَفْنَهْ بُوْدِ وَنِشْتِ هَايِ كِهْ دَرْ نِغْمِ اَمْدِ اَرِ اَرِ اَرِ

وَأَعْتَصَدَ بِنِكَاحٍ وَوُفَّقَ وَمُطَابَقَ دَرْجَمِيعَ مَوَازِينِ دُنْيَاوِي وَآخِرِ زِينَتِ
تَوَانِدُودِ كَرَمًا ذَا بَالٍ وَقَضِيَّةَ اِتِّفَاقِ اِفَادِ بَرْوَقِ وَجَرَاءِ سِتَّةِ سِتَّةِ مِثْلَهَا
بُودَ وَابْتَدَأَ زَوْنَهُ زَمَانًا وَابْتَدَأَ اِظْلَامَ وَشَكَايَتِ كِه هَرْجِه دَرْ عَالَمِ وَاقِعِ شُودَ هَمَه
بَرْجَتِ اَمَرْ كَرْ فِكْرُنَ نَتِ چِه مَامَه مَأْمُورُ وَبِحَكُومِيهِمْ وَفَعَالًا لَمَّا يَزِيدُ خَدَا
عِزَّ شَاهِ

فصل سیم

کتابی چون وچر دم نمی تواند زد که نقش بند جودت و زری چون وچر است
اَمَرْ و زَمَانِ عِزِّ و مَعْمَدِ و بَامِ نِسْبَتِ قَرَبَتِ دَرْ زِي وَبَرْقُوتِ وَفَعْلِ تَوَوُثِ وَوَعْدِ
تَامِ حَاصِلِ كُنُونِ رَاهِ وَنَصَبِ يَدِ تَوَبُّو تَوَمَقَرِّزِ دَاشْتِيْمِ وَتَرَبِّقَامِ مَالُوفِ وَنَشْكَنِ
مَعْمُودِ مِي فَرَسْتِيْمِ وَبِحَكُومَتِ اَخَا بَرْ تَوَفِيضِ كَرْدَمِه وَصِفَه اَمَلِ اَخَا زَفَنَه بَضْطِ
وَنَشَقِ اَنْ بَقِيَّه مَشْغُورِ شُوي وَبَا وَصِيْعِ وَشَرِيْفِ حَرْقِ حَوْزِ اَنْتِي مَسْلُوكِ دَارِي
وَبِحَكُومَتِ بَرْ مَهَارِجِ صَلَاحِ وَنَسَدِ اَدَكْنِي وَزَعَايَتِ زَعَايَا وَنَسَدِ كَيْنِ زَوَارِجِ شِيَايِي
وَتَوَعِي سَارِي كِه اَنْ وِلَايَتِ بَحَالِ عَزَّتِ اَيِدِ وَنَسَبِي اَحْسَنَ هَادِ تَوَمَشْكُورِ وَبَرْوَزِ اَفَنْدِ
وَبَعْدِ اَنْ كِه تَرَا اَرْجَلَه اِنْجِيَا زَكَّرَدِ بَا سِتِيْمِ وَبَا مَارَتِ وَايَا لَتِ مَوْشُومِ كَرْدِ اَيِدِ
كَرْدِ زَوْجِ كِي خِلَافِ وَفَاوُوقِ اَصَادِ كَرْدِ وَفَعْلِي سِنْدِيْدِ دَرْ وَجُودِ اَيِدِ
جَنَانِ دَنْ كِه جَزَايِ اَنْ خُوْمِي يَافَتِ وَمَكَافَاتِ نَ دَرْ عَاجِلِ وَآجِلِ بَرْخُومَدِ زَسِيْدِ جُونِ
اَيَرْ وَعْدِ وَوَعْدِ دَشْتِيْدِ دَنْتِ بَرْ كَلَامِ مَحِيْدِ بَرْ دُوشُوكُنْدِ يَادِ كَرْدِ كِه بَعْدِ اَيَوْمِ
مَعَا شَرْ بَرْضَرِ يَوْشَدِ دُورِ شَادِ كُنْدِ وَشَرْخِصَ فَرَمَانِ نَبَا دِ وَوَمَرْوَتِ اَمْرِ سِنْدِيَارِ

دَرْ شَرِّ اَوْشَرِ قَبْلَه وَفَدِ رُوِي كَارِ خُودِ شَارِدِ وَبَرْ كَارِي كِه مَقْضِي بِنَشِيَانِ جَهْرُوتِ
وَبَحْصِيَانِ وَعِيقُوقِ يَاشَدِ قَدَمَه تَمَايِدِ بَرْ جِلَه اَلْمَرْءِ نُوْدِ وَبَقْشَرِيَاتِ نَاجِرِ وَاَنْعَامَاتِ رَافِ
مَخْصُوصِ كَشَنَه زَوَانَه شُدِ وَبَرَادِ زِمْلِكِ اَحْمَدِ نَا كِه دَرْ جِسْرِ بُودِ اِطْلَاقِ فَرْمُودِ وَخَلِيعَتِ
دَادَه اَمَارَتِ قَرِ اَحْصَا بَرْ تَوَفِيضِ فَرْمُودِ وَمِثَالِ دَادَه نَاشِيْدِي جُنَامِ زَا صَلَاقِ كَرْدِي هَرْ
چِه زُوْدِ تَر بَحْضَرَتِ زَوَانَه كَرْدِ اَنَدِ وَجُونِ دُو اَلْتُونِ اَخَا زَسِيْدِ قَلَمَه قَوْلِ اَحْصَا
وَقَشَدِ اَوْزِ مَسْلَمِ شُدِ وَبَرَادِ زِمْلِكِ اَحْمَدِ نَشِيْدِي جُنَامِ زَا مَسْخَطِ كَرْدِ اَنَدِ وَبَعْلَتِ اَمَلِ
مَسْرُودِ وِلَايَتِ بَقِيْعِ اَرْسَلَانِ عِنُودِ اَشْتِ هَرْ كِي زَا دَا عِيَه جَمْعِ بَيْنِ اَلْوَلَايَتِ دَرْ دَمَاعِ
مَسْخُوكَمِ شُدِ وَدَرْ مَآيِزِ تَرَاغِ قَايَمِ كَشَتِ وَفَنَه بَرْخَاسَتِ وَنَشِيْدِي بِنَشِيْدِ
بَا اِتِّفَاقِ مَلِكِ اَحْمَدِ اَدُو اَلْتُونِ مَحَارَبَتِ نُوْدِ وَبَعْدِ اَنْ دَرْ شُوبِ مَدَهْتِ وَبَعْدِ اَنْ
بِشَرِ اَوْفَتِ وَوَزِ اَعْوَا وِشْتِيْمِ اَمِي كَرْدِ وَبَرْ عِدَاوَتِ مَلِكِ اَحْمَدِ بَرْضَرِ مِي دُودِ وَوَلَايَتِ
جُونِ اَمَلِكِ اَحْمَدِ دَشْتِيْمِ بُودِ وَوَا مِيَزِ مَصْهَدِ اَلْاَشْفَا وَدَشْتِيْمِ تَوَانَسَتِ كِه بَا مَسْرُودِ وَطَرَفِ
دَشْتِيْمِ شُودِ وَنَشِيْدِي جُنَامِ زَا جُونِ اَرْضِيْعِ طَرَفِ كَارِي نَكُودِ بِي وَزَوِشْنَايِ زَوِي
نَقُودِ اَحْسَنَ اَلْمَرْوَلُوكِ وَنَكُوكِ زَوِي بَحْضَرَتِ سُلْطَانِ نَبَا دِ وَبَحْرَامِ خَدَمَتِ
وَمُتَابِعَتِ بَنَتِ وَزَعَايَتِ اَحْسَنَ اَلْحَالِ جَانِ وَنَشِيْدِي سَارِ اَلْمَنَارِ اَكُورِ قَطْعِ مِي كَرْدِ
نَاجُونِ بَقِيْعِ شِيَاوِشِ زَسِيْدِ سُلْطَانِ بَرْ مَقْضَايِ مَرْجَمَتِ وَبَعْدِ اَنْ بَا دُشَاهَا نَه
جَمْعِي اَلْاَخَا بَرْ حَضَرَتِ اَلْاَسْتِقْبَالِ اَوْ فَرِيْنَادِ نَا وَزَا بَقِيْعِ وَفَعْلِي نَمَاهِ دَرْ شَهْرِ اَوْدِ
وَمَرْاَسِيْمِ كَرَمِ وَمَرْوَتِ اَقْدِيْمِ فَرْمُودِ نَآبَا دِ زَا مَدِ وَبَعْدِ اَنْ بَعْدِ اَنْ بَعْدِ اَنْ بَعْدِ اَنْ

برخاست و نبات نبات دامن صحرای کوفتند و قروم زوم و لچشم شام زوی مصیفه مآدند
و حضرت با جماعت صبا غار منوجه یلاق شد و چون بخدود سیوان رسیدند حضرت
سلطان شناسیدند و بعد از قامت وظایف خدمت و پیشکش خلعت و تشریف و تفر
و ترجیب انحصار یافتند و مخالفت و مصادقت موکد کردند اندکاه عرضه
داشتند که درین نواحی طایفه از تراکمه شام بعلف از من تشویر مغول می دهند
و بفضول و فساد اقدام می نمایند و بر سر طر و شوارع می بند و راه می زنند و غارت می کنند
اکثر فوجی از غنای که منصور تعیین زود نابر سلطان مدایر تا خانه ایشان را از و ماز
سازیم و آن نواحی را از لوث شر و شغب ایشان پاک کردیم **موجب** ز قاضیت خلا
و نبات دولت زوزافوز کردد **سلطان** ملتشرایشان مبدول فرمود و امیر بر علی
و سیدی چنه را بالشکری انبوه روانه کردد اندک تا حضرت ملک شهنشاه را اتفاق یکدیگر
بر سر ایشان رفتند و مجموع ز غارت کرده آن بحدود یزون زانند و در منوب
حبال و بوضون اودیبه منفرد و مبدد ساختند و چون باز گشتند تنی چند از تراکمه
در عقب رسیدند و سیدی چنه را با جمعی دشت گز کرده باز گردانیدند و بنیام
امیری از امرای مغول که شافه لشکر بود چون از انصالح خبر یافت با فوجی از سوارات
باز گشت و باز تراکمه جنگ کرد سیدی چنه را با بسیاری از مغول مستخلص
گردانیدند و خواص و عوام لشکر زبان طعن در سیدی چنه را در زدند و مواجبه
مذمت می کردند و شفاقت می نمودند و از رفع محالت و دفع ملالت زاعدزهای وای

و جغتای مغول می آورد و می صفت من در زیر علم بر علی چیه کار توام کرد و در
جسم دیگری چه دشت بزد توام نمود اما سلطان مزاعات خاطر او را از این جمله سخنی
بر روی او نمی آورد و نوکشان را از اینها زدن منع می فرمود **تاخیز** رسید که حاجی
شاد کلدی لشکر حاجیان را با خود منقوش خنه و اقل توقات را استمالت داده
و لشکر سینه با عدت و اصب تمام بنواحی سیوان رسید و متعاقب خبر ایلی رسید
و گفت با عت بز توجه ما بنیوان است که مجموع اتفاق و شیر علی است که خلف
عهد و وزارت ملکات با مارت بشانیم **و همگان** در خدمت گزینید
و در تحصیل مزایه و مباغی و مجتهد مبدول داشته **سلطان** گفت با حاجی دگلای
بکوک و کجده امیران را بقصد اوردی و در شرا ان شهر بشهر دوانیدی و چون
با ما سیه که ملک و موزوت اوست آمد التفات نکردی و راه ندادی و نوکرات
و متعلقان او را غارت فرمودی **و از قنک و هنک و سوز و غیب و ضرب و جندب**
و شقاق و نفاق و اهان و استخفاف فرجه بدتر از ایشان را تباع و اشباع ایشان
ظهور ز سانییدی و اغایت که قلم از سنان تغلب در میان آمد بود و ایشان را با کار
نهاده و دشت تسلط و تعدی شده هیچ کس جیتی دامن گیر نودند و هیچ نوع
عصیت در حرکت نیامده **امروز** که من فضل الهی شهر ایشان را از میان برداشتم
و میزدن را از کج خول بمنتز قوت آوردیم **و بر منسند** مارت بستانم اگر
را مهزی جنید یا شقیه پیدا شد کای خود باشد یا نا طریق مصیبت پیش گیر

خلعت داد بنو قات فرستاد و بعد از مدتی سیدی جنام و شیخ نجیب با هم در شاخه
 و چون شیخ نجیب بقله در آمد سیدی جنام را با لایزد و اهل قلعه را بیرون کرد
 و فریدون را در قلعه بردند و زینبیدن از جناب سلطان و زفر جاجی شاد کللی رقله
 تو قات یکی بود و در آن نامه دو لئون با امیر مظهر بن صبح کرد و خواهر او را در نکاح
 و زد و در یکدیگر یونسند و قفسند و مبعضت برخاستند و نواری سیوش
 تخت می زدند و خراش می کردند و سلطان هر توبت جمعی بدفعند
 ایشان می فرستاد و دوک زی پیش می رفت و خواست که بنشیند خود چو کف
 کند و مانع است و غایله از مندا آن منقطع کرد و دو هان شهر
 و غیره شفاعت می کردند که شهر خوی کدشت بخانه فتنه و غوغا و مضند
 هرج و مرج است و سلطان بایشان موافق می کرد و آن چال مهادی شد و تهاون
 و عقب مفیدان بر فرم می آمد و اجتهاد از حد عبودان بجا می نمود و بیداری و نشست
 نایب نیز می کرد و غیر از سید که دو لئون مقرر زد و هیز از نو تخت
 کاف و ولایت از آن می کردند و سلطان از آن غضب ملکی شد و بیعت صبح و بخت
 نقش خون در غروف جوش و زد و بر فرسوز شد و جمعی از نو کزان که چادر
 بودند از شهر بیرون رفت و واک شبنم تخت و اندر شاه برد و معلوم شد که
 قضیه را سیزد گذشت بیدار رسید و شکست و چال مفیدان فرمود تفریر
 کردند که ولایت از آن کرد و وقت ظهر بر کشید و بعضی را امر کردند که

علی و دهیم نکاه در عقب ایشان و هم سلطان گفت که مرا بعلیه بنی امیه
 فرصت فوت شود و سعی ضایع کرد و دویشت از این زمان فرودان بدو شب را قضیه داد
 و وقت فرصت است از بخت و در آن شب دجور چون بکشد ز در طاعت و خضر در فلان
 زوان شد

شعر

ز دهنه امیر لیسانم
 بلیه و در ضعیف بنی امیه
 جلید کرده خیمه و صبا
 علی خیزد بلیه و صبا

و چون نصف از شب گذشت بدیشان رسید و ایشان در معانی و معانی می کرد
 درو کد ز بد شوری بودی و ب در مصافقان می عبور می نمودند و در میان
 علی و داده می خوانند که نور شود که کد در آن وقت فرود آمد و در آن
 پیغ و نیز فرسوز کردند و خط شیوف و در بخت و معنی و معنی در
 می گفتند و حضور زواج را و کد در آن چال می نمودند و بخور و بخت
 نکات و در کد در خدمات و زو کد در کد

شعر

کیت شری قدمه غیره
 و قدمه بوم زو و لایخی زدی
 و اینست در نیمه نور و دوهیز از نو مکنند که بجهت ما کوب و در مستور است
 و اینست در می گشت و می بدخت و سیزدی است و بخت و بعضی سیزد
 و در شکر ساخت و غاری شیوف در آن کوب مستور و مستوری شد

و پزده نیاوشب ز اوقایه جان و شیر چو ادرت زمان ساختند و علی الصباح نری چند
 بشهر فرستاد و انیزان را قطار کزده می بردند و از باب و اهالی شهر و ولایت را ازین
 فتح اهتزاز کلی حاصل گشت و محبت و مودت سلطان در عیال و خیر و عام استیحه تمام یافت
 و قریب و بعید و صغیر و کبیر بر مضای عزیم و سداد داری و قوت نفس و صحت چند بر نظام
 و زیر کشند و زن صدمه شک در دندان مخالفان و معاقدان آمد و این اول فتح بود که بعد از
 و قبه قلیخ از سلاطین اتفاق فن و سبب زو و حال و نظام کار گشت و موجب خیریت
 اوضاع و مال مفسدان و معارضان شدند

تغیث داد از جراحی و کز
 امیر مظهر بن ابر عیاد و
 سلطان و قیته انک

چاچشاد کلبی که بخاطر قلعه تورات مشغول بود چون خبر هزیمت دولتش شنید
 در اضطراب و اضطراب از افاد و پیشتر می مظهر قاصد دوید و گفت این شخص
 سیواس را که در الملک زوم و معظم بلادین ملک است بقعه و غلبه فرو و شکر
 و قلعه ها و ولایت را منسخر ساخت اکنون طمع در توفات منسخر کرده اند
 چنانچه از آنجا فرستاد و بومانیوم در توبسیع دین ملک و تدبیر شاعر دولت
 بلیغ می نماید و مزب و قیاسات است و سپاهیان و لشکران را و بزرگوار
 می شوند و تو غافل نشسته ندان از خود می اندیش و فکر نمی کنی که اگر
 دولاب دولت او بریزد مدان بگردد و کار او اینقدر زیاده و ممتد شود آنگاه ترا
 و مز او بنیادان را داشت از ملات موزوت و خاندان فدییم بیاید شش و شش خود
 کز فن و از مکتب یزوت زفر و این گونه مقدس چند بر شک او می زد و بادی
 در آتش او می دمید و در معوض الفتنه نایمه العجز اندک لفظها
 آمدن انا زت غبار فتنه و تحریک مافق فجوز و فساد می کرد و با تو بهات مزور
 و تبلیغات مزور و از قریب داد و قرار جان کرد که صرف سیواس حرکت کند
 نا اویس کون دل و فراغ خاطر با شکار قلعه تورات مشغول گردد و بی مانع و منازع

قلعه حاصل کند از توفات قاصد زینید و خبر داد که مد نیست ناسیدی چنیام
 و شیخ نجیب و فریدون در قلعه جانسبازی می کنند و در مدافعت و ممانعت جری
 شاد کادی بدایح مکر و متد رستی می کشند و خود ز سپر نیز بکوشند و سید
 عنا سارخانه بجان انشاد می نمایند و از طرف سلطنت مددی می رسد و صورتی
 ظاهر می شود که موجب وثوق و انتظار ایشان گردد و لاجاله اکبر مدت
 اینست اهل منطاول شود و زمان این بخت مبادی گردد بر قضیت کل محاصره خود
 قلعه از دست برود و کشتن موش بر دوت میزنند و جرات اعدا و اقدام خرمها
 و غرما بتبعیت لازم آید سلطان چون این نظر می بیند نوایز انقت و زجولیت در اعضا
 و اجزای او مشتعل شده و بولایع انشکاف و حیمت در عروق و اعصاب او انبات
 یافت و امر و نواب را پیش خواند و بعد از مطارجه و مفاوضه قرار بر آن داد که باجمعی
 عنا کسر رخیه و زجانه بر سر جاجی شاد کادی نهضت نماید و اهل قلعه
 هجوم کرده از عقب و فروریزند و او در میان گرفته کوشش می دهند و تفریع و امر که
 بلیغ بظهور ز شانه و نیز عزیمت حزم شد و یکی از خواص خدمه که میمند و مجسم بود
 در اجمدل تعین فرمود و اینک تا زعفران بود و باز علت در شهر خفت کرد و ز
 هایون محفوف بالضر و الظفر بطرف توفات روانه شد و با سلطان یکسر زمره بود
 و جاجی شاد کادی غیر سوار و بیاد که از اطراف بر وجه جمع شدن بودند معتدل
 نه همد زمره منلیع و مکر داشت و چون سلطان بکود توفات زینید بنسب تکلف

آجام و اکام و ضیوع مشالک و منازب میز علی را پیش فرستاد تا در قضایه که فتنه داشته
 باشد توقف نماید و کند زد که کشتی بر سر رود تا همگان مجتمع شدن دفعه واجبه
 مهیا و معیار بر سر دشمنان نازند و چون امیر علی بنسب زینید لشکر را کاینی ضبط
 توانست کرد و بعضی پیش رفتند و جاجی شاد کادی بر صورت حال و وقوف یافت
 و فوجی از عنا کسر بر در قلعه موعک داشت و باقی در مقابل مد و مقدمه شکر
 فدزی باز نشاند امیر علی و امرای چندی که در صحبت بودند چون قوت مقامت
 نداشتند صفه کردند و بطرفی رزوه میزور زینید و سلطان را بر آن چال و قوت
 نبود تا ناگاه جمعی از سواران دید که منزعج و مضطرب ز مضایر زینیدند و خبر
 قدم جاجی شاد کادی و تجمیع و تخریب لشکر تفریر کردند و سلطان که می بیند
 با وجود اینست اکثر امرا و عنا کرا میز علی را متفرین بودند و بعضی دیگر عقب
 ملحق گشته با کوبه که حاضر بود از بازی تعالی بازی خواست و عیان زها کرد و چون
 حرض علی و قضایه بر سر دشمنان سخت و آن مناجیس را در مطاوی آن اشار
 و مهاوی آن اودی و انوار بچید و نیز و شمشیر در دست کشید و مکافحه جمله
 می برد و جنگ می کرد و شب می ناخت و مزد می انداخت و جاجی شاد کادی که
 در میدان خالی جولان می کرد روی باد باز نهاد و چون کوبه بخوش خسته و شکسته
 بازگشت و اجناد و اجاد او منهره و مقصوم ز کرب و گرفتار طایر و او قریظ ظهور
 صند زه و اصلا بهم جو زنده

شعر

و سلطان در قفای آن مقیدان می دوند و ایشان را در خاک و خون می غسانید تا بنیای ری
آسیر گرددند و نب و سلاح بپاشند و بعضی شیب ضیق کمال و صعوبت قلال و بلال
خود را پیشه انداختند و جان از آن معرکه بیرون نبردند و زیات مهیون منصور
و منصور و مخالفان مقهور و مکنوز گشتند

و سلطان بطلب مینیز علی و سایر امرا هر جانب نوازان دوید و از هیچ طرف آرایشان
نشان یافتند تا شب درآمد و چون مدد رعایت زیانی نداشتی چنانکه کرم شد
و بر فراز سیور و تونق حصانه و مضنه آن ناکاه افتند انگیزند و بعضیان و ضعیان
برنجینند علی مخصوص که اینک محال باشد و فساد در ناصیه محال او لایح و ظاهر در میان
ایشان بود که سلطان صواب پنهان دید که بشهر معاودت فرمایند و شکیز کزن
توجه نمود و مینر شیخ مؤید زایش و فساد نایاب آمدند زود و ناز رسیدن او خبر قدم
باجت رسد و حجه مینیز علی بشهر رسید بود و مردم بر همه رفت و معتقد که
در اجماع بود در بسته و مینر ایشان که باشهر رنجت بیوند و مانع یافتند
و مینر از غوغا اینک بود و چون مینر شیخ مؤید بشهر رسید کز رفتن دو اینک را

دَرْ خَوْضِ رُوضِ پَرُوغِزَنِ مُنْدَجِ بُودِ
عَرَفَتْ نَوِيبِ الْجَدَانِ حَتَّى

و بعد از تقضای آن حال چای شاد کلبی زینل و زینل از زنجان مترادف سلامت و امیر مظهر
 بر مارت روم و هجوم بر سیوان و جزیره و تهمیج کرد و بملق و نصیب خود را از مخلصات
 و مطیعان فرمود و فوون بخیل و غنیال بر کار نشاند تا او را مغتر و مضطر کردند
 و امیر مظهر از قضیه ذو النون و انحرام او که وزیر از سلطان در ضمیمه داشت و بوجیت
 سیوان آمد و رسول فرستاد و گفت ما اتباع و اشیاع امیر از شما ایم اکنون برانچه رفت
 کردیم که نین و نیا با مارت بشانیم و هم کنان و از مطیع و منفاد شویم و برقرار سابق
 وزارت مملکت بر تو مقتر باشد و جمیع جهات و وظایفی که بنو منسوب و متعلق بود بر طریق
 معهود بر تو مقوض و مستند داشتیم و ضمیمه آن این دعوت را اجابت کنی و با ما اتفاق
 نامزدیت بر نسیم و ز خود مشغول شدی و بی نعت بگزاریم و شرط خدمتکاری
 و وفاداری بمانیم و بعد از این مقاضیه نایب می طاعت بر سیوان صاحب سلطان
گفت مصراع تا خود دنیا موخت باید خرد بصوب از نزدیکتر که
 از الناس قیون کنی و بوزارت روم که انخیز و اغیار کیست که اندیشه و مخالفت
 جمهور نیکو که منصبی کاری بزرگ شدن و در معرض غل خیز آمدن مباد که نظایر
 قدرت و قوت تو را غنائق این عمل قاصد دید و باع تدبیر و تصرف تو را محضت برین مصو
 ماند و نیک که غایب معارض و دشمن خود ساخته باشی و خود را در محال خضر انداخته
 و زینالت برین شیاف باد زینالیدند و زینالت نامه بشهر زدند و مناجعت کردند
 سلطان و ما در صغر بک رطلت داشت و گفت هر که خدایان شهر را دل بامن

زانت نیست و طرف چای شاد کلبی دارند و دم از هوا و ولای و می زنند و اکثر
 متجنن نیز خفیه با او مشفق اند و صورت یز قضا بر تو مخفی نیست و اکثر من استقبال
 بیرون روم نیل شک در و از ها خواهند بست و غاصی خواهند شد و سیوان از دست
 خواهد رفت اکنون صواب چنانست که انظار را مقتدر یک هدر زمره از شما در شهر
 آید و چون من از طرف شهریان امنی حاصل شد باشد و خاطر مطمئن گشته از شهر
 فراغ بال با استقبال بیرون روم و مستنصر مزوت بنقدیم ز شاتم تا خلی عاید نشود و فساد
 جادیت نکردد و مقصود با چنین وجهی محصول پیوندد و او چون این فصل بشنود
 بشاشت و اهتر تمام نمود و وزیر سلطان شک کرد و گفت حال شما را نیز مراد من
 و اکثر اذیت باشد او نیز باید شصت گفت که من در ازایب نمی گویم شاید که
 مواقع مزاج ایشان یفتد و جمل بر وجهی که کنند فکر اقمین کنند بیاید
 و بدین شرط ایشان را زانو نه کردند و غرض سلطان ازین اقرار آن بود که چنانکه
گفته اند مصراع با مزد دغا نرود غایب باخت ز نقد بکر ز شب و صبح
 از دشمن بچینند نیز در لشکر خود وید نابدان و انچه دم و نور قوی در جواب نیست
 ظاهر کردد و انکسار و وضع از بدیشان زاده یابد اما چون در میان ایشان مردم
 داهی و کار دین بودند بعوز قضیه فرو رفتند و مقصود از نقش معلوم کردند
 و طغرل بک را با مقتدر دوینست شوار در شهر فرستادند و بزان تدبیر صایب نیفتاد
 و سلطان را چون با طغرل بک قاعدی محبت میداد و آن آخرت موکد بود و در زمانه آمد

عنه اود رجبالله جدر سلطان بود و بعثت مصاهرت و معاشرت قدیم سلطان اوزا حال می گفت
 بالتقایز و زلفت و چون بظاهر بلد رسیدند چنانک عادت باشد از باب و اهالی شهر بر سلطان
 شناسی گفتند و دعای می کردند در آن آن طهر لیک گفت این طایفه قیصریه باشند چه کان می رود
 که اهالی سیواسر سلطان از ادب ندانند و دولت اوزا کار و منکر اند تا چون در شهر آمدند
 خلایق شهر از صغیر و کبیر و غنی و فقیر از جوانب و اطراف بمبارات مختلف سلطان
 دعای می گفتند و آفرین می آوردند و بر عدا و مخالفان نفرین می کردند و هتیک
 بنوریه و تعریف کلمات مرموز و سخنان تشبیه منظمه و شعر باشند ایشان را
 می شنوایند و باضاحیک مستحسن و از اجیز مستحسن و تخیل و تخیل و تخیل می کردند
 و روز دوم که بنیها طاهر کشند چون از ناول طعام بپزداختند طهر لیک گفت
 اکنون شرطی که رفته است بر تمام می دانید و قولی که در میان آمدن بعل می باید
 آوزد چه جماعت در انتظارند و توقف موجب تحریک طرفین سلطان گفت در قضایا
 فحیل بخود نت و صبر وانی مدح و مستحسن ان الله یحب الصابین

شعر

ولا تکر عجله فی الامر تطلبه فلیس عجله قبل النفع عجلت
 طهر لیک گفت برین وقت دیر ماه روز مهان شما خواهیم بود و صدح و آواز خواهیم آورد
 اما صواب دانست که هر چه زودتر قضیه فیصل رسد و وعده با بجا زیوند و چون
 سخن از ادب بیزون برد و بخواج و انجاف بدجه افرار رسانید سلطان گفت شما

اینجا چه مهمت مدک اید گفت خلوق باید سلطنت گفت ما را از حاضران مجلس نیزی
 پنهان و پوشیده نیست و زاری مستوزنه چو کایتی که داری بیار گفت ما اتباع و اتباع
 میز از نمایم و ندین و علیک بعالمر بقایوست و از وی فرزندی خلف ماند اکنون آمدن ایم تا
 مخدوم زنی خود را بامارت بفشاریم و مدد کنان طاعت و تبعیت و از الزام نمایم و قوی
 که در امور مملکت و دولت منصرف شدن بصلاح آوریم و حاجی شاد کای و ولاد عمر لخوا
 حاضر شوند و هتیک بوظیفه که داشتند قیام نمایند و زرقار و زرقار مملکت بر شما
 مسلّم باشد و بریز جمله نفاق کردند و وایت بر آمدن ما این مهمت بود

سُلطان گفت امروز این خانه بمن تعلّق دارد و من که صاحب خانه ام شما را
 بخوانم ام اکنون شما بدعوت که آمدن اید اول گفت شما خواندن اید و بعد از آن چون
 دانست که خلاف واقع است خجل شد و گفت فی الجمله آمدیم سلطان گفت
 شما می گوید لشکری از خانه تو خواهی آوردن و صاحب خانه را ازین معنی شعور
 قضیه چون خواهد بود چون سخن بدین درجه رسید همه را نفس فرو رفت و جواب
 ندادند سلطان بپشت فرمود و گفت بازی نپذیرد امیر از ناچار آنچه طریق امین
 می سازد و در زیر او صادر از این قضیه چه فکر کرد اید گفت چنانکه رسم و این
 باشد سلطان گفت شرط آنست که اول شما که مهتدین قاعدن و بانی این طریقتید
 بزوفق **ابدان بنفست** ولایات و مواضع خود را مثل از رنجان و پایت و غیر ذلک
 که در تصرف و ملک شماست در میان آید و حکومت را مطلقا با امیر داده
 گذارید تا دیگران قدا بشما کنند و لا جانایتی که گفته اند **بید**
 لاته عن خوف و لایه مثله عار علیک اذ فعلت عظیم
 طهرت بک گفت ما این خدمتکاری و تشبازی را از جهت می کنیم که روز بروز
 نعمت و جمیعت ما زیاد شود و مال و وجه و زر و سحر و زینت و این جهت که از این
 داریم زدنست بزود سلطان گفت پس مانیه را چه شادکاری این کنیم
 و بدو دهیم گفت مری منیع است گفت قصه را از این عزیزانیم و برو مقدر
 داریم گفت شاید گفت ملک فرمان از این نعمت بکسیر و بدو دهیم گفت از خود

چگونه تواند بود گفت اکنون شما که دعوی تبایعت می سازد می کنید و لاوت
 از ولا و وفای او می زنید و لاوتی که پیش شما و دعوت است بوزیرت و تسلیم نمی کنید و در آن
 مضایقت و منافست می کنید و قلاعی که غلام و حاجی و بنا واجب در تصرف گرفته اند
 منام نمی دارید بشتر شهری را که من جمله تیر و ضرب شمشیر دست مغلب خلاص
 کرد باشد و سم و مشعل میز از تابا شده چگونه تسلیم دارم و بحکومت دیگری
 چگونه سرفروزم

شعر
 لاهمه کز یه کادمه و نعضت من دنا و صغر
 نالان اعصابه من عین و بخره و شاعلی و کز

چون سخن بدین رسید صغیر بک گفت پس ما بزور و صورت حال اعلام دهیم سلطان
 گفت تو مردی بزرگ و صاحب وجودی از زرد بودن طریق نیست یکی ز نواب
 بفرست سخن عرضه دارد و جواب بیازد گفت چون رحمت اجازت نیست بشما
 ما خود باشیم سلطان گفت بای گفت بجهت گفت از جهت که شما چند نوبت
 لشکر و ولایت ما کشیدید و بنا واجب مال و مویشی را با بغارت بزد و خراب
 کرده کون غرامت ن کشید و بجا بقا ز مسلمانان شدند و بغصب تصرف نمود
 باز کرد نید و بشلامت بزدید و لا حلاوت منع داشت و بخت و خلاص
 نامکریه ما بعهت از من می کشید و جو خودی خریده گفت و ایشان
 بر تاق و شناد و مزایب و آنچه ذکران از این شایع است بعهت می کشید

ناچیزم تنهیم کنند و زخت خود بنشانند چون خبر بامیر مطهر تر رسید متوجه
 فرستاد و ز نسل و ز نایل تلخت و گفت مضمی ما مضمی اکون از شد گذشته
 بزخیزید و ما عهد بنسیم که بعد الیوم از جدد و ولایت خود جا و زر کینیم و منعرض
 رعایا و قریای شما نشویم و در جمیع احوال باشما منفق و متحد باشیم و زیر دست و بار
 کشند سلطان امیر طغرل ز طلب داشت و انواع الطاف و اعطاف تقدیم فرمود
 و او را از آن دهشت بیرون آورده تشریفات فاخر و اسباب فایز بخشید و نبل و نسیب
 نوکران تمام و کمال کرد و اینده و مزایم کرد و مزوت با دارشاید طغرل بک گفت
 ما خود ز قسیم اکون شما با جاجی شاد کلدی و اجاد شام و اولاد عمر و لشکر مغول
 و ناز که مجموع دشمن و مخالف اند و از اطراف بر شما محیط چون خواهد کرد و در دفع
 غوایل و ز دعوی از اعدای چه ندید خواهید نمود و وظیفه آنک با امیر مطهرت
 دوستی و زید و ز نیم شد و اعطای دنان کرد و اینده و هر چه اقزاج فرماید
 من از طرف او ضامن و کفیل که بر آن منوال بنفدیم ز شام و چون از میانک
 و مصابقت در جدد و طرف ایشان یابد و صیت این مظاهرت و مضافرت
 در ممالک و مسائل ایشان یزد دشمنان را جاج جرات منکتر شود
 و سایر مفسدان و متغلبان دست تطاول از حواشی مملکت گناه و کشید دارند
 دود و دست با هم گریلند اند در مهابت هر رطبه دشمنی را جویند
 جویند و نمایند و عزم جزم کنند نزد که حلقه افلاک را زهر بدزد

سلطان گفت شما در زمان امان زواید و مزور دشمنی که با نزدیگتر است جاجی شاد کلدی
 و جاجیون آفریدگار و اوثق و یقین صادق و غریب و ز کوشمال دانه شیر و بردشت بعضی
 از نوکران باز زخان
 محاربت سلطان جاجی شاد کلدی
 وظفر یا فخر و و قتل او زن او را
 در عشر اول رمضان سنه ثلث و ثمان و سبعه سلطان بندیر کاجاجی شاد کلدی و جیم
 ماده و قطع غایله او اشتغال نمود و از طرف و اکتاف عتد و اجاد انکشت و در ترتیب
 و تهیه عدت و اهبت جنگ مناعی جمیله بدست فرمود تا بنمود دفع که بر شالت بستر مرتب
 و شرفه بود زینید و خبر رسانید که بنزد ابوقریه باشا که در آن عهد سنه و زاجیم
 و شرف و مقتدای اجاد مغول بود مدد و معاونت سلطان می آید و کین مظاهرت و عتد
 بر میان جاسوسه هر چه اشارت زود بخد و مجتهد است و حال آنکه این مفسد از دزد و ملک
 سیوانر تطبیع کرده آورده بود و عدل و است در کثرت جفاوت می نمود و سلطان جاسوس
 معهود لطف و کرم و مالوف جنس شیر و شست او را بنیضه و توقیر تمام در شهر آورد
 و مزایم زلال و قانت تقدیم فرمود و وزیر خلیع و تشریفات کران مایه مفتخر و شرف
 کرد و اینده و انون و نوکران و ز که مغول و عا جاجی بنشینم های مغول آمدن بودند
 عتدای بنشینم های بنشینم و حوت و بعضی و ز و بنشینم کل مخصوص و بنشینم کردند
 و جاجی شاد کلدی ز نسل و ز نایل متوجه ساخت و التماس نمود که در توفات ملاقات

کرده قوام یک کلمه می دهد و در حجب یک کلمه می نفع سازد و او با مانیه کینفا
 نموده منصرف موضع دیگر نشود و از طرف عدوت و محاربت منافی گردد و موافق
 مخالفت و مشاجرت منقطع شود و سلطان از راه از نو آباد بنو قات نهضت کرد و چون
 بنو اجمی از زول کرد احمد دواتی را که از معتمدان حضرت بود با اعلام و صوت اعلام جهانگشای
 پیش حاجی شاد کلبی فرستاد و علی الصباح کوچ کزده بقریه دیشمندیه نزول
 فرمود و فرمان داد که فدالت کز بر سر تو جاک نواز شوند و هزار شت ساز و آلات حرب
 از خوش و خود ورزه و بر کشتوان و غیر آن بر لشکر نفره کزد و بنوعیه و ترتیب
 سببه مشغول شد و هنوز شمع در سوز بود که از هارین غیب آواری بکوش سلطان
 آمد که ای مسلمانان یا غی زبید و چون دانست که کسی دیگر آن آواز نشنیده
 هیچ نگفت و آن حال مسنور داشت تا چون زمان گذشت نزدیکتر از آن آواری
 مشل آن شنید و در شاعت ساز کار زرد ز پوشید و مکل شد و صفهای رست
 و می زاندا و سوری چند دید که زمینزه میانه می مدد کمان بر ده ترک بجای
 خود می روند و بعد از آن دید که قومی دیگر با ایشان آمیخت و زوی بکیز
 نهادند و در موقع محالفا بدستان رسیدند و ایشان را تکه تکه منهدم می آمد
 سلطان چون آن حال دید چریق غضب اوزبانه برانید و کشید و این قهرش
 شعله بر فود زد و بنیزه جیدری از صبه حجزه بر نجره فلاك رسانید
 و با مقتدری سوز عیان زها کزد و بر لشکر حاجی شاد کلبی لخت و با مانیه

تیغ آتش نشان بر سر کشان می انداخت و بنوک نینان زهن شکافت اعضا و اجزای
 نشان از هم می شکافت و بشفارت بضال فقرات ابطان می زد و با سینه خنجر او عیده
 چنان جبر و مناخر می زد بیگار از آب ز چشمه جشم بد نکالان می داد و بنحیر
 اکنون زک جان بخانان می کشاد ز زوق سیاف از جند و جویب معان یافت
 و سیلاب خون اطراف کوه و هامون فرو گرفت **شعر**
 لما تورط بالجروب بفتیه ما ان تصید شوقه من الصید
 او هو معاقدها و اطفاء نارها قبل ان تشار لخم و یعمد و قود
 باجر و نیاز العجاج و غله في الغاب من سبل الفناک شود
 من کلبه و اعلی فی العبد بجوار خلفت من الجملود
 و صوازم غیر من غمادها حق از دین من الطلعه بعنود
 و بریز منوال حرب می کزد و جایش می نمود تا حاجت زنده شکست و قلب مقلب
 کزد اندو کرد از کله محالفا بنوعیه و زبید نشان سببه و در پیران اوزده که
 چون آن مصاولت و مزاولت مشاهده کزدند یکبار بر سببه دشمنان کشید و بنوعیه می زدند
 و مبارز می تداختند تا مقتدر حجاز می نمودند از لاطعه شمشیر ابدار و عرضه هلاک
 دما ز ساختند و در لاطعه مواج حرب و تراکم انواع صیغ و ضرب چای شاد کلبی را
 بقتل اوزدند و از امر بعضی را بفنا رسانیدند و بعضی را مغلوب و منسلل انیر کزدند
 و چون نصرت سلطان و کثرت محالفا و موضوع سوت و قی و صف و محقق شد لشکر

نَحْصَتْ تَارَاجَ دَادٍ وَبِاجْمَعِي زُمَارِ زَانِ كِه شَشِيرِ بَدَنْدَانِ وَدَن بَشَنَانِ مِی تَوَدَدَنْ عَقَرِ
 بَقَا یِ سِیُوفِ مِی نَاحَتْ نَاهَمَه زَانَا زُومَا زِ شَاخْتِ وَ زَارِ اِشَانِ اَثَرِ نَمَانْدِ وَ سَبِزِ وَا رِ
 جُودِ نَاطِقِ الْغَا یَبُورِ جَلَقِ یَافْتِ وَ مَفْهُومِ مَا اَغْنِی عَنْکُمْ جَمْعُکُمْ وَمَا
 اَکْثَرُکُمْ مِمَّنْ کَانَ زَاوُشَرِ شُدْ

وَجُونَ تَبَاشِیْرِ فَرِغِ وَ فِی زُورِی اَرْغَبَاتِ زَا یَاتِ مِی بُونِ طَارِیْعِ وَ شَا جَعِ کَشْتِ وَ زِیْرِ دِ جَلِ
 شَاوِیْ کَرَامَتِ اِنْ فَضْلِ عَظِیمِ وَ فَوْزِ جَنِیمِ زُورِ کِ زِ شَطَانِ کَرْدِ اِنْدِ زُورِ
 اِسْتِکَاثِ بَدَنِ کِ مِی یَا زَاوَرْدِ وَ زِ سَبِزِ عَقِیدَتِ دَر زَنْتِ وَ خَدِ مَرِکِ مَزَانِیمِ
 جَمْدِ وَ نِیَا نِیْسِ قِیَا نِزِ مِلَا اَعْلٰی وَ حَضَرِ اِیْرِدِ بَعَا یِ زِ شَانِیدِ وَ کَفْتِ
 رَبِّ اَوْ زِ عِنِّ اِنِ شَا کَرْدِ نِجْمَانِ اَللّٰهِ اِنْفِجَتْ
 یَعْلٰی وَ عَلٰی وَ لَدِیْ وَ یُوشِیْنِ نَبَاشْدِ کِه
 بَا مِقْدَارِ نِی نَفَرِ مَرْدِ بَا جِهَاتِ هَمْدِ زَا نَوَازِ کِه اَکْثَرِ اَمْرِ اَنْ سِیْهَدَا نَا نِ الْوُشِ
 بَاشْدِ بَرِ اَوْ تَحْتِ وَ زِ فُتْحِ جِنَانِ فَا یَزِ وَ قَا فَرِ شَدْتِ مِیَا مَزِ قُوْتِ پَدِشَاوِ جِهَاتِ زِ دَا نَا یِ اَشْکَا
 وَ هَا نِ تَعَالٰی شَانِدِ کِه نَاصِرِ عَمَارِ دِیْرِ وَ کَا نِ مَرِ دِیْرِ اِسْتِ یَسْتِ یُتَوَدَدِ یَافْتِ کِه
 اَبْعَصَمِ بِاللّٰهِ فَعْتَدِ هَدِیْرِ

شعر

بِحَدِّهِ اَنْ یَحُوْ وَ اَنْ یَحْضَا وَ کَلِمَاتِ فَا لَکِ قَدِیْحَا
 وَ دَرِ اَنْ مَعْرِکِه بِنِیْرِ اَبُو فِی سِیَا رِی اَرْشَا کَرْدِ شَتِ بَقِیْعِ نِیْرِ دِنْدِ وَ بَا یِ دَرِ حِوْمَه وَ غَا نِ بَا دِنْدِ
 وَ اَرْجَا یِ خُودِ چَرِکَتِ نَکَزْدِنْدِ وَ سَلْطَانِ زِ دَرِ شَبِ کَذِ شَهْ صُوْرَتِ اِیْنِ فِی دَرِ خَوَابِ
 مِی بَا یَنَهْ نَمُودِ بُوْدِنْدِ وَ بَا مَدِ دِیْشَرِ زِ قَبْلِ اَمِ چَرِ بِ وَ لَیْلِ اَمِ صَبَرِ وَ ضَرِ بَا خَوَا صِرِ حَضَرِ
 جَمْعَا یَتِ اَنْ چَالِ کَرْتِ وَ کَفْتِهْ کِه اَمِشِ دَرِ خَوَابِ دِیْدِمِ کِه بَا جِی شَا دِ کَلِ دِیْرِ

شکستیم و باز و بنه و جراحی و مویشی او غارت کردیم و بیشتر از آن ناز و شجاعت مدید در واقعه
دیدیم بود که مازی بزرگ بعید از ناحیه قصد او کرد و او آن مازی را بیک گرفت
و شش بر زانو نهاد و بخنجری که دسته نپید داشت دهان او را شکافت و چون آن
مازی هلاک شد بوقت از و باز کرد و گفت این بوقت را بکشت می آید ساخت و از دست
و ز طوستان مازی نیازی برداشت او ملتر شد و بعینه بیان آن حال بود که واقع گشت
حیه بعد از آن که حاجی شاد کلبی قصد سلطان کرد بود او را نیست کرد
و مال و منال و خزان و دقاین او بدست آورد و دشم مازی برداشت سلطان عیانت از آن
دنیای وی و سیم و زر بود و در اول آن حضرت سلطان بودای شیخ عادل زفته بود و جوهر خطه
بدست شیخ در آشنای آن شرافت که داشت با خود می گفت کز لشکر زاشکسته بود
ملک لجمه جمله کرد و لشکر او را بشکست و کز زاشکست و همچنان واقع شد
بسیار زیادت و نقصان و بقیاست که این طایفه برین حق می گویند و از زبان حق می شنوند
بن خضر ایشان خلاف خواهد و سلطان در منصب سلطنت با استقلال از روز مسلم
شد حیه دشمن ملک و مدعی دولت را که دعوی بر ملک می کرد و بحول و قوت خود
مغرور گشته بود و خدی زافر موثر کرد بفرزاید لیدی و نیز دولت بحدی در آن جمله
ما شور و مقبول کرد ایند و هم گمان زلفه نبع نور و طعمه صغور و نور ساخت
نامضون و خوار **کاجار عید** بصدقه بیونت و شت قدما

کویه نظر که از قصور عقلا و فنون زای نظر ایشان بر خواهرشیا مقصود بود و جستم
بصیرت زار در آن حقایق آموز مجنوز و مجسور داشتند و دست قدرت سلطان را از شاول
خارج دولت قصیر می بنداشتند و کمند همت او را غنا و شرف قاصر می
انگاشتند چون بر صدق دعوی سلطان بر مایه قاصع دیدند و برایشان **معنی بختی**
سایع مشاهده کردند بجهل خود و دولت سلطان از او و عتدات آوردند
و شش فراغت بر آستانه طاعت نهادند و گفتند **لله از کنا فیض**
صیبر و چون وقت عزب فرو نشست و عیوض هاج و میاج زکود یافت
شیر حاجی شاد کلبی ز بسوان فرستاد و از آنجا باز رجعت بردند تا کسایه که
نخربشانی می گفتند کردند نرم کردند و بنده غفلت از گوش برور آوردند و طغیان
چون شیر حاجی شاد کلبی بحشم خود دید چیزی و زد و باغ سلطان تا و کفنه بود
که عنقریب سرور از آن رجعت فرستید با امراراکا از تقریر کرد و خواهر عوام از آن
مکاشفت تعجب نمودند و شکفت و زدند و زعمی عصبه در دهان نشست و بیست
در خاطر هاراه یافت و قاصی و دایه طاعت داری و بنده فوایه سرور آوردند و لشکر
مصور را از برکات آن نبعی مشکور غنایم موفور و نقایس نا محصور از بقود و اجناس
و ناث و متاع و قمشه و امنعه و نبلج و نلب و لاک و ادوات و حیول و بمناک
و عید و اما و جوی و شندازی و سایر تجملات از جنت حاصل شد و اصناف
جاذبه و بعد فوج بخت سلطان می میداد و دایه و نبع می گفتند که این

جلد می خواست و حال آنکه سلطان او را با مغول جنگیده داشت و بسیاری از عساکر
طرف بعلت آنکه غریب و مهمان بودند از مقامات شداید جزب و معانات کالبد
آن معاف و مسئله داشته بود و در معین کاشته و از دوزنظان می گذرند
و چون او بنا بر آنکه حضرت سلطان زینب بود مزایات جانب او را سلطان در مدعا
اغاضی می گذرد و امرا و اربکان دولت را از مجازات و محاکات با او دراز داشت
منع می نمود اما در محال آنکه ایات جنگ فرو می آورد و از اقدام و انجام سخن می
زاند و کسانی را که قدمی پیش نهاد بودند و دست بزدی نمودن توارش می فرمود و بعد
تکبر و تحقیر نوع احسان و انعام از زانی می داشت و رنجیب مناعی هنر یک را
قلعه و شهر و چینه و ولایت و اسب و جامه و تیغ و کمر می داد و نیز بد عوارض و عوار
موجود و امید می گذراند و هرگاه که نجر جنگ در میان مدعی جمیع
امرا و صنادید خدمت و دعای می کردند و زبان جرب و صوت جهوری بر سلطان فرین
می آوردند و می گفتند ماهه آزاد کرده شمشیر سلطانیم و جان از کوشش بازی
آورده و چون لغای ما را بر دوت و صوت او را بر حاد نه هایل و واقعه طایب مامور
و بجز و نداشت خاصه بی نام جوئی که سلطان او را از خاک بر داشته بود و صاحب
کوکه وصل و علم ساخته و قرص از هنر آماش از بر زخیرین و بد و غویض و مود
و در غرات آن بزد و و زطای ارج و بر دوزار است انداخته بودند و در عین آنکه
شمش از بر دازند که سلطان زینبید و او را در حال دید و انش عینت در نهاد و ملتفت

جله بزد و غرمای و زبیر شمشیر از سر زود و زکند اند و او را از از و زنه خون خوار
و عقله هلاک و دماز خلاص داد و چون سلطان بر و منت جان با حقونان مضاف
شد بود هنر زمان بنور و نیا از دعای می گذرد و می گفت این دوزن و عمر که دارم از دوز
سلطان دارم و با این سر علی که فرات مادری داشت و مدته خدمت بابو کرده بود
اما اعتبار و اشنها از در حضرت سلطان یافت و از جمله خواص و مقربان درگاه
بود و ممکن و ثروت و بی جا صلیک زد و غرض و غایت این فصل فیما بعد
تجذیر خواهد یافت

جلد اول در بیان و این نقل از امرای ملک و دولت

سلطان چون دل از کار بجای شاد گشت که در منصب ملک عمری منصب و زعمی
منقلب بود و درم شتعل و انشیلای می زد بر داخت و شایع نبینه از شوال مقام
و انتقام و صافی ساخت بر سر دوت متمسک نشست و پشت بر مسند سعادت
و نیادت منقلب باز داد و ابوب عبد و بدک و زفت و ضیف بر زوی جهان
و جهانیان مغلوب داشت و صریق شد و و اشبال و اصفطایع و افضال بر وضع و در
و قوی و ضعیف کشاد گذراند و و ابی لام یسیر شیب دوت و شغیر بیضه
مملکت و غنای از معرب و شام و زفت بر مدراج دوت و منسکات و منسکات
اقتصادی باز دوزم و شام و عرفه منسک دوت و منسکات ساخت و خطبه و نیکه بر یوزام

وَالْقَابِ هُمَا يَوْمٌ مُوَيْجٌ وَمُزِيرٌ كَرْدَانِيدُ وَشَايَزْ آيَزْ جَهَانْدَارِي وَقَوَاعِدِ شَهْرِي
كَمَا هُوَ حَقُّهُ مُزْتَبٌ وَمَهْدٌ سَاخَتْ وَبَحْتِي جَدِيدٌ وَجَهْدِي جَهْدٌ زَوِي بِاتِّسَاقِ

آموز و انتظام مصابیح جهوز آورد

نَفَذَ لِقَضَاءِهَا أَرَدَتْ كَأَنَّمَا
وَأَطَاعَكَ الدَّهْرُ الْعَصِي كَأَنَّهُ

لَكَ كَلِمَاتٌ مَعْتٌ شَيْءٌ أَرَمَعًا

عَبْدٌ إِذَا نَادَيْتَ لِي مَسْرِعًا

وَقَاصِدِي قَلْعَةٍ تَوَقَّاتٌ دَوَانِيدُ وَبَسِيْدِي جَنَامٌ وَشَيْخِ نَحِيْبٌ وَفَرْدِيُونِ مَكَائِنِبِ
نُوشْتِ وَابْتِ نَزَائِيْمَالْتِ دَادُ وَنُظْمُوزِ نَحْشِيدُ وَآمِيزِ بَرِ عَلِي وَآمِيزِ نُوشْتِ جَبِي

بِأَفْوَحِي أَنْوَكِرَانِ تَوَقَّاتِ فَرَشَادِ نَابِاتِقِ أَصْحَابِ قَلْعَةٍ نَفَائِي شَبَاعِ وَجَوَائِي
جَاهِي شَادِ كَلْبِي زَنْتِ شَبَاعِ كُتْدُودِ زَنْتِشِرِ وَتَجَشُّرِ أَشَانِ اسْتَنْقِصَا نَمَانِيدُ وَبَشِرِ
بَابُوقِ عَلِي بِشَامِ تَرُوكَاتِ وَتَخْلَقَاتِ جَاهِي شَادِ كَلْبِي زَارِ سُلْطَانِ التَّهَانِ كُزْدُ
بَا مَزِيدِ اِنْفَامِ وَأَكْرَمِ مَقْبُوتِ وَمَبْدُودِ فَرْمُودِ وَبَرِ مُوَجِبِ جَمِي مُوَيْجِ تَوَقِّعِ اَشْرُفِ
صَادِرِ كُزْدَانِيدِ وَمُنْعَاقِبِ اَمْرِ تَوَقَّاتِ زَنْتِ وَمُزْتَبِ جَنْدِ كِهْ اَزْ مُسْتَقْفِضَا
قَلْعَةٍ مَامُونِ وَتَوَقِّعِ بُودِ اَزْ اسْتَنْقِصَا وَقِيَامِ بَشَادِ بِخِدْمَتِ وَتَهْنِيتِ وَاهْتِزِ
وَأَرْتِجَاجِ بَقِيْعِ دُشَمْنِ وَخُصُولِ مَقْصُودِ وَمَطْلُوبِ بَرِ وَجْهِ كِهْ زَنْتِمْ بِنْدِ كَارِ
وَفَادَارِ وَخِدْمَتِ كَارِ جَوْ كَرْدِ اَشْدُ بَطْمُوزِ نَزْنِيدِ وَعِلَامَاتِ نَسِيَانِ حَقِ
وَرِئِيَانِ عَقُوقِ اَزْ نَاصِيَةِ جَالِ اَشَانِ مَلَا حِطَّةِ اَفَادِ وَبُوَادِ زَرْيَمِ وَبَعِي اَزْ نَقَاعِدِ وَتَخْلُفِ
اَشَانِ بَطْمُوزِ يُونُسْتِ وَبُجُورِ سُلْطَانِ شَهْرِ زُولِ كُزْدِ فَرْدِيُونِ اَمْدِ وَارْحَمَ
قَلْعَةٍ تَجَبُّجِي عَلِي اَلرَّسْمِ زَنْتَانِيدِ وَنَفَاقِي دَرْجَلِيْتِ وَفَاوُفِ اَمْدِ وَكُفْتِ سَيِّدِي جَنَامِ
بَرِ تَبِيْبِ مَصَابِيحِ خِدْمَاتِ مَشْغُولِيْتِ وَعِزِيْتِ دَارِدِ كِهْ فَرْدِ اَشْرَفِ بِشَا صُبُورِ سَرَفَرِ
كُزْدِ وَفَاصِدِي كِهْ بِشَانِ بِرِ عِلَامِ كَيْفِيْتِ جَالِ وَتَمُولِ فَضْلِ دُورِ الْجَلَالِ
بَقْلَعَةٍ زَفَنَةِ بُودِ اَمْدِ وَكُفْتِ جَوْزِ نُوَكِرِ عَلِي اَشَانِ بَقْلَعَةٍ دَرِ اَمْدِ أَصْحَابِ تَلَّةِ بَا اَوْخَلُوْتِ
سَاخْتِندِ وَمَقَاوِضِ طَوِيْلِ يَوْمِ شَتْدِ وَارَانِ زُوْرِي اَزْ وَضْعِ اَشَانِ دِرْ كُزْدِ كُورِ مَنَامِيدِ
وَجَالِ بَرِ خِلَافِ مَا يَحْضِرُ مَشَاهِدِ مِي زُوْدِ فِي لَحْظَةِ سَيِّدِي جَنَامِ اَزْ اِنْفِيَادِ وَتَشَبَاعِ
مُشَبَّاعِ نُوْدِ وَارْطَرِ مَعْمُودِ عَدُوْكَ كَرْدِ وَشِعَارِ شَقُوْتِ وَبَعْضِيْتِ ظَاهِرِ كَرْدَانِيدِ

وَبِأَعْيُنِنَا مَنْ عَمِلَ خَيْرًا وَنُفِثَ فِيهِمْ مِنْ دُونِ الْمَوْتِ وَمَنْ يُؤْمَرْ بِهِ فَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ أَمْرٌ شَيْئًا وَهُمْ يُحْشَرُونَ
فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ أَهْلُ عَذَابٍ أَلِيمٍ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَهُمْ فِي عِلِّيِّينَ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ فِي سُلْطَانٍ
وَكَفَتْ نَسِيبَ عَدُوٍّ أَرْسَلَتْ قَوْمَ وَرَقُصٍ رَضِيقَ مَسْقِيَةٍ حَيْثُ وَدَاعِيٌّ يَرْفَعُ
وَأَعْرَاجُهَا جِهَةٌ قَوْمٌ قَامُوا بِأَفْوَاجٍ وَأَبْطُلَ مَشْقُوعٌ تَمَلَّكَ تَأَخَّدَ
وَكَفَتْ دُلَّانَ كَنْزٍ حَيْثُ كُنْتُ وَمَا أَرْسَلَ خُودٌ مِي تَرْسِيمٍ وَتَمَلَّكَ خُودَاتٍ
دَعَا وَمُتَرَاتٍ مَهْلِكَةٍ بِشَرِّهَا دَمَاحِيَاتٍ وَدَسَتْ أَوْرَازِ بَابٍ مَكْرٍ
وَمَجَانَّتٍ تَوَانِدُورٍ تَوَانِدُورٍ **وَالْحَايِ خَايَفٍ** دَرْجَمَاهُ مَعْلُومٌ شَدِيدٌ جَوْنَمَتٍ
بَقِيَتْ مِي كَزَزْدٍ وَمَكَا فَا تِ وَفَا قِيْفَا قِي نِكَالَنْد **شعير**
إِنَّا لَعَلُّدَوَانٌ نَدِي مِيَالَمَةُ إِذَا رَأَى مِنْكَ يَوْمًا فَوْصَةً وَشَبَابًا
سُلْطَانٌ أَرْسَلَ نِيَكِيَّتَ وَوَقَارَ وَنُكُونٌ وَأَسْتَقْرَارُ زَنْ شَاوَرَتِ دَبِّ وَضَاعَتِ
حِقْوَ قَصْلٍ وَنَمَتِ أَصْرِبِ وَأَعْرَاضُ نُوْدٍ وَاجْتِمَاعُ مَصِيبِ زَاكَارُ فَرْمُودُ وَكَفَتْ
مَا زَا لَشَمَكَايِي وَكَأَيُّ دَرْجَمِي زَيْنَتِ وَمَكْرُوفٌ وَمُحَدَّثِي دَرْخَا طَرْدَازِيْمِ
وَأَكْزَارِ جَمَلَةٍ جَزِي دَرْ دِلِ نُوْدِي دَرْ وَبِلَ كِه مَرَامِي وَوَرَعِي بُودُ وَعِنَا نَصَبِ وَعَلَى الْخِيَارِ
وَقَدَّرَ مِصْنُوعَاتِ زَنْ أَرْقُوتِ بَعْلَمِي مَدِّ وَرَكْمُونِ بَهْزُورِي بَوْنَتِ كُونِ مَا بَرِ
قَوْنِ وَفَرَزِ خُودِ زَا نَمِجِ وَتَابِشِيْمِ وَدَرْ قَانُونِ وَعَرَفِ كِه بِهَانِ صَادِقِ وَوَسْوَاسِ بَايْدِ كِه يَرْ مِغْنِي
مُحَقَّقِ دَلِيلِ بَتَوَاتِلِ نَفْسَانِي وَوَتِ وَنِ شَيْطَانِي فَرْغَنِي وَكَمَرَاهُ شَوِيدِ وَتَلِيْمِي
وَضَرْبِ مُفْسِدِ وَجَانِدِ كِه حَضَبِ بَحْصِيَا خُودِ شَدِيدِ وَقِيْعَتِ بَرْقَدِيلِ صِفَايِ دَرْ شَانِ

مِي زَنْدِ وَدَرْ فَنَاءِ دَلِيلِ نِيَكِيَّتِ وَجَهْدِ مِيَالَمِ شَدِيدِ شَدِيدِ شَدِيدِ شَدِيدِ شَدِيدِ شَدِيدِ
وَمَعْنُورِ نُوْدِي وَخَرِشِيْدِي كِه لَا تَصِغُ كُلَّ جَلَالِ مِهْرِ هَمَا
مَشَاءِ بَهْمِيْمِ مَنَاجِ الْخَيْرِ مَعْنُورِ شِيمِ صَانِشْتِ اِنْ نِيَكِيَّتِ
اِنْ شَوَابِ تَنُوْدِي وَتَضَلِيلِ مَعْنُورِ مَرَا شَانِيْدِ وَحَقِيْقَتِ دَانِيْدِ كِه مَا فَا كِه اِنْ شَمَا خِلَافِي
وَشَقِيْقِي صَادِقِ نَكَزْدِ دَرْ فَرَا نِزْمَانِ وَنُطُوْتِ بَا نِزْمَانِ اَمَانِ خَوَامِيْدِ بُودُ
وَأَرْبَعُ فَعْلٍ وَصَوْتِ عَضْبِ مَجْرُورِ وَوَرَعِي بُودُ
فَرَشَاءِ اِتْخَذِيْلِي زَنْ شَرِيْكِيْلِي اِنْ نِيَكِيَّتِ وَكُرْمِي زَا لَشَمَكَايِي
وَمَعْنُورِ وَفَادِازِ بَرْزِ فُلَعِي مَوْكَلِ كَدَشْتِ نَا زَا هُ زَيْشَانِ كَرَفْتِ بَحَالِ خُرُوجِ وَوَلُوجِ
نَدَهْدِ وَمُضَارِبِ وَمَسَارِبِ اِنْ جَوَابِ بَرِي شَانِشْتِ دَانِيْدِ وَخُودِ بَا شَانِشْتِ
دَرْ شَهْرِ بِيَشْتِ مَرْتَضِدِ تَا كَعْمِيْرِي فَا كِه دَرْ جِهَةِ قَسْرِ زَيْمِي اَيْدِ وَشَعْبِدِ رُوزِ كَزِ
جِهَةِ مَهْنِ اِنْ حَقَقِ يَزُوْنِ مِي اَزْدِ اِنْ نُوْدِي وَرَكْمُونِ كِي اِنْ نُوْبِ عَلِيْكِ بُودُ وَسُلْطَانِ
هَمَا زَنْ شَمُوزِ بَرْزِ وَنَسْلَمِ دَاشْتِ وَوَرَادِ قَضَايِي كِي مَدْخَلِي تَامِ دَادِ وَوَشْخِي بُودُ
بُوْنِيَزِ دَرْ وَبَعِيَّتِ بِيَاوِيْدِ مَوْرِ كِه زُوْدِ اِنْ نِيَكِيَّتِ وَوَرَعِي بُودُ وَوَرَعِي بُودُ
شِيرِزِ دَرْ دَامِ مِي فَكَنْدِ وَبَا خَلْفِ قَدِ مَرِخُودِ زَهَا زِدِ دَرْ غَا بَا خَلْفِ بُودُ وَخُودِ
دَرْ شَشْدِ عَنَابِ وَخَطَابِ اِنْ شَدِيدِ بَرْزِ وَوَرَعِي بُودُ وَوَرَعِي بُودُ وَوَرَعِي بُودُ
بَشَرِي وَكُونَالِهَ بَرْزِ شَانِيَزِي رُوزِي بَحْضَرِ سُلْطَانِ مَدْكَفَتِ عَلِي شَا كِه بَرِ
خَدِ مَنَكِ زَوْجِ خَلِصِ جَانِشِي اَرَانْتِ وَفَا لَوْ وَطَنِ وَنَكْنِ وَنَكْنِ زَهَا كَرْدِ وَبَصِيْبِ

مکاریم عیم و مزاجیم جیم این حضرت آمدن ملازم شدت و از کاه
سینف است و کمزاد است و خلاصه زمین جانسته التماس دارد که بخانه حاج احمد
نزول کند و چون مزیدی غریب است و ماوی و مشوای ندند اگر قصد قاری عیم
ما مول و مبدول افند نا ابحاث کشیدن بوظایف خدمت و مزایم عبودیت فارغ البال
قیام نماید موجب ثبات دولت قاهره و مزید استظهار و امیدواری دیگرندگان
و دولتمداران گردد و با وجود آنکه از قدیم آلام آن خانه مقام امیر یوسف جلی بود و در آن
وقت آنجا نزول کرده سلطان آن خانه بر و مسلم داشت و حال خود را از اخراج
کردن بجای دیگر فرستاد و وزیر آنرا فرمود و شرط ملاطفت و مزیت بوفارستاد
و چون روزی چند برآمد علی شاه حضرت سلطان آمد و در آنجا چکاتی که از هر باب
می رفت گفت فلان موضع منصفی خصب و مشن هم مزین است و با صفت و جوهر
و طووز و شکار و انهار ملفوف و محفوف کز روزی زکاب هایون بدان مرغزار
خدا آمد و بر نواحی که از فرماید از نفر جی خانی نباشد و موجب انشراح صدر
و تلباس حاضر گردد و چون سلطان را بصید و شوری شری و ولع تمام جاصل بود
و شیران و جولان رغبت و از دست کلی صاد و ملتزم و زاجات نمود و آن مشوای
مقبول داشت و خبر آن که درین کجای تعصیه دارد و درین حین مزیدی که
استدلال بخدا و انخفا هم می کند و فرزان داد که فرد سوار شود و مزین علی بابانی
و مزین یوسف جلی در شهرها کزد و بامداد سوار شد و علی شاه با کوه خود

ملحق شد و چون روانه شدند سلطان حضرت فرات و نور کیا است تشخیص وضع
و هیات و سکون و حرکت ایشان کرد و دید که علی شاه با نوکران جلد و معبد
بر ایشان نامدار که از سلطان شیور غالی یافته بود مسلح و مکمل نواز شده است
و جسموع و مضبوط می روند و از یکدیگر منفرد می شوند بحکم الهام الهی
که **ان تقولوا فراسن المؤمن فانه یظهر الریحان** سلطان را نقش
عذری از ایشان بر حقیقه ضمیمه می نمود و صورت مکی در آینه حاضر منطبق
گشت اما اضا از نکران و بقیوت نفیر شای و طبع عصای اصبهار و احتمال لا کار
فرمود تا شب که از کاه رسیدند و صفها در هم پیوستند و از هیچ جستر صیدی پیش
نیامد و جانوری شایخ گشت جو منافی بر اند و قلعه نایب شد و ارتباط
بکوش سلطان رسید بقتل این شای و لاجرم معلوم کرد که در قلعه فتنه چاد
شد است و مکر و هی واقع گشته و از کجای شکار مینی بر می کشید و خدیجه
بود و علی الفور عنان بصوب قلعه معصوف کردند و مشوای شهر شد و نوکران
از اطراف ملحق گشتند و علی شاه را غایت غلظت جبهه و ضخامت بدن باز بر ماند
و سلطان چون شهر رسید ملقبه را با نوکران خود در حیرت و ضرب دیدن بالبال
چون باد که از هامون بر کوه آید و سر که کشی بیلا کراید بران خوار و ناخست
و همکان را چون موز در سوراخ و ماز در شک لایخ ندانست و بی چند از ایشان بقتل
آمد و جبهی محبذ و ج شدند نا علی شاه رسید و بیان شد و رفع تهمت و دفع طعن

نیز چند بر قلعه انداخت و شکاف اظهار یک جهتی کرد از آن غافل که دوزویی
 چون تیغ روشن شد بود و دوزیای چون قلم هویدا گشته و جوت شفاوت و ضرورت
 اهل قلعه بوضوح بیوت سلطان ترتیب لشکر داد و بناویه ایشان را در مجامع گرفت
 و چون از دوز و نفوذ بر آن فارغ شد با جندی از خواص که از طایفه و محل اعتماد بودند خلوت
 ساخت و گفت مزد کار علی ایا و اینلاف و اینلاف او زردی دارم و خاطر من بر
 ازین دو صورت قرار نمی گیرد و قنهای از و چو کاتی چند مشاهده می افند که
 منافق و صفت و صفای نیز نیست چنانک زوری اند و بی نظیر چه مازا بتواری
 و شک از انکیز کرد و در این باب مبالغه و استقصا نمود و دوز و قتی چنان که
 دشمن مقتای و معارض بود مازا بدان و شوالر جای بر یکخت و چون مزدی غریب
 و مهمان بود مانیز مامول و میدوک داشته بر وفق مستر او سوار شده و وضعی چند که
 دلیل اعدا و مکر بود از و مشاهده کردیم و هجوم اهل قلعه و اقدام ایشان
 بر شکر ما مصداق این معنی گشت اکنون عرض وجه باشد و این حرکت از و
 بر سیاه فاق بوده باشد یا بر ضرورت قیام از دولت هزیک نمی کنند و محضر منصف
 عندی یکجای از خی نوروز با اتفاق
 جمعی مفیدان و آگاهی یافتن
 سلطان از قصد ایشان
 و زوری که زوکرین مجرم بصورت سلطان آمد و گفت صاحب خانه علی ایا

برداشت و خلوت سختی از فرمان داد تا در بد و گفت محمود فیح علی است از
 بد عیوت اخی نوروز و من قال بقوله از الونر آورده است و نفی در کتوت خدمت
 جلوه داده و اتفاق کلمه بر جمله زلفه که با سلطان عذری گفت و قصه می یونند
 و علی ایا از علی بت زار در یکایج آورد و سینه امارت بر پشتر نهاد و مزد را مطیع
 خود سازند و شهر و ولایت فرو گیرند و چون از قضیه در سیوان میسر رفت
 و کار حاجی شاد کلهی زوجه که در کز رفت مشهور شد از فکریان سیدی چنام
 و غیره که در قلعه اند در میان نهادند و اتفاق کرد که سلطان را بعیت شکار بیزین
 برند و ز شهر و شکر منقطع کردند تا نظام جتبع و اشتیاق گشته شود و هیأت
 نظام و تصرف مناسبتی کردند که حاجت بر می به با سلطان بر ویزند و اهل قلعه
 کار را مزو عن اگر کنو کند و قضیه بمن هولت با تمام رسانند چه می دند که
 با وجود صورت اجتماعی از مقارعت و مصارعت و از بد و و ناب مجازت و مضام
 نداند و علت توافق و طایفه ایشان بایکدی گزانت که سیدی چنام پیش ازین
 نوکر علی یک بود و فریدون را با او نسبت ویت حاصل و عرض از تعمیر خانه علی ایا
 آن بود که آن خانه دوز دار دیک در خانه اخی نوروز کشاده و شهاب بایکدی گز
 دزین باب مطاز چه می کند و این سودای می زند اما معلوم حضرت باشد و ندانند که
 با از ادت از بی سعی و کوشش شری رسید و منست همی مکر و خدیعت ایشان
 زکار نشیند

شعر

وَأَنْ هُوَ يُنْصِتُ أَتَى مُنْقِصِدٌ وَأَنْ عِزَّانِصَارُ وَجَلَّ قَبِيلٌ

وَأِنْ هُوَ لَإِيْشْدَاقٌ فِي كُلِّ مَسْلَكٍ ضَلَّتْ وَلَوْ أَنَّ السَّمَاكُ دَلِيلٌ

وَجَزْ مَذَارِ كَارِ وَ مَبْنَى خِيَارِ اَنْ شِيَائِزِ عَدَا وَ مَلَا عِزِ فَجَارِ بَرِ عَصِيَانِ اَفْرِيكَارِ
وَكُفَرَانِ وَ زِيغَتِ وَ اِبْطَالِ حَقُّوقِ وَ اِهَالِ جَانِبِ شَفِيقِ صَدُوقِ نُوْدِ وَ هَمَّتِ بَرَهَدِمِ
بُنْيَانِ دِيْنِ وَ ذَوَلَّتِ وَ قَعِ اَرْكَانِ نَصِفَتِ وَ مَعْدَلَتِ مَصْرُوفِ وَ مَقْصُورِ دَاشْتَنْدِ
كَلِمَتِ فَا دِرِ مِصْنُوقِ وَ قَامِرِ بَرِ حُجَلَتِ قَدَرْتِهْ كِهْ مَكَا فِ عَصِيَانِ كَفُوزِ وَ مَجَارِ عَصِيَانِ
مَغْذُورِ زَانَسْتِ بَرِ حُجُبِ وَ مَكْرِ وَ اَوْ مَكْرِ اَللهِ وَ اَللهِ خَيْرُ الْمَا كَرِيْنِ
جَهْتِ اَعْلَايِ اَعْلَامِ دِيْنِ وَ اَظْهَارِ كَلِمَهْ حَقِّ وَ يَقِيْنِ سَلَكِ نَقْدِيْنِ زَنْشِيْثَهْ نَدِيْنِ اِيْشَانِ زَدِ
وَزَرْخِ خَتَارِ وَ خَبَالِ بَرِ جَزِيْنِ اَمَانِيْ وَ اَمَالِ اِيْشَانِ كَشِيْدِ وَ نَقْشِ غَدَزِيْ كِهْ بَرِ حُجِيْفِ
نَحِيَالِ نِيْخَهْ بُوْدِدِ وَ بَرَنَتِ زَرْوِيْزِ وَ زَرْوِيْقِ مِيْخَنَهْ ۞ بَعْضِيْ زِ تَحْجِيْرِ طَامِ وَ اَعْلَامِ بَرِ لَوْجِ
خَاخِرِ سُلْطَانِ مَرْتَبَهْ كَزْدَانِيْدِ ۞ وَ بَعْضِيْ زِ اَنْفَقِزِ زِ مِنْهِيْانِ بَكُوْشِ هُوْشِ اَوْزِ زَانِيْدِ
نَاخِرِ كَانِ خُوزِ وَ خَاكَنَازِ سَزْدِ كِرِيْانِ حَيْبَتِ وَ خَتِ زَانْدِ اَخْتَنْدِ وَ دِيْنِ بَرِ زِيْشْتِ
بَايِ غَرَامَتِ وَ دِيْدَامَتِ دُوْخَنْدِ

وَصِفُوا صِفُوا كَيْفَ وَفَعِي
عِيَهُ دَهْرًا لِحَرْبٍ وَلِحَرْبٍ

فَاصْجُرُوا فِي دُغْرُسِهِمْ هَذَا بَدَلُكَ فَلَا عَيْبَ عَلَى الزَّمَنِ

سُطَاتِ مَرْمِكِدِ يَتَانِ وَقُوفِ يَفْتِ جَمْعِي كِه مَحْزَمِ وَمَعْتَدِ يَنْحَادِنِه وَزِدِينِ

باز که سخن می شنید و از جمله این بزرگوار که با علی ایضا نسبت قرابت داشت چون ما جسته
 بشنید گفت زانت و گویند و درین معنی شبهت نیست و من نیز شنیدم که بزرگوار
 جمله اتفاق کرده اند و بزرگوار عزت جازم شد و اکثر فرموده شود همه فرزندان خود
 شرفه نیات کیه و هر یک را بجز او نداری بنود زنا این همه است بقتل و صلح
 حجاب غده هاستان شدند مگر سلطان که از غایت بعد غور و فطرت و قار و کمال
 زلفت و جنزینت و صفای بریت در دیده حال بقیل یثان زخصت نداد
 و گفت چایاقی کرده اند زایشان خبری بهار نمایند و آن خبر بجهل المصد
 و الکذب اکون و طیفه الیک در جفیف و تدفق این قصه شعی بودند و صد و صد آن
 که هر چند معلوم کنیم و هر چه مقتضای نصفت و عدلت باشد بنقدیم رسانیم
 چه اگر بزرگوار و اقامت حجت قصد این طایف کنه و مکر و من بدیشان
 رسانیم از اطراف زبانها معایب و مطالب مادر ز کرده و نفرت و بیوی از مادر زده
 و ضمایر متعین شود و بدین سبب نام ما بقصت و قلب و خشونت صم در افواه
 افتد و ذکر ما بخت و فک و ایم و اقامت و قن و کس و ظلم و ضم در ممالک آفاق
 شایع و دایع گردد و چنانچه دهای وضع و تزیین و زینت و مژگان و منظر
 و مشق شود و هیچ کس را از ما و نور و اعتماد نماند و خاصه که قضیه فایح از آن
 اگر چه جفی بوقع و وضعی موضع خود بود بخیر بدست ما واقع شد و اکثر مردم از جسد
 و حقیقت آن غافل و دها و علی الاطلاق و توغادر حق دما و قطع دما و او آب روح

و مکت و اهت و افرداشت متوقع بود و چون از جمیع جهات اعدا و اصداد دست
 بقض و وفادار آورده بودند و منتهی فریضه و مترقب غفلتی بودند و خطی بایند و اقدام نمایند
 بالضرورت الحینه سلطان از خاصه قلعه توفات برخاست مشروط بر آنکه که احباب
 قلعه بجای خود بمانند و با مقصدان و مخالفان امتزاج و اختلاط نمایند و از مقصدات
 و حرایه مسلمانان بجز در اجتناب لازم شناسند و بپوشانند که مقصد عز و منشاء
 دولتت عود فرمود و در مسند شرف و منتظر تعادلت قرار یافت و بساط نشاط
 بگشاید و عزیمت بزم مصمم گردانید و بر چو کلال جزیره کلال
 و ملال از شایسته فرومشت اند و بصیفای راج آینه زوج را جلای داد **شعر**
 راج از اوجد المجرور نغمه ها اهدت الی روجه زوجا و زحمانا
 تخالفا چیزی لوفوفا حجب یا فونه رصعت در او مزجنا
 و شاقان نیمه شاق باقدح راج بسط افراچ می کردند و از صباچ نالافراچ
 مصباح از وای می افروختند **شعر**
 فقام کادالک ان تخضب کفه و تحبه من وجنتیه اشعارها
 مشعیه مزکف ضی کانه شاره من خلق فادازها
 میداد نغمات موزون رهق در جرج می وزد و نوای عود و فالون مشیری زیادهوش
 می کردند از وای از زمزمه ماه زویان در نیت طامع و اعطاف از ترنم
 شاهدان در رهبر زرقه **بیت**

بکوه صبور رهق ز فلک می برمد بصدای صوت زازش نوای زیر چکش
 سلطان بر نشین عزت و تحت سلطنت برین مطر و زک از می گذرانید و عقوبت عیون
 حوادث ایام و غفلت حروف و قایع شهور و اعوام را غنیمت شمرن مترصدی بود تا از افق
 و کان امر الله قدرا ممقدا و را از نهد و بخین ایام کدام
 کوب طلوع میکند و از صبحفه شاء الله کان و مال المیشا
 حریکن چه قال بر می آید

اتفاق سیدی جسام با امیر خمد و سائر
 امزای مغول و دعوت کردن ایشان را
 برخالف سلطان
 سیدی جسام که زوایا صفت بوشتین باز کرده بود و کشف و از سر در حجب مکر
 و حیل کشیدن چون میدان از مردان خالی یافت و پیشه از شیر فارغ دید میهنه
 و میسنزه پیاوست و بقیه و فضول برخاست **بدست**
 کذاک الثعلبان بحول کبر و لا کسر عند فقد ان لا شود
 و زوایا توقات که عرصه معوز و مال موفور داشت جمعی بر خود کسزد و او را امیر
 احمد و امزای مغول مکاتبات و مراسلات آغاز نهاد و باینکه که با او متفق بود تجدید
 عهد کرد و همه کسان ز بر بغضت و عداوت سلطان تحریر و تهنیت می کسزد
 و چنانکه شیهه انقطاع و زایل باشد در تکیه بر خواستار و تعظیم بر احوال و در وفاد
 ذات امیر و تضرع جانی و جد و جفا می نمود تا آنکه گفت و بخت بمغضت
 مبتدا ساخت و همه ز بر معادات و مساوات سلطان کجاست کردند و می گفت
 اگر حاجی شاد کلهی که مزب و سناک خورده بود وفات یافت بحمد الله پستری
 جوان و جوان مرد خلف گذاشت که بشیاعت و مردن یکی ضعاف و کلاف و سنت
 و امزای لونی و قصص و از زنجان و تاج انداخت و دیگر زعمای طرف با اتفاق
 دزد و مشرب از باطنی مزور و شایسته لاف می کرد و در تفرقه و کار می نمود

و سلطان و ابو فضل مالک ملک تبارک و تعالی که اقبال و ادب از نیجه لطف و عطف او است
 و سعادت و شقاوت شریعت هدایت و خذلان او باطنی از افراد و جفا و اتحاد بطال که
 یکدل و یکجست بودند و سز زکف و جان در میان داشتند بی زور و تسلیم در محنت
 تسلیم و توکل زانچ دم و ثابت قدم بود و مستظهر بقوت احدی و دولت بجمعی
 نه از کثرت ایشان دزدیل و بانی نه از عدت و اهبت ایشان در خاطر مزایای جبه اندان
 کار ایشان بقیا هر عمل در آن بزرگفته بود و مال احوال ایشان بقیا نیز زایت
 مشعل کثای دین و دانسته که اجتماع و انضمام ایشان هر چند بظاهر اتفاق و اتفاق
 دارند مابین شریع الاچل است و جفا و درجه اطمینان که چه بنواد مکر
 و مکاتبات می نماید بحقیقت قریب از اضمحلال از جهت که طوایف مختلف و اصناف
 متباين بودند بعضی با خشیان و بعضی با ضلالت و **بطلان** و **فاج** و **امه** اند
 و لاجله مزب و قصدی و غرضی بعینه خلاف و موافق است و موافقت و خلاف
 مقاصد و مطالب است و حصول اغراض و با وجود نیاز و تعارض و زوایا مشتهای
 مزب است منعذر و منعی از مضنه تازع و مختلف پس از این چنان زود با اختلاف
 پیوندد و باندت شب میشتند و منشا می شود و هر یک زوی مقصود خود نمهند
 و میسر که جهت غرض جری در میان ایشان نزاع بر خیزد و بخت حکامند که
 با فو اعدام یکدیگر مشغول شوند و باینکه که منکام جزب بعضی طرفه
 کسزدند و منکامه برهنه شکند و خواه مناب با حجت و است و بقیه

صورت نهند دد و استمرار و استقراری منصور نکند و اتفاق و اتحاد در جنگ
 تواند بود که همه مامور از یک شخص باشند و عیان اخبار جمله در دست چاکر
 مطلق و فرمان دهی نافذ آید باشد که در هر چه گوید و فرماید همگی من قرط الاذن
 و از مطاوعت نمایند و اجتماعی چنین و آن چه بظاهر متابعد بود اما بباطن منقار ب
 و متابعت یک نفر باشند و در اغلب اوقات و احوال بر اعدای مظفر و منصور
 و فتنه و تلاشی را در ایشان اثری نتواند بود **اکنون** باشد مقصود از ویم
 و گویم سلطان بتربیب انبیا جنگ و تدبیر آلات و ادوات آن مشغول بود که
 خبر رسید که بنویسی چنان و امیر احمد دراز توانا بدست یونسند و اجتماعی
 ساخته بایکدیگر عهد بسته اند و ممکنان بر مخالفت سلطان اتفاق بود
 سلطان که این خبر بشنید خشمه از شهر بیرون زد و بحرف اعجه قلعه که بنی تعلو داشت
 توجه نمود و ز مجتمع ایشان ناقله منافی اندک بود شکیز کرده علی الصبح قلعه
 رسید و بی الحال فتح کرد بکوزیه بکثرت نفیض فرمود **مخالفتان** چون این خبر
 بشنیدند بزمه رفتند و خایب راه هر مگر رفتند و هنریک بقلعه خود
 رفت و آن فتح بود از قنوج و لای که بکثرت منجر شد و چون روزی چند بهار
 گذشت علی شاه با جماعت باز برای اتفاق کرده بفته و فاد در خاست اما ظهوری
 زیادت نمی یافت و سعی او منجر و موثر نمی شد و چون مغول باز گشت امیر مظفر
 لشکر انگیخت و او را عزیمت سیون شد و بعد از اجتماع عساکر

دوالتون را بشکست و ملک احمد سپرد و بحقیقت سبب گرفتاری و خلاف شوکیدی
 بود که با سلطان منع کرد این بود و مدتی او را در قراحصار مجبور بکشد
 و عاقبت سرش را از نیزه کردند و جمعی از نوکران و فلیح از سلاطین که پیش او بودند بجز
 سلطان آمدند و امیر مظفر در نیزه های خطا کرد و شرط قنوت و مزوت مهمل گذاشت
 چه خواهر خود در زین کایح دوالتون آورد و بعد از آن قصد و کرد و در مد
 حریت اقدام بر حق که چنین عظیم و شنیع باشد و طرفه ای که از زین کایح
 بی حفاظی و بی از می بطمع قیلو حصار کرد و آن حصار بدست شیخ محمود نامی
 از افاضل فلیح از سلاطین فاد و آن طمع بجایه نرسید و یکی از منغلان خود بقلعه
 قشهر فرستاد تا هر روز با قیلو حصار جنگ می کردند و مردم بسیار
 تلف شدند و امیر مظفر در حضرت آن قلعه بود و عاقبت آن از زود زدن او شکست
 و آن مقصود

مُصَافَاةُ دَوْلَتِ سُلْطَانِ مُغُولِ
و غدر خواجه یاقوت و عزیمت لشکر

سلطان با امیر احمد فرزند که بولایت پند خود زود و بدان قانع شود و بای در دامنه
 کشد و بنوفاات رفت تا پیش از آن که غله در قلعه بزند و در خیز مهیا سازند راه
 قلعه بکزند و مجال مدحفل و مخرج فرستد سیاهی چنان چون اینچه سلطان
 خبر یافت قلعه را کزد و در آن سیاهی بپوشانست و فتنه بکشت و قنوت و قنوت

آغاز نهاد و فریدون که بخت حضرت سلطان شافق قلعه توفات در نجاصه بود تا محقق
شد که تمام روز اتفاق کزد به نجاصت و مضای سلطان می آیند سلطان با نواب مشاور
نمود و اختیار زبان آمد که معتمدی در شهر توفات بگذرانند و ایشان بگوهر صعب که در
نیوان است محقق شوند و بعد از چند روز که لشکر مغول باز کزد و با نجاصت
روند امیر یوسف جلی گفت صواب آنست که ما از شهر حرکت نکنیم و از مقام
خود منبرج نشویم و هر که پیش آید با وجت کنیم و شهر خود قلعه است لشکر
غریب اینجا چه تواند کزد و بچه استیطاق مکت تواند نمود سلطان چون این شد
گفت بچند نفران نباید آموخت و پیش قلاطون حرکت نشاید و رخت و من
بقین من دایم که اکند شمی معارض شود یا قضیه شایع گردد کتی غیر از من بزرگ
نفر آمد آمد و قرار بر آن داد که امیر شیخ مؤید بالشکر خود قلعه دنجاصه کزد
و امیر یوسف جلی در شهر باشد و در زوب و شوارع را محافظت نماید و سلطان
بشهر خود با نوک کردن خاصه و سایر لشکر میان قلعه و زره قار آباد که مر مغول
کیمین سازند تا مقتضای قضای محکوم و مقدور قدر معلوم بطور زنت
در آشنای آن جان رسولی که پیش من حمد رفته بود رسید و گفت او نیز جزو حیز
توحه مغول بشنید بالشکری که داشت روزی آمد تا ملاقات کرد اتفاق
و اعراض کرد بیکر مغول مقاومت کرد شود و لشکر جزو و مردار
محتاج دارد و صاحب قضاوتیه میزاید که بدر منکوجه میز حدت پای

بافوجی از لشکر آمد و او فرستاد است و جان بر موجب و لغزه است سلطان
بر آمله مستمر شد و از خواهر امیر زتا یا قوت نام خادمی بود و جیه و معتمدی که در امور
عظام و قضایای کلی مدخل می کزد و مباشر اشغال بزرگ بود و سلطان
در بان او جنس ظن جاوید و از جهت استعمال حال و تعیین موضع ملاقات
پیش امیر احمد فرستاد و او اجابتی که از لوازم اربطایه باشد پیش امیر رفت و بعد
باز کوه زرد و قضیه معتمدی کزدانید و گفت شما بالشکر انبوی و تربیت
مهیما و مرتب آمدن اید و امرای مغول با کافه عشا کر و چشم خود نزدیک رسید
اکنون ترا جهت طلب باز و انتقام پدرت عالی ازین شهر امکان ندارد و قضیه
ازین خوشتر اتفاق نخواهد افتاد و ازین اجتماع و اجتماع در سالها صورت نهند
کرا امروز پای پیشین و دشت بزرگ نمای و از فرصت فوت کردی بکشد ازین
روز خواب نبینی و ازین مجال در خیال تصور توانی کزد و هیاهات هیاهات
این شود از درد مایع امیر احمد هاد و این باد دناش او مید و گفت چو بالشکر شما
از دوز پیدا شود من هیزت که و اغلب لشکر سلطان را با خود منهدم کردم
تا شما را بحالی افند و فتح و ظفر سهوت بکنید بزرگ آمله غدزی چنین
بر کار نشاند و صدق من جبت این فلحیزه محمدا امیر جمدا این
زای مقبول داشت و قاصد دوایند و زعلی باشا استمداد و شهنشاد کرد و بالشکر
مغول استیغانت خواست و سلطان ازین خبر در غیبه شغور و با شهنشاد ملاقات

وَصَافَاتِ مَشْغُولِ نَارِ زَوِي وَقَبِ ظَهْرِ خَيْرِ دَانْدِ كِه لَكِ كَرِ مَعُولِ رَسِيدِ وَانِ زَوِيَا كَرِ
سِيَاهِ اَنبَارِ بَعْلَقِ زَهَا كَرِ بُوْدِنْدِ وَغَا فِلِ وَدَاهِ اَنشَنَه كِه رَسِيدِنْدِ وَدَرْ مِيَانِ
سُلْطَانِ وَلَشَكْرِ كِه دَرْ شَهَرِ كَدَشَنَه بُوْدِ جَا يَشَدِنْدِ بَعْضِ مَنَهْرِمِ شَدِنْدِ وَبَعْضِ
بَرْقَه كَرْدِنْدِ وَدَرْ شَهَرِ غُلْغُلَه وَاشَوِي هَالِ رِخَاتِ وَلَشَكْرِ مَفْرُوقِ كَشَنْدِ
سُلْطَانِ رَجُصَرِ زَبِ اَلَا رِيَابِ مَدَدِ خَوَانَتِ وَبَا مَقْدَارِ بِيَسْتِ نَفَرِ سَوَارِ جَوْرِنْدِ
مَنِيعِ وَرَكِ مَشِيدِ مَقَابِلِ لَشَكْرِ مَعُولِ بَا شَادِ وَقَدَمِ يَفْقَشْدِ وَجَنَكِ يَوْشَنَدِ
وَمَقَاوِمَتِ مِي بُوْدِنَا اَيَّانِ زَبَارْدِ شَتِ وَشَرِ زَكُوفِ جَدَنَكِ نَبِيصِدِ سَوَارِ فَاغِ
مَدِ وَ مَعُولِ قُرْبِ شَرِه رَا سَوَارِ بُوْدِنْدِ اَسْطِ بَا شَهَرِ چَنَدِ مَعُولِ دِجْمَلَه بَرْدِ
وَابِتَانِ رَا رِجَا يَرِ كُنْدِ وَبَارِ بَرِشَتِ دَوِ رِجَا يَرِ اَيَّانِ اَسْوَ زِيَا شَادِ لَشَكْرِ
مَعُولِ بَهْرِيَتِ شَدِنْدِ وَزَهَرِ فَرَزِكِ قُفُودِ اَسْطِ خَوَانَتِ كِه تَبِغِ دَرِ اَيَّانِ بَهْدِ
وَهْمَكِ رَا رِغْصَه هَلَاكِ وَبَارِشَتِ زَدِ كِه خَوَجَه قُوْتِ عَدَا اَيَّانِ بَكْرِفَتِ
وَكَلَفِ قَالِ شَا. مَقْدَرِ سَهَرِ سَوَارِ دَرْ قَلَانِ مَوْضِعِ دَرْ كَمِيَنِ شَتِ وَبِي خَوَمِ
كِه مَادِ بَحْتِ شَرَفِ خُوْدِ كَشَدِ بَا جَوْنِ مَكْمُرِشَتِ دَوِ بِيرونِ دَوَانْدِ وَفَرُصِيَتِ
دَرِ بَادِ وَبَارِ بَرِشَتِ مَكْمُرِشَتِ بَعُولِ وَبَدَلِشَتِ دَرْ زَهَرِ اَلِ دَحْتِ وَنَقِشِ دَعِ
بَحْتِ. وَخَوْنِ رِيَا نَحْرِ نَفَرِ عِي. دَدِشَتِ وَبَكْرِشَتِ قُرْبِ جَا يَشَادِ سُلْطَانِ
عَدَا اَيَّانِ كَشِيدِ. وَشَوِي مَكْمُرِ دَوِ بَدِجَا مَعُولِ كَدِشَتِ كَرِ مَعُولِ
بَلِيغِ وَشَوِي مَنَهْرِمِ سَتِ بُوْدِنْدِ وَرِشَتِ رِشَتِ كِه اَحَا حَرِي بُوْدِ كَدَشَنَه وَخَوْنِ

كِرِيخَنَه بُوْدِنْدِ وَمَتَا فَرِ بَعِيدِ دَرْ مِيَانِ وَقَعِ دَرْ عَقِبِ اَيَّانِ قَرِ صَوْبِ نَدِيدِ شَا عِي
فَرِ مَدِ وَجَلَنَه اَشَرِ جَنِي كَزِدِ كِه اَشَرِ اَمِيرِ حَمْدِ كَرِ رِخَاتِ بَعْضِ كَشَدِ
لَشَكْرِ اَنشَتِ وَبَعْضِ كَشَدِ مَوْشِي مَعُولِ شَتِ فِي بَحْلَه دَرْ كَفِ كَشَدِ بُوْدِنْدِ كِه سَوِي
جَدَنَكِ كَرِ بِيرونِ مَدَدِ وَبَشَرِ مَعُولِ رَفِشَدِ وَرِشَتِ مَعُولِ جَدَنِي دِي كَشَدِ شَرَفِ مِيرِ اَمِيرِ
دَوَانِيدِ وَ مَعُولِ شَدِ كِه مِيرِ اَمِيرِ عَدَدِ كَزِدِ شَتِ وَبَا مَعُولِ اَيَّانِ بُوْدِنْدِ سُلْطَانِ
چُونِ جَا يَشَادِ دِيدِ سَوَارِشَدِ وَرِشَتِ لَشَكْرِ وَنَعِيَه صَفُوفِ اَيَّانِ هَادِ كِه خَوَجَه
بَا قُوْتِ بَرِجَنِبِ مَوْضِعِ كِه مِيرِ حَمْدِ كَزِدِ بُوْدِنَا اَيَّانِ مَوْشِي وَخَوَجَه اَشَرِ
وَمَنْ قَالِ بَقُوْصَه مَعُولِ شَدِ اَعْوَا اَيَّانِ كَرْدِ مَنَهْرِمِ سَدِ. وَنَقِشِ وَنَقِشِ
سِيَكَشِي جَانِ دَرْ كَرِ اَوَزِدِ. وَنَقِشِ اَمِيرِ رِخَاتِ سَوَارِ لَشَكْرِ وَخَوَجَه
مَقْدَرِ مَادِ وَجَمْعِي كِه مِيرِ شَهَرِ مَوْنِدِ رَدِ قَلَعِ بُوْدِنْدِ جَوْنِ مَقْدَرِ دَدِشَتِ
مَضْمُونِ اَوَمَلَكِشِي شَدِ وَبَحْتِ اَيَّانِ دَوِ كَشَدِ اَمِيرِ حَمْدِ اَيَّانِ دَوِ كَشَدِ
سَوَارِشَدِ مَدِ وَلَشَكْرِ مَعُولِ اَرِشَدِ دِي كَشَدِ وَخَوَجَه لَشَكْرِ مَعُولِ وَرِشَتِ
وَسُلْطَانِ. مَعْدَرِ دِي جَدِ مَادِ وَ مَكْمُرِشَتِ مَقْدَرِشَتِ بُوْدِنْدِ وَنَقِشِ جَدِ اَمِيرِ اَشَرِ
بُوْدِ وَشَوِي كِه عَقْلَا وَشَرِ اَمِيرِ مَدِ مَوْشِي شَتِ اَمِيرِ
بِي اَلْهَلَاكِ بَحْتِ مَارِشَتِ عَدَا اَيَّانِ صَفُوفِ وَرِشَتِ اَمِيرِ اَشَرِ اَمِيرِ
اَيَّانِ اَكَا مَزَكِ سُلْطَانِ رِشَتِ وَنَقِشِ وَنَقِشِ اَمِيرِ اَشَرِ اَمِيرِ
اَمِيرِشَتِ جَدِ اَشَرِ وَجَوْنِ مَكْمُرِشَتِ اَمِيرِ اَشَرِ اَمِيرِ اَشَرِ اَمِيرِ

آفرید که از این اعضا می‌بایست نرسید و چون که کرد دید که بایست نام از این است را
 گرفته می‌خورد که نواز شود سلطان بر این خود نواز شد و با این چند که صاحب
 بودند بکرامت می‌آمد و رسید و دید که راه گرفته اند و مجال عبور نیست نوکران
 چون چال چنان دیدند بکرامت جمعیت فرو شکستند و مزین بصری رفتند و سلطان
 فرود آمد و چیدان شد و چون چال بدین درجه رسید سلطان جوان جمع کرد
 و از حضرت باری که نیز فرو ماند کان و دلیل می‌چراست باری خوات و در میان
 آن مواکب چون کواکب بودند یک توان چو آفتاب روان شد و صفها می‌شد
 و چون برق می‌شناخت تابا شعله بان و می‌رساند مکان را مطهر و مد زو و شناخت
 و جمله زاد ز مجاورت و حیرت انداخت و از سمت منقسم می‌رفت نشد تا چون
 نهنگ هانی آن چرخ می‌برد و رفت و چون بکرامت رسید و از لشکر
 مخالفان یک کسر را باری آن نبود که جز می‌کند و مکر و زنا اند غیر از آن که
 از دور نیز باری می‌کردند

و چون از این صریح بر نهم

و چون شیف قاطع و سه صایب بر نهم سنواید اعوجاج و التواء رفت

شعر

و اذا هو اعقل الفناء جنبها
 و كرخين من صعد رجبه
 صفا بطة من رماز
 في المحفل المضيق الجرز

و دشمنان را از آن اقدام لرق بر اقدام افتد و ز غشه بر اعطام مشو شد و در آثای آن حال
 جمعی از خواص است سلطان می‌خواستند و در قریب آن می‌بودند و در بطن
 بیرون رفت و از دشمنان می‌جایست و چون آفتاب با صغیر از رسید خوات که
 رفقانات شدت حزب و جدت کرمانشایی را شاید سازد که از زار و کساد نا آید
 کند که ناگاه دشمنان را اطراف فرو زبختند و نوکران مزین بصری رفتند

و نبال و شلب سلطان در دست ایشان ماند و باز دیگر تنها در میان ضد آمدند
و چاق غیر از جنگ و جلادت ندید نیزی چند از ترک بر کشید و روان شد نایکی
از نوکران بنزد الفادر رسید و دید که آتش بخیز و ج بود و او بیای می رفت چون
سلطان را منبج یافت دانست که دشمن در قفات و خوف بر و منوبی شد و گفت
چندین کنر نعت سلطان خور دند و وزیر دولت آسودند و امروز که کار اقاد
روی گردان شدند و منبر عواطف و مزاجیم از دست امید و از م و در موقوف
خدمتکاری و جانشیناری ثابت و استوار سلطان و از انتمالت داد و جوی زمان
بگشت بنهر ابوبکر رسید و وزیر با خود رفیق ساخت ناشد در آمد و بیاید دیدند
از صورت حال پرسیدند نقشه بر کرده که در زیر راه مخالفان بنیازند که بر طرف
بیرون روید و او باشد راه بر کشند و در کوتهاری قنادند و مضایق صعب
و منافذ تنگ و ناریک می رسیدند و بیاید می شدند و سلطان را بشت پای را
یافته بود و ورم کرد و وجعی قوی می داد و بزرگان که می کردند می رفت تا قات
بر آمد و جهان روشن شد و جوی نکه که کرد خود در جنب تو قات دیدند
و دانستند که راه غلط کردند در پیشه رفتند و منوری کشند و جوی خطه
بر آمد سلطان از نوکران و الفادر پرسید چه نام داری گفت خیل و نام و ابغال
هایون گرفت و وزیر فرمود و گفت چون تو با ما موافقت کردی و شرط
موانعت و مراقبت بجای آوری مید فضل الهی و گفت که رجال خوش کرد

و در م کافات از موافات شرط رعایت و مراقبت بجای آید بعد از زمانه جوان
گفت منکر شده ام و قطعاً مراد رجوع بجل نمی باشد و اگر ما کول دیر تر بایم نیم
که هلاک شوم و چندان که سلطان او را نصیحت می فرمود و تنبلی می داد نافع نمی آمد چون
دید که وزیر نمی کشد گفت بر خیز تا سوار شوم و در ولایت بروم و جهت تو ما کول حاصل
کنم گفت شکر معول در کو و هامون بر آید اندک که ناکاه در دست
ایشان که قزار شوم بی جمله نه فوت صبر نه یاری بیرون آمد داشت تا آخر
فکرش بران و از گرفت که برود از دیهی که در آنجا است بود خورده بی حاصل کند
و چندانکه سلطان او را منع می کرد فایده نمی داد و بیجان را جزیت بجمع کلی
بر آتش نشان بود و جوق استنها ایشا و امعا بر هم سوخته نایان که در صحبت بود
خانیان و پایش بر پیش و زد سلطان همچان بدو داد و چون آنجا باز زد
سوزت جو عشا اندک فرو نشست و شب آرام یافت و بید و بخته خاموش گشت
و چون شامی بگشت گفت کار من بدین قدر غذا ساخت می شود و سلطان چون
دید که نصیحت نمودندی این و جان بقصیحت خود انداخته سوار شد و سپر
و ترکش بر تنید و بزرگ شدند و گاهی با بر چند بدو داد و می زانند تا بعقبه بر آمد
و دید که دو سوار و بیاد چند ریش می روند باز گشت و حال بر فغان اعلام داد
و گفت شما در عقب مرید آید که من بر زیر سواران جمله خواهم بر دجه آید
شکر معول باشند و نبال و شلب و نبال جند غیبت است و مددی نام و اگر از جماعت

باشند فلول را از این بگفت و بر ایشان دوایند سواران زاده مزیبت گرفتند و پیادگان
 سلطان را بشناختند از ایشان پرسید که سواران چه کنند گفتند نوکران امیر
 نیز علی گفت نام ایشان چیست ایشان از ترس نام سواران در کمر کوفتند و سلطان
 چند آن سواران را بدان نام آوازی داد ایشان می گنجند نابازگشت و پیادگان گفت
 نام غلط گزیده بد گفتند آری یکی از نام لاچین است و ما شهو گفته بودیم باز در
 ایشان دوایند و بدین نام آواز داد چون شنید بازگشت و بر سلطان سلام داد
 و بر سلامت شکرها گزارد و بازگشت و رفیق را آورد و جوانی دیگر پیادگان
 با سلاح و زینت در میان رفته بود و منظر شد و قریب بق نفر شدند سلطان
 نوکران نیز علی را که اسب نیکو داشت بپوشد دوایند و جهت اعتماد انگشت زدند
 با او فرستادند و نیز مناسبت برانند با امیر شیخ مؤید رسیدند و او نیز با نیکو
 منجوشد و وقت نماز عصر قلعه پادشاه رسیدند و خلیا هنر زمان شنیدای جوع
 شکایت می کرد و چون قلعه در آمدند نوع ماکولات پیش آوردند و جوع
 بوداد و چون نظر کرد از شیرین و شور هر چه می یافت در همه می شکست و می خورد
 و از شکست شایع امیر بوشک چینی شد چند آوردند و بپشت سوار فراهم آمدن و
 شدند تا پیش از طلوع صبح بدین سوار رسیدند و قلعه شهر در روزها استوار نشسته
 بودند و فاصدی که آن کشری آورده بود خبر رسیدن سلطان شهرین بفرست
 کردن بود و ایشان را منظر خانه سلطان زد و از آن بعد شهر در آمد

و مردم شاد می نمودند و بر سلامت وجود سلطان شکر می کردند و صدقه
 بمتحقان دادند و در مدت یک شب از این وقایع و دواهی بر تعاقب و توبی بظهور می
 و لا بحاله هنر که بنیت همت بلند و نفس از چند مونسوم و موصوف باشد و شمس از
 نام و ناموس مندی هنر به منقصت خون و معرفت سقوط و نزول نرسد و در اندک
 مشاقت ساز و قیام در غمت هوا و خطای عنان نشاید تا که مخرج از دهان
 شیر و دم شیرین و زرد و جوهریت و زهریت و جوی بکراز که من از خنار
الکیتل ما اشار الیه **شعر**
 وازی فنی تکلفی حمل موز خفیفه بقیل
 و لوانی ضیت مقنوم جوی لکفانی من الصیر فیل
 و منزه از مزین و الذی ج **شعر**
 نرسد کند و زمام انخیاز در دست دیگری نهاد و مامور و مقهور چون خودی شود
 در عداد **ولیک** **شعر**
 و قید با همه اصل از جهت فرمود که انعام نوع خود را مستحق شوند و همه و
 کردند نمی نهاد مگر آدمی را که بفصلت عقل و تیز مزیت ناعا نیست
 و بحقیقت میان مزایع و منبوع هیز تفاوت جاصلت که میان ایم و انسان و
 نسبت ثابت و لا شک صلب معنی موز و شنیدای که از جوف زامری مشعب و کاری
 بن مشعل است و چند آنک مرام عالی تر خوف و حیرت تحصیل و شنیدای که

چنانکه نصرت از آن عبارت می کند که **حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَرَةِ** چه غوامض
 اگر کام نهنگ اندیشد که مژ شاهاوار بدست تواند آورد و باز رکان کردار را
 بزنند نودده بازگشت تواند نمود و مقصود ازین فصل آنست که در قید انانیت و مدلت
 صفای از اینها برآید چه هنر مدت که بخلی و ناکامی کردار در ریزگان از اینها
 غرضش از اندوختن احوال حیات نکرده و در نواز رخ آورد آنکه در عهودش
 وایم تا بپوشیده بود عیال مند و مضیق و ضلک عیش مثل بزغده و عشا استطاعت
 نداشتی و عمر در بخت و نامزدی گذارستی نیکبای بخت خاک مریست بر سر او بخت
 و دوزخ بر سر من معیشت او بر باد داد شع و از غذا از هلو می خورد می خورد و بدیاری
 از نظرت اصلی می ساخت و جام صفت شراب از خورجی گز می شامید
 و جز سینه سوخته و دل برآز کبابی نمی یافت باجوارش روزگار می گشتید
 و می رفت و جود آورد و دست و دهن می پوشید و می گشت **شعر**
 بانه رهزگر و رسته از بی آلت روی رهزگر زاکه گشتت از مشام جاع
 شی نیایم که چون سنان ریز و زهر عالم کز دین بود و مانند آفتاب خنک و تر جهان
 بهود مهمان و شد بخت بختند و ما حضری که بود بیک از نزد و از زبان
 مکه که کردند نیایم گفت در دیار هندوستان شهری دیده بآب و هوای
 سازگار و بهر روز رسیدم به نعمت و جمعیت بی شمار نمودی خور و نفی مده زویر دیدی
 و عرصه خورجی بخت خرم و خضر کینه فرد و نراشت که با او رفیق مرسته

یا قطعه از آنکه بهار است خواننده شایب معاش در چشم کفوی مهیا و فراخ نعمت
 ز جنت طلی موفور و مهتا فیها شرر مرفوعه و کسواب موضوعه و نماز و
 مضبوطه و زری میثونه **شعر**

طاب هذا الهواء و از داد بختی یسر ز داد طیب هذا الفسوء
 ذهب جیما ذهبنا و در بخت در ناوفضه بالفصاء

و آب آن شهر خاصیتی زد که مژ که یک شربت از آن پیاشامد صد سال در بخت
 بدن و اعتدال مزاج عزیز کردارند که برضو و عیش و مصلحت بگذرد و المومنین
 بوجود آورده نیاید و مزاجه برآید

عیال مند چون از حکایت بشنید بنمود گفت **حب الوطن من الایمان** اگر چه
 تو فیصل و سخن بر اصل است و در صدق این مقالت و صحت این عبارت شبهت نه اما
 شازش و ما یطبق عن الطوبی در بیان زیغنه و برهان این دعوی کاعل نیل
 لا اطلاق است بل مشروط است بحصول امر و فراغ و تبعه و صفات و مژ که باز در شرف
 و آب در جگر نداده و بی قوت است بر روزی آرم و طاعت و مشک و جشت
 و کربست کون با وجود این فقر مدقع و فاقه موجع در زیر شهر بودن و بیشتر دوش
 و دشمن مهانت و حقارت کشیدن قضایست نمایم و مژ که در کنوت زندگانی

فایز سنیه

نعمد حاجت و ضرر که جدید نیست صحیح توانم بختی که من اینها دارم

وَأَكْبَرُ دَرْ قُلُوبِ جَرَكْتُ فَأَيُّ نَبِيِّ وَأَرْسَفَرَ كَارِي نَكْشُو بِي حُلَاصَه وَجُودُ وَزَبَدُ
 مَرْ مَوْجُودُ أَرْ مَكَّةَ مَدِينَه مَهْجَرَتْ تَمُودِي وَنَفْسُ مَوْجِي سَيَا فَرُوا تَقْتَنُوا أَتَجَرُّ
 وَنَفَرُ كَلَامَه فَدَمَهُ وَقَرَأَ كَرِيمُ بَرِيْنُ قَوْلُ كَوَاهِي أَمِيرُ وَجُجَنِي مِيرَانِسْتَكِه هُوَ الَّذِي
 جَعَلَ الْكَوْكَبَ لَا تَرْضَى دَلُوكَا فَامْشُوا فِي مَنَازِكِهِا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ
 وَأَيُّ النَّاسِ

شعر

هَاجِرُ مَنُوكَا عَلَى اللَّهِ تَجِدُ فِي الْأَرْضِ مَرَاغَا كَيْفَ وَسِعَهُ
 بَرَكَةُ وَنَفَرُ مَدِينَتَانِ بِشَرِّ كَرْفَتِ وَشَبَّ وَزُورُ مَنَالٍ قَطْعُ مِي كَزْدُ
 وَأَنْ شَهْرُ شَهْرِي رَفَتْ نَابِدَانِ شَهْرُ نَسِيدِ وَبِشَرِّ أَرْ دُخُولِ بِلَدِ عُبُوزِ شَرِّ بَرَقُوزِ أَفْنَادُ
 قَبْرِ جَنَدِ زَارِيانِ كَرْدِيهِمُ وَنَارِ بَخِشِ أَنْ زَارِ خَوَانِدِ مَدَّتْ عَمْرُ هَزَارِ بَخِشِ شَالِ وَشَرِّ
 شَالِ يَافَتْ بَاخُودُ كَفَتْ مَكْرَ أَيْرُ كُوزِ طِفْلَانِ وَكُودُ كَانَتْ وَبَارُ دَرْ طُولِ وَغَرِّ
 أَنْ كَاهُ كَرْدُ بَرَقْدَنِ نَالِه وَجَهَانِ نَالِه دِيدِ وَهَمِجَنِي نَاصِدُ وَدُونِ كُوزِ
 نَارِ بَخِشِ زَخْوَانِدِ هَمِه زِي مَنُوكَا يَافَتْ مَتَجَرِّ وَمَنَاسِفُ شُدُ وَكَفَتْ مَصِيرَاعِ
 دَرْ بَغَارِ دُورِ وَرَجِ سَيَا زَنَه دِيدِي كِه سَيَا بِه بَا مَرْ جِه نَفْسِ بَاخْتِ وَدُورِ غِي جَنِينِ
 جَرِيحِ بَرْدِ بَخْتِ وَكَفَتْ بَرِ شَهْرُ صَدِ شَالِ عَمْرُ مِي كُنْدُ وَبَرِ خِلَافِ أَنْ طَاهِرِ
 شُدُ وَبَغَايَتِ مَلُولِ كَشُو كَفَتْ دَرْ شَهْرِي جَنِينِ زَفَرِ صَوَابِ نَبَا شُدُ وَخَوَانِسْتَكِه
 بَارُ كَزْدُ دَرْ دِيكَرِ بَاغِ سِنْدُ كَزْدُ وَكَفَتْ جُونِ جَدِينِ زَبْجِ كَشِيدِ
 وَرِه دُورِ وَدَرْ زَبَرِ بَرِيحِ يَكُورِ شَهْرُ زُورِ وَنَفَرُ جِي كَمِه وَزُورِ جَنَدِ بَرِ سَيَا

أَنْ كَاهُ بَارُ كَرْدَمُ وَزُورِ بُوطنِ خُودِ آرمَ وَجُونِ شَهْرُ دَرْ آمَدِ سَوَادِي دِيدِ مَعْصَمِ
 وَمَعْصَمُورِ وَخَلْقِ سَيَا زَارِ صَغَارِ وَكَبَارِ وَشَبُوحِ وَشَبَابِ خَاطِرِ شَرَفِ دَرْ مَعْصَمِينِ
 كَشَتْ وَبَارِ زَارِ بَرَزَانِ دَرْ آمَدِ بَرِي دِيدِ بَرْدِ كَا فِي نَشْتَه بَرُوسَلَامَه كَزْدُ وَبَشَنَدِ
 جُورِ كُحْطَه شُدُ زُورِ سَيَا زُورْدُ وَكَفَتْ مَرَامُ شَكِلِ أَفْقَانِ أَنْتَ اَكْرَجَالِ اَرْ كَمِه
 فَرَمَايِدِ وَزَنَكِ اَنْ زَبْتِ اَرْ صَفْحَه خَاطِرِ مَرْ بَرْدِ اَيْ غَايَتِ غَرِيبِ نَوَارِي وَطَلْفِ
 بَرْدِ اَرِي يَاشَدِ بَرِي كَفَتْ اَكَزْدِ اَمْ بَحَايِ اَرْ مَشَتْ دَا زَه مَنَافِ مَسْئَلَه نَفْسِ
 كَزْدِ بَرِي كَفَتْ عَادَتِ وَمَذْهَبِ مَا أَنْتَ كِه اَرْ مَدَّتْ بَحَايَتِ مَرْ كَسِي مَثَلِ
 شَالِ جَنَدِ كِه دَرْ عَزِيْتِ نَفْسِ وَغُلُودِ رَجَبِ وَنَهْمُ مَنَزِلَتِ وَحُصُولِ اَمَالِ وَفَرَاغِ حَالِ
 وَزَفَاغِ بَالِ كَدُ شَنَه بَاشَدِ عَمْرُ اَرْ مِي كُنْدُ وَزَنَدِ كَفَتْ اَرْ اَرْ مِي دَانَسْتِ دِيدِ وَبَخِشِ
 بَرِ خِلَافِ اَرْ صَوْرَتِ كَدُ شَنَه بَاشَدُ وَدَرْ صَبُوحِ عَيْشِ وَضَاكِ حَالِ وَفَقْرِ وَفَاغِ
 وَبَا مَرَادِي وَبَحَارِ كِه بَسْتِ دَفْنَه اَنْ جَنَابِ بَحَايَتِ نِي شَمَارِ نَدُ وَبَا مَرْ كِي كَسَانِ
 مِي دَانِ جَنَانِكِ شَاعِرِ كَفَتْ

فایزیه

بِه اَيْدِ مَزْدَنِ اَرْ خَوَارِي كَشِيدَنِ صَبُورِي كَرْدَنِ وَنَخِجِيدَنِ

نَهَضَتِ سُلْطَانِ بَرِ اَرْ مَعْخُولِ

وَشَكْسَتِ اَرْ شَانِ اَرْ وَا فَرِغَتِ اَرْ

سُلْطَانِ جُورِ بَرِ كَرِ جَلَالِ وَمَنْشَا اَقْبَالِ مَعَاوَدَتِ نَمُودِ اَرْ جَالِ اَرْ اَرْ كَارِ دَوْلَتِ
 نَفْتِشِ وَنَفْخِ فَرِ مَمُودِ اَرْ كَفِتِ وَصَاعِ اَرْ اَرْ كَفَتْ اَرْ كَزْدِ نَفَرِ كَرْدَنِ كِه اَمِينِ

بیز علی و بایزید و امیر ولد را که گرفته اند و امیر میغول از سیدی جنام توقعات بسیار
داشتند و چون از جمله چیزی بحصول نرسید و بجز کلمات نهم و مقالات بیهود
در میان نبود و از امیر احمد نیز کثرت مشاهده کردند از اتفاق و شبیهات پشیمان گشتند
و ملول و متفقر مناجات کردند و امیر بیز علی را با غلبه قلعه برده اند اما قلعه شرط
امانت و وفاداری بجای آورده قلعه رشکاه داشتند سلطان قلعه از کریم بلک
سند بدیگری تفویض فرمود تا امیر بیز علی را بدان علت رحمت ندهند و چون
از خبر مغول رسید امیر بیز علی را اطلاع کرده بحضرت سلطان فرستادند
و عیند زو و شتغدا را غارتها کردند و دزدان با وجود یز فتنه که از اطراف قائم شد
و غدرها و خیانتها که در خط و خارج بظهور پیوست سلطان در رعایت و محافظت
نوکران متاعی مشکور و جهادات نامحسوس بنقد تم رسانید و بر طایفه از مدبرین
معونا که چون غول در نواحی ولایت نشین شاخه بفضل و وفادار مشغول بودند
و بدای مسلمانان می کردند ناخفت کرد و ششصد سزانب و بی هزار کوشند
و سیصد شتر و دو هزار گاو غنیمت گرفت و جوهری چند از هنر جاحل کزده
با آن مضاف ساخت و مجموع را بشکست فرقه فرمود و از طرف داود بلک
مقدار بیست و پنج بلوی آوردند و نیز بر امیر و نوکران خاصه قیمت کرد
و بیست و پنج نفر از کشته یافت و فوت و مکت حاصل گشت و بایزید کوز که
زور جنت شیب سلطان گرفته بود و بر خصم مثل آن اقدام نموده سلطان آن جزم

زور غفور مود و از آن کشته تجاوز کرد و نوارش از این داشت و ولایت زره و تود و تاسیور غل
بر و مقوض کرد و دین و جمعی که در وقت مصادقه امیر احمد سلطان را شهادت میاب
دشمنها کرده بودند و کشته عاجز و برهنه شدند که کسر سلطان متابعت
و موافقت نمودند و شرط مزدی و جانی باری مرعی داشتند با غنایر و بهایم
باز گشتندی و در پیش مردم ملوم و مذموم نشدند و سلطان اگر چه نیکو
بر جود و قوت الهی داشت نه بر مدد و معاونت ایشان بجای فضل شامل خود اوزا
یک شون از میان لشکری بجز نام از سلامت و عافیت رسانید و از آن وزطه
بجای داد ما آن نشت قدما ز سخت بد ز فتنه محقوق نان و نمک بجای نیاوردند
و آن واقعه که چشم زخمی بود که از مکه شجاعت پنهان و صداد رسید لکن
صوت و هیبت آن جنکها و جنگها که سلطان یک شون بظهور رسانید بود در دل
مخالقان اثری عظیم کرده بود و از هنر دشمنان آب شاخه و همکنار دانسته
که اکبر امیر احمد و امیر میغول بایکدیگر مشغول نشدند و بر تقدیر افتاد
اگر لشکر سلطان غدر کردند بدین شکالان را مجموعی تصور نمیشد و بهیچ وجه
کاری پیش نمی رفت و آن اقدام که سلطان در آن حالت نموده بود و یک شون
کاللیت الهی و انبیا را خود بر سر امیر احمد زن و سیاهی را که چون
بحر مایع و نهرهایچ بودند قطع کرد و بیرون رفت و از جمله سده از شوار
میه آفرین را بحال مبارزت و معرضت نموده از عهد آدم تا این دم گیتی ندیدن

وَنَشِيدَ وَأَرْصِيحَ بِأَدْنَاهِ مَذْكُورُ وَمَا تُورِثُ نِيَّتُ وَصِيَّتِ أَيْزُجُ لِيَّتِ وَمُبَارَزَتِ
دَرِافُوهِ خَاصِ وَعَامِ أَفَادُودَايِ وَفَاجِيهِ وَمُطِيعِ وَعَاصِي أَضَافَ دَادَنَدُ وَبِرْكَالِ
نَجْدَتِ وَفِرْطِ شَجَاعَتِ سُلْطَانِ أَقْرَازِ وَأَعْدَفِ أَوَزِدَدِ وَخَلِيلِ زَاكِهَ دَرِازِ مَعْرِكَ
رَفِيقِ بُودِ تَرْبِيَّتِ وَبَوَاحِشِ فَرْمُودِ وَخَلْعَتِ وَافْطَاعِ دَادُ وَنَامِ أَوْبُلْدِ شَرْحَلِيلِ نَهَادِ

بیت

اِنَّ الْكِرَامَ اِذَا مَا انْهَلَوْا ذَكَرُوا مَنْ كَانَ يَالْفَهْمُ فِي الْمَرْجِلِ الْخَشِنِ
وَكُرْهُنِ كِهْ عَذْكَ كَزْدَهْ بُودَنَدُ وَبِزْ شَكْتِ وَزِدَهْ مُنْعَرِضْ نَشْدُ وَأَعْرَاضِ وَأَعْرَاضِ
كَارِزَتِ لَا تَلِكِ دَرِاشايِ كَلَامَتِ دَرِ بِلَا سِرْ بَصِيحَتِ تَمْرِ بَصِيحَتِ فَرْمُودُ وَبِرْ سَبِيلِ
اِطْلَاقِ مِي كُفْتُ مَا زَا عَرَضِ اَزْ تَحْمِلِ مَشَاوَلَتْ كَزْ وَتَكْفُلِ مَعُونَتْ وَمَوْنِتِ اِيْشَانِ وَمَقَامِ
شَدِيدِ اِيْوَانِ دَرِ شَاهَايِكَ زُورِاشْتِ كِهْ بَادِ شَمِي مَقَابِلِ مِي شَوْمِ بِلَايَتِ شَاعَتِ نَابِرِ اَدْرِيَتِ
كِهْ بَا مَانَكِ مِي خُورِ نَدِ وَصِيحَتِ مِي دَارِنَدِ دَرِ اَنْ دَمِ جِهَتِ نَامُورِ مَا كِهْ مُنْظَرِ صَلَاحِ
چَاكِ وَخَامِ كَا اِيْشَانِ شَسْتِ يَا اَرَبْرِي بَهْ بُودِ وَشَرِ بِلَدِي خُودِ بَا مَانِ دَرِ اَنْ دَمِ مُوَافَقَتِ
كُنْدِ وَمُنَاجَدَتِ وَمُظَاهَرَتِ نَابِدِ وَبَقْدِ رُوسِ وَطَاقَتِ خُودِ هَزِيكِ قَدَمِي بِيْشَرِ
نَسْنَدِ وَدَشِي جَعْلَانَتِ نَاجِ مَبَاحِثِ وَمُعَاشَرَتِ كَرَزْدَهْ بَاشَدِ وَبِيْشَرِ دُوسَتِ
وَدَشَمَنِ شَدِ اَرَزْ كُشَنَهْ بِيْشَرِ تَهْ اَلِكِ دَرِ اِيَامِ بَرْمِ وَعِشْرَتِ وَخُوشِي وَزِلَاحَتِ دَمِ اَرِ
يَا زِي وَهُوَ دَرِي زَنْدِ وَدَرِ حُضْبِ وَرَخَا سَهِيْمِ وَشَرِيكِ بَاشَدِ وَدَرِ رُوزِ رُزْمِ وَفَرْدِ
مَا زَا بَدِ شَمَنِ سِيَارِنَدِ وَرَا هِ كِرِزْ دَرِ اَزْدِ وَلَا مَارِ دَرِ شَارِ اَوْقَاتِ مَدَدِ وَمَعْرِفَتِ كِي

خِيَا جِي نِيْسَتِ وَجَاقِظِ وَبِيْجِيْنِ دَرِ جَمِيْعِ اَحْوَالِ خُدَا شَتِ تَعَالِي شَتِ وَعِيْمِ اِيْخَانَهْ كِهْ اِنْتِمَدِ
كِي بَحُولِ وَفُوتِ اُونَسْتِ وَبِشَبْعَدِ مُطْمَئِنُّوْنَ وَبِعِيْتِ وَبِيْشَرِ

فایز سیه

دُوسَتِ شَمَارِ اَلِكِ دَرِ نِيْمَتِ زِنْدِ كَلَفِ يَارِي وَرَا دَرِ نَحْوَانَدِ كِي
دُوسَتِ اَنِ بَاشَدِ كِهْ كِرِدِ دَسْتِ دَرِ دَرِ زِيْشَانِ چَاكِ وَدَرِ مَانَدِ كِي
وَحُورِ حِ بِلَا شَقَرِ سُلْطَانِ بَرِ سَبِزِ سُلْطَانَتِ وَمَقَرِ عَزَّتِ وَشُوكَتِ وَاجْتِمَاعِ عِنَا صَفَرِ
وَجَمْعِ شَمَلِ وَاسْتِقَامَتِ اُجُولِ وَوَضَاعِ بَا مِيْزِ اِحْمَدِ زَنِيْدِ تَمَلُّقِ وَتَكَلُّفِ اَغَا زِيْهَادِ
وَمَكَا بِنَاتِ وَمُزَانَلَاتِ تَوَسُّلِ نَاخَبِ وَكُفْتُ مَرَلَشْ كُنْ مَعَاوَنَتْ وَمُسَاعَدَتِ
سُلْطَانِ اَوَزْدَهْ بُودَمِ وَمُظَاهَرَتِ وَمُطَابَقَتِ وَكَمَرِ زَنْدِ وَبِجُورِ لَشْكِرِ مَعُولِ دَرِ مِيَا
مُعَرِضْ شَدِ وَبِحَالِ جُورِ وَاقْصَاكِ مَسْدُودِ وَنَعْدِ زَكِ بَعْدِ زُورِ دَرِ مِيَا اِيْشَانِ
وَاقِعِ شَدَمِ وَلَا مَرِ بَا اِيْتِ اَنْ چِهْ نِيْسَتِ اَسْتِ وَاِيْشَانِ زَا بَا مَنِ چِهْ تَعَاوُنِ وَنُوعِ اِيْخِيَالِ
بِنِيَادِ هَادِ وَمُدَاهَنَتِ وَمَادَقَتِ بِيْشَرِ شَرْفِ سُلْطَانِ دَرِ زِيْ مَصَانِعَتِ بَا اَرِ
مَلَا طِفَتِ بُودِ وَهَمِ بَصَاعِ اَوِيْ بُودِ وَجُونِ سِيْهِيْ جَنَامِ مَعُولِ پِيُوْنَسْتِ فَلَعِيْهْ
قَرِ اِحْصَا رِوَا سَرِ كِهْ دَرِ خُرُفِ دَاشْتِ بَعَالِي اَشَا كَدَاشْتِ وَبُوقَاتِ زَفْتِ وَفَتَهْ دَرِ مَلِكِ
شِيْخِ نَجَبِ بُودِ كِهْ كَزْ خَوَاشَتِي سِيْهِيْ جَنَامِ اِيْيَكِ اَشَرَتِ اَزْ اَلْجَا اَزْ شَاخِ وَاِخْرَجِ
وَبِحَالِ نَدَامِي وَبِيْشَرِ نَفَرِ وَشَاخِرِ مَعُولِ سِيْهِيْ جَنَامِ زَا دِمَاغِ تَبَاهِ شَدِ وَبَا اِعْتِرَازِ

وافتد از در شرف و شیخ نجیب را مقبوض کردند و بتسلط و تقلب قلعه
 از وی مطالب نمود جماعت قلعه در محافطت و محافظت مردانه قدم بیفشزدند
 و او را مدخل ندادند تا شیخ نجیب بر در قلعه آمد و در تسلیم آن مبالغت نمود نافع
 نیامد و چون سیدی حیات دانست که اکثر ارجاع می کند قضیه مشکل می شود
 و سلطان نهضت حرمه کرد و او در معمر بلاخر آمد ماند شیخ نجیب را اطلاع
 کرد و پیشتر از آنکه رسید و میان او و سلطان رستل و زنا پل مزارفت شد و قرار
 رفت که قومند سلطان را باشد و اکثر توقات مستحضر شود از طرف مناصبه
 تفرقت نمایند و در آن ایام امیر ولد خلاص یافته بحضرت سلطان پیوست و قلعه
 آمانید که در جدد تنجیز آمد بود بسبب افتاد مفسدان و غدر غداران بد از انجا آمد
 که با امیر احمد مزارت و موانات می یابست کرد و نهادند و مداهنه از روزاضی کشید
 و وقوع این قضایا در آخر ایام خریف بود

و انهرام اخیری و روز و سایر امرا بعد و نیت

چون سلطان بصوب قومند نهضت کرد و بعمارت از بقعه مثال داد خبر رسید که
 امیر احمد با ترتیب و استعداد تمام بر خصال آمد و قصد می رفت و مناوشت دارد
 و از مغرور جا و نوازان مقدار لشکر که حاضر بودند با او اتفاق کردند
 و سلطان را بعد از استنارت رای بر آن جازم شد که بزور مبادرت نمود بحرب اشتغال

کند و امرا و نواب بعضی بوقاف و بعضی بیف و در آن عزیمت اتفاق کردند و گفتند خرقه
 آنست که ماجرکت نکنیم و رجای خود استوار بشیر چون او مقابل شود جنگ پیوندیم
 و اگر باز کند در هزیمت بر طرف او باشد سلطان این رای ایشان قبول کرد و صلاح
 حال دزدان دید که از شیخ نجیب لشکر طلب کند و چون او با سلطان متفق شد باشد
 امیر احمد از توقات نتواند گذشت و اخیری روز زایدین معمر پیشتر شیخ نجیب فرستاد
 و پیشتر از آن خال شیخ نجیب از برادر است بحضرت سلطان و قضیه بر اتفاق و اعتضاد تمام
 شد و حال که اخیری روز رفت نیشی بزرگ از ایشان شد و شیخ نجیب را پشیمان
 ساخت و آن مقصود در عقد عواقب ماند و اخیری روز مراجعت نمود و امیر احمد از توقات
 عبور کرده متعاقب او رسید و جمعی را که که سلطان بودند کوچ کرده نزدیک
 آمدن بودند و نزول می کردند که لشکر رسید و در میان فریقین آید بود از یک
 طرف سلطان و از طرف دیگر کفره لقا صفه ایار شدند و مناف میان مرد
 لشکر نزدیک شد که امیر سلطان غدر کردند و عیان بر کشیدند و اخیری
 روز روز و فریدون و یزید و عثمان یک دلفاد ز هزیمت با کوه کبه سرود هزیمت بودند
 ناجنا چیر منهدم شدند و قلمی چند که نقد خلاصت مغشور داشتند قلب را بپای هزیمت
 بردند و سلطان تنها ماند و از بقایای لشکر هر گاه یافت پیش خود می خواند و سعی
 می کرد و چون قضیه از ندرت بگذشت و امکان نداشت ماند سلطان
 بچکه خندرت بر عقب لشکر روانه شد و شیخ شوار مصاحب بودند و حاکمان

می رفتند تا ناکاه فوجی سواران مقابل پیدا شدند و سلطان را نشناختند و از لشکر
خود می پنداشتند و گفتند برآید که دشمن نزدیگت و ایشان خود جمعی بودند
که در عقب اخی نوروز و دیگران بکامیشی رفته بودند و از ایشان غنایم بسیار
بود و باز گشته چون سلطان و نوکران بر حقیقت حال و قوت یافتند نیغها
بزرگشیدند و در ایشان افتادند و همگان را بر خاک انداختند و بعضی را بفنا
رسانیدند و بعضی را مجبور و ساجد و ساجد کردند و بایه مخالفان که از قفای رسیدند
چون آن کشتگان را می دیدند می ترسیدند و از می کردند و سلطان متمکن
می ماند تا بمضیق رسید که یک صبا در تجاری آن بد شکاری که شنی و بزی و هم از
آن زه و بز و نهر و در شای آن چال یکی را شیر زدند و از شب در افتاد و چون
از آن چال دانه اش کشف رفت اهل دیه بودند که را کزفته بفضل و فساد دهنست
بر آورده بودند : سلطان بر آن ناخت و همه را از آن مضیق بیرون راند و از آنجا عبور
کرد و چون از دشمن فراغت حاصل شد و بقلعه پل دور رسیدند خبر اخی نوروز
بر رسیدند گفتند اینچه فرو آمدن ایشان را علیو دادند و روان شدند و شخصی سلطان
گفت اخی نوروز را جماعت خود می گفت این نویب نیز سلطان را در میان دشمن
گداشته و اغلب آنست که نه لایق یافته باشد و بیرون نیامد و مثل اینجکایات
می زانند و بخله سلطان قاصد می پستوان فرستاد تا از سلامت رفت و وصول بمشقه
دولت اعلام دهد و شیخ مسافر مقابل رسید و گفت غایت پر علی و ما می گزینیم

اخی نوروز و بزی و نهر و در شای آن چال یکی را شیر زدند و از شب در افتاد و چون
از آن چال دانه اش کشف رفت اهل دیه بودند که را کزفته بفضل و فساد دهنست
بر آورده بودند : سلطان بر آن ناخت و همه را از آن مضیق بیرون راند و از آنجا عبور
کرد و چون از دشمن فراغت حاصل شد و بقلعه پل دور رسیدند خبر اخی نوروز
بر رسیدند گفتند اینچه فرو آمدن ایشان را علیو دادند و روان شدند و شخصی سلطان
گفت اخی نوروز را جماعت خود می گفت این نویب نیز سلطان را در میان دشمن
گداشته و اغلب آنست که نه لایق یافته باشد و بیرون نیامد و مثل اینجکایات
می زانند و بخله سلطان قاصد می پستوان فرستاد تا از سلامت رفت و وصول بمشقه
دولت اعلام دهد و شیخ مسافر مقابل رسید و گفت غایت پر علی و ما می گزینیم

اخی نوروز و بزی و نهر و در شای آن چال یکی را شیر زدند و از شب در افتاد و چون
از آن چال دانه اش کشف رفت اهل دیه بودند که را کزفته بفضل و فساد دهنست
بر آورده بودند : سلطان بر آن ناخت و همه را از آن مضیق بیرون راند و از آنجا عبور
کرد و چون از دشمن فراغت حاصل شد و بقلعه پل دور رسیدند خبر اخی نوروز
بر رسیدند گفتند اینچه فرو آمدن ایشان را علیو دادند و روان شدند و شخصی سلطان
گفت اخی نوروز را جماعت خود می گفت این نویب نیز سلطان را در میان دشمن
گداشته و اغلب آنست که نه لایق یافته باشد و بیرون نیامد و مثل اینجکایات
می زانند و بخله سلطان قاصد می پستوان فرستاد تا از سلامت رفت و وصول بمشقه
دولت اعلام دهد و شیخ مسافر مقابل رسید و گفت غایت پر علی و ما می گزینیم

آنچنانکه بایزید اسباب رفتنند ز دوا و زاموقوف کند دایند و سایر اجازات از
سلطان اجازت خواستند و مواضع و مناظر خود رفتند

اتفاق آنچنانکه بایزید اسباب رفتنند ز دوا و زاموقوف کند دایند و سایر اجازات از
سلطان اجازت خواستند و مواضع و مناظر خود رفتند

سلطان بتطبیع مصالح امور و تنقیح اسباب معاش جمیع روز اشتغال نمود و جهت عساکر
و جوهری چند علی الحساب اطلاق فرمود و روز جمعه قریب بوقت نماز بروایت مولای
بنو قیصر شرف موضع می کرد دایند که شخصی آمد و گفت خلوت نجفی دارم ما نکند
یاد کن که این را از من روایت کنی و نام من در میان نباشد سلطان گفت چند کوزه
بکوهی در آن می کشی سوختن یاد کن که وقت نکند و قضیه خطرناک سلطان
نمود خورد که نه من می کشی بدان و آگاه باش که بچه خود می کشی و بامز گفت آنچنان
نوروز و فریاد و عیان دلفاد و بایزید کوزه و بچه صفای نوروز و جماعت نوکران چند
دیگر اتفاق کرده اند و بجهت شدن که مرز در مسجد جامع در حال نماز سلطان
فصد کند و می کشد که در خاطر دارند بظهور زنند و مجموع برین قول منقول
الکلمه و متحد آری گفته اند و مستبعد و متعجب ازین معنی شد حاضر وقت می آمد
بودن و پیش از وقوع بند بیزان که از اشتغال بودن این بجهت رفتن و روان شد سلطان
وزیرش خبر داد و گفت از راهی شهر کی است و رفت و زد دایند گفت ایشان اهل شهرند
بزدل خود می دزد و دزد می دزد و دزدانست و گفت من از شهر بیرون می روم

وزوان شد سلطان زمانه منفک شد از آن جهت که خبر بمکه آمد و دایند
و از نوکران معتدی چند که بجهت بودند و بجهت آمد از شهر غایب بودند و بحال
بغایت شک و جوهر قضیه کار بود و ناخیز زنی یافت سلطان بر قضیت عساکر
آن بیهوشی سوار السبیل تجزیه و زد و زهر دوز کرد دید و در جوهر جمع
کرد و با سوزن زد و زهر حوضی که کافی که بجهت اعتماد و بجهت بودند و از نفاق و شقاق
میزانیش خود خواند و گفت منی شایع شد است و قضیه روی نمود که تملک و ترق
بر نمی ناید باید که هر کسان بیلاج بوشید و مرتب کنند همین ساعت پیش من حاضر
شوید و یاران و نوکران خود را بجهت من بلیغ ساخته با خود بیاورید و حقیقت یال باکی
از بجزمان در میان نباشد آن شخص گفت این سخن راست است و من نیز شنیدم سلطان
گفت چه سوره سید گفت امروز عورت نغای نور با مادر من گفت بشر را ما مگر
که از خانه بیرون زود و این معنی دایند بر صدق از صورت و شخص دیکر که همشاید
آنچنان نوروز بود که مرز خانه آنچنان حال می کردند و وفای و بجهت بیرون
می زدند و در آشنای این حکایت امین می نمودند در آمد سلطان صورت ماجر با او
تقریر کرد گفت پس بوقت رجعت و تملک فایده همین ساعت نور شوم و جماعت
غداران همدیگر را از خانه خود بیرون کنیم و بجهت و نرا بزنیم سلطان گفت
تجمل در امور نایم بود است و صبر و تالیه مطلوب چه نمکنت که خبر غیر واقع
باشد و زعمی خون چند سخن نه شود و عیدانه معاف و عیدالتاس معاف شوم

از گاه حضرت وندامت نمودند از دوزخ بیک چلی در آمد سلطان کیفیت حال با او
گفت او نیز در دوزخ است بحال نمود و سلطان احتمال فرمود نامقدار جهل تو کن
جمع شدند و بنجاده جامع معهود که همیشه نماز جمعه آنجا کز می بردند و در آن
نواز شد و گفت مردم در مسجد جمع شده اند کشف هنوز که نیامده است پس عزیمت
جامع سلطان کرد و فرمود تا بنجاده آنجا بزد و خواست که رسول امیر مظهر نیز رخصت
کند و جای خرم جنت بخیا ز بر احمد که آنجا رفت رسول را طلب داشت و فرما
داد تا در راهی شهر قفل کرده کسیدها آوردند محمد طغیة و زوج خیر یافت که
سلطان با محمد آمد نواز شد از شهر بیرون رفت و یکی از غریب آموز که دزان
قضیه واقع شد آن بود که شیخ عادل و فات یافته بود و مولانا باشا که عوام الناس اوزاد بیانه
نصوری کردند و او هم بزرگ با کسب اخلاط نکردی بعد از وفات شیخ عادل پیش
سلطان رفت و بپایست و مخالطت در آمد و چون تجربه و قیاس مع لوم است که یکی
از فضل و عبادت باری تعالی در بیان سلطان آن بود که علی الدوام یکی را ابدال و اطاعت
که مؤید بفرقه نبی باشند و بکشف و کرامات موصوف و معزوف با سلطان
موانت و محالنت باشد و چه کتب الهی دزان نالیف و نالین آن که هموان سلطان
ز خفایای قضا یا خیر و شر خبر دهند و ز مکر اید ضد او انداد ایزد از و ایزد از
فرمایند چنانکه در مباحی حال و عین فوان شباب شازت بشیخ قلوب شیر زفته بود
و بعد از و بشیخ علی یث و بعد از و بشیخ عادل و بعد از وفات و سلطان مترصد

معنی می بود نامولانا باشا بعد از آن که از جمیع حدیق و علاقه منقطع شد بود و با هیچ
آفرین الفت نداشت و این و این طبعی با باری یا نوعی از معروف و اصطلاح با سلطان صاحب
آغاز نهاد و شب و روز صحبت می داشت نامعلوم و محقق شد که بواله ملامت بد زفته
نازوری که جماعت غدازان پیش سلطان آوردند مولانا باشا در آمد و در جنت سلطان
بنیشت و بطرف بد نکالان شرت کرد و کشف از معولان قصد تو کرده اند
بر ایشان اعتماد مکر و روز جمعه که میعاد بود بر دز سزای سلطان مترصد نشسته بود
تا چون نواز شد پیاده در زکاب سلطان با احمد رفت و بر دز می گفت شد و اگر فتن
اهل غدازان را حرکت نکند و بکفر قاری آن طایفه انبساط و انشراح تمام نمود
اکنون صاحب دولت زاک که نکاز دین جنم و جان و فرزندش نیز و زمان در نه
غیب بنو انجینی و نواف نفی مخصوص کردند اینک باشد و در خطه شهر دست
نجا و زرت صحبت اولیا و کلام منظر داشته از کسب عادی جو خضر خوانند بود
و از عداوت راجع و عادی چه ضرر مسایند **بیت** **لا اله الا الله**
و ما یشرعون

جان جهانیاں توی دشمن جان بود یکی همه دشمنان بود دشمن جان خویشین
و چون مفیدان دانستند که بنجاده مسجد سلطان بزدند نواز شد آنجا رفتند
و بر دز مسجد مزدین منیل جو شش بوش موضع کاک شدند و خایم و عام بر قصد و غد
ایشان و قوف یافت و جنت و خدیعت ایشان ظاهر کشت و مردم در مسجد بنظر

سلطان می بردند تا وقت نماز شد و سلطان گفت فرستاد و گفت مردم نماز بکنند
که ما بهی مشغولیم و جز نماز گذارده شد کنایه که در جوش بودند و سلاح
پوشیدن موهبت شدند و بد زوایای شهر دوایندند نایز و زوایا بواب مغلوب
یافتند و خاپ و خاپت کمانهای خود رفتند و ترسان و زران سلاح و سلب فرو
گذاشتند و عمارتیک چون مخرج کز بنیافت خانه رفت و ملول بشت
و بعد از ساعتی سلطان یک یک را طلب داشت تا جمله جمع شدند و دانستند که
ندیر باطل و قضا نازل شد عمارتیک دلفا در و کز چه در عذر شریک بود اما
چون مردی غریب بود و بنجدید ملازمت حضرت آمدن سلطان که با او خطای
کند یا نری بفرستاد پس روی بدو آورد و گفت مرا با این طایفه
قضیه هست اکنون تو در میان جمع باش و بین ناچو بطرف کشت چون
این لطیف و بعضی از سلطان مشاهده کرد جان زفته بقالبتش آمد و می
که رجالت بزرگ بود نای شد از کاه سلطان با اخی نوروز گفت تو
چه گیتی گفت بند از بندگان این حضرتیم سلطان گفت از اصل و نسب
می پرسه گفت من نیز زستم گفت رستم چه کرد و چه صنعت داشت گفت
خدمتگار جد سلطان بود گفت در خدمت چه شغل موسوم بود گفت
در عی مصمم بود گفت در آن عهد تو در چه شری بودی گفت بزرگ بودم و آن
جالات در خاطر دهم گفت از صغای که بدرت می سخت هیچ ناول می کردی و خانه

می بزرگی گفت معاش ما از فو ضای صدقات شما بود گفت بعد از آن خدمت امیر از شما
چون افتادی گفت خدمت منافع خاتون می کردند و از ملازمت امیر از شما
منسوب شدم گفت پیش وجه زه و منصب داشتی گفت پوشید و در بودم گفت
معلومست که از دولت امیر از شما با ما رفت رسیدی و حکومت کردی اکنون چه کار
که با مکر که نان و نمک خود با شما خجالت کنی و غدر بدستی و حقوق را بفرست
یا داشدی و وفا را بنفاق مصافات کنی گفت جاش و کلا سلطان گفت
آن قضیه در خاطر داری که می خوانی که حوجه یک زبکی و کشتن او شد قصد
علیک صورت نمی بست اکنون با این از شما که نمک و خوردی و در بی نعمت تو بود
غدر کردی و در قصد جان او بوشی و این که آن شخص مرا کشتند و بد از علت
میان من و علی یک خصومت و جت و کدورت واقع شد و بحال در خدمت افتادم
غدر و خیانتی دیگر نمود باز از چه معذرت می کنی که از توانا زنیادی
و می خوی که فتنه پیدا کنی و عالمی را بر منم زنی چون این سخن بشنید فریادی مکنم
بر آورد و گفت جاش که من در باب سلطان غدزی کرده باشم و مکر و مانی بشنید
سلطان گفت تو مردی زیرکی آن قدر نمی دانی که من علم غیب نمی دانم و مرا به
این معنی بامن گفته اند و وضع و حرکت امروز خود شما را از شما کرده است و باز
شما با صحرانهاد اکنون هیچ کس از من متوقع نکند که من را بفرستد که
یا خواهم صرف گفت نه گفت پس رخت و قمار خانه چرا می رفتی

بایزد بک کر زاید و زبان ایشان خواهر یکدیگر بودند بایزد گفت ای
 مسلمانان زخت او کز زاید و تهمت بر من نه

چون نظر بدینجا رسید و غدر ثابت شد و زبان خود اقرار کردند سلطان بچین
 ایشان فرمان داد و فرمود تا ایشان را مقید دارند تا اخی عیسی و امیر علی و امیر یوسف
 جنی حاضر شده دیوان مظالم بدارد. بعد قضیه رسیدن ایشان را بچین برزدند و سلطان
 بالبحی باز تاب کاش و شیر وایح و سینه اش مشغول شد و حضور زکریا عادی

و قضیعت و گرفتاری ایشان شکستاری تعالی می گزارد و در سیران الله لا یهدی
 کنید الحائنین جیرت می ورد و از مضمون الحائنه مغناطه ای از لایله
 متعجب ماند چه از منافقان ناسپاس و مقصدان ناخوشناش به هیچ شیعی غیری
 چنان اندیشیدن بودند و قصدی و خدیعتی شیع یوشند و در ابطال حقوق و اطمینان
 حقوق مزبسته و جاک آنکه همگان مغرور نم و معیوضه و کفر
 سلطان بودند و نیز دولت و مزجت او هنر از حیض اقول و خول باو و جاعت
 و نبات زیند و صاحب طبل و علم و خول و خدمه کشند و با وجود قصور و تقصیر
 هرگز از قول و فعل سلطان مکر و می بزور کار ایشان نرسید و خطاب و عا
 زفته و راست گفته اند که بقله باد شر اجان بنشینان دهد و بد اصل مکاتبات
 غفران بکفران کند و آیات بر زوئی د صفت این حال شیری نیز و جعتی قبی

شعر

لحدنکم در عاصم الدفوع
 وفدکت از جو منضم خرامیر
 فان انزل تحت فصوله و دما فکوه
 قفوا موقف المعذون عقی معذل
 و سلطان در آن حال اشارت شیخ فلو شیه قدس سره در خاطر حضور کردند
 که گفته بودند این جو منضم خرامیر و سلطان از آن مر منفک شدند بود

و دهشتی بفرستید زاه یافته با خود فکری کرد که مگر خربس از بفرمان
من زبخت خواهد شد آنکه شبح گفته که شمشیر تو کین است و قلم شده هر که
خود را بر و زدن میرد تراجه تاوان و سلطان را از آن سخن تیل تمام حاصل شده و دانسته
که اگر خوی زبخت شود ناچار خواهد بود پس سلطان شخصی را فرستاد و امری غایب
طلب داشت یکی از حاضران گفت کمان مر جانست که مولا نسیف الدین دین شوری
شریکت و و دانسته بود از موالی قصریه و بامولا با عبد الحسین که استاد و معلم علی است
بود نسبت قرابت داشت سلطان گفت دلیل ز اثبات این معنی چیست گفت امروز
تخته و زرقه بودم و خانه مقفل یافته و او غایب و گزیده دانست که بجز از قات
و چون تدقیق و تحقیق کردند واقع بود و زور دیکر خبر زنید که امر قلعه
منخر کرده می زنند و علی الصباغ سلطان بر سیل سیران نوار شد ابوبکر که
یکی از باب شهر بود و بصورت مشهور و آخر متنبه بیرون آمد و هرات است
از صدقات سلطان مبلغ هشتاد هزار درهم دراز می خورد و مردی بغایت قشور
انگیز و فتنه دوست بود و حیاتی چند زوفا فرشت و وثیقت پیوسته سلطان
یقین بر قضیه بر رسید و گفت من دایم از جمع دیکر نمازمی گزیده اتفاقا
آن روز که میعاد مفیدان بود در آن جامع واقع شده و من لحظه این سخن را از
می کرد چنانکه ایام غالب علی بنی طالب فرمود **ما اخبر احد شیئا**
لا ظهر من نقطات الفاظه و زمرات الحاظه سلطان بقتل این حال و بود و مقار

دانست که او نیز با ایشان متفق است و در آن فرقه قالی و از آن صورت مثالی دارد بش
گفت مماناسید محمود نیز با ایشان یک زبان و هداستان است سلطان گفت
او خود در زیر قضیه مشار لیه قوم و معون علیه جماعت است بل مستبیط این معنی و مستخرج
این دعوی است و اگر بدست من می افتاد جری اومی دادم و سزا در کنار او
می نهادم ابوبکر گفت آخر مردی نیستی است سلطان گفت از چه جهت گفت
از نسل یغبر است گفت ماهه از نسل یغبرم از آن جهت که آدم ابو البشر است یغبر
بود و نوح یغبر بود و ما از نسل ایشانیم بل جمیع یهود و نصاری از نسل ایشانند و اعتبار
عل و اعتقاد راست نه قرابت و انتساب را ابوبکر از این سخن منوهم شد و تغییر فاجش
بر لوح بشده و ظاهر رکشت و آن دلیل عدد و نفاق بود پس امر آمدند و در شانه
آن قضیه تعجب می آوردند و بر افشاج مفیدان و فاش کردن عدو ایشان
سپاه بنی قیاس می گفتند و بر اصالت زای و اصابت ندیر سلطان آفرین می آورد
در اثنا اخبر عیسی گفت سید ابوبکر را این اتفاق دارد سلطان گفت از چه
معلومست گفت من در شهر منتهیان دارم که همان مرا از کلیات قضایا خبر می دهند
و بعد و صید هر گونه اخبار تحقیق کرده بن می رسانند از جمله بامر گفتند
که سید محمد من روز پیش سید ابوبکر است و چون از آنجا بیرون می آید بخانه
اخو نور زور دیکر متفقان می رود و با ایشان اتفاق و آنچه دهنام دارد حاجی
عبد الرحمن به مردی نیکو نیت و پاکیزه نیت است و وفور اما شود با

وَجُنْ مَعَاشٍ مَوْصُوفٍ وَمَعْرُوفٍ وَأَرْجَمَلَهُ مُعْتَدَانِ جَصْرَتِ كَفْتُ سَيِّدٍ بِمُجُودٍ بَامِنْ
بِحَاكِيَتِي خَدَّ كَفْتُ وَمِنْ بَاوْ شَرَطُ كَرْدَمِ وَمُنْقَبِلِ شَدِّ كِمَجُونِ أَوَانِ جَصْرَتِ سُلْطَانِ
دَرْخَوَانِ كَمِ وَمَقْصُودَانِ دَارَمِ كِهْ صُورِتِ قَضِيَهْ چَا نَلِكِ وَقَعْتِ نِيَهْ خَدْتُ وَلِجَاوِ
وَتَغْيِيرِ وَتَبْدِيلِ دَرْمِيَانِ نَهْدِ وَجُونِ كِمَا هِي مَسْتَرْجِحِ وَمَقْصَلِ عَرْضَهْ دَارْدِ ● وَجُونِ
بَدَلِ لَامَانِ زَفَنَدَارِ مَوْكَلَانِ خَبَرِ آمَدِ كِهْ جَمَاعَتِ غَدَارَانِ جُونِ خَبَرِ كَفَارِي
بِمُجُودِ فَيَحْ شِينِدَندهِمُ كَنَانِ بَعْدِ وَقْصِدِ اقْرَازِ كَزْدَنْدِ وَبِحَاكِيَتِ وَخَدِيْعَتِ اعْرِفِ
اَوَزْدَنْدِ وَمَلَزَمِ كَشْتَنْدِ ● سُلْطَانِ جُونِ اِيْنِ شِينِدِ امْرَاوِ كَبَزِ وَمَشَايَحِ وَمَوْجُودِ
وَمَايِ شَهْرِ زِلْفَهْمِ وَبَقِيْعَهْمِ طَلَبِ فَرَمُودِ وَبِمُجُودِ فَيَحْ زَاوَرْدَنْدِ وَوُصُورِتِ قَضِيَهْ
مِنْ اَوْضَاعِ الْاَخْرَا عَلِي رُؤُوسِ لَاشَهَادَتِيْزِ كَزْدِ ● وَجَمْعِي كِهْ دَرَانِ بَابِ هَدَا شَانِ
بُودَنْدِ مَهْمِهْ رَانَامِ بَرْدِ وَاَلِكِ پِيْشِ اَزَانِ دُونُوْبِتِ دَرْجَنَتِ عَدِ مَنَهْرَمِ شُدَنْدِ وَغَرْضِ اِيْشَانِ
شَكْتِ سُلْطَانِ بُودِ وَجَنْدِ كَرْتِ خَوَاشْتَنْدِ كِهْ دَرْ هَايِ شَهْرِيْنِدَنْدِ وَشَهْرِ فَرُوشِكِيْنِدِ
وِيْزَهْمِهْ مَبْنِي رُوْفُو عَصِيْبَتِ بُودِ سَتَرْجِحِ دَدِ وَصِلِ وَفَرَعِ اَنْ زَا مَدَلِ وَبِيْزَهْمِهْ دَرْ سَلَاكِ بِيَاكِ
وَزْدِ وَدَرْ شِي اَنْ نَخْرَجْدِ مَدِ كِهْ مَوْهَ لَاشِيْفِ اَلِيْنِ زَرْزَرْ وَشَامِ كَرَفْتَهْ اَوَرْدَنْدِ وَبِيْزَهْمِهْ
وَخَاكِ زَرْزَرْ مَدِ ● وَوُصُورِتِ قَضِيَهْ هَمِهْ بَرِيْزِ شِيَاقِ حِكَايَتِ كَرْدَانِ كَا جَمْعِي
كِهْ بِيْجَاوِ شَادِ كَا بِي مَكْتُوبِ نُوْشَنهْ بُودَنْدِ وَوَزْدِ دَعْوَتِ كَرْدَهْ مَقِيْدِ فَرَمُودِ وَارْجَمَلَهْ
جَاوِي عَلِي كَهْنِهْ بُوْشِ كِهْ فَعْتِزَهْ فَرَزِ وَوَقِيَهْ كَفْتِزِ حَقِ خَهْ بُودِ وَبَكْزِ وَوَزْدِ
مَزْدَمِ زَا قَرِيْبِ مِي دَاوِ وَبِحَاكِيَتِ دَرْ تَسِيْعِ زَرْ مَوْدَانِهْ نَدِيْشِ وَنَلِيْشِ كَزْدِيْنِ مُرْعِ مُرْدِ

خود صيد می کرد و در دهی بر می داشت و در خرقة و ست در زیر بصل پنهان می داشت
و سلطان بر صلاح ظاهر که من قشبه بقوم فهو منهنهم و از رعایت می کرد و بیانات
می فرمود و با طایفه مفیدان متفق با معیار ایشان بود و معاهدت در نسیه او کرد
بودند طلب داشت و مع ذلک در باطن سخن ساخت که کز جمود و بکون نکند
وزارت در میان نهاد و عفو کند و چون بکوت اهل صلاح حاضر نموده بود و شیعار
فخر مرندی شوق از کلاه و کاور فرمایند و از مکافات و تجارت در گذرد و بین
که در آمد چون بحقیقت وجودی نداشت و میان همی و مقبل بود از آن بر اندام او افتاد و در عیبه
بر اعضای او منقول شد و چون در آن لایه و آن کازا غارت د و بعد از مدتی چون
دید که بجزارت گفتن جان نداد و زوی بشر کازا آورد و گفت شما هر یک در بزرگ است بختها
می کنید و من می گفتم خدا زارت ارد سلطان گفت چو آن و نیک بود که بجای
می آوردی و بفرمود نا اوزا بر داز کشیدند و از معلاق فرو و بختند و مشله خلایق
ناخندند و بعد از وجاهت مفیدان یک یک زای اوزدند و چون می رسید بختها
اقراز می کردند اما مزیک می گفتند بادی فلان و فلان بود و من از غنای
ممنوع و بختان مزین می وزدند کاتما عتیت زهر قطعا من
اللیل مظلم ان سلطان بفرموده اخبروز و زرا که ماذات د و ستر حلقه زمر
فتاد و از بند بود کزدن زدند و بای بیغ آتش از زوی زمین از بخت وجود آن
غذا پاک گردانیدند کاه بایزد و برادرش را که بهزد و دیدن حارثت و صبریت

قائم بود و شیخ نجیب طرف سلطان داشت و بی درجی بود و مانیه با شصت هزار مغول
 قلعه بنیاد نهاد و امیر محمد در بطای آن شهریاری نمود مفید و منجی نیامد و بدان واسطه
 میان ایشان خصومت افتاد و مهادت بشا جنت مبدل گشت تا فصلی از در آمد
 و اجسام مغول و از آن روی بنیاد نهادند و مزو و تو شها لان الوتر در سوادک کسر
 منصور معدود و میخیز کزد و در جنگی مطیع امر و فرمان شوند قیصریه مستخص
 می یابند کزد و آن نواحی در جرح ملک می آید آورد و عرض ایشان را بخلاف قیصریه
 آن بود که و بدعرا نشان ز بنگ آورده بود ناچدی که یک روز راه دراز جاوای قیصریه
 که مرعی و منار ایشان بود نمی توانستند نشست و از راهی و منار خود مجبور و مجبور
 گشته بودند سلطان ملکش ایشان مبدل داشت و خیمه بیرون زد

هجوم مفیدان

و قتل امیر یوسف جلای

سلطان محمد و کشته شدن امیر یوسف جلای

در آن ایام از وای از بجان محالقت ظاهر شد و قطاع ضریق می آمدند و در چو و ولایت
 سیواش نهب و غارت می کردند و پای در دایه جرات نهاده بودند سلطان امیر یوسف
 جلای بدفع و رفع ایشان منعی ساخت و بسز قتل و کشتن احمد بک که از صنادید اراک
 بود بر نواحی سیواش هجوم کرد و میز یوسف جلای تصویر خرمی علی الفور امعدود و چند
 رئیس تخت و حکم عظیم و شد و او را در آن وقعه شهید کردند و شهباز زوج و

ز قلاب ظالمی بعام نوزی بر نوز کزد و بکشد و لا تخشون الله فی سبیل الله
 فی سبیل الله اموانا بک احبا عند الله و صلیت
 و چون از حشر سلطان رسید عظام تمام بوجود می آید راه یافت و انقباض عظیم بر غرق
 غر و طاعت و لا ظافر کشت و ناست و تهف مفرط نمود و در آن فترت خواجه بک را
 دیب عقوق و عدل در باطن خبیث حرکت کرد و غریب شوز و شعب در دماغ
 فاسد و شین نهاد تا امری مغول را که در شینش بود در فتنه و فساد میزداد
 و کشت بسبب زو و قعه مویر و جوده منجی سلطان را غریب قیصریه در زراعی
 افتاد و عنان توجه آن صوب منعی کشت و کون شرط بصارت و حسانت
 نت که مال از قرض دنیا به و مستعید و منجی شدن ایشان نرسد و انب و انب
 ایشان غارت کینه و مویشی و کشت ز نهب کرده بمقام و مسکن خود در جمعیت
 کین و بریز جمله قزدادند سلطان چون زجهیز و تکمیل فارغ شد بوثاق
 رفت و هنوز بر میمند قرار گرفته بود که گفتند جماعت مغول سوار شدند
 و سلطان را بقتل است معلوم شد که عیث بزان هجوم غازی و فساد داشت و جمل
 زن قدم مکرری و عیثی چون سیرین و سیرین و سیرین و سیرین و سیرین
 و از جمله بیست شوز بر مغول دویدند و آن مددیر چون دیدند که ندیر خصا شد و ک
 نمی توانستند کزد و منعی بکشد و کشد و کشد و کشد و کشد و کشد و کشد
 ناخت کرد و دو ما جنت به فط اه و عیثی بکشد و کشد و کشد و کشد و کشد و کشد

ازار و قبضه خسار خلاص یافتند و چون پیشتر رفتند بهایم و مواشی ولایت هب کردند
 سلطان چون شنید بر ایشان ناخت و ایشان جز خبردار شدند مواشی را کردند
 و سربلک پای از آن و زطه یزون بردند و بسیاری از ایشان مجروح و کفران کردند
 و بعد از چند روز و خواجه بک و سایر نو شدگان مغول آمدند و ایندار نمودند که ماقصد
 مسکین و غدرند ششم و این معنی در خیال ما نبود و بعضی از مواشی که برده بودند بفدی
 گرفتاران دادند و ایشان را خلاص کردند و بدین وسطه عزیمت قیصر و اجتماع
 مغول در توقف افتاد و آن نهضت باطل شد و میر مطهر ترسید و راه پادشاه ناخت
 و تقدیم مرسته و عذر و اصلاح ذات البین غار نهاد و گفت جمعی که بر ولایت سیون قدم
 نهاده بودند و مضرت رسانیدند به رخصت و اجازت من این جرات کرده اند و مزاج را
 و ما بر ایشان چنانکه شرط بود بدیشان رسانیده و التماس مصادقت و مصابقت نمود
 و چون وقت مکا و حجت و مناقشت نبود و حاضر اطراف موضع و مشغول سلطان
 عفو و غماض نمود و مغول باز کشند و ترتیب شام دست بقضوب و فساد دراز کردند
 و در ولایت سیون هب و خرید می کردند و شوش مردم می دادند و اجرت
 ایشان بر آن بعدی کثرت مفیدان و تحلیفان بود که از حدود و طرف دست بفتنه
 و عارت برآورد، بودند و بخور و قشور و مغولان را چندی که ولایت سیون در آمدند و
 چاهی در قمر با و مزارع را برآورد و خاکیها گرفته بچشمه و بکر معروض و با و اهالی
 می شدند و مزایک و چهار بایان در مزارع و حوضات و آب ایشان متب می گذاشتند

و سلطان با وجود مکت و قدرت بر قصد ایشان بروفق و کلاه و پیراهن
 احسن با ایشان رفو و مدارات می کرد و مو عطف و نصیحت می گفت بهیچ وجه نافع
 و نافع نمی آمد و از افعال شنیع و عیالیه منته و منجر می شدند و وضع بدست می کردند
 و قدم بدست می نهادند و تصور قصور و قوز می کردند و کر سلطان بعلت و خست
 ایشان را از خرج و آزار بیگری کرد و لشکر شاه دشمن می شدند و بکینه و عداوت بر می خاست
 و این صورت علاقه فساد ساز می نمودند و متعلبان می شدند از جهت با ایشان بجامه می کرد
 و اضطبار و بخیال می نمودن آن تطاول با فرط بجا می آمد و آن بجا نیز و قیام از جدد در گذشت
 بنبر مضمون و ما کنا معذ
 معتمدی پیش آن که از دل فرستاد و وقت دست از دین می کشد آن کوه دارید و قدم را بکیز
 فتنه و غوغا کشید دارید و هر چه درین مدت از مردم بناحق می شد باز کردند
 و از عرصات ولایت بر خرید و مقام و مسکن خود زد و بر سر ایشان کوفتند
 شیلان و زسومی که غایت معبود بوده و بگرام نماید که بزرگترین منور تقدیم نمایند
 و این و این و نواهی را از تمام و بسلام نماید و بعضی از منور و نصوت بر این ماد در زمان
 آن و کتب چنان باشند و بکینه و بکینه که کتب در مزارع آن
 سبکتر که باشد و بکینه و بکینه که کتب از بکینه نماید اما ده وایت ده باشد
 و هلاک نفس و تلف مال و ممالک و منقذ و منقذ
 از خلوا متاسک که لا یخطئ که از وجود و هر که از وجود

بر جملة زبول فرستاد و لشکر مرتب ساخت و توجه نمود و مناجی فرمود که هیچ
آفرین مال و غنیمت دشت درازی نکند و پیش از رخصت و دشواری نهیب و سلب
مبادرت و مبارعت نماید خلاف کنند در معرزه ملک خود آمدند و چون از آن خبر
نهیض سلطان بشنیدند اجمال و اطفال و اهل و عیال را کوچ کرده روانه گردانیدند
و با آن مقدور شد که داشتند مجتمع شدند در عقب کوچ باشند بنصورت آن که
چون عساکر منصوب بتمام و بهادر مشغول شوند ایشان بجای آیند و کاری پیش برند
و لشکر بزرگ پیش می رفتند و ایشان را از مواضع و مواضع خود را عاج می کردند
و اغنام و دواب بر جای می ماند تا تمام چهار پایان زها کردند و ستر خود گرفتند
و علامه نیا به دربار و بنه و از و اوج و اولاد ایشان افتادند و دشت بهار و تاراج بگذاشتند
نامساج و از امل و کوه و عمارت طغاک و صبیان در بیکار گرفته سترها برهنه ساختند
و با شگفت در پای مرکز کب سلطان افتادند و نفیر و عویل بر آسمان زنایندند
سلطان طلبا رضایت الله ایشان را رها داد و فرمود نداشت از سر و نهیب و قتل و غارت
باز کشیدند و از قنای ایشان منقطع شدند آن گاه موافقی را جمع کردند و زوی صحر
و عریه قضا از جمل آن بخت آمد و اعداد آن چون زمل و حصا از جلد اخصا جانور
مورد و لشکر از اغنام و غنایم و غنایم غنیمتی بی اندک حاصل شد و مخالفان
و مفیدان را مقدار گرفته شد و از ایشان خبر این فتح ساز مرغله و قضا و خیر و
که در جدد و دغور فساد و فحور از جدد برده بودند و منک و قتل بغایت زنایند

شک در دندان و هول در جان نشست و همسکان بیدار نشد و فصول بزرگ رفتند و از سر
و مضارب مثل آنان برخاستند و زها این و آشوب است که گشت و چون عریه ملک
از شوایب مغول و از آن پاک شد و لشکر غنیمت و نعمت و از مشورت و مشورت
کشند سلطان را دوا می نشست امیر محمد که سودای عصیان و مایع او فساد
آورده بود و غشاق و جهل و غاوت دیدن بصیرت آورد و خفه در حرکت آمد و عریه
و عصیت بنظر آن گرفت و بدان علت که امیر احمد بطمع قلعه توفات با شکر حجب
مهاجران پیوسته بود و خود را در جباله او آورده شیدی جباله از او مشغول شدن
بود و بفرار دولت سلطان بطنیه نمود و ویتا بر جسد امیر علی و جی عین کرد
تا با شظهار ایشان بشرف بت طوبی استعدا دیا بد و و عواطف و مزاج خشن و رانه
لخصاص یافته بر منج خلوص نیت و صفای عقیدت را نیز باشد ایشان زفته شیدی حاتم
آوردند و موصول مشول ستر فر گشت و جنون و از سر و مرخت انضباط یافت
و مشمول انعامات وافر و مزایک بنین و ملائمت و بخت و بخت مقام خود رفت و در قلب
میشان سلطان بشارت آباد نهضت کرده و از محصولات و موهبات آن ولایت مایه
بر عینا کفر قرقه فرمود و مدتی در جدد و آدینه باز از مقیم شد و امیر محمد از آمانسید
بتر حال آمد و جمعی را بر شوار دنیا سلطان که در مراعی و آودیه مشغول بودند و در
بخش بر شظهار زنایندند و فوجی که بت خیال و مبارزان قال بر ایشان دوانید
از ایشان را ستر بار گرفتند و کسر زین ده کرده سب و سلاج شدند و بعضی ستر

کردند و ایام در شعوب جات و معطف زمان و قفار پر کنند شدند و امیر احمد
 رصیده آن رخت کوفته و پرمرد کشت و منهرم بامانیه رفت و سلطان
 منصور الزای و الایه بدار الملک اقبال مشول عنایت ذوالجلال باز آمد
 یحازید سلطان با امیر احمد
 و شکستن او را و گرفتن غنائم بهایم
 فراوان و تمکن و تسلط بر مملکت

و چون مدتی بگذشت و از هر که نه احوال متجدد گشت نیاید چنان بحضور
 سلطان قاصد فرستاد و نمود که امیر احمد کزین موضع مرتب ساخت و قسطنطنیه
 بلجی فرستاد و از امیر یارید استمداد و استیجاد کرد و او نیز خود استمداد یار با معظّم
 مدد فرستاد و منوچه قومنا شد سلطان چون این خبر شنید لشکر ساخته
 منوچه آن طرف شد و از حاکما آباد رفت و خبر رسید که امیر احمد بنور حال آمد
 سلطان بی توقف توجه نمود و مقدمات فرقی بر هم زدند و علی الفور جماعت
 امیر احمد را شکستند و خای و خایز منهرم ساختند و امیر احمد چون در اول و هله
 این کسار و اینخار مشاهده کرد از رخا رخا رخا کرد و هریت غنیمت شد
 و سلطان بزیله رفت و مدت ده روز آنجا اقامت کرد و پنج هزار امیر احمد منهای
 دوید و منر صد خبر بود که شیخی از معتمدان در آمد و گفت قاصد آمد و تقدر کرد
 که چون امیر احمد در ولایت خود رسید لشکر قسطنطنیه رسیدند و او بدین

استظهار یافته مراجعت کرد و با قاف و ترخا آمدند سلطان از زیله سوار شد و میهنه و میهنه
 بیاراست و صفها بر کشید تا یک ساعت بگذشت و از لشکر یاری پیدا شد و کمان افکند
 قاصد خبر بی وقوف داده است سلطان بصوب قلعه اندر که در طرف امیر احمد بود منوچه
 شد تا اگر امیر احمد را قوت مقابله باشد بصیری قاف را در مصافقت کرد و لا قلعه منفر
 کند و فرمان داد که در وقت طلوع برآید و بعضی از لشکر طلب علی بن صراف
 منفر شدند و بعضی بر در قلعه رفتند تا از خروج و دخول فرستادند و سلطان از
 بخار سوار می زانند که ناکاه از راه رخا کردی بین رفت و بی می شد و بعد از نماز
 روشن شد که لشکر است و ایست بزرگ در میان جای بود و در همه جای عبور ممکن نبود
 سلطان عنان بر طرف جسر نافت و تصور مخالفان اندک هریت می زد و حواری
 رسید نیاید چنان گفت ما اندک و ایشان بسیارند صواب است که ما نیز جزو کیریم
 و ایشان مقاومت نمایند و ایشان را بحال عبور ندهیم سلطان رساند او وقت
 این عجز بر خود نکیرم و بدین قصور در زد هم و قاصد بطلب لشکر و ایند و این
 مقدار سوار که می بودند از مفتی الاواب یاری گرفت و وصل احوال و قوت احوال کرد
 و قاصد خود را جسر طرف دشمن گشت و در مقابل آن دو وقت **شعبه**
 و ما حد لا قوا و شد منوچه و حیمه ما
 حمت علی و زود یوت و وقت حیمه و حیمه ما
 و این سرب و ما مدد و در کما چون آن مبارز دیدند و از افکار متاهل

کردند جزایه در نظر ایشان پیدا شد و مجموع از جنز بگذشتند و بتلایان میروند
 و جلای که هزار بودند و لشکر مخالفان هفت هزار سلطان زوی بکشید
 آورد و کشت ای برادران دشمنان در آمدن سنت و طراف و جوانب مخالف گرفتند
 اکثر در وقت حین قدم سنت کیم و دنت از کار باز گیم مرآنه شکستیم
 و چون منهدم شد باشیم و قفا نموده یکی ازین معجزه که ستریزون خواهیم برد ما معلوم
 باشد یا این **اَللّٰهُمَّ اِذَا الْقِيَمَةُ قَامَتْ فَابْنُوا وَاذْكُرُوا**
اَللّٰهُمَّ اگر کون غیر تو کس بر حضرت کرد کار
 و ضرب شمشیر آتش باز ندیری منصور نیست پسر مردانه دنت را شنید ز جولیت بیرون
 کنید و هزیک از برای جان خود بکشید و بعیت کثرت ایشان و قلت ما فوز
 و قصور در غریر خود زده مدهید و در با بعیت الهی و طاف غیبی منظره در زد
 و بقیه دین که زمه کوشتند در کواکب است و که آهوا شیری تمام کمر
کَثِيرٌ اَللّٰهُ
 خون از فضل پر دخت مانند صرصر عایه و وقعه آیه بر از مدایر ناخت و لیسط هوا
 زده آغبر در سر کشید و حبه قات از چشم پوشید و بجرم سنه ز قیام ظلام
 در حین کثرت و نور و چشم زعمه ز جهیدن غایب و فریقیر با یکدیگر
 بر و کشند و منوب خاخر خور و فرور و کشند و بخود بخود در حال می کشند
 و شیوف جرات خوف در خرم می کشند و عواصف بلال بقا از ریاض خود

بر می کشند و سنجان در آن معترض صفا و مشجر زما و چون عدد در نینان و آتش
 در نینان می جزو شد و می کشید و از هر طرف می ناخت و مبارز می ناخت و تیغ
 و نینان که دو دو و یکی می ناخت تا نسیم عنایت الهی غبار شهنش و زینت شکافت
 و آیات فتح و حضرت برزایات جهان کشای سلطان ظهور یافت و علام مخالفان کونان
 و همسکان خوار و خاک زد کشند و زده هزیمت پیش رفتند از برای چشم و کبرای ایجاد
 ایشان کثرت تیغ و باز و جبرج نیز خنار و ساز شدند و آن شیاطین که از طواف مختلفه
 و اجزای منفرد فراموشه ملک بودند رحمة از جرم قهر ازیدی زمه فروز کشند و در مضار
 بحال و معاصف قفا ز و زمان منفرد و آن کشند و سر سینه خود در کوب
 فلال و شعوب شغاف و بلال انداختند و عین که منصور عده نا محصور یافتند
 و از جیاد مرکز و خیال صوازه و قوس و مدح ستر یا و صباغ شبایا و در هیه منقود
 و جواهر نامید و د و مال و منان و احمال و اجمال
 بحقی و فرو قنصی کامل نشیدند آجاد
 جناد تو امیز و آلا ف فراموشه آوردند
 و افراد نواد صاحب قطار
 و مهار کشند

ظاہری کرد که باندک تیرید ناخیز فساد آن بصلاح توان آورد و از شر و صیرت نیز توان شد
در جله سلطان مظفر و منصور و مبینج و مشر و زشاکر البهاء الله و معین صاحب الجبل المبین
از معرکه بقلعه اندیز آمد و زور دوم بر قلعه جنکی عظیم انداخت و از طریق نقب زدند
و قلعه اگر چه در غایت مشایق و نهایت حصان و زرانت بود اما ایام آن امین محمد زاکه
زعیم و مہریشات بود با وجود شوکت و حیثیت در اضطرار و این کار فاجش مشاهده
کردند و آن و بال و ننگاں بعضی یقین دزدان شدند و بعضی دزدان ایشان افتاد و در عیشت
خوف و زوع بر اعضا و جوارح ایشان نیل یافت انحطوع و خضوع فریاد و زاری برآورد
و امان خواستند و قلعه را با دخت از و نفاش و نقود و جہان نیل داشتند

و نهضت ز بعد از کرم پنج و نصرت و جهور اُمت و نهضت در آن جرب در نهضت نافع
و تجربه جمع حاصل شود و نهضت که حصه و حلالی هر چند ضعیف و اندک باشد
بکس و عیاله و پیش از مصرت دشمن بیرونی تواند بود مثلاً جناب حضرت و هر دو
که رد خالیدن چادش شود دفع تبعات آن بدو و با فر و معاجلات منکر و اشغال
دو به و شریه و اجتهاد و احیای طایفه ز منستر شود یا شود بخلاف پنج و خارج بدست

سلطان قلعه بنیدی چنانم نفوذ فرمود و محفوف بفضای کنگر توقات آمد و چون
 منوچه بنیوان شد فرمان داد تا از باب و اهر توقات کوچ کرده بقومناث رفتند و شهر خالی
 گذاشتند و داد و ستد و خرید و فروخت منقطع شد و اهل قلعه یکان یکان از آغاز نهادند
 و کار شیخ نجیب در تراجم افتاد و سلطان بفرمود نادرجب توقات قلعه دیگر
 برآوردند و شیخ مسافر که از خواص مجازم بود بر آنجا گماشت و و سکان قلعه را
 عاجز و مضطر ساخت و چون فضاها از درآمد سلطان بقتل رسید و نجیب شدیدی بنیوان
 آمد و این منزلت از حمله بیدت الهی بود که بعد از دو شکست و جدین تفرقه و پراکندگی
 و در کفر و فایع از غدر مزاور و قاتل امیر یوسف چلی و تشویش و شغیر مغول و چشم
 شام و بزرگ و نزر و چات و نذر و جمع و بنده شد و فتح الا بواب توفیق داد و عنایت
 و عطف رفیق کرد بیدت لایا لشکری ضعیف بنیامی کثیف برقم شکست
 و خصم غایت را برون و بر بدست خود ساخت و بعد از آن که مزدوم را نو میدی کلی زوی نمود
 و دو روز و فصول در عید ایشان راه یافته بنیامین از پنج مین و نصر منیر هیبت و شوکت
 سلطان در صهار و نیز از مملکت گذشت و و شکوه و ولای و در خواص مستحکم
 کردند بیدت و بومزد و دست از زوئی را و شوکت و نذر و چات و نذر و جمع و بنده شد
 در چند و در شنه حسن و نمای و شهبایه و قیام شد و در زن عهد سلطان در نین
 جملت که بود که غایت نیز و قیام و و ن کر عقل و تمام قوی بدی و و شت و مت امور
 نفت ب است و همد مصایح دولت در زن مدت انظم پذیرفت و باب ملک و سلطان

دست در هم داد و این مشاکلی دیگر است با حضرت بی صلی الله علیه و آله در ظهور
 بعثت و نزول و حج و این شجر از امور رسالت و نبوت پیغمبری و اذعان و انقیاد امت
 حاجت و تبعیت او را درین نیز و محمد بن سلطان در جمیع فروع خاصه درین فتح بنفس خود
 مستقل بود و این نام و ناموس را بفرمود و اینست که حاصل کرد در بی مشارکت و مشار
 غیر و و کدام سعادت و زاری از تو بود که یقیناً همانا و تعالی شخصی را به تغییر من
 و معونیت صاحب و ارباب و قبایل و عشایر بدین جبه دولت و مرتبه سلطنت رسانند
 و سعادت عاجل و آجل کرامت کند **فایز سیر**
 فصلی از آنکه تواند شمار کرد یا کینست آنکه شکر که از هر کرد
 و چون سلطان در بنیوان تمسک یاف امر او تو شیا الان الونر فوجا بعد فوج حضرت
 می آمدند و لشرف عافیت و زلف منظر می شدند و راه نام کسان تجدید نمود
 کردند و طریق مطاع و عیت و متابعت را الزام نمودند و در جند رفیع ظلامت
 و غرامات کردند و بر نهضت و حرکت قیصریه انتصاب نمودند و و سلطان بعلت آن که
 جنید فتنه و فساد از جند برده بود و بر قلعه کدوک که بفریدون مقوض بود دست
 می کشید و جنگ می کرد و و بر جوی و بایات بحر می می فرستاد و هب و غارت می فرمود
 زای ایشان مقبوت و مستحق داشت و عزیمت قیصریه مصمم گردانید و در راجع و شیه
 یکه جنید بقلعه زکوت رفت و از محاصر داد و بدان و بنطه و از باقر اما انحصار
 فدا و اولت کرد بر سر جنید فرستاد و در میان جنگ و قیام شد و شکر جنید را

شکسته و زدند و زوزی که سلطان را پیری در وجود آمد بود
 و نام او محمد هاده بن خباز سایدند و در آن نیم جماعت حجاج را که بقصره رسیدند
 بودند جنید غارت کرده و نفوذ و اجناس را ایشان شدند بود و سلطان را غیرت آن غبن
 و حیرت از حیف و ضیم قرار داد و از وجود زبده بود و لذت خورد و خواب باطل
 کردند این وضع و آن واقعه در نفس شریف اثری عظیم کرده و اضافت علت گشته
 بلکه در توجه قصیه علت عظمی و واسطه کبری آن حرکت ناپسندیدین بود پس سلطان
 بعد از جمع عساکر و ترتیب عدت و اهت تمام بقصره نهضت فرمود و در ظاهر بابل
 زول کرد و بجای تو و شایسته گشت کرد و در آن زمان قلعہ محبط گشتند و سلطان آن دروان
 بمغول سپرد و از امر و سپهرها کاران مدیریت را بوضع کرد که لا بد دید تعیین فرمود آنکه
 فرمان داد تا از اطراف بیست دفعه زوی قلعہ آوردند و حمله بردند و آتش زدند و ازها
 انداختند و نقب زدند که ناکاه غریبی برمد و شکر روی بهریت نهادند و موضع
 خود خوار گشتند و شب معلوم نبود سلطان بجای که ضرورت در قهای لشکر
 بزور آمد و بیست جای مجتمع شدند و از کیفیت حال استفسار رفت گشتند اهل قلعہ
 زد و زان که مغول مقوم بود حمله بزور آوردند و مغول زوی بهریت نهاد و ازین سبب
 سایر لشکر از مقام خود منبرج گشتند و آن روز بعلم آن قضیه بعضی ضایع شد
 و مهمه مهملاند سلطان فرمود و شایسته در حیرت مشغول شد و چون فور و قسور
 مغولان متهد کردند و داشت که از ایشان که زوی می آید مردان جلد کار دارند که

ضربت شربت مرشد شدند و ملک شربت معاشرت می داشتند جهت درون مغول تعیین کرد
 و در شای آن حال فایده رسید و خبر داد که چون امیر مصهر بن خباز غیبت سلطان شدند
 رو باه صفت که خلوتی به از شیر غنیمت شناسند و زوی بخل و جولان آرد که شکر ساخت
 و صوب سیوان

آوردن امیر مصهر بن خباز
 و مرزاجت سلطان
 ز قیصریه و از عاج و از جاج او

سلطان چون این خبر شنید معذرت نمود و نوکرت برکات قیصریه فرستاد از باب
 و کد خدایان و کایت را کویج کرده با اهل و عیال و جراثیم و مواسیبه بنیوان را زد و چون
 دو منزل قطع کرد خبر رسید که امیر مصهر بن خباز ظاهر شد و زول کرد و قلعہ فارس
 بخت منخرن خفت و غنیمت چیزی که صاحب قلعہ بودند بنسبت بعد از آخرت
 بوشت و درجه شهادت یافت و قلعہ خراب کردند سلطان چون این اخبار شنید
 در سیر منازعت نمود و چون مسافت دور بود تعبیل برآورد و قریب بنماز حقت با جمیع
 از خواص خود و بنیوان رسید و خواست که بالان مقداد زوز که مصاحب داشت را ایشان
 زندان ملاعین خود کرد و شکر دیدند و موضع عبدالوهاب کوچ کرده از آب سیوان
 عبور کردند و بر سر چند دین با کد گشتند و مقدمات لشکر سلطان را باجماع
 خلایه که بر چند بودند جنگ واقع شد و در میان شکست منهدم کردند

سلطان چون بکند چنانکه رسید آتش ایشان از آن طرف آب پیدا شد و چون کمر زدن بود
و آب ز خسته و معطر نیبه در راه مانده انجا زول کند و آن روز بر شود و بامداد سوار شد
و خواست که بر سر ایشان از ایشان کوچ کرده بودند و جان تبارک بای از آن ورطه برون رود

بیک

در خشدین ماه چند از بود که خورشید تابان بخت بود

چون امیر مظهر در عدوت و خاصیت با دی بود در میان مخالفت قناده و مکافات لازم
شد و سلطان بر سر آتش زفت و آتش در شهر زدند و بر قلعه جنگ انداختند و موضعی
چند زخته کردند و کمر دنگ عارضه که سلطان ز روی نموده بود و ایشان شکست
بعزت مانع و وزیر می آمد قلعه منتهی شد و ناگاه از ریحان میسر و منیم می کش
و چون بدین مقدار غلبه تشفی و تسلی حاصل شد سلطان بفرستاد شرف و مصلحت اقباس
انقال فرموده و چون فصل زمستان در آمد و فوری فاجتر در حیا امیر جمد را یافت
پسر عذر زنی بکنی که از سلطان بر می جمد قناده بود و لشکر بازید قنطونیه
از آن وقعه بشوق آمد و خراب بجا شد فرصت غنیمت شهزاد قصد او کرد و چون
میز برد خیرفت که دشمن غریب منوجه و است سلطان دوشی و جبهی آغاز نهاد
و زانو زدن با مژدوف ساخت و توب و معذرت بحضرت روانه کرد و بدو از خراب
و چوک که روضه زفته بود استعفا نمود و نود کند یاد کرد که با امیر جمد مخالف
باشد و جهت صید و عهد و شوکت شهر و ولایت مرز برون را غارت فرمود و سلطان

نواب او را بصنوف نوازش و تشریفات و کرامات اختصاص داد و روانه ساخت
و چون نواب او بدین میوشند موافقه مرز برون را باز کند و خدای شکست کرد
و خیال نیت که بجز وصول نواب بدو دشمن از و منافع خواهد شد و بدین عثمان سلیمان
پاشا را که برید ز خروج کرده بود و عاصی کشته ز همنون ساخت و او را منظر ظاهر ساخته
ولایت قنطونیه در تصرف آورد و او را برید منهریم بنیوب رفت و بنسب جدید این
جاده امیر احمد منسوب و مغلول شد و وهی فاجت حال او منظر و کشت بافضل هزار
در آمد و مغلول و از آن از جوانب و اطراف منوجه بیلافت شد و مرغ بعد آخری امیر
مظهر بر سلطان طریق مصداقت و موافقت پیش گرفت و مکافات و مرز نشانی
آغاز نهاد و مونسطان اینکشت و از موافقه حالات و سوابق حرکت اعتدال و استغفار
نمود و بعد از مفاد و صای بسیار از این بران آمد که الماضی لایذ کفنه با نکی کند
ملقات کند و عهد مصداقت و موافقات آن کرد اند و در شدت و زخا با هم دیگر
منفق و هداستان باشد و بقول صاحب غرض میلات نماید و در موضع که قرار گرفت
بودند همه رسیدند و صفای کلا در میان آمد و وجست و کدورت مرز رفع کشت
و امیر مظهر منقل شد که چون سلطان را بعضی اتفاق افتاد بدین معارض شود
نک و لشکر مساعدت نماید و مدد و معیونت لازم شهزاد و وزیر استظا از یکدیگر
افراق نمودند و هر یک ولایت خود مراجعت کردند و در روزی لقیه که سلطان را
نظر بر افتاد و تشیخ جرات و شکرت و کدورت و وفای او را بر بخت امجاز

وَبِزَانِ اَعْيَانِ وَ اَخْتِبَارِ بِرَشِيدِ دَانِستْ كِه دَنْتِ سِيَانِستِ اَوْ زِمَانِ شَرِ اَمُورِ مَلِكِ
وَدَوْلَتِ كَوْنَاهِ اَنْتِ وَاَبَاحِ هَمَّتِ اَوْ اَزِ اَعْيَانِ وَ مَصَالِحِ اَمَانَتِ وَاَيْلَتِ قَاصِدِ وَرَمَعِيَارِ كَرَمِ
وَسَجَاعَتِ عِيَارِي نَدَارِ دَوَازِ اَسْدَارِ شَرُورِي وَ جِهَانْدَارِي شَعُورِ اَنْتِ وَ كَفَتِ
اَنْ تَمِجِ بِالْمَعْرِفَةِ خَيْرِ مَنْ اَنْ تَرَاهُ وَ بَعْدَ اَنْ هُنْدِ كَرِ اَوْ جَانِبِ بَرِ نَكِفَتِ
وَبِحِجَّتِ وَ مَغْضَبِ اَوْ زَوْجِ نَهَادِ اَلِ يَسْتَوِي الذِّينَ يَخْلُوكِ الذِّينَ لَا يَخْلُوكِ

شعر

مَرْكِه كَوِيدِ كَلَاغِ جُونِ بَارِ اَنْتِ نَشُونْدِ شَرِكِه دِيدِهَا بَارِ اَنْتِ
وَجُونِ اَمْرِي مَعُولِ مَصْلِحَتِ وَ مَضَاهِرَتِ مَشَاهِدِ كَرْدَنْدِ بِحَضْرَتِ عَرْضَه
دَاشْتَنْدِ كِه بِحَمْدِ اَللهِ اَرْطَفِ اَرْزِجَانِ اَمْرِ وَ فَرَاغَتِ تَمَامِ بِحُصُولِ يُونُسْتِ وَ اَرْجَانِبِ
اَمَانِيَه هَمِيْنِ وَ لَشَكْرِ شَاهِ سَيِّدِ صَدْمَه كِه دِيدَنْدِ دَنْتِ تَعَدِي وَ تَطَاوُلِ دَرِ اَسْنِيْتِ
كَشِيدَنْدِ وَ جُودِ دِمَكْتِ اَرْشَوَابِ شَرُورِ اِيْشَانِ مَرَا فِي شَدِّ وَ يِعُونِ اَللهِ تَعَالِي
مَلِكِ مَحْمُودِ دَوْلَتِ مَضْمُونِ مَصْرُوحِ مُنْقَضِ وَ جُونِ مُنْتَهَا اَكُونِ وَ قَسَتْ كِه بِجَانِبِ
اَلْوَسْرِ وَ رِفَه وَ تَنَبُّه اِيْشَانِ تَنَبُّه اِيْشَانِ زُوْدِ وَ هِمَامِ وَ اَعْيَانِ دَرِ اَبَاحِ اِيْشَانِ اَرْزِيَه اَفَنْدِ
نَاصِعِي اِيْشَانِ دِيَا كِه دَاغِي نَزْدِ دَوْلَتِ وَ خَدْمَتِ كَارِ اِيْشَانِ حَضْرَتِ نَدَارِ عَوَايِلِ وَ عَقَايِلِ
جُنَيْدِ خَلَا مَرَا فَنَه بُو ظَايِفِ خَدْمَتِ وَ مَرَامِ عَمُودِ نِيْتِ مَرْجِ اَلْعَلَه اِيْشَانِ اَلْمَايْتِ
وَمُودِ فَنَه اِيْشَانِ مَتَا كَرِ وَ مَتَا كَرِ مُنْقَضِ كَرْدِ وَ نَامُوسِي قَايِمِ كَرْدِ كِه مَرُورِ
مَلُونِ وَ كَرِ وَ جِدِيدِ اِيْشَانِ بَدَارِ اَوْ اَصْمَاسِ نِيْدِيْدِ وَ اَنَارِ اِيْشَانِ رَحْمَتِ اِيْشَانِ اِيْشَانِ اِيْشَانِ

وَمُؤَيَّدِ مَانْدِ

فانرسية

جَمْعِ دَرِ اَبِ وِدَلِ دَرِ مَوْجِ خُونَتِ اَكْرَمِي كِه وَ قَسَتْ كُنُونَتِ
رَفْنِ سُلْطَانِ بَقِيَصَرِيَه
وَفِيْجِ اَنْ وَ تَجِيْرَتِ اِيْشَانِ
وَبِعْتِ اَنْ

سُلْطَانِ مَلِكِ اَمْرِي اَنُورِ مَبْدُوعِ دَاشْتِ وَدَوْلَتِ زَفِيَقِ اَقْبَالِ مَلَا زِمِ مُنْجِيَه
قِيَصَرِيَه شَدِ وَ جَمِيعِ قَلَاغِي كِه دَرِ جُودِ وَ نَوَاحِي اَنْ وَ اَقِيعِ بُوْدِ مَسْخَرِ اَخْتِه بَطَاهِرِ بِلَدِ زُولِ
فَرَمُودِ وَ جِهَتِ تَرْذِيْبِ اَكَلَتِ وَ اَدْوَابِ بَحَا صِرِ وَ نَدِيْرِ مَصَالِحِ وَ مَا يَحْتَاجِ اَنْ دَرِ عَوَايِلِ قِيَصَرِ
مَقَامِ سَاخْتِ وَ دُورِي جَنْدِ نَجْمَكْتِ كَرْدِ وَ جُونِ قُوْرِ وَ قَبِ اَقْوَاقِ زُولِ كَرْدِ
اَكْرَمِ مَعَارِفِ قِيَصَرِيَه اَمْدِ وَ زِيَا لَتِ اَهَارِي وَ مَوَالِي شَهْرِ مِيْنِ بَرِ اَصْحَابِ اَنْ اَنْفِيَادِ وَ اَرَاكِ
وَ عَقْدَادِ وَ قِيَامِ بَرِ اَسْمِ طَاعَتِ وَ نَبَا عَتِ رَحْمَتِ قُوْرِ وَ اَسْطَاعَتِ زِيَا نِيْدِيَه اَهْلِ
قِيَصَرِيَه اَرْوَضِيَعِ وَ شَرِيْفِ وَ قُوْرِ وَ ضَعِيْفِ زِيْبِ نِيْمَتِ وَ صَدِيْعِ دَوْلَتِ سُلْطَانِ وَ بَرِ وَرْدِ
نَخْلِ وَ اَخْلَافِ اَرْوَمَه مَبَارِكِ اَوْ بُوْدِ وَ وَ حَمَلَكِ دَرِ هَوَا وَ اَوَلَايِ اَوْ رَحِ وَ اَبِ
وَ جُونِ زَمَانِيَه بَرِ اَمْدِ اَرْطَفِ شَهْرِ غَوْ غَالِيَه بَرِ حَاسَتِ وَ نَوَايِ اِيْجَمِلِ تَمَامِ زِيْبِيدِ
وَ كَفَتِ جَمَاعَتِ شَهْرِ دَرِ وَاَنْ صَبَاغِي اَكْرَمِ اَنْدِ وَ اَوْلَادِ عَمْرِ اَحْمَدِ مَحْمُودِ شَدِ
وَ اَنْتَظَارِ تَوَجُّهِ رِيْكَابِ هَمَايُونِ مِيْ بَرِ نَدِ سُلْطَانِ بَرِ قُوْرِ شَوَارِ شَدِ وَ شَهْرِ دَرِ اَمْدِ
وَ بَرِ دَرِ اَحْمَدِ زَفْتِ وَ اَوْلَادِ عَمْرِ جُونِ حَاغِي دِيَكْرِيَه قَنْدِ بَرِ وَاَنْ اَمْدِ وَ جُونِ اَحْمَدِ كَارِ

فریب می داد و اغوا و اسنهور می کرد تا چون نفاق و شقاق و تحفیق و یوسنت و طغیان و عصیان
 ظاهر شد و بغیر کشت که اگر پیش ازین تعاقب خواهد رفت نکایت آن بقتلای بزرگ و فساد
 عظیم نریخت خواهد کرد که اطفای جمرات آن بناها اندیشید و بزرگ و دفع و رفع آن
 بقرنها ممکن نگردد سلطان بر نیل تنق منوجه توفات شد و سیدی حسیام
 بحکم ضرورت بایشقبال تلقی کرد و بخایا حقد و جفا از لوح جیز او خارج بود
 و در پلعد و مکن از سبب و کلام او ظاهر شد که **یَعْرِفُ الْجَنَّةَ مَمُونٌ**
 نایشی در صحبت از هزبان سخن فرو آمد و مقرر شد بود که فردا او را مقبوض
 کرد تا ما نوعی که باهل و عیال و نوکران او ضری نرسد و او در مجلس عیان انبساط
 و اندک زها کند و در سخن ناموجه می گفت و کلمات بی نتیجه می زانند و بامداد سلطان
 نور شد و بعد از شیران قلعه فرو آمد و چون مجلس منظم شد و امر او را کاران
 دولت حاضر شدند حرم و جناسی که از و نقل کرده بودند مشافهه بروشید و جماعتی
 بقوت رفت و بید و نرم حجت کرد آنکه بفرمودنا او را مقید ساختند و نوکران و
 زوجی که مقرر شد بود نیالت داد و این کرد دانید و قلعه اندیز را که بر و مقوض
 بود از و اینزاع فرمود و بعد از مدتی رجب ابر او در گذشت و قلم عفو بر جریر و کشید
 و از اطلاق کرد و چون و مرکب و صیامت و ناطوقه از و شنید بودند مجموع
 باز کرد دانید و مبالغه مال از نقد و جعفر در بیان او ایعام کرد و او را مرقه الحال
 بجزار و نه ساخت و شرط کرد که چون زیارت بیت الله الحرام شرفه الله بعبادت یافته

بدر

باشد از فواحش اعمال و قبايح افعال توبه نمود و کشت و او صاف زد و پله با خط و حسیله مبدل
 سازد و دست و زبان از فجور و فسوق کوتاه کرد و داند و پای دزدان سلامت کند تا سلطان
 برقرار مالوف با نیر عنایت و عاطفت آمدن او را در کتب عنایت و حمایت کرد و هتراج
 مطلوب و مقصود او باشد مبدول دارد و بعد از آن بعبادت توفات و قاز آباد فرمان داد
 و لجمه دوی که از جمله معتقدان مقرب و خواص مجرب بود بر قلعه ترخال کاشت
 نام داخل و خارج بر سنگان قلعه گرفته مجال برایشان شک کرد و داند و بود و زبید
 مدرسه را بحکم ساخته باخی عادل شاه سپرد و پله در صرف گرفت انگاه بر قلعه
 که بتجدید ساخته بود شک کرد و بفرمود نامحیی و عداد بر اطراف آن نصب
 کردند و جنگ پیوستند و آن آوران نیاه و مبارزان آوردگاه در صدمه آورد
 مجاری بنی عظیم کردند و مضان بی مزده نمودند و کشتن با قلعه منکوب و مجروح
 کردند و اینند **عَالِي حِصَارٍ** چون آن دست برد دیدند کالت و مسالت در آمد
 و در روز دوم قلعه تسلیم کردند و اکنون بخصیات و منات از جمیع فلاح رومند
 منازانت و از اراجده حصار گویند و بعد از فتح آن قلعه بی مسالت و نه لب کت
 و فلاکت و مناسبت بلادت و بلاکت با امیر احمد خلط و امیر اخ نمود و اتحاد و و داد
 آغاز نهاد و سیدی جنام چون ششمار و صور بحضرت کعبه شریفه مد شد
 و مقدم نقد و سیدی رفت دست زد و صد بنیه بر کینه او باز نهادند و سید آن شهادت
 مجبور و مجبور ماند و از جنب باز کشت و بدست عی رفت و شوز و شعب آغاز نهاد

وَأَشْرَجَ أَمْسَدَ شَعْرٌ
 وَمُغْرِكُ مَا شِئْنَا نَقْفُ وَشَارَا رَفَعَ الصَّوْتُ بِضَرْبِ هَاجٍ لِلْقَلْبِ دَكَارَا

و چون را پیران بزم پیرداخت زایات زدم برافراخت و بر ویایات آماشیه مرز بقون
 و آن زمستانان مقام ساخت و ز غلام و میا پیران نواجم فواید نا محصور بشکروز و جلا
 سد و میر جود چون مورد ز نور رخ و ما ز در سنگ لایح در فیه معنکف شد بود و محال

نداشت که شتر ز شرفات آن بیرون کند تواب و لشکر بایان چون آن بدید و شنید
 قدیمی زو معاینه دیدند و قصور همت و قنور عزیمت او مشاهده کردند همگی از و ملوک
 و منتظر شدند و دانستند که خریف آب دندان و شیر شاد از و داشت **مشنوی**

بدر کز مرز و انزاد بر نور مر پیرانه پندی داد مستهور
 که از کس دولتان بگرز چون پیر سر از روی صاحب دولتان بگر
 و امزای جا و نثار چون اولونک و سلامت بت و کوز لاریک بعلی از و اعراض نمودند و با طرف
 سلطان کردیدند و در نیک شوالش کز منصور منسلک و منحصر شدند
 و سر خط مر و فرمان بنهادند **شعر**

عدالت منقر دم معهم و مندر جودم کجرا د
 فر صاعده ظهور انجود و مر و بصر صوت بوما د
 و صیانه فی جبال الانشار و فی نهامه فی جبال خلد د
 سلطان مدنی قلعه آماشیه زایا صیرت فرمود و چون لغایت جصیر بود و منجید و عیداده
 کار نمی کرد از پیران برخاست ناچار فصل پیرا در مد و یوسف کاعدا را آسمان
 بود و از رجا به بصر جوت بر منک و جمل خندامید و و فاش زینع و جلا حصه
 بر روی کج و جبر بکند زانید و فضای جهان خرم و عزمه عالم چون باغ ارم است

شعر
 حیث ما دازت بیون غدیر یکنکفی و فضا شتلا

وَكَانَ الشَّمَاءُ طَبَقَاتٍ وَالْأَرْضُ فَلَاقَتْ جُومَهَا أَشْكَالًا
 جمعی از امرای مغول بحضرت آمدند و عرضه داشتند که وید فرمان مزدی لجوج و مفید است
 و هوای بختیم مغول ایدای رساند و جرای بر سر ایشان می فرستند و غارت می کنند
 و جنید را تقویت و نشیت داد بر ولایت قصیه کاشت نایاب سبزه ها را و خراپه مستلانی
 می کند و تنویر و تنصیر خلق می دهد و احتمال این تسلط و غلبت موجب مزید می افتد
 و جرات او می شود بفرمانگری علی رخصت و نماید و فرمان جهان مضاعف گردد
 از راه دولور ولایت لارنگ ناخت کنیم و ما را از دیار او بر آوریم و در رود یار بخاریم
 سلطان ما مولد ایشان میدوید داشت و منوجه بیلا قشود

فرمان و در جواب دی که در آن
 ایام و اوقات

سلطان در کتب توقیر زبانی و حمایت ناپید جفائی باشیاهی که زمین از حیا او زیارت
 زلال کبرفته بود و هو از لاطم امواج آن در خفا و فراق افتاده روی بملک و امان نهاد
 و چون بدو نور سید خبر داد که پسر عثمان باشکیزی جز رو سیا همچون مور و مار
 بر سر فرمان آمد و سلطان از کان دولت و امرای حضرت را طلب داشت و گفت
 پسر عثمان در ملک فرمان آمد و قطع و انشعاب او مشغول است اکنون طریق مزدی
 و مردی که ما با شفق و انشیداد خود روی بفرمان آوریم و بعد از حور و حور

الهی بقوت و شوکت خود در مظاهرت و مصافرت دیگیزی با او مقابله و معارضه
 یوندم نا اکر بهون آورد کار فنی می شد شود و نصرتی روی نماید از این دست و دست
 و دشمن و قبی و اعنایری تواند بود و نزد قرب و بعید مدد و مجسود افتد و از هر که
 خصمی قوی و دشمنی غالب مقابل و معارض او شت است و او در معرض ضطره و انحصار
 کز قنار با او بر او غر و از او انتقام کشیدن از لوم ظفر و خست نظر باشد و لا محاله
 مردم را کمان افتد که ما از معارضا و مناصبت او فایز نمائیم و بخت و بخت از و باز
 و هنر آینه از عاز و صغائر جهن نام و ناموس کانی قاطع افتد و این مدلت و مهانت
 در دین دین و دولت سبلی فاضل آید و بی الحمله شرط مزوت و لایق قوت نباشد که در جای
 چنین مجمع که شخصی باد شمس خود معارض شدن باشد و در میان خوف و خطر بنشاند و دیگر
 از عقب او در آید و او دست برد نماید و شبهه این کار عاجزان و شغل از بزرگان
 چه نبر کشته بریدن و بر افتاده دو ایندن شیوع مردان و شیده دل او را ن ناستد

شعر

تجافیت عن عرشان دیده و هدایت غنوج علیها لایات
 سلطان درین مقابله بود که ز قول آمد ز فرمان عیدار و اضطرار آغاز نهاد و با شمع
 و انشعاف در آمد و این نام نمود که بعد لیوم منبر و اجسام و اعظام مغول نشوند و شک
 بر سر ایشان نکتد و مزاج ایشان نکند و در تعرض قصیه و شورش و مجرور و مجرور
 و ز علی آن مدد و معاونت چند نکند و تقویت نماید و دست از فتنه و از ارباب مستلانیان

کوهان و کشیدن دارند و بر جلد و زلفت و سلطان از سران اینقام برخاست و بناط
 آن قصد و غایت در نوشت و متوجه بنیوان شد و بنر عثمان قلعه اشکریه و در که بقرمان
 تعلق داشت فتح کرده مراجعت نمود و چون سلطان بقصریه آمد خبر رسید که عم زاده
 قلع از سلطان سرخ دیده که با جمعی از لشکر قتل و جسد را شمعین شدن بود یعنی بلیغ نموده قلعه
 مستطاع کردند و در و خاله زان ناه الدین زاده شکر کرد و آن نواحی مستخر و مصفا
 و سلطان خلعی فاخر جهت و فرستاد و قلعه بدو تفویض فرمود و بعد از چند روز مجد
 که همه خاله زاده ناه الدین بود بر شاست آمد و شفاعت برادرش کرد و سلطان مشور
 با جماعه مقرون ساخت و از جریم برادرش کج و زور نمود و و در ضار و فرمود و چون سلطان
 بنیون مد و فرمان از دعوی بنر عثمان مناجاج ایل شد و و خطره غایله آورد
 کشت رخصت **و چون از کوهان و کشیدن دارند و بر جلد و زلفت و سلطان از سران اینقام برخاست و بناط**
آن قصد و غایت در نوشت و متوجه بنیوان شد و بنر عثمان قلعه اشکریه و در که بقرمان
تعلق داشت فتح کرده مراجعت نمود و چون سلطان بقصریه آمد خبر رسید که عم زاده
قلع از سلطان سرخ دیده که با جمعی از لشکر قتل و جسد را شمعین شدن بود یعنی بلیغ نموده قلعه
مستطاع کردند و در و خاله زان ناه الدین زاده شکر کرد و آن نواحی مستخر و مصفا
و سلطان خلعی فاخر جهت و فرستاد و قلعه بدو تفویض فرمود و بعد از چند روز مجد
که همه خاله زاده ناه الدین بود بر شاست آمد و شفاعت برادرش کرد و سلطان مشور
با جماعه مقرون ساخت و از جریم برادرش کج و زور نمود و و در ضار و فرمود و چون سلطان
بنیون مد و فرمان از دعوی بنر عثمان مناجاج ایل شد و و خطره غایله آورد
کشت رخصت
 بفرج و مزاج دماغ و فته آورد و نکرست بنر و بنار بنج غنر و عتار از خیاب
 بیرون زد و بنر بوز و بصر و وضع بصر گرفت و خلف عهد و سوگند کرد و بنیه دماغ
 و جفاه رشت زد و بنیدر بر خر و قصریه و هب و غارت اغر و ایلاد کرد و دود بن
 در هت و فلت قوی و مصون کرد و بنید و و سلطان چون بقصریه میرسد مشغول بود
 و هر که خبر رفیع و بنیه و مصروف داشت برن مش جوت اعضاء می کرد
 و زان مش جوت تعلق و بنر می نمود و شکر نسخه منوجه مایه شد و چون

بخدمت آن ولایت رسید اهل آنجا جلدی و طری کرد و و کشته بود و بنر منوجه قلعه فاران
 فایان شکت و مغافصه بر سر ایشان ساخت و شکر از جوانب جمله زدند و جنگ
 یوشند شکان قلعه چون آن صدمت دیدند بر خود بلزیدند و خوف و غیب
 عظیم در دل ایشان راه یافت و بنصر و وزاری در آمدند و امان خواستند و قلعه تسلیم
 کردند و سلطان آیالت آن بر جماعه عارفانه مقرر داشت و فرمود تا بر قلعه حاکم
 که در آن نواحی بود مسلط شدن راه حید و ج و و لوج بر ایشان مندود دارد و شکر
 در آن جرکت بر غایت و نقاب و فون اینطاع یافتند و مکتب بنیون و بنیون
 بدشت آوردند و سلطان شالم و غنم بنیون جلد و مزاج قبال چند آمدند و حاجت
 عارفانه منافذ و بنیون قلعه حاکم کرفته شاکان از عاقل و مضطر شاف
 و امین احمد آن موضع بنیون جنام داد و و مدی آنجا شکر کردن و کارای
 بجکت و مداهنت می کردند و و بصر عام و خیال با فرجام نادر و هوش و بنیون
 و شودای اصل و بنیون بنیون کزد و و بنیون جان کرد قلعه مشهور و نوکر
 مرتب گردانید بنر بنر رسته عذر و خدیع شده و و حاجت و عاقل و بنیون
 و فصول و فنا داغ از نهاد و و بنیون بنیون مدد رسته بنیون عاقل و کزد
 و بعد از جهد و نیکوای بنیون کارای بنیون بنیون بنیون شکر و بنیون
 و نادر و خاسر باز کشند و ندانند که **شعبه**
 مالا یکنون فلا یکنون بحیله بد و ما فو کانت کون

و بعد از مدتی که می شناخته بکند و جلیت آخر عا د شاهی را گرفتند و بر سر مدرسه ناختند
 و کاری نتوانستند کرد عاقبت الامر نلک اذ اکثره خاتره
 بر خوان باز گشتند و چون از استخلاص آن بقعه مایوس شدند بر سر قرا حصار
 زفتند و سعد الملک را گرفته تعذیب بسیار کردند سلطان با وجود قدرت
 بر قهریات و تفریع ایشان مصارت می کردند و اجتهال می نمود تا ناسندند که کزن
 دست از تشویش و تنگیر منالمان باز دارند و پای ایستاد در دامر اجنایط کشند
 و ایشان همچنان بر عداوت و غناوت اصرار می نمودند و ضعیان و عصیان می ورزیدند
 تا جال تجاوز رسید که تعادل و تعاقب موجب ازیاد جرات و شطارت آن مفندان می شد
 و چون وقاحت بغایت رسانیدند و مکاشحت با فراط انجامید سلطان
 نوار غضب در الهاب آمد و مرا بران و بضر هجان گرفت و عیان همت بر دفع
 شرایان معصوف داشت و زاری و روریت بر ندید کار ایشان گماشت و گفت

شعر

ای ای خیر بعضی وضع دله و بعضیها غر نشود فاعمله
 و سلطان را یکی تحصیل جید و خلال مرضیه آنت که از غرق ایام دولت الی یومنا هذا
 با هیچ فردی از افراد باد عداوت نورزید و بی سبب ضروری که مفضی شلف نفرت و خطر
 جان تواند بود و سکوت برن عقلا و شرعا ملوم و مذموم بهیچ فردی نکایتمی نرسانید
 و محبتی نه که بین جانان گفته اند

شعر

و ما انا الا کالزمان اذا حیا
 و مکارهی که از و بد شمنان رسین و غواهی که از و بحال ایشان راه یافته نه بر سبیل آیند
 و افتناج بوده که غایت آن تحصیل غرض مالی یا جاهری یا انشیفای نوعی از لذات و شهوات باشد
 بل بر طریق دفع شر و منع ضرر ایشان واقع شده که بحکم شیخ قیوم و دین مستقیم امری
 واجب و شغلی لازم است

بیت

اذا المزه اولك الهوان فاوله
 و بکرات و مزارت بعضی از دشمنان قصد های صریح کرده و غدر های شنیع انگیخته
 و صدق آن مکاشحت و مکاشحت بشواید آید و قریب و ضمیمه میهن و محقق شدن
 با وجود قدرت بر ندید و تنبیر ایشان ابقا نموده و اضمحلال و اجتهال را کار فرمودن
 و مطمح نظر آن داشته که چون در موجهی منصبتی فعال فیج و اعمال شنیع شده اند و بسا و
 شیطان و نزغات نفی مرکب امری منکر گشته بی آنکه خطی از خطرات
 رجائی در روند و کدورت آن اعضا و شجاعت از بواسط ایشان میگرداند تا از سکران
 جهل و جنون با موثر آیند و خود را در غمرات بلایندارند و سلطان را از کتاب
 فعلی الیه و شغلی و خیم نباید کرد چه چه مقصد راست که هر که خواهد که چشمی راند
 یا مکر و حی کنی رسانند بظلمت ابعدا نا و افعول غضبی بر نفس اوطاری نشود
 و کدی بر آینه خاطر او نشیند آن عرمت با مصا شوند رسانند و او را نود و پنج آید
 چه غضب و عداوت هر یک مرصیت از مراض نفسانی و عرمت از غرض صبی

بش تحقیق اول خود را از رده باشد و رنجور ساخته آنکه دیگر کسی و شاعری
ازین معنی عبارت پیدا نکند و می گوید **شعر**

ولو اذی الاعداء حق اخبرتم عن العقول المزعومة من الغضب

فتح قلعه جگر و قراحصار

و محاربت با امیر احمد و تاج الدین

و نهم از ایشان

سلطان بالشکری چون کوفه و اینوش کوفه از نیوان نهضت کرد و هفت بر قلعه
جگر که محبط شد حاطه هاله بالقم و الفلک بالبنی الا غن و سید جهان چون رواد
محمل از آن دام جنبه بود و جان از آن شکسته بیرون انداخته و برادر را قلم مقام ساخته
سلطان از این صایح خوب و مو عظیم تر غوب نبیه و ندکیز فرمود و مراتب علیه
و مناصب شینه موعود کرد و بید و انواع مکریم پادشاهانه را زین داشت اما صایح
شورین و تحت بر کشته او را از غنایم آن دولت و نبیه زن فرصت مانع و عاقبت مد
و تحت جمل چشم بصیرت او فرو بست تا بر شود و اعراض از نمود و از شرف ایشان
و استسلام شی بهق ماند و و سطحات آلات و دولت جریب مرتب فرمود و مرد از کار
و بوزن کار از آنکه روزیجا دردم نهان فرو می رفتند و کام از دهان نهان
برون می آوردند و علی الصبح که زیت صبح زین قوس لوع کرد و تیغ آفتاب از کمر
کوهان زمر مد و جواب فیه جلت پیوستند و کرد زبرج و باقی آن را نیکند و عهد می کنند

و برجهای افکندند و تحقیق می افراختند و عراش می انداختند تا به صفت از بالا دیوار فرو
آمدند و بر قلعه مسلط شدند و مفسدان و متغلبان را که با سخطها را آن معقل قطع طوق و شد
سبلی کردند و زاده و افروز و جلال زدند و بکار بکار در سلاسل و غلال بوبال
و نکال از بالا بر می کشیدند و عمل اینار و قید خوار مقید می کردند و اندیدند و بعد از
فتح از مغله و جلال آن مشکل قلعه سیر عا نیسای نفیض فرمود و با قلعه قازان قیاسی مردوخ
کردند و بر آما نیسای کاشت و ازین فتح دشمنان را خوار در دین و سغ در سینه نشست
و اولیا مرفور و اعدا مکنور و مقهور کشیدند و فتح نامها طرف منظر شد و از آن
قضیه خوف و دروغ بر بی غالب کشت و بولد عثمان ایبه بود و سبطان نسب انک مبادا که
قلعه قراحصار را که در حصان و منات تانی ندارد و بیست عثمان دمدت حاصرت آن وجه نمود
و چون آنجا رسید قلعه دید الیف نیناک و جلیس افلاک که شیطا بر زادهای شرفات آن امکان
بروز نبود و سیادت آنهان را بر من برویج آن مجال سیران نهان و برادر زین که در قلعه
نایب متاب بود شو کند داد و شرط کرد که قلعه بعبه بدهد و اگر بکسی دادند

سلطان تسلیم کند خود مدینه

بکشت و بی قلعه و مد و نشاند

و از خواص حضرت معتمدی طلب داشت

و قلعه تسلیم کرد و به و بشرف بناطور

شتاف و سبب آن بود که سینه وفات یافته بودند و قلعه منسب مانان

و لا جرم از آن رو علامات اقبال است که قلعه چنان آشوب که شاهان جنگ و محاربه بجزیه و نذیر
آن ممکن و منظور کرده بود ملوک عالم و صنادید بی آدم در آن روزی آن بوده بی چشم
جنگی و مقامات شدت نصیب شود و مقصود بی چنان مهتا و مهتا بجزیه زند که بتوفیق
شکون الشعاده و ضداد و چنان در آن رشک آن پیش در دل و خور در دین شکست
نصوصا امیر محمد که در مرض میزند و چنان او در نوحه قادی و بعد از آن وفایه بظن

داعیه چنان شد که در جنب قلعه ترخال جای محو که کد و جوی را باخا فرستند تا راه ورود
و صد و در قلعه بکیزند تا مواد ذخیره را با حال آن منقطع کردند و سرمایة اقوات بنفاد
پیوند و چون آنجا زول افتاد و اجناس کزند و مسجد جامع یافتند خراب و از قلعه ساخته
فوجی را از نوکران بر آن موضع کل ساخت و مزاجعت کردند و امیر احمد باناج الدین اتفاق کرد
بود و مرضی که فرضی باشد و دست زدی باشد و چون مسافت فیما بین نزدیک شد از تابع الدین
فاجد رسید و عرضه داشت که موافقت و مصلحت هر کس از لطف و مکار و حلا
بهر است و بدین که سلطان از سر قلعه که بیا در مورد رخیزد و از غراب و نماید امیر احمد را
تسلیم تمام جامی می شود و ماده خصوصیت منقطع می گردد و از طرفین مردم این و آن
می شوند تا مول که این القاس مبدون افتد و بدین وقت در خاطر او مرضی گردد و ناد و سیه
و بیگانگی در میان آید و عداوت و خصامت مرفیع شود سلطان از آن توقع موفق مزاج
بنفاد و جواب نداد و فرمان داد تا لشکری که بر آن شک بود ندجه شوند و کوی کرده
در مقابل ایشان و و آمد و صد تا پیش خود و گفت صلح زد و رخصت و ما هم زینبک ایم
و همه روز این منازعت در میان خوش نیست و بجز زد و ما و تشویش خلق نتیجه ندارد
و من شمشیر که با هم مصف است از قبال خود و کمال مطاوع ساخته ام و تمام قطع
و فصل این قصه در قصه صرامت و نهاده و با فضل الهی صادر که در روزی و نهاده

شعر

و در صبره فیه کرم و لا یصور لاسنک دم

وَقَضِيَّةً بِرِجْلِهِ قَارِ كَرَفَ وَنَاجَ الدِّجَ جَهْتَ نَاسِيرَ مَبَالِي عُدُو وَنَقْدِيمَ مَرَانِمَ خِدْمَتِ
وَعُودِيَّتِ نَاسِيبِ خُودِ رَايَحُضَرِ سُلْطَانِ فَرَسَادِ خُودِ مُنْعَاقِ أَوْ شَرَفِ حَضَرِ مُنْتَعِدِ
كَسَتْ وَوَضَافِ خِدْمَاتِ لَقِيْدَ مَوْظَفِ دَاشْتِ وَنُوكِرَانِ سُلْطَانِ بَرَنَاجِ الدِّجِ مَحِيْظِ
شَدْنَدِ وَأَوْجُونِ بَشَرِ خُودِ نِكَاهِ كَرْدِ خُودِ رَا دَر دَهْزِ شِيْزِ وَدَمِ شَمِشِ رَافِثِ رُوبَاهِ صِفَتِ
بَتَلَقِ وَتَدَقُّقِ تَلَكِ سَاخْتِ وَمَدَاهَنَتِ وَجَرَبِ رَايِيْغِ آغَا زِيَادِ وَكُفْتِ مَرِ از خُودِ اِضَافِ
دَادَمِ وَبِكَاهِ خُودِ اَقْرَارِ كَرْدَمِ وَبِي دَامِ كِه جَاهِلِ وَدَرْوُغِ كُومِ وَهَر جِهْ بَدَرْ مَرِ صَادِرِ
شَدْنِ اَنَسْتِ وَآيِنَتِ نِيَاهِ رُويِ وَشَرِ مَسَارِ رَايِيْغِ وَكُفْتِ مَدَنِ اَمِ اَكْرَمِي كِيْشِ عِيْزِ عَدَلِ اَنَسْتِ

شعر

وَأَكْرَمِي خُشْمِ مَحْضَرِ فَضْلِ
دُنِيَايِكَ عِظِيمِ وَأَنْتَ لِلْعَفْوِ هَالِكِ
وَأَنْ جَزِيَّتِ فَعْدَلِ وَأَنْ عَفْوَتِ فَفَضْلِ
وَأَنْ مَطْلَاقِ خَدِ دَرْكَارِ كَرْدَمِ وَكَلِيَّةِ جَدِ بَرَانْدِ وَنَقِيَّةِ نَاقِ بَرَابِ زَدِ وَكَرْجِهْ
أَيْنِ مَجْمُوعِ كِه تَعْدَادِ كَرْدِ هَمِهْ وَاقِعِ بُوْدِ وَدَرْوُغِ مَوْجُوْدِ اَمَّا جُوْنِ دَانِيْسَتِ كِه سُلْطَانِ بَرَسَاوِ
اَخْلَاقِ وَمَقَالِجِ اَفْعَالِ اَوْ اَوَاقِفِ وَمُضْلِعِ اَنَسْتِ وَنَقِيْرِ وَقُطْمِيْرِ دَرْ رُويِ اَوْ خَوَاهِدِ كُفْتِ
مُسَابِقَتِ بُوْدِ بُوْدِ وَرَا غَايَتِ كَرْمِي وَجَايِلُوسِي دَا اَعْرَافِ بُوْدِ وَبِحَقِيْقَتِ دَرْ جَمِيْعِ عَمْرِ
خُودِ هَمِيْزِيْكِ نَحْزِ رَاسْتِ كَهْتِهْ بُوْدِ اَنَكاهِ كَهْتِ مَرِ خُودِ كَنَاهِ كَارَمِ وَبِدِ كَرْدَمِ
وَمُسْتَوْجِبِ مَحْطُوْ شُجِيْطِ اَمَّا اَرَا حَا كِه عَمُوْهْ عَوِصِفِ وَشُؤْلِ صَنَائِعِ وَعَوَارِفِ وَجِيْزِ شِيْمَتِ
وَقُوْتِ شِكِيْمَتِ سُلْطَانِ تُوَانْدِ بُوْدِ وَتُوَانْدِ بُوْدِ وَتُوَانْدِ بُوْدِ وَتُوَانْدِ بُوْدِ وَتُوَانْدِ بُوْدِ وَتُوَانْدِ بُوْدِ
لَطْفِ وَكَرَمِ خُودِ كُنْدِهْ بَرِ وَفُوقِ كَارِ وَكَرْدَمِ رَا بِيْشِ دُشْتِ وَدُشْتِ نَامُوسِ مَرِ شَكْدِ

وَعَرَضِ مِنْ صَائِعِ نَكَزْدِ

بیت

مَرَجِدِ كَرْدَمِ اَنَحِ اَنْ اَيْدِز مَرِ تَوَجِهْ كُنِ اَنَحِ اَرْ تُوَانْدِ وَالتَّسْلَامِ
سُلْطَانِ كَهْتِ اَكْثَرِ اَعْمِ نَامُوشِ مِي بُوْدِ اَرْ جَايِ خُودِ جَرَكْتِ نَمِي كُنْدِي وَنَرِ رِشْنَهْ كَارِ خُودِ
رِيْكَاهِ مِي دَاشْتِ اَكُوْنِ كِه اَمْدِي وَجِيْشِ اَرْ دُشْتِ دَايِ جِهْ نَامِ وَنَامُوشِ **شعر**
اَدَلْمِ اَرْ بَرِضْمِ اَمْكَنَهْ وَلَا يَابِ مَرِ اَرْ زِيْنَهْ

فَدَعَهْ فَقَدْ سَاوَنْدِيْنِ شَيْخِيْكِ يَوْمًا وَبِيْكَوْسِيْنَهْ

جُوْنِ اَيْنِ نَحْزِ نِيْسِيْدِ بَرِ خُودِ بَلَرْزِيْدِ وَآمِيْدِ اَرْ جَايَاتِ مَقْطَعِ كَرْدَمِ وَبَايَجِيْ كِيْ خُشْنَهْ وَزِيَايِيْ
سِيْ كَشْنَهْ دَنَسْتِ بَدَعِ بَرْدَاشْتِ وَكُهْتِ جِيْ سُلْطَانِ رَافِثِ وَنَصْرَتِ نَحْشِ وَنَصْرَتِ دُولَتِ اَوْ
مَنْصُورِ وَاعْدَامِ مَكْسُورِ دَا وَغِيْرِ اَرْ وَكِيْ رَا بَرِ مَاجَا كِه وَنَاطِ مَكْرَدِ اَمْرِ كَرِ سُوْرِ دُوْكَرِ
سَارِ دَچَا كُتِ وَكَرْخَوَانِ دَا رَا دَا وَدَا دَا

بیت

اَكْرَمِيْ دَكْرِ شَرَفِ اَزَمِ زَسْتِ هَمِيْزِ اَنَسْتِ كِه رَا اَشْتَانِ شَتِ نَسْتِ
جُوْنِ نَصْرِ وَنَحْشِ بِيْزِ دَرْ جِهْ زَسَايِيْدِ وَاشْتِيْكَانِ وَاشْتِيْعَانِ اَرْ جِدِ دَرْ كَدِ رَا نِيْسِيْدِ
سُلْطَانِ رَا رَافِثِ فَعْرِيْ وَزَقِ جَايِ دَرْ فَعْرِيْ وَزَقِ وَنَاطِ وَنَاطِ بَا دِ شَاهَانَهْ دَا مَرِ كِه
شَدِ وَتَاشِيْزِ بَرِ وَبَارَتِ بَرِ طَلْعِ خُشْرَوَانَهْ ظَاهِرِ كَشْتِ وَرَا اَفْطَاسِ وَاعْلَاضِ بَرِ وَزَقِ
وَبَضَالَتِ وَبِلَافَتِ دَرَا مَدِ وَكُهْتِ جُوْنِ قَبَائِحِ اَفْعَالِ وَفَضَائِحِ اَعْمَالِ خُودِ دَانِيْقِ وَبَحْثِ
وَجَايِلَاتِ خُودِ اَعْرَافِ اَوْ رِيْ مَانِيْزِ بَرِ مَصْدِقِ **العَفْوِ الْمَقْرَاحِ اَعْنِ الْمَصْرِ عَرَبِ**
تُوَانْدِ اَرْ تُوَانْدِ مَرِ وَفَا عَمُوْهْ جَوِيْدِ شِيَاتِ تُوَكْسِيْدِيْ اَمَّا بَايِدِ كِه بَعْدِ اَيَوْمِ رَا مَالِ اَيْمَرِ كَا

اقدام نماید و در آموزی که بیرون از طور و حد تو باشد مداخلت نکند و مضمون نص این حدیث
که ترجمه الله امرای عرف قدره و لم یعد کازکی ناز آفات از حد تمیز عدا
این بیت شاعر این معنی از کلام قدیم اقتباس کرده است و گفته **بیت**

ان عادت العقب عدلها و کانت النعالها جاضق
ناج الدین چون این نصایح بلیغ و مواعظ فصیح بشنید و این وعد و وعید استماع گردد
جایز رفته بقالبش باز آمد و زبان بشاود عاب کساد و گشت **شعر**
و وعده حق اگر ادا مالم کنی صفحت و صفح نما یکی جیب

پیر دست توری خواست و گشت بزوم و بند زاد کان را بحضرت فرستم تا بدیدار همایون و شرف
بای بوسه ساز از شوالد و بوسه عادت مول در باند این بخت و روان شد و در هیچ مقام قرار نگرفت
و صوب کربخت و امیر احمد در قلعه رحمت نشسته منتظر که نایج الدین شایسته صلیف گردد
و فرمود وقت و صدق تمهید کند غافل از آن که او خود قرار بر قرار داده است و هزیمت
خج ز کرب و گفته **فاینر سیه**

باز بگفت در صحر خورش است گفت شبت خوش که مرا با خورش است
و سلطان زور دوم قوجی از عساکر بر سر امیر احمد فرستاد تا او را از آنجا از عاج گردند و رخن
و از وصال وصال و سلاج و سلب او بشارت کردند و غنیمت فراوان و موال سیه پایات بد
مد و ریات ظفر شعاع فیروز و کامکار بنواخت زور کرد و جشن عید رمضان مبارک
آنجا ساختند و سلطان روز چند بناویش کسانت عمارت عمارت جوادیت روزگار از صحنه

خاطر فروشت و این نعمات و ناز صمیم دماغ از شوالد افک رخسار خست کاهی سیه دید
بشراب از غوائی روشن می داشت و کاهی نویذای دل بوال شای کله جهنم منور می ساخت

شعر

کونه لونه فحش و فلولو لاه غیر ممکنه
عرض قائم بجومه از قاطعه مقعد یقم
فصولی کانی بر قند کانی بر ج لوجود بر بدم

و در آن یام خبر شنید که بین احمد و نایج الدین در سونینا الغم جو ساخته ندیری می کنند
سلطان چون جمع ایشان را در جناحی شکرقت و می دانست که جمع مکسر غیر سالم است

یافته استنبال کردند و بخدمت لایقه و عیودیات شایسته قیام نمودند و برقرار شایسته گشتند
و سایر اناوات و مقررات تقدیم کردند و برانهم اطاعت و انضام مبادرت نمودند
و سلطان در مراعی آن مصیف و منارج آن مروج روزی چند برنیم تن اقامت فرمود و در
مراعی آن مزایع نزع و تعزج می کرد **۱۰** تا از بنیوان معتدی رسید و تقریر کرد که اهالی
شهر عاصی شدن راه خانفت پیش گرفتند و از منیع مطاوعت و متابعت عدول نمودند
و جنید زاد نبوت کرده مترصد اند که چون او بدیشان ملحق گردد با اتفاق یکدیگر کینسر
علایت زبامارت نصب کنند و شهر و ولایت فرو گیرند **۱۱** سلطان نیز عبد الله چلبی طلب
فرمود و جهت احضار مفیدان بنیوان فرستاد و بهمارت فتنه برضو که جهت دفع فساد
لشکر از زبان و جماعت قلب از سلطان شدی بنید و کفهی شوق بود مشغول که مشار
الیه رسید و مدبر شهر را که سر بهناد و فساد برآوردن بودند و بای از دایره انقیاد بیرون
برآوردن حاضر گردانیدند و بمقتدای ایشان امین حاج می بود که خیا خیا علی است **۱۲**
و انصافان بایزید نام سفیدی فتنه نکر که همون پیش از آمدن در کدی و بعیت و بیعت
پیش ایشان تقریب جنین و از قدیر لایام زورده بیعت و برآوردن تربیت و عاقبت سلطان
و با ولا دهر تخی و وثاقت داشت و از خیانت برخواجه از سنه اخراج مد نامی که در عهد
کودکی مهر موت و بدست فصاحت زده شده بودند **۱۳** و چشم شرم و از بیم بحال
و قاجت با سنه قیاد با بدست هر کس زده بود و چهار بای صفت در زیر یون
فان خیم بعد از بحال خمر و زمر زامدی و با فتنه و فخر و عجبهای برکنند

داشت و در آخرات مشهور بنیوان علی کرم الله وجهه زفته بود و خرقه پوشیدن و بعد از آن
بزهده تقلیدی و صلاح مجازی استنبال نموده و در یک کس از بنیوان امین نامی که پیش از آن بعلت خیانت
او از شهر نفی کرده بودند و از میان جمهور زان و بعد از مدتی بوانصت و استیضه
با کدخدای شهر داشت سلطان مرحت و مود و رخصت داده تا او را در شهر مدخل دادند
و جهت وادار و زارویه تقریر و تمیز فرمود **۱۴** و در یک کس شخصی از معارف اشافقه نصاری
با ایشان متفق شدند و قرار بر آن داده بودند که جنید را باور کن در کینه برک که در ظاهر
شهر واقع است در کینر نستانند و جماعت مفیدان بدرون توفیق جمع شوند و او را در شهر
آورند و پیشتر علایت با ایشان شرط کرده که هر کس که از معین سازد **۱۵** و هر یک از راه
و منعی مخصوص و منعین کردند **۱۶** از جمله بنیوان و کدخدای شهر جهت امین حاج خیا
مقتدر گردانیدن بود **۱۷** و موضع واقعات مرا و ارکان دولت از هر یکی از این
نام زد کرده و بریز جمله متفق که بودند **۱۸** سلطان شخصی را همون از امین حاج
پیشتر جنید زده بودی و اعلام و انضام جالالت کردی و تقیر و فضیله از فتنه با انصاف
در میان بناده طلب داشت حاضر شدند **۱۹** و علی روت الا شهاد غده که انکس بودند
بخصوص ایشان مستروح و مفصل بیان کردند و جهت صبی و مکیدت باطن آن مفلکات
عاجیه موجهه اشکارا ساخت و با هر یک گفت در فلان زمان و فلان مکان نای
جنین زدی و فکرجان کردی مجموع بعد و فقیر او را کردند **۲۰** تا در فرج و
انجلی چند در میان آمد و جرم و جنایت یکدیگر خوانده می کردند یکی می گفت با منی بود

سلطان پیش از آن که آفتاب نیغ از کمز کوهار بر کشد و سپر زرین از افق مشرق
 بناید فرصت غنیمت شناخت و برق و انهرش و ناخست تاب جمله نیارود و بامعدود و جند
 بهزیت رفت و بار و بار کاه و خیمه و خمر کاه بر جای رها کرد و لشکر منصور
 در خیام و انعام و مرکب و جناب او فادند و غنیمت و افران نقد و جنس و صامت و باطوق
 بدست آوردند و جندان مواشی فراهم آمد که از کثرت و وفات آن کوف و هامون
 مختوش بود و کزد از بسط غنای بقعه خضر از رسیدن و سلطان با فتنی کامل
 و نصرتی شامل بر مع دولت و مرتع سعادت باز آمد و صیت آن سیم جیب در اطراف

شعر

فاجئت زمان وقد تجلی بهد العیون لقبال صدرة
 وکان الدهر یعد رقبا هذا فجاء وفان واخلع غدره
 فقل للبطل و فقه نصاب و قال للاق اشرق فیه بدره

و چون فصل زمستان در آمد زای سلطان بز آن قرار گرفت که جمعی چرامان که از
 جوابت بخند پیوسته اند و او بپاوش ایشان خراسی منالان می کنند و بسبب
 صعوبت مضایق و معارف در فصول دیگر تعزیر و تقریر ایشان منعذر و منعینند
 کون که مضایق است و ایشان بعلت تراکم توجع و شدت سرما از رؤیای جیب
 و ظهور فلل و زلال در مطاوی اودی و مهاوی نفوس نزول کرد اند و در مساکین
 سهل مأخذ غافل و بی شعور نشسته گریه سریشان نازد ماده مدد و قوت ایشان از خند

منقطع کرد و هم ایشان بحال خود رسیدن باشد و ضعفی مضطر و وهنی منجم بحال
 جند راه یافته و انگاه قلع و قمع و انسان کزدند و ندید و تسخیر قلعه بهولت
 نیت پذیرد و نظر بر صورت توجه نمود و لشکر شاخه ناکاه بر سرشان ناخست
 و انفاقا در آن زمستان بر فی عظیم یاریک بود جنانک تو شیا لان ایشان را یک یک
 از خانه بیرون می خواندند و دستگیری می کردند و قلعه که در آن جدود بخند تعلق
 داشت فتح کردند و جیسر نامی را که با جند اتفاق و اتحاد تمام داشت و بزرگ از اجسام
 بود در آن کشید نقید گردانیدند و آن مزایع و مزایع با شایر و لایات مضاف و منض
 کشت و بخواهن دیوان اعلی در آمد و بعلت رخا ده خلل و نیکسار فاجش بحال
 جند راه یافت و عاجز و مضطر فرو ماند و دم در پونت و سر در کریان کشید و سلطان
 با هیچ مقصود و حصول مطلوب تصویر نمیداد و باینست بعد دفع قلعه از غراده و منجیوت
 و غیره اشتغال نمود و بید پذیرک از جند برداشت و او چون مال جال خود نامن
 نمود و وحامت عاقبت و زداوت خاستن آن بعین الیقین مشاهده کرد و دانست که بایل
 دمان هلو زدن و با شیریان پنجه از مودن از صوب صوب و سمت شداد و شاد بیرون
 عنان تهور و خجریاز کشید و باد کبر و غرور و ز سر بیرون کرد و پیش سلطان رسول
 فرستاد و شفا بکشت و مشو سلطان در میان انداخت و اخیری عیسی را که در جسد داشت
 شفیع زکات و عذیر خطیبات خود ساخت سلطان گفت مادام که عیسی در قید و بند
 مرجحت و عیاطقت که در یاق و آرزای خواهد رفت از کد و خواهد و سبب و خواهد

بر حقیقه زبانی من نهاد و خطیر بر منشور حیات من کشند و بی عهدهی که قایم مقام
من شد در میان شما تعیین کنم و مدبری جهت مناصر امور و مصالح جمهور مقتدر
سازم تا بعد از وفات من مباشر منصب امارت شد در صلاح حال و مال شما بیاید
و من اینم زیانت و حراست اشتغال نماید تا بسبب مخالفت و منازعت فرزندان
فته و آشوب قایم نشود و انقلاب و اختلاف حال شما را نیابد و حفظ و حلال
باوضای منظر قوت گردد و همگان در تصمیم آن رای منون منت و مژغون
رحمت و عاطفت او کشند و امارت بر شما را منقذ شد و معارف
و مشایخ و شیعیان کردند و شوکت خود کردند و حاجی امیر عهد بست و شرط کردند
بر تقدیر زوال مرض و خصوصاً صحت شیخ این عهد کردند و حکومت بر شما را باک
منافه دارد و و منزوی شد دست از مملکت بر مارت کوتاه کردند و جاعل
و عبادت حق تعالی اشتغال نماید و بر من جمله از طرف عهد بستند و قرار کردند
و بعد از زوری چند بازی تعبیه و در تبعیضی کرامت کرد و معروض مرض روی
باخصایر نهاد و حال مزاج بقوم پیوست و چون قوا و جوار قرار صل از آمد و وجود
از ضعف اعتدال بقوت اعتدال رسید بحکم **ذهب الخوف سلف**
الرجاء و **الحسب** حاجی امیر ابوعیث
رعامت در باطن اختلاف یافت و دوی حکومت در ضیعت متحد گشت و خواست که
بتر از ربه ایالت مخلص سازد و از منصب زیانت معزول گردند و سر دغفوا بجای

و در وقت شباب بود و مباشرت امور امارت را لا یتوان شایسته و بصیرت کمال است
مزین و آراسته و در منافع و مناقب شیخ و قلم یکسانه و فرزانگی که پذیرضا و رعیت
در حال اختیار و اقتدار و اول عهد و نایب مناب خود ساخته بود و زمام قبض و قبضه امور
قبضه ندید و تصرف او باز داده و عهد و میثاق موصد و مؤند ساخته و بنویسند
این اسباب قوه و قیاد و اکابر و مایا بعضی بحجت عهد و شوکت و بعضی بعزت رجحان
سلیمان بک در اشتغال و اشتیاق اشتغال امارت برید و طول مکث و قدم عهد او
بنسبها را بک و راغب بودند و او را غایت بعد غور و علو وقت بمرکز و خون نزد داد
و بصفار و احقار راضی نشد و بر قول و شرط و عهد و شوکتی که منعقد شد ثابت
و استواری بود تا اختلاف کلمه در میان آمد و قضیه خصوصیت و نزاع انجامید
و کار بدان رسید که حاجی امیر پیش مرای اطراف ثواب و رشاد و از ایشان شد
و اینجاست خوارت و یا اینر مقابل و مقابله پیوست و با و بحکم جو و رانی بر هم بران
منوال با و مدافعت و مدافعت می نمود و بدین سبب در میان افارب و عیال بر ایشان
قاد و بنویسند نوع مو و تبعیض رفواری در کار ایشان پیدا شد و خصما و غرما
ر همز طوف دست تطاول بدان ولایت دراز کردند و در انجمله ناسخ الذین که
دشمن قدیران خاندان و مدعی و عنبریم آن دودمان بود و هموار مترصد آنکه واقعه
فقد و جاذبه روی نماید تا فرصت دریافت حال مداخلت یابد و کوا منعد و توضع
بظهور زشاد و جور اختلاف کلمه در میان ایشان مشامان کرد و منافست و جاد است

اَحْيَا نَمُوذُ كَفْتُ

شعر

بَادِرُ لِفَرْصَتِكَ الزَّمَانُ وَلَا تَلَبَّثُ فَإِنَّ الْفَوْتَ فِي اللَّبَاسِ
وَلَشَكْرًا خَتَّ وَدُونِ بَرِّكَ اِيْثَانُ نَاخَتْ وَظَفَرِيَا فُتَّ نَابَارِ دِي كَز
مِشْنَعِدِ وَنَزَبَتْ شُدُو عَزِيْزَتِ مُصَنَّمِ كَرْدَانِيْدُ سُلَيْمَانُ بَكَ دَرْدَفِعِ اَنْ عَادِيَه وَنَمِيعِ اَنْ
عَالِيَه اَلْحَا بَدُو لَتِ سُلْطَانُ نَمُوذُ وَنَزِيَا قِ اَنْ سَمِ وَنَمِيعِ اَنْ غَمَرِ اَرْ دَا لَتَفَا يْ اَهْتَا مَر
وَ اَعْنَا يْ وَطَلِيْدُ وَرَسُلُ وَرَسَا يْ اَمْرَادِي كَرْدَانِيْدُ سُلْطَانُ مَأْمُوْلُ اَوْ اَلْحَا وَوَلْجَا
مَقْرُوْنُ دَا شَتِ وَشِيْرُ اَلْاَسْلَامِ قُطْبُ اَلْحَقِيْقِيْنَ عَلَا اَلْمِلَّةِ وَالدِّيْنِ شَيْخُ يَارِ عَلِيْ رَا
بَا مَعْمُوْدِيْ اَزْ نَوَابِ اِيْشَانُ اَحْ نَدِيْرُ فَرْشَادِيْ وَكُفْتُ اِسْتِمَاعِ اَفَادِ كِيْ هِيْجِ عَلِيْ وَشِيْ
بَرُو لَتِ سُلَيْمَانُ هُجُوْمُ كَزِيْ وَجَدِيْ بَارِ لَشْكُرِ رَسُوْلُ وَكَشِيْدِيْ وَطَمِيْعِ دَرْمُوْدِيْ
مُوْرُوْتِ وَخَانْدَانِ قَدِيْمِ اِيْشَانُ كَزِيْ وَرَزْمِ مُعَا دَاتِ وَنَاوَاتِ اِيْشَانُ كَزِيْ وَرِيْضِ
حَقُوْقِ حِرَا وَفَرْبِ دِيْ اَرْ دَرُ لُوشْتِيْ وَ اِيْزِ جَرَكْتِ نَعَا يْتِ دَمِيْمِ وَشِيْعِ نَمُوذُ وَ اَرْ جِيْنِ سَرِيْ
وَصَفَا يْ صُوِيْتِ نُوْغَرِيْبِ وَ عَجِيْبِ اَفَادِ

شعر

اَدَا نَتِ لَمُ نَصِيْبُ اَلْاَلِ وَجَدِيْ عَلَا طَرَفِ اِيْجَرَانِ اَنْ كَا نَقَطُ
وَرِيْكَ جَدِ سَيْفِ مَنْ رَضِيْهِ دَا لَمُ يَكُنْ عِزُّ شَفَرِ السَّيْفِ مَرَحُ
وَ كَزِيْمِيْنَ وَوِيْدَرُ مَنَاقِبِيْ اَفْتِ دِيَا مَنَاقِبِيْ وَفَعِ شُدُو طَرِيْقِ مَرُوْتِ وَشَرِ خُوْرَتِ
وَفُوْتِ اَنْ بُوْدِيْ كِيْ نَسَا جِيْتِ وَصَا يَحْتِ دَرْمِيَا نِيْ وَوَصُوْفِ اَلْطَارِفِ وَفُوْتِ
بَدَا يْعِ رَفْعِ غُبَارِ وَدَفْعِ نَقَارِ اِيْشَانُ كِيْ وَدَرُ صُلَاحِ ذَاتِ لِيْزِ وَنَا يَفِ جَانِيْنِ عَا يْتِ

جَهْدِ وَنَهَا يْتِ سَمِيْ مِيْدُوْلُ دَا زِيْ وَجَحَا لِيْ كِيْ اِيْلُ شَتِ اَزْمِيَا نِ بَرُو دَا رِيْ نَهْ اَنْ لَكِ جَزُوْعِيْلَتِ
فَتْنَهْ وَفَتَا دُ شُو يْ وَغَرِيْبِ اَلثِيْبِ يَزُوْنِ اَلِيْهِ وَخَوَا هِيْ كِيْ يَغِيْبُ وَتَسْلُطُ مَلِكِ مَوْرُوْتِ وَرِطْنِ
مَالُوْفِ اِيْشَانُ فَرُوْ كَزِيْ وَقَصِيْدِ مَالِ وَ اَهْلِ وَ عِيَالِ اِيْشَانُ رُوَا دَا رِيْ وَنِيْ لِحْمَهْ شَطِ
اِنْصَا فِ اَنْ تَكِ كِيْ چُوْزِ حَيْرَتِ اِيْشَانِ شَرَا زْدَا يْ وَبِيْجَا يْ اَصْلَاحِ اِفْسَادِ كِيْ وَبُوْكَ لِيْ
خُوْدُ قَا نَعِ شَتِ مَزَا حِ وَ مَعَا رِضِ اِيْشَانُ نَوِيْ وَدَنْتِ اَرْ جِيْلُ وَجَدَالِ كُوْنَا هِ كِيْ وَرِيْ
مَنُوَالِ نُوْ كُنْدِيْ اَدِ كِيْ وَ اَكْزَرُ خِلَافِ رِيْ زُو يْ وَ قَدِيْمِ اَرْ دَا يْ اِنْصَا فِ وَ مَرُوْتِ
مَامَدُوْ وَ مَعَا وَ نَتِ وَخَوَا هِيْمِ كَرْدَنِ وَ مَظَا هِرْتِ وَ مَعَا مَدِنِ اَوْ وَ جِيْبِ دَا نِيْسَتِ وَ بَعْدَا نِ
اَكْزَرُ مَكْرُوْمِيْ نُوْرُ شَدَا يَحْ دُوْ زِيْ زُو يْ نَابِيْدِ اِيْدِ كِيْ اَنْ اِيْنِجَهْ ظَلَمِ وَ بَعْدِيْ جُوْدِ شَا يْتِ
نَهْ جِيْفِ وَ مِيَا وَ اَرْ تَهَنَكِ وَ نُوْرِ خُوْدِ اِيْشَانِ اَرْ دَرُ كِيْ جِفَا طِ وَ ذِمَامِ مَ ا

شعر

مَنْ جِيْتِ وَجَهْلُكَ لَا تَهْنِكِ عَلَا يَلِهْ فَكَا نِيْزِ اَلْوَجْهِ صَوَا ن
وَرَا فُوْ اَلرَّقِيْ وَفِيْ اَلْمَوْرُ فُوْ يَدِيْ رَفُوْ وَ دِيْمَدِيْ ن
وَلَا يَغِيْرُكَ حُظُّ جَوْ حُزْنُ وَ اَلْمَوْرُ وَ رَفُوْ اَلْمَوْرُ بِيَا ن

شِيْخِ دِيْ اِيْشَانِ لَتِ زُو نَهْ شَدِيْ وَ اَحْرِيْ مَرُصَتِ وَ دَرْمُوْدِيْ زُو يْ رِطْنِ
زَلِ اَبِ سِيُوْ شَرِيْ تِ مِيْ كَزِيْ كِيْ تَحْصِرِ مَدُوْ اِيْزِ عِيْدِ خُوْ كُفْتُ وَ اَهْلِ لُوشْتِ
يَحْضُرَتِ سُلْطَانِ شَدَفْتِ وَ نَقَرِ رُكْزِ كِيْ خِيْرِ سِيْدِ كِيْ اَحْ دِيْنِ كَزِيْ كِيْ
سِيْنِ اَبِ رَفْنَهْ اَنْ تَكِ وَ اَحْرِيْ عِظِيْمِ دَرْمِيَا نِ وَ اَشَدِ وَ سُلَيْمَانِ اَنْ تَكِ وَ دَرْمُوْدِيْ
بِيْجِيْكَ بَصَرِ شَمِشِيْرِ دَمَا زِ اَرْ دَرُ لُوشْتِ اَوْ بَرُوْ زْدُوْ اَوْ اِيَا نَصِيْدِ خُوَارِ اَلْبُوَارِ فَرْشَادِ

زوان شد و بعد از انقطاع آن وضو ساخت و از جریان خون در خاطر خطیر حضور کرد
که ملک غانی بامان زبان حال می گوید که جهت فتح این ملک خون ما ریخته شد تو نیز باما
موافقت کردی و بعد از تقدیم شکروستیاش باری تعالی سوار شد و بی مقامات
و مازست چری و ضریه بیکساز در چون تخیل و قبضه تحصیل مدو فیج نامها باضاف
نوشند و مبدیان دوانیدند و در حذاوند کاز قطب العارفین سلطان الحقیقین
مولانا جلال الحقیقه و الطریقه و الدین قدس الله سره العزیز یوفرناید و علیهم السلام
نذر آن بود که سلطان را داعیه دفع قلیح ارسلان بدید مدد در خیز و جوی را شکار
مولانا همه مختصر شریف آوردند سلطان جوهر دست گرفت و نیت آن بر عیت فایز
بکشود و اول بیت از صفحه می نویسد که **شعر**
مرجه آخنز و کد شیرین کند جور درخت نیز که جمله نیز کند
و جوی تمام آن غزل مناسب قصد و نیت افتاد و چون فایز بر جنب حال بر مد و انشام
محصول بیوست به سلطان نذر کند و در نیت گرفت که در شهر و ولایت که جو تعالی
بدوار زاینه دارد و در رنجت حکم و از دین نام خداوند کاز قدس سره انجادهی
از ابواب بن کشاید و جراحی مرتب سازد و نماهی زون کند و بعد از آن یک از افاریب
سلیمان بک بر سالت حضرت سلطان آمد و صورت کتب نایب الدین و اخلاص و اخضا
سلیمان بک مفضل عرضه داشت و معتمدی که در صحبت شیخ پیش از آن رفتن بود و در
پیش ایشان فاد با خود و در وجوهی که می عرضه داشت و سلطان مقدم و بر کرمی داشت

و عن عزیت بر صوب قلعه شکفتی که در خیز نایب الدین بود معصوف کردانید
و جور آنجا رسید اهل قلعه در آن وقت و هله امتناع نمودند و چون دانستند که شیخ ایشان نیجه
ندارد و همه کس قار خواهند شد قلعه تسلیم کردند و سلطان در قلعه رفت و شب
آنجا استراحت نمود و بامداد قلعه را با دحار و نقاش و قرا و زعی و مایضاف و نیش
الیه سلیمان بک انقطاع فرمود و بر سره سیورغان بدوز زاینه داشت و نیکساز معاود
نمود و از پیش نایب الدین محمود جوی معتمدان رسیدند و بعد از تهید و عید اعیندار
منتقل گشتند که مال و لشکر بر سر شدند و سر خط طاعت و انقیاد نهاده پای ارجمند
چشم و فرمان بیرون شدند و و مز و نو هر جهان مضاعف از هر جده افتاد شد
و مشایعت واجب دارند و شقاق و نفاق نورزند و انفس را بخوبید سلطان خطیر نایب
ایشان در زمان بد ز نفاق و ابقا قدم از هوا داری و خدمت کار می زدند و غبطه
این حضرت مرعیه داشتند و مرحمت فرمود و ولایت ایشان را با توابع و مضافات
و منویات بر ایشان مسلو داشت و در آن جمله حکم لازم الان فی حد فرمودند
و با سلیمان بک قرار داد که منبر ضریحان نشود و ایشان نیز در ولایت او مداخل نسازند
و هر یک بجهات و مواضع موزوت خود اکتفا نمایند و در آن و از خلیج الدین
که در قیلو جبار از کاشک سلطان بود خبر رسید که امیر مظهر تر از عباد دیدار
و وایا که که بنیب هجومه میز نورز که و مناسکین خود مترغ شای بودند
و در جده و از رنجان جمیع کشته لشکری فراهمه و در مخرج سیوا شایست سلطان که

از نشید مشتم شد و بنیاد آنک قاصد دوایند ناک کزی که دارد ملحق شود و جوایز
 نزول کرد امیر مظهر تر بنو اخی ولایت رسید سلطان معتمدی را از خواص پیش او
 فرستاد و از سبب حرکت و توجه بدین طرف استنفا از نمود و مطیع نظر استعلام کتبت لشکر
 و کیفیت ضعیف و قوت او بود امیر مظهر تر در جواب کتبت عجب بود که از توجه
 نیکو از و حرکت بدین صوب مازا اعلام نداد تا وظیفه مضاهرت و معاونت بنقدم
 می رسانیدیم و شرط اتفاق و اتحاد قیام می نمودیم و نایب را با دای این رسالت محبوب
 معتمد سلطان حضرت روانه کرد آید سلطان نایب او را بمقارعت انداز کرد
 و شرط قد اعذر من اندر بجای آورد و خیمه از شهر نیز آورد و روز دوم که برین عظیم
 و سرمای البر بود تعبیه و تهیه لشکر کرده منوجه شد و از امیر مظهر تر منگونی
 رسید مشتمل بر مقدمانی چند و نتیجه و آنک بولایت خود مراجعت نمود سلطان شوری
 چند فرستاد و تحقیق کرد خبر دادند که شکست کرده بولایت خود رفت دور و ز راه
 متعاقب و براند و بدیشان رسید و برفت و طوفان صعب واقع شد و بنیوسا معود
 نمود آن زمان معاشرت و معاشرت مشغول شد و بر آغای غولای رجیو رعول
 نوش می کردند و وفادارانه و شهادت دوت را مغنم می شمرند و بایست که
 مؤثر کرام و انفس مزام است اوقات شرم بر دومی گفت

شعر

خط الزمان اذا غاصت اوجج و شئت اضموم و مدمه و الفجج
 عدد و اضموم مجرب و سمع صیحه الصبح قد خرج

ودع الزمان فكم ليبي عاف قد دام صلاح الزمان و ما صلح
 عهد كيش من طاش و سلطان
 در تسليم و لا طيه و شكيشان
 و سبب عداوت میان سلطان و امیر شام

جز فصلی ندارد در مد و تحت در زیر آفتاب در ایوان حمل بر افروختند و شمع شکوفه
 در بناطین این بر افروختند و قوزع برف و سرما از شوارع کوف و صحرای نفع کش
 و زمانه بزبان چال می گفت

شعر

هذا الزرع و ههنا افواه طابت ليليه و طاب نهان
 دريه از هان فضیه شجان ذمیه اسهان
 و زنت عجم تصور کانه نرب القیان ترنت افان

سلطان را بر غنیمت از زحمان و بقاء از امیر مظهر تر قسم یافت و در تب عدد و کبر
 عدد و مدد بنیویست و از نایب ملصیه منطاش الحی رسید مبنی بر این
 مخالفت و مصادقت و تمهید قواعد مصافات و موالات و کجی و یک
 او برین اتفاق و اینلاف آن بود که چون سلطان رفیق و صفت منشیان یافت
 و لاد و احفاد ملک ناصر را تبع کرد و باطنی حرم و احوال اینان مشغول شد
 و ایشان را از شعار ملک و سلطنت خلع کرد و برین دولت متمکن گشت
 و و حرکتی بود مملوک که بنیویست و بنیویست و بنیویست و بنیویست

وَكُنْ أَمْرًا وَجَنَادًا مِمَّا لَكَ مِصْرُ وَشَامُ أَرْغَبُ دَشْتُ بُوْدُنْدَكِه ايشان را ترکه خوانند و بر قوت
 بعلت زول رنبت و جهالت نب از صنادید اترك مستشعر و متوجه شد و بفرق جمع
 و تبدیل مثل ایشان و تعظیم شان و انتظام حال طویرت چو کراغیت اهتمام و اعتنا مبذول
 داشت و بعضی را از امرای بزرگ بحرمی اندک و جنای مختصر بقتل آورد و بعضی را مجبور
 و مقبوض کردید و بایه زامفلوک و معز و ناخت و بدین سبب امرای ترک
 زو غایت و متوجه گشتند و عداوت او در زمانه و نزد ایشان منجم شد و منطاش
 یکی از مشاهیر آن جا میز بود و بجهت تشبه و انتساب بر قوت و خلاص از دلب عقارب
 شر و نواب ضر و بر قیت و غلامی باز رکابی قرار کرده بود و خود را بر قوت و فرخند و مع ذلک
 این تر و زو و فعال فایز می داد و و اندیز و لجنیاک نافع می آمد و و هوان از بشار و بابر او
 مرعوب و مرعوب می بود و یقین می داشت که بعد از فراغ خاطر از قضیه امیر قور و امن از
 جاده اول که کز دمشق را بر سر او خواهد فرستاد و در آینه هلاک و انشیکال او
 جد بلیغ خواهد نمود و بدین علت با سلطان اخلاط و اتفاقا آغاز نهاد و علاقه مجتهد
 می کرد می ساخت و سلیله دوستی و ارادت می جنبانید و نادر سلیخ طوفان جوارش
 و همچنان عواصف نواز و کوارش او را که فی مینع و نسی شیدید باشد و عهد بست
 و شرط کرد که چون عساکر مصر و شام بقصد او برخیزند ملطیه سلطان تسلیم کند
 و از میان رنجینه نظر بدین غرض سلطان با او آمین می نمود و توجه از رنجان در توقف
 انداخت نادولت منطاش که عقل کل و نفیر ناطقه او بود بر نالت بحضرت سلطان

آمد و او اصرار ثفا و شاد مود که ساخت و از هر نوع و سالی شیناک و از تباطد زمینان انداخت
 و گفت جمه و امرای شام با ما اتفاق دارند و یک یک از بر قوت و اعراض می کنند و ما
 می بیندند و عامنه اجاد از اطراف ذوي بمانند اند و کثرت و وفرت تمام در لشکر ما
 ظاهر گشت و درین ابواب انشیکای تمام نمود سلطان زارعت در ملطیه صادق
 شد و با شامیان سابقا مکاشحه در میان داشت و لا بسبب و لا دلفا در که بعضی از ایشان
 کرجحه بحضرت سلطان ملتقی شدن بودند و بعد از اهتمام او انصیام ساخته و امرای
 شام بارها ایشان را التماس کرده و جمیت و رجیت سلطان رخصت ندان که جمیع
 که از کمند غوای اعدا حمله بودند و خود را در رفرت عنایت او بسته و حضرت رفیع
 و فای مزین او را بجزر حصیر و سد میدادند بدست دشمن سپارد و شرط مر و ت بود
 و حسن ظن آن صایع گذارد

شعر

جو حلقه برد بر قیاب و که نیست مید که چار بالش ز زیر نیافت همو کین
 و پسند نهاد در خیال بت که فصل الخطاب و فوج کتب تاقیه بود مدتها
 در قلعه خربرت و نواحی آن مشکوب و مقبوض اند و بفرقت شام و حدود آن نمی توانست
 رفت معا و نت تقویت سلطان قوت و استظور یافت و از مهانت خوف و زوع
 بعز ممکن و تمیز رسید و جان شد که در میان اجاد شام می رفت و ایشان بعلت
 نیت یکه ایشان در حیاطت مملکت سلطان بود متعز و نمی توانستند شد و بجا
 مفندت نداشتند و خلیل بت که رکار بت بود حضرت سلطان می مد و پسند

و انعامات بخطوط می شد و مجموع ایشان نیز دولت سلطان بآل کد شام یکایک
می زدند و از مکاپد ایشان این می بودند و دیگر آنکه ناجر می مال چند از علی یک
بر شام بضاعت بشام برده بود و جو خیر وفات او شنید متقاعد شد و در شام مقیم
گشت و سلطان با خبر داد انقضای فرستاد و سعی بسیار نمود تا آن مال کرده بورشته
علیک رساند **آن** مناعی میبخت نیامد و متغلبه شام رضا و حضرت دادند که آن جوت
بسیج فرستد و بطل و مدافعت توفیق و تهیل می دادند و ناجی در تسلیم نمی کردند
و آن بضاعت نمی فرستادند **نامدنی** بران برآمد و باز رکابی از تجار بر قوت
بنیوان آمد سلطان بفرمود تا آن وجه از مال او استیفا کردند و بورشته علی یک رساندند
و ناجی پیش بر قوت رفت و تظلم نمود و شکایت کرد **و یونس** دوائی که بهشت لاد
مضر بود و جهت مدافعت امیر تور بد مشوامان در آن باب مکتوبی بحضرت سلطان
نوشت و چنانکه عادت مالیک باشد در ضمن آن ردالت خود باز نمود و بر جوف
و خنایت خود کواهی داده **سلطان** مثال داد و فرخوار از جوی شافی نوشتند
و یک فصل رفصول آن نیز بود که شفاعت و ندالتی که شما بظهور می یابید و اساءت
ادبیه که صادر می کردند از قیاحت و وقاحت آن تجار است که در خلوات مبای
و مخالطت با شما با فراط می کنند **و ملاعب** و مدافعت از چندی گذرانند تا از عهد
کودکی باز فضا یح انوش و خنوت در طبایع شما مرکوز می کردند **و مواد**
مردی و مرد می رفت آدمی آید و افعال فاجح و اقوال موحش اقدام می کند و هذر و هذیان

ایرام می نماید چنانکه شاعر گفت **بدست**
مژگانیک غصه طبعی که شرح الطیب می فریاد
و امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه بدین معنی اشارت می فرماید که **مژگانیک**
فی عجان قله خیا و وید و لسان و این عداوت هم اضافه از عداوت شد و دیگر
آنک سلطان کهنه بوشی بجهت تحسین اخبار امیر تور و تحسین اوضاع و احوال او فرستاد
بود و نفی تهمت را مکتوبی با امیر تور نوشته و او آن مکتوب را خواند و جوابی نوشته
و در مراجعت امیر مطهر تر آن درویش را گرفته و جواب مکتوب شده و نشانها فرستاد
و نوشته که فلانی طرف امیر تور دارد و با او دوستی می ورزد **و این مکتوب** برین
دعوی حجتی قاطع است **و طایفه** کبری آنک روزی سلطان در شای شکار رانی که
می رفت بر وجه مطایفه و مفاخره فرموده بود که بعد از این بخصت خواهم داد که غلام
حرکت از روم بشام برند و جرقه از لطیفه داغ افعال برج کرا ایشان نهاد بود و طایفه
این کلمه دود سودا از دماغ ایشان بر آوردن و ناخست و غارتی که پیش از آن با ترا کمنه
شام رفته بودند **جرق** آتش از عداوت و مقدحجه لب این ضراوت شدن نیز نطقه برین
قضا یا مضادقت و موافقت منطاش مطایفه مزاج سلطان می آمد **و بوختان** او مقبول
و موثر می افتاد **و همون** مکتوبات و رسالت در میان منداول بود **و دروزی**
دوائی آمد و گفت ملطیه تسلیم می کنیم معتمدی تعیین فرماید تا شاهد در تصرف
شیرد سلطان یکی را از خواص جفا با جمعی دیگران روانه کردند و خود متعبد

زوان شد و چون بحد ملطیه رسید امانی و متوطنان را از آن استقبال کردند و بر سر خود دست
 و موجب تعینیت قیام نمودند و در آن اثنا قاصد رسید و گفت منطاش خلاف عهد
 کرد و جمعی را که زفته بودند گرفته بچوشر و مقتد ساخت سلطان چو حال چنان
 دید دولتی را ما خود کردانید و باز گشت و چون بنواحی ملطیه رسید از ملطیه ایلی
 آمد و آسپ چند بادیکر نفاذ و در غایت پیش کش آورد و نوکران سلطان در عقب
 ایشان رسیدند و از منطاش شکرها گشتند و در باب ملطیه و اخلاف کلمه عذری
 چند تکریم کردند سلطان دولتی را از شریف پوشانید زوانه کردانید و گفت آغاز
 و حجت و نجابت از شما بود و اگر غرض آن بود که مرگ بشهر و ولایت خود فایز
 و ساکن بود و حجت و مودت و دریم نیز نقبل تسلیم ملطیه و دعوت ما را معنی چه
 بود و لا مثل نیز چنانکه غایت بعضی و حجت آنچه نداریم و مژده بزوعین خود وفا
 نکند آن جلوه کرده و کنوت چنان شمر عانی و عاصی مانند و هیچ کس بر قول و فعل
 او اعمد نکند و در عهد و انفا و انقضاء مختصر کرد و بیان رسید عالم و خلاصه
 پیاده صلوات الله علیه بر سر دعوی بر منصف قاض و ندای شایع است چنانکه می فرماید
 و حلف **التمن فحنت فهو منافق و تامر**
 و نامه عزیزی زوجه علیه زوایش کرده که حواجه کائنات و زین موجودات صوات
 الرحمن علیه اوضحتم را بکسین کی موعود گردید بود و بعد از آن بر روی چند سیه
 کسین حضرت رسول و زنده از جمله دو نفر از باب شجاعت و دوی که اندر روی حضرت

علیه

رضی الله عنهم اعلی و بعد از آمدن ایشان از انسیب دست آن برداشت مبارک خاتون قیامت ظاهر
 بود بهتری عالم نمود و از کسینک را التماس کرد و ناز و نری چند از رخ دست آن و مقاشات
 شدت آن خلاصه باید سپید صلوات الله و نمود کینت موعدهای آن الهیت
 یعنی جونت و عین من با ابوالهیم چون او و عین دادم خلاف چگونگی زوادارم اکنون
 انسیب دست آن و رنج آن ز فاطمه که عکس کوشه او بود زوادشت و حلف و اخیر و عین
 خود جایز نشود و در کلام بلغا شایر است که **خلف الوعد خلق الوعد**
 * **اذا قلت في شيء فتم فارتد** و نیز می دیند علی انحر واجب
 * **و لا تقتلوا و انسج و لیجها** لکلا یقول الناس انک کاذب
 در حجت و کز منطاش سلطان
 و شکستن شو کند و گرفتار شدت
 سلطان بنیو تر مع و دت نمود و مدعی آنجا میم شد تا خبر رسید که خید طوق طاعت
 از گردن تبعات بیرون انداخت و نرا از کسینان فتنه و فضول بر آرد و دست بقطع
 طوق و انسیب ضیاع قیصریه دراز کرد و سلطان حجت ندید و ندید از انسیب بقیصریه
 رفت و ترتیب و تعدید کات فیح قلبه از معنی و عبت اده و غیر آن مثال داد و در از اثنا
 خبر رسید که امیر توران ملک خود را بجمع نمود و منوجه ملک تخا میسر خان است
 چه بعضی از ملک او را چون خوارزم و کات و حقیق و نواحی آن خراب و بیاب ساخته بود
 و در دایره مملکت خود کس فتنه و منقلب را بخیل برادر منطاش و انسیب شیخ چون کسر

رسیدند و این شیخ جز مزدی بود بصدق الهی و صلاح نفس و حیر معاش و وفور امانت
و دیانت موصوف و مذکور و خلوص نیت و صفای حیثیت سلطان را معلوم و محقق فی الجمله
بشرف مشایخ بودند و بعد از تمهید مراسم خدمت و شرایط اداری رسالت گفتند ما
امین ایم نابر حسب قول و شرط قلعه ملطیه تسلیم کنیم و بر وعده که زفته بود وفا نمایم
سلطان ازین میباید استیجاب نمود و جواب داد بعضی از ثواب حضرت گفتند
شیخ شما را چه اعتبار است و من قول و قرار شما چه اعتماد **اما بخاف الکذوب ان یکتب**
از عهده که کالور دلیس بدیم و اخیر فیزیدوم نه عهده
و آن مجلس برین سخن منقطع شد و زود یکگز نایب شیخ حسن بخت حضرت سلطان آمد
و بر صدق دعوی و صحت سخن خود دلیل چند گفت و در تأکید آن مبالغه نمود و ایمان
مغلظه و موافق مکتب مقصد کرد آید و گوشت بر رای ملک آرای پوشید نباشد
که قوت و قدرت منطاش از حیا فطرت قلعه ملطیه قاصر است و باغ اختیار و ذراع اقتدار
و از عشاق از شعل کوتاه و با وجود هجوم لشکر شام اقامت او آسان نمایی
و آن خطه شهری آراسته و ولایتی معجز دارد و مجاز تجار و قوافل مصر و شام و عراق
و رقیه زمان بحدود و جوی ممالک روم مضاف و منسوب **اولی آنک در محال**
سایر قلاع و بقاع سلطان معذور و مفضل کرد و اگر در اجابت این سؤ و قیود
امثال مول بر می رود و ناخیری افتد بضروت قلعه بقدر محمد یا غیر او تسلیم خواهد کرد
و آن ولایت در معرض ضیاع و تلف خواهد ماند و ما را در بین میان جز مرید دولت

و شوکت و انتفاع دایم مملکت و نظام امور و قوام جمهور غرضی دیگر نیست و هر روز
این منظر سخنان می رانند و توجیحات دلیلی می گردند تا بکثرت ایراد و اصدار این
بحث و اجمال و تفصیل آن تصور تصدیق از دعوی در خواطر از کان دولت خیل کش
و رای همگان بر عزیمت ملطیه قرار گرفت و این معنی در ضمیر منیر و خاطر خطیر
سلطان و قیومی یافت و در ذیل او جای کسب می آمد و در شولان در تخمین این وعده
و تصدیق این قول الحیاج و الحاف نمودند و منتقل شدند که اکثر قلعه شیاریم گاه گاه
و منیانت و نکالت سزاوار **و بریز موجب وثیقه نوشتند** امرای حضرت چون
این تأکید شنیدند مطمئن گشتند و بر توجیه جانم شدند و گفتند از دلو
نام ملطیه فرقه یارانش و تفاوت ظاهر و بقضا الهی کزان بقعه در کتب مملکت آید
و آن ولایت در تحت تصرف افتد مدافع لشکر شام راستی از آن سدید تر و حصین
از آن حصین تر ممکن و منصور نیست سلطان کوچ کرد و منوچه بنیوان شد و برق بعد
آخری جنید شوکت خورزد و عهده کرد که بعد از یوم منبر مغول و رعایای قیصریه نشود
و از طریق اذعان و استقامت عدول نکند و مزاجیه صادره نکرده و چون
بنیوان نزول افتاد **سلطان قاصد بنطاش فرستاد و کفت** ما را تا نون برالاج
و نقین رای تودر نوع و تضعیع می داد چه لا و نعم و متشابه و غیره و از یکدیگر سبقت
و معین نیست و مردم بر یک و هفت ساعت بدین می روی اکنون شیخ شما را و ایند علی
ما در وقت ملطیه با ما شری و قرارت کرد و عهده **کنیم** بشکستی و بجایه رسانید

و باز با سربانی ریخته و منصوبه دیگر فرو جیدی و ایمن دیگر آغازهای کز این دست
راست خواهم باخت و نقش کج خواهد خواند شرط است که درین چند روز که مادر نیوان
مکت دانم از شهر بیرون آیم و طرف ما توجه نماید تا معتمدی از ثواب فرستاده ملطیفه
در تصرف آوریم و در موازات این وفاق و مجازات این اتفاق آثار موجب همت و بین
توانیم دمت بر وجهی از نوعی عزم بقدر رسانیم و موعود من حاکم با خسته
قد در پیش من بودامفزون گردانیم و لا بساط این افلاک در نور دور کرد
این اشاطین مکر دودست ازین مصافحت و محادعت باز دارم تا توار معایب مجنون و مثالب
نیزت و فنون مامون و مصور لایحه و ما از انشاء ندیز و فور زای و زویت محزون و منجوع

شعر

در اولی کار ز نامت اولی بگو و کرمه یشیمان شوی بجز کار
منطاش چون این مقال بشنید و این ز شالت اجتماع کرد گفت مشاهیر شهر و زعمای
شکر ازین خدایت و مستشعر اند و بدیدل با من زانست ندانند و دریا متر صد حادثه و متر
واقعیه تشنه که بر من خدو ج کنند و مصون صد بر و مکنون سزا پر خود ظاهر
کردند بهر کمر ز شهر بیرون زوم و عرصه خار کدم ایشان عایبه شوند
و فرصت در یابند و شهر فرو گیرند انکه توار شهر ممنوع شد با شیه و من ز شکر
و باز شکر گشته و یشمانی شود ندزد بهر صوب است که معتمدی بفرستد تا احمد
بدست یارم و هر چه زود تر حضرت شایه و نایب خبر کرد ز صفت این عورت که در دو نوک

یاد کرد و چون ممکن برین جمله اتفاق کردند سلطان بترتیب و آیین تمام ز شیوان
بیرون آمد و متوجه ملطیفه شد و خاصر عام منفق الکلیه که ملطیفه حاصل شد از سلطان
که در حصول آن جا زدم نبود و در میان نفو و اثبات متردد و مع ذلک رغبت خاطر و نزار
نفس تحسین و تنجیز آن شهر که من سالیان اندک در اعمال ممالک روم بوده و بتغلب و تسلط
اضاف جمع شام شک سلسله امید می جانیید و جبل را منقطع نوی کرد تا بدین اقلع
که راست لحد شام ست و وصول افد و یکی از واد قنایک که امیر یوسف جلی زانست
آورده بود بجا بود و چون به محال کز زود و نه از آمدن کز بدشت بجز حضرت
شافت و شرف بساطی در یافت و از انجا که فحیت جلیه و وسعت فضل و کرم ناصان
کناره او را و اگر چه بکار نبود عفو فرمود و او را منظور نظر مرحمت و مشهور فنون عاطفت
و شفقت کرد آید و آن مجرم خاکنار که دنت از جان شیرین شسته بود و دل در هلاک
بنده بادی شاطر و زیانی شاکر زرد برادران شافت و ایشان را حاضر گردانید و دست و پ
مشول رسانید و ممکن با مصراع بادشاهه خصا صرافند و احکامت بفرست
خواستنه مقصی الوطد و ریخته الکلیه مقام و مستکن خود شافتند و کشت

- شاکوئی عز شکر رحمت علما و مزاعب الاشک و اشک و اشک
- ترک جلالی بالنتی و هو منزع و غصه زجانی و هو ریان مشید

و مراد کوجت عثمان نامه ملازم حضرت شد و منطاش بترتیب تمام با استقبال بیرون آمد
و ستر طر اعزاز و کرام و توقیر و احترام بقدم رسانید و چون هم رسیدند ناصان

در آشی مکانه گفت احمد بر موجب شرط بعهده داشتیم رفته باشد و وعده وفا
انجامیدن گفت ملاقات شریف موقوف بود لسان هم آنگاه زول کند و بفرمود
ناخیمه مرتب باین طو فرستاد و نازق و اوای و نضع و نهالی و سایر آشیاب و ادوات جهت
منطاش نصب کردند

و چون از طعام پیرد خند منطاش گفت درین و لا شازا عریبت شام و نهضت بد ز طرف
معمم است یانه سلطان گفت چالا مقصود از آمدن ما از است که بر وجهی که مقدر شدن
مطایبه تسلیم کنی و بر قول و عهد خود وفا نمایی ناما که کینا از باب ولایت و جشام و من نزع
و مزایع در عوض آن مقدر دانستم و جبل و عقد و ضو و ستر آن بند بر و تصرف باز گذارم

از کاه منوچه شام شوم و غریبی که باشد با مضار سائیم منطاش گفت زیر نفد دیر جمعی
که با ما مواضعه کنند اند که در وقت مقابله لشکر شام بیا یونند و ما را معا و نت
نمایند چال چگونه باشد سلطان گفت این فکری پیش ازین می بایست کرد اکنون
که وقت اقتضای دیگر میکند و حال بر وضعی دیگر است این سخن را قایل چه باشد

فاتر سیه

چون دین رفت توتیای توجه شود چون دل همه خورگشت دوی توجه شود
منطاش گفت همین لحظه قاصدی بفرستم تا فاعله بعهده ان تسلیم دارند و چون بیرون
آمد سلطان گفت این شخص را از سخنان پراکنده می گوید و در فضل و فنون می گردد
و از شیاق سخن او معلوم می شود که از خلاف عهد خواهد کرد و پیش او نخواهد بایستد
از امر او خواهد و بفرمود تا با او کینه خود بیاوریم منطاش فرمود و نقطه او را در
دایره گرفت سلطان نوار شد و چون بصرای ملصقه رسید صد آمد چندی داد که در ایست
منطاش غایب شد و بعهده سلطان را با نوا کزان سا خود گردانید و بفرمود و نهضت
بظهور رسانید سلطان چون این خبر شنید توایر غضب از پیش او ملتهب شد و مزایر
غیظ و نخط از جبه او فوران گرفت

بدست

آتش قهر شرب در آید روزی که جبه عزت کند
منطاش گفت تغیر مزاج بخوشی نشیب معلوم نیست و در خاطر خاطر زاعلت مفهوم
سلطان گفت سبب آن که شراب بیوی و عشوه در زبان نشو و فراموشی و بمقالات در و ما را

دَعْوَتِ كَزْدِي وَبِمَكْرُورِ اَزْجَايِ بَرَانِ كِي حَقِّي وَبِظَاهِرِ نَوْافَقِ دَرِ آمَدِي وَدَرِ خَفِيهِ نَقْصِ
عَهْدِ وَبِثَاقِ كَزْدِي وَبِدَوَالِيهِ فَرَمُودِي نَاوُكَرَانِ مَا رَا مَقِيدِ كَرْدَانِيد * وَنَدَانَتِي كِه جَا
نَكْتِ خُودِ بَدَنَتِ خُودِ مِي كِنِي وَبِپَايِ خُودِ مَزَلِ زَا اِسْتِقْبَالِ مِي كِنِي وَزَلِكُ هُوَ اَضْلَا

العبد شعر

* وَكُلَّ اَمْرِي يَا بِي بِمَا هُوَ اَمَلُهُ فَاهْلُ بَعْرُونِ وَاهْلُ بَزْكَرِ *
اِنْ بَكْتِ وَفَرَمُودِ نَا مَنَظَّاشِ زَا بِاجْمِيعِ نَوَابِ وَنَوْكَرَانِ مَقْبُوضِ وَمُقَيَّدِ نَا خَشَنَدِ
وَدَرِ صَحْرَايِ مَلَطِيَه نَزُولِ كَرْدِ * وَبِدَوَالِيهِ فَاصِدِ دَوَانِيدِ كِه اَكْزَرِ مَنَظَّاشِ رَا مِي خَوَاهِي
نُوكَرَانِ مَا زَبَرُوضِ كِه زَفَنَه اَنْدِ پِشَرِ مَا فَرَسَتِ وَالاخْيَالِ اُودِ دَرِ خَوَابِ بِي وَنَامِ اُودِ رَا فَنَانِه
بَشَوِي دَوَالِيهِ نِيَزِ وَقَاچَتِ دَرِ دُورِي كَشِيدِ * وَبِرْدَه جَلَا فَنَتِ وَقَاچَتِ بَرِ جِهَتِ بَنَتِ
وَاَزِ فَرَسَتِ دَنِ نُوكَرَانِ مُنْشَعِ نُهُودِ * وَسُلْطَانِ مُرْاجِعَتِ كَرْدِ وَنَظَّاشِ زَا بِاجْمِيعِ نُوكَرَانِ
مَعَاوَنِ وَنُكَوَلِ
بِسُيُوسِ اُوزِدِ

بِسُيُوسِ اُوزِدِ يُولُوعَايِ نَا صِرِي وَنَحَاصِرُهُ اَنْ

وَبِجُونِ مَنَظَّاشِ دَوْنِ نَوَبَتِ بَرِ جَرَكِ شَرِيعِ كَرْدِه بُوَدِ وَبِعَهْدِ وَنُوكَرَانِ شَكَنَدِ وَنَقَاةِ وَنَقَاةِ
بَظُهُورِ نَا بِيْدِ سُلْطَانِ يُولُوعَايِ صِرِي كِه نَابِ جَلَبِ بُوَدِ وَنَبِيَه دَرِ جِيُونِ مَصْرِي
وَشَامِ رَسُولِ فَرَسَادِ وَكَيْفِيَّتِ جَالِ اَعْلَامِ دَادِ وَنُهُودِ كِه مِهْمِ مَلَطِيَه وَجَشَمِ رَسَالِ
عَسَاكِرِ اَنْ وِلَايَتِ دَرِ صَبْ قَضِيَه مَنَظَّاشِ مِي شَدِ وَفَكْرِي كِه دَرِ بَاغِ مَنَظَّاشِ دَرِ صَبْ قَضِيَه

بِ اَقْدَمِ وَرَقِ حِيَامِ شَهَا مَيَسَرِ كَشَتِ وَبِعِدَا اَزْ مَدِيَه زَنُودِ مُرْاجِعَتِ نُهُودِ وَكَلَمِ يُولُوعَا
كُفَتِ شَهَا اَعْلَامِ سُلْطَانِ مَصْرِي نَاحِيَه عِلَتِ كَرَفَنَه اِيدِ وَمَالِ اَوْمَالِ وَزِيَا لُ وَزِيَا لُ اَوْعَارَتِ
كَرْدِه وَبَاعَتِ بَرِ نِيَزِ اَقْدَمِ چِه بُوَدِ اَكْشُونِ مَنِ مِي اَيَمِ نَا مَنَظَّاشِ زَا بِسُيُوسِ بِلِ اَيَمِ زَوْمِ *
مُسْتَخْلَصِ شَامِ * وَنَدَانِ اَيْنِ اِسْتِجْقَارِ وَنُصْفَا رَقِيَامِ نَامُورِ * وَدَرِ اَزْجَدِ رُوزِ اَلْشَكْرِ
بَحَارِ وَبِعِدِي بِي شَهَا تَوْجِه نُهُودِ وَنَزْدِيكِ زَنِيدِ وَبِشَرِ اَزْ اَجْمَاعِ شَكْرِ سُلْطَانِ وَنَزْدِيكِ
اَلْمَلِكِ وَادَوَاتِ جَنَكِ بَنُو اَحِي سَيُوسِ دَرِ اَمَدِ * وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا
فَاَصِدِ مِي فَرَسَادِ دَوَاوِلِ اَزْ عَزِيْمَتِ سَيُوسِ اَبْلَاغِ وَبِزِيَاغِ مِي كَرْدِ * وَبِجَرِ بَصَرِ وَتَرْغِيْبِ
مِي دَادِ وَبِي كُفَتِ مَزَكَا كِه تَهَا لَشَكْرِ سَيُوسِ اَنِ كَشِيدِ شَهْرِي وَجَنَدِي مِي اَلْفِ سُلْطَانِ
خَوَاهِيْدِ كَرْدَنِ وَشَهْرِ تَهَا شِيرِ دَنِ * وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا
وَمُهَيَّجَانِ اَمِيرِ مَصْرِ مِي كَانِيدِ مِي بُوَشْتِ * وَبِزِيَا سَيُوسِ دَرِ دَمَاغِ اَيَشَانِ مَحْمُودِ
مِي شَاخَتِ * وَتَضَرُّبِ وَبِقَاغِ مِي كَرْدِ وَجَنِيدِ اَنْ صَرِي دِي كَرْدِ قَضِيَه مِي دَوَانِيدِ وَبِي كَشَتِ
كِه شَهَا بَرِ سَيُوسِ زَوِيدِ وَآنِ خَضَه شَهَا رُشْدِ نُهُودِ مَنِ دَرِ مِيَا نِ بَاشَدِ * وَبِخُونِ خُودِ
بَرِ شَهَا حَكَمِ كَرْدَمِ * وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا
دَرِ اَتَشِ اَيْنِ قَفَنِه مِي دَمِيدِنْدِ وَنَدِ تَعْيِيْرِ رَا اَشِيَانِ * وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا
مَكْرُوبَاتِ مِي بُوَشْتِنْدِ وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا
اَلْمَلِكِ يُولُوعَايِ صِرِي زَا بِسُلْطَانِ بَرِ قُوَّةِ عَدُوِيهِ وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا
وَبِزِيَا اَحْمَدِ نَابِ اَوْلَا حِقَابِ يُولُوعَا

بَشَتْ سَاخَتْ وَبِالْجَادِ وَاتَّبَعَ سُلْطَانُ بَرْقُوقُ كُفْتُ طَرِيقِ حَيْثُ وَزُجُولِيَّتْ أَنْتَ
 كِه بَايَكْدِي كَزْمَنْقُوشُورُ وَمَنْطَاشُ زَمَنْطَاشُ سَاخَتْ مَمَالِكُ رُومُ مَسْحَرُ كَزْدَانِ
 ثَانِ دِيَارِ دُرُودِ مَمَالِكُ سُلْطَانِ مَا مَحْضَرُ شُودُ وَأَنْ أَقْطَارُ دُرُودِ سَوَادِ وِلَايَتِ مَا أَوَايِدِ
 وَأَيُّ صُورَتِ بَرْ سُلْطَانِ بَرْقُوقُ عَرْضَهُ دَاشْتِ وَطَبَعَ مَلِكُ رُومُ دُرُودِ اَوْرَاجِ كَرْدَانِيْدِ
 وَبَدِيْزِ مَدَافِئِ زَحْمَتِ حَاصِلِ كَرْدُودِ وَدَرْخَفِيَه بَا مَنْطَاشُ كُجَهْتِ بُوْدُ وَا سُلْطَانِ
 بَرْقُوقُ مَخَالِفِ وَبِيْخِرَانِ كِه بَقُوْتِ اِتِّبَاعِي كِه بَا سُلْطَانِ بَرْقُوقُ اَظْهَارِ مِي كَزْدِ مَنْطَاشُ
 بَدَسْتِ اَوْرُودِ مَكْمَتِ وَشُوكُ حَاصِلِ كُنْدُ اَنكَاهُ بَرْقُوقُ حَسْرُوحِ كَدُ وَبَقْلِيْعِ
 وَاسْتِصْغَالِ اَوْشَقُورِ كَرْدِ نَالِشْ كَزْدِ اَوْرَاشْ كُنْشَه بَاشْدُ وَبَقُوْتِ اَوْرُودِ وَغَالِبِ
 كُنْشَه زِيْغَرِ اَنْتِ بَاوِيْ نَعْمَتِ خُودِ عَدِيْ جَنِيْزِ بَرْكَارِ نَشَانْدِ وَخِيَايَتِيْ اَزِيْزِ قَبِيْلِ
 دُرُودِ دَاشْتِ وَبَاخْوَاصِ وَمَقْصَرِ بَانَ خُودِ مِي كُفْتُ چُونِ تَبِيْوَاشِ مَا مَسْحَرُ شَدِ بَاشْدِ
 وَمَنْطَاشُ بَا مَا قَدِ اَنْشَانِ كُنْشَه هَمْجِيْ اَزِ چَرَكَا نِ بَرْقُوقُ كِه بَا مَا اَمْدَنِ اَنْدِ بَشْمَشِيْزِ
 بَكْدَرِيْمِ زِيْوَانِ وَنَسَاجِ وَتَحْلَا تِ اِيْشَانِ بَشْتَانِيْمِ وَجُونِ مَا اَزِيْزِ مَكْمَتِ حَاصِلِ شَدِ
 بَاشْدِ وَايْنِ نَعْمَتِ پِيْدَا كُنْشَه تَجْرِ مَمَالِكِ بِصَرُ وَخَلِيْصِ اَزِ دِيَارِ بَرْوَجِيْ اَجْمَلِ وَطَرِيْقِيْ
 اَسْهَلِ مِي كَزْدِ دُرُودِ وَاَنْ مَسْكَ اَنْتِ كَرْدِ وَا زِ غَيْرِ بَشِيْزِ بَدِيْزِ دُرُودِ وَامْثَالِ اَزِ خِيَا لَاتِ
 بَا طَلِ مِي كَزْدِ دُرُودِ اَلَا تِ حَاصِلِ مِي كُفْتُ وَارِيْزِ وَهَمِزِ كَسْبُوْنِ اَنْهَمِ
 غَا فَا بُوْدُ وَا زِ بَعَا تِ كَبَرِ وَنَهْوَ رِيْزِ جَانَا نِكِ شَا عَرَكْتُ **بَدِيْ**
 اَنْتِه مَفْذُوقِ اَلَدِيْنِ مَقْصِيَه لِلْعَقْلِ مَجْلَبَه اَللَّذْمِ وَالسَّخَطِ

و چون لشکر مصر و شام بر سیواس حقیقت شدند و از جوابت جنگ بیوشند سلطان مربوط
 لباش فی الفور و استیحاش بفرمی متین و راستی در زیر جهت دفع دشمن از بیضه اسلام
 و جایت دما و فروج خواص و عله کمر از جهاد بر میان بست و از آفرید کار جنگ
 قدر نه که چاق و جامی همه اوست و مصیر و مرجع جمله بدو استیلاست خوات و از مطلع صبح
 با خوارج شام جنگ بیوشد و مبارزان دلی و دل آوران صاحب شمشیر را که آوار
 کوثر جنگ در کوثر ایشان از نغمه جنگ لذت بر نوبی و جولان در عرصات پیکار از شماع
 بر لجان آوار خوشتر بودی از دوطرف میمنه و میسره مقابله و مقابله بیرون فرستاد

شعر

- اِذَا دُعِيتْ نَزَالُ مَشَوْنَا عِزًّا   اِنَّا لَا وَا نَ وَابْنَدُ رُوَانَا   لا
- وَ يَحْبِقُونَ عِمَارًا قَصِيرًا   وَ يَغْنَقُلُونَ اَرْمَاجًا طَوًّا   لا
- مَهْ فَتَجُو الْبِلَادَ بِاَبْرَارٍ   كَأَنَّ عَلَى اَعْرَافِهَا نَارًا   لا

و هر جواب شهر مکه ای که عرب می کردند و مکه باق مردمی انداختند و آن خوارج را
 صید طالب فنا و فریه انیاب بلا و عیامی ساختند و آن روز ناش بریز منور مصاو
 و مجادلت نمودند و از طرفین خلق بسیار مقتول و مجزوع شد و شامیان را محال بود
 که کمر در برج و بان آیند و چون در صدمه اول ای صدمه کبری مشاهده کردند و در
 تخشین بر تمارست معاینه دیدند ده در پوست کشیدند و مستغیر و مزجر کشند
 و هزار و اجتر از عظم بر دل ایشان غالب شد و فرستادند و خبیت امال خواص

ایشان کوفته کردند و مت فیک میل از شهر باز بر نشتند و در اخیاط و اجتران
 بدو و نایق بیع نمودند و روز دوم آن جزات توانستند کرد و آن هجوم بیار شدند نمود
 و اجماع بر قدم زایج آمد و تحلف بر تقدم غالب و و سوسه استخلاصت هر دو و مایع
 ایشان فوزی فایض یافت و یابری که جابل آمد و سلطان منطاش را قریب است
 و خلعهای کزان مایه پوشانید و مصروف بر عز و توقیر مخصوص کردند انبید
 و با فوجی از ابطال تجارت بیرون فرستاد و غلامان شام چون از صورت مشاهده
 کردند یک یک می کردند و حضرت سلطان می آمدند و تشریف و توفیق می یافتند
 و لشکر شام چون در جمله اول مغلوب و منکوب شدند و دانستند که بجنگ کاری
 پیش نمی رود و بصر و ضرب مزدین میدان و جریب این کزدان نیشند داشت
 در صنعت و حیل زدند و ترتیب آلات فتح فلهه اشتغال نمودند و کاه و سپرهای خود را
 زانست کردند و چون این استاب مهیا شد یک روز از جوابت روی بر شهر نهادند و جنگی
 بظهور بیوشند و جمله کزان آوردند و خربا بر کردند و بشته بصوب قلعه آمدند
 و کرازان جمله بیای قلعه رسانیدند و مردان کارد و شیراز کرازان را از بالای
 قلعه شک و نیز بر ستران خوک باران کردند و بزرگوار جلاد و جنادل
 بر سر شامیان فرو ریختند و چون بر سر خنجر جویهای کاه بچشم کرده بودند و بصر
 آن زلجم خام کز فند صدمات شک و شغال دزدان اثر می کرد و آن ضرات نافع
 نمی آمد نکاه همه بسیار ستران جواهر ریختند و آتش بران افشاندند تا در گرفت

وخرک و کردون برهم سوخت و جمع از شایمان ایشان که درو منواری بودند نیم
سوخته خود را از خرک بریزانداختند و جروج و مقروج معکوز کردند و آن ندیدند
نیجه نداد و آن نصیف نمودند نیقاد و انگاه روز دیگر حلیتی دیگر کردند
ایکفند و الی دیگر ترکیب کردند بر وضعی که چون خرک بیای دیوار رسد نزد بای
بیرون آید و نزد دیوار فایز گردد و نابوانست آن بر قلعه روندی جمله الی برین
هیأت مرکب کردند و چون قلعه نزدیک آوردند کمان داران از بالای قلعه شهاب
سهام از منافذ شرفات روان کردند و قطع مثال نیزه ایشان بیاریدند و چون
از درجهام آن نور آفتاب منکشف شد و جهان بر جبهه آن مخاذیل جوش و دجور
سپاه کشت و آخر الامر آن هم فایز نداد و عاجز و خاکسار باز گشتند
و انچه در روز و ماه است و انچه در سال و قریب باشد مزد
ایشان مجروح شدند و از آن چلت هم خایب گشتند و در آن اثنا از امرای
الوز قضا در رسیدند و خبر دادند که لشکر مغول با اجتماع تمام موجه
شدند و در مدد و معاونت سلطان و سربازی و جان سپاری کمر اجتهاد بر میان
جانبه عنا کز شام را ازین معنی خوف و خوف زیادت شد و وحیرت و دهشت
پیش زد و شایمان جمع را با ولد شهری که ناپ دوزی بود و معرفت ایشان فرستادند
و چون بدیشان رسیدند میان فریقین حرب قاهر شد و لشکر مغول فوجا بعد
فوج متعاقب یکدیگر می رسیدند و چون انبوه شدند و غلبه فراهم آمدند عنان

دیر کردند و لشکر شام را بشکستند و ولد شهری را قتل آوردند و ازین واقعه رنجی
دیگر در دلد ایشان نشت و ووهی فایز در حال راه یافت و هجوم لشکر سلطان
بر ایشان از داخل و خارج و آوردن شیخون و درو دزاسب و استرو سار چهار پایان
اضافه علت کشت نا از عدت و جوج توزع و تفرع برایشان محض شد و نزد دیوار
ایشان راه یافت و نا از اطاع که بر جوانب شهر شدند نزل کردند و سلسله آن
بظا از هم مندا شد و شتر و کثرت مبدل گشت و ویک جای جمع شدند
و اکثر اطراف قلعه از محاصره مکتوف و خالی ماند و علت آنکه امیر احمد بن خال آمد
و سلیمان بک محدود و یکینار رسید و جمع رعنا کز سلطان که در اطراف
منتشر بودند و احیاناً بر شایمان شیخون می وردند و ورا یک ایشان می زدند و محاصره
فلاع و قلاع خود مشغول شدند و از تشویر و تحیرش شایمان ممنوع گشتند و
و جنید بلشکر شام محفوت شد و ایشان را رهنوی می کرد و وفته و فساد می کرد
و در آن ای حالات بنر علی بک غلامی را بکمند ز قلعه فرو گذاشت و پیش یولیوغا فرستاد
و او را بزنج و محاصره زنجیت داد و او در جواب گفت ما این شعی جهت امیر ناده شما
می کنیم و ناسیوان از برای او مستطیر کرد و بپیر و بعضی از مضیدان بدین سخن
مغرور شدند و دل در کز کون ساختند و چون شایمان را بخت و چلت کاری
میسر شد و مراد جاما بکشت بر عادت قدیم خود زوی بقطع آب آوردند چنانکه
در کربلا امیر مؤمنین چنین کردند و در جیش و منع آن مقام تمام نمودند و هر سخی که

در جنب مکان بود بزرگ کار نشاندند و یک جرعه آب از شهر منقطع توانستند
کرد چه جدول و آنها را بسیار در شهر جاری بود و فضلا علی ذلک در شهر هر کجا که
زمین خرمی کردند چشمه روان می شد و بدین علت از آب امنی تمام محصول بود
و در اشای آن لشکر مغول رسید و بر کنار موز کوم صفها بر کشیدند و سلطان
حرب را میا شد و لشکر شام دو کوف شد و فوجی خاص شهر را ستادند و جمعی
بقاومت مغول مشغول شدند و جماعتی که بجا می نام زد شدند مصر را بودند و در آنجا
از جهات و جوابات حروب و ضربات متوال شدند و ضعیفان و ضارب قائم گشت و تیغ
و سنان را با از این افتاد و ترخ جاک و نقد روان از زان شد **شعر**
نحوه غنائات منهم غطارت زان لدی البیض الصوارم شجعان
بکلفی مرخی لذوایه باسل علی صفحیه للخبایه عنوان
بحر اذیال الدروع کانه غداة الومی صیل توازیه عذراک
و در غلوائی آن دار و کیز از مغول فایده رسید و گفت امرای مغول صواب چنان دیدند
که فردا جنگ بزرگ پیوندند و همه در آن روز فوجی از مغول روی لشکر شام نهادند
و جمع از شهر حمله برون بردند و بر مصریان زدند و ایشان را شکستند و نامعنه
دواندند و آن روز شام هکامه حرب کرده بود و عرصه ضرب قائم و با مداد
لشکر از موضع خود کوچ کرده در جنب بولوغا زول کردند و و لشکر که میخواست
شدند و طرفی دیگر از شهر کشته شد و لشکر مغول بر طرف شرقی پیوسته و در آنجا

نابلسان پیوندند و لشکر شام را چال محبط شد و دل بر هزیمت نهادند و قرار فرار دادند
و در حقیقه آن چال شیدی چنانم که بجایش نفر از ایلین سبق برده بود و حقیق و ایادی
سلطان بر فرمت او شهر را تمام یافته پیش مغول بود از آنجا که عقیل با قیصر و فکیر سقیم
بکثرت و وفرت شامیان مغرور و میسر و ز شدند و از لطایف عیالات از بی و صنایع
توفیقات غیو غافل و بی شعور خیال بست که نصرت ایشان را خواهد بود و با سیر مکر
و شعبه رفت و آوان در انداخت که تو شیما لان مغول با شامیان اتفاق کردند اند
و یک جهت شد و بدیشان پیوسته عامه لشکر مغول چون این از خوف بشتیدند
باز گشتند و زوی میاکن و اما کین خود نهادند و تو شیما لان ایشان چون از چشم
و سمع خود مفرد ماندند بضرورت در عقب ایشان رفتند و در تو اوجی پیوسته از لشکر
مغول دیار نمایند شامیان چون این حال مشاهده کردند در رمی در آن استان
آمد و بدین وجه کشتند و طبعا فرو گرفتند و شادها کردند و بدرون
قیصر آمدند و غریب و غریب بر آنهان بردند و سلطان چون از آن جان اینستار
فرمود نفیر بر کردند که در میان شامیان آوازه جانست که وای قیصر امیر شیخ مؤید
کرفته اند و در اشای آن خبر رسید که قیصر که پیش از آن چایه از امیر احمد
بجاک مستطیر شد بود که توانا لان همی بدو سپردند و در حقیقت شامیان چند
وضاع ناملازم و احوال نامناسب واقع شدند و سلطان را غایت تمکین راجع و اتفاقا
چال یک دن از وضعی که داشت منع شد و کار با کار نکاشت و گفت

نَفَرًا لِحَبِّ عَلَى الْأَكْلَامِ صَابِغٍ لَعَلَّ مِنْهَا يَوْمًا يَدَاوِسُهَا ●
 وَرَبِّي بَرُّوْنَ أَجْنَادُ وَكَبَارُ الْجَادِ خُودَ آوَرْدَ وَكَهْتِ بُوْشِيْنَ نَيْسَتْ كِهْ اَمْرُوزُ مُلْكِ
 وَوَلَايَتِ وَصِيَامَتِ وَنَاطِقُ مَا مَحْضَرُ دِزِ سِيَوَاسِ اَنْتِ وَغَيْرِ اَزِ حَايِ دِيكَرُ دَرِ تَصَوُّفِ
 مَا نَيْسَتْ اَكُوْنُ دَنْتِ اَزِ يَزُوْنِ تَشُوِيْدَ وَفَلَقُ وَصُجْرَتِ عَطَايِ خُودِ رَاهُ مَدَهِيْدَ وَتَرْفَدِمِ
 تَوْكَلِ اَنْخِ وَزَانِي شَيْدِ ● وَهَزِيكِ نَيْسَتْ اَلْعِيَالِ خُودِ بَكُوْشِيْدِ ● وَفَرَجِ قَرِيْبِ وَكَشْفِ
 غَمَّتِ زَا مَتَرِ صِدْقِ وَتَرْقِيْبِ بَاشِيْدِ ● نَابِدُ دُخِيْ بِاِيْنِ طَافِقِهْ كِهْ قَصْدِ جَانِ وَمَالِ مَآكِرِهْ اَنْدِ
 بَكُوْشِيْمِ وَجَهْدِ اَلْمُسْتَطِيْعِ مَبْدُوْلِ دَا زِمِ ● وَنَاجِدِ دَرِ مَشْنَانِ نَعُوْ وَاجْنِهَا دُنَا پِيْمِ
 نَاجُوْنِ لَشَكْرِ مَآهُمُ كُنْدِ اَيْشَانِ اَزِ سَرِ مَآبِرُوْنْدِ ● وَآيِجِ مَحْكُوْمِ قَضَا وَتَقْدِرِ
 قَدَرِ بَاشْدَ قِيَمِ كَرْدِ

شعر

اِذَا تَضَاقُ اَمْرًا فَانْظُرْ فَرَجًا قَاصِبٌ لَا مَرَادَ اِلَّا اَلْفَرَجِ ●
 وَبَزِيْرِ عَزِيْمَتِ پَايِ بَهْشُرِ دَوِيْكَ جِهَتِ شُدْ نَآخِرِ نَيْسَتْ كِهْ اَمِيْرِ شَيْخِ مُوَيْدِ بِنَلَامَتِ دَرِ قِيَمَتِ
 مَتَمَكِّنِ اَنْتِ زِيْنِ وَخَبَرِ كَفَايِ اَوْدُ زَوْغِ ● شَامِيَانِ جُوزِ بَحْنَكِ وَجَدَلِ وَرَكْزِ
 وَجِيَاكِ اَزِيْ پِيْشِ نُوْشْتِ بَرْدِ ● وَهَزِيْرِ نَيْسَتْ كِهْ دَرِ جَعْبِهْ تَزُوِيْرِ دَاشْتِيْدِ اَخْتِ
 وَبَكِيْرِ مَقْصُوْدِ وَنِشَانِ غَرَضِ نَامِدِ بَاجِزِ وَبِيْجَرِ كَشْتِ ● وَتَكُوْبِ وَتَحْدِ
 فَرُوْمَا نَدِ

شعر

حَتُّوْ حُصُوْلَتِ كِيْ تَحِيْ عِنْدَهُمُ كَلَمَاتِ يَافِيْ لِيْزِيْهِ عَارِ ●
 وَتَحْفُوْدِ نَيْسَتْ كِهْ سِيْمِيْرِ نِيُوْنِ مُنْعَذِرِ بِلَا دَرِ جِيْزِ اَمِيَا ● وَشَيْخِ لَيْسَتْ وَبَكِيْ خَاضِ

اَزِ حُصُوْلِ اِيْنِ مَرَامِ بِيْرِ اَخْتِ دِيْشِ رُوْفُوْ هِدْنَهْ عَلِيْ دُخِيْ اَسَا نِيْرِ صِلِجِ اَنْدِ اَخْتِ وَتَكْنِ
 وَمَسَالَتِ دَرِ اَمْدِ ● وَبِيْجَرِ بِيْجَرِ سُلْطَانِ فَرَسَادِ دُودِ وَكُفْتِ مَنْطَاشِ زَا مَآ
 سِيَارِ اَزِ سِيَوَاسِ بَرِ جِيْزِيْمِ سُلْطَانِ كِهْتِ **مَصْرُوعِ** هِيْهَاتِ تَضَرِبِ نِيْفِ جَدِيْدِ بَارِ
 اَنْ رُوْزِ كِهْ مَنْطَاشِ نَيْسَتْ اَخْلَافِ نُوْكَدِ وَنَقْضِ عَهْدِ دَرِ بِنْدِ وَزِنْدَانِ مَرَكُفَتِ اَزِ رُوْدِ
 وَدَرِ قَيْدِ اَسَا رِخَاكِنِ اَرْمَنْ اَوْرَا بِيْشَا مِيْ سِيْرِمِ قَبُوْلِ نَكْرِيْدِ ● وَابَا وَامْتِنِغِ نُوْدِ
 اَمْرُوزِ كِهْ اَوْرَا اَزِ قَيْدِ يَزُوْنِ آوَرْدِمِ وَدَرِ جِهْ عَلِيَا وَمَرْتَبَهْ وَالا اَخْفِضِ صِرَادِمِ سِيْرِدِ
 اَوْجَرِ كَوْنِهْ صُوْرَتِ بِنْدِ ● وَايْنِ اَمْرِيْ بِجَالِ وَصُوْرَتِيْ نَا مَكْرِ اَنْتِ وَبَعْدِ اَزِ مَآسَا
 وَمُفَاوَضَاتِ بِيْشَا رُوْزِ اَنْ شُدْ كِهْ بِصَاحِبَتِ بَارِ كَرْدِ ● وَصِلِجِ مُقَيَّدِ بِيْشَا مَنْطَاشِ
 نَبَاشْدِ وَبَعْدِ اَزِ اَنْ اَكْثَرِ بَرِضَاوَرِ غَيْبِ خُودِ خَوَامِدِ كِهْ بِشَا اَيْشَانِ رُوْدِ اَزِ طَرَفِ سُلْطَانِ
 مَنَعِيْ رُوْدِ ● وَآوَرَا بِجَالِ خُودِ بَكَا دَنْدِ وَبَكَا دَنْدِ وَبَرِيْرِ قَرَارِ شَيْخِ اَلْاِسْلَامِ عَلَاةِ اَلْمَلِكِ وَالدِّيْنِ
 شَيْخِ يَارِ عَلِيْ قَاضِيْ بَرَكَا اَنَهْ سِيْرُوْزِ فَرَسَادِ ● نَآشَرِ مَعَا مَدَتِ وَمَنَاجِيْتِ بَجَايِ آوَرْدِ
 وَتَرِ مُوجِبِ مُقَرَّرِ بَا مَرِيْ شَامِ نُوْكَدِ مَدِ وَعَقْدِ عَهْدِ مَنَعَقْدِ كَرْدَانْدِ ● وَدَرِ اَزِ اَمَّا
 عَرَضِهْ دَاشْتِنْدِ كِهْ شَخْصِيْ جُوِيْ خُودِ اَزِ قَلْعِهْ بَرِيْرِ دَاخِلِهْ پِيْشِ مِيَانِ رَفْتِ وَصُوْرَتِ
 جَنْدِ نَقِيْرِ بَرِ كَرْدِ ● وَفَنَادِيْ جَنْدِ اِيْجَتِ فِيْ اَجْمَلِهْ شَيْخِ بَعْدِ اَزِ اَدِيْ رَسَالَتِ بِحَضْرَتِ
 اَمْدِ وَكَهْتِ بَعْدِ اَزِ مَفَاوَضِهْ وَتَكَا اَلْمَتِيْ جَنْدِ نُوْكَدِ مَدَا دَانْدِ وَخَوَاسْتِنْدِ كِهْ قَضِيَهْ
 بِنَامِ رَسَانْدِ كِهْ يَكِيْ اَزِ اَمْرِيْ صُرْدِ رَا مَدِ وَدَرِ كُوْبِ بُولُوْغَا شَخْصِيْ كِهْتِ اَنكَاهْ بُولُوْغَا كِهْتِ
 مَآ رَاجِدِ لَا زِمِ كِهْ جِهَتِ مَنْطَاشِ نُوْكَدِ خُوْرِيْمِ وَبِيْنِ هَمِ رُوْدِ كِيْمِ اَكْرَاوَرَا مِيْ بَارِيْدِ

دروان از رنجان شن انداز یک بر رسید که اینها را چه حالتیست که جمله بران طرف
 زبختند گفت مگر لشکر ما را شکنه اند و در شهر محالی یافته سلطان از قلعه فرو
 آمد تاوار شود که مظفر حاضر شد و گفت شهریان عند کردند و دروان شکنه
 شامیان را در شهر آورده اند سلطان ترکش بریت و سپر حایل کرد مظفر گفت
 جوشی باید پوشید سلطان گفت مادل برهه لکنها ده ایم و تر تقضا داده چنین
 کن بجوش محتاج نباشد و سوار شد و گفت

شعر
 ۱۰ ساطب العز و لور رفت ۱۰ علی خواشیه عوالی الزماج ۱۰
 ۱۱ بضرة رعدا اوضعنة ۱۱ تاصوت مناعیون الجراج ۱۱
 و از جمله نوکدان چهل تن که تیغ را کردن نهاده بودند و مرگ زامیان است با سلطان
 اتفاق کردند و و شایر سپه همان که از مقابل می رسیدند از غایت خوف و خشیست
 می گریختند و در گوشه ای می شدند سلطان چون بدروان از رنجان رسید جمعی را
 ز شامیان دید که در شهر آمد بودند علی الفور شیخ قاضی و شهاب شافع بران محل
 جمله برد و بصورت پیدری آن حوارج را بر هم شکست و بزخم تیغ خون شام دما را
 مدایر شام بر آورد و و هم کشتن را در همه شکنه جوشست از کعبه و شک از مجید
 و شیخان از بهشت خد و مدجور و منکوب و مقهور از دروان بدروز رخت و بقایای
 ایشان که از ضمیمه و بعد از خروج از بیرون شدند جمله را بدم تیغ آتش باریدار
 نور فرستاد و نمود

باب النار و می شد بدید

۱۰ فدجاء نصر الله و الفیض الی ۱۰ یزید بکبة و صفی الافلام ۱۰
 و هنر کردید انصاف از سبب ظلمت سلیم باشد و کوشش از صمیم عبادت و شقاوت
 صحیح داند که لشکری که مدتی در محاصر شهر جانها باخته باشند و ندیدار
 انیکنه و بهیچ طریق دران محال و مدخل نیافته و ناکاه از درون غدیری کنند
 و ایشان را محال مدخلت دهند و ایشان در شهر آیند چه مایه بخت و شجاعت و جمیت
 و حماست باید ۱۰ ناخصی با می شد از چهل کنش ایشان جمله برد و جموع را از شهر
 بیرون اندازد تا بمیان آرد دست برد خان و مان و زر و فرزند چندین هزار مؤمن
 و مندا از قید اسارت و نفی خلاص آیند ۱۰ و شهری از غایله شد و فساد جدید میفند
 این کز دود

شعر

۱۰ جویضه الاندم فازند خائیا ۱۰ من الکفر طرف کان و هو طویح ۱۰
 ۱۰ و اطلع شمس العدل من افق الهدی ۱۰ و البعد من بعد الحق و وضوح ۱۰
 و سلطان منصور و میزور کرد شهر مکت و مزدوم را انتیالت می داد و مکران
 بر سلطان آفرینی کردند و دعا و شام می خواندند و بدای میزور و زبانی شکور می
 کنند

بدی

۱۰ چنین کند بر زکات جو کرد باید کار ۱۰ چنین نماید شمشیر خنجران آزار ۱۰
 بعضی از مفسدان شهر که بران جوکت اقدام نموده بودند خود را با شامیان از شهر بیرون
 انداختند و بایک کفر از شدند و سلطان بعد از ثبوت غدر و وضوح مکر ایشان را

جزاوش از شایید و شامیان از بیرون مشامه می کردند و می دیدند که بر هر
 دروازه جمعی از مفسدان بچلوار و شمشیر و از آن سیاحت هولی و هیبتی در دل ایشان
 نشست و از آن حال بر قوت نفس و جگرند بزرگواران ایشانند که کردند و بیک
 طمع از این خلاص شهر منقطع کردند و باینند و آن خیال از دماغ ایشان زایل گشت
 و بفضیله و بکار سلطان را تمکین و استقامت که بچلوار پیوست و کفایت
 که اقوات و ذخایر و ماده معاش سفاد رسید بود از متر و کات و مخطفات مفسدان
 شهر قوت و قوت تمام حاصل شد و انباشتگی بحال راه یافت و عجب تر از این که اکثر
 اهل غدر طایفه بودند که در ایام دولت سلطان اینی و ز شیعه پیدا کرده بودند
 و در عهد سلطنت او از حیض خون بذر حق شهرت و وجاهت رسید و در وقتی جان
 غدر و جنایت اینکند که مضمر سفک دم و خراشید خاندان ایشان و جندی خلافت بود
 تا کجورم خندان و ببارک و تعالی شمع نیت ایشان بدیشان جت آیند و جزای نبوی فعال
 و قبح اعمال ایشان بدیشان رسانید و مجموع را در ورطه هلاک و دمار کز قار
 کردند و غیرت دیگر عدوان و بدکاران ساخت **هال بحرف و نال**
بجمل و نال **مضارع** **ان مکران منی الحیوان یسأ**
 و لشکر شام روزی چند مکت کردند و هنوز جمیع جهات مایوس گشتند
 خواستند که رفع خجالتی کنند و دفع دهشت را بشیو کشیدند دیگر بار صلح آغاز نهادند
 و سخن از موافقت و مصدق کردند و مطالبات مناسبت و قصه و فراموش کردند

امرای مغول که سلطان را در وهیتی جان فرو کشته بودند و بخیل و جشیه خود رفته
 چون بر آن حال وقوف یافتند زوی حضرت نهادند و در اشای آن حال لشکر شام
 کوچ کردند و خایب و خاسر زوی بدیان خود آوردند و امرای مغول چون حال جان
 دیدند خواستند که حمله برند و دست نص و غارت در ایشان بکنند و از اموال
 و تجملات ایشان غنیمتی حاصل کنند و سلطان چون صلح را بجاست کرده بود و بدان
 رضا داده رخصت می داد که مغول برایشان هجوم کنند و نکایتی رسانند تا شامیان از این
 بیواسر عبور کرده فرو آمدند و چون کوشش و استقلال سلطان بعین الیقین مشاهد
 کرده بودند و بجهت الیقین دانسته و فور و قصور خود شناخته از آنجا هم کوچ
 کردند و لشکر مغول از فرط حرص و ستیزی که در جلبت ایشان مفسور است در قهاری
 ایشان افتادند و منطاش بر حسب عداوتی که با شامیان داشت در عقب ایشان
 روانه شد و لشکر مغول را بر ایشان کشت و واران انداخت که سلطان بتبع و تعرض
 شامیان رخصت داده و بر آخریات ایشان زدند و معی را بیاورده کردند و بدین قدر حال
 غرور و جرات مغول زیادت شد و سلطان بقرین جاسوسان که لشکر کرده
 بر ایشان عطفه خواهند کرد چه لشکر مغول ندانست بود و از طوایف خلفه
 و اهل امن و همدم سواران می دانید و از تعرض شامیان منع می نمود تا کسیر
 ناموسی واقع نشود و عاقبت بنفس خود سوار شد و باد وینست نفر مرد که حاضر بودند
 متوجه شد و چون بکیزین رسید فوجی از نوکران دید که بخیل می آمدند که بخت

حال پرسید گفتند منظر بزرگ شام ناخست و ایشان سبک باد باز گشتند و منظر
 بزرگ گشتند و لشکر شام بتسبب او منهدم شدند و چون سلطان رسیدند بحال توقف
 نداشتند و از آب عبور کردند سلطان با آن مقدار لشکر که داشت با شامیان
 جنگ پیوست و مقاومت کان باز گشت تا بکنار شهر رسید و نوکران و لشکر
 مانده

مجلس هجدهم میان پادشاه و خود
 بظهور عداوت میان پادشاه و خود
 در این شام و گرفتار شدن و در این شام

سلطان در شهر آمد و بر فرزند پادشاهان را با لای قلع و فرستاد تا هر یک بر جای خود
 بایستادند و مت علی بر گزیدند و با آمدن لشکر شام بفرجی که گزیدند و گزیدند
 و چون دیدند که سلطان با تمام عسکر مرتب در شهر آمد و بسیاری کوششند
 در شهر آوردند و مواد قوت حاصل شد خیال سیواسی از سرینها دادند
 و کوچ کردند و روی بزم آوردند و هاتق غیب این بیت بر زبان جاری نشاد می کرد

شعر

دازت لافلاک بالفرز لک و علی بن العبد قد پند
 و دان ایام دو تن که از قید کرامات مولا با پادشاه امت بر کشته صادر شد و خاص
 عام خلایق صدق مشاهده کردند یکی یک روزی بطرف شامیان نظر کرد
 و گفت ایشان در شهری آیند و چنان شد که گفته بود و دیگر آنکه گفته بود چهل

روز مجاری خواهد بود و در وجهه کسری کوچ کرده بودند اما بتسبب آنکه لشکر مغول
 شک در آمدن بودند شامیان از پیش دروازه ها را خاستند و یک جای مجتمع شدند و از دیگر
 دروازه ها که بجا می ایستاد نبود مزد در شهر می آمدند و می رفتند همان جایی که کوچ
 داشت و در آن وقعه سوزی که بر غریب حالات و عجایب مقامات از آن اشکال
 توان کرد از سلطان بظهور پیوست و آن جناب بود که در ایام مجاری جوانان
 بهادر از دروازه های برون می رفتند و کتله های کشتند و آب و آتش و آتش در قلعه می
 و سلطان با مینا احمد مکتوبی نوشته بود و در کز کرده که لشکر شام تحت نیست
 و قوی ضعیف و نیک بدجال شدن و ما را بفضل پروردگار قوت در آن مرتبه که
 از اطراف بر ایشان هجوم می کنیم و مال و غنیمت از ایشان می رانیم و نوکران
 ایشان را دسلی می سازیم می باید که شما از آن طرف در آید و دست بر دی نیاید
 از شست قدیم بی حیت مکتوب زایش شامیان فرستاد و بیو غادر شهر از کلمات
 چند نوشت و پیش سلطان فرستاد و در خطی آن ذکر کرد که نا سیواسی مستحضر
 نکنه از بیجا حرکت نخواهد کرد سلطان در جواب نوشت که شما با سلطان بر قوت
 عداوت دارید و یقین است که آخرت شما را و هلاک خواهید شد چه کفران و
 نعمت عاقبتی دیم و خاتم و حیم دارد پس ما دام که اینجا بد جیات را غنیمت دانید
 چه عمر شما پیش از این خواهد بود زیرا که چون بخت زوید کین و کینه که بخت
 می دارید آنجا ظهور خواهد یافت و بیغ در میان شما خواهد افتاد و قتل و قلع و قمع

خود مشغول خواهند شد و **مصر را** آنکه براندازند باماشد در اندازند
صادق خواهد شد و قضیه ایشان بعینه و مینها همچنان واقع شد که بر لفظ و حجت
سلطان گذشت یعنی زیادت و نقصان و صورت آن واقعه چنان بود که چون ایشان
جلب رسیدند لشکر مصر منوجه دمشق شدند و پیش از آن یونس در وای صورتی
چند از حبس باطن و عدوت که از یلوعای صری بنمای و قیاس رخسار کرده
بود بر قوق اعلام داد و از جمله آن که دو نوبت بحالی اتفاق افتاده بود و فرصتی روی
نموده که منطاش بدست بر قوق گرفتار شود و یلوعا مانع و عاقبت آمد و در باطن
آن سعی نمود و آن فرصت فوت شد و یلوعا بسبب آنکه زمینی از غرزد وای معلوم
کرده بود و از بر قوق منوهم گشته در شهر نمی آمد و از آن خایف که امر او را هجوم
گند و او را گرفتار سازند و بدین سبب در جمع نوکرو تربیب لشکر انقضا
می نمود و اجدات متجدد را از عرب و ترک دعوت می کرد و لشکری پیش از آن
که معهود ناپ جلب باشد بر خود جمع کرده بود و پای ایجاد و اندان بیرون نهاده
و چنانچه غلامی را از جانشینان خود بعیت آنک بر قوق او را فرموده باشد که او را
زهد همد بقتل آورده و با سوزن دلفادر که از قدیم لایام دشمن مصر و شام بود اتفاق
کرده و معهود و موثوقین متحکم کردند و در خفیة پیش سلطان
فاصد فرستاد و منطاش را که بصره مانیه کر خنه بود و حقوق مملکت و مصادقت
بر اداد داده لئان که سلطان میدون داشت و مثال داد که هیچ آفرین مانع و مانع

نشود تا بشام زود و یلوعا در آن ایام بجا چپ مصر را علی ملاء من الناس بقتل آورده بود
و منطاش یلوعا میخواست و با ایشان یکدیگر جز جز و چاود مشو منجز
کردند و منوجه مصر گشتند و در آن اثنا یونس در وای را کشته سرف
پیش یلوعا آوردند و قضیه بدان بنامید که مصر گرفتار بر قوق را خود و منقبوض
شاخه در قلعه کزک مجبور گردانیدند و او بحکم تسلط وقت و تحکیم
در دل آن عار و خلقت آن صغار و شتران زدند و در شدت آن شر و حرق
دندان یفتند و صفت

شعر

- من یقول لکن فیما یؤید • من این الجیز الکیم صباب
- و قد صار هذا الناس لا اقله • ذیابا علی جت ادهن شایب
- و الله شکوائیه من زل • حکم فی اشد من صلاب

فانرسیتیه

- شاه خاخره سدر از شاد • هیچ پروی قی و قات بود
- ماه طبعه غم خنوف شد • مهر عیش مرز و الو بود
- چرخ میخواست تا کدخدا • یککش مکت و نبال بود
- آخر که مرانج خوانست کرد • بصره یقه که در خیال بود

و در آن فرست بعضی از آن طایفه که بحالت سیواس آمد بودند بقتل رسیدند و یلوعا
مملکت مصر فرو گرفت و منطاش را مناعت یلوعا شکاف نمود و بعضی

تار خود را صاحب فراغت ساخت و امرای یلبوغای دت آوردند و او همه را شکر فیه
 مقید کردند و لشکر کشید و تحت قلعه مضرت و جنگ پیوست و اتباع و اتباع
 بر قوق از هر طرف بدو پیوستند و بطاعت و تبعیت او کردند و او امر و باری
 او را انقیاد نمودند و یلبوغای ناصری را که بدعوی ملک الملک پیروز آمدن
 بود و بدینه عزت شد **صفا قوت** در جهان انداخته در غل خنار و ذل ساز
 کشید و مغلول و منسلل را شکندریه فرستاد و کسانی را که بدو منسوب
 و معروف بودند جمع بقتل آورد و فوج و پیکران را که بقصد سیواش آمدن
 بودند از آن واقعه گشته شدند و صاحب قلعه را که گماشته یلبوغا بود چون
 انقضای شاهد کرد و سوا بج قوق رفت و پیکان او گرفت و وز قوت شد
 و عبودیت بردل او مشغول شدن و از سر اودت تمام پای بر قوق بوشه داد و او را از
 جیش پیروز آورد و با معبودی چند بولایت چوران آمد و اتباع و غلامان او که
 در قلاع بلاد و دیار مخفی و منواری بودند چون بران جبال اطلاع یافتند بر جمع
 شدند و در آن اجتماع نظامی بحال او راه یافت و نایب جلب بذریعه سابقه که با او
 رسل و رسالاء نهاد و و سلسله وفاق می جنبانید و لشکر طر بلر معارضه
 بر قوق پیروز آمدند و او پای یغتر زد و بقدیمی را بنی و غری می ثابت در مقابله ایشان
 با شناد و جنگ کرد و ایشان را شکست و از خیوت و مراکت و اسلحه و امنیه ایشان
 غنیمت مل بدست آورد و قوت و مکت و از حصول پیوست و از آنجا منوجه دمشق

شد و لشکر دمشق بخاربت و مناصبت او پیروز آمدند و حرب پیوست و ایشان را نیز
 شکست و منهنم کردند و بر جراب شهر نزول کرد و غارت عام فرمود و نایب
 جلب بالاجاد و اتباع خود بدو ملحق شد و بر قوق را بعد از این تمام حاصل
 و نیز از خجبت هیبت عظیم روی نمود و راست گفته اند که **شعر**
 از عضد الدهر فانتظر فاجا فانته نازل منتظره
 و منك الصر و انليت به فاصبر فان الرجاء في اش
 و چون این اخبار منطاش رسید از مضرت شکست و ساخت و با اتفاق خلیفه و سلطان
 که از اولاد ملک ناصر اجلاز کردند بود بر سر بر قوق آمد و وصفها بر کشیدند
 و مینه و میسق یار شدند و چون دو بحر موج و دو بر خاج در یکدیگر افتادند
 و سول و نصول و جراب نایب زقاب از هم جدا می کردند و بحد و باشیاف عقود
 اوصال و اعطاف از یکدیگر فرو می کشادند و ناز سلاب خون که و هامون باشد
 و از اشباح گشته دشت و پیاشته گشت **شعر**
 شوی جاد من نقتل علی جلد و من دما لیه بد حصن لوجا
 و من جراحه یصعد فی شیز و من ذوق به یصعد فی شیز
 و عاقبت شامت که آن جقوق و و خامت عصیان و عقود در منطاش گرفت و رایات
 تحت و اعلام نظوت او بدو بار و اعصار خنار نکون از گشت و سلبان
 او و کباء انقصام مشتت شد و منهنم با معبودی چند بدمشق محضر نمود

وَحَلِيفَةُ سُلْطَانٍ رَا دَسْتِ كَزْدَنْدُ وَبَرْقُوقُ مَحْتَبِعِ الشَّمْلِ وَنَظَرُ الْحَالِ بِمَصْرِ رَفَتْ
وَقَرَجُ دِي كَزْدَانِ طَافَهُ كِه بَحَلِكِ سِيَوَانِ آمَنْ بُوْدَنْدُ دَرَانِ مَعْرَكِه فُورُ رَفْتَنْدُ
وَبَدَارِ الْبَوَارِ يُوْسْتَنْدُ جَزَاءِ لِمَاكَ نَوَائِجُ الْغَلَفِ وَبِكِي اَرْعَابِ قَدَرِ
كَرْدِ كَارِ وَغَرَابِ مَشِيَتْ اَوِيْدِ كَارِ غَرِ شَانِهْ وَغِيْمَهْ اِحْسَانِهْ اَنْ بُوْدِ كِه يَادِ شَاهِي
صَاحِبِ شُوكْتِ رَا كِه مُلْكِ مَصْرِ دَرِ نِكِي قُرْمَانِ وَزْبَقَهْ اِطَاعَتِ وَادْعَانِ اَوِ اَوْرَدَهْ بُوْدُ
بَنْدِ بَادِ نِكَالِ اَوَالِ اَرْخَنْ سُلْطَنْتِ دَرِ خَالِ مَذَلْتِ وَتَكْتِ كُونَارِ كَزْدَانِ
وَدَرِ مَغَالِكِ مَهَاتِ وَتَرْبِتِ خَاكَ اَرْسَاخْتِ وَبَارِ بَدَسْتِ عِنَايَتِ وَهَدَايَتِ بَرْبَرِ
وَزَعَامَتِ زَنَانِدِ وَطَلْعِ رَنْبَتِ وَنَزَلَتِ بِنَاخْتِ نَامِدِ عِيَانِ غَافِ وَنَكِرَانِ يَحِيصِلِ
مَعْلُومَهْ شُوْدِ كِه چِي كِه جُكُورِ اَنْتِ وَاَقْبَالِ وَاَدْبَارِ لُطْفِ وَغَنَفِ اَوْ سِيَحَانِهْ
كَهْ مَكُونِ تَقَاتِ وَالْاَرْضُ كَلْ لَهْ قَانِتُونِ
وَبِجُونِ بَرْقُوقِ بَارِ دَوْمِ بَرِ مَمْلَكَتِ مِصْرِ اَشِيْلَا يَافَتْ وَبَرْبِتِ اِذْ سَعَادَتِ مَتَكِرِ كَشْتِ
يَلْبُوْغَا اَرْجَبِ اَنْ كَنْدَرِيَهْ بِيْرُونِ اَوْرَدُوْزِ رَنْدِ شَنَهْ دَرِ كَشْتِ وَاَوْدَانِ اَوْزِ شَرِ كَرْدِ
وَبَقُوِيَتْ وَتَشِيَتْ زَرْبِهْ دَاشْتِ وَبَالَشْ كَزِي جَرَارِ بَرِ مَنْطَاشِ كَشْتِ وَبِجُونِ اَوْ بِيْجُوْدِ
دِمَشُوقِ زَنْبِدِ مَنْطَاشِ دِمَشُوقِ هَا كَزْدُوْ بَا نِيْ جَنْدِ اَرْخَوَاصِرِ خُودِ بِيْشَمِ تَرْكَانِ يُوْسْتِ
وَبَلْبُوْغَا دِمَشُوقِ كَرَفَتْ وَبِنْيَايِ رَا اَزْ نَوْكَزَنْ مَنْطَاشِ بَقِيَتْ اَوْرَدُوْ كَرُوْمِ دِيْ
اَزْ غَرْمَايِ سِيَوَانِ دَرَانِ غُوْغَايِنِ شَدَنْدُ وَمَنْطَاشِ جَمْعِ رَا اَزْ شَكْرِ رَا كِه وَغِيْرَهْمِ
بَرْخُودِ جَمْعِ اَوْرَدُوْ بَرْبَرِ عِيْنَابِ رَفَتْ وَشَهْرُ وِلَايَتِ غَارِتِ كَزْدَانِ كَا اَرْحَبِ اَمْدِ

وَلَشَكْرِي بِجَا صَرِ اَنْ بَارِ دَاشْتِ وَبَا نِيْ اَمِيْ يُوْسْتِ دِمَشُوقِ رَفَتْ وَبَلْبُوْغَا جَرِبِ يُوْسْتِ يَلْبُوْغَا
عَنَاءِ كَشِيَتْ بِيْ دَاشْتِ وَبَا اَوْ قَبَلِ مِيْ كَزْدُوْ وَبَا دَلِيْلَهْ عَلِيْ اَرْشَمِ مِيْ نُوْدُوْ وَنِيْ خُوْ
كِه مَنْطَاشِ بِيْ كَامِتَا صِلْ شُوْدُ جِهْ مِيْ دَاشْتِ كِه اَشِيْصَالِ مَنْطَاشِ مَسْتَلَزِمِ نَكِبَتِ
وَفَلَاكْتِ اَوْ خَوَامِدِ بُوْدُ بَرْقُوقِ اَزْ نِيْ مَعْنِيْ خَبِيْ يَافَتْ مَنُوْجِدِ دِمَشُوقِ دِمَشُوقِ مَنْطَاشِ هَرِ
كَزْدَهْ بَا عَرَابِ مَنَصِلِ كَشْتِ بَرْقُوقِ حَلَبِ اَمْدُوْ وَسُوْلِيْ دِيْ خُودِ رَا بَا اَرَادَرَانِ بِيْرُونِ
فَرَسْنَادُوْ اَمَانِ خَوَاسْتِ بَرْقُوقِ اَوْرَا زَنْهَارِ دُوْدِ رَجَلِ رَفَتْ وَتَقَايِ دِشْمَانِ
سِيَوَانِ دَرَانِ اَشُوْبِ بِيْزِيْ كَشْتِ وَرُويِ زَمِيْنِ اَرَادَانِ اَنْ بَخَاشِ بَالِ شَدُ
وَبَعْدِ اَزْ مَدَنِيَهْ اَعْرَابِ هُنَا مَنْطَاشِ رَا كَزْفَهْ بَرْقُوقِ سُرْدَنْدَا بَدِيْعِ اِنْشَاءِ
اَوْ بَعْدِ اَبِ عَظِيْمِ وَعِقَابِ اَلِيْ كُشْتِهْ شَدُ وَجَوَابِ مَكُونِ كِه سُلْطَانِ بَشَا مِيْ
نُوشْتِهْ بُوْدِ كِه هَمَشْكَانِ بَرِ دَسْتِ كِيْ بِيْ كَزْدَانِ بَرِيْزِ كِه بَرِ كَزْدَانِ
بُوْقُوعِ يُوْسْتِ وَبِحَقِيْقَتِ اَنْ اِلْهَامِ بُوْدِ اِلْهِيْ وَوَارِيْ قَدَرِ كِه بَرِ دَلِ حَقَارِ قُوْمَايِ
سُلْطَانِ فَا بَصُرْ شَدُ وَبَرْزِيَانِ دَقَا بُوْ كَشْتِ اَوْ جَارِيْ كَشْتِ وَاللّٰهُ الْمَلِيْكُ بِالْقُوْوَةِ
وَالِيَهْ اَلْمَنَابِ اَكُونُ حَسْمِ بَصِيْرَتِ بِيْ دَكَا دُوْ بَرْجُونِ اَوْرَدُوْ بِنْدِ كَانِ
اَوْ مَشَاهِدِ كَرْدُوْ وَارَا لُطَافِ وَاعْطَافِ اَوْنَا اَمِيْدِ نَكَشْتِ چِهْ لُطْفِيْ كِه دَرِ بَارِ
بَنْدِ بِيْجَانِ مِيْ فَرْمَايِدُوْ وَكَزْمِيْ كِه شَا مِلْ حَالِ اَوْ مِيْ كَزْدَانِ مَبْنِيْ اَعْمَالِ نَقْدِ
وَخِيْرَاتِ شَابَقَهْ نِيْسَتِ نَا جَزَايِ اَنْ نَوَانْدُ بُوْدِ كِه اِيْجَتِ اَنْ وَامْتِنَانِ اَوْرَدُوْ عَاجِلِ وَاجِلِ
مَحْضِ هَدِيْتِ وَغِيْرِ عِنَايَتِ اَسْتِ كِه بِنْدِ اَوْ خُودِ اَرْخَوَهْ

خوآمد

کرامت می فرماید و این معنی که شخصی را اعمال صالحه می کنند داند و فاعل طاعات
و عبادات می سازد فضل و نفعی دیگر است و باید دانست که خیرات و سعادات
دنیوی و اخروی که حضرت ربوبیت تعالی جند بر بندگان خود صالحان
اوطا افاضت می فرماید و شایسته که از این می دانند معانی تعلقی و غرضی نیست
و عین رفق و کرم و فضل و نعم است و جمعی که آن سعادات را جزای طاعات
و پاداش خیرات و جانات خود می شناسند و بعل واهی و شعی بی حاصل خود مغرور
و مسرور می باشند در ظلمت جهالت و نیه غوایت و ضلالت اند که حضرت عزت
عظم نواله از طاعات برار و معاصی است در مستغنی و منزّه است نه ملک نیریزد
او از طاعت بیفزاید و نه ذات صمد و از معصیت بفرساید **شعیه اولی**
کلام اول کبر و برهان این دعوی و ثبوت این معنی
است که مثلاً بدین وجود و وجود و وصول بحیات بطاعتی و عبادتی موصوف نبود
تا گوئیم ملک فایده آن عمل صالح این سعادت یافت و از چندین مخلوقات کرامت
نظو و منزلت تمیز و دیگر نعمهای ظاهر و باطن مناز و میشتی گشت چه اگر
بدن صمد را سال طاعت کند و عرصه زمین بر کوع و سجود بپیماید و زجل تسبیح
و تهلیل با وج قبه حاضر رساند در موازات یک نعمت از مشاعر خسته نغسیند
و در مجازات یک قوت از قوتهای روحانی بیفند که بید نقد مه خدمت و سابقه
عبودیت قیاض مصله و وهاب و علت او را کرامت کرد و توانست آن بر سایر کائنات

مریت و اولویت بخشد تا بنعم باقی و سعادت بدو چه زند **ذلك الفضل**
من الله و کفی بالله علیکم و اگر چه بضاعت طاعت مخلوق
در جنب صنایع خالق و جوهری ندارد و در شمار نیاید اما شکر این بادی چنان
و مواهب عظام را بهر جان بدن را وظیفه طاعت و عبودیت و توسل حضرت
ربوبیت که از **جستار نخست** **نفس کرم و زلاله**
اکنون با نیر غن درویم و کوی بیرون عمارت مصر و شام از در پیوستن بر حاشند
و ممالک خود مراجعت نمودند جنید و دیگر مفسدان که با شامیان متفق شدند
و رقت و شوکت ایشان استظهار نموده بودند چون فرار و انگیختن ایشان و فتح
و ظفر سلطان مشاهد کردند و غیرت بختی از رود در دل ایشان شکست
و آن نوبت در کام ایشان نیش گردانید هر یک مخدوم و محول بمقام و مسکن خود
رفتند و کور و کبود سرد ز جیب بخت و جنت کشیدند و دانستند که در خیل
شام سوازی و نقد ایشان را عیاری نبود و سعادت بنو فیه و هاست نه بتلفیق
انباع و اجزای و دولت بعنایت و هدایت اوست نه بدین و کفایت مایه
• و ما کلا طلاب من التانی بالبع ولا کانتیاری و بعد و اصل •
و از جمله امیر احمد مدق و ملوک درآمد و زسل و زسایل آغان نهاد و اعذار و لغت
نمود و از جوکات گذشته استغنا کرد و گفت **شعر**
• هیل الیوم از اطنبت فی القول نافع لک و هالی من ضیق شافع •

وَمَا أَنَا بِعَفْرَةٍ خَبْرَةٍ مَقَالٍ وَهَذَا عَهْدُ الرِّضَا مِنْكَ رَاجِعٌ
فَإِنْ كَانَ لِعَذْرِيصٍ قِلَّةٌ وَأَنْصَاقٌ عَلَى الْعِذْرِ فَالْعَفْوُ وَاسِعٌ

عَدَاوَتِ امِيرِ مُطَهَّرِ بْنِ اَبِي اَكْبَرٍ اَوْ قَتْلُوهُ وَالتَّجَانُّ اِلَيْهِ

وَدَّرَ اَزْ وَاقْتِ امِيرِ مُطَهَّرِ بْنِ اَبِي اَكْبَرٍ اَوْ قَتْلُوهُ كَرْدَ وَبَعَلَتْ اَلْاُمَامَةُ امِيرِ اَيْشَانَ
قُلُوبَكَ وَفَاتٍ يَافَنَهَ بُوْدُ بَرَا اَيْشَانَ هُجُومِ كَرْدِ وَمَالِ وَمَوَاشِي وَصَامِتِ وَنَاطِقِ اَيْشَانَ بَعَارِ
بُرْدِ وَنَقْضِ عَهْدِ وَنُكُودِ كَرْدِ وَتَرَكَهَ چُونِ اَنْ تَقْلُبُ اَزْ دِيْدَنْدِ چُونِ زَنَابِرِ
بُخُوشِيْدَنْدِ وَدَرِ عَقِبِ اُورِ سِيْدَنْدِ وَجَنَكِي عَظِيْمِ كَرْدَنْدِ وَاَوْرَا اَجْرُوحِ وَمَنْهَزِمِ
كَزْدَانِيْدَنْدِ وَشَكَنِي قُوِي بَدُو سَانِيْدَنْدِ وَچُونِ اَنْ اَزْ اِيْلَاقِ زُوْلِ كَرْدَنْدِ
امِيرِ مُطَهَّرِ رَجْعَتِ اِنْقَامِ اَيْشَانَ وَجَبَرِ اَنْ كُنْ لَشْكِرِ نَاحَتِ وَرَسْرِ اَيْشَانَ نَاحَتِ
وَچُونِ بَدِيْشَانَ رَسِيْدِ بَحْكَ اِقْدَامِ نِيَا سَتِ نُوْدِ وَامِيرِ اِيْلَانَ رَا بِنُوسَطِ دَرِ مِيَا نِ
اَنْدَاخَتِ وَصَلَحِ خَوَاسَتِ رَا اَكْمَهَ چُونِ فُتُوْرِ عِزْمِ وَقُصُوْرِ هَمَتِ اُوْدِ رَا يَافَنْدِ بَصَا
وَمَدَامَتِ اُوْرَا خَوَابِ خُوكُوشِ دَا دَنْدِ وَبِيْهَ دَرِ كُوشِ نَهَا دَنْدِ وَبِفِرَاغِ خَطَرِ
لَشْكِرِ جَمِيْعِ مِ كَرْدَنْدِ وَمُسْتَعِيْدِ كَارِ مِي شَدَنْدِ نَاجُوْرِ مُكْمَلِ وَرَتَبِ
شَدَنْدِ وَنِيَا هِي كَرَا نِ وَاهَمَهَ وَرَدَنْدِ بَرِ بَرِ اُوْرَا خَنْدِ وَاُوْرَا شَكَنَهَ وَمَنْهَزِمِ دَرِ مَضَارِ
اَجَامِ وَمَنَافِدِ عِيَاضِ وَآكَامِ مُنْفَرِقِ كَرْدَانِيْدَنْدِ وَاُوْرَا جَهْتِ سَدَانِ خَلَتِ وَرُدَانِ
عَلَتِ بَقَرِ اَمْدِ مِلْجِي شُدِ چِهَ مِيَا نِ طَا بَقِيْنِ عَدَاوَتِ قَدِيْمِ قَا بَرِ بُوْدِ وَنَمْعَاوَنَتِ وَمَنَافِصِ

اِسْتِظْهَارِ جَنَتِ وَهَرْدِ وَنَمَاطِ مَرْتِ يَكْدِي كَرْدِي رَا قِيْلُوْرَفَنْدِ وَاَيْشَانَ رَا دَرِ مَعْقِلِ
نَتَكِ وَمُضِيْقِ صَعْبِ چِصَارِ دَا دَنْدِ وَمُدِّي بَيْنِ الْفَرِيْقِيْنِ جَنَكِ قَا بَرِ بُوْدِ نَابَسَبِ
تَمَادِي اَيَّامِ اِنْجِصَارِ وَنَفَادِ مَوَادِ رَا دَرِ قُوْتِ اَيْشَانَ شَا قُطُ شُدِ وَاِنْ كُنْ رَا مُفْرَطِ حَالِ
اَيْشَانَ مُنْفَرِقِ كَشَتِ وَچُونِ اَنْ اَزْ اَنْ وَرَطَهَ خَلَا مَرِ يَافَنْدِ اَلْبَا يَحْضَرِ سُلْطَانِ
بُرْدَنْدِ وَبَقَرِ اَلْاُمَامَةُ عَنَايَتِ وَحَمَايَتِ اَوْ تَتَكِ نُوْدَنْدِ وَسُلْطَانِ بَرِ مَقْضَايِ شِيْمَهَ خُوشِ
وَشِيُوْمِ مَرِ غُوبِ خُوْدِ دَرِ مَحَافِظَتِ وَمَرَاقِبَتِ اَيْشَانَ غَايَتِ جَهْدِ مَبْدُوْلِ فَرْمُوْدِ وَبَا
اَصْطِنَاعِ اَرْزَانِيْ دَاشَتِ وَهَمِكُنْ رَا بَصْنُوفِ نَوَازِشِ وَرَجِيْبِ وَنَقِيْبِ مَحْصُوْرِ
كَزْدَانِيْدِ وَهَرَا سِمِ اَرْزَالِ وَاقَامَتِ فَرَاخُوْرِ نَامِ وَنَامُوْرِ يَا دُشَاهَانَهَ بِنَفْدِيْمِ زَنَانِيْدِ
وَدَرِ جَبَرِ كُشُوْرِ جَمْعِ شَمَلِ اَيْشَانَ اَبْوَابِ خِيْلَتِ وَمَبْرَاتِ كُشَادَهَ كَرْدَانِيْدِ وَاهْدِ
بَا نِعَامَاتِ وَافَرِ وَتَشْرِيقَاتِ فَاخِرِ مَحْطُوْطِ وَهَزْمَتِ نَاحَتِ وَبِيْدَلِ نَفَاسِ وَصَرِ
رَغَايَتِ اَلْبَا رَا بَقَاضِ وَاسْتِيْجَاشِ اَزْ لُوجِ نَاصِيَهَ اَوْ مَرْتَفِعِ كَرْدَانِيْدِ وَچُونِ فَضْلِ
نَابَسَتَانِ مُنْقَضِي شُدِ وَنُورَتِ جَمُوْرِ هَا چُونِ زُوِيْ بَا نَصْفَانِ هَادِ وَهَوِيْبِ نَهْمَاتِ زُوْجِ بَرُوْ
جَانِ دَرِ جَمُوْرِ هَوَا مِيخَتِ وَبَعْدَلِ تَمَامِ دَرِ زَمِيْنِ وَزَمَانِ پِيْدَا شُدِ **شعر**
رُفِعَتِ جَمِيْعُ الْهَوَا جَزَعَتَا فَاسْتَرْجَا مِنْ اَلشَّعْرِ اَلْطَوِيْلِ
وَخَرَجْنَا مِنْ اَلشُّومِ اِلَى زُوْجِ شَمَالِ وَصِيْبِ ظِلِّ ظَلِيْلِ
سُلْطَانِ بَصُوْبِ اَرْتَوَا بَادِ جَرَكِ فَرْمُوْدِ وَبِجَدِ رُوْدِ اَجَا اَقَامَتِ كَرْدِ رَا كَمَدِ اَوْ قِيْلُوْرَفَنْدِ
چُونِ اَنْ زَايَادِي وَصِيْطِ عَنَاتِ بَحْصِ جَالِ وَرَعْدِ عِيْشِ زَسِيْدِ دَرِ جَمِيْعِيْتِ فَرْمُوْدِ

چنانکه مأمور طبع لایم و مالوف نفوس طعام باشد که عذر نعمت بنفست خواهند
 و شکر فضل بفضل کرامت • دواعی کفران حقوق در نفس چیست ایشانند
 کثرت و محال طغیان و عصیان در پیش چال ایشان ظهور یافت **فایز بنیه**
 • درختی که نخست و زایشست کشت در نشانی بیاع بهشت •
 • و زارجوی خلدش بهنگام آب بیخ انگیزی ریزی و شیر آب •
 • سرانجام کومریک آورد همان میوه تخم بار آورد •
 و هو ان یغنیک از احمداک سخاوت عذر میز و کلمات کینه از کفر نقل می کرد
 یکی از جمله آنکه در خفیه یلبوغای ناصری قاصدی فرستاد و می گفت و لد امور بوسیلت
 آنک خلیلک دلقادر با قتل آورد • سلطان برقوق در باغ او انواع نواز شر و اصطناع
 از این فرمود • و او را در سبک امرای کبار میخمر ساخت و منصب رفیع و درجه
 منیع رسانید اگر ما نیز بادشهر او قصدی بوندیم و کاری پیش بریم راه و مرتبه ما
 چه باشد و عنایت و تربیت در چه نصیب • پیوسته امثال این معالیه اینها می کرد
 و سلطان برین قضیه واقف بود و اعراض و اجتهال را کار می فرمود • و محظوظان
 که مردی غریب است و از دشمن کینه بخت و میبوی شدن و عنایت او استظهار
 نموده و در آن شاهوار از امیر احمد رسولان می رسیدند • و در رصیر مبالغه می جست
 و اصلاح ذات لیس سخن می زانندند • تا سلطان قاصد فرستاد و فلاحی را که در وقت
 محاصره بنو شدست و فاد بود مضابت فرمود و او بقوت جمعی از او با شمول که مدد

پیوسته بودند و با او دم موفقت و مراقت می زدند و خیالات فاسد در دماغ او می نهادند
 از تسلیم و تفریع آن ابا نمود • سلطان لشکر ساخته منوجه آماشیه شد و امیر احمد
 حصیر اختیار کرد و از انجیم ساخت و بجهانت و مناعت از مستظهر شد سلطان
 این توقفت بر هجوم کرد • و او چون از میدان رفت و مبارزت مشاهده کرد حقا خوف
 و خست بر دل او کمین کشاد • و دغشه زوع و وجعل راعضای مسئول کشت
 و دانست که مرد آن مضار و مرغ آن مضار نیست بضرورت سپرد رشت کشید و زوئی
 بهزیمت نهاد و زبان چال در قفای او می گفت **بیت**
 • و انیت معتزما و لا استدا و مشیت منهرما و لا و علا •
 کما ارجاد و حماة انجاد سلطان چون باد در قفای او پیشافتند و از احوال و احوال
 و سراج و سلب غنایم موفور بستندند • و امیر احمد چون مارد دم برین و موثر رحم
 رسین خود را در قلعه انداخت و برج و بان از او قایه باز و سترمایه امن و امان خود
 ساخت • و سلطان با اینهاج و آشنیدار و جصور مراد و نج مراد منوجه فلاح شد
 و بقلعه فاذان قیاسی نزول کرد • و هم در روز منخر ساخت و خال امیر احمد
 با این اثر بکرفت • و از انجا بقلعه چکر رفت و پیرامین از نزول کرد
 و برادر سیدی چنام را که در آن قلعه بود بموعظ و نصایح بلوغ دعوت کرد و از قضیه
 گذشته و کفر قناری او تذکیر و تحذیر فرمود • و چون آن جاهل به توقیف کوش
 هوش بیه غفلت آگهی داشت و مزاج طبیعت از صوب صوب بخیرت بند نمود

موضع

وَصِيحَتِ قَبُولُ نَكَرْدِ سُلْطَانِ چُونِ دِيدِ که مُعَامَلَتِ بِحَامِلَتِ بَرَنَجِ آید وَ جَجَاجِ جُرْ
 لَجَاجِ نَمِ فَرَايَدِ • اَز رَوَادِجِ کَلَامِ بَقَوَاعِ جُتَامِ نُنْقَالِ کُزْدِ • وَ اَز نَفَاوِلِ زَبَانِ
 نَفَاوِلِ نِسَانِ اُکْثَفَانُودِ

شعر

• مَنْ رَامَ عِزًّا بِغَيْرِ السَّيْفِ لَمْ يَنْبُلْ فَارَكِبْ شِبَا الْهِنْدِ وَ اَيَاتِ وَ لَا تَنْبُلْ
 • اَنْ لَيْلِي فِي شَفَارِ لَيْضِ كَمِيْنَةٍ وَ فِي الْاَلَيْتَةِ مِنْ عَشَالَةٍ ذُبُلْ
 • فَخَصَّ غَارَ رَدَى قَسَمُ وَثْبِ عَجَلَا لِفُرْصَةِ عَرَضَتْ فَالْجَزْمُ فِي الْعَجَلِ
 • وَ كَرَّ حَيَاقِ جَنَّتَا لِقَسَمِ مِنْ لَيْلٍ وَ رَبِّ اَمِنْ جَوَاهِرِ الْقَلْبِ مِنْ وَجَلِ
 وَ زُوْدِ دَوْمِ بَقَرُودِ نَاقُومِ نِسَاءِ وَ مَبَارِزَانِ اَوْرَدِ کَاهِ چُونِ اَبْرِ نِسَاءِ پَرَامِنْ قَلْعَهُ دَرَامَدِ
 وَ رَجِمِ اَنْ شِيَا طِيْنِ اَنْزِ وَ مَلَا عِيْرِ قَنَهِ شُهْبِ نِهَامِ اَزْ کَمِيْنِ کَمَانِ بُوکْشَادَنْدِ وَ جَادِ
 اَز رُوْسِ مَحَابِقِ زَوَانِ کُزْدَنْدِ • فَوْجِي نِيْزِ وَ نَبْرَجِ وَ بَانِ اَنْ مِ شِکَافَنْدِ وَ کَرُوْمِ
 بُوکْکَلِکِ وَ نِيشِ اَنَسَارِ وَ قَوَاعِدِ اَنْ مَحَلِّ مِ شَاخَنْدِ • نَادِ رُوْدِ يُوَارِ قَلْعَهُ زِرِّهٔ وَ اَرْ
 مُشَبَّکِ شُدِ وَ اَرْکَانِ وَ نِیَانِ اَنْ چُوْ رَخَا نَهْ عِنْدِ کَوْتِ مَهْدُومِ وَ مَهْضُومِ کُشْتِ
 وَ غِرَبِ اَنْبِغَاثِ اَزْ رُکْنِ کَانَ وَ قُطَانِ قَلْعَهُ بَرِ اَنْمَانِ رَفْتِ • وَ حَمَلِ قُضْءِ مِثَالِ خُودِ
 اَزْ اَبْرِ زَرْدِ خَنْدِ • وَ عِلَاصِفَتِ دَرِيْ مَرْکَبِ سُلْطَانِ اَفَادَنْدِ وَ رُوِيْ بَرِ خَالِ
 مَذَلَّتِ نِهَادَنْدِ وَ کُفَنْدِ

شعر

• اَيُّ مَعْمَارٍ يَزِدُّ مَفْضِلَا نَفْضَلِ فَلَخَلَقْتُ زَا حِيْمَ
 • عَصِيْبًا وَ لَبَنًا کَمَا وَدَّ عَصِيْمَ وَ تَابَ لِي رِبِّيْ وَ اَدَّ مِ

سُلْطَانِ اَيْشَانِ رَا زَنْهَارِ دَادِ وَ هَمَّ زَا بَعُوَاطِفِ وَ مَرَامِ خُشْرَوَانِهٔ اَمِيْدِ وَ اَرْکُزْدِ بِيْدِ وَ مَدَائِرِ
 مُتَجَنِّدِ وَ شِيَا طِيْنِ مُنْغَلَبِهٔ رَا که اَنْکُشْتِ عِنَادِ وَ بَجَاجِ دَرْ کُوشِ هُوشِ نِهَادِ بُوْدَنْدِ وَ تَسْرُدِ
 وَ نَفْسُ دَرِ بِيْشَرِ کُزْفَنِهٔ اَنِیْرِ وَ کَمِيْرِ کُزْدَانِيْدَنْدِ • وَ بَعْضِيْ زَا بَنِيْعِ نِسَانِ بُوکْدَرِيْدَنْدِ
 وَ بَعْضِيْ رَا مَغْلُوْلِ وَ مَكْبُوْلِ فِي سِلْسِلَةِ ذَرْعِهَا سَبْجُوْرِيْ اَعَا بِحَبْسِ عَذَابِ
 وَ مَصُوْنِ عِقَابِ دَوَانِيْدِ وَ مَنُصُوْرِ اَلْاَيَاتِ وَ مَشُوْلِ الْعَنِيَاتِ بَارُتُوْ اَمَادِ زُوْلِ کَرْدِ وَ جَوْرِ اَفَاکِ
 اَز مَنَّتِ رَا سِ مَنْطِقَهٔ اَعْنَدَالِ يُوْسُتِ • وَ لَوَاعِيْجِ جَرَارَتِ نَابِشَانِ فُوْرِ پَدِيْرِ فُتْ مُنْجِيْهٔ
 قَا زَا بَادِ شُدِ • وَ دَرْ قُوْرُوْ وَ قَا اَصْکُوْلِ که مُشْرِیْ خُوشِ وَ مُنْصِيْدِيْ دِلْکُشِ اَشْتِ زُوْلِ کَرْدِ
 وَ چُوْنِ اَيَّامِ رَمَضَانَ بُوْدِ نَاعِيْدِ اَنْجَا مُقِيْمِ شُدِ • وَ رُوْزِ عِيْدِ عَدْرِیْ شِیْعِ وَ مَکْرِیْ قِیْمِ
 اَزْ رَا کَمِهٔ اَوْ قِيْتِ لَوْ بَظْهُورِ رَسِيْدِ وَ اَنْ چَانِ بُوْدِ که بَعْدِ اَزْ رُوْزِ عِيْدِ چُوْنِ بَحْسِ مَحْسِ
 پَرْدَا خَنْدِ اَحْمَدِيْکِ دَسُوْرِيْ خُوشْتِ وَ کُفْتِ کَرُوْمِيْ اَزْ دُوشْتَانِ وَ مُنْعَلِفَانِ کَاهِ مَرْمَدِ نَدِ
 اَكْثَرِ رَحِصَتِ بَا شُدِ بَرُوْمِ وَ اَيْشَانِ رَا تَنَابِيْ کُفْتِ وَ بَحْضَرَتِ شَتَابِ جَارَتِ يَافَنْدِ رُوَانِ
 شُدِ وَ جُوْرِ نَاعِيْعِ بَرِ مَدِ جُوشِ بُوْشِيْکِ بَا خِيْلِ اَنْبَاعِ خُودِ مَرْتَبِ وَ مَکْلِ نُوَارِ شُدِ وَ اَزْ دُوْرِ
 بَا شِنَادِ وَ تَصُوْرِ اَنْ که سُلْطَانِ بَدَانِ مَقْدَرِ جَرِيْکَتِ مُنَا بَرِ شُوْدِ • وَ عِبَانِ تَنَکَرِ وَ تَصُوْنِ اَزْ دُوْرِ
 رَهَا کُنْدِ • وَ نَمِيْ دَانِسْتِ که شِيْرِ غَالِبِ اَزْ هُجُوْمِ تَعَالِيْ اَبْکِ نَدَا زْدِ • وَ کَرِيْهٔ مُوْشِ خُوشِ
 بَا اِلْمَلِکِ بَرِ شِکَا زَنْبَرِ دَنِيَا زْدِ • وَ چُوْنِ دِيْدِ که کُوْ وَ قَا زِ سُلْطَانِ اَزْ اَنْ شَنِکِيْ رَا شِکِ
 بَا دِ هُوَا اَزْ جَايِ بَحْجِيْدِ وَ نِسِيْهِ رَحِيْمَتِ وَ سُوْکُتِ وَ زَانِ بَا کَرِيْهٔ دَنَسْتِ هَرُ رَا مَنِيْ يَدِ
 اَنْ تُوَانْدِ رَسِيْدِ حِجْلِ وَ مُنْفَعِلِ شُدِ وَ نُوْبِ رَا بَحْضَرَتِ بَرِ شِنَادِ وَ کُفْتِ خُوشْتِ که عَدَّتِ

و بعد آنکه کزان خود بر نظر سلطان عرض دهیم تا بر کثرت و کیفیت ما واقف
 گردد اگر فرمان شود عارض باید وضط کرده مقتدا و مبلغ مجموع بحضرت عرضه دهد
 سلطان با وجود اطلاع بر قدرت او و قدرت بر جزا و مکافات عیان مالک
 و تمانک باز گرفت و قول آن وقایح بی فلاح هر چند می دانست که تصنیف و تزویر
 قول کرد و عارض را فرستاد تا ایشان را در نظر آورد و احمد بک بحضرت مدوین
 صحبت کند و در معاشرت و مجالست اشتغال یاف و سلطان ازین معنی
 چیزی اظهار نکند و ما جنین بک هر دم بنوعی سخنان می گفت و برادر را غائب
 می کرد و همون در حضور و غیبت از ایشان نفرت و ضحرت می نمود و قصور ایشان
 در شناخت حقوق نعمت و صحبت بر شمع ایشان می نمود **فایده سی**
 ۱. خون بود اصل جوهری قابل تربیت را در زواش باشد
 ۲. هیچ صیقل نگویند کزد آهنی که بد کزد باشد
 ۳. خر عین اگر بد که زود چون بیاید هنوز خنر باشد
 و سلطان چون جشن عید فارغ شد بقلعه رخا رفت و از حصار داد و جز عاریت
 که پیش از آن ساخته خراب کرده بودند بفرموده اعمان به دیگر مرزورند و دولت شاه
 بادوینت نفر مردانجا تعیین کرد و مرز رخا گذاشت و در آن اثنای روزی محمد بک
 مدوینت داشت که در ولایت آما سیه موضعی چند معمر است و اهالی آن عامی و متبر
 و سکر ما ضعیف و بی برک است فرمان شود بر ایشان ناخت کثیر و ما و چند بدست

آوریم و بر لشکر نفرقه سازیم و بر آن جمله مقتدر شد و در دوم جمعی را بر قلعه موکل
 گذاشت و منوجه آما سیه شد و چون نزول کرد از حال احمد بک اینفسار فرمود گفتند
 بیمار شد و چون ایشان علیه خور دند فوجی را از عمارت جهت ناخت تعیین کرد
 و بفرموده نا جمعی از آن کس که ملازم باشند و برین فرار ساز شد و وصیحا ای که بودیت
 رسیدند از ترا که یک سوار با سلطان مانده بود و چون قناب صانع شد دیدند که لشکر
 آما سیه صرف کشید اند و جنگ را مرتب شدن سلطان از آن صورت تعجب نمود و گفت
 ایشان را از توجه ما که خبر داده باشد و در برابر ایشان تعیین نکند کرد و وصف فوق
 بیاد است و جمعی که بغارت رفته بودند از اطراف هایلر و غنیم می آوردند تا جمله جمع شدند
 و مویشی در پیش کردند و می انداختند و لشکر آما سیه دو فرقت شد یک فرقت با دند
 جنگ پیوستند و فرقی دیگر بطرف مویشی روان شدند و سلطان بجایعت
 دنداریکی از امر اسپرد و با مقتدا ریست سوار آهنگ فرقه دیگر کرد و ایشان قصد
 سوار بودند و برین ترتیب می زدند و از مردان جلد هر کرامی یافت با کوبه خاص منظم
 می کردند ایند و بمقتدا مات لشکر سوار دوا میدنازول کنند و چون تعیین کرد
 نزول کرد ساز جرب در بوشید و بیست نفر سوار از پیش فرستاد و با مقتدا و بجایه مرز
 متعاقب ایشان برند و از دامن کف بر قلعه لکام زیر کرد و بر دشت جلد بردمال
 توقف نداشتند و راه کزیز گرفتند و پراگند شدند سلطان بر قلعه رفت و بر جای
 ایشان باشند و چون نگاه کرد از طرف آما سیه کسک دید و محقق شد که امیر احمد

به توقف عنان بطرف ایشان ناف و چون نیکی که از بالا فرو آید و کمتری که از پندی
 پستی بگزاید بر سر ایشان فرو رخت. **امیر احمد را هیبت آن صولت عنان تمالک**
 از دست نبود. و نصیب آن تنان خوف و زوع در سینه نشاند. و دانست که کوشش
 پیش از حمله چون سپر کل پیش موج دریا و قوت او در جنب آن صدمه چون جوشن
 جوین ز دشمنه آتش بار و بارگاه بگذاشت و راه آماشیه گرفت. و عینا کرم منصور را
 از جواشی و مواشی و حیول و بغال بر یکی نواجا حاصل شد. و چون شب درآمد سلطان
 بجمع گز زول کرد. و چکایت از جنگ فرو آمد. و گفتند سبب شعور ایشان
 از هجوم مایه بوده باشد و این حمله بدیشان که ز ساند و هنر یک ازین حال استغرابی
 می نمودند. و ازین نادان استعجاب می کردند. و بامداد کوچ شد و چون یکم دور
 ز حال زول افتادند. احمد بک صحیح البدن بی هیچ عارضی و مریضی با کوه که خود
 رسید و چون مجلن منظر شد. همزبک نام که یکی از نوای احمد بک بود در آمد و در نشان
 مجلن که از زرا که کمره گرفته آوردند. و از و این نشان حال کردند. و تقریر کرد که
 من در جنگ با شما بودم و کفر فاشدم مرا پیش امیر احمد بردند سلطان از او پرسید که
 علیو اسبان کجا دادیم ندانست. و از حالات دیگرا استخبار فرمود نشان زانست
 ندانست که پرسید که انسب تو همان است که پیش ما داشته و جامه و شمیر و دیگر
 زحمت همان گفت بلی. سلطان گفت شهن الله تو چگونگی کفر بودی وجه
 کرامات بودی که ترا در جنگ گرفتند و چیزی از تو نداشتند گفت انسب و همه زحمت من

شد بودند اما در وقت کجتن مجموع را از ایشان دیدیم و ازین سخن معقول روشن شد
 که قاصد احمد بک است که پیش ایشان رفند بود و از توجه سلطان اعلام داده پس سلطان
 بفرموده او را مقید ساختند. و احمد بک چون از آن حال خبر یافت دانست که راز
 از پرده بیرون افتاده است و بر آشکارا شدن سلطان بامداد فقهه مستقیم است
 و بدو لشاه سپرد. و بواجصول مأمول و جمیع شمل امشاء دولت و مغرین سعادت پیوست

سنت کرد در فرزندان و صفت جشن
ختان و از سب تن به فر عیش

و عشرت

و بعد از مکابدت شاید زرم و معانات رکوب و زول و مقامات حرب و ضرب
 و رکض و جرد عزم بزم جزم کزدن و بجمعی خاتون فرزندان اعز ایقا هم الله
 تعالی و طول فی کتاب السعادات اعمار هم اشتغال نمود و در ایوانی که فراتر صحن
 آن پای بر تارک کوان می نهاد. و جفیفه نشان با اوج فلک برابر می کزد و رشک
 رفعت او جرخ را جامه در پیل زده بود. و غیرت شعاع هواش خورشید را سبک
 بر قدیل

شعر

در علی عزرو آید مینا **•** وللمکازیه و عید و مغناها **•**
 فالیمز قبل مقرو و اینرها **•** وللمر صبر موصولا اینها **•**

بساط عیش بکنند و بر سر زین شاه سوار فرزندشست و بفرموده بارعام دادند

و دهان قینه و بلبه بکشد و شراب رنگین از جاقص حی جباری ناخنند

و جام زرین در مجلس روان کزد آیندند **شعر**

• یقولون لی صفها فانت بوصفها خیر نعم عندی من اوصافها علم •

• صفاء و کما و لطف و کاهوی و نور و نار و روح و کاجنم •

• علیک بها صفا و ان شئت مزجها فعدک عن ظلم الجیب هو الظلم •

شاقیری سکر قدح بر قدح می پیود و فرج بر فرج می افزود و در عنم می بست

و زوی نشامی کد کاه بلب نوش چشمه نسیل رعاشقان نیل می کزد

و کاه بخند شیر ز شکر در کام معاشران می ریخت **شعر**

• فی نفسی الفداء لک و فی قناری وری من رجسته اتاد الشری •

• فی قناری لک فی شمای کاه و غار له النیر اذ جری •

• فی قناری لک فی شمای کاه و غار له النیر اذ جری •

نظاره کله برقه خضرمی نت و نوای عود نقر در لب زهر زهرامی شکست

• و قمریه لاصوات جریها تهنیای الوشی جبر او تیجا با •

• و نقض میاها در صفت بها و نثرینرها علی العود عینا با •

مستان در نشو و ستافان در عشق و عاشقان در جوش و مطربان در خوش کلکون

می چون بر عرصه دماغ معاشران ناخن اوردی عقابایی بر جای در ستر آمدی

شاقی که صبغ خفانه صبغه الله است نقر می لایزال از غوانی از صفحه دها فرو می

و بشکوف راج زویانی بیرنگ یک رنگی کسوت جهنمی نکاشت ننگ و نام

در لیک صورت جلوه می داد و کفر و اسلام در لیک هیات ظاهری کزد آیند

• اکوثر لاکت مدام ام شمس تهللت بعنا م •

• یا هو از ننگ آفتاب گرفت رخت برداشت از میانه ظلام •

• مه جامت و نیست کوئی یا مدامت و نیست کوئی جام •

و در انشای آن همایون جشن مثال حضرت علیا لالت مخرقه الک کنا فمخرقه الام

بصفت مهم خنان و قطع و فصل از شغل که نیستی مود و عین مه داشت

نافذ گشت و انشا و چایک دنت که در اعمال موسی ید بیضای بود و در استعمال

و استکمال آن صنعت بجز امیری ظهور می رسانید و عمار عیسوی آشکارا می کرد

باستق ستر انبویه سیمین برداشت و لعل مذاب از قوت زرین روان کزد آیند

و رطب از پوست وین شکر ز بند از ساخت و صیت این سست بلاء

علی و عالم بالا رسید و ماه که برید افطار شما و ات و سیاح منازل و مقامات گشت

از یزید باطراف کردن و اکنا فخرج بوقلوز رسانید و طبل این سوز و نشان

این سرور بر بام آسمان فرو کوفت و نیکه می شنید علوم و میخرج احکام نجوم

از نفع قوس النهار بدرج و دقا بوجا میل کرد و طالع وقت مشتعل بر سعود

دولت و سهم سعادت در راجحه آن ثابت گردانید و نا امید که بخند کل جهنم

بپرد سترای سترده سپهر است زمزمه جنت بخرچک رسانید و نغمه عود

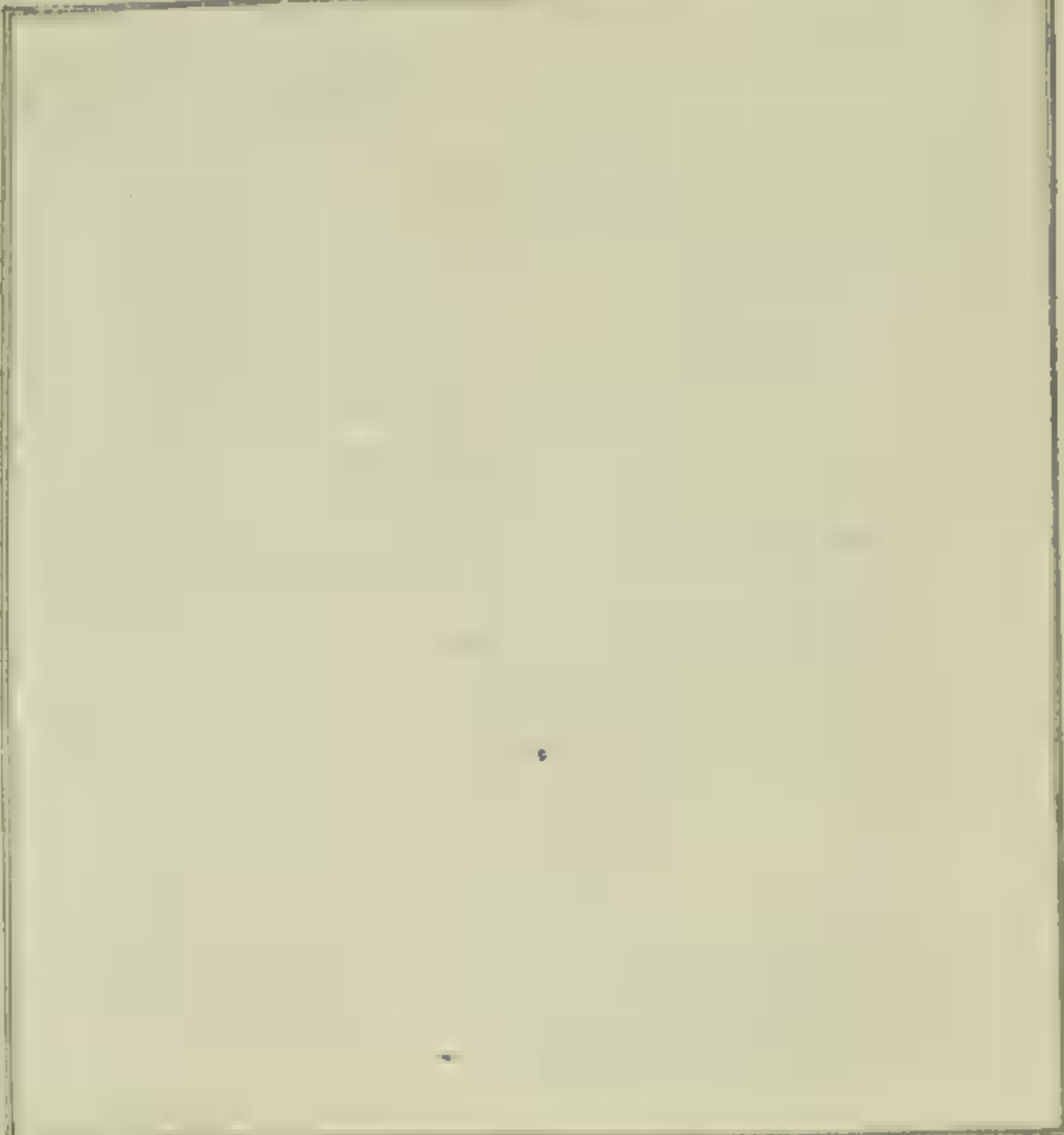
از شهود بگردانید و حرکت شوقی فلک وارد در چرخ آمد و چون سز و و چار سر اندازی
 و دست افشانی گرفت و آفتاب که خورشید رکان و فرمان در معوره آسمان
 چون شاخ در خزان در افشان شد و مانند ابر در نیسان که هشتاد آمد و عقیق
 آتشین و یاقوت بدامن سخت و لعل از خاز و لؤلؤ از دریا هدیه آورد و بهرام که
 سپه دارانم و سالار کشور پیر است نهنگ که در دوش و تیغ در بریده داری
 و خدمتکاری برخاست و صفها از چپ و راست بپایانست و بر چهره که

- سجد اکبر و صاحب محراب و منبر است
- خطبه نهیت بخواند و در دعا و ثنا فصلی
- مشع براند و نارنج این آیه و قصیده این
- جمعیت بر صحیفه ایام و لیالی مسجل گردانید
- و کیوان که پیر دژاک و صومعه نشین فلک
- افلاک که خدمت بر میا زست
- و عهود قماری بر محراب خورشید نهاد

و طلبه دولت و اقبال بر حقیقه ماه کشید و دفع عین الکمال را معوذتین
 بخواند

شعر

- آری صهر شیر بدعرت که قدیم نزد قرب اندامه
- و مافه بنجد المسوق لا دما لقی منة القلامه

و چون آن مجسم بقضای رسید خبر دادند که دولتش از قیام ترحم بدست آورد
 و معانی آن فرستادند و در شادی میفرمودند و ضرب بر ضرب متراک شد
 و دولت را خطبت کران مایه ارزانی داشت و قلعه برو و سقوط فرمود و بعد از آن
 خبر رسید که احمد بنک و امیر احمد با هم دیگر اتفاق کردند و بنیاد مصاهر

نهاد. و عنقریب اجددک با خیل و خدم و ایل و چشم بد و خواهد پیوست
 و هموان زسل و زایل در میان ایشان مترادف است و قصد دزدیدن قلعه
 توفاست دارند فی الجمله حیات و کفران نعمت اجددک بوضوح پیوست و آن
 جهول کافر نعمت که از زیر شمشیر جنة عریان و کریان بحضورت علیا النجا
 آورده بود. و سلطان او را بنظر مکرمت ملحوظ و مخصوص کردانیده و اوصاف
 الطاف و اعطاف از زانی داشته و مبالغی اموال که حصول آن مستلزم خرابی
 و بیات بود در وجه موجب او و نوکران او نشانده و او را از مکاید اعدای غالب
 و غرمای قاصد فارغ و مرفه ساخته. و مراح شریک بزرگوار و مردم داری بود
 تقدیم فرموده. و بعد از چندین عواطف و مصالح تملیط و تملیس بیرون آمد و خواست
 که غدیری کند و وفاداری آن بکشد. و این حرکت بکرات از بظهور پیوسته بود
 و سلطان از سبقت چو و شمول کم از آن زلات که موجب خرق و عرف بود تحسین
 نموده و قلم عقود را کشید. اما درین مهله بحکم **مکرر شمول النعم**
ایشان و جلول النعم عزیمت بردن از مفسد مصمم ساخت و گفت

شعر

○ ولا یغترک طول الحیل منی فما ابد التصار فی حلیما
 بقله چرخه آمد و نیم وزش **فارسیه**
 نیلی خواهد تحقیقت نرس
 آنشدی که حکمی چه گفت موهمان به که باشد پرش

برینت جارم شد و خانه های ایشان بر مشایخ متجرب و سایر نوکران قیمت کرد و چندی
 از امرایین بای اطلاع داشتند و بایق را معلوم بود. و چون بوفات رفت اجددک
 با تمامت توشیه لان خیل با استقبال مبادرت نمود و خایف و هایل بنذل و تواضع درآمد
 سلطان چون آن خضوع و خشوع از او مشاهده کرد بروفق **الراجح** و **الرجح**
 نظر رفت و رحمت شایسته احوال او کردانید. و ملاطفت مخاطبت نمود و صفت قهر
 بنمت لطف مبدل ساخت. و بیشتر و طلاق مکالت کرد. و چون جمهور
 خلایق بر جزایم و جزای ایشان وقوف نداشتند و جمل بران می کردند که سلطان
 بطمع منال فانی و حصارم دنیاوی بقصد و جسد ایشان رخصت داده باشد خواست
 که قصدی که کرده بودند بر ایشان ثابت گرداند انگاه از آن تجاوز نماید و اجازت
 دهد تا بوطر خود مراجعت کنند. و چون مجلس منظم شد و از طعام بپرداختند
 سلطان یکی را از امرای پیش خرد و صورت عفو از زلات ایشان و نازل از سیاحت
 با او در میان نهاد. و سایر امر که از این حال شعور نداشتند بر موجب حکم
 سابق نوکران خود را خانه های ایشان فرستاده بودند. و هر یک این مقرر شد
 بود در تصرف گرفته. سلطان بفرموده اجددک را با جماعت او در آوردند و جرم
 و جایت ایشان بترج و ضبط بر ایشان شد و مکنان منفعل و متحیر گشتند
 و امید از حیات منقطع گردانیدند. و در آخر که نجر عفو شدند و سلطان
 بر سر لطف و مرحمت یافتند جان بقالب ایشان باز آمد و عمری جدید یافتند.

و در آن اشخاص رسید که نوکران و لشکریان خانهای ایشان ناراج کردند و زرت
 و فرزندان ایشان اسیر ساختند. سلطان ایشان را ایتهاالت داد و اجمدهای را
 خلعت فاخر پوشانید. و معتمدی چند جهت استخلاص اموال و مواشی ایشان با او روانه
 ساخت و فرمان داد تا هر چه از ایشان غارت کرده اند از صامت و ناطق و طریف
 و نالیده تمام و کمال تسلیم ایشان کنند. و در حدود یک شب از روز جمیع آنچه از ایشان
 سینه بودند به نقصای آنرا کرده بدیشان رسانیدند. بر وجهی که هیچ کس را
 یک درهم شکایت نبود و همگی شاکر و خوشود شدند. و این معنی بر نهاد
 امر و مضای جکم و چیز نیانت و کمال زیانت سلطان کواهی عدل و حقی قاطع
 و هیچ کس را از سلاطین خلف و خلف این نشنداد میسر نشد انت و این استقلال
 متمنی نكته

شعر

و لو ان يوم القهر ابدى عقابه
 على الدهر لم يوجد على الارض مجرم
 و لو ان يوم النصف جلى مینه
 على الناس لم يصبح على الارض معدم
 و بعد از انقضای آن قضیه جمعی از آماشیه رسیدند و گفتند نزدیک شهر قلعه
 هست خراب که اگر از ما معور کنند شهر آماشیه از آن بتک می آید و لاچاره
 قلعه بدست می افتد. سلطان بعد از روزی چند توجه نمود و بدان طرف نهضت
 فرمود و بعبارت آن قلعه مثال داد و در مدت اندک بایام رسید. و در آن وقت
 امرای مغول حضرت آمدند و عرضه داشتند که پسر عثمان بطرف کار حرکت کرده

و عداوت و مخالفت او با این حضرت محتاج بشرج و بسط نیست که نقویت یاجی
 شاد کلدی بجه طریق کرد. و با شامیان متفق شدند ایشان را بران داشته بود که او
 از طرف و بر قو از طرفی بر سیواس هجوم کنند. و امثال این مکاشحت و مشاجرت
 می ورزید اکنون بحالی و شیعی روی نموده و فرصتی طرفه دست داده است صواب آنست که
 لشکر بروایت او کشیم. و از غارت و خرابی و نهب و قتل هراج میکر و مقدور
 باشد بظهور رسانیم چه این سیوال ولایت مقنضی ضعف و فو زجبال اوست و این معنی
 مقضی با سیلا و استعلا بر و وزیر کونه صورتی چند در پیش نهادند. و اینکری چند
 کردند و اگر چه از آنجا که مراسم جهانگیری و مملکت داری باشد این رای بصواب
 نزدیک بود. اما از آن جهت که پسر عثمان که مغولی ناده بود و از جلالت علم و حکمت
 عاقل و عازری بخاک کفار رفته بود. و بقلع و قمع ایشان مشغول. سلطان در نزد
 انصاف و مروت و طریف امانت و دیانت مشکره و مستبعد شناخت که با وجود کمال
 فقر و وفور علم و دانش و عدل و نصفت بر سر مسلمانیان زود و بسفری جمع و تبذیر
 مثل ایشان رخصت دهد و سعی نماید. و آن حرکت هر چند منفعت منافع و فواید بسیار
 بود اما بدین وجه مستلزم توهمین دین و تمکین کفری آمد. و در یکسر آنک در وقت
 غیبت دشمن و خلع و عرصه بر ولایت او رفت و مبارزت نمودن از دناوت و همت و خست
 طبع و زکات رای شناخت. پس نظر برین موانع رای امرای مغول که مطیع نظر ایشان
 غارت مسلمانیان و خرابی ولایت بود مقبول و مستحسن داشت و بنیواس معاودت نمود

و در فصل بهار منوجه از رخان شد و باعث بران حرکت آن بود که امیر مطهر نیز را
 بهلت اتفاق و اغراض و قراجمد دماغ بفشاد آمدن بود و بعضوهای مزور و سخنان مجوف
 او مغرور و منکبت شد تصورات باطل می کرد و نمودهای بی حاصل
 می سخت و چون خبر نهضت سلطان پیشید از آن نشو در خارا قناد و از آن عفو
 بیدار شد و نواب پیش سلطان فرستاد و از در مصافات و موالات در آمد و عاقبت
 قضیه بران جمله قرار گرفت که قلعه برطلوش را خراب کند و موضعی چند که از
 ولایت امیر مطهر در جمع نیواس آمدن بود برقرار بر و میسر باشد و او التزام نمود که
 در اوقات نهضت و حرکت فوجی از لشکر در جمع عنا که منصور منظم کرد اند
 و ماده منازعت و مشاجرت از میان مرفیع شد و سلطان در آن ایام حضرت
 رسالت را صلوات الله علیه بخواب دید که در صورت احمدیان آمدن در خانه نشسته
 بود و سلطان در آمد و شرط خدمت و ادب بنقدیم رسانید و دست و پای
 مبارک رسول بوسید و سپید منوجه سلطان شد و با او در سخن آمد و از جمله
 سخنانی که گفت یکی آن بود که در حق برقوق یا مراد بك لا علی البیتین گفته که
 و جمیل است و من جمیل سلطان چون این سخن بشنید رقت کرد و دیگر
 در پای سپید افتاد و گفت یا نبی الله منبع و منشا جمال مصق و جود شما است
 انگاه سپید فرمود که و بنظره جمال مرا با او نظر بود و این زمان او کمره شد
 اکنون او را نصیحت می کنیم که قول کرد مقصود حاصل و الا شمشیر بر علی حاضر شد

و در آن ایام مراد بك بحک كفا ز رفت و آنجا شهید شد و بعضی مردم بران بودند
 که پیش در آشیای جنگ جمعی را از نوکران فرمود تا او را بقتل آورند و البعل عند الله
 و بنوعی ناصری بر سلطان برقوق علیه شد و قضیه برقوق چنان بود که ذکر
 رفت پس آن حضرت رسول علیه السلام در خواب فرموده بود در حق من و واقع شد
 و حکمت در آن که سلطان پیغمبر در صورت احمدیان دید آنست که سلطان
 در آن ایام بعلم مشایخ مایل شدن بود و در ظاهر سبب آن آمد که در صحبت شیخ لاسلام

علاء الدین شیخ یار علی کث جفت قال کسان مایه بر تربت مظهر قطب المحققین
 شیخ صدر الدین قنوی قدس الله سره فرموده بود و جمعی از درویشان که آنجا
 مجاور بودند فیوض آجکرم را که بخط اشرف شیخ موشی بود بر شیل تبرک حضرت
 سلطان فرستادند و هر آینه چون کنای بدست طالبی افتد از مطالعه
 کند و ذوق لذت آن خود در نفیر نمی کند و چون سلطان آن کتاب
 که مشنودع حقایق الهی و مجموعه دقایق توحید و تحقیقات در مطالعه آورد و از سواد
 آن که منبع آب حیات است کمال حکمت و معرفت نوشیدینا بیع اشرا بر بانی از آن
 منهل کشاده شد و چشم ظاهر و باطن او بنور معارف حقایق روشن و نورانی
 گشت و رغبت تحصیل و تکمیل آن فن در رضع و قاذ و خاطر نقاد صادق شد و کتب
 بسیار در آن علم در نظر آورد و بعد فیض قدسی و قریحه صافی مشکلات و منها
 مجموعه را جل کرد و با تحقیقات امور عالم غیب و شهادت بر ضمیر منیر و مشکفت
 شد و ابواب خیر و سعادت بر روی و گشت ده گشت **از هذا هو الفوز**
 بر ظهور نبی علیه سلام بر سلطان بصورت احمدین شارت بدین
 مقام است که در بخت ن جان سلطان را حاصل شد جد بر مصدق **لَوْنُ الْمَاءِ لَوْنُ النَّارِ**
 هنر کی حضرت رسول در کنوت جان و مرتبه خود می بیند ما آنک سید
 صلی الله علیه فرمود که شمشیر بر علی حاضر است سلطان هم در خواب در غور
 این سخن ناما کرده بود و گفته که این بر علی عبارت از که خواهد بود حدیث صاحب

میج کس بدین اسم مونس بود و در اوایل این سخن منفصک بود که در ضمیر اخراج کرد
 که امیر المؤمنین علیه السلام وجهه در خواب شمشیر بدست آورد چنانکه در اوایل کتاب
 ذکر زفت و یز شارت بدان است و نیز از گفت که در ضریق مشایخ امیر المؤمنین علیه
 علیه آدم ولایت خاصه است چنانکه عینی علیه السلام و ولایت عامه و بدین نقد بر این
 طریق باشد و شمشیر بر علی صادق چون سلطان و امیر مظهر بنایکد یک
 بر موجه که شرح داده شد قرار کردند سلطان بنیواس آمد و مدتی آنجا مقیم
 بود و امیر محمد با منشا شایسته کرد و خواهد خود را در ریکای او آورد و بقوت
 و شوکت او مفاخرت و مباهات می نمود و باد کبر و غرور در سر گرفت
 و در فتنه و فوض می گرفت و بعد از انقضای ایام ربیع سلطان را داعیه جانشینی
 پیشه قهر او را کوشای دهد و بقدر عداوتش بدو تعین باد دعوت از سبک او
 بیرون کند و عیان توجه صرف آمدند مصروف گردانید و چون بدان حد
 رسید بر جوانب قلعه معدن نزول کرد و کونول را بصاحب مهدب و موعظ
 مستعبد دعوت کرد و بر غایت و نقاشی موعود کرد و ایند و چون منیر آمد
 شجر ک می که صبح صادق شد از افق مشرق برآورد و نوبت جمشید خورشید برآم
 نه پایه آسمان فرو گشتند بر نمودن از طراف قلعه حمله بردند و جنگ آغاز نهادند
 و بر آمدن آفتاب و کسوف قلعه که بود کونول ز که شدی و ستر گشتی نمود علی کرد
 از لای قلعه بر نز کشتند و کشتن بر آبی نهادند و چون از حوض منیران سلطان

علیه

قوم و قبایل داشت از نوع فوفرمود و در زمزم خواص ثابت کزد انید و معدون
 با ساز و کلام در تحت ملک آمد و در دفا نردیوان اعلی مثبت کشت امیر احمد
 چون آن جالت آمد کزد نر مصاحبت و مسالمت در آورد و منعقد شد که
 بعد از آن عقد موالات و موافات مستحکم گرداند و طریق حج و حجاج نورزد
 و سلطان برین شرط بنیواس رفت

فصل در اول و اطاعت جنید
 و ایچای سلیمان بن شاه حضرت
 سلطان و لشکر بار آورد و نیکو امر از غلبه عثمان

چون از اطراف آمد و استقامت تمام بحصول پیوست و خاطر از تشویش امیر احمد
 برداشت روی با استقامت جنید نهاد و منوجه قلعه دولو شد و چون آنجا زول افتاد
 بر عادت معهود از با عت و تبعیت دعوت کزد و لطایف تعطف و لطف
 تقدیم فرمود نافع نیامد سلطان نهیه آتباب جنگ کرد و بنصب مجنیق و عتاده
 فرمان داد و جریه عظیم پیوستند و بعد از چند روز که صدمات متوالی شد
 و حملات متتابع کشت خوف و زوع عیان تماشک از دست جنید بشند و رعب
 و رهبت بجهت تالک او فرو مایند و کزدن نرم کزد و نرینقا داران روزها
 سرمای مفرط ظاهر شد و بادها و طوفانها وزید گرفت و ولاد قرامان معاوض
 جنید برخاستند و سوار دلفاد در حیات بیرون آمد و سلطان با وجود چند

جوادت و وقایع چون کوف پای یفشرد و بهیچ کدام ازین جمله مبالات نمود
 و بر قدم توکای و نفیض راسخ با شد و لاجرم حضرت ذوالجلال بروعد
 و منین کمال علی الله فلهو حشبه فتح و نصرت بخشید و جنید از ستر اضطرار
 و انصکینا از قلعه بزرآمد و پای سلطان پیوست و سلطان از جرایم او تجاوز
 نمود و خلعت و تشریف فرمود و قلعه بر فریدون مقدر داشت و شاکر الله
 تعالی بقصریه آمد و روزی چند بشوق و تفریح اشتغال نمود و از مکه بادت
 مجامعت برآورد و رجال و حیول را بعت و استقامت استراحت بخشید و بعد از
 مدتی جنید از خوف خجاستی که در باطن داشت هلا و عیان و اجمال و اشفال بر تخت
 و بکر تخت

فصل پنجم

مبین آنست که جمیع زکات و خوامد دید روی نیکو
 که آسانی کزیند خویشتر زن و فرزند بکارد و نیکو
 و مخلفات و منسوبات آن منافق نصیب و بخوراهان صادر و اخلاص شد و اجسام
 و انزال لوز که از شر زهر آن شتر سوخته بودند و از خوف او از مراعی و منارج
 خود ممنوع و محصور گشته فارغ البال منوجه یلا شدند و در منازل و مناظر
 قدیر امن التریب می کشند و سلطان مشول فوز و فیروز بر کج حلال
 و مطلع اقبال خرامید و جو مندی برآمد از پیش سلیمان پاشا رنل و رسینا پل
 متوالی شد مبین بر آئین مبین صدق و صفا و نیکو معاقد نمودت و وفا و التماس

و اینست که در امور دولت سلیمان پاشا بقصوه آمد و چون در کیفیت حال و مال خود
 تعمقی شافی کرد. صواب چنان دید که تمکین بحال و لای سلطان کند و تبت
 با ذیل دولت او نماید چه تخصیص اوضاع بایزید بت کرده بود و او را بر محبت در بیت و جنگ
 زده و دانسته که در شیوه جفا و ذمام عیاری ندارد. و چون مالحت و مواخات کما
 نمی کرد. نه عقل در آن پایه که دولت از دشمن تمیز تواند کرد. و نه دانسته
 در آن مرتبه که یک از بد باز تواند شناخت. چنانچه بدان غایت که اگر زلتی بیند بخالد
 و بلطف و مرحمت پیش آید و کرمی نه در آن نصابت که اگر حاجتی افتد بر آرد و کرم
 و کیف آن برز باز نیارد

شعر

هو الکوث فلا اصل ولا ورق ولا نسیم ولا ظیل ولا شمس

از جهت خواست که بمعونت سلطان انضباط یابد و ضلالت دولت او را مفرع جزو
 جوارت و مذهب قیظ نوایب و کوارث نازدین فاعل محبت و مودت مهتد کردید
 و اتفاق وصول کرد. سلطان مسالت او بخواج مقرون داشت و قرار داد که بحد و بقعه
 بمن که در تصرف امیر احمد بود حاضر شود. و در آن ایام امیر احمد بر عادت معهود
 نقض عهد و نکث میثاق کرده بود. و کردن از ربقه موافقت و مضابقت
 بیرون آورد. و چون سلطان بخواج قلعیه بمن رسید کوثی و قلعیه یکی را از نوکران
 سلیمان پاشا طلب داشت و قلعیه بدو سپرد. سلطان جنگ پیوست و از جواب
 جمله بردند و کوثی چون دید که قلعیه از دست می رود و سربازان را بر باد خواهد

نوکر سلیمان پاشا را از قلعیه بیرون فرستاد و قلعیه بسلطان تسلیم کرد سلیمان پاشا
 بمعتمدی حضرت فرستاد و عذر خواست و سوگند خورد که نوکر مرا این رخصت
 و اجازت من بقلعه بردند و مرا از آن حال شعور نیست و اگر قبول افتد جمیع قلاع
 در تصرف دارم بمعتمدان سلطان سپارم و هر چه فرمان شود اسناد کی نماید و مسترط
 اخلاص و ارادت بجای آرم. سلطان از آن حال باز آمد و سلیمان پاشا حضرت
 و اصل شد و بشرف ملاقات استیجاد یافت و از طرفین ایلاف و اتفاق حصول پیوست
 و یکسانگی فیما بین

تأکید پذیرفت

و چون از یکدیگر افتراق کردند سلیمان پاشا با بعضی از نوکران سلطان گفت
 بنار و پیش کشای مایه تر و بهتر بود یا از ان شما و این سخن رکبک و قول
 نازک بود از دو جهت اول آنکه خطام دنیوی آن مقدار ندارد که بزرگان نام
 آن بزرگان آرند یا بود و وجود آن زاد و میا زینند چه غرض کلی از موالات و موالات
 نه تحصیل آنست و ثانیاً بزرگیم و ارجله نفاست که سلطان بد و شیور غالی فرموده
 شمشیری بود که هر که لایق آن مایه در و مرصع بود بوز هفت مثقال که تمام
 قسطونیه و مایه های آن وفا نمی کرد بخلاف اشیان بدوی و غلامان
 زومی و سایر اقشده و امنیه از هر جنس و مقصود ازین فصل آنست که هر محبت و یکا یکی که
 با عرض و اغراض مفید باشد دویقه ندهد و باید از نبود و اهل تحقیق آنرا و زنی نهند
 و معتبرند از آن و بر جناح محبت اعتماد نکند چه بعد غرض و فساد آن دوستی
 مرفیع شود و نیز باشد که بدشمنی است کند

شعر

تا کینه گران بود نیک زویم گفت جز کینه نیک گشت گران جام خواند
 جلیل سخن آنک سلیمان پاشا در اول دن دزدی داد و بیک سخن کو هر خود آشکار کرد
 و سیرت و شیمت خود باز نمود

والمختلج نخت لیشا

و المختلج نخت لیشا
 و المختلج نخت لیشا
 و المختلج نخت لیشا
 و المختلج نخت لیشا

بعد از انقضای آن قضایا سلطان بنیوان آمد و ناخر فصل تابستان اقامت کرد
 منهای رسیدند و خبر دادند که پسر عثمان بر سر سرقه مان آمد و قونییه را حصار
 داد و اکثر مغول با او اتفاق کردند پسر قرامان پسر سلطان رسول فرستاد
 و استمداد کرد و استیغاث خواست سلطان صواب چنان دید که با اتفاق سلیمان
 پاشا مساعدت و مضا هرت قرامان نهضت کند و مضیع نظر آنک چون قرامان را
 از دست دشمن رهایی باشد و کز دین او بطور احسان مضوق گردانند
 و جو معاونت بر دست او بایست کرده از آنجا که طریق جریب و مزوتشت و امان سرخا
 و مصادقت در آرد و دست از غرق و عصیان باز دارد و شیوه صلاح و نداد
 پیش کشد و بر جبهی احسن انرا و الفت در میان آید و مخالفت و مشاجرت
 بر خیزد و بر بر عزت منوجه دانستندیه شد و بقر احصار از زول کرد سلیمان
 پاشا حضرت شاف و خلوت ساختند و در مدخل و مخرج آن قضیه رای زدند
 و مطایحه یونسند سلیمان پاشا گفت صواب آنست که بر ولایت عقیقه و کو
 ناخت کیم و نهب و خراشی از بقاع و رباع مشغول شویم تا چون پسر عثمان از حاک
 معلوم کند بضرورت از سر قونییه بر خیزد و این مهجه بنوع اسهل قشیت یابد
 و مقصود باسانی حصول یوندد سلطان گفت این رای بصواب نزدیکست
 و بنجایح مامول قریب اما از حلالی خالی نیست از جهت که هر که چنین نشان
 ضعیف رای و قصور همت و بددنی و بیچارگی تواند بود و دلیل بر سقوط قوت و زول

رَبَّتْ بَاشَد وَطَرِيقُ نَسْتِ كِه قَرَامَان رَا خُود مُلُح سَا زِمَر مَعْنِمْ بِحَل تَوْفِيقِ وَاهِب مُطْلَق
وَحْدَاوَنْد كَارِخُو زَوِي بَدِشْمَن اَزِمْ وَجِد وَجْهِي كِه مَقْدُور و مَوْسُوع بَاشَد
مَبْدُول دَا زِمَر نامِشِيت اَلْهِي كَلَاة نَصْرَت فِرْقَه نَهْد و هَاي شِعَادَت نَايَه بَزِمْ كِه

كُشْتَرَانْد شَعَر

• اَلْهِي لَحِقْ اَزِ شَرَقِ الْعَرْوَهِيَه • وَانْ اَزِ دِي بَاغِي وَاجَزَعَا •
• وَنَسْتْ وَانْ عِضْرُ الزَّمَانِ بَغَارِيَه • ضِلَّ عَلَي لُغْزَا مَبْكِي وَبَحْجَرَا •
وَجُونِ حُجْر مَعْقُول بُوْد و دَرَاي صَرَاپ و اَخِيَار و نَقْدَم سُلْطَان زَا بَرِز مَنَوَال مَقْتَدَر شُد
و اَبْنَا و مُنَوَجِيَه قِيَر شَهْر شُدْنْد و بَا مَرَاي اَلْوَش قَا صِد دَوَانِدْنْد نَاهَرِيَك بَا الشُّكْر
و جِشْمِ خُود مُلُح شُونْدَن اَزَان جُمْلَه بَعْضِي كِه تَرِيَك بُوْدْنْد مُنْظَم كُشْتَنْد و جَمْعِي كِه
دُور تَر بُوْدْنْد كُفْتَنْد مَا دَر نَوَاجِي و كَلَايَاتِ بِيَرِ عُمَان نَا كِنِيَر و مَصِيْف و مَشْنَاي
دَر جُود و جَوَانِب مَمْلُكَت اَوْ وَا قِعَا كَرِيَا و مُخَالَفَت و زِيْم و بَعْدَاوَتِ بِيَرُون اِيْم
قَصْدِ جَان و خَان و مَان خُود كُزْدَه بَا شِيْمَر و كَارِ خُود بَدِشْت خُود نَبَا
كُزْدَانِيَه و مَعَ ذَلِك هَر كَا ه كِه بَا تَر دِيَك شُونْد بَدِشْتَان پِيُونْدِيْم و شَرَطِ مَوَاقِف
بِنَقْدِيْم رَسَا بِيْمَر و مِصْرِيَك بَا و جُود اَنَك كَرِيْمَه اَز كُزْدِيْم خَانْدَانِ خُود دَر جَبَلَه
سُلْطَان دَاشْت و عَهْد بِنَشْنَه بُوْد و نَوَكُكُنْدِن مَغْلَطَه يَاد كُزْدَه كِه مَز جَمِيْع وَجُود
بَا سُلْطَان مُنْفَق بَاشَد و مُخَالَفَت نُوْر زِدِي كُفْت اَكْرَجِيَه مَز شُونْد بَا اِيْشَن جَنَك
خَوَاهَم كُزْدِيَه جُمْلَه سُلْطَان بَقِيَر شَهْر زِيْنِد و جَد نَوَبَتِ بِيَر قَرَمَان قَا صِد دَوِيَر

كِه هَر جِه زُوْد تَر مُلُح مِي يَابَد شُد و تَقَبُّل و تَكَا سَل نُوْر زِيْد نَا جُود تَقَالِي فَتْحِي كَرَامَت
كُزْد و فَرَجِي زَوِي كُزْدَانْد • وَاوْنَقَا عِدْمِي مَوْد و مُخَلَفَت و تَوْفِيقُ تَشْبِيْثِ
مِي كُزْد و عَاقِبَه اَلْاَمْر جَانِبِ سُلْطَان كِه بَدَد و مِعَاوَنَتِ اَوْ رَفْنَه بُوْد و خَرَابِز و دَفَايِن
دَر رَاة اَوْ حَسْرَتِ كُزْدَه ضَايِع و مَهْمَل كُشْت • وَطَرَفِ اَمِيَر يَابِيَرِيَد رَا كِه بَخُون
اَوْ شَنَه بُوْد و بَقْصِدِ جَان و مَال و اَهْل و عِيَال اَوْ كَمَر بِنَشْنَه اَخِيَار كُزْد و بَا اَوْ صِلَح اَغَا ز
نَهَاد و نَزْد و عَجَز و مَذَلَّت دَاد

شَعَر

• جَهْلَت و لَمْ تَعْلَمْ يَا نَك جَاهِل • وَ مَزِيْلِي مَزِيْدِي يَا نَك لَا تَدْرِي •
و بَا بِيَسَرِ عُمَانِ مَصَاحِيَت كُزْد و قَلْعَه بَك شَهْرِي رَا بُوْد دَاد • و بَعْدَا لَلْتِيَا و اَلْتِيَا دَان
رَا نَصِيَه شُد كِه مَعِيَرِ قُوْنِيَه شُوْد وَاَن خُطَبَه بَدُو بَار كُزْدَارَه

فَنَحْ قَلْعَه جُمْلَه وَ سِيْمَا لُو و مِعَاوَنَتِ
كُزْدِي سُلْطَانِ سَلِيْمَانِ بَاشَا ز
بَرِ بِيَسَرِ عُمَانِ وَاَن هِيَرَا مَرَا

چُون قَضِيَه قَرَامَان بَصِيْر مَشْهُر شِيْد سُلْطَان بَصُورِب قَلْعَه جُمْلَه نَهَضَت كُزْدِيَه
بِصْرِيَك تَعْلَق دَاشْت • و جُونِ بِنَا زِيْنِيْد جَنَك پِيُونْت و بَا زِيْم و تَعْيِيْف بِيَر شَرَا
اَز قَلْعَه بِيَرَن كُشِيْد و مَأْخُود كُزْدَانِيْد • و سَلِيْمَانِ پَاشَا بُولَايَتِ خُود رَفْت
و سُلْطَان بَقِيَصَرِيَه مَد • و جُونِ اِيَامِ بَهَارِ دَر اَمْدَا مَرَاي اَلْوَش بَر قَاعِ مَعْهُر و بِيَصَر
شَت فَنَد و بَصِيْر جَانِ سِيَرِي و خُذ مَنَك اَزِي قِيَام مَوْد و تَشْرِيفَات و تَعَامَات

یافته بمنارها و مزاج خود رفتند و سلطان بایوب حصار آمد و کو توالت را بملاطف
 و محاملت دعوت کرد و بکرامات و اصطفا عات و عین داد و جزو امتیاج
 نمود و تمرد و نفرد آشکارا کرد آید بحرب اشارت فرمود و از جوانب جمله زدند
 و نقب زدند و رخنه کردند و در مقتدری که ساعت انان فلعه مشک و محمل
 ساختند کو توالت چون دید که ماهی باز در دام هلاک و نوار کفر قرار است و مرغ صف
 در جاله و بال و زکال استوار امان خواست و بر طاعت بر زمین ضاعت نهاد
 و گفت عنقریب قلعه تسلیم کنم و در نیک دیگرند کان منجر شود و بر
 وجه فرار شد و سلطان بقصریه آمد و از آنجا بنیواس نزول کرد و بعد از روز
 چند خبر رسید که امیر احمد بایسر عثمان منقوش است و صاحب قلعه سیمالو
 در نیت دارد که قلعه بمشایان سپارد و آن قلعه بود در غایت حصانت و رزانت
 و بصورت از جمیع فلاح روم منار و مستثنی سلطان لشکر ساخته مشوجه شد و موسم
 تابستان بود که از جدت جرات آفتاب خون در غرق و معر در استخوان می جوشید
 و شک در کوف و ماهی در دریای یونخت

شعر

و یوم کسور که ما شجره و القیر فی جرح حق نصر ما
 و نوزی چند ان قلعه را حصار فرمود و کو توالت چون دید که سلطان لشکر سبک
 انداخت و رزق میرجد و اعانت او را امید است بشعار مطاوعت و انقیاد در آمد
 و پسر را حضرت سلطان فرستاد و ما مول و مصروفی چند که داشت بفرستید

اند

و چون بکساج مقرون شد باین نظار تمام بیرون و قلعه تسلیم کرد و بصنائع
 و ایادی خرد و نه محظوظ گشت و مرثوم و مواجب نالیانه اضعاف این داشت
 بنام او مقدر شد و سلطان بقصریه آمد و روزی چند تجرع کاش از مناعیر
 باش و میرا سر بر استود و مدینه بجاورت برم از مساویرت رزم استرواج و اینها ج
 نمود و در ان شانواب سلیمان باشار رسیدند و عرض داشتند که پسر عثمان قصد ولایت ما
 کرده متوجه است و ملاذ و معول غیر ازین درگاه نداریم و بصولت و شوکت
 با دشما نه امید داریم سلطان که این خبر بشید عزیمت بر نهضت مصمته کرد آید
 و این جماع عنا کد و ترتیب اسباب و آلات جنگ مثال داد و اولی پسر عثمان
 در ان مجلس حاضر بود و صورت حال معلوم کرد سلطان او را روانه کرد آید
 و معتمدی در صحبت او پسر عثمان فرستاد و نوشت که استماع افتاد که بصوب
 ولایت سلیمان پاشا که یازفدنم و دوستی ملخص آنجا است و حقوق مماجت
 و معاونت ثابت دارد چرکی رفته است و توجهی بفاق افتاد و وضع در ملک
 موروث و خاندان قدیم او کردن در مذهب مزوت و اخوت قباچی هر چه
 تمام دارد اکنون عنان از صوب او مصروف داشت و از آنجا خود بکداشتن
 مستلزم نظام امور و صلاح جمهور است و از جنر ستیر و لطف و کرم آنجا است
 ما مول و مشوق و محبت و ارحمت او و اقرب کس ازین سؤال بانجا پیودد
 هو المراد و الا نهضت ما را من قصد باید بود و اقدام و قیام راهبیا و منقب

و سلطان مجد و دامانيه حرکت کرد و بعد از روزی چند معتمد رسید و گفت
 پسر عثمان چون توجه سلطان بشنید باز گشت و زوی مملکت خود نهاد سلطان
 بنو قات آمد و مدتی بران بگذشت نادر اشای زمینان خبر رسید که پسر عثمان قصد
 قسطنطنیه دارد و در شب شبهه حرکت بدان طرف خواهد کرد سلطان لشکر
 جمع کرد و معین نزل فرمود و چون پسر عثمان نزدیک رسید شیخ مؤید
 و کوریه بک را با جمعی از عساکر بر نیل مقدمه پیش فرستاد و خود در عقب روانه شد
 پسر عثمان چون خبر توجه سلطان بشنید **العواذر خواند** و مراجعت کرد
 و سلیمان پاشا از خوف دشمن بگریخت و سلطان بجمع دولت و مرتع سعادت باز
 گشت و از خوشنوی و عتاسفر بنوعوت نعمای خضر ایصال نمود و عوارض سهند
 و ادلاج را بر او قیام شجاع علاج می کرد و از غلار کضر و کفاج بعلل
 غنیا و اصطباح تشفی و جست که مهموم الدنیاست و تریافته الراح

شعر

غذای روح بود باده ریحون الحق که رنگ او کند از دور رنگ کل را دق
 برنگ رنگ زدید ز جان اندمکن پیش جامل باطل نیز دانا چق
 چلال کشته با حکام عقل بردنا جرم کشته بفتوای شرع بر اجموع
 ذوق لب شاقی فدیح در خوش و صریحی در خوش و رده بود و نشوق باده صافی غم
 از دل و عقل از هوش برده باده عشق و نیش آتش نیست می فروخت و خرمن نیست

و خود پرستی بر هم می شوخت اینغراق حال فیکر مایه و استقبال از دماغ می گارا
 بخوبی کند و فراغ بال خیالات نبال از ساحت ضمیر باده نوشان فرو می شست

شعر

لا تخش لطارق لخدان وادفع همومك بالرجحان القاسی
 و اذا الهوم تعا ورنك فقلها بالراح والرحبان والندمان

فایز سیاه

هیز در دهمید باده که آنها که آکهند جلقه بکوش اینر منط و خالک اینر رهند
 ضدند جان و تر قدح باده در دهمید نایکدم از مصاحبت خویش وارهند
 رنگی ز رنگ باده ندیدند خوبتر آنها که رنگ یافتنه صبغة اللهند
 جز نوبی جام دست درازی نمی کنند آنها که از مناع جهاز دست کوفتهند
 نفیر جهان امر در زین جام دید جمع از جفا تو استر آکهند
 کرد قنای نفس بدیز آب شسته اند زان روی انکاست دنیا منزهند
 قومی ز چشمه فدیح آینه نمی خورند
 ناکا جرم بخوش فروز فنه چو جهند

و سلطان دران زمینان غفون عیون دهمید دام و غمضه جفون چرخ قاهر را که
 میگرد مواد قن و مهبج مرا بر این و میخست فرصت شزد و معاقبت افداج رایج و معاش
 صباغ و ملاح صباغ و زواج می کرد زیند و بحال لب اخوان صفا و موافقت خلایق و قاف

که غنچه دل بخاروت عزم زدی ایشان شکفته شود و باغ نبته بمفاکت زوچ افزاید
 ایشان طراوت پذیرد در زجیت وقت و تثبیت زمان می کرد و می گفت **شعر**
 خد ما صفا لک فالخوق غرور • والذمر یعدل ناک و بجور •
 باد ز فان الوقت نیف فاطع • والعرجیش و الشباب امیر •
 وانظر لنفسک بالسلامة نهق • و ما سهاضی الجناح نضیر •
 و در آیام امان از مجالس عیش و نشاط و طی آن فراش و بناط و آن در هفتنه دوشنبه
 بودی چرمه لمیلاد رسول الله صلی الله علیه و آله • و پنج شنبه جفاظا علی اداء فریضة
 بطهمة و نظافة لفضایها و در نماز شعبان دما لا داء مواجب الصیام و اتمها ما بشهر الله
 الحرام انجمنی نیلای خجسته مشامیر علای فاخر و فضلالی منجیز و محفل از استی غایر بطلاب
 ماهر و جفاظ مستحضر و بعد از ختم کلام فایده و قراءت قرآن عظیم در مباحثه
 اصول دین و ملت و مناظره قواعد شرع و حکمت شروع کردی • و بقوت ضیع نلیم
 وزی منجیه از عوامر مشی کلات و کوامین معضلات آن اخیره کلا ابتاء مشایک
 انکیکنی و نکات بدع کردی که قریح ذوی الحقول رفقه حقایق از فاصیر
 مدی و افک را و ن الا بصیر را از ادراک دقایق از فک را مانی و تمکین نرجیز
 و دهشت در پیش انداختندی و زبان خشوع و خضوع گفتندی **شعر**
 لو کان علیک بالاله مقسما • فی ان تر ما بعث الاله رسولا •
 ان تک تقضت فیهم ما نزل • القرآن و سوریه و الانجیل •

• ولقد عرفت و ما عرفت بحقیقه • ولقد جهلت و ما جهلت خولا •
 و جوز بنوت خواطر و کبوت و هفوت طباع و ضمائر همکان بظهور بنوشتی و آثار
 خجل و وجد برنا صیه ایشان و ضوچ یافته و نمود طبیعت وجود فک و زوینت
 همه اشکارا کشتی سلطان بعبارت بلوغ و اشارت به لطیف زین از لطیفه در حوصله
 ایشان می نهاد و بزبان فصیح و بیابا صریح برتر آن رکنه بگوشت و عیش ایشان فرو می
 و عقلا در سرعیت آن بدیده وجودت از قریحه مدهوش و متحیر می ماند **شعر**
 • و اعجز بالایجاز فی بحر لفضیه • فکادیه یسبی النهی و کان قد •
 • اذا قال فالذر التمز منظم • وان خصف الوئی البدیع منمنم •

وَسُلْطَانُ هَوَاكَ دَرْ زُلُونِ وَتَقَرُّ سُلْطَانُ بِأَشَاغِبِ مِی بُود که هَر دَمِ بَرِ بَرِی آمَد
وَمَرْحَلَةُ نَقْشِ ظَاهِرِی شُد بَدِیَّتْ کَلْبِی بَرِ افْتَرِ کَل لَوْنِ لَوْنِی تَخِلْ
کَا تَخْفِیَه بَا امیر احمد دَمِ از کَالِصِتْ و مَصَادَقِی زَد و عَهْد و نَوَکَد در میان
مِی وَزَد و بَعْد اَوْتِ سُلْطَانِ تَجَا سُر و تَجَا هَر مِی نَوَد و کَا طاشانیان و باور پانیان را
دَعْوَتِ مِی کَرْد و بَا ایشان اِتِّحَاد و اِتِّفَاقِ مِی وَزَنِد و جَالِ آنکِ بَا سُلْطَانِ عَهْدِ بَنَه
بُود و نَوَکَد یاد کَرْد که بَدَعْوَتِ ایشان قَدَامِ نَمَایَد و کَا بَا یَحْمُود جَلَبِی و سُلْطَانِ
طریقِ مَوَالَاتِ و مَصَادَقاتِ مِی شَبِزَد و بَیْتِ سُلْطَانِ مِی فَوَاشْت که غرضِ مِی از اِخْلَاقِ طَوَارِیْطِ
بَا امیر احمد آنست که بِلَطَافِ جِل و مَصَابِغِ نَدِیر و شَعْبِکِ اَو را بَیْتِ خُود اَرَم و کَرَفَتِ بَیْتِ دَکَانِ
جَصَرَتِ سِپَا اَرَم و بَا اِشْیَاقِ اِیْنِ نَحْرِ سُلْطَانِ زَا مَعْلُومِ شُد که اَو بَعْد و نَوَکَد اِعْتِقَادِ
نَدَارَد چِه مَقَرَّر اَنست که امیر احمد بِنِ عَهْد و نَوَکَد پِشِ اَو نَخَوَاهَد زَفَت و آنکَا جَالِ
زَد و وَجْهِ خَالِی نَاشَد و مِی اِیْنِ نَحْرِ بَا سُلْطَانِ مَدَاهَنَه و نِفاقِ کُفَنَه بَاشَد و دَر وَاَقِعِ
بَا امیر احمد بَکْهَتِ بُوَدَه یا قَضِیَه بَر عَکْسِ بَاشَد و کَر بَا امیر احمد مَنفِقِ بَاشَد
نَوَکَدِی که بَا سُلْطَانِ خُورَدَه بَاطِل و اَکْزَر بَا سُلْطَانِ دِیْتِ بَاشَد نَوَکَدِی که
بَا امیر احمد یاد کَرْدَه دُرُوعِ پِشِ بَر هَر دَمِ و نَقْدِیرِ بَدِ عَهْدِی و فِتْنَه اِعْتِقَادِ اَو ثَابِتِ بَاشَد
و دُرُوعِ و نِفاقِ وَاَقِعِ و سَیِّدِ نَبِیَّ و قَدِیْقِ صِفَا صَوَاتِ بِنَه عَلَیْهِ بَدِیرِ مِیغِ اِشَارِیَه
بِیغِ مِی و مَایَدِ کَرْدَه **بَرِ خُودِ اَو خَیْزِی اِیْنِ سَوَکَلِ بَوَجْزِ**
نَقْدِ اَو جَنَه

زَفَتِ سُلْطَانِ قِیْرِ شَهَرِ وَ خَزِیْدِ
شَهَرِ نَد و عَمَارَتِ اَنزِ لَایَتِ

عَادِلْ شَاهُ بَیْضَرْتِ آمَد و عَرَضَه دَاشْت که اَهْلِی و مَنُوطِیَانِ قِیْرِ شَهَرِ بَغَايَتِ ضَعِیفِ و اَنَدَلْ اَنَد
و اَرِیْضَه دَوْلَتِ و نَوَادِ اَعْظَمِ بَر کُوشَه قَنَادَه و بِلَایَتِ پِشِ عَمَارَتِ که خَالِفِ و مَعَارِضِ
اِیْنِ دَوْلَتِ زَدِیْکِ اَکْزَر فَوَمانِ اَعْلَافِ لَیْلِ اَللّهِ تَعَالِی بَر اَجَلِه نَافِدِ کَرْدَه که بارَه
بِرِ اَمُونِ اَز خُطَبَه بَر کَشَنَد و اَن بَقْعَه زَا نِزَوِی مِی کَرْد و دِیْنِ مِیَزَمِ مَشِیْد و اَسْوَارِ
نَازَنِدِ سَعِیْ مِشْکُور و عَمَلِ مِیَزَمِ و بَاشَد و وَضْعِ قَایِ اَحَا از شَرِ مَقْصِدَانِ و مِیَزَمِ بَدِ نِکَالَانِ
مِیَزَمِ و مَأمُونِ شَوَنَد و اَکْزَر دِشْمَنِ قِصْدِ اِیْشان کُند و هُجُومِ نَمایَد بَر دِیْهَه
جَالِ بَر اِیْشان ظَفَرِ نَوَکَدِ یَافَت و زَا نِیْدِنِ مَدَدِ مَدْفِیْعَتِ و مَمانِیْتِ تَعَمُّلِ تَوَاسُطِ کَرْد
سُلْطَانِ زَا اَن زَا مِی مَعْقُولِ و مَقْبُولِ آمَد و دَر مَقْصِدِ فَصْلِ بَهارِ که اَو اِن اَعْدِ اَلِیْلِ
بَهارِ و مِیَزَمِ اَنها زَوَاقِ اَو زَوَاقِ اَنها اَنست عِینِ جَرِکَتِ بَدِ اَن اَحِیْتِ مَعْصُوفِ کَرْدَیْد
و اَعْتِمَادِ مَخْرُوعِ اَنه بَر مَضایِ اَعْزِیْمَتِ مَضْرُوفِ دَاشْت و مِیَزَمِ اَن مَهْدِیْنِ و اَشْئَا اَن
جَا دُرُوعِ بَر کَفَايَتِ اَز مَهْمِ کَاشْت نَادِرِ جَدِ دِیْنِ زَوَاقِ بَر جَوَابِ اَن بَقْعَه پُوزِی
بَر اَو زَدَنَد که دُرُوعِ شَرَفَاتِ اَن اَز سَمْتِ نِیْمَاکِ دَر کَشْت و بَر جَوَابِ اَن خُندَقِ فَرُورِ دَنَد
که مَنشَهایِ قِیْمَزَانِ پِشْتِ نِیْمَاکِ زَنِیْد **شَعْر**
رَسَا اَصْلَه بَحْثِ اَلزَّیْ و نَمَایَه اَلنَّجْمِ و عَ لَایِنَا لَطَوِیْل

و چون آن تخت مستحکم ساخت و خاطر از کار آن چدود بدید تخت از راه ایوب
حصار منوجه قیصریه شد و وادی از قلعه را که سربک بیان گوید فرو برده بود و
از آتشین و طغیان بیرون آورده بر غایب الطاف و غریب استعصاف مستمال
ساخت و عهد و میثاق بستد و شوکند داد که کمر طاعت و انقیاد بر میان بست
غاشیه هواداری و جان سپاری بر دوش جان کشد و بدایح مأمور و محکوم
کزد و آسناد کی نماید و بقدر وسع و طاقت مراسم خدمت و عبودیت بنقد
رساند و جز قضیه بزرین وضع قرار گرفت منبسط القلب بمناسخ دولت و مناسط
عزت بخرامید و بر سر نیز سلطنت کامکار بنشست و مژای الوتر و انزال
از جدد و دشمنان روی بستا طپش آوردند و خالک بار کاه حضرت بشفاه
خضوع و جباه خشوع مقبل و معقر ساختند و شعار اخلاص و اتباع مژندی کشیدند
و مراکب همیز و ملائین نیز انحصار و امیاز یافتند و در دین خول و خدمت
سندرج و منظم شدند و از غلبان باشا معتمدی از خواص رسید و بعد از تهید
قوعد خدمت تخشع و ندل تلقی کرد و گفت پسر عثمان دشت نضاوت
در ملک موزوت و خانه قدیم مادر از کرده است و کردن طبع در ولایت مایا زین
با سپاهی که کوه در زیر مرکب از کاه شود و جثمه آفتاب از گردن موایک
ایشان سیاه کرد و ز منوجه قسطویه شد و بحمد الله و منته امر و طودی که از غوایل
صوفان بجزایده با سلفه از آن تو زهید این حضرت است و جیسی که از نهجته بزاره

در چون جیاطت او پناه توان برد جبریم نیز باز کاه و الا و اگر در وقت جبریم با امیر
علاء الدین قرامان که با این حضرت دوست صادق و یار موافق است معاوینی رود
و مساعدت نماید رجا شاهد و یقین حاصل که میامن این اجتشاد و اشبال کشته
از این جثه خون خوار بناجل خلاص و نجات رساند و بر مراد خود فایز و ظافر گردد
و چون حق این فضل احیل و مکرمت جریل بر دمت او ثابت شد باشد و طوق مینست
این اچنان در کزدن همت او افتاده از نجا که رقت بشریت و طریق انسانیست
طوع یمن و مخلص کیمین این حضرت خواهد بود و خود را ساخته و پرداخته
این دولت خواهد ساخت

شعر

فأمر على الخطيب العظيم فأنما يرفع العظم بدفع كل عظيم
سلطان وأمر جليل نيزت و خبت نيزت قرامان و فوز عهد و سقوط
همت او کلائی و ملائی داشت و بر قوت و ستر او که بارها خلاف کرده
و شنبود اما جز سابقا با او قواعد دوستی و یکسانی نمهد ساخته بود و او را
مصادقت و مصافات مودت کزدانین و انواع کرامات و اضطناعات در باره
او مبذول داشته نخواست که مشرب از مکارم و اچنان بقاد و زات جرمیان و خد
مکدر کزد و شوايق از عوارف و ایادی باو جوتعتض و تعادی منغص
و مدتش شود

شعر

إذا استجدوا الرين الوامر دعاهم لا يتجرب أو بای مکان

مقادیر وصالون فی الروع خطوهم بکریقو الشرفین یسان
 ملتزم او شمع قبول اصفا کزد و مامول او باج عاج و انجاز موصول داشت و رسول
 بدشرفیات یافت و انعامات راق نوازش فرمود و محمد جلی را که از اعیان امانیه
 بود و با نایب الدین نسبت قرابت داشت و مدتی بوزارت امیر احمد مشغول بود
 و سلطان همان منصب بر او تفویض فرموده او را بنظر اخضر صر ملحوظ می داشت
 در صحبت ایلیم تعیین فرمود مشروط بر آن جمله که سلیمان پاشا عهد و شوکت محمد
 کزداند و ملتزم شود که کنایه سلطان منسوب و متعلق باشد از لشکری
 و شهری پیش خود یار و دود عوت نکند و اتفاق نوزد و نلون و نفق نماید و هر مناج
 رفاق و حجاب ثابت باشد و بریز جمله محمد جلی را زانه کزدانند و منتر صد
 کیفیت چال می بود ناخبر دادند که محمد جلی از شعار ضاعت و تباعث مخفی
 شد و حقوق بر حقوق اختیار کرد و نزع غایت شیطان و تسویلات نفسانی فریفته
 شد و از تمت خدمت و عبودیت تنگ نمود و با اولاد نایب الدین بیوست **مشکل**
 عادت اعیانهایش و اتفاق یکدیگر قاصدی پسر سلیمان بک فرستادند
 و عقد اتفاق و اعتضاد با هم مستحکم ساختند و همچنین بولد طاشان و والی یاورق
 و امیر احمد مکاتب نوشتند و عهد و موافق موکد کزدانیدند و مجموع را
 موافقت و متابعت سلیمان پاشا دعوت کردند و بر مخالفت و عداوت سلطان
 اعز و ایلای نمودند و ضرب و فساد و فصول و فتاد برخاستند و غایت بغیت و قصا

امنیت ایشان مخالفتت با سلطان و جسم موافق و امان **بدست**
 لایتم الشرف الرفیع من الادی حتی یروق علی جوانبها الدم
 و متعاقب آن چال خیز رسید که پسر عثمان بالشکری کران و سپاه می کران
 منوجه قسطونیه شد و حالا از جد و ث این حادثه مخالفان سلطان را شنک در قد
 و اثر در زبیل افتاد و همکنان چون خرد خلایق و خاشاک در کزد آب حیران
 و سرگردان ماندند و خستنه **لک المصلون** و چون آتش فتنه که
 می افروختند فروغی نداد و در یک شود ای که می بخشند خام بماند باضطر اردست از فضول
 و فتنه باز کشیدند و محمد جلی را با عهد و موافق و شوکت کندانمه بر وجهی که شرط
 رفته بود بحضرت سلطان فرستادند **شعر**
 رضایک کارضا بالشیب قرا و قد و خط النواصب و الفروغا
 محمد جلی چون کافر دزد و پیش فاسق مجرم حضرت آمد و اندر مر **الکشیع**
 بشرف موصول یافت و غرق غرق تشویر و زویر خجل و منفعل بشتند

بدست
 لایغیر الشرف غار من ابدا الا احنی من غصونه ندما
 سلطان بعد از شکست افکار و انفسار اوضاع و اجول بعضی از ذریع و نفا
 او و عدول از تمت فرمان و وصول مخالفان و معارضات بر سبیل تعرض و توری
 در میان آورد و گفت ما ترا که جهیة اخبار و حقیقة لایستار خود می دانیم

وَبِرَقُولٍ وَفِعْلٍ تَوْثُوقٍ وَاعْتِمَادٍ كُلِّ دَاشْتِمْ بِكَفَايَتِ شَغْلٍ مُبْهَمٍ وَمُهْمِي أَهْمٍ
 بِمَلَكَتِي فَرَسَادِيمِ وَدَرْسُوَالِ وَجَوَابِ وَخَطِّ وَصَوَابِ أَنْ تَعْوِيلِ بِرَجْسِ نَدِيمِ
 وَنَقْدِ زُتُو كَزْدِيمِ • وَشَغْلِ حَنَانِ بِاسْتِبْدَادِ زَايِ وَدَوِيَّتِ تَوْبَارِ كَدَاشْتِمْ
 نَاوُدِ تَمَشِيتِ أَنْ مَهْمِ وَطِيفَةِ صِدْقِ وَأَخْلَاصِ كَلِمَتِ بَغِي نَقْدِ زِيمِ رَسَانِي وَدَرْخَلِصِ
 مَزَاحِ وَتَصْفِيَةِ مَبَاغِي مَا جُهِودِ مَبْدُولِ دَارِي • وَنَامِ وَنَا مَوْشِ قَايَمِ كَزْدَانِي
 وَتَوَطُّفِ نَقِصِرِ كَرَفِي • وَنِعَالِ بِازِ كَوْنِ زَبِي وَصُورِيَةِ چَنْدِ بَرَايِ كَفِي كِه بَعَضِ وَغَايِ
 مَا تَعَلَّقِي نَدَارْدِ بِأَمْنِاقِصِ دَوْلَتِ وَمَنَافِي بَغِيَّتِ وَنَجَلَتِ مَانَتِ وَبِدَشْمَنَانِ وَبِدَنِكَالِ
 بِوَسْطِي وَبِأَيَادِ شَرِّ شَرِّ وَتَارَتِ عِبَارِ فَنَتِه سَعِي نُودِي وَشَيْءِ هَيْجِ شَيْءِ بَعْدِ زِ صَرْبِ
 وَمَكْرِ قِيحِ قَدَمِ جَايِزِ شَمْدِي • قَاوُفَالِكِ أَيْنِ نَوْعِ وَزَارَتِ اَزْ كِه آمُوخْتِ وَارِيَا
 جَنْسِ نَتِ اَزْ كِه اندوختی

شعر

أَخَذْتُكُمْ عَوَالِكُ مُصِيبَةٍ فَكُنْتُمْ مَعِيَ أَلَايَمُ عَوْنِ الْمَصَائِبِ •
 وَجُودُ أَيْنِ خَطَطِ بَشِيدِ وَأَيْنِ مُعَانِيَتِ أَصْغَارِ دَخْفَقَانِ خَوْفِ وَهُوَ بَزْدِلِ أَوْ
 غَالِبِ شُدِ وَغِيَانِ رَوْعِ وَزَهَبِ بَرَا حِشَاوِ اجْنَائِي وَاسْتِيلَايَا فِت • وَعُدْزِ هَايِ
 نَقِيمِ وَعِلْنِ هَايِ نَامُ نَقِيمِ غَايِ نَهَادِ **مثل** عَشْرُ وَتَوْتِ شَيْءِ نَوَزِيدِ • وَجُودِ
 وَقْتُ مُقْضِي مَوْخَدَتِ وَمُنَاقَشَتِ نَبُودِ بَرَكْرَبَتِ نَ شَيْءِ وَجَرْقِ أَنْ لَظِي مُتَابَرَتِ
 نَمُودِ وَفُورَانِ اَرْغِظْ وَغَضَبِ زَبَرِ وَادِعِ صُصَارِ وَجَهْمَانِ فَرُوشَانِ دَوْدِيكِ نَادِيكِ
 كَرْدِ وَشِيدِ نَاسِيدِ نَكَا شَتِ وَكُفْتِ

شعر

• إِذَا أَدَمْتُ قُوَايِضَكُمْ فَوَا دِي صَبْرَتِ عَلَيَا فَاكُمُ وَأَنْطَوِيَتِ •
 • وَرَجَّتْ عَلَيَكُمْ طَلُوقُ الْحَيَا كَانِ مَا سَمِعْتُ وَلَا رَأَيْتِ •
 وَازْ سُلَيْمَانَ پَاشَا بِزَقَابِ قَصْرَادِي زَسِيدَنْدِ وَمِي كَفَنْدِ پَرِ عَثْمَانَ اَزْ فُلَانِ
 مَقَامِ بَكْدَشْتِ وَبِفُلَانِ وَهَلِيَّتِ زَسِيدِ سُلْطَانِ مَعَ ضِيُوقِ الْحَالِ بِاسْتِجْمَاعِ اَفْرَادِ وَاسْتِجْمَاعِ
 اَلْجَادِ وَاسْتِجْمَاعِ جُنُودِ وَاسْتِجْمَاعِ خِيُولِ وَجِيُوشِ بِاطْرَافِ بِلَادِ وَدِيَارِ اَمَثَلِه مَطَاعِه
 وَنَقْدِ مَاتِ مُسْطَاعِه زَوَانِ فَرَمُودِ • وَخِيَمِه زَشَهْرِيَرِ زَدِ وَنَمَرِ غَرَارِ نَاوَنِ مَعْنَكِ
 سَاخْتِ وَبَاعْنِدَادِ عِدَّتِ وَانْقَادِ اُهْتِ مَشْغُولِ بُوْدِ كِه فَاصِدِ زَسِيدِ وَخَبَرِ زَسَائِدِ كِه
 پَرِ عَثْمَانَ بِقَسْطِ بَنِيَةِ اَمْدِ • وَمَصْرَافِ دَادِ وَ سُلَيْمَانَ پَاشَا زَبَقْلِ اَوْرَدِ وَشَهْرِ وَوَا
 دَرِ قَبْضِه تَمَلِكِ كَرْفِ • وَمَوْلَا نَا پَاشَا قَدَرِ شَرِيَرِ پِشِ اَزَانِ اَزْ وَقُوعِ اِيْنِ وَاقِعِه
 نَفْسِيَه كَرْدِه بُوْدِ وَبَصْرِ شَيْخِ خَبَرِ دَادِه وَمُنْعَاقِ اِيْنِ خَبَرِ اَزِ پَرِ عَثْمَانَ رَسُولِ اَمْدِ وَمَكْنُ
 اَوْرَدِ مَضْمُونِ اَنْكِ سُلَيْمَانَ پَاشَا كِه دُوشِتِ شَمَا بُوْدِ بَقَا رَسَائِدِمْ وَتَمَامِ مَمْلَكَتِ
 اَوْدِ رَجَّتِ حَكْمِ اَوْرَدِمْ • سُلْطَانِ دَرْجَوَابِ بُوْشْتِ كِه اَمُوزِ قِيحِ وَنَمَرِ وَهَزْمِ
 وَكُنْتُمْ مَشِيَّتِ قَاهِرِ بِرِجْوِ وَقَادِرِ بِطَلُوقِ جَلَّتِ قُدْرَتِه مَنُوطِ وَمَرِ بُوَصْتِ • نَهْ بَقُوْتِ
 وَقُدْرَتِ اَدَمِي جَانِكِ دَرْجَحِكِمْ تَزْيِيلِ وَارْدَانَتِ كِه وَمَا اَلْبَصَرِ اَلْاَمِنْ
 عِنْدِ اَللّٰهِ اَلْعَزِيزِ اَلْحَكِيمِ وَهَرِ كِه چَشْمِ بِصِيَرِتِ بِيْنَا وَكُوشِ هُوشِ بِشَوَا دَارْدِ
 اِيْنِ مَعْتَدَارِ دَانْدِ كِه بَادِغِ بَشَرِيَّتِ لَا يَعْصِيَّتِ وَجَبَرِيَّتِ بِحُضْ جُنُونِ وَعَيْنِ هَذَرِ
 وَجُودِ بَاشْدِ وَبَادِلِ عُبُودِيَّتِ دَعْوِي مَوْلُوتِ خِيَالِ اَلْجَالِ • وَاسْكَنْدَرِ اَبْنِ دَرْتِ

باد قبول و زید یا زحیه صما آتشی جهید جز آن محروش و چون خاک خموش که آن
از قور عرمت سلیمان باشد بود نه از شدت شکمت تو و سبب دزان تخلف و احجام
او بود نه بر روز و اقدام تو و بیاید دانست که با عجزان بر او بخشن و با بچار کان
نبرد اینک بامور کوشیدن و از مملکت انتقام کشیدن باشد اگر نرسیدن
و تاب مردان داری فردا که درفش صیغ صادق در خشان شود و سپهر زرین افشان
تبع افشان یکم بعد که دیران دزانی ناجوان سواران بدی و دمی در عرصه کارزار

توقف نمای ناجله دل آوران مشاهده کنی **شعر**

- و ما یختر الا کما لقضاء فاننا ضربنا جمیع الناس بالخیر والشر
- و انالیوت چیزیشیمر القنا غیوث اذا ضرب السحاب بالقطر
- و انالمشاوون تحت سیوفنا الی الموت مع وفوز بالیاسر و لنصر
- فدر کبر لا قدم بعین الیه نظالها الا بالمکیت و المکر

و از انجا بخت کرده بارق آباد زول فرمود و رسول روانه کرد و باینحضار
جنود و عت کت قضا باطراف و اکناف دوانید و مشیرا عن شاق العزیه
زوی یک روز و دزان چال رسول دیکر رسید و نمود که بعثمان حق آمد
و مضمون رسالت ادا کرد و سخن از مصالحت و مهادت آغاز نهاد سلطان
گفت ولایت عثمان حق با تعلق دارد از سر آن بر باید خاست و هر چه از رعایای آن
مواضع بنده باز گردانید و تعرض نرسانید و لا صیغ صورت نمی بندد و اتفاق

مکان ندارد و امیر محمد جنات عادت مستمر و قاعین مستقر او باشد شوکت
شکست و پسر عثمان پیوست و محمود جلی برادر خود فلیح از سلطان راز دینا
گردانید و پسر عثمان بنقیر خود بدو ملحق شد و امر او صنادید اطراف
فوج فوج می رفتند و پسر عثمان منصل می شدند و روز بروز شوا و چشم او منضا
می شد و سلطان بحال توفیق و توکل که عروق و شقی و جنبه اوق است اعظام نموده
بنی و هنر و فنور از سر عزمی ثابت و جزمی صادق و زاری منیر و جاشیه مکیز بنز نشیب
اهت جنت و نسیق مصالیح و مناجیح آن سعی و جنبه ادمی نمود و در تعمدید الا
و ادوات آن جهید جهید میزد و می داشت تا بعد از روزی چند خبر رسید که
قلعه قرق دلم را که بولد قود و دار تعلق داشت از پسر او سیدی محمود بقهر و غلبه
ببندد و او را بچونر کردانید و چون زیات همایون بظانکوداغ نزول فرمود
خبر رسید که حاجی حله عاصی شد و قلعه معد پسر عثمان سپرد و منعاقب
آن عرضه داشتند که عبد الله جلی بدو پیوست و قلعه عثمان بخوق را که بمناسبت
و حیانت در عالم علم است بطوع و رغبت بدو تسلیم کرد و بی الحمله چون
پسر عثمان بکثرت عدد و وفور مدد اسنطه ریافت و امر او صنادید چدهد
و ثغور متابعت و مشایعت و هداستان شدند و فلاح و رباع بدو سپردند
کلاه عت و کبریا کز نهاد و غرور و تکبر در سر گرفت و بخصرت
سلطان رسول فرستاد که چون بامام موالات و موالات دز نیامدی و بصلح و صفا

رضاندامی و مشایحت بر مهادت انجیار کندی مایز جکت زائشاده و قنار و نزال
متنیز و آماده ایم و معرکه صحرای چور ملو تعیین رفت سلطان که این بشید
عائز را طلب داشت و بعرض کفر فرمان داد و سوار شد و اصناف عساکر
فوجا بعد فوج و فردا بعد زوج در نظر آورد و مقام و موقف هر یک در مقدمه
و قلب و جناحین تعیین فرمود و از دروغ و مغاف و تحایف و سایر ملایز جرب
چندانی ز سپاه نفرقه کرد که بنان هیچ محاسب بر حصار عیداد آن محیط نتواند
کشت و بیان هیچ مهندس بر ضبط افراد آن وفا نتواند نمود و مردان کار
و کردار کارزار برک و ساز بیکار در پوشیدند و زن کاروان پیل بیکر و باد پایان
دیو هیلا که پیویه خاک بر فرق قدمی افشاندند و عنان از دست صبا و دوز می شناند
سوار شدند

شعر

- عليها الاموال كل شيء يزود غمض لا يستعاد
- كاثواب الارقم مرقنا فطناها باعينها الجرد

و در آن فضا لشکری بعرض رسید بنان عدد و برزوی از صحنه لشکری جلوه یافت
آسمان سلب که کوه از صدمات نعل مرکب ایشان هامون شدی و دریا از گرد
موجی خور ایشان چاه منور گشته

شعر

- تأزكين من الاشياء هويا و تزكين من الاشياء ماصعا
- مرفعي خيلهم سيف مجدي هام الكار على زما جها عذبا

المنية لولا قهره وقفت خرقاء شهم الالف قدم و خسر با
خفقتان زایات ظفر آیات بسیط هو الخوق کرد این بود و صدمه رکضات
کات کوه غبار مضطرب ساخته و نا آسمان ز مدار و زمین را قرار است هیچ پادشاه
لشکری بدین ترتیب عرض نداده و در هیچ عهد و زمان سپاهی بدین شکوه و آیین
فرام نیامد و مدت پنج روز از مطلع بام تا غسق ظلمت بنعیه آن جیش طمام
و نقدیم و ناخیر آن مشغول بود و هنوز بسیاری از افواج چشم واذ ناب خدم بعض
ز سینه بودند و در نظر نیامد و ایلی تمام از سواد و بیاض برای العین مشاهده کرد
و بران شوکت و مکت و قوت یافت سلطان او را روانه ساخت و گفت ما
بموضع معین که قرار گرفته می رویم اگر شما بر زمین و فاندید مراد حاصل و الا
منزجا که باشید عنقریب بشما خواهیم رسید این بگفت و کوچ کرد و با پیغام
هیچ جا توقف نکرد و مردم را ز عجم این که سلطان را با پسر عثمان قوت مقاومت
و مصادمه نتواند بود و قنار صورت نبندد و تحلف لشکر الوش از سلطان
و وصول امرای اطراف پسر عثمان مبنی برین خیال باطل و اندیشه فایده بود و رؤس
لوش چون از سلطان آن اقدام دیدند و آن حرکت مشاهده کردند و دانستند که
و قبال و تملک زوی بدشمن آورد و بنی توقف و نقل بقتل را کاه مباد زنت
نمود و مستعد قراع و کفایح بانشار مکان قوی دل و مید و از کشند و از اطراف
بسلطان میخواستند و عساکر منصور از زو و قوشک و بیفزود و شوکت و ابهت

مُتَرَايِدْ كُشت و پسر عثمان چون از آن اقدام و از دجام حیر یافت معقلاً و شیو و موایی
 جعید اختیار کند • و بناعت و مناسبات آن استظهار نمود و حتی غفیر از کرات
 شکر و محبات عنکر بر کزید و بجواب معنکر سلطان فرستاد تا جمعی از چشم
 الموت که از داین لشکر منصوب نیزون بودند و از شواد اعظم دوز طوعاً او گرها
 با خود منفق سازد • و چون بخود و اذیال محکم نزدیک شدند و با طایفه سپاه سلطان
 مصادف گشتند حریف عظیم فایز شد • و جنگی مهمال برخاست و اسود طرفین
 و اسود و فریقین تیغ و نیز در هم کشیدند و بتفاز سیاف زده شغاف می زدیدند
 و بعضی از نصال عیود و امثال از یکدیگر می زدیدند چنانچه القه از خاجه می دادند
 و صیاد را از مناهل اکباد شیر آب می ناخنند • تا خاله آورد کاه بخون مبارک
 خضاب شد و صحرای معرکه از اشباح نام آوران مضاب گشتند و نسیم فتح و فیروزی
 از مهتبه بهروزی دمیدن گرفت • و عذبات رایات همایون در اهتزاز و انبساط
 آمد و اخضر نصرت و ظفر از مطلع سپاه سلطان طالع شد • و عثمانیان منکر و منقصر
 زوی بهریت نهادند و در مخاریم جبال و منافذ شعاب و فلال منفرد و متشعب
 شدند و در ستر آجام و معاصف غیاض و کام منور و منوری گشتند •

مشکل نغز قواستند مذر **یست**
 ز بید و شهاب آرمخ لایحه و هارز و ذباب السیف طایفه •

پسر عثمان چون از صولت مشاهده کرد و آن صدمت معاینه دید عنان شود
 و تیر بار کشید و از شکرات غرور و شوات فتنه و فجور باهوش آمد و از مبارزت
 و مناجرت نزل کرد • و دانست که در میدان آمدن و در و طیه هلاک گرفتار
 شد و بیک خواهد بود و چون از قرار کاه خلف نمود • و بر و عین و فان کرد سلطان
 منبری دیگ کزید رفت و بر جواب کوهیاری که بدان بجهت نموده بود نزول کرد

وَجَعَلَ الزُّكُودَانِ سِیَاهُ وَشِیْزَانِ أَوْدَ كَاهُ كَهْ دَر دَهْزِ بَلَنُكَ وَكَلَمُ نَهْنَكُ هَمِ رَفَنَدُ
وَعَنَانُ از شیر و زوئی از شمشیر نمی گزد آیند بد بد و شناد **شعر**
وَلَمْ یُصْبِهُمُ إِلَّا فِرَاعُ سِیُوفِهِمْ وَلَمْ یَلْهَمْ إِلَّا سَمَاعُ الْغَمَاعِ عَمِ
وَفُوجُی از ایشان بمقارعت بیرون آمدند و جنگی هایل برخواست و طبعان و ضربات
از طرف بیرونی گشت و سیوف و جراب در هم پیوست **بیت**
وَقَدْ اسْتَحَالَ الْبَرْجُیُّ أَوِ الضُّحَى لَيْلًا وَمُخْرِقُ الْفَضَاءِ جَدِیدَا
وَكَمْ بَعْدَ آخِرِ هَمای جبر سلطان جناح نصرت بگسترانید و علامت فتح و ظفر
بر اعلام جهان گشای ظهور یافت و ندی **أَنَا فِتْحُكَ فَتَحْنَا مَبِیدَا**

شعر بگویند نثار دولت قاهره در دادند
فَتَحَ یَفْتَحُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لَهُ وَتَبَزُّ الْأَرْضُ فِي أَثَوَابِهَا الْقَشْبِ
وَمَخَالَفَانِ مَنُكُوبٍ وَمُنْكَوَرٍ دَر مَعْقِلِ كَرُخْتَنَدُ وَكَشَفَ وَارِ سَرِّ دَر جِیبِ خَسَارِ
وَدُبَارِ كَشِیدَنْدِ و مَدَّتْ نِه رُوزِ بَرِزِ مَوَالِ بیرون می آمدند و جنگ می پیوستند
بِرُصْفَاتِ زَبَابِ ظَفَرِ شِعَارِ سُلْطَانِ حِلَّةِ
می گزد و ضعیفای **بَر دِیَاچَه مَشُورِ سُلْطَن**
کشید می شد و جهورانام و کافه خواص و عوام را معلوم و مفهوم شد که
قَصَبُ السُّبُورِ دَرِ مَضَارِ وَ قَدْ جُ مَعْلَا زَانِ بِنَامِ سُلْطَانِ نَسْت **و بَرِ عَمَّانِ كَرِ**
دَسْتِ دَر كَرِ كُوفِ زَدِی و كُوفِ و شُعُوبِ آن الْجَمَاعَةِ نُوْدِی و عَقَبَاتِ وَ هَضَبَاتِ

و بایر

وَقَائِمَةُ جُنُودِ نَاجِی و وَخِیلِ و جِشَمِ اَوِ یَمَالِ سِلِ اَوِ كَرِ فَازِ كَمَنْدِ قِضَا و عِنَا شَدَنْدِ

شعر

وَعَادَ بِأَطْرَافِ الْمَعَاوِلِ مَعْصِمَا وَالنَّوَى زَالَهُ فَوْقَ الْمَعَاوِلِ
سُلْطَانِ چو زدند که پسر عثمان کمر کو آشوار گرفته است و آتش وارد در دل خارا
نشسته و از جود تضییع عرض و کسب ناموس حقیقت دامن گیر او نمی شود و عصیت
او در حرکت نمی آرد و نه هیچ و نه پش از تحریف آن شک لاخ بیرون نمی آید از مدخل
و مخارج آن مضیق است بخار فرمود **و از معارج و مدارج از استفسار نمود جمعی که**
بَر مَنَالِكَ و مَنَاجِحِ آن غارِ اِطْلَاحِ داشتند و جد و غور آن پیوده عرضه داشتند که طریقی
از اطراف آن کشاده است و قطری از اقطار آن مکشوف و راهی فرخ و صریقی مشیع دارد
که عبور عت کرد ز و بنهولت میسر است و روز خول و پیمال در و بفرغت منکر و مستقیم
سُلْطَانِ کُوجِ كَزْدَه عِنَانِ تَوَجُّه بَدَا نَاجِیَّتِ مَعْطُوفِ كَزْدَانِید **و جُوزِ مَنَاجِحِ**
قطع کرد خبر رسید که پسر عثمان غنیمت در هزیمت شاخت و زحمت اضطراب نهطیه فراز بست
و راه کسب گرفت **بیت**

وَمَا تَصْنَعُ بِالْشَيْفِ إِذَا لَمْ تَكُ قَالَا فَكُنْ جِلِيَّةَ الشَّيْفِ وَصِفْهَا لَكَ خَلَا
سُلْطَانِ چو منور کزان برین بود و بوی بیعید در میان افتاد و عینان منازعت
باز گرفت و فوج را از عناق کز بر نیز می آمد و شناد و آواز آن حبال شعور یافت
و زحمت و بار و وقطار و مساعی بر جای گذاشت و راه آمانیه برداشت و خود را در قلعه

انداخت و طریف و بالید خود عرضه نلاف و ضیاع ساخت و جمعی از اجداد که در عقب او
 رفته بودند با غنا و فراوان و اموال بی پایان باز گشتند و سلطان با فتحی مین
 و ظفری معین در منزلی نان و مقامی خرم نزول کرد و رؤس الوز و مخول مغول حضرت
 آمدند و عرضه داشتند که چون بعین اهی فتح و ظفر قمر زبانیان هائیون شد و کوب
 نصرت از افغیب طلوع کرد و و اخیری بد نیکال در مهبط و بال و منقط
 نیکال و خیال غارب کشت بمصالح دولت و امور سلطنت آن لایقتر که سلطان
 بنظر مبارک تجسمه فرماید و بر دیار پسر عثمان کمین کشاید نابز فلاح و بقاء او ناخن
 کنیم و بسول خیول و منایک مراکب جمیع ولایات او را خراب و یار کرد اینم
 و لشکر را از محصولات و از نقایات آن بر کنان و نوای بی اندازه اندوزیم تا افسردار
 سلطان و اضطرار و انکسار و جهانیان را محقق کرد و و رؤس با دشا
 و جهانگیری در نظر دولت و دشمن جلوه یابد سلطان این را مقبول داشت
 و کوچ کرد

شعر

و فحافل کسید و کالید و کاکط صایح موج بحر مژید
 و منوقد جبات یعنوق نقبا فیه عناق تعشق و تتودد
 بو لایت انکیب و انکوزیه و فیه جوق و سوری حصار در آمد و لشکر منصور
 داخل و خارج زد و نوحی فرو کشید و نجم و بحر و حجر و مدر آن چون
 حطام فشیرو عظام زمین در هم کوفند و مدت چهل روز برین لغزازت

می کردند و عقارات می کردند و عمارات می افکندند و فلاح می شودند
 و منافع می بودند و پسر عثمان در پسر زبانی ادبار افتاده بود و در کیم مهانت
 و انحصار کشیدن بحال بروز و ظهور نداشت و بحر جزم و جبر احتیاط می پنداشت

بیت

ما للجان لان الله جانیه ظر الشجاعة مرقاة الى الاجل
 آمدن سلطان نصیریه و نشستن
 بعیش و عشرت و رسیدن خبر وفات شاه زکریا

و چون آن مقام منقضی شد و آن منکامه پایان رسید سلطان در حلال حیات
 زبانی و ظلال عنایت یزدانی

شعر

بفرجه نشوای و بهجة واحد و عوده غلاب و او بته غایر
 بقیصریه نزول کرد و بر منند سعادت و از یک سیادت مستظهر بدشت
 و از بهمت خیم نوری بصفت بزم افروزی در آمد و کنوت جلای بخلت جمالی
 بدلت ساخت

فانسیه

آنجا که نیغ قهرش چون شمع شد سرفشان یک کام جانینی کاجا میری نباشد
 و آنجا که چشم طفرش یک ره نظر کارد در باغ دهرش انجی بی عبهری نباشد
 و بعد از نیکیل مصایح دین و ملت و نشیمن مناظر ملک و سلطنت و نظم
 شراط جهان داری و تمیم لوازم شهر یاری بساط انبساط بکسرا نید و حجاب

اِحْتِجَابُ مَرْفَعِ كَرْدَانِدُ وَاَبَانَتِ كَرُومِ مُصَاهَرَتِ بَيُوتِ وَتَمَثُّلِ عِبَرِي كَرْدِ
 مَوَاجِزِ افكارِ از صَحْفَه ضَمِيرِ فَرُومِ شَسْتِ وَتَصْبُوحِ عَصِيرِ فَضَلَاتِ اَعْرَاضِ
 تَقْطِيبِ اَزْجَاوِيهِ دِمَاعِ زَايِلِي كَرْدَانِدُ وَرَا حِ رُوحِ مَذَاقِ اَزْكَفِ شَاقِيَانِ
 شَمِيمِ شَاقِ نُوشِ مِ كَرْدِ وَنَعْمَاتِ دِلْكَشَايِ اَزْ لَبِ مَاهِ رُويَانِ زَهْنِ نَوَاكُوشِ مِ كَرْدِ
 و مِ كَرْدِ

شعر

• اِذَا خَدَّتْ اَنْوَارُ نَفْسِكَ فَاَعْتَمِدْ لِشِعَالِهَا خَمَاعِدَتْ خَيْرَ اَعْوَانِ •
 • وَلَا تَنْتَصِمِ الْاَلْبَهْتَ فَاَسْتَحَا نَسِيْعَتِيَهْ اَهْمُ اَوْثَقِ اَرْكَانِ •
 • بَرَّاجِ وَرَجْحَانِ وَشَاقِ مَهْفُوهٍ وَنَعْمِ الْجَانِ وَطَلْعَةِ اخْوَانِ •
 خِيَاكَ اِنْ جَابَكَ دَسْتِ مَوْزُونِ حَرَكَاتِ رَاةِ غَمِّ الْجَانِ دِلْ اَوِيزِي زَدَنْدِ وِرْدِ
 شَادِي بِاَصْوَاتِ طَرَبِ اَنْكَبِزِي نُوَاخَنْدِ جَشْمِ اَهْوَانِهْ شَاقِي بَغِيغِ مَرْقِ شِيرِ كِرِي
 مِ كَرْدِ وَغَزَهْ نِيمِ مَسْتِ اَوْشِيوَهْ جَانِ شَكَارِي مِ بُودِ رَشَكِ لَعْلِ شِيرِي نَكِ اَزْ رُ
 بِيَالِهْ رَاخُونِ دَرْ جَرَكِ مِ اَنْدَاخْتِ وَغَيْرَتِ حَصِّ مُشْكِيْنِ اَوْ رَجْحَانِ زَا دَسْتِهْ مِ شَاخْتِ

شعر

• نَفْسِي فِي لَيْلٍ شَيْهٍ بِشَعْرَهَا شَيْهَةٌ خَدَيْهَا بِغَيْرِ زَقِيبِ •
 • فَاَمْنِيَّتِي فِي لَيْلِي لِلشَّعْرِ وَالْاَلْبَهْ وَصَبِيحِي مَرْكَاسِ وَوَجْهِي جَبِيْبِ •
 چُنْزِ مَشَاهِدِ مَلَا حِ دَرِ اَنْكَبِزِ شَاطِوِ مَرَا حِ بَرِ اَفْدَحِ سَبَقْتِ مِ بُرْدِ وِدُوقِ مَطَالَعِ
 صَبَا حِ دَرِ نَفْسِ حِ وَاَفْرَا حِ بَرِ اَغْنَا حِ وَاصْطَبَا حِ رَجْحَانِ مِ يَافْتِ **بَدِيْع**

• وَمَا التَّلَافُ دَهْنِي بِدَسْوَالِفَهْ وَمَا التَّهْلُوْلُ اَزْ دَهْنِي بِدَسْمَالِفَهْ •
 بَجَلَسِ رَا مَزْ اَزْ بَسْمِ شَكْرِ لِيَانِ بَسْمِهْ دِهَانِ بُودِ وَصَحْبَتِ رَا لَذَّتِ اَزْ شَمَائِلِ سُرُوقِدَانِ
 سِيمِ اَنْدَامِ

شعر

• غَايَاتِ سَالِيَاتِ لِلنَّهْيِ نَائِمَاتِ فِي نَعْمَ رَيفِ الْوَسْتِ •
 • مُبْرِزَاتِ الْكَاسِ مِنْ مَطْلَعِهَا شَاقِيَاتِ الرَّاجِ مِنْ فَاوقِ الْبَسْتِ •
 و دَرِ اَشْنَائِ اَزْ نَارِ وَنَعِيمِ وَكُوشِ وَتَسْنِيمِ چنانك عَادَتِ قَدِيمِ رُوزِ كِ رُوفَاعِدِ مَعْدِ
 لِيَدِ وَنَهَارِ بَاشْدِكِ كَرْدَنَائِي اَزْ كَلْبِ اَزْ رُوكِ شَكْفَانِ دَصْدَخِ شَعْبِصِ دَرِ بَهْلِ
 اَنْشَانْدِ وَاَكْزَبِ دُوزِ دَرِ بَرَمِ شَادِي حَسْرَتِي چنانك دَسْمَالِ شَوِيْشِ وَنَكِ يَزْ دَرِ بَهْلِ
 كَرْدَانْدِ • مَرَكَمِي رَا سِيْزِي دِهْدِ وَهَرِ فِدَحِ زَا دَرِ دِي بَهْلِ نَاكَ اَوْ خَاشَاكِ
 مَكَاشَرَتِ دَرِ سَاغَرِ اَنْ مَعَاشَرَتِ اَسِيْخْتِ وَغَبَارِ تَا مَزَادِي اَزْ بَجَلَسِ اَزْ شَادِي بَرِ اَنْكَبْتِ وَخَبَرِ
 رَسِيْدِكِ دُو كُوكِبِ دَرِي اَزْ بَرَجِ دَوْلَتِ شَاقِطِ شُدِ و دُو كُوهِ اَزْ دَرَجِ سَعَادَتِ
 دَرْ خَاكِ اَفْئَادِ اَعْنِي وَفَاتِ شَاةِ زَا دَكَا نِ عِظَامِ رُوحِ اَللهِ رُوحِهَا بِالْاَرْوَحِ وَالْاَرْجَانِ
 وَاسْتَكْنَهْمَا اَعْلَى فَرَادِيْسِ الْجَنَانِ • مَرَا حِي اَزْ غَمِّ اِيْزِ مَصِيْبَتِ كَرِيْدِ دَرْ كُوكِبِ
 وَجَامِ رَا اِيْزِي اِيْزِ رَزِيْتِ خَنْدِ دَرْ كَامِ شَكْتِ چنك زَا سِيْزِ زَا نُوِيْ چَسْرَتِ مَانْدِ و دَفِ
 رُوزِ سِيَاهِ شُدِ و بَدِ بُولِ اَنْ كَلَمَائِي بُوْشَانِ اَقْبَانِ وَاَقْوَانِ سِنَارِ كَانِ اَشْمَانِ جَلَاكِ
 غَمِّي اَلْمَنِي بَدِيْ اَنْوَرِ وَطَبْعِ زَمَرِ نُلْطَانِ لَجَلَّتِ اَلْمَكَا نِ سَاَجَهْ جَلَالِهْ مُنْطَرَقِ شُدِ
 وَبَقُوْتِ اَنْ عَزِيْزَانِ وَمَوْتِ اَنْ نُوْرِ سِيْدِ كَانِ اَسْمِ وَانْدِ و مِ حَا حِضْرَتِ يَافْتِ وَكُوشِ

نَزَلَكَ الرُّضْدِ دِينَ غُلَانُ كَرْدُ وَاهِ غُوزَاكَ الرُّضْمِ نِينَ بَرَكِيدُ وَكَهْتِ **شعر**
 ۱. اَرْجَاةُ الْعَمِيزِ وَالْقَلْبِ وَالْجَنَانِ قَالَتْ شِعْرِي مَلَّ تَغَيَّرَتْ عَنْ عَهْدِي
 ۲. سَأَلْتُكَ مَا الْعَمِيزُ مَا السَّعْدُ وَأَنْ كَانَتْ النُّفْيَا مِنَ الدَّمْعِ لَا تَجْدِي
 ۳. أَفُقٌ عَيْنِي قَدْ أَطْلَتْ بِكَاهَا وَغَادَرَتْهَا أَفْدَى مِنَ الْأَعْيُنِ الرُّضْدُ
 ۴. لَأَمَّا لِمَا أَبَدِي عَلَيْكَ مِنْ لَأَيْتِ وَأَيْتِ لَأَخْفِي مِنْهُ أَضْعَافَ مَا أَبَدِي
 زَكَانِ دَوْلَتِ صَبَحِ وَأَرْجَاهُ جَاكَ زِدْنِدُورِ عِيَانِ حَضَرَتْ جُوزُ مَزْدُومَكِ دِينَ سِيَاهِ
 بُوَشِيدَنْدُ وَكَفَنْدُ **فایرہ سپیہ**
 ۱. اِيْ عُنْجَهْ بَاغِ اَفْرِيشِ وَيْ چِشْمُ وَچِرَاغِ فَرِيشِ
 ۲. وَيْ زُكْرِ بُوَشَنَانِ دِينَ رَفَنَهْ زُجْهَانِ جِرْهَانِ دِينَ
 ۳. فُسُونُ كَهْ اَنْ كَلِ اَزْ چِرْفَتِ وَأَنْ لَانَهْ بَرَنْجَتِ وَأَنْ شَمَرْفَتِ
 ۴. وَيْ لَالَهْ كُكُ زَرْ بِيْفَكُ وَيْ مَرْغِ بِنَالِ وَيْ پَرِ بِيْفَكُ
 ۵. وَيْ عُنْجَهْ قَبَايِ چِنْ كُجَاكُ كَنْ زُكْرِ نَانَهْ زَنْجَتِ دَر خَاكُ
 وَمُصِيبَتِ فَرْزَنْدِ دِلَنْدِ كِه قُرْتِ عَيْنِ وَقُرْتِ ضَهْرُ وَتَنْ فَوَادِ وَفَلَهْ كِيدَنْتِ شَهْتِ
 نِيَسْتِ كِه اَوْجَعِ مَصَابِ وَاجْعِ نَوَابِ وَاشْدَقْضَايَا وَاشْقُورَايَا نِيَسْتِ ۶. وَكَدَمِ وَاقِعَه
 زَوْفَاتِ خَلْفِ وَوَلَدِ مَاجِ كِه بِرَنْفَاوِ اَمَهْ عَمْرَايِي وَشَجَهْ زَنْدِ كَايِ بَاشْدُ وَظُهُورِ
 شَمَرْ وَزَنْمِ وَاصِرِ وَنَسْلِ بُو جُورِ وَنُطُورِ وَنُطُورِ دِلُورِ زَوْجَانِ كِدَا زَرْ تَوَانْدُ بُو
 وَمُصْدَقِ يَنْ تَحْرُوجِ حَنْ يَنْ دَعُوِي بَرِ جَدِشِ نَبُوِي اَنْتِ كِه **الولد الصالح**

نَزَلَكَ الرُّضْدِ دِينَ غُلَانُ كَرْدُ وَاهِ غُوزَاكَ الرُّضْمِ نِينَ بَرَكِيدُ وَكَهْتِ **شعر**
 ۱. اَرْجَاةُ الْعَمِيزِ وَالْقَلْبِ وَالْجَنَانِ قَالَتْ شِعْرِي مَلَّ تَغَيَّرَتْ عَنْ عَهْدِي
 ۲. سَأَلْتُكَ مَا الْعَمِيزُ مَا السَّعْدُ وَأَنْ كَانَتْ النُّفْيَا مِنَ الدَّمْعِ لَا تَجْدِي
 ۳. أَفُقٌ عَيْنِي قَدْ أَطْلَتْ بِكَاهَا وَغَادَرَتْهَا أَفْدَى مِنَ الْأَعْيُنِ الرُّضْدُ
 ۴. لَأَمَّا لِمَا أَبَدِي عَلَيْكَ مِنْ لَأَيْتِ وَأَيْتِ لَأَخْفِي مِنْهُ أَضْعَافَ مَا أَبَدِي
 زَكَانِ دَوْلَتِ صَبَحِ وَأَرْجَاهُ جَاكَ زِدْنِدُورِ عِيَانِ حَضَرَتْ جُوزُ مَزْدُومَكِ دِينَ سِيَاهِ
 بُوَشِيدَنْدُ وَكَفَنْدُ **فایرہ سپیہ**
 ۱. اِيْ عُنْجَهْ بَاغِ اَفْرِيشِ وَيْ چِشْمُ وَچِرَاغِ فَرِيشِ
 ۲. وَيْ زُكْرِ بُوَشَنَانِ دِينَ رَفَنَهْ زُجْهَانِ جِرْهَانِ دِينَ
 ۳. فُسُونُ كَهْ اَنْ كَلِ اَزْ چِرْفَتِ وَأَنْ لَانَهْ بَرَنْجَتِ وَأَنْ شَمَرْفَتِ
 ۴. وَيْ لَالَهْ كُكُ زَرْ بِيْفَكُ وَيْ مَرْغِ بِنَالِ وَيْ پَرِ بِيْفَكُ
 ۵. وَيْ عُنْجَهْ قَبَايِ چِنْ كُجَاكُ كَنْ زُكْرِ نَانَهْ زَنْجَتِ دَر خَاكُ
 وَمُصِيبَتِ فَرْزَنْدِ دِلَنْدِ كِه قُرْتِ عَيْنِ وَقُرْتِ ضَهْرُ وَتَنْ فَوَادِ وَفَلَهْ كِيدَنْتِ شَهْتِ
 نِيَسْتِ كِه اَوْجَعِ مَصَابِ وَاجْعِ نَوَابِ وَاشْدَقْضَايَا وَاشْقُورَايَا نِيَسْتِ ۶. وَكَدَمِ وَاقِعَه
 زَوْفَاتِ خَلْفِ وَوَلَدِ مَاجِ كِه بِرَنْفَاوِ اَمَهْ عَمْرَايِي وَشَجَهْ زَنْدِ كَايِ بَاشْدُ وَظُهُورِ
 شَمَرْ وَزَنْمِ وَاصِرِ وَنَسْلِ بُو جُورِ وَنُطُورِ وَنُطُورِ دِلُورِ زَوْجَانِ كِدَا زَرْ تَوَانْدُ بُو
 وَمُصْدَقِ يَنْ تَحْرُوجِ حَنْ يَنْ دَعُوِي بَرِ جَدِشِ نَبُوِي اَنْتِ كِه **الولد الصالح**

سینه برخاست و چالای مجدد که موجب نسیان مافات و ذوق از سوائف آفات
 و عاهات است از هر نوع طاری گشت و قضایا منجاری شد و از قیصریه بسوی امد
 و بعد از چند روز که لشکر نما بر عرصه عالم ناخیز آورد و ناوای زمهریر از کشاد
 قوس موی شکافی آغاز نهاد در خاطر خطی حضور کرد که اکنون که فصل
 زمستان و موسم سرما است و چاهین چید و اطراف از هجوم عمارت و بنا و بنا
 اکثر نهضتی کرد شود و علی الغفله بر آمانیه زانکه امید بعنایت الهی و اتق که قلعه
 شهر حاصل شود و نامونی قائم کرد که زمزمه صیت آن در آفتاب گردش از آفتاب
 مشهور تر شود و آوان شوکت آن آسمان صفت بر زمین و زمان محیط گردد و برین
 قصد جازم شد و بانسجام لشکر مثال داد و ترتیب انبیا نهضت و حرکت آغاز نهاد و در آن
 ت شیخ نجیب که با امیر احمد نسبت مصهرت داشت بر نالت حضرت سلطان آمد و در
 اصلاح و آشنایان طرفین پیوست و در حصول الفت و رفع کلفت اجتهاد بلیغ
 نمود و گفت دیرکاهت نا امیر احمد را با این حضرت که میدکاه عالمی است جهت
 قیام ناموس و تنظیم امور و غرض از مصلحتی در ضمیر است و رغبت مصاهرته در باطن
 و می خواهد که کزیمه از محذرات بنات خود در جباله سلطان آورد اگر در زیارت
 رضا حاصل شود و نظر قبول از زانکه افند نظار امور عظام و انبیام مصایح خواص و عوام
 شامل و منضم خواهد بود و چون این شمشاد مجتمع شد باشد و این عقد منضم گشته
 و هیچ شبهت میر احمد بوسیلت این وصلت و ذریعت این نسبت و قرابت از موافقت

و مطابق پسر عثمان منقطع و مشیرم خواهد گشت و باذیال دولت قاهره تثبت خواهد
 نمود و از کاه مزاج مقتضی رای علی باشد و به چشم کلفنی و اقظام مشقنی میش
 خواهد شد و هنوز درین مفاوضه بود که فایده زیند و خبر آورد که نایب استغنیار حله
 بر شیم ز نالت منوجه این حضرت بود و با نقاشی و علاقی و آوان عازم این در کاه و چون
 با مانیه زیند امیر احمد او را برگرفت و تحف و هدایا و انچه و مراکت و نقد و جین مجموع
 از و نشند و او را مغلول و میلین در مطوق مجبور و مقید ساخت و عنقریب پیش پسر عثمان
 خواهد

نهضت سلطان بر آمانیه و کفر شمر
 و کفر از ناخیز قوم و قبایل امیر احمد

سلطان چون خبر کفر قاری ایلو پیشید عزیمت بر نهضت آمانیه مصمم گردانید
 و امرای دولت و ثقات حضرت را طلب فرمود و در آن باب با ایشان مطارجه پیوست
 و مولایا ساز وی سلطان آورد و گفت در خواب دیدم که بجای می روم و درین دیدم گاه
 در آمدم و بر در منجی بنشستم طبق میاست آمانیه پیش من آوردند و بنشستم و بر زمین زدم
 و پراکنده ساختم سلطان چون این را می شنید و این اشارت اجتماع کرد بر عزیمتی که
 داشت جازم گشت و حرکت لازم شناخت و ثواب حضرت گفت درین عزیمت رای شما
 چیست و چون فکر منتهاج عقد بود مکران بر کمال بصیرت و حیرت و حیرت
 سلطان آفرین آوردند و گفتند

شعر

مِنْهُمْ مِثَالُ تَوَدُّهِ صَلَاحِ جِهَانِ رَاغِبًا ضَرْعُ قَوْلٍ وَتَقَرُّفِ أَوْهَامِ
 نَكَاشَتِ عَرْمٍ تَوَدُّ جَوْهَرِ فَلَكَ جَنِّشِ نَزِشْتِ حِلْمٍ تَوَطَّيْتُ زَمِينِ آرَامِ
 وَبِالْآلَتِ وَاشْبَابِ فَلَاحِ قَلْبِهِ أَرْجَانِيَّةً وَنَحْلَانِيَّةً وَمَتَاعِي وَمَعَاوِلَ وَغَيْرَ أَنْ مُنَوَّجَةً أَمَاسِيَّةً
 كَشَتْ وَأَزْ تَوَفَاتِ شَبَّ كَرْدَ وَجُونِ مَشْغَلَةِ آفَتَابِ عَكْرِ بَرِاطِرِ أَفُقِ مَشْرِقِ آندَا
 وَنَقْصِ صَبْحِ صَادِقِ خَزَنَةِ آيَمِ فَرُوشَانِ دَلِشْكِرِ مَنُورِ جُونِ سَيْلِ جَرَارِ وَنَجْمِ زَخَارِ بَرَامَا
 فَرُوزِ نَخْتِ وَبَرِاطِرِ أَفُقِ قَطَارِ شَهْرِ حَيْطِ شَدْدِ وَجَنكِ يَبُوسْتِ فَوْجِ ضَرْبِ نِيرِ
 شُرَفَاتِ قَلْبِهِ أَرْكَانِ دَارِ أَنْ بَرِ دَاخُنْدِ وَجَمْعِي بَرِ حَنَمِ نَيْشِ وَنَبْرِ دَخْنِ دَرِ آسَافِ سَوَرِ
 آندَاخُنْدِ وَدَرِ رَوَانِ بَشْ كَشْتِ وَدَرِ شَهْرِ زَفَنْدِ سُلْطَانِ جَنَانِكَ مَوْلَانَا پَا شَاخَبَرِ
 دَا دَهْ بُودَازِ دِي كُوكِ كَشْتِ دَهْ بُودَنْدِ بُرْدَهْ دَرِ آمَدِ وَبَرْدِ زِ مَنَبَدِ فَرُوزِ آمَدِ وَآوَلِ حَبِيرِي كِه
 اَزْ مَأْكُولَاتِ پِشِ سُلْطَانِ آوَرْدَنْدِ مَاسْتِ بُودِ فِي الْبَحْهْ شَهْرِ دَرِ جُونِ نَصْرَفِ آمَدِ وَآمِدِ
 بَا مَعْدُودِي چِنْدِ دَرِ قَلْبِ مَانَدِ وَبَحْصَانِتِ آسْطُهَا رُفُودِ وَجَمْعِ قَوْمِ وَقَبِيلِ وَعَشِيرِ
 وَهَشِيرِ وَآتَبَاعِ وَآشْيَاعِ أَوْ كَرَفَارِ شَدْنِ وَبَقَايَا كِه دَرِ زَوَايَا مُنَوَّارِي شَدْنِ بُودَنْدِ جُونِ
 چَالِ جَنَانِ دِيدَنْدِ بَعْضِ بَرِغَتِ وَبَعْضِ بَرِغَتِ كَرْدَنْ دَرِ جَنْبِ طَاعَتِ آوَرْدَنْدِ وَجَدْمَنْ
 الْبَرَامِ نُبُودَنْدِ

وکیل

شعر

وَلَوْ أَنَّ النُّجُومَ عَصَمَتْكَ مَرًّا جَاءَتْكَ الْمَاءُ بِهَا السَّارِي
 وَدَرِ زَانِ سَالِ دُو فَنَجِ فَاحْضَرِ وَدُو ظَفَرِ نَادِرِ كِه طَرِ از مَفَاحِزِ مَلُوكِ دِيَارِ وَزِيرِ مَنَاقِبِ
 وَبَرِ سَلَاطِينِ نَامِدِ تَوَانْدِ بُودِ وَدَرِ قُرُونِ مَاضِيهِ وَدَهْ وَزِ سَالِقِهِ هَبْجِ صَاحِبِ دَوْنِ

بِرِ مِثَالِ أَنْ فَایَزِ وَظَرِ فَرُشْدِ سُلْطَانِ رَا كَرَامَتِ شَدِ یَكُمُصَافِ بَا پِشِ عُمَانِ وَشَكَنْ
 أَوْ رَا وَظَفَرِ یَا فَنَجِ بَرِ وَا وَجُودِ كَثَرْتِ وَشَوَكْتِ وَاتِّفَاقِ وَاتِّسَاقِ سَرِ وَارِ بَابِ
 فَلَاحِ بَا اَوْ جَمْعِ بَضَائِفِ رُفُودِ وَغَطَارِفِ أَنْ بَرِ وَا وَجُودِ رَا دَعْوِیِ أَنْ كِه مِثَالِ اكْر
 پِشِ قَرَامَانِ وَسُلَیْمَانِ پَا شَا بَا تَمَامِ جِشْمِ وَجِشْرِ خُودِ سُلْطَانِ یَبُودَنْدِ وَبَا اتِّفَاقِ
 یَكْدِ یَكْرِ زَوِیِ بَحَارِ بَتِ پِشِ عُمَانِ آوَرْدَنْدِ اَزْ مَقَاوِمَتِ وَمُعَالِیْبِ اَوْ قَاضِرِ آوَرْدَنْدِ
 وَآزِ تَعَارُضِ وَنَقَابِلِ اَوْ عَاجِزِ شُودَنْدِ وَبِفَضْلِ رَبَانِیِ سُلْطَانِ رَا فُوزِ بَرِ اَزْ مَقْصِدِ اَقْصِ
 بَا نَفَرَادِ وَآسْتِ بَدَا دِیِ اِنْشَافِ اَوْ اِسْتِصْرَافِ غَیْرِیِ مَهْمَا وَمَهْمَا كَشْتِ وَدِیَكْرِ كَشْتِ
 سُلْطَانِ بَرِ اَمَاسِيَّةِ وَآسْخَلَا صِرْ شَهْرِ وَبَحَاصِرِ اَمِيرِ اَحْمَدِ دَرِ قَلْبِ اَوْ اِسْتِیْلَا بَرِ قَبَا اِلِ
 وَعِشَا پَرِ اَوْ اَوْغِثْنَامِ نَقَاشِ اَوْ اَعْلَاقِ اَزْ نَفُودِ وَاجْنَاسِ وَسَازِیِ وَجَوَارِیِ وَخَبَايَا
 وَنَسَبَايَا وَخُیُولِ وَمَطَايَا وَشَا پَرِ رَغَايِبِ وَآخَا پَرِ وَدَفَايِزِ وَدَحْطِ پَرِ وَبَعْدِ اَزْ اِسْتِغْلَا
 بَرِ شَهْرِ وَوِلَايَتِ بَحَاصِرِ قَلْبِ مِثَالِ دَا دَهْ وَمَدِیَةِ اَنْجَا اَقَامَتِ بُودِ وَپِشِ عُمَانِ
 دَرِ قَضُونِيَّةِ بَا وَجُودِ قُرْبِ مَسَافِ وَحُصُولِ مَكْنِ وَوُفُودِ عِدَدِ وَمَدَدِ وَآنَكِ اَمِيرِ
 اَحْمَدِ وَآوَلِ دَنَاجِ الدِّیْنِ هَمَوَارِ قَضَا دِیِ دَوَانِدَنْدِ وَبَا دِیَكْرِ اِیَكِ وَخَبَرِشِ دَرِ دِ مَآغِ اَوْ
 مِیِ دَسَانِدَنْدِ وَبَا فَاوِلِ دِ وَزِ وَا بَا صِلِ غُرُوزِ اَوْ بَرِ خَرَكِ تَحْرِیصِ وَنَزِ غِیْبِ مِیِ دَا دَنْدِ
 وَمِیِ كَشْتِ مَعْظَمِ سِیَاحِ اِیْشَانِ مُنْفَرَقِ شَدْنِ اَنْدِ وَبَقَايَا كِه مَانَدِ بَعْلَبِ قَلْبِ زَا دِ
 وَفَقْدَانِ قَضِیْمِ قَوِیِ ضَعِیْفِ وَبِیِ بَرِ كَنْدِ وَبَا مِثَالِ اِنْ قَبِلِ وَقَالَ وَفَیْزِ وَاقْتِیَالِ
 اَوْ بَرِ اَمَدَنْ اِغْرِ مِیِ كَشْتِ دَنْدِ وَمِیِ خَوَاسْتِ كِه اَوْ اَسْپَرِ نَبْرِ بِلَا وَنَقْدِ دَهْ اَزْ اَرْدِ

سازند و هائغ غیب این شعر در گوش هوش او فرو می خواند **شعر**
 • فَقَدَرَضِيتُ بِأَنْ تَعْلَمَ الْيَمْنَى وَالْإِنِّيَّةُ كَذَّيْوَمَ تَدْفِعُ •
 • أَجْلَامُ نَوْمٍ أَوْ كَظَلِّ زَائِلٍ أَلَيْبَ بِثَلَاثَا لَا تَخْدَعُ •
 و اوجون در آن ایام از صولت و صدمت سلطان ضریع عظیم و کوششالی الیر کشیدن بود
 و از جالش و مالش او شکستی تمام یافته و هول و هیبت آن در باطن او متکرر گشته
 رای جنبش و یاری حرکت نداشت چه می دانست که با کوه مناطحت کردن و باد دریا مکار
 نمودن جزر قصید سر و بیم جان شیخه ندارد **فایده پند**
 • كَلَاهُ كُوشَةُ جِكْرٍ تَوَارِطُ تَوْفِيقًا زُبُودَهُ أَرْزُكَ دُونَ كَلَامِ جَبَّارِي •
 • فَرُوكِرَتْ جِهَاتُ رَامٍ بَابُ تَوْجُنَانٍ كِه هَسَتْ دَمَ زَرْدِ دُشَمَنَتِ بَدَشَوَارِ •
 و صیت این نصوت و حشمت از چهار ضاق کرد و کد ز کرد و صدای این قوت
 و قدرت شرحات ربع مشکون فرو گرفت و شیرین کشور و شمیر زنان نام آور
 زهر آب و جگر کباب شد و بملکی از سبز خضوع و خشوع برخاستند و از راه ادعا
 و استسلام زوی حضرت کیتی شاه نهادند و بنقیل شفاء و تمهید جباه خاك آشنات
 آسمان رفعت بدین برداشند و گفتند **شعر**
 • هَذَا الَّذِي خَلَّتِ الْقُرُونُ وَذَكَرَهُ وَجَدِيئُهُ فِي كُنْهَاتِ مَشْرِوْحِ •
 • يَغْشَى الطَّيْعُ فَلَا يَرُدُّ قَسَانَهُ مَكْنُونٌ وَمِنْ الْحِكْمَةِ صَحِيحِ •
 • وَعَلَى لَرَابٍ مِنْ لَدُنْهُ مَا يُجَابِدُ وَعَلَى لَمَاءٍ مِنْ حُجُجِ مَسْجُوحِ •

• مَرْجُوْ مَنْفَعَةٍ خَوْفِ أَدِيئَةٍ مَغْبُوقُ كَانٍ بِكَامِدِ مَصْبُوحِ •
 • وَفَرْقُ الْكَرَمِ الْمَفْرَقُ مَالُهُ فِي النَّاسِ لَمْ يَكُنْ فِي الزَّمَانِ حَكِيحِ •
 • الْبَابُ بِجَاهِهِ مَسْهُوْقٌ وَخَبَابُ بَنَوَالِهِ مَفْضُوحِ •
 و سلطان با فنی رایع و نصیری شایع بنوقات آمد و چون ان خطه جان خوش و مفتایمی
 دلکش بود و زیاده اریض و قضا به طویل و عریض داشت و ایام انسلاخ فصل زمستان
 و افتتاح موسم بهار و هر دشتی بهشتی و هر خارستانی نیکارستانی چنانک گفته اند
شعر
 • مَا الدَّهْرُ إِلَّا الرِّبْعُ الْمُسْتَبْرَدُ فِي رُبْعِ أَمَلٍ الْتَوَزُّوْا لَتَسُوْرَ •
 • مِنْ شَرِّ صَيْبٍ رَاجِحٍ لِرُبْعٍ قَدْ لَا لَيْسَ مِنْكَ وَلَا الْكَافِرُ كَا فَوْرَ •
 خواست که کد در زم باب رز فرو نشاند و مسند برزم بطلعت شاهی منور گرداند
 و از مکارش بنهاد و پیر معاشرت برداشت و از موقف مقارعت بجلل معاشرت
 خرامید و کلب حیات را از زلال قدح زونق می داد و غنچه دل بتسیر صبا و صها
 می کشاد و مشام جان بتکث زواج رایج زوج پرور نان می کزد و ایند و صبح
 بخوق می زنایند **شعر**
 • رَقْ مَرْغَرَةُ نَيْمَةٍ وَمِنْ عِبَادِ نَصَبِ قَلْبِهِ وَصَيْبِ •
 • مَدَامَ تَصْقِلُ لَقُوبَ إِدْرَسَتْ عَلَيْهَا هُمُومٌ وَ لَبِيبِ •
 و در کتات عقال عقل از وجود خریفان بر می داشت و خلعت خدایا

در نفوس ایشان می پوشانید و نوازش در وصف از مشرق تا غرب تجلی می کرد و طاقش
جان به نغمه زیر و بم در جملوه می آمد نه غم را با نغمه ماه زویان ثباتی ممکن
و نه روح را از روح می کشاران مفا رفتی منصور شایان پری چهره مدام کردن
و مغنیان زهن نوا عشاق نواز صراحی در نماز و مینان در نیاز طبع در نشاط
و قلوب در انبساط

شعر

و مقعد قوم قد می می شایان و اعمی شقیان ثلاثا فابصرنا
و اخرس لم یضو شین حجة ادرنا علیه اليوم کاشا فاحبرا
و سلطان در سخن من و صدرا ان الجمن جوز افاب برنار کان و برجین
برنار کان افاضت نواز جود و بدل موجود می کرد و جوت ابره طاک
و نجر سیال در و مزواید برو ضیع و شریف می بازید و جامهای مفعیم می نوشید
و جامهای معلوم می نوشید و دلهای شکسته بمویای گرم می بست و درهای بسته

بمقام فضل و نعم می کشاد مرکت شعر

قد علی الاملاک فی زعمهم جمیعا و اولامهم کافعال
یصیب عظام معشر فیهم و یعشر قوما اخرین نواسیه
و بعد از این لاجت و استیقام کونج کرد و بجای قناریه زوون فرمود و آن چمدن که
ولادناج بدین تعلق داشت در تصرف گرفت و جهت استیقام آن نواجی
فعله بنیاد نهاد و ایشان در این نواجی آن بدین عثمان الیجا کردند و از و استیانت خواستند

و از اطراف جش را بکشد و شکست جمع کردند و اجنه را بدین بکار بردند و بهیج وجه
بر مقصود خود بیرون نرکشند و آن مناعی مشکور نیامد و سلطان همواره لشکر بر سر
ایشان می فرستاد و ایشان را شکنجه در آجام و اسکام پراکن می ساخت و در آبی که
بدان پناه برده بودند غرق می کردند و ایشان در غرق آن وقایع و لجه آن نواز
جیران و سرگردان ماندند و بحال بر روز و ظهور نداشتند و چون قلعه تمام شد و آب
روی در نزل نهاد و ماده مد منقطع شد اولادناج الدیز که بختنه بشعوب جبال
و کوف فلان و تلال متحضر کشند و از معرض افت و محاف بر خاستند و جوت
فضل بهار در آمد امرای الونز و تو شیمالان نانا خیل بعد خیل حضرت سلطان
شافتند و عرضه داشتند که صلاح حال دانست که بولایت پسر عثمان رویم و در
و ناراج و اخراج و از عاج غایت جهد و نهایت جد مبذول داریم و اسکر فلاح
و رباع او در تحت تصرف آری و محصولات و منوجات آن برداریم و جوت فضیه
برین صورت تقدیم یافته باشد مرآه ضعیف او و قوت و نصرت سلطان لازم آید
و صیت این غلبه و انتیلا در اقصای بلاد و دیار انتشار یابد و نام و ناموس کل
قائم گردد امرای کبار و وزرای نامدار این رای صواب ندیدند و این
قول مستحسن نداشتند و گفتند چون حال آماشیه در راجع است و فوری
فاجش بران ولایت غالب بصواب آن نزدیکتر که روی بکفایت آن مهم آری
و در تحجیر آن مجهود مصروف داریم تا چون از خطه که اصل الباب و سر دفتر حجاب

در جمع ما آمدن باشد از سز و ثوق و تنگ تمام زوی بقضیه پسر عثمان آرم و بشکون
 جاش و فراغ حال در نیکویر آن عین شروع کنیم سلطان این رای بتدین
 داشت و همت بر تحصیل آن مقصود داشت چه در آن سال امیر احمد قلعه آمانیه
 پسر عثمان تسلیم کرده بود و آن ولایت با توابع و لواحق بدو داده و جمعی که بر مدخل
 و مخارج و مدارج و معارج آن قلعه اطلاع داشتند و وجوه استخراج و استحکام
 آن نیکو می دانستند در صحبت امیر احمد جلا کرده بودند و گروهی از عثمانیان
 که بتجدید آمدن از مسازیب و مضارب آن غافل و داهل بودند و در احکام
 و ابرام از خیل پسرانها از آن فرصت را سلطان عیان حرکت بطرف آمانیه معضوف
 کردند و در صحرای مرزیون نزول کرد و فوجی از مقدار لشکر و نظامیه
 عسکر کجایه آمانیه فرستاد و تعانت قلعه معدن مثال داد و زعامت آن بر سر
 بایزد مراد بک نفیض فرمود و جوز مدتی برآمد و زمان محاصرت مضبوط
 گشت و اهل قلعه با ضرر رجال و اخلال بال امتحان گشتند و حیرت و صحر
 برایشان آشیل یافت سلطان بنفس خود توجه نمود و چون بآمانیه نزول کرد
 و از کیفیت حال استکشاف فرمود نفذیر کردند که مل قلعه آب از سرایت
 سلطان میخوردند اکران من برایشان گرفته شود جریغ و کفن و زری
 و شیون چاه دیگرند ارد سلطان در قضع آب سعی فرمود و اتمام بر کس
 و ضش آن مصروف داشت و بامداد پنجشنبه در از مردان در آور و کردند

نام آورد که با کوه دشت در کمن می انداختند و آب بر گردون می ناخند بر شرای
 کاشت تا بر عقبه که عقاب را بر قله آن بحال پرواز نبود و ستر طایر بر ذوق آن یاری
 طیران نداشت چون آتش در هوا و باد در فضا بشناختند و چون سید شاکب و شهر
 ثاقب در عرصه آن فرو می آمدند و سایر سپاه چون ابر سیاه پیرامین قلعه درآمدند
 و در جوانب جنگ پیوستند و دایره حرب دایر شد و این طعن و ضرب مشعل گشت
 و از زیر و بالا نیز و سنگ باریدن گرفت و طیور از وای از بروج اشباح پریدند
 آغاز بهاد و نایع اجل بساط امل در نوشت و بسیاری از عثمانیان بقتل آمدند
 و بعد از انقضای آن حرب و کدناج اندیز سلطان طریق مسالمت پیش گرفتند
 و مصالحت آغاز نهادند و در حقیقه طول مکث سلطان در آمانیه و نهاد زاد
 و نفذیره عساکر پسر عثمان اعلام می دادند و او را بر حرکت ایلاع می کردند
 تا بقونین و قنون او را برانگیختند و با جیش نظام و از دجام موضع مرزیون
 نزول

عزیمت سلطان از حاکم پسر عثمان
و شعور یافتن او از حال و هزیمت
نمودن از اکت خد

چون پسر سلطان رسید میثیعت کاز شد و با اجتماع شواذ اجناد و سواره
 نجاد و افراد فرمان داد و جنگ را ساخته و پزد خند شد و چون بعیت تمام می شد
 مقام بسیاری از لشکر منقرض شد بودند و بجهت تحصیل اسباب معاش و

مهمات بهر طرف پراکنده گشته و دشمنانک در آمدن و بامقداری از سپاه که
حاضر بودند مقاومت و مقابله ناممکن و بحال اجتماع لشکرانک و قلعه و اطراف
ولایت مخالف و معارضه و توطئه و نقشه در آن ورزیده از صوب صواب و سمت رشاد
منجرف دید و شرط جزه و خنایا لازم پدید آمد و وقار از آماشیه بر رخ حال

کزد شعرا

- عرف تصادق قبل چیز و زودها و مواقع البدهات قبل جویها
- و اذا الامور نصفت شهورها سبقت تجاربه الى دليلها

و چون بنو قات نزول افتاد خبر رسید که اهالی فلاحی که در نواحی آماشیه بودند بعضی
جدا از وطن کزدند و بعضی بپسر عثمان پیوستند و قلعه تسلیم کردند سلطان
بنیو سمدین و بجمع منقرضات عثمان کزد و تالیف و ترتیب عدد و عهد و مثال داد
و از معر و بر سپاه فوجی بنو قات فرستاد تا بر عاقبت میروند و امین چنین دروب
و مسالمت بر عهد بیان میدود و کزداند و ناز رسیدن سلطان بمانعت و مد
تعالیه اند و چون پسر عثمان بر تهنیه و تعبیه سلطان وقت شد و از توجه و تشر
و کت همی رفت بطاعت عزت نیست گردانید و عقد قصد و نیت و همی رفت
و چون طابع سوزید زوی از بارها دو ماند و کوب میخوش بخصیض رجعت
کزد بدین روز و هر بیت پیش گرفت و امیر وند با جمعی از مناجیب رجال و محار
خالجوت سحر منزل و قضای مرز در قفای ایشان بشافت و شایطینات

خید و مطعین احشام را در مضایق علام و معاقل اجام در یافت و مرهفات جنام را
از مشارع جنام ایشان سیراب ساخت و طایرات سهام را از حوصله جوامع ایشان
آشیانه داد تا جمعی کثیر از ایشان بفشار نمایند و بعضی را در غلای سر و کمند مهر
کفرار کزدانید و از خیول و مرکب و انجلیه و منجیه ایشان با چغی و غنیمت
میشوئی بر حال آمد و جو خیز برانهرام پسر عثمان رسانیدند و سلطان او را از حرب
فرو کشاد و باطلاق موجب سپاه و اجرای ادرات و مرئومات و ایصال و قضا
مرز و قه و از باب حاجات و بنط خیرات و نشر میرات فرمان داد و اجناد طرف را
رخصت انصراف فرمود تا بماند و مواطین خود رفته با ستیجام مرکب و تحصیص مطا
و مایزب خود اشتغال نمایند و در وقت حرکت زیات هایون مزاج العله توجه
نمایند و جو مدتی بر آن بگذشت اولاد نواح اندیش موافق مخالفت در حرکت مد
و دو عقیق و عیاد همی صفت و عقد عهد و کت میساق قدم نمودند و پیوند
بایمان مضغه و عهد یکدیگر موکد ساخته با قول روز و قهار نامشکوز بر هم شکستند
و خدایان خدای و خسران مرز و سرای از تکاب نمودند و شعار زدند و انداد
مرندی شدند و پسر عثمان پیوستند و کنوت منایعت و جلیت مبايعت و استکنا
نمودند و با او ایصال و مزاج کردند و داغ محاربی و منای و رجعت جان و نصیه
روزگار ایشان آشکارا شد و همچنان و لدیجان و وای و و پسر عثمان مطاوع
و بکله اتباع و اتباع و حاضر کردند و مقدر با صد نور و لشکر فتنه که بعد از

واقعه نلیمان پاشا حضرت سلطان پیوسته بودند و بصنوف عوارف و آیادی مخصوص
 کشته زوی از سمت طاعت بر نافتند و جملگی با و کدناج الدین پیوستند و جوت
 رعایت بنکایت کردند و سپاهیان بوقایح داشتند و طایفه از اراذل متجنس که بقتل
 و لوم طبع موصوف بودند بعلت قتل غله و غلای اسعار که در آن سال واقع بود کمان برد
 که قحط و تنگی خواهد و مواجب ایشان نخواهد رسید زوی کزدان شدند و بولای
 از رنجان و ناپز اطراف منفرد گشتند و خیال بستند که فیضی بعلت وجود در دست
 از ایشان منقطع خواهد شد و ابواب رزق بر ایشان میسد و نخواهد ماند و محمد جلی که
 بوزارت مونسوم بود و با عی طویل و جاه میدید و عریض داشت و در کلیات امور مملکت
 مقبول القول و مرغی العنان چون بر سالت پیش او کدناج الدین رفت نقد وفاق
 بغیر شقا و شفا و مزیت گردانید و عیار امانت و دیانت بغل غدر و خیانت ملوث
 ساخت و حقوق شایسته شاهانه و مکارم خسرانه برباد داد و حفاظت سوابق نعم
 و توالف کرم بحال بر آورد و با ایشان که زنهاریان این حضرت و طفیلیان این دولت
 بودند و باصل اصیل و شریفی بدیل مستحق نه در ساخت هلاکیشوی هو و مر
 بیک و هو علی صراط مستقیم و بحکم میلان ضیع و ممالک غری
 با ایشان در آمیخت و همکنان را بر مخالفت و محاربت سلطان داشت و هزار نفس
 و دغل بر نقد قلب ایشان نگاشت و بحقیقت دوا از طبیب بیمار خواست و پناه بر کن
 واهی برد چنانکه در امثال گفته اند **مشکل** نهوید علی بود **بید**

عاقبت کز زاد کز شد کچه با آدمی بزرگ شود
 و عیلت عظمی در عصیان امرای اطراف بر سلطان و وصول بدست عثمان و حدوث شاپر
 مکر و مات و مخدرات عقوق اینک افرینمت و بنی و طفلیان این دیوسیت ناپاک
 شریک بود که با فاولد مزیت و ناطقین من خرف جمله را از هوا و ولای سلطان بگردانید
 و در تیه ضلال و جنال غاوی و کمره ساخت و نیت صواب و طریق جوت
 بر نظر ایشان پوشانید تا کین و کدورت در ضما بر بنشست و فتنه و آشوب بر خاست و خطی
 فادح و خلی فادح در مناطم امور و مصالح جمهور راه یافت و با وجود چندین
 قضایای منکر و دوامی فاجحه که در آن ایام حادث گشت و در حوزه دولت و بیضه
 مملکت از هر سو زخنه و در قطر ناله واقع شد سلطان را علی بنقه من الله تعالی پاید
 و وفار از جای نخبید و عیان قرار و اضطراب از دست رفت و هیچ نوع تغیر و زرد
 در رای و رویت او پیدان شد و بر منهای تکر و تحمل قدم صدق ثابت بود و بر رسم مالو
 در تنقیق قضایا و ترصیر و تنظیم مصالح برای امتناعی مشکور مبدون می داشت
 و اجنه دات مرصیه بنقدیم می رسانید و می گفت **وما لك ان لا تشكر**
علي الله و قد هدانا سبيلنا شعير
 افوض امري الى الخالق و جنتي اهل و نعم لو كيد
 ولا ارجع الى غير فان الاله بكل كفيد
 نامی من ان توکد و نبت لنیم عذیت شامد از مهت غیب بد مید و وفود صناع

کاملاً از هر جهت دست در هم داد و شوارب جنود و نوافر خیل و حیوش که از سواد
عساکر منصوب منفرد و مختلف کشته بودند و در محرم بلاد و اقصادی دایداقتار
یافته خاضع و خاشع روی بدر کاه دولت پناه آوردند و در زمزم خدام منظم
شدند و شرایط خدمت و طاعت را از سر اخلاص الزام و اعتناء نمودند و در مدینه
اندک کارها بنظم و جاهل بقوام آمد و شامل منظوم و شعث معلوم گشت
و مملکت را شکوهی بواجاب شد و اسباب مکت و شوکت از هر طرف منضاع یافت

شعر

و کرم نعمة الله فی مخرجته و مکرمه امیر قد جلا بعد امزار
و ما کما نهوی القوس بنایع و ما کما تخفی القلوب بضار
و جوز فصل زمستان منقضى شد و جزای لیل و نهار روی با شنوان باد و شوارب زینت
از مشارب جو یار دمیدن گزفت و جهاز فرقت عهد جوانان کرد ایند
و ایند هوا و نجف را نواجان در فالب خالک آمیخت و منکر ربع میس کون
و مراع کوه و هامون چون باغ ارم و عرصه حرم نان و حنم گشت **بیت**
شقایق کوش منرجیق یفض لصبح عزم ملک حنانه
مروغان مغول و ناز از صرف و اقفا رحضرت آمدند و بر نقاعد از ولایت
پسر عثمان و اشغاک باماسیه داشت و تلفیق بسیار نمودند و رفوت از فرصت
و هباب بحال ندمت و غرامت فراوان بردند و کفند اگران عزیمت تمشیت

می یافت امهات فلاح و معضات بقاع و زباج مملکت عثمان مستحرم شد و از ایشان
اثر نمی ماند سلطان گفت قات مافات فاذرع لما هو ات هنوز نیمه آن مجال باقیست
و ایند راک ممکن و عنایت اخی شامل حال اما از شما عجب بود که بعضی پسر عثمان
ملجوش شدند و مظاهرت و معاونت او اختیار کردند و بعضی پسران فرستادند
و جانب ماممل کد اشید و ایشان در توجیه این قضیه انواع معاذیر تهید
کردند و در نقایح و صفات ذیل خود از لوث بفاق و شقاق و کلاه کشند
و از خلوص عقاید و صفای ضمائر دم زدند و سلطان از چنین سیرت و کرم
شیمت بقبول معذرت تنقیح کرد و ایشان را بزرجیب و تقربت موقر و مکرم داشت
و بضروب کرامات و انعامات مخصوص و هزده مند کرد ایند و جوز مدینه
بر آمد علاء الدین فرمان رسل و رسایل منوایر ساخت و در قضیه آماسیه معا
دوستانه و مخاطب مشفقانه اظهار کرد و ضرورتی در کسوت جفاوت
فرمود و نکستی در لبان نصیب اشکارا کرد و ندانست که قاره و رت
برید و از بخند عموک فارحبتک الله هو الذی ابدلک
بخصر و بامومنین شیشه طلسم و زانگی ما بدم و صخره هاضم است و حرم
و ما تو فیتی الا بالله علیه توکل و الله عازقه عذر و بارقه جیل
و مکذرا و اخصی حصین و جندری جزیر

شعر

دشمن اگر دوست شود جند باز صاحب عقلش نشاند بدوست

ما رها نیت بگو که هست کچه بصورت بداید زیوست
 و در عقب از مکانات بیکین آمد و از ثواب معتمدی را بر نالت فرستد و توکید
 معاقده الحالت و تعمیر معاهد موافقت و مصافقت را القای ملاقات کرد و گفت
 تاراج زو جانی فیمابین کچه نصاب کمال دارد • ما بطلاقی صوری میوکد خوشتر
 و تعارف باطن نیز الحائز هر چند در مرتبه اعلی است لیکن بقایب ظاهر زیاتر
 سلطان گفت تو صاحب جان و دل ندخل آب و گل بر نثابد • و تشابک ضمایر و سائر
 تشابک ما و من احتمال نکند • چه زلال مصافات ارواح انکاه خوش کوار
 تواند بود که عبار اشباح در میان نباشد و اتحاد حقیقی میان ذوات و قبی صورت
 بندد که آینه مجاز از پیش بر خیزد و با وجود امتزاج معانی از دو واج صور مجاز نیست
 بر خلاف عکس که تالیف اشخاص با مخالفت قلوب جزو حشیت و دهمش نمی دهد
 و تشکیف حضور با تقریب باغ غیر از ملالت و ضحرت بار نیارد • چه محققان گفته اند
القرب الدنوی من المحبوب بالقلوب شعری
 ان القلوب لا جناد مجتذ • فی عالم الروح بالامواء تعترف •
 فما تعارف منها فهو مؤلف • و ما تناكر منها فهو مخلف •
 و مجتذ در باب ملاقات استقصای کرد و در چای می نمود • تا سلطان بقصریه رفت
 و امیر شیخ موند در جنب او حصار موضع محلی که گرد این بود و جمعی را از اجاد
 محصور آنجا گذاشته و بر قلعه کشته و چون را در جنید که با استیفاظان منع بود

مصاولت ایشان مشامه کرد و مزاولت ایشان جنکی معاینه بدید زلالت
 و خشیت در سویدای او افتاد و بلبال مول و هیبت شایسته او فرو گرفت و دانست که
 بر شرفه هلاک است و عنقریب در کند و بال و نکال گرفتار خواهد شد و استغاث
 با امیر محمد و امان برد و از او استیفا کرد • و خواست که قلعه بدو سپارد چون از خبر
 حضرت آنها کزدند و فوراً امیر شیخ موند را که مذبذبه بود و صاحب تجربه
 هرگز و سرد بود با فوجی از کت رجال و مشاعر ابطال که در اقامت خطوب از مرگ نیندیشد
 و در اضطراب جروب و ضروب از جل بر زمین دجهت زد خارج و منع و بچ بردر قلعه
 فرستاد و نارسیدن او برادر جنید قلعه با امیر محمد داده بود و سر خود گرفته و چون شیخ موند
 انجاز رسید معتمدی پای قلعه فرستاد و گفت مد نیست ناماد رجا حضرت این قلعه خواب
 بر خود حرام کرده ایم • و رنج و مشقت بی آن برده اکنون که مستحق حفظان آن
 بشدید و تعینیت زبون و بیجان ساختیم و بنهار بات منوان ایشان را بر نهان آوردیم
 و مقام تسخیر و تحصیل رسانیدیم نه آنک بشما تعلقی باشد مفاع از گوشه در آمدت
 و سیرتک و تر ویر در تصرف گرفته و بر صید افتاده ناخن و بر سیر کمند انداخت
 نه شیوه مردان و شیعار نام آوراست • و با وجود این افعال قبیح و جرکت
 شنیع دعوی مواعظ و مصافات عین نفاق و محض زور **فایده**
 • دو نشان زبانه شود و زبان توان دید و از سود توان •
 • دشمن از دوست وقت از و نیاز جز شود و زبان ندای باز •

• حُبَّتِ الْمَهَانُ جُودِيكَ بَقِيَّتْ كَرْدَرُونَ خَالِي از بروز سَهِيشتْ •
 اَمَلِ فَلَعَه چُون اَيْنِ مَفَاوَضَه دَشِيْدَنْد كُفْتَنْد اَكُونِ حَالِ بَرِيْزِ مَبْنُوَالِ وَاَقَعُ شُدْ وَصُوْرَتِ
 بِحَسَبِ اِنْفَاقِ دَنْتِ دَا دَ طَرِيْقَه اَنَكِ شَمَا فَرُو اِيْدِ وَقَرَارِ كِيْزِيْدَا مَا كَيْفِيَّتِ مَا جَعَلَا
 بَرِ اَمِيْرِ عِلَاءِ الَّذِي عَرَضَه دَا نَمِ وِشَمَا مَمُ صُوْرَتِ حَالِ بِحَضْرَتِ سُلْطَانِ رَفْعِ كُنِيْدِ
 نَاقَضِيَه بَرُو جِهِي كِه اِنْ طَرَفِيْنَ قَرَارِ كِيْدِ بِنَقْدِيْمِ زَسَانِيْمِ وِزَاعِ مَرْفَعِ كَرْدِ دُو دُوِيْتِ
 وِيَكَا كِيْتِ بِحَضْرَتِ رَقَارِ اِسْتَقْرَارِ پِيْزِيْدِ • بَرِيْزِ جُمْلَه شَرْطِ كَرْدَنْد وِشِيْخِ مُوَيْدِ
 بِمَقَامِ مُتَمَعِ زُوْلُ كَرْدِ وِلْشَكَرَالْتِ حَرْبِ فَرُو كَشَا دَنْدِ • وَاَيْتِيْرَاجَتِ مَشْغُوْلِ
 كِه نَا كَا هُ دَرِ نَصِيْفِ اَلْمَهَارِ كِه مِنْكَامِ وَقَدْ ظَهِيْعِ وَوَهْجِ هَاجِرِ اَنْتِ جَمَاعَتِ
 فَلَعَه عَلِ الْعَقْلَه بَرِ اَيْشَانِ فَرُو زِيْخَنْدَنْدِيْ جَعْدِ اَزْدِلِ اَوْرَانِ كِه حَاضِرِ بُوْدَنْد تَكَوْرِ
 بَرِ اِيْخَنْدَنْدِيْ وَاِ اَيْشَانِ بَرِ اَوْنَحَنْدِ • وِبَطِيْعَانِ وَضَرْبِ بَا اَيْشَانِ مِي كُوْشِيْدَنْدِ •
 جَعْدَانَكِ سَا بَرِ لَشَكَرِ مُسْلِمِ وِمَرْبُ كَشَه مَلْحُوْقُ شُدَنْد وَاِ اِنْفَاقِ زُوِيْ بَرَانِ مَنَاجِيْسِ
 عَدَا اَوْرَدَنْد وِجُوْنِ اَتِيْ كِه دَرِ نِيْشَانِ اَفَنْدِ دَرِ اَيْشَانِ اَفَا دَنْدِ • وِبَشُوْرِ اَسْلَاطِ
 عَرُوْقِ وِعَضَلَاتِ مِي شَكِ اَفَنْدِ • وِجَدِ وِدِ مَنَاصِلِ عِقُوْدِ مَفَاصِلِ اَزْمَه فَرُو مِي كِيُوْدِ
 وَصُوْرِ سَهَامِ زَا دَا نَه اَرْجِيَاتِ فُلُوْبِ مِي دَا دَنْد وِنُورِ وِقْشَاعِيْمِ رَاطِعَه اَزْ صِدُوْرِ وِجُوْرِ
 مِي نَهَا دَنْد نَاجُمَه زِ مَجْرُوْجِ وِمَكْسُوْرِ وِمَدْمُوْمِ وِمَدْجُوْرِ دَرِ فَلَعَه زِيْخَنْدَنْد وِدَنْدِ
 فَرُو كَرَفَنْدِيْ وَاَنْ اَشْرَارِ چُوْنِ دِيُوْدِ رَشِيْشَه وَخُوْكِ دَرِ يَشَه كَرْدَنْد وِرُوْرِ دُوْرِ
 خَبَرِ زِيْزِيْدِ كِه رُطْفِ قَرْمَانِ لَشَكَرِيْ اَبُوْ يِيْدَا شُدْ فَرِيُوْنِ كِه صَمِيْمِ سِيْنَه •

بَدَاتِ الصَّدْرِ غَدْرُ مَعْلُوْلِ دَاشَتْ وَجُوْصِلَه دِمَاغِ اَزْ فَضْلَاتِ فَضُوْنِ وَفَنَادِ مَحْبُطِ
 وِمَمْلُوْ وِدَرِ قَضِيَه بِنَرِ عُمَانِ جَرَكِيْ جَعْدِ كِه عَلَامَتِ حُبَّتِ بَاطِنِ وِمَرَضِ قَلْبِ تُوَانْدِ بُوْدِ
 اَزْ وِصَادِ زَشَنِ وَاِنْ جُمْلَه اَنَكِ دَرِ وَقْتِ تَوَجُّه بِنَرِ عُمَانِ فَلَعَه دُوْلُوْرَا كِه بَرُوْمَقُوْ
 بُوْدِ زَهَا كَرْدِيْدَانِ شَبَبِ كِه بَرَادِرِ زَا دَه اَمِيْرِ اَرْشَا اَسَتْ خُوْرْدَا دَرِ مِيَاْزِ اِنْدَاخِ
 وِشُوْرِ وِشَغَبِ اَعَاْزِ نَهَادِ • دَرَانِ حَالِ شُوَارِ شُدْ وَاِيقَاعِ شِكْتِ وِكَسِيْرِ اَمُوْنِ
 مَهْزِيْمِ شُدْ وِرَا هِ بَرُو كُوْتِ كَرَفْتِ وِكُفْتِ مَا قُوْتِ مَقَاوِمَتِ اِيْزِ دُوْلَشَكَرِ نَدَانِ مِ
 وِشَجِيْلِ بَرَا نَدِ وِجُوْنِ بِعَقْلِ حَضِيْرِ كِه دَرَانِ يَدُوْدِ وَاَقِيْعَتِ زَسِيْدِ نَدِ شِيْخِ مُوَيْدِ
 عِنَاْزِ كَشِيْنِ بَا اِنْشَادِ • وَاِ كُوْرِيَه بِكِ وَجَعِيْ اَزْ وِجُوْنِ سِيَاَه كُفْتِ اِيْ بَرَادِرَانِ دِيْ
 قَرَارِ كِيْزِيْدِ وِرْمَا يِيْ هُوْشِ بَا اِنْ اِيْزِيْدِ • وِيَكِيْ اَمَلِ كُنِيْدِ كِه مَا زَا جِهِ اَفَنَادَه اَسَتْ
 وَاِنْ اَرْعَاجِ وِضَرْبِ مَا اَزْ كِيْنَتْ وِنَقْلَقُلِ وِنَزْعِرْعِ اَرْجِه اَخْرَجِه دِيْدِيْمِ وَاَزْ كِه مِي كَرِيْمِ
 جُوَانَانِ رَا غِيْرَتِ اَيْنِ نَحْنُ دَا مَرِ كِيْزِيْدِ • وِعَصِيْتِ وَحَمِيَّتِ اَيْنِ خُطَابِ دَرِ جَا
 مُوْتِرِ اَمْدِ وِهْمَكِنَانِ رَا مِهِيْجِ مَرِ اَرْعِيْتِ وِمَجْرِيْ مَوَادِ جَوَاتِ وَشَكِيْتِ كُشْتِ
 وَاَزْ خُوْرِ جِيْبِ وَخَنْدِ زِ خَوْفِ بَقُوْتِ بَا سِ وِلْدَتِ مَرِ اَسْ اَمْدَنْدِ • وِحَاْنِ دَرِ نَزْ وِفَلْبِ
 دَرِ قَالِبِ اَيْشَانِ مَرِ اَحْمَتِ كَرْدِ • وِفَكِيْ بَرِ قَدَمِ صِدْقِ رَا نَحْ وَثَابِتِ كُشْتِ وَجَنَكِ رَا
 سَاخَنَه وِيْرِ دَاخَنَه شُدَنْدِ

شعر

• شَمِ الْمَرْيَمِ اَبْطَالِ بَوْنَهْمِ مِنْ نَجْدِ نَاوَدِيْ هِيْجَا سَتَا بِيْلِ •
 • لَا يَفْرُجُوْنَ اِذَا نَالَتْ زِمَاجُهَا قَوْمًا وَلَيْسُوا بِجَارِيْعًا اِنَا بِيْلَا •

فریدون چون حال چنان دیدم در کشید و از روی رهبت نه از طریق رغبت باقوم
 هداستان شد و بعد از ساعی کش کرد و امان از دور پیدا شد • شیخ مؤید بخیر
 و تشخیص ایشان کرد • و گفت با وجود کثرت تواریشان و قلت مأمق و مت
 و مقابلت مکر است و دل بر کار زار نهاد و لشکر را استقامت داد و عزیمت مضاف
 مصمم گردید • و هر دو کوفه قوامان بهم متصل شدند و بر غاری که شیخ مؤید
 محکم کرده بود و نوکران گذاشته جمله بردند و برد و دیواران او بخند شیخ مؤید
 با اخیار شاه و فوجی از عساکر و مجموع صد و پنجاه نفر بودند • از حضرت عزت
 استعانت خواستند و زوی برایشان نهادند قوامان چون از جمله دیدند
 فلعه زما کردند و و آهنک ایشان نمودند و چون نزدیک شدند لشکر
 عنانها فرو گذاشتند و نیکیز و تهلیل برداشتند • و کافجول الجالیله و اللیث
 الصایله دراز عاصیان طاعی افنا دند و شهاب و از نیغ و نیز در ایشان بستند و آب شمشیر
 آتش باز در کاسه نرها روان شد • و شعله سنان آبدار از دیک سینهها زبانه
 روزه و نیغ ناس کون بخون مبارز از جامه ارغوانی پوشید • و عرو بر سینهها آینه فام
 از کزدن سواران پرده ظلمانی بر چهره بست

شعر

و اذا نظرت الى الجبال رايتها فوق السهول عوانلا وقواضيا •
 و اذا التفقت الى السهول وجدتها تحت الجبال فوارنا وجنايا •
 و عجاذه رث جديد سودا زجا نسمه اوفدا لاستايا •

• فکما کما کما النهار بها دخی لیل و اطلعت الرماح کواکبا •
 قروم زجال و رجوم ابطال بالک کز قوامان بدین صورت جنگ می کردند و جمله می بردند
 نال لب و جناح ایشان در زمزم شکستند و کز دل آوران ایشان را از پشت زیر زوی
 زمین انداختند • و اغلب اعیان و اکران دولت قوامان را اسیر و دستگیر
 ساختند و در کمد قهر گرفتار کردند • و این فتح لایحه بود از لواحق فضل جبار
 قدیر و بارقه از بوزرق فیض حکم عظیم که از مطلع غیب بر غرور دولت سلطان اشراف
 کزد و ظلمت خدایان و جزمان بر علم شوکت قوامان نشاند • و زیات ظفر شعار
 سلطان رابعه جوزا و قبه خضدار سنانید اهلک من هلاک عینیه و یحیی من حی عینیه
 زیات توانا بدینین یاد • سحر و زور و مؤید و مظفر •

و اکزیر قوامان را دین عبرت یزید بودی و عقل دقیقه شناسم را زیات
 تعریک و نفتریع او تمام بودی چه اول با سلطان بخادعت و محاللت انسان و داد
 و اتحاد بنیاد نهاد • و بمهود زور و موایق نامش کوز مؤکد گردانید و التماس
 ملاقات کرد و چون سلطان بقصریه رفت همچان کین و کزد عنان اجمال از دست
 او در ر بود و قوت اچنیال و تصنیع از و شاقط گردانید • تا بمکاشرت مجامرت
 کزد و بنا و زت مبادرت نمود • و رجلا و عهد و میثاق خاصیت و معاد
 برخاست • و بنا صبت و مجازت بیرون آمدن کاه غیرت نخط الهمی بر عهد
 و لولا فضل الله عليك و رحمته لهن طائفة منهم ان

يُضْلِقُكُ وَمَا يَضْلِقُكَ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ نِيرِ غَدْرِي كِه بَكْت د
 بزوي اوبار كزدايند و كند كيدي كه انداخت در كزون اويچايند كه
 عَادَ السَّهْلُ إِلَى النَّعْرِ وَيَجْتَمِعُ سُلْطَانُ أَوْرَزْ دَسْتِ بَعْضِي أَرَامَرَايِ دَوْلَتِ
 وَأَنْصَارِ جُضَرَتِ مَقْهُورُ وَمَكْنُورُ شَاخْتِ • وَدَرْ هَبُوطِ ضَلَالٍ وَعَقْدُ وَبَالٍ وَنَكَالٍ
 خَوَارِ وَنَاكُشَارِ اَنْدَاخْتِ اِنْ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ

شعر

نَ مَزَلْمُونِ عِبْرَ اَيَامِهِ كَانَ الْعَمَى اَوْتِي بِهِ مِنْ اَلْهُدَى •
 بَهْرَ اَسْتَنْ سُلْطَانِ وَشَشْنِ بَعْشِ
 وَعِشْرَتُ وَنَشِيقِ اَمُورِ مَلِكٍ وَمِلَتِ

وَجُونَ بَشَارَتِ اَيْنِ فَتَحَ فَايَقُ وَصَرْدِ رَايِقِ سُلْطَانِ رَسِيدِ زَمَنَةِ شُكْرِ وَنِيَّاسِ
 بَدْرِ كَاهِ دِي نِيَّازِ زَنَانِدِ وَايَدِ اِي شَاكُزِ دِي بَايَةِ ذَا كَرِ بَطَا هِرِ قَلْعَةِ اَوْ جَحْصِيَّارِ
 نَزُولِ كَرْدَنِ وَفَرْمَانِ دَا دُنَا سِيرَانِ رَا حَاضِرِ كَرْدَايِنْدَنِ • وَجَمُوعِ رَا اَزْ غِلِ اَشَارِ
 وَذَلِ اِنْ كُشَارِ اَزَادِ كَرْدِ وَاَزَا اِي شَرِ زَمِ بَاسَا اِي شَرِ اَشْتِغَالِ مُودِ وَاَزِ نَعِيَّةِ جِي شَرِ
 بَنَهِيَّةِ عِي شَرِ بَرِ دَاخْتِ • وَمُدِّيَّةِ بِنَا وُلِ جَامِ وَكَاشِ اَشْتِغَالِ شَرِ جِي شَرِ وَجَدِي
 بَارِ شَا فِ زَلَالِ رَايِ اِنْبِطَاطِ وَاَشْتِ رَا جِ مُودِ • وَبَابِ كَرَمِ كِه زَبِي كَرَمِ وَزُبُنِ عَصْرِ
 مَعَا قَرْتِ پِيُونِتِ وَنَوَاسِتِ اَنْ عَذَابِ كُكُونِ عَذَرِ كِه مُخَدِّ كِه زَاوِيَةِ خَابِيَةِ وَفُوتِ
 زُوجِ وَفُوتِ بَا صَحِ اَسْتِ پَهْدِ عَمُرِ وُدُورِ حَيَاتِ نَا كِه كَرْدَايِنْدِ وَكُفْتِ

شعر

- لَا تَطْعَنُ نِيَّاطُ اَلْهَرَمِ بِالْكَاسِ فَلَيْزَ لِلْمَعْمَرِ مِثْلُ الْكَاسِ مِنْ اَلْآسِ
- فَسَقْنِيهَا سَلَا قَا سَلَا حَبِيبُ فِي دَنَاهَا حَقْبَا فِي كَرْدِ مِيَا سِ
- صَفَرَا تَضَيُّكُ عِنْدَ الْمَنَاحِ مَزْنِي كَانِ اَعْيُنُهَا اَنْصَافُ اَجْزَا سِ
- كَانِ كَانَا تَهَا وَاَلَلِيلُ مَعْنَا سُرُجِ تَوَقَّدِي فِي مِجْرَابِ شَمَا سِ

وَصَحِبَتِ بَعْلَايِ فَا صِلِ وَنَدَمَايِ كَا مِلِ كِه دَرِ اَشَاعَتِ اَثَارِ اَعْلُومِ وَاَفَاصَتِ اَنُورِ اِمْعُوقِ
 وَمَفْهُومِ مَرِي كِ بَحْرِي زَاخِرِ وَبَدْرِي زَا مَرِدِ بُوْدَنِ اَرَا شَنَهِي دَا شَتِ • وَبَا جَلَسَانِ
 لَطِيفِ وَجَرَايِ خِرَافِ كِه غَنِيَّةِ دِلِ بِنَتِ اِمْرَا اَنْفَا سِ طَرِبِ اَنْ كِي زَا اِي شَانِ شَكُونِه شُوْدِ
 وَشَاخِ عِي شَرِ بَشَا اِي اَحْرَا كَاتِ اِي شَانِ دَرِ اَمْرَا اَزَايِدِ كُفْتِ وَشَنِيدِي كِه مَقَاوِلَاتِ اَزْ نَكَاتِ
 مُوزُونِ بُوْدَنِ زَا مَنَدِ وَنَجُونِ • وَبَحْثِ اَزْ حَقِيقَةِ وَغُرَفَانِ مِي زَفْتِ نَهْ اَزْ مِجْرُومِ دِيَا تِ
 جَرِيْفَانِ نَقْلِ مُنَا فَلَاتِ شِيْزِيْنِ مِي كَرْدَنِ • وَنَفَكَةِ اَزْ مُفَا كِهَاتِ لَزِيْدِي مُوْدَنِ

شعر

- يَا جَلَسَا ضَمَّ فَنِيَا اَنَا غَضَارِقَةُ حَا زَوَا اَلْبَاشَاةِ وَالتَّزْجِيْبِ وَالْكَرْمَا
- وَجُومُهُمْ فِيهِ رِيحَانُ الْجَلَسِ وَنَفْطُهُمْ لَوْ لَوْ فِي بِلَاسِكِ نَظْمَا

وَسُلْطَانِ جَمِيعِ اَنْ جَا كَاتِ بَدَلِ زَغَابِ وَبَثِ مَوَاطِ وَتَفْرِيقِ اَمْوَالِ وَتَحْقِيقِ اَمَالِ
 وَابَالَتِ مَعْرُوفِ وَاعَا شَتِ مَلْهُوفِ وَتَفْرِجِ دِلْهَا وَكُشَفِ مُشْكِلْهَا وَاجَابَتِ اَزْ بَابِ
 جَوَابِ وَاسْتِمَالَتِ خَارِجِ وَوَايِجِ مَشْغُولِ وَمُسْتَعْرِقِ مِي دَا شَتِ • وَدَرِ بَنَهِيَّةِ مِي كُشَا
 وَمَزْمِنِه شَكُونِه مِي نَهَادِ

شعر

- لَيْسَ الْبَحْجُ مِنْ مَوَاهِبِ مَالِهِ • بَلْ مِنْ سَلَامَتِهِ إِلَى أَوْفَاتِهَا •
- عَجَالَهُ جَفِظَ الْعِنَانُ بِأَمْلٍ • مَا جَفِظَهَا إِلَّا شَاءَ مِنْ عَادَاتِهَا •
- ذَكَرَ الْأَنَامُ لَهَا وَكَانَ قَصِيدُ • كَثُ الْبَدِيعِ الْفَرْدُ مِنْ أَيْتَانِهَا •

وَدَرَانِ أَتَا بِسِرِّ قَرَامَانَ زَنُورِ فَرَسَادُ وَدَرِ تَهْدِيدِ عُدْرِ جَرِ كَاتِ نَایَسَنْدِ یَنِ که اَرِ کَا
نُودِه بُودِ بَابِ طِلِ مَوَ وَا شَاطِرِ مَشُوقِ تَمَسُّكَ نَاخَتِ • وَبَاقَتُونَ وَافَتَانِه بِشَرِ آمَدِ
وَسُلْطَانِ بِحُضْرَتِ لُطْفِ شِمَتِ آن لَاقِ وَیَاقِ اَرِ ایشَانِ مَقْبُولِ دَاشَتِ وَآجَتِ
وَنِکَا یَتِ بَدِیلِ کَرَمِ بُو شَایِنْدِ • وَآمَرِ اَوَاعِیَانِ مَغُولِ وَنَا اَرِ جُوزِ صُورَتِ چَالِ بَشِیدِنْدِ
اَرِ جَوَابِ بِحُضْرَتِ شَافِنْدِ وَبِیَسَرِ قَرَامَانَ وَسُوءِ فِعَالِ وَزِکَا کَتِ خِصَالِ اَوَانِ کَارِ
کَرْدِنْدِ وَزَبَانِ تَعْمِیرِ وَتُشَوُّرِ دُرُ وَکَشِیدِنْدِ • وَزَنُورِ اَوَرِ بَاقَا وَضَاتِ خِشِرِ وَاعْتِرَاضِ
عَنِیْفِ مَلُومِ وَمَذْمُومِ نَاخَتِ وَبِزِ سُلْطَانِ عَرَضِه دَاشَتِنْدِ که مَقْضَا یِ وَقْتِ اَنَشَتِ
که مَعْتَمِدِ اَرِ خَوَاصِرِ حُضْرَتِ بَارِ سُولِ زَوَانِه شُودِ وَاَوُجِ حِصَارِ زَا طَلَبِ دَا زِدَا کَرِ
بِتَسْلِیمِ وَتَحْلِیْهِ اَنِ اِنْفِیَادِ نَایَدِ چَا لَاقَتِ زَوِ بُرْدَانِ یَمِ • وَثِقَلِ لَشْکَرِ وَغَارَتِ
وَناخَتِ بَمَلْکَتِ وَنِیَازِ یَمِ • وَاکْزَامِ شَاعِ نَایَدِ وَمَهَارِ شَتِ وَمَنَافِشَتِ بِزَوَرِ اَیْدِ

مشنوی

- یَکْجَمَلِه بَزُو یِ چُوشِ زِ کَبِیمِ • بَزُو یَمِ وَجَلِه وِیرَانِ کَبِیمِ •
- نِیْکَا لَیْمِ بَا اَوِ یِ کَا زِ زَارِ • بَرِ اَرِ یَمِ اَرِ کُشُورِ اَوِ دَمَارِ •
- زَنُورِ رَفْتِ وَمَضُونِ رِشَالَتِ بَادِ اَرِ شَایِنْدِ وَبَارِ آمَدِ وَعَرَضِه دَاشَتِ که اَیْنَزِمِ نُوْدِ که

اَوِ حِصَارِ زَارِ بَا چِنْدِ قَلْعَه دِیْکَرِ که دَرِ اَنِ حِدْفِدِ وَاقِیْعَتِ تَسْلِیمِ کُنْدِ وَزِ اَیْدِ بَرِ اَنِ
بِخَرَجِه اَقْبَازِجِ زَوْدِ اَلِنَفَاتِ اَفْتَدِ • سِجِ اَلْعِنَانِ اَمِثَالِ نُوْدِه مَرْتَبِ وَمُصْهَفِ دَا رَدُودِ
مِیْجِ بَابِ تَنَافُزِ وَتَسْرِشِ نُوْرُودِ وَآمَرِ اِیْ مَغُولِ رَا دَرِ قَبُولِ اَیْنِ قَدِیْه شَفِیعِ وَنُورِ سَطَا
وَمَعْتَمِدِ یُجَاسَتِ که قَلَاعِ دَرِ نَضْرُفِ کِیَزِدِ • سُلْطَانِ یِکِ زَا اَرِ مَعَارِفِ مَغُولِ بَا مَعْتَمِدِ
اَرِ مَشَا مِیْرَا جَادِ بِکَفَا یَتِ اَنِ مَهْمِ زَوَانِه کَزْدَانِ یَدِ • وَبَعْدِ اَرِ چِنْدِ زَوَرِ
اَمْدِنْدِ وَشُوکِدِ نَامِه اَوَرْدِنْدِ • نَاطِقِ رَا نِکِ نَا وَقْتِ وَصُولِ سُلْطَانِ بِقِیَصْرِیْهِ فَلَاحِ
تَسْلِیمِ کُنْدِ وَبِزِ اَنِ یِ که مَلِیْزِمِ شَدِ قِیَامِ نَایَدِ وَاکْزِ خِلَافِ اَرِ شَرِطِ کُنْدِ

شعر

• قَلْبِ وَبَدِ عَهْدِ وَنِیْهَ زَوِ یِ بُودِ • کَا فِرِوَغِ اَمِوِ یِ دِیْنِ بَاشَدِ •
وَچُونِ قَضِیْهَ بَرِ یَزِ مَنُوالِ کَرِ فِتِ سُلْطَانِ بِقِیَصْرِیْهِ رَفْتِ وَازِ اَنِجَا بِنِیَوِ اَرِ اَمْدِ وَجَمْعِ دِیْکَرِ
جَهَتِ قَبْضِ اَوِ حِصَارِ زَوَانِه فَرَمُودِ بَعْدِ اَرِ مَذْمِیْهِ اَمْدِنْدِ وَنَقْضِ عَهْدِ وَکُتِ مِیْثَاقِ
بِزِ قَرَامَانَ که بِکَرَاتِ بَوَضُوحِ یُوشَنِه بُودِ وَمَشَاهِدِ رَفْتِه • نَاقِ بَعْدِ اَخِرِ مَضْمُونِ
دَاشَتِنْدِ وَاعْرَاضِ وَامْتِنَاعِ اَوِ اَرِ تَسْلِیمِ قَلْعَه وَنَخَافَتِ دَرِ جَمِیعِ شُرُوطِ عَهْدِ وَتَفْصِیلِ
نَفْذِ یَزِ کَرْدِنْدِ وَکُفْنِ کَلِمِ قَبُولِ اِیْ مَوْضِعِ اَوِ اَدَمْتِ وَاَوَلِکِ
هَمِ اَمِ عِندِ رُفْتِ وَنَفْلِه زَاخُودِ عَادَتِ بَاشَدِ که چُونِ دَرِ عَقْدِ مَشْکَلِ اَوِ شُکْلِ
مَایِلِ اَفْتَدِ وَدَرِ مَعْرِضِ قَهْرِ غِزِیْ قَهْتِ اَوِ حِصْنِ حَبِ زِ کَفَارِ مَانَدِ • بَجَرِ وَفَرِغِ دَنِ اَیْدِ
وَعِیَانِ تَمَالُکِ وَتَمَانُکِ اَرِ دَنِ شَتِ بَکَدِ زِدِ وَفَطَا یِ مَدَنَتِ بِنَاخِرِ مَهَانَتِ خَا رَدِ وَنِیْلِ اَلْقَا

سَرْدِ جَبْرِ فَرَمَانِ آرَد و جُورِ اَنْجَلِ آن دَایِه بر مَد و از شِجِجِ اَنْعَقْلَه خَلَا صَرِاید تَکْکَر
 و تَمَرِ اَغَا زَنْهَد و نَبَالِ غُرُور و بَارِ نَامَه بَا نَکْشِ عَجَب و نَحْوَتِ بَالَد و دُشْمَنِ نَافَر مَایِه
 نِکَالَد و کِبَرِ یَا و عِظَمَتِ فُورِشَد و جُورِ دِیَکِ خَالِ جُورِشَد و خُورِشَد جَانِکِ نَزِیلِ
 زَبَانِ و کَلَامِ اَنْهَانِ بِلَفْظِ و جِزِ و عِبَارِیَه بِلِیغِ اَزَانِ تَعْنِیْمِ فَرَمَایَد که **وَ اِنْ اَ**
اَنْعَمْنَا عَلَی الْاِنْسَانِ اَغْرَضْنَا بَیْکَیْنِه وَاِذَا مَسَّ الشَّرَفُ
دِعَا و عَرِیضُ سُلْطَانِ رَقْمِ تَوْقِیْفِ بَرِ حَیْفَه اِنْ حَالِ کَشِید و نَدَارِکِ اَنْ حِیْفِ
 بَا و قِی دِیَن کَزَانْدَاخْت و خِیْمَه بَقُو حِصَارِ بَزُونِ زَد و کُفْتِ **شَعْر**
 و قَدْ کَانَ جُنُزُ الطَّنْ لَمَضْمَانِ هِیْ فَاذْ بَیْ هَذَا الزَّمَانِ وَاَمَلَه
اَسْتِجَانَتْ خُورَاشْتِ اَلِیْ اَرْسَلَانِ
اَزِ سُلْطَانِ و تَطْلَعُ فَرْدِ اَزِ اَزِ اَرْسَلَانِ
 و جُورِ مَدِیَه بَرِ اَمْدَالِیْ اَرْسَلَانِ که بَارِ اَدِرْ خُودِ مَحْمُودِ چَلِی مِخَالِفِ شُدَن بُود و قَطْرِ
 زِوَلَایَتِ پَدِ رُفُورِ و کَرَفَنَه قَاصِدِ فَرَسَادِ و عِرْضَه دَاشْتِ که مَحْمُودِ چَلِی لَشِکْرِی جَمْعِ
 کَرَدَه اَسْتِ و جِیْرِ اَنْبُوه فَرَا هِم اُورَدَه قَصِدِ جَصِدِ و طَرْدِ مَزِ دَارَد و بَاعِدَتِ و عِدَتِ
 تَمَامِ مُنَوَّجَه اَسْتِ و بَعْدِ قَضَاءِ اَلله و قَدَرِیْنِ مَعْمُورِ غَیْرِ اَنْشَانِ اَنْ حَضَرَتِ نَدَارَم و اَعْنَصَا
 جُزْ بَقَرِ اَلِکِ اَنْ دَوْلَتِ نَه **بَدِ**
 اَلْحَالِ مَا فُلْنَا و عِظَمَتِ مَرْحِی و بَعْدِ مَضْطُرُّو اَنْتِ کَرِیم

فایده سی

دَوایِ خِستَه و جُورِ شِکْستَه می نِکُند مَکَرِ کِی که یَفِیشِ بُودِ بَرِ و زِیْقِ
 سُلْطَانِ مَحْمُودِ اَلِکِ اَزِ اَبَدِ عَنَایَتِ و صَرْفِ اَمْتِیَامِ و اَعْنَا اُمِیدِ و اَرْشَاخَه بُودِ
 و اَشْمُولِ زَاغَتِ و زِعَایَتِ مَوْعُودِ کَرْدِ اَیْنِ بَرِ مَصْدَاقِ **عَدَه الْکَرَامِ** بَرِ مَعَاوَنَتِ
 و اِنْصَارِ اَوْ جَارِ مِ شُد و دُومِ نَزَلِ یَکِ کَزِ دُومِ و بَعْدِ و لَایَتِ اِیْشَانِ زِ سِیدِ اَلِیْ اَرْسَلَانِ
 چُونِ اَزِ وُصُولِ سُلْطَانِ نَجَرِ یَا فِت فَا صِد دَوَانِید که مَحْمُودِ چَلِی چُونِ خِیْرِ تَوْجِه سُلْطَانِ
 بَیْشِید اَزِ مَقَامِ خُودِ مَزِ عِجِ شُد و بَیْشَابِ و اَضْطِرَابِ تَمَامِ مَهْزَمِ کُشْتِ و نِظَامِ جَمْعِ
 اَوَا زِ هِم فُورِ و نَحْتِ و بَیْشَا زِی اَزِ اِیْشَانِ دَر دِشْتِ مَکَرِ فَنَ اَرْشَدَنَد و بَقَرِ دَوْلَتِ قَامِ
 دِلِ اَزِ شَوِشِ اَوْ فَا رِیْعِ کُشْتِ اَکُونِ عَنَانِ چَرِکَتِ زَجَه نَقَرِ مَایَد نَامِشَا عَلِی الرَاسِ
 بَحْضَرَتِ شَیْخِ اِیْمِ و شَرَفِ بِنَا طَبُورِ دَرِ یَا فِتَه بَرِ اَسْمِ خِدْمَتِ قِیَامِ نَمَایَم سُلْطَانِ بَرَانِ
 قَرَارِ بِنَوَاجِی کِی اَزِ تَوْقِیْفِ فَرَمُود و اَزِ اَلِیْ اَرْسَلَانِ چُنَانِکِ شَرْطِ اَدَبِ و طَرِیْقِ
 مَرْقُوتِ بَاشَد اَزِ اَقْبَالِ و اَسْتِیْقَالِ و زَلِ و سَاوِزِی اَیْرِی بَطْهُورِ زِ سِیدِ و رِکَاکِ اَصِلِ
 و نَدَا لَتِ نَقَرِ اَوْ مَحْقُوقِ و مِیْرَه کُشْتِ سُلْطَانِ مَزِی دِیْکَرِ پِشِ زَفْتِ و اَوَا زِ
 شَکَرَتِ اَنْ غَفْلَتِ بَا هُوشِ نِیَا مَد و بَعْدِ اَزِ رُوزِی چُنْدِ که سُلْطَانِ مُنَوَّجَه و لَایَتِ اَمِیرِ سُلْطَانِ
 شُد اَلِیْ اَرْسَلَانِ اَمْدِ و بَعْدِ اَزِ نِیْلِ شَرَفِ مَلَا فَا تِ بَعِلَتِ عِدَاوَتِ بَرَادِرِ اِجَارَتِ اَنْصَرِ
 خُورَاشْتِ سُلْطَانِ بَقْصُورِ و نَقْصِیرِ اَوَالِیْفَاتِ نَمُود و اَزِ اِنْجَا که چِشْتِ تَعْنَا فُلِ و لَطِیْفِ
 تَجَاوُزِ اَوْ تَوَانْدِ بُود اَوْ زَا مَعْدَزِ و مِخَالِفِ دَاشْتِ و نِظَرِ تَوْقِیْرِ و تَعْظِیمِ مَزِ مَوْقِ و مَوْ مَوْقِ

دَاشَتْ وَتَحْلِفُهَايَ خَاصَّ وَتَشْرِيفَاتِ نَفِيسٍ مَخْصُوصٍ كَرْدَانِيدِ وَمَقَامِ خُودِ رَوَانِه

شعر

ناخت

- تَمُودَتِ الْمَكَارِمَ وَالْعَطَايَا أَنَا مِلْمُنُهُ نَائِلُهَا تَجَامُ
- فَلَيْزُهَا عَنِ الْجِدِّ انْفِرَاجُ وَلَيْزُهَا عَلَى الْمَالِ انْضِمَامُ

وَجُونَ سُلْطَانِ بَنُو حِجَابِ نَزُولِ كَعْدِ وَأَنَا نَزَقْلَعَهُ أَدَاخَتْ أَمْرًا وَصَرَا دِيدِ
أَنْ دِيَارِ جُونَ أَمِيرِ سُلْطَانِ وَنُوحِ بَكْ وَمُحَمَّدِ جَلِيٍّ وَمَنْ بَحْرِيٍّ مَجْدَامِ أَرَا طَرَفَ بَيْدِ
يُوسُفَ وَعَهْدِ وَمِثَاقِ سُنْدُ وَبِاتِفَاقِ كَلِمَةٍ وَأُتِجَادِ جَانِبِ هَذَا شَانِ شَدْدِ وَبِحِجَّتِ
كَشْتِ وَبِحَقِيقَتِ جَمْعِي بُوْدُنْدِ غَيْرِ شَالِمِ كَيْ وَاجِدِ أَشَانِ مَجْمُولِ بُوْدِ وَاصِلِ وَصَحْتِ
نَدَا شَتْ نَا لَاجِرْمِ زُوْدِ زِيكِدِ يَكْزُ مَلَا شَيْ شِيدِنْدِ مَشْنِي ثَلَاثِ وَوَرَا جِ
أَرْمَمُ فُورِ زَنْجَنْدِ وَوَدَرِ اصْفَاعِ وَأَمْصَارِ پَرَا كُنْدِ كَشْتِ وَآمِيرِ سُلْطَانِ كِه بَصَاهَرِ
فِينْدِ وَزَامَتِ مَنَبِتِ وَشَرَفِ بَخَارِ وَعَقْلِ وَهَجَارِ زَجَلِه مُمَازِ بُوْدِ وَدَرِ جَدَّتِ وَشَجَا
بَرْمُ كَنَانِ سَابِقِ دَرِ جَالِ وَمَا لِي خُودِ فِكْرِي شَافِي وَنَا مَلِي وَافِي حَجَايِ آوَرْدِ وَبَاخُودِ كَهْنِ
كُونِ بَرُوفِ انْفَاقِ حَزَنِ وَاتِفَاقِ مَحْمُودِ زَكَا بِي هَمَايُونِ سُلْطَانِ لَا زَالِ مَشْهُوْلًا بِالْجَنِّجِ
وَالظَفَرِ شَايِه بَرِيژِ دِيَارِ أَدَاخَتْ وَابْنِ بَقَاعِ وَزَبَاعِ بِمَقْدَمِ شَرِيفِ وَمُوزِدِ بَرَزْ كَوَارِ
مُنُورِ وَمُزِيژِ كَشْتِ وَمَا زَا بِي جَاهِدَتِ طَلَبِ وَمَا رَسْتِ تَعَبِ اِيژِ دَوْلَتِ بَرْدِ رُوِيژِ
زَقَالِ مَيْسَرِ شُدَا كَرِجُوزِ كَاهِلَانِ مَدَبَرِ وَجَاهِلَانِ مَتَجِدِرِ سَرَا زَكِرْبَانِ غَفَلَتِ
بَزْدَارْمِ وَدَامِنِ اِيژِ دَوْلَتِ بِحَلَّتِ نِيَارْمِ بِنَا كِه چَهَرِجِ بَاشَكِ جَنَرَتِ بَشُومِ وَخِيَالِ آن

دَرْ خَوَابِ جُومِ وَكُوِيژِ

فانرسنه

- بِنَا دَوْلَتِ كِه اِيژِ بَرَكْدَرِ كَاشِ جُومَزِدَا كِه نَبَا شُدَا كِه كُنْدَرَا

اِيژِ بَكْشَتْ وَبَرَادِرِ خُودِ رَا بَا مَرَاكِبِ قَاثِ وَنَفَايِزِ قَاثِ وَنَفَايِزِ قَاثِ وَآيِنِ مَامِ بِحَضَرَتِ سُلْطَانِ
فَرِشَادِ وَبِشَعَارِ طَاعَتِ وَآزَادَتِ مَرْتَبِ شَكْتِ وَطَرِيقِ انْفِصَادِ وَاتِفَاقِ بِيژِ كَشْتِ
وَإِمْتِشَالِ أَمْرِ وَفَرْمَانِ زَالِ اِيژِ زَامِ مُمُودِ وَخُطْبَتِ مُنْذَرِه اَزْ كَرَامِ خَانْدَانِ خُودِ اَزْ سُلْطَانِ
اِسْتِدْعَا مُمُودِ وَأَنْ مَسْئُولِ بَا جَابَتِ مَوْصُولِ كَشْتِ وَأَوَاصِرِ مَظَاهِرَتِ بَا وَاجِ مِصَاهِرَتِ
مُنَاكِدِ شُدِ وَوَدِ وَابِطِ حِجَّتِ بِقَرَابَتِ قَرَابَتِ اَزْ دَوَاجِ وَاتِفَاقِ پَذِيرَفْتِ وَمَاهِ بَا أَفْنَا
وَزَهْرِجِ بَا مَشْتَرِي اِتِّصَالِ يَافْتِ وَكِيوَانِ پَزْدِه دَارِي اِيژِ عَزِزِ مَبَارَكِ بِنَشِستِ وَبِرِ
خُطْبَه خَوَانِ بَرِخَا شَتْ وَبِهَذَامِ ذِيكِه حَمَلِ قَرَابَتِ كَعْدِ وَأَفْنَا بَطْلِ لَعْلِ
وَبَا قُوْتِ نَشَارِ آوَرْدِ وَنَاهِيژِ مَزْمَنِه عُمُودِ بِنُوِيژِ دِلِ كَشْتِ بَرِ دَا شَتْ وَعُطَارِدِ نَشِيدِ مَدِجِ
وَتَشَابُهَارِيژِ رَا بُو بَرِ خَوَانْدِ وَمَاهِ بَشَارَتِ اِيژِ عَقْدِ فَرِخُنْدِ بَا قَطَارِ كَرْدُونِ زَنَانِدِ
وَاَزْ اَقْبَالِ اِيژِ دُونِ شَرِ وَاقْفَرَانِ اِيژِ دُونِ سَعِيدِ طَالِبِ عَالِمِ مَسْعُودِ كَشْتِ وَكُوَكِبِ دِيژِ وَدَوْلِ
دَرِ بَطَاقِ اَوْجِ اِسْتِعْلَا يَافْتِ وَأَوَانِ دِمْلَكِ وَمِلَّتِ بِنَهَامِ سَعَادَتِ وَپِيژِ وَرِيژِ
خُطُوطِ كَشْتِ وَبُيُوتِ مَجْدِ وَمَعَالِي بَا نَظَرِ نَعُودِ اِسْتِعْنَادِ پَذِيرَفْتِ وَمَاهِ اَقْبَالِ
اِيژِ شَعَرِ بَرِنِمِ تَهْنِيَتِ اِنْشَادِ كَعْدِ

شعر

- بَعْرَتِ عَزِزِ عِنْدِ الْاَقْبَالِ وَنَنَا فِي جَنَابِه اَلْاَمَالِ
- بَدْرِ زَفْرِ اِلَيْهِ وَسَطِ نِهَامِه ثَمَرِ عَلِيٍّ فَا نِهْجَه وَجَلَالِ

نَعْدَانِ صَمْعَانِمْ دَائِمٌ قَدْ مَدْفِيهِ عَلَى الْكَانَامِ ظِلَالٌ
 وَإِذَا تَقَارَنَتِ السُّعُودُ فَعِنْدَهَا رُبْحَى الصَّلَاحِ وَتَحْسُنُ الْكِبَالُ
 وَفَرِيدُونَ كِه صِفَتِ صِفَرِي بَهْضَتِ دُرْفَارُونَ جَالِ أُوَيْدَا شُدُ وَجَمَّتِ حَقْدُ وَجَنَدِ
 دَرِ سِجْنَه بَشَرَه اُو هُوِيَا شَيْطَانِ صِفَتِ دَر تَشْنِيتِ زِي شَمَلِ وَتَبْدِيدِ اَيْنِ جَمْعُ فَنُونِ جَمِيلِ
 وَمَكِيدَتِ دُرْكَازِ كَرْدِ وَدُرْ اِخْلَافِ كَلَمَه وَفَنَادَاتِ الْبَيْنِ اَنْوَاعِ مَكْرُ وَنِيرِنَكِ
 بَطْهُورِ زَنَانِيدِ وَبَا اميرِ سُلَيْمَانِ نَخَانِ مَوْجُشُ وَكَلِمَاتِ فَاجِشِ مِي كَفَتِ وَبَضْلِيلِ وَتَوَلَّ
 اَوْزِ عَشُومَا مِي دَادِ وَجُونِ دِيدِ كِه سَتَرِ شَرِ اُو دَرِ نَمِي كِيدِ وَنِيرِنَدِ بِي اُو رَهْدِ
 مَقْصُودِ نَمِي اَيْنِ اَحْرَمَا فِي اَجْعَبَه اَوْزَا بَرِ التَّمَارِ وَنَزَاعِ مَدَاهِ وَنَصِيبِ اميرِ نَعِيدِ دَاشْتِ
 كِه سَالِهَادِ رَحْضَرِ سُلْطَانِ خَرُ كَزَارِي كَرْدِه بُوْدُ وَجَانِ وَجِهَانِ دَر مِيَانِ سِهَادِه
 وَجِهَتِ اِجْدَاثِ كُورَتِ وَوَجِشْتِ اُو زَا بَرِ اِسْتِخْلَاصِ اَنْ شَعْلِ تَحْرِيرِ وَتَرْغِيبِ مِي دَادِ
 وَالْحَقُّ نَصْرِي مُنْكَرِ وَتَخْلِيفِي مُشْكَلِ بُوْدُ جِه اَكْرِ سُلْطَانِ اميرِ نَعِيدِ زَا اَزَانِ عَمَلِ مَعْرُورِ
 مِي كَزْدِ نَرْكَوْفَنَه وَدَلِ شَكْنَه مِي شُدِ وَتَغْيِيرِي دَرِ صِدْقِ وَاجْخَاصِ اُو زَاهِ مِي يَافْتِ
 وَاَكْرَمَلَمَرِ اميرِ سُلَيْمَانِ مَبْدُولِ نَمِي دَاشْتِ دَرِ حِجَابِ خَجَلَتِ وَدَمَشْتِ مِي مَانْدِ وَقَضِيَه
 بَفِينَا دَمِي اِنْجَامِيدِ وَبَعْدَاوَتِ وَخَالَفَتِ نَسْرِيَتِ مِي كَزْدِ فِي اَلْجَلَمَه سُلْطَانِ
 مُنْعَرِضِ اميرِ نَعِيدِ نَشُدُ وَآنِ رَسْمِ وَزَاهِ بَرِ وَنَسْرِيَتِ بَكَاشْتِ وَاميرِ سُلَيْمَانِ زَا بَصَلَاكِ
 مَوْفُورِ وَعِصْيَاكِ نَا حِصْرُورِ مَمْنُونِ وَنَرْهُونِ كَزْدَا يَنْدِ وَزَا بَرِ اَطْلَبِ وَبَصْرَا بَعِ
 فَرُونَ وَغَوَارُونَ نَمِي يَا يَانِ فَرُوبَنَتِ وَجَانِبِ طَرَفِي مَرْغَمِ دَاشْتِ وَخُنُودِي جَانِينِ

جَابِلِ كَزْدِ وَآزْ رُويِ فَرِيدُونَ كِه مَبْنِي بَرَفَنَه وَفِينَا دُ بُوْدُ دُرْدِلِ اَوْشَكْتِ وَنُودِي
 اَوْخَامِ مَبَانْدُ وَآنِ اَيْقَاعِ وَايِلَاحِ جَبَايِ رَسِيدِ وَدَر مِيَانِ فَرَقِيرِ خَايِ وَخَا نَرْشَكْتِ
 شَعْر
 كَعْبَرِ السُّوَرِ يَنْطَحِ مَرْعَامَا وَيَنْقِي مَرْجَكُ دَهَا السَّفَرَا
 وَدَر اَنْ اَتَا اميرِ شَهَابِ كِه يَكِي اَز اَمْرَايِ تَرْكِ بُوْدُ وَبَا سُلْطَانِ نَسَبِ قَرَابَتِ دَاشْتِ پيشِ
 شَيْخِ مُؤَيَّدِ فَاصِدِ فَرَسَنَادِ وَخَبَرِي اَعْلَامِ دَادِ وَاَوْ فَاصِدِي بِحَضَرِ سُلْطَانِ دَوَانِيدِ
 وَكَفَتِ اميرِ شَهَابِ بَا مَرْسَرِي دَر مِيَانِ نِهَادِه اَسْتِ كِه نَقْدِ زِي اَنْ بِي مَرْ مَعْدَرِ اَسْتِ
 وَجَرْمِ شَاهِدِ صُورَتِ نَمِي سَنَدِ وَهُوَ اَنَا پاشا دَر قَوْ حِصْرِ اَز سُلْطَانِ مَكْنُوفِي بُوَشَه
 بُوْدُ وَدُرْ كَزْدِ كِه جَا حِرْ رَقْتِ مِي يَافْتِ بُوْدُ وَشَرْطِ اِحْيَا طَرْ مَرْ عَمِي دَاشْتِ كِه دُشْمَنَانِ قَصْدِ
 يَوْشَنَه اَنْدِ وَغَدَرِي اَنْدِ شَيْخِ وَايِ اَشَارَتِ نِيَزِ مَدَدِ اَلْفِ جَا لِ شُدُ وَوَهْمِ زِيَادَتِ
 كَشْتِ وَبَقَرِ اِنْجَالِ وَمَقَالِ اَيْنِ مَعْنِي جَرْ بَقَرِيدُونَ نَسَبِ نَمِي يَافْتِ چِه مَدَنِيَه
 بُوْدُ نَادِرِ قَوْلِ وَفِعْلِ اَوْ اَنَارِ زَيْغِ وَنَمِي مِشَامَدِ مِي نَفْتِ چَانَكِ پيشِ زِيَادِ كَزْدِ
 شُدِ بَرِ بَحْثِ كَمِ اَيْنِ دَلَالِ سُلْطَانِ دَرِ تَحْسُنِ جَالِ فَرِيدُونَ وَكَيْفِيَّتِ سِرِ وِعَالَانِيَّتِ اُو
 مَنِيَانِ بَر كَمَا شْتِ وَاِنْشِرَافِ كُشَاوِ بَلِغِ بُوْدُ وَپيشِ شَيْخِ مُؤَيَّدِ فَاصِدِ دَوَانِيدِ وَكَفَتِ
 رَمْزِي بُوْدِي وَنَكْنَه كُودِي وَنَمِي تَوْضِيحِ وَنَصْرِيحِ بَر اَنْ سَاكْتِ شُدِي وَمَا زَا دَر اَعْلُو
 اَنْ شَيْعَتِ وَارْجُونِ اَنْ رِيَبَتِ مَرْ دُ كَاشَنِي يَافْتِ كِه عَمَّا قَرِيبِ لِبَابِ نَخْرِ وَحَقِيقَتِ جَالِ
 دَر مَكْنُوفِي مَدْرَجِ شَاخَنَه وَمُهْمَدِ كَزْدِ بَر دَسْتِ بَعْضِي اَنْشَا اَز سَالِ كَزْدِ

چه تراخی در مثل این قضایا خاتمی معلوم و عاقبتی مذموم دارد و چون فلعه تمام شد جهنم
 نیز از آن بجزو جلی که نزار خط فرمان کشیده می داشت و کردار در جنب طاعت
 نمی داد بنیکینا را آمد و اندک عارضه مزاج مجروح را یافت و بعد از چند
 روز بخت پیوست و الپ ارسلان بحضرت شاف و از مزاجیه و عواطف پادشاه
 حظی او فریافت و چون غدر و کید فریدون بواسطه امیر سلیمان متمش
 نکشت و غرض او از آن مزاج صل شد با طرف الپ ارسلان کردید و بعد از آن
 که با او عهد و شبنم و زرین بود و خصومت با فرط زشاید بزرگ و چالویتی
 در آمد و با او دوستی و یکسانی عارض نهاد و طریق اتحاد و اتفاق پیش گرفت و دو
 لایحه بار معان و زده بود یکی که پرمزده و ضعیف و نشت پرواز بود و بعضی مبتلا
 بحضرت سلطان آورد و دیگری که چنت و کلاک و شطرنج و شکاری بود بال
 سلطان داد و شبان روزی با و مصاحب می بود و بام و شام مجاور و ملازم و یک جان
 در دو تن و یک شخص در دو پیرهن بودند و هوای از محمود جلی در خفیه پیش ایشان
 قیاد می مدند و از عوارض حالات اعلام و شبنم می کردند و با وجود عوارض
 بعمه و صنایع کرم که سلطان را بزد مت ایشان ثابت بود پیوسته در باره او مکاره
 می کردند و مکاری می نکالیدند و دایم از مرصد انظار مرصد می بودند تا بوقت
 وصیت و بحال قصد و عزیمت خود با مضارر نمایند و بخت تیرت و دغل سزیرت
 از قوت بفعول رند

شعر

۱۰۰ احذر مصاحبه الیام فانهم معوک صفو و داد هم و تصنعوا
 ۱۰۱ یبدون از شه و کجاست و از انقیاب فانت انت الاوضع
 ۱۰۲ اهل المودة ما انلهم الندی فاذا منعت فتمهم لك منقشع
 و سلطان بزجل و تفاسیل ان بغضا و شینا و قف و مظلم بود و از جلی و دقتی ضعیف
 و شد ایرایشان آگاه و خبر دار و با وجود اقتدار بر ند میز و استیصال ایشان صبر و احتیاط
 می نمود و از وخامت عاقبت پیش و عجلت بر حذر می بود و کوشش بر خبر شیخ مؤید داشت
 تا کشف این محجم بر چه وجه می کند و بیان این به هم آنچه نظمی نماید تا فاصد رسید
 و مکتوب رسانید مضمون آنکه امیر شهاب نمود که فریدون با سلطان نقش ارادت کج می باز
 و آهنگ معاشرت و مملکت مخالف می تواند و دل او باز بان راست نیست و نیز با عیان
 مطابق نه ز همد در پیاله دارد و حفظ در نواله آید در زیر کامنت و یکای بر سر چاه
 با او صحبت داشته مار در بعل که داشت است و بر و اعتماد کردن زهر بجان خور دز
 ۱۰۳ تحببه منعمان منصفا و قلبه فی امة اخذت
 سلطان چون بر مضمون مکتوب و قوف یافت در خاطر شمر کرد آید که الپ ارسلان
 را که بار هاد لایق قصد و عذر از و بطهور زین بود و علامات مشایخت و مشا
 ز کفناد و کردار و معلوم و مفهوم کشته با فریدون که خیانت و واضح و لایح
 بود ما خود و مقبوض کردند و فلعه یکجاست هدر از الپ ارسلان طلب دارند
 کرد هدر بر مد و لایح برای غدر و میکدیت خود رساند و فریدون را مجبور کردند

و بعد از تقریر این بیت و تمجید این قضیت مدتی عیان قهر و نسیان گشید داشت
 و صبر و تحمل بر دل گذاشت • نا شاید که بسوزد زمان و کز وزملوان که موجب تغییر
 و تبدل اوضاع و احوال است صورتی حادث شود که این وسوسه از باطن ایشان زایل
 گردد و این خیال از دماغ ایشان بیرون رود و مرتبک امری مولم و شغلی موجب
 نباید شد و ایشان همچنان در بیداری غیاوت هاپم و در مکه عداوت و شقاوت قائم بود
 و صبر و ثبات مفید نیفتاد و مجامله و مسامله منتهی نیامد • بل هر کاتی چند که
 از آن بر محض مکاشحت و مکاشرت ایشان توان کرد از ایشان صادر شد
 و علاقه جزایم شایق و حراز شایف آمد • و بحکم کلام قدیم و کتاب کریم که
 کلام الله است و حق تعالی فرموده **فَلَا مَرَدَ لَهُ** قائم است

شعر

از دقتی الله فاستسلم بقدرته ما لامرئ حيلة فيما قضيه الله •
 پس سلطان بفرمود ناهرد و زبک رفتند و فریدون را بقلعه نیکینار فرستاد
 و آیت از سلان را پی و قلعه یکی شهر بردند و او در تسلیم قلعه که مستلزم خلاص
 و نجات او بود تضرع و زاری بسیار کرد بهیچ نوع متهو و موثر نیامد و قلعه تسلیم
 نکردند تا حکم قضای لازم و قدر لازم بر وفق مشیت قدیم جاری شد و وقت
 معلوم و اجل مجبوم در رسید و آیت از سلان را با شیر پنجه می زد و بشیر سر از تن
 برداشته و بر خاک نهد مدبوح و مطروح بگذاشتند و روز کار بجای عمر او طی کرد

و صحیفه حیات او در نوشت و بزبان حال گفت **الْمَرْهُلُ الْاَوَّلُ مِنَ الْمَرْهُلِ الْاٰخِرِ**
الْاٰخِرُ كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْجَزْمِ **شعر**

- ما للجديد على الايام مزيان • و هال من لا يقية الله من واپ •
- لا تبق على شيء فجعت به • ولا تدوبن من وجد و اشفاق •
- ولا تقولن شيئا تنوف افعاله • قد قدر الله ما كل امرئ لاق •

نهضت کرد ز شاطا و لا است ليدك عيون خرم شاد و خرم شاد

سلطان قلعه در جنب یکت هز بنیادها دو جهت منع غایله اولاد ناج الدین و جیم
 ماده عادیه ایشان کرومی را از مشاهیر شجریان و مغاویز فرشان بران حد و دوز
 کاشت و محمود جلی معارضت بیرون آمد و چون لصوص و قطاع الطرق از و رای حج
 آجام و کتوف اعلام بیرون می آمد و چون گرد عینا کز منصور از دور اجناس
 می کرد و صورت و سطوت شیران جنگی معاینه می دید روی بگری می نهاد و بشواهی
 جبال و شواخ فلان و لیلال میخیز و منواری میشد **شعر**
 کیک تشقی لذیذ النکاح و تهذب من صولة الناصح
 واعوان وانصار خود را در دهن شیر و دم شمشیری گذاشت و عجز حزم و گریز
 بیروزی می بنداشت **شعر**
 ان اذا ما حامت العقبان حوما تشتت الجوارح بالغياض
 سلطان چون دید که از مفسدان از معاطف اشجار و مطاوی اججاز بقضای مرغ زار
 بیرون می آیند و مرد میدان و خریف جوان نیستند فوج را از رجاله چشم که در مداخل
 و متارب غیاض چون نیز می رفتند و بر مصاعد و منابک جبال چون نخجیر می دویدند
 برایشان کاشت ناچور مار در سوزخ و زرشه در شوق دران مضایق و تجاج و یف
 رفتند و آن مدا یز را نیز و شمشیر فرو می کردند و سباع و ضباع از پیشه را از
 نجوم و دمای ایشان ضعام و شراب می نوش دادند و سوز و صقوز را از اجشا و امعا
 یست ضعه و افرینها دند و بقایای شیوف بعضی در کمند انگر قرار شدند و بعضی

شد و راقصای بلاد نهادند و در از باغ و اصقاع منفر و شدند **بیت**
 فلوان اجرام السماوات اضمزت خلافتك لا نهزت من الجوف التراب
 سلطان چون خاطر از شوق غل از مهتم برداخت و دمت همت از لوازم آن شغل آزاد
 کرد ایند **مضارع** فیه و نصرت در زکاب و نخت دولت هم عنان و شوقات
 آمد و جهت استجمام خیل و زرجال و استرواح و انبساط ترجیه وقت می کرد و مثال
 داد نافریدون را حاضر کرد اند چه یکی از خواص حضرت عرضه داشته بود که قصه
 غدر فریدون و جیکایت نکایت او واقع است و دران خلاف نیست سلطان
 توضیح و تحقیق آن قضیه گفت دلیل برین معنی و کواه برین دعوی چیست گفت زین
 عثم زاده مادر فریدون گفت که فریدون در دلو ازین فک کرد بود و با معتمدان درین
 نهاده و جمله بران اتفاق کرده اند و هداستان شن و بدان سبب از دلو جلا کردند
 و شوهر خیر مفارقت از وطن باز کفته بود و زن در جواب گفته که دلو جای خوش
 و مقامی دلکش است جای چنین راهها کزدن مقصود چیست و شوهر گفته که فریدون
 این بقعه را بعیت زهانی کند با عت او بر ترک این مقام مری خضر و غرضی نیست
 و حقیقت حال تقزیر کرده انکاه زن آن را با مادر فریدون گفت و او بفریدون
 رسانید و او ترسید که این سرفاشار کرد شوهر آن زن را طلب داشت و صورت
 قضیه باز راند و گفت صواب است که زن را هلاک کنی تا از پرده بیرون نیفتد
 و قضیه منعک نشود و او چون از آن عورت فرزند داشت و شرعا قضیه موجب

قتل بود زن را طلاق داد سلطان چون این ماجرا بشنید بفرمود تا شوهر زن را
 حاضر گردانند و از او اینکشاف حال کرد گفت این عورت این را از بازی دیگتر
 گفته بود اما غیر واقع است سلطان گفت اکثر ثابت شود که زن تو این خبر از تو
 شنیده است تو حاضر و واجب القتل باشی گفت بلی این زن را بنوقات بردند و امیر
 چنین با سلطان گفت زن را آوردیم و این سفار کردیم اول از ما ترسید و گفت فریدون
 زن است کفیم آری گفت سلطان قصد کشتن او دارد یانه کفیم العلم عند
 گفت از بهر که فریدون را حاضر گردانید ناخنی که باشد مواجهه گفته شود و چو
 از باطل نماز کرد و غرض او آن بود که چون با فریدون نسبت قرابت داشت
 بخوانست که تیرا و فاش کرد و ما کفیم حالا این را معلوم است تقریر کن
 گفت در دلو فریدون مرا طلب کرد و گفت مراد خاطر می آید که اگر بنوا
 نویم و سعی بایم کار ما بالا گیرد و زو و تو کلی بحال ما راه یابد و عقرب کار بجای
 زند که ممکت مان مینر شود و امارت بر ما مقرر کرد و ازین خول
 و زو و خلاص بایم و اکند و ولوراضی شویم و بدین مختصر اکتفا نمایم بچنین
 خور و بی مقدار بایم و عیضایع و زو و کار تلف کرد با شیم و نام و ناموس را
 واجد دبر باد داد **مصرع** بداشت که زجر عه چه مینو خیزد **اکون**
 این سخن را شنید و از عذر و خیانت بزو ثابت و اکر قول من ممنوع نمی داند از این
 تذکر که نایب محرم و معتقد مدم اوست پس رسید تا صدق سخن من شما را روشن شود

و اتفاقا ناهج الدین را آن روز کز فتنه بودند سلطان فرمود تا او را حاضر کنند
 و کیفیت ماجرا از او پرسید بگوید و کار در آمد و زو و نیل این معنی حاضر نمود
 بفرمود تا او را در جوب و شکیه کشیدند تا بزم ملاک مشرف شد و قرار کرد تا غایتی که سلطان
 گمان افتاد که این معنی غیر واقع باشد بر قضیه موقوف داشت **نازار امیر شهاب که زو**
 اصل و سند او است تحقیق فرماید و بعد از روزی چند ناهج الدین فرستاد که با ثواب بخاور
 بخنود زو و جوب او را طلب داشتند گفت حال خیانت که می گویند فریدون روز
 این سخن با من گفت و از من دین را این انصواب نمود من او را منع و ملامت کردم و گفتم
 این فکری فایده و قوی کاندانت **و تو این کار خطرناک که خرابی عالمی را**
 مضطرب است و آشوب جهانی را میندازم چه قوت و قدرت پیش خواهی برد و این حرکت با این
 کدام خیل و چشم و قوم و قبا را خواهم کرد این سفار کن و ازین اندیشه بگذر و کوشه
 عافیت غنیمت دان و دلو را که مقامی چندم و قلعه محکم است و دینی معزز
 دارد و بکفایت معاش ما و فامی کند نعمتی هیه و غنیمی شنه و بهر سود
 در دریا مینیز و بر امید نیه نقد از دست من که عقال کفنه اند **عصی فوری**
الکفت خیمه کزنی فی الهوا و چون این سخن را معقول بشنید از غایت نجاست
 نفس و شرارت طبع بزم شفته شد و دشنام داد و سفاهت آغاز نهاد و مرا بر گرفت
 و در جبر انداخت و خواست که بکشد و من زو و پیش علی رفتم و دریای او افتادم
 و ناله و زاری کردم و او مرا شفاعت کرد و از کشتن خلاص داد و امرا را که حاضرند بعضی

از کف من و شفاعت علی خبر داند و بنی چند برین سخن گواهی دادند از کاه با او گفت
 چرا از اول زانست در میان نیامدی و میگویند که داشتی یا این همه مدلت و مشقت
 کشیدی و جبر و زندان افتادی گفت آخر فریدون مرزی و مخدوم منست و حقوق
 بغت بر دمت من دارد از مذهب من می و مرزوت دور دانستم که بی تشدید و تعقیف
 بر او فشار کنم و بخرد سالی از او اشک را گردانم و بعد از آن کفینم درین
 مشورت از زکات دولت که شریک است و برین قضیه اتفاق که دارد گفت ازین^{بینه}
 کیم و قوف ندارد اما فریدون می گفت که چون مباحث این شغل تویم و در مقصود خود
 نمایم زان جماعت بعضی را بخود منفق کردیم و چون این سخنان نفوذ کرد و او را
 بجز بر دند و سبب و قوف امیر شهاب برین قضیه و شعور او ازین معنی آن بود که فریدون
 روزی در مجلس شراب در حالت مستی ازین سخن میان آورد و ازین باب چکائی
 می زند و جوایز غریب در گوشه انداده بود و این سخنان می شنود و چون حکایت زینید
 که فریدون گفت که اینک از پیش برم یا نزد دربار کار کنم تا کاه نظریش بر آن
 جور افتاد و انفعالی در مزاج او راه یافت و متغیر شد و چون بر خجالت و ندامت و
 خوار یافت و زو منوهم شد و با خود محقق کرد آید که جهت صیانت این را
 و حفظ این برین می خواهد کشت و چون بحال یافت که خجسته پیش امیر شهاب رفت و بجا
 زان و رخصه بیرون برد و چون امیر شهاب از او پرسید که با وجود حصول مقصود چرا
 و غیبت ز سبب چه بود صورت ما چرا در میان نهاد و نفوذی مشیع کرد و چون فریدون

بشنید که جوان پیش امیر شهابت دانست که زان از پرده بیرون افتاده است و تیر از کمان
 رفته و جهت ندارد آن حلال و لایق نشود بیزات انکس و مهر مدخل و رفت
 و صواب چنان دید که با امیر شهاب مصافحه می پیوند و دود خنجر او را در زنگ آید
 تا بوسیلت آن وصلت این را منور ماند پس نایح الدین ز پیش امیر شهاب فرستاد
 و دختر او را خواستاری کرد و جواب گفت اگر از سلطان رخصت شود دختر بنوی
 دهیم و الا قضیه صورت می بندد و فریدون را ازین تعلیل و تعلیق خوف و وهم زیاد
 شد و چون امید از موصلت منقطع گردانید از دیوی یک کرد و آمد و امیر شهاب
 بر خراسان و ولایت قیصریه و استیصال آن نواحی اعراض و اغوا کرد و بران فعلی منکذ و امر
 قبیح تر غیب و تحریض داد و گفت اگر تو یک باز برین قصه زوی من از اهالی زو
 جهت تو بر شتم مقاطعه مالی و فر و مبلغی و این معنی که تا سال سال بکامستان تو
 می رانند و از خراج شوم تو بر شمی منتهی و قضا می شمر باشد و عرض را حد
 این بدعت و ایقاع این نظم آن داشت که چون امیر شهاب ز بدین بزرگ دشمن و صاحب
 عرض خسته باشد سخن و در باق او مقبول یفتد و نکستی که در جق و ضهر کرد آید
 منوع ندارند و جمعی از نوکران که پیش و بدعت بودند هر کاه که از خجسته
 جان و ولایت منال شکایتی می کردند و مناعت می می خواستند چنانک طبع لیسام
 باشد در خشم می رفت و بنفاهت و منبت جوابی تلخ می داد و آن بچارگان
 حجل و منفعل می ساخت و می گفت در جیش بنشیند و بخیزد و بدین بچارگان

وَمَزِدْمُ سِيَارَتُ شَوْرٍ وَقْتِ مَزْمِيدِ وَأَبْرَامُ أَرْجِدُ مَبِيدِ وَيَدِيرُ نَحْنُ هَايَ رَكِيلُ
وَحَطَابُ هَايَ ثَقِيلُ جَلَهَ رَامُلُولُ وَنَفُورُ مِي كَرْدِيدِ وَهَوَانُ دَرِ تَعِيرِ نَوَابِرُ شَرُوفِ هَيْجِ
غَبَارِ فِتْنَةٍ وَفَنَادِ سَعِيٍّ وَأَجْنَهَادِ مِي بُرْدُ وَدَرِ طَرِيقِ كُفْرَانِ وَعَصِيَانِ قَدَمِ مِي زَدُورِ
خَيْرِ وَنَقِيعِ مَرْمُومِ بَسَنَهَ وَأَبْوَابِ شَرُوفِ شُورِ كَشَادِ مِي دَاشْتِ وَأَزَالِ الظَّالِمِينَ لَفِي

بیت
شقایقِ سعید

تَمِيمٌ بِطَرَفِ اللُّؤْمِ اَمْدَى مِنَ الْقَطَا • وَلَوْ سَلَكَتِ سُبُلُ الْمَكَارِمِ ضَلَّتْ •
وَجُونَ دَلَايِلِ مَكْرٍ وَغَدْرٍ مُتَرَادِفٍ شُدَّ وَتَحَايِلِ قَصْدٍ وَجَسَدِ مُتَوَاصِلِ كَثَتْ وَفَرِيدِ
دُونَ شَبُوحِ ضَلَالٍ وَجَالِ أَرَاغِدَالِ بَكْدَرَانِدِ وَفُجُورٍ وَفُتُورٍ نِهَاتِ رَشَانِدِ • سُلْطَانِ
بَرِ بَرِضِ عِلْمِ نَقْلِ هُمُورِ لَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ خَطِ عَزَلِ بَرِ مَنُشُورِ حَيَاتِ اَوَكَشِدِ
وَرَقِ نَخِ بَرِ نَامَةِ بَقَايِ اَوْ سَهَادَتِ تَطَاوُلِ اَوْ اَزَايْدِ اَيُّ مَسْلَمَانِ مَكُوفِ شُدَّ
وَأَفْعَالِ قَبِيحِ اَوْ اَزْ عَالَمِ اَوْ عَالَمِيَانِ مَصْرُوفِ وَمَكُوفِ مَا نَدَّ **شعر**
نَ اَرَادُ امُورَ الْمَرْبُودِ هَا اَلِهَهُ فُخْرِ صَرِيحِ الْيَدِيِّ وَالْفَتَمِ •
وَشَبْهَتِ نَيْسَتِ كُفْرَانِ حُقُوقِ فِي نَعْتِ جُزْنِ كَالِ دُنْيَا وَوَالِ عَقْبِ نَيْسِجِ نَدَارِدِ
وَقَصْدِ وَغَدْرِ بَا مَحْدُومِ وَمَرِيَةِ غَيْرِ زَنْكِتِ عَاجِلِ وَعُقُوبَتِ اَجَلِ ثَمَرِ نِيَا زِدْ هَرَكِ
ذِمَّتِ اَمَانَتِ وَدِيَانَتِ ضَايِعِ كَزَدَانْدُ وَبَرِّ عَهْدِ وَمِيثَاقِ وَفَانَمَايِدِ اَزَايْمَانِي
خَصِيْبِ مِيرْدِ وَاخِيَرِ وَنِعَادَتِ بِي بَهَرِ زُودِ چَانَكِ سَيِّدِ الْمُرْتَلِيْزِ صَلَوَاتِ اَللّٰهِ عَلَيْهِ
مِي مَائِدِ كِهَ • نَمَانِ اَزْ اَلَا اَمَانَتُكَ لَدِي اَمْرٍ لَاحِدِ بَدَلِ **بیت**

بنمود

ای

• وَمَنْ يَفْتَشِ عَنِ الْاَخْوَانِ يَفْلُحُ • وَكُلُّ اَخْوَانٍ هَذَا اَلَدُّ هَرِ خَوَانِ •
وَمَوْلَا نَايَا شَادَرِ مَبَادِي اَزْ قَضِيَةِ رُقْعَةِ بِحَضْرَتِ سُلْطَانِ بُو شَنَهَ بُوْدُ وَنَبِيْهِ مِي مَوْزِ فَرْمُوْدِ
كِهَ يَكِي دَالِ وَاَنْ مَسَهَ شَمَاسْتِ وَدِيَكِرْ جَانِيْقِ نَحْوِي وَنُكْنَهَ كِهَ اَنهَا كَرْدِ بُوْدُ مَنَكُفِ
شُدَّ وَمُطَابِقِ حَبْرِ وَاقِعِ كَثَتْ چِهَ اَزْ اَرْكَانِ دَوْلَتِ سُلْطَانِ شَخْصِ كِهَ دَرِ نَامِ اَوْ حَرْفِ
دَالِ بَاشَدِ غَيْرِ اَزْ فَرِيدِ بُوْدُ وَآلِ اَرْسَلَانِ خُودِ ظَا مِرَاسْتِ كِهَ جَانِيْقِ بُوْدُ وَآوَزِ اَحْرِي
اَزْ اَنْجَهْتِ كَفْتِ كِهَ دَعْوِي فَضْلِ وَادَبِ مِي كَزْدِ وَنَيْسَتِ بَا طَافَهَ خُودِ اَهْلِ وَ مَسْنَعِ
مِي زَيْسَتِ وَدَرِ عَرَفِ جَمُورِ مَنَدِ اَوْلَسْتِ كِهَ شَخْصِ رَا كِهَ لَافِ عِلْمِ وَفَضِيْلَتِ زَنْدِ وَخُودِ رَا
فَصِيْحِ وَبَلِيغِ مَائِدِ اَوْ اَزْ اَكُوْنِدِ فُلَانِ كَرِ بَنِيَا مِي خُودِ وَجِهْ كَمَتِ مِي فَرُوشْدِ وَآيِنْ دُرَاشَا
دَرِ مَصْدُوقِ ظُهُورِ يَافْتِ • وَمُطَابِقِ بَيَانِ بَفْعَلِ بِيُوْسْتِ وَلَا يَحَالَهَ شَخْصِ كِهَ اَوْلِيَا كُوْنِدِ
وَنَقِيْبِ كِهَ بَدَلِ رَا نَدِ بِحَضْرَتِ صِدْقِ وَبَيَانِ وَاقِعِ تُوَانْدِ بُوْدُ چِهَ اَيَّاشَانِ بِيَا مَزِ اِنْقِطَاعِ اَرْشَوَالِ
جَنَابِيَا تِ وَاعْتِرَالِ اَزْ عِلَاقِ ضَعِيْفَاتِ عَلِي الدَّوَامِ مُسْتَعْرِقِ عَالِمِ قَدَرِ بَاشَدِ وَزُوِي دَلِ
كِهَ مَظْهَرِ جَمَالِ مُطْلَقِ اَنْتِ اَزْ جَضِيضِ خَصَهَ نَاشُوقِ بَاوِجِ كُشُورِ لَا مَوِيَّةِ دَارِنْدِ •
وَآيِيْنَهَ زُورِ اَزْ كَدِ وَزَاتِ اَحْكَامِ اِمْكَانِي مَنَقِ • وَتَحْلِيَاتِ اَنْوَارِ جَوْ مَنُورِ سِرْ لَاجِمِ
مَرِ قَضِي كِهَ اَزْ عَايِرِ غِيْبِ طَالِعِ مِي كَرْدِ اَزْ مَرِ خَوَاطِرِ اَيَّاشَانِ بَعَالِهَ شَهَادَتِ مِي زَنْدِ
وَبَنَائِيْرِ كَ اَيَّاشَانِ نَرَايَتِ مِي كُنْدِ چِهَ مَجْمَعِ بَحْرِ وَجُوبِ وَامْكَانِ وَ مَهْطِ طَوْرِيْنِ
جَلَالِ وَجَمَالِ اَنْدِ چَانَكِ بِحَقِّقَانِ كُفْنَهَ اَنْدِ مَنَ **تکلیف** اَزْ اَلَا اَمَانَتُكَ لَدِي اَمْرٍ لَاحِدِ بَدَلِ
مَرِ صِفَاتِ لَا اَمْنِيَّةِ خَرَجَتِ اَلَا اَمَانَتُكَ لَدِي اَمْرٍ لَاحِدِ بَدَلِ اَلَا اَمَانَتُكَ لَدِي اَمْرٍ لَاحِدِ بَدَلِ

قلوب العاشقين عيون ترى ما لا تراه الناظر ونا

رفیق سلطان نیکساز ولایتغال بعیت و شکار

و بعد از اینهای از قضایا و انقضای آن احوال عارضه بوجود با وجود چنده الله تعالی
راه یافت و بفضل ربانی خود بشفا مبدل گشت و بعد از آن امرای کبار و نواب
نامدار صلاح وقت دراز دیدند که بر دو طرف جنبه پلان که بز آب نیکساز واقع است
دو برج محکم بنا کنند و بر هر یک میخفظان کمازند تا با این نظهار آن دزد و جرمین
ولایت جایت از مسلمانان منقطع شوند و رعایای آن نواحی میفرقه آجال بزراعت و عمارت
اشتغال نمایند و شتران مفیدان از ولایت منقطع گردد و نوکران سلطان
که در بغور کسب بودند در ایام مداب مجال عبور تواند بود سلطان از صواب
دید متحیر داشت و معماران کافی و اشدان ماهر را با آلات و ادوات تمام
بکفایت آن مهم باز داشت و یکی را از نواب برایشان گماشت تا چون فصل
زمستان باخر رسید و خیل بغیر تخت از روی زمین بر کوه زمهریر کشید
بفرار دیهشت چون بهشت نان و خرم گشت و بسط هوا خواص دم منجا گرفت
و تیر صیانت صوز در اجرای خاک تعبیه کرد

شعر

طاب زمان و ورق الالبجار و مضی شتاء و قد اقی اذار
و کنا الربع الارض من النور و شیخا جسد البجار

لا له شراب ارجو انی در داده و شاخها شکوفه کرده منت افتاده اعدال هواد خشا
ز برك و مرغان را نواختن و امتزاج ارکان چمن را نور و گلشن را صفاد ده بنفشه
بر کلبانك بلبله کوشکته و ترک در تماشاى ریا چمن سازای چشم شد

شعر

مداهن من یواقیت مرکبه علی الزبرجدی اوسا صها اذهب
کانهاجین بدو مطامعها صبت یقبل صبحین بر نقب

سلطان در ارجای منازل و نجاهی آن مایل جوت سیر صباخ در کزاری
میخرامید و چون شد و هر شکاه بر جویاری میشت و بر روی شاهان کل
کاسات ما لمان نوش می کرد و نوای قمری و بلبل گوش می داشت و خلوت می
دل که خزینه نفایس حقایق و منصفه عراپین بدایع و زقا قواست از زحمت افکار
ما یضی و منقل خالی می داشت و مراقبت وقت و وجدان حال سیر و حضور می یافت
و از محیط قیاض نواد بر جوامد در دامز امل دل می ریخت و از صمیم صدق ضمیر
غریز در معارف در گوش رباب موش می ریخت

شعر

بحر معانی فی کلامک مضر و کلامک الذر النیر المنجب
الذر و منط الجولین منجب بحر فی الذر النیر من العجب

و در تماشای این نشاط کاز و نرم تطوف و تسیار بر سنبیل می کل کوفت
من شمع خیزان دم بر ز کردن قوی بهلوك کفا کرد سینه فاح که در جهندگی آتش

در خرمین بر و اندازد و در روندی و در خالک در چشم آب اندازد و سوار می شد

شعر

تناسخ اموات و غول مقامه و هز بر آجام و عفر اقسام
کالماء فی النور و انوار کالماء فی الطیف و انوار

فهرست

ز جوش عنانی بر آب بکدر دگر چاب بگرم نازی ز آتش بر و ن جود چو شرار
چو گرم گشت نیار دگر چید با ورق چون شد شد نواند بر و نشن غبار

و رجفات غدران آن صحرای و معاطف آن نواحی که منشاء انواع طیور و ماوی اصناف
سباع و وحوش است عنان ماه پیگر سبک می کند داند و رکاب فلک و بی
کزان می شاخ و تابان خنروانی بر می ایست و خندک صخره شکاف از شست کانی
می کشاد و جوانج آهوان و کوران بر کدیگر می دوخت و بنوک شمشیر المانی
بر و و و اعصاب ایشان می شکاف بود در مفاصل و مقادیر غرق می ساخت و هر تری که
از گمان می گوید چو سهام قضا صایب می آید و غلغله نه و اجنت از هر گوشه بر می خیزد
و دران مضمار زمین وینار می ناخت و جانور می انداخت و باز کرد و از راه از پی
بزالا چون آتش ز فی و از بالا بریز چون نیل آمدی در مجاری هوا پر واز می داد و ناخدا هین
سلب مرغان را از مصاعد ایشان در مهاوی خاک می انداخت و بنفاز پولا دشمن بجزج
و مقروض می ساخت و قوادم و حوالی ایشان در هم می شکست گفتی نیر بود که از مکن

گمان می جنت و در جانور می نشست یا برق که از میان ابر بر می افروخت و خشت و تودهم

شعر

مثل دعای مستجاب از علای او کفضاء نازل اذاهب
و نسکان شیر شکار که با مرغ در هوا مجارات کردند و با ماهی در آب مبارات نمودند
بر غزلان و کباش می دویدند و بدندان استخوان نحای احوال و معای ایشان از هم
فروری دریدند و مرغزار از خون ایشان لاله زار می ساختند

له اذا در لحظ المقبل یعدوا ذالخرن عدو المیهل

کانه مضرب من جزول مؤثقی علی رماح دبل

نیل المی و شول قهر المنیل و عقلة الطیه و حنف الثقل

فانیرا فذیر تحت القصل قد فتم الاخر قتل الاول

اذا لاجاء المدی و قد لی یقی جلوس البدوی المصطلی

و یوزان پلنگ زنت هز بر آفت که بر غزاله بیدای آسمان جمله زدندی و جدی از جنگال
اند در زدندی از سر چشم و کین کین می کشادند و چون صاعقه آسمان و بلای
در تخم می افکند و بشمار آفتاب قوازی خلقوم ایشان می کشادند و جگرها
تشنه و ده های یوخته را از خون و گوشت ایشان طعام و شراب می دادند

لو لا ای العائین لاقتم الراء و انزل کما تنکین

قد کان یثیمها البوق و لو لم تملقها عین و جفون

وَمَدَّتْ جَهْلُ زُوقَاتِ بَعِثْ وَشَكَرَ مُنْغَرِقُ دَاشْتِ وَجَرَكْتُ وَشَكُونُ دَرْنِشَاطُ
وَعَشْرَتِ مَنِيحَرُ نَادُو زَنْشَتْ يُونْدَكِهْ بَرِ زَالَتْ نَعْمَا مُوَكُولَتْ وَزُوقَا زُودَنْشِيرُ
كِهْ بَرْتَشُو شِرْ خَاَصْرُهَا وَتَكْدِيرُ جَمْعِيهَا مَفْطُورُ وَجَبُولُ نَوَايِ آن پَرْدِ مُخَالِفَتْ كَرْدَانِيدِ وَاصُولُ
آن مَقَامُ خَارِجِ سَاخْتِ وَمَشْرَبِ آن عَيْشِ مُكَدَرُ كَزْدَنُ وَهَنَكَا مَهْ آن ذُوقُ وَطَنِ
بَرَهْمِ زَدِ وَخَبَرِ رَسِيدِكِهْ اَمِيرُ تُو زُومَالِكِ پَارِشَرُ وَآذِ بِيحَانِ وَغَرَاقِ وَخُورِشْتَانِ مُسَخَّرِ
كَزْدَانِيدِ وَدِيَارِ اَيْرَانِ بَكِي خَرَابِ وَيَبَابِ سَاخْتِ وَآيِنِكِ بَالَشَكْرِ كِرَانِ
وَجَيْمِي دِي كِرَانِ اَزْ مَلَا عَيْرِ كُفَارِ وَغَفَارِيتِ جَعْنَايِ وَنَانَا رَكِهْ اَوْهَامِ مُجَانِبَانِ اَرْجَحَرِ
وَرَجُصَايِ آن قَاَصِرِ آيِدِ وَوَقَايِرِ مَهْنَدِشَانِ اَزْ تَعْدِيدِ وَتَجْدِيدِ اَيْشَانِ عَاَجَزِ رُوتِ
بِلَادِ رُومِ دَارْدِ وَفِيحِي اَزْ قِيُوجِ خَاَصِرِ مَحْضَرِ سُلْطَانِ فَرِشَادِ وَآزْ نُو كِرَانِ اَمِيرِ مَطْهَرِ
وَامِيرِ سَرَاخِ الدِّينِ جَمْعِي بَا اَوْ مَصْرَاجِبِ وَاتِّفَاقِ دَرَانِ اَيَّامِ عِنَا كَزْ مَنُصُورِ مَسَاكِنِ
وَمَوَاطِرِ خُودِ پَرَا كُنْدِ وَشَقَرُ بُو دَنْدِ وَسُلْطَانِ بَا چَنْدِي اَزْ خَوَاصِرِ خُلُوتِ مَانَدِ
وَبِجُونِ اِيْزِ حَبْرِيَا مِيرُ تُو زُومَالِكِ اَزْ شَخْصِي كِهْ بَرِ اَحْوَالِ مَمَالِكِ رُومِ وَاقِفِ وَمَطْلَعِ
اَزْ كَيْفِيَّتِ وَضِعِ سُلْطَانِ وَعِدَّتِ وَعِدَّتِ اَوْ اَشْفَافِ كَرْدِ وَكُفْتُ دُشْمَانِ وَخَالِفَا
اَو كَا تَنْدِ وَعِدْدِ وَمَدَدِ اَيْشَانِ چِهْ مَقْدَارِ اَسْتِ كُفْتُ اَمِيرِ مَطْهَرِ بَا بِيخِ هَزَارِ مُزْدِ وَبِجُودِ
چَلْبِي يَاشَرِ هَزَارِ وَبِيْرُضَا شَانِ بَا يَكِ هَزَارِ وَوَالِي اَوْتِ بَا دُو هَزَارِ مُزْدِ اَيْنِ مَجْمُوعِ بَا اَوْ
مُعَارِضِ وَدُشْمَنْدِ وَدُشْمَانِ پَرِ نَوَاحِي اَزْ لَشْكِرِ مَغُولِ وَنَانَا رُوتِ رَا كِهْ دِيَارِ كَرُوشَامِ
قُرْبِ بِيْنَتِ هَزَارِ سُوَارِ بَا اَوْ مُخَالِفِ اَنْدِ مِيرُ تُو زُومَالِكِ اَيْنِ خُجْرِ نَجَبِ نَمُودِ وَزُوقِ بَا مَرَايِ خُجْرِ

وَمَدَّتْ جَهْلُ زُوقَاتِ بَعِثْ وَشَكَرَ مُنْغَرِقُ دَاشْتِ وَجَرَكْتُ وَشَكُونُ دَرْنِشَاطُ

کرد و گفت این چه مردانیست که نهاد در برابر چندین هزار مرد ایشانده است و باجموع
بخت و جدال معارض و مقابل و این جمله باوجود کثرت و وفرت از مغالبت و مناصبت
اوقاض و او بر همه غالب و راجح و ندانست که عنایت ربانی و توفیق حقانی سلطان را
وافی زمددی و وفای تردیدی بود که و انزل جود المکرر و هکذا و بعد از
چند روز یک زنید و مکتوب امیر تور رسانید و سلطان بطریق که میان ملوک منلو
است و بکرم و مروت منسوب چندی از رؤسای مجتهدین با استنقال فرستاد
و بیک را با خیر تمام در شهر آوردند و مقامی موافق انزال کردند و از نوکرامین مطهر
کیفت و زود او بارز جان و تلقی ایشان با او استنفاذ نمود و تفریر کرد که امیر مطهر
اکثر اموال و ثواب خود را با استنقال او فرستاد تا او را بنویر و تحیل تمام در شهر
آوردند و بفرموده از نقایس قشیه و رغایب المنهجه چون نخ و کتخ و صوف و شکر
بسیاری در پای او کشیدند و در وفای بر سر او نثار کردند و چون مکتوب
امیر تور بیرون آورد امیر مطهر با تمام اعیان و اشراف بر پای خاست و بفرموده ناگه
بنهادند و وزیر بزرگای آن رفت و مکتوب را باین وادی تمام بر خواند و چون تمام
امیر تور زنید همگی آن بخود کردند و زمین بوسه دادند و بر عادت مغول
بنا نمودند و دعا و ثنا گفتند سلطان چون این چشکایت بشنید بستم کرد و مثل این
تکلفات بارد و توضیحات ناوار که شیهه از اذل و استنقاط تواند بود و نیز پایه و قابلیت
نرمایه مشعر و مخبر محض و مکرر شناخت و شرف نفس و علوهمت که در ذات

کبریم و نفیر عظیم و مخلوق و مرکوز است اوزار از انکسار این مهانت و اقتضای
این استیکانت عنان کرامت و انفت و رجولیت که از لوازم وجود بزرگوار است
اوزار انکسار بدین معزرت و مذلت مانع و مانع شد که الموت خیر فرزند کور را
چه امثال این خضوع و خشوع مینویسند بر اتحاد مشرب و مطابقت در دین و مذهب و سیر
و طریقت تواند بود و بقضایاری تعالی رستم و این سلطان در اینهاج مناجیه
و شریعت و مراقبت قوانین عدل و نصف و بسط اینجا شفت و رافت و رعایت
حفاظ و دمام و محافظت خواص و عوام و در یک خصلت با وجود و شمایل مرقوم نصاب
کمال و درجه اعلی دارد و راه و روش امیر تور در عدول و منهاج شرع و مصلحت و تدارک
از شعار امانت و دیانت و انهماء در هتک انشاء و فک اجار و قنای و قلب و ضراوت
طبع و غلظت نفس و خونس جانب و اراقت دما و باحت دما و انرو و هب و جرف
و غرق و قهر و قیور و دق و کسر و سنا و قیای و فضایح مشهور و مذکور است و ذکر این
در اطراف ربع میگون و اقطار کون و هامون مثلی تا بر واحد و ده دایره و مغایرت و مباد
میان این دو سیرت و عقیدت من جمیع الوجوه جاحل و این سلطان را با وجود مخالفت
باطن تکلف ظاهر مستند درک و مستیجه آمد و ممدق و ملاقب و شیع نمود چه
امثال این حرکات تهمت زرق و نفاق دارد و بجز سقوط و نزول و سقوط مستفیض و مستی
که نفاق المزدله و دیگزانک در مبادی اظهار موافقت کردن و در خاست عداوت
و مخالفت و زیدن لوم و شوم دانست و از این ثبوت و مزوت بزور نظر بر نصای

خوات که دامن عصمت و عزت ببار کلفت و زعزعت آلوده گرداند و چهره عرص
 و ناموس ناخن نهد و تبدل بخدش و محشر سازد و گفت **بدست**
 و نحن انما لا نستطيع عندنا لنا الصدد دون العالمين والفتنة
 تهو علينا في المعالي نفوسنا ومن خصب اجناس لم يعمله المهز
 پس بفرمود ناپاک زاد راوردند و بر عادت معهود و شیوه مألوف اعزاز فرمود و بر
 و طلاق تلقی نمود و از هذباب استخبار کزد و چون مجلس منقض شد با معتمد
 امیر مظهر خلوت ساخت و گفت زای شما در ندرت یز و واقعه و دفع این حادثه بر چه
 قرار گرفت **وز جواب** گفت زای زای سلطان و ما تابع فرمانیم هر چه صلاح
 دین شود و مصلحت دین است متابعت و مشایعت نمایم **سلطان** گفت طریق فایز
 امیر نور در ولوع بفساد و عناد و زلف از شایع شریعت و بدعهدی و بی وفای و همال
 رسوم مزوت و فحوت بنوعی که مشهور و مشاهد است محتاج بنقر و بیان نیست کون
 طریق عقلا آن اقتضای کند که بتم و تدق و لباقت و دلاقت او که مبنی بر مرکز
 و عدل و تدبیر و تلبی است النفات نکیر و بر عهد و قول او که محفوف بتزوی
 و خلط مغرور و فریفته شویم **وز بر سخنان زور و کلمات معلول او اعتماد تمام**
 و جهت دفع وزر و از بیضه سلام و صیانت دما و فروج میلان که بر دمت همت ما
 ز اتم فریض و عظم لوازم است مخلصانه کز در بندیر و تحصیل قلاع و توشیح و دفاع
 و زیاع مشغول شویم و مدافعت و مقاومت و از بهر صورت که ممکن و میسر گردد

مجتد و مجتهد باشیم و اکثر شما را مقرر عیضه و معقلی میکنیم تا شد که جهت اهل
 و عیال و احوال و اطفال بدان استظهار جوید از مناکر و ما کن ما هر قلعه که صعب
 و منیر تر باشد اختیار کنید گفت ما را بر سخن و صواب دید سلطان که منتظر نظام
 امور و میسریم مصالح جمهور است مزیدی منصور نیست و مطیع و فرمان برداریم و در
 دل خلاف آن داشت که بزبان می گفت چه من جمیع الالباب امیر نور را مطیع
 و منقاد شد بودند و شعار طاعت او اشکارا کرد **شعر**
 نواء عیند اعنی فی عماه ظلام اللیل اوضوء الشهاب
 سلطان مضمون مکتوب امیر نور را که ناصق بود بر تخمین مالک فارس و عراق و از خطاب
 دعوت و افراج امثال و استسلام و تغییر خضه و نیکه و طلب مال و لشکر خانی
 کما ینبی معلوم کزد **وز فرمود** نامطابق آن قصه بعد فصل جواب بنوشند
 بعد از چند روز خبر رسید که سلطان مزیدی از قلعه خود که عقاب ز بر عقبات آن
 پرواز نمیکرد بود **وز آفتاب** زای مناکب آن صعود مشعر در به انحصار و اضطرار طایعا
 ز عاف و آمد و پیش امیر نور رفت و نذر در بقیه اطاعت و اتباع آورد و خود را در
 عقد صغار و عقله خیار و تبار کز فایز گردید **بدست**
 انیت بعمر و عید شدنی کالمخیر انشاء بالشار
 و امیر نور بر تر کمه قراقتند و اخت کرد و مال و مواشی و اوقات بغارت برد و از انجا
 بر اثر العین رفت و اهالی و رعایای آن قصه را انبیر گردانید و خان و مان و زن و فرزند

ایشان بناراج داد و خلق دوزخ بر چوب و شکیجه بفارسانید سلطان چون این خبر بشنید
فاصد امیر تور را با معتمد امیر مظهر تطلک داشت و گفت از امیر تور اخباری چند
که منافق قواعد شرع و سنت و مخالف مراسم دین و ملت است اجتماع زفت و الحق مجید
نظر و جای اندیشه است چه قصد خون و مال میلمانان کزدن و زن و فرزند ایشان
انیر کزدن و دم از دین و اسلام زدن با هم نیت ندارند و از هیچ ملکی از ملوک
قدیم و جدید مثل یزید حرکات منظور و مذکور نیست ایشان برین اخبار انکار
کزدند و برگذیب آن الحاح نمودند و گفتند این خبر محض افترا و افغان است
و امیر تور هرگز بدین از کتاب رضاندهد و بر حرکاتی چنین اقدام ننماید انگاه
سلطان گفت بهر حال رفتن سلطان میردینش او محقق است و فی الحال مأخوذ
شدن و قضیه او ما را و اعطی شافی و ناصحی کافیت که از آن برخیزد و شر او اندک
توان کزد و سلطان را غرض از تهدید این مقدمه آن بود که چون قاصد این سخن
بسمع امیر تور رساند شاید که بوجهی از وجوه وفاقا و اتفاقا سلطان میردین را اطلاق
کند و از بند خلاص یابد و قاصد خلعت پوشانیدن روانه کزدانید و امرای
دولت و کبرای حضرت را بخند و گفت قضیه چنین وقع شده است و دهمیه مثل
یزید بدین دیار آمده کون با این شخص شیون محاصرت و محالطت و عهد و نوکند
مفید و مشرب نیست چه بر تو کند و فای کد و بر قول و شرط ثبات نمی نماید
چه این معنی بر عفت و دیانت موقوف و مرتبت و او از آن توفیق بی بهره است

و از آن رنبت شاقط و قبح نیست و نسقم نیرت او بنوا تر پیوسته و تحقیق الحامین و مع
ذلت بافتوز و افتانه او فریفته شدن و بتبویلات او مغرور گشتن و عنان اختیار
بدست او دادن ضلالتی میز و شقاقی بعد است پیر با او جز معارضت و منا هضت
چان نیست و غیر از قتال و جدال ندین نه هم گمان بر صحت این عزم و صواب این
رای آفرین آورند و کمر اینها در میان نشد و سلطان زوی با این حکام بنوا
آورد و بجد و اجتهاد تمام متوجه غلاق و این حکام قلعیه شدند و بنایان ماهر
و استادان فایز را طلب فرمود و در این شور را بر دروازه های شهر قمت کرد و بر هر قسم
معمار مهندسان داشت و معتمدی از امرای حضرت بران گذاشت و بتشید و توشیق
بروج و اصلاح شرفات و عرفات آن و تجصیر و تطمین حیطان و بنیان داخل و خارجا
فرمان داد تا باندک مدتی عالی را برافراختند و اسافل از این شک و کج استوار
شاخند و شقوق و شقوق محکم و مصمت گردانیدند و چون آن مهمات با تمام
رسید بر صیصر دروازه ها اشارت کرد و بفرمود تا بر مندر دوازده در میست از آهن
ترتیب و ترکیب کردند و از این بنا شدند و میا میز شاخند و بر دروازه ها بیا و بختند
و بعد از فراغ از شعل بفرمود تا بیا از منور خدقی عمو فروردند و آب رسانیدند
و دیوار از این شک بر آوردند تا از شوخی کامل پذیرفتند و شهر بنوا تر منانیه
تمام یافت و بنوعی استوار شد که مسافران جهان و تیا جان عالم در جیانت و در
از متحیر ماندند و چون خاطر از اشغال شهر بند و مصالح و ماصونان برداشت

بَخْرَانِ زَا طَلَبِ دَاشْت وَبِقَرْمُودِ نَاصِحِ وَغَرَادَه تَرْغِيبِ كَرْدَنْد وَجَنَحِ اَنْدَا زَانِ وَآتَشِ
بَا زَانِ زَا مَهْيَا كَرْدَا يَنْدَنْد وَدَرِ اَشَايِ اَحْلَا تِ هُمَا نِ مَنَهْيَا نِ مِي رَنْسِيْدَنْد وَزَنْجِيْدَنْد
اَوْضَاعِ وَاجْوَالِ وَنُزُولِ وَتَرْجِيَالِ اَمِيْرُ تَوْرِ اَحْبَارِ مِي رَنْسَا يَنْدَنْد نَا خَبَرِ اَمْدَكِه دِيَا رَنْكِرِ
غَا زَتِ كَرْدُو سُلْطَانِ مِي رَدِيْزَا كِه دَرْ رِيَكِ زَوْعَنْ مِي جَنْتِ وَزَرْكَامِ مَازَا نَكِيْنِ
طَبْعِ مِي دَاشْتِ مَغْلُوْلُ وَمِيْلِيْلُ نَا خَتِ وَدَرْ مَطْهَوْنِ مَجْهُوْرُ كَرْدَا يَنْدِ بِلِيْتِ

وَكَانَ كَقَبْرِ التَّوْبَةِ قَامَتْ لِحْيَتُهَا اِلَى مِدْيَةِ تَحْتِ الثَّرَى تَشْتِيْهَا
وَنَاجَا زَهْرَكِه شَرْطِ حَزْمِ وَتَصَوْنِ فَرْوُ كَدَا زْدُ وَبَا كَا ذِيْبِ حِرْصِ وَابْصِلِ شَيْ
كِه دَرْ مَفَاقِ هَلَاكِ دُو غُولِ خُونِ خَوَا زُوْدُ وَعَفْرِتِ مَزْدُمِ اَزَا رَا نَدِ مَغْرُوْرُ كَرْدُوْدُ
وَكَسْبِ عَافِيْتِ وَسَلَامَتِ زَا هَا كَدَمُ دَرِ اَنَه دَرْ مَصْرَعِ مَنَا يَا نَكُوْنَا رَا فَنْدُوْدِ مَعْضِ
بَلَا يَا وَرْزَا يَا كَرَفَا رُو خَا كَنَا زَا مَانْدِ جَنَانِكِ اَبُو الْجَنِيْنِ وَاِمَامِ الثَّقَلَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
طَالِبِ بَدَا اَشَارَتِ مِي كَنْدَكِه اَكْرَمُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتِ بَرْوَفِ

المطامير
بَدَمُ دَشَقِ دِيْنِ هُو شَمَنْدِ دَرْ اَرْدِ طَبْعِ مَرْغِ وَمَا هِي بِيَنْدِ
تَوَا نَكِرُ شُوْدُ هَرْ كِه خَرَنْدِ كَشْتِ كُلِ نَوْبَا رَشْرُ وَسَنْدِ كَشْتِ
دِيْ مَزْدِ طَامِعِ بُوْدِ پَرِ زَرْدِ بَكْرُ دِ ضِعْ نَا تَوَا نِي مَكْرُ
تَوَا نَكِرُ بُوْدِ هَرْ كِرِ اَزِ نِيْتِ خُكُ اَنَكِ بَا اَزَا نَبَا زِ نِيْتِ
وَمَنْعَاقِ اِيْزِ حَالِ نَخِرِ رَنْسِيْدَكِه اَمِيْرُ تَوْرِ بَشَهْرِ اَمْدَا مَدُ وَفَلَعَه اَزَا كِه دِيَا رَشْرُ اَزِ شَنْكِ

خَا رَا بَرِ اَوْدَه اَنْدُو خَنْدَقَشِ بَصَحْرَه مَهَا رُو بَرْدَه وَهِي جِي لا يَرَاغِ وَمِعْقَلِ لَا يَنْطَاعِ كَا تِ
اَلَا يَامِ صَا لِحْنَهَا عَلَيَّ اَلَا عَفَاءُ مِزِ اَلْحَوَا دِيْتِ وَاَللِّيَالِي عَاهِدَتَهَا عِزِ التَّسْلِيْمِ مِنَ الْقَوَارِعِ دَرْ جَا
كِرْفِ وَجَنْكِ وَقَالَ وَجِدَالِ وَنَزَالِ الْجَهُوْدِ مَبْدُوْلِ دَاشْتِ وَمَقْدُوْرُ مِضْرُوْفِ كَرْدَا يَنْدِ
وَمُفِيْدِ نِيْفَا دُ وَبَرِ مَزَا دُ فَا يَرْ نَكَشْتِ وَجُوْنِ دَا نِيْتِ كِه بَقْلَنْطُ وَتَغْلِبْ كَارِ پِيْشِ نِي رُوْدِ
وَخَشُوْنَتِ وَصَلَابَتِ نَا فَعِ نِي اِيْدِ جَنَانِكِ مَوْضُوْعِ فِكْرِ نَقِيْرِ وَمَصْنُوْعِ زَا يَنْ دِيْمِ
اُوْنَتِ زُوِيْ بِمَكْرِ وَجِيْلَتِ اَوْرُوْدِ وَدَسْتِ دَرِ دَا مَزِ غَدْرِ وَخَدِيْعَتِ زَدُوْرِ سُوْلِ
فَرْشَا دُو اَهْلِ فَلَعَه زَا بَا مَزِ وَاَمَانِ وَعَهْدِ وَبِيْمَانِ غُرُوْرِ دَا دُوْدَسْتِ بَرِ مَجْهَبِ مَجِيْدِ
نَهَادِ وَبَقَوَارِعِ اَيَاتِ قُرْآنِ وَزَوَا جِرِ مَحْكَمَاتِ فَوْقَانِ سُوْ كَنْدَا يَا دَكْرَكِه بَا شَهَابِ هِيْجِ
وَجِهِ قَصْدِيْ وَغَرْضِيْ نَدَا زَمِ وَدَرْ بَا نِ شَهَا جِرِ طَرِيْقِ رَحْمَتِ وَشَفَقَتِ نَسَا بَرِ مَوْكَلَمِ
قَدِيْرِ مِيَانِ مَاشَا هِدِيْ عَدْلِ وَحَكْمِيْ اَمِيْرِ اَسْتِ كِه شَهَابِ بَعْدِ اَلْيَوْمِ بَنْفَسِ وَمَا لِ اَهْلِ وَعِيَا
اَزِ مَزِ وَلَشْتِ كَرْمَنْ دَرْ رَهْمَانِ سَلَامَتِ وَكَفِ صِيَانَتِ خَوَا هِيْدِ بُوْدِ وَبَعْدِ اَزَا نَكِ
دَرْ طَاعَتِ مَزِ اَمَنْدِ بَا شِيْدِ وَشَهْرِ تَسْلِيْمِ كَرْدَه اَكْرَا زَمَنْ وَاتِّبَاعِ مَزِ بَشَاهُ رِيْغِ
رَنْدِ يَا مَكْرُ وَهِي عَا يَدِ كَرْدِ نَخْدَا يِ شَرْكِ اَوْرُوْدَه بَا شَمِ وَرِ سُوْلِ اِيْمَانِ نَدَا شَهْرِ
فِي اَلْجَلَهِ بَدِيْنِ كِلَاتِ كَرْمِ وَعَشُوْهَا يِ جَرْبِ وَنَزَمِ اَهْلِ فَلَعَه زَا فَرِيْبِ دَا دَا نَا دَسْتِ اَزِ جَرْبِ
وَضَرْبِ بَا زِ كَشِيْدَنْدِ وَبَا عِيْمَادِ سُوْ كَنْدَا زَا فَلَعَه بِيْزُوْنِ اَمْدَنْدِ وَزَبَانِ بَدِ عَا
وَشَا نَكِشَا دَنْدِ وَكَلِيْدِ هَا پِيْشِ اَوْ بِيْشَا دَنْدِ وَدَرْ فَا تَحْجَهْ حَالِ بَا اِيْشَانِ مَلَا حَفَقَتْ
وَمُطَالِبَتِ دَرْ اَمْدِ وَهَمَكِنَانِ زَا اَخْطَابِ زَكِيْنِ وَعِيَا رَاتِ شِيْزِيْزِ نَوَا خَتِ وَبَقَقَتْ

وَمَزَجَتْ أُمِدَّوَارِ سَاخَتْ وَزُرَى چَد بَرِزِ قَرَارِ بَكَا شَت وَچُونِ آن بَحَارِ كَا
 اِيْمَن كَشْتَد وَنَهْمَاتِ وَمَعَامَلَاتِ خُودِ اشْتِغَالِ نَمُودَنْدَ وَنَقْدَ وَجَنَرِ دَرِ خَزِيْدِ
 وَفَرُوختِ اَنْدَاخَنْدَ بَكَه شُوكَدِ بَتَكْتِ وَنَقْدَ وَفَا مَزِيْفِ سَاخَتْ وَكَفَه
 مَغُولِ وَظَلَمَه چَغْنَايِ وَنَا نَارِ كَه آفِ عَالَمِ وَدُرْدِي سَلَالَه آدَمِ اَنْدَ بَرَايِ شَانِ كَمَا شَفِ
 نَا چُونِ كَلَابِ ضَا زِيَه وَذِيَابِ عَادِيَه بَرَا ضَعِيْفَانِ دَوِيْدَنْدَ وَهَمَه زَا كِرْفَه دَرِ
 عِقَالِ عِقَابِ وَجِبَالِ عَذَابِ مَكْنُوفِ وَمَكْبُولِ سَاخَنْدَ وَدَرِ رُضْبَهَايِ اَلِيْمِ وَشَكْفَه
 وَخِيْمِ كَشِيْدَنْدَ وَمُضَالِبَاتِ عَنِيْفِ وَمُضَادَاتِ شَدِيْدِ زُرُو سِيْمِ وَنَمَاعِ وَفَمَا شِ
 بَا رُخَا شَتِ نَمُودَنْدَ وَجَرَا بَرِ بِيُوْتِ وَمُخَدَّرَاتِ قُصُورِ زَا رُجُبِ اَشْنَارِ بَشَارِعِ
 كَا نَا زَكَشِيْدَنْدَ وَازِ شَرِ عَصَمَتِ وَبَرِ عِفْتِ بَحْوَانِ وَاطْرَافِ دَوَانِيْدَنْدَ
 وَبِا فِعَالِ مَشْنُوعِ وَحَرَكَاتِ نَامَشْرُوعِ مَلُوثِ وَمَدَنِ سَاخَنْدَ وَدَرِ زِي وَجَوَارِ
 وَغِلْمَانِ وَصِيْبَانِ رَا اَسِيْرِ سَاخَنْدَ وَجَمَلَه رَا زُرُو زِيُوْر وَجَلِي وَجَلَالِ چُونِ زَشْتَه
 اَزِ شِيْرِ وَمُويِ اَزِ حَمِيْرِ بِيُوْنِ اَوْرَدَنْدَ وَعَرَا بِنِ وَكُذِيَانِ سَاخَنْدَ وَقُرْبِ
 دَه هَزَارِ نَفَرِ مُؤْمِرِ وَمُسْلِمَانِ بَقَا رَا شَانِيْدَنْدَ فَمَا جَرَاءِ مِنْ بَفْعَلِ ذَلِكَ
 وَفِي ذَلِكَ يَوْمِ الْفِتْنَةِ يَرْدُورِ

شعير

قَوْمِ اِذَا مَا جَفَّ جَانِبُهُمْ اَمْنُوْا مِنْ لَوْمِ اَجَابِهِمْ نَقَلُوا قُوْدَا

وَبَعْدَ اَزِ تَحْرِيبِ وَتَقْلِيْبِ مَدِيْنَه اَمْدِ بِنَوَاحِي لَاطِ قُرْفَتْ وَقَلْعَه اَبِ نِيَكِ رَا بِحَا صِرَه دَا دَ
 وَشَا بِرِ قَلَاعِ رَا كَه دَرَانِ جِدْمَه بُوْدَ بَعْضِي رَا بَزُوْر وَبَعْضِي رَا بَزُوْر وَبَزُوْر بَكْرَتْ
 وَارَا بَابِ اَنْبِيَا عِ رَا بِنَعْدِيْبِ وَنَكْلِيْفِ هَلَاكِ كَرْدَانِيْدَ وَامِيْرِ مَطَهَرِ تَرَكِيَه بَقُصُو
 عِقْلِ وَبِلَادِ صَبْعِ وَنَقَامَتِ زَايِ وَرَكَا كَتِ اَمِلِ مَشْهُورِ وَمَذْكُورِ اَشْتِ اَزِ حَقِ
 وَزَوْعِ سَلِيْبِ الْعِقْلِ شَدَّ وَقُوْتِ زَايِ وَزَوِيْتِ اُوْرَنْدِ بِيْرِكَا رِ جَمْهُورِ قَا صِرَ اَمْدِ
 وَدَرِ مَعْضِ اَنْقَضِيَه مَدْهُوْشِ وَمُتَحَيَّرِ فَرُوْمَانْدِ وَدَرِ مَوْقِعِ اَنْحَادَه بَحِيْرَانِ وَنَرَكِ
 كَشْتِ وَزِمَامِ اَخْيَارِ اَزِ دَسْتِ بَكَا شَتِ وَدَرِ كُتُوْتِ مَذَلَتْ وَشَعَارِ صَغَارِ بِيْشِ
 اَمِيْرِ تُوْرُ رَفْتِ وَرَكَا بِ اُوْ بُوْشِيْدَ وَدَرِ سَلَكِ خَدَمِ وَحِشْمِ ذَلِيْلِ وَحَقِيْقِ اَشْنَادِ
 وَدَرِ دَايِقِ اَتِيَا عِ وَاشْيَاعِ اُوْ خَوَارِ وَوَضِيْعِ مَقْدَارِ مَحْضَرِ كَشْتِ وَسَنَكِ وَخُطْبَه
 بِنَامِ وَالْقَابِ اُوْ مَبْدَكَ سَاخَتْ وَنَزِيْبِ ذَلِكَ الْكُفَرِ اَلَا يَتَذَكَّرُ فَعَدَ
 ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيْلِ وَامِيْرِ بِلِيَانِ بَسِيْنِ وَطَرِيْقِ اَوَاقِفِ اَمُودِ وَرَا خِيَارِ اَوَاغِيَارِ اُوْ
 اِكْتِفَا كَرْدَ وَهَزْدَ وَكَمَرِ طَاعَتِ وَتَبَاعَتِ بَرِ مِيَا زَشْتِ وَبَدَلَاتِ وَخَفَا زَشْتِ
 دَرِ بِيْشِ اَفْتِ اَدَنْدَ وَتَحْيِيْرِ مَمَالِكِ رُوْمِ رَا مُعْهَدِ شَدَنْدَ وَدَرِ اَسْنِيْصَالِ بِلَادِ اِسْلَامِ
 وَارَا قَتِ دِمَا وَا بَا حَتِ ذِمَا وَهَنَكِ اَشْنَارِ وَقَتْلِ اَجْرَا رِ سَعِ وَاجْنَهَادِ بِيُوْشَنْدَ وَامِيْرِ
 عَلَاءِ الدِّيْنِ قَرَامَانِ زَسَلِ وَزَسَالِ مُنَوَاصِلِ سَاخَتْ وَامُوَالِ وَنَسُوْخَاتِ كِرَانِ مَائِه
 فَرِشَادِ وَبَدِيْلِ حَايَتِ وَفِرَاكِ عَنَايَتِ اَوَاغِيَصَامِ سَاخَتْ وَاَوَا مَزِ وَنَوَاهِيْنِ اُوْرَا اَلْزَامِ
 وَاسْتِسْلَامِ نَمُودَ وَنَقِيْلِ شُدِ كَه دَرِ وَقْتِ تَوَجُّهِ شَامِ بِيْشِ خُودِ اَمِيْرِ مُحَمَّدِ رَا اَلشُّكْرُ اَلْيَقِيْنِ

بدو ملحق سازد و اکثر بطرف روم و مملکت عثمان توجه نماید بنظر خود بدو بوند
 و ممکن نیست بامیر تور نوشت و چنان نمود که قلاعی چند که در تصرف منست همه را از او
 ساخنه ام و جهت رعایت درویشان و مسافران و سایر صیادان و وازد در هر قلعه
 سفینه روان کرده اگر قبول می فرماید مجموع مهیا و مرتبست و اکثر از جنای
 صدقات عیمه می داند چاکم و صاحب اختیار است و پیشدلقادر شود
 دایما قضا می فرستاد و ملتزم می شد که بطرف شام دلیل و راه بر شود و امیر مظهرت
 که در الحاد و از نداد بر همه سابق بود در هیچ ماده فساد و تحریص بر ظلم و سبیداد
 و جنای دیار و بلاد هر دم آسان می گذری انداخت و فصل دیگری می برداخت
 و در علوای آن احوال همان از سلطان مصر رسولان می رسیدند و در تدبیر و نداد
 واقعه با سلطان مفاوضات می کردند و انصواب می نمودند و از سیاق سخن
 ایشان معلوم می شد که بر سلطان اعتماد نداشتند و از اجون امیر مظهرت و دیگر
 امرا سهل قیادی می نداشتند که عنان اختیار از دست بگدارد و زوی بمصلحت و موافقت
 امیر تور آرد و نداشتند که باز با بوم نیا میزد و شیر در و به نکر برزد **بیت**
 وانی عیوف کلوز دیشینی و از کت ظماء نا خلال الفدافد
 و بعد از روزی چند قتل شاه نامی از پیش امیر تور بر سالت آمد و سلطان در حاد
 امیر تور و کزی شافی نموده بود و مضار و منافع آن دیک و دانسته که با او مشفق
 و اخلاط و مزاج نمودن موجب خرابی مضر و شام و سایر دیار اسلام خواهد بود

و چون او را در سیواس که مفتاح شام و روم و مصر و مجاز این دو مملکت است مجال و مدخل
 داده باشد و راه او کشاده تمام این ممالک در معرض زور و وبال خواهد بود و جها
 بدین سبب خراب و عاطل خواهد گشت و بخیزد و وصول او بدین جاده اکثر بلاد
 شام جلای وطن خواهند کرد و شهرها و ولاینها خالی خواهند گذاشت و او از این
 بر ضعف و فقر سلطان بر قوت آید لاجرم خواهد کرد و از روم و قسطنطنیه
 شعور خواهد یافت و زوی ملک شام آورد و لاجاله آن مملکت که دیباچه ممالک اسلام
 و معظم سواد ایمان است مصادف بر صریح جوارث و ملاقی طوفان و قایع و نواب
 خواهد شد و تبعات این دو ای سیرت و طریقت سلطان نیست خواهد یافت

بیت

دعوی لومی و معتدنی ماما فایله لم اعوودان الاما
 پیر مشرب زای و زویتی زخاشاک ترزد و تحیر صافی ساخت و نیت بر دفع و منع
 امیر تور خالص کرد ایند و رسول او را باز داشت و هر روز مبلغی سنوقی در وجه
 اخراجات ایشان برشم میا و مه مقتدر فرمود و معتدنی از خواص حضرت
 سلطان بر قوت فرستاد و گفت اجتماع امت و اتفاق کلمه بر اجماع صادق است
 که این تور فاجری فانک و ظلمی سینه است و بحقیقت از زور اسلام و جلالت
 ایمان عاری و عاطل و در از زکات رد ایل و نیت فوجش و فصیح غان و غامز
 و غرض و غایت از جها بگیری و پادشاهی تحریب بدو و تعذیب بدو و شر ظلم و فساد

مکتوب زناید و ز نول امیر تور را در خواست کرد که بمصر ببرد سلطان از آنجا که مقصود
مزوت و قنوت متکرر داشت که ز نول را بدیشان ببرد و این معنی از این کلام
و مرد می مستبعد شناخت و در تجاوز ازین منول و نزل ازین منول اجتناب و بیغ
نمود و ایشان در طلب این قصاص می کردند و مبالغت می نمودند تا حال بحال می
زنید که اگر ملت من بدول نمی داشت از سلطان نا امید می شدند و گمان می بردند که
با امیر تور اتفاق دارد و این وفای سلطان مصر بصنعت و مداهنت می نماید پس جهت
رفع آن تهمت و منع از ریت بضرورت ز نول را بدیشان ببرد مشروط بر آنکه
ضری و مکر و می بدو زنایند و قصد او نکند و او را بسلامت بحضرت
سلطان فرستند و یکی از معتمدان در صحبت او زنایند که زنایند و چون
بمصر زنیدند ز نول را بدیشان سلطان بر قوچ حاضر گردانیدند و بعد از این سفینا از
احوال امیر تور او را بنظر من حمت ملحوظ گردانید و گفت نیت و از ادب تو چیست
اگر زنی رفتن داری ترا مقضی الزام زنایند و اگر نه از این مقصود و مطاوع
تست و تجاشی نفیر کن تا بران جمله بدول دانیم و آن شخص چون مصری پر نعمت
و ملکی این دید گفت ز غبت رفتن ندارم و من خود هم می خواهم که از قید صحبت
ظالم خلاص یابم و گوشه عافیت ز غمت شناسم و من و من و چون جوقی این دولت
مرا میسر گردانید و این کرامت ازانی داشت که آنجا که فی جابل شود و بلغه
بدست افتد که در وجه معاش ضری نشانی و بقی عمر بصاعت و عبادت بگذرانم

نعمت آن و غنیمتی بی اندان باشد ما مول او مقرب باشند و او در مصر فرو کشید و گوشه
سلامت کرامت شناخت و بعد از آن از تور فاصد زنید و مکتوبی دیگر زنایند
مضمون آنکه پیش ازین معتمدی نزد شما فرستادیم و صوریه چند اعلام دادیم و شما
طریق مزوت مرعی داشته او را راضی و شاکر و زودی پیش ما روانه گردانیدید و از شما آنرا
گفت و فصلی چند که دلیل صدق و صفا و نشان انش و الفت تواند بود گفت بیز کرد
و منعایب او قتل شاه را که معتمد خاص و مجتهد اندرونی بود جهت اعلام و اشغال
مجددات احوال فرستادیم و مدینست که از ما غایب است و وظیفه آنک او را در صحبت
معتمدی بدین صوب روانه گردانید و بعد از وصول او ما ملحق شوید و بحضانت و منا
نیواش اعتماد نماید و بر صعوبت و مناعت قلعه تکیه نکنید که امثال آن موضع
در معرض صدمات قهر و جودی اندازد و ما بنیاز کنان را که بقوت و شوکت شما
زیادت بودند مستخر کرده و بر و تادیب و تعزیت داده و در ذیل این کلمات فصلی مشبع
در معایب و مثالب سلطان بر قوچ را آن بود و نوشته که آن مملکت قدیم آنجا که خان تعلق
داشت و از بدی که زنایند منتقل شد و آخر همودا گوزنید و امر و تحقیق ارت سلطان
محمود می رسد و این شخص بود ساخته و پر داخنة او و از آن جهت که او مجهول القب
بود و بعد از عریق و اصل اصیل آنما داشت زبان بند خلافت را او را بزد داشته بود و اینم
پادشاهی بر و اطلاق کرده و در وقت و ترویر و انقش کار و سرمایه باز از خود
گردانید سلطان چون بر مضمون مکتوب واقف شد فصلا بعد فصلی از اجوابی موجه

اَصْدَارُ فَرَمُود و نُوشت که اول صُورَتی که در باب شیوا نر نوشته و نموده که بر حُصانت
 آن اَعْتِباد نکند باینکه در حق ما فکرا زین عمیق تر کند ندی و رای از یضا
 زد ندی و بفرست عقل و کِیاست نفس در یافتندی که ما از آن زمن نیستیم که بدین
 اجول و نظر اَعور نگاه کنند و با وجود ذات پاک حضرت اِجدی تعالی شانه وجود
 بشری خود را در میان بینند و از خدا بی خدا غافل و ذاهل مانند و در خودی خود
 منجیب شوند و با خنیا را و اقتدار خود که در معرض سقوط و زوالست مغرور و مغرور
 باشد و از قدرت هویت زجانی نمک انیت شیطان کف نمایند و بر آبنای
 جنس و افراد نوع خود نفوق و تسلط جویند و کبریا و عظمت فروشد اَعوذ
 بِكَ يَا حَمْدُ لِلَّهِ **چه در سر او ضل ما زادست تو کل**
 در فزاید غایت ذوالکمال جل عن الاشباه و الامثال محکم و استوار است
 و در شدت و رخا روی نیاز و افقت از بد زکاء آفرید کار تبارک و تعالی مَرُوف
 و مُنُوجِه **بسم الله الرحمن الرحيم** **شعر**

يا مَجْدُ بَعْضِ الْعَالَمِ لَا يَخْزِيكَ وَلَا السَّعَادَةُ اللَّهُ يَقْصُرُ مَا يَشَاءُ وَمَنْ يَدُلَّهُ الزَّيَادَةُ
 دَعُ مَا تَزِيدُ وَمَا تَزِيدُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا رَادَّ لَهُ وَثَانِيَا أَيْنَ كَمَا كَانَ فِي زَمَانٍ كَرْدَهُ اِيْم بَعْدُ
 و مدد از شما پیش بود این معنی رُبَارَت و بصیرت ایشان بغایت بدیع و بعبید نمود
 و ز بعد غور و کمال نظر ایشان غریب و عجیب از آن جهت که بشواهد شیر و سلوک

معلوم و مقتر رانت که امثال ما را اِعْصَام بخول و طول خالقست نه بشکاف و تعهد
 مخلوق و اشباه ما بمدد فیض لاهوتی متمکن باشند نه بمساعدت مواد ناسوتی و بحول الله
 تعالی و قوتی کردن همت ما فرموده باز منت هیچ آفرین نیست و دامین جیت ما الوده
 غبار نقوت و تربیت هیچ مخلوق نه مثل الذین اتخذوا من دُونِ اللَّهِ
 اَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بِئِذَا وَانْ اَوْهَرَ السُّيُوتِ لَبِثَ
 الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ **شعر**

و کز من طالب امدی نیلنی دوز من کانی السع الشداد
 یوئج فی شعاع الشمس نا و یقدح فی تلها زنادا
 ویضع فی علای و ان شیء لیألف ان یكون له نجادا

و ثانیاً این که ممالک میسر و شام بخیر کز خان منعلق بود و ازو با ثقیال چند بهو لا کو
 زینک بر رای دوزین خانی باشد که براهین عقلی و نقلی و ادله سماعی و قیاسی و ادشاهی
 دین و دنیا بر رسول خدای و بر کزین هر دو نری محمد مصطفی صلی الله علیه که
 فرستاده حق و فرمان ده مطلقست من عند الله مَفُوض و مقتر رانت و تسلطت دو
 جهان اوزا مسلم و میسند چه بنصوص آیات یقینات و دلایل غیرت افضل کاینات

و اَجْمَل موجوداتست که **وَمَنْ أَرْسَلْنَاكَ**
الْكَافَّةَ لِلنَّاسِ نَشِيرًا وَنَذِيرًا و ازو بجهان به کار
 و یاران نامدار او مشق شد که **اِحْیٰی كَالْبَحْمِ بِاِیْمِ اَقْنَدِیْسِمُ اَهْدِیْتُمْ**

وَأَرْحَابِ أَوْخَلَفِي عِظَامٍ وَأَقْرَبِي كِزَامٍ أَوْزَنِيهِ وَبَعْدَ أَرْيَاشَانِ بَرَانِ قَرَارِ
 كِزَفَنِهِ كِهْ هَرَكِهْ بَرْجَمِينِ شَرِيفِينَ وَآلِي وَجَاحِكُمْ شُودَ قَائِمِ مَقَامِ خُلَفَا وَمِلَاكِ
 الْمُلُوكِ دِيَارِ اِسْلَامِ بَاشَدُ وَنَا بَرِيَادِ شَاهَانِ دِينَ دَارِ اَمْرِي شَرِيعَتِ شِعَارِ اَوَامِرِ
 وَنَوَاهِي اَوْزَانِ مِطِيعِ وَمُنْقَادِ بَاشَدُ وَارْجِحَكُم وَفَرْمَانِ اَوْتَجَاوَزَنُمَا يَنْدُ وَاسْتَقْدَلِ
 نَوْرُ زَنْدِ وَلَهَذَا مَا بَرِجَهَتِ رِعَايَتِ اِيْزِ قَاعِدِ اِسْتِمْرَارِ اِيْزِ طَرِيقِ قُلُوشَاهِ
 بَرْوَقِ فَرْمَانِ سُلْطَانِ بَرْقُوقِ بِمَصْرِفِ سَنَادِيهِ وَمُنْظَرِ جَوَابِيْمِ نَاهِرِ جِهْ مَصْلَحَتِ يَنْدِ
 بَرَانِ حِلْمِ شَفَقَتِيْمِ زَنَائِمِ جِهْ مَا زَا اَرْصُوبِ دِيْدِ اَوْتَجَاوَزَنُمَا يَنْدُ وَتَخْلُفِ وَنَقَاعِدِ
 صُورَتِ نَحْوَاهُ دَنَسَتْ وَاللّٰهُ وَآلِي النُّوْفِيقِ سُلْطَانِ جَوَابِ مَكْتُوبِ بَرِيْزِ نِيَاقَتِ
 تَجَرِبِ بَرْفَرْمُودِ وَقَاصِدِ زَاوَانِ كَرْدَانِيْدِ وَبَعْدَ اَزَانِ خَبَرِ نَسِيْدِ كِهْ تَوْرِ قَلْعَةِ بَحِيْكِرِ
 وَارْجِيشِ زَا كِهْ دُو قَلْعَةُ اسْتَوَارُودُ وَجِصْرِ نَامُ دَارِنْدِ بَحْكُ مَسْتَخَصِرِ سَاخْتِ
 وَقَلْعَةِ چِيْنْدِ دِيْكِرِ كِهْ دَرَانِ نَوَاجِيْ بُوْدُ جَلْمِ زَا مَسْخَرِ كَرْدَانِيْدِ وَبَعْدَ اَزَانِ
 قَلْعَةِ آبِ نِيَكِ زَا كِهْ دَرِ بِلَنْدِيْ بَا تَوْرِ مَنَاحِيْطِ مِيْ كَرْدِ وَدَرِ مَنَاعَتِ بَا جُوْرَادِ سَتِ
 دَرِ كَمَرِ مِيْ اَنْدِ نَحْتِ بَقْعَهْ مَسْخَرِ سَاخْتِ وَآهَالِيْ زَا اَيْتِيْعِ بَكْدَرَانِيْدِ وَهَمِهْ زَا بَقْعَا
 زَنَانِيْدِ وَخَاطِرِ اِيْمَانِ اَنْ بِيْدِ نَحْتِ وَبِالشُّكْرِ بَعْدِ دَرِ مَلِ وَجِصْرِ بِيْرُوتِ
 اَرْجِدُ وَاجِصْرِ زَوِيْ بَسِيْوَانِ دَارِدِ وَسُلْطَانِ جُونِ صُوْرِ اَشْتِ كِهْ اَرْقَوَاصِ
 عَوَاصِفِ بَا كِهْ نَدَارِدُ بَرْقَدِمِ تَوْكَلِ رَا نَخِ وَشَا نَخِ اِسْنَادِ بُوْدُ وَچُونِ مَحْضَمِ
 كِهْ كُوْنِ زَا كِهْ اَنْكَارِ دَرِ مَسْتَقَرِّ قَرَارِ وَوَقَارِ نَا كِهْ مَتَكِّنِ وَبِهِيْجِ وَجَهْ

تَنْبِيْهِ دَرْ ظَاهِرِ وَبَاطِنِ اَوْزَانِ نِيَاقَتِ وَجَرِيْبِ زَا اَمَادِهْ بُوْدُ وَطَعْنِ وَضَرْبِ زَا بَارِ وَكُشَادِهْ
 وَمَنْ لِيْلَمْ وَجَهَةً اِلَى اللّٰهِ وَهُوَ مُحْتَسِرٌ فَقَدْ اَسْتَقْسَاكَ بِالْعُرْوَةِ
 الْوُثْقَى

شعر

هَمَامِ اِذَا مَا اَلْحَرْبُ اَلْفَتْ قَلَاعَهَا فَلَا عَزْمَةَ وَاِهْ وَلَا اِرَايَ قَابِلِ
 وَازْكَدَرَتْ صِفْوَالِهَا اِلَى خُطُوْبِهَا صِفَتْ مِنْهُ فِي غَمَائِهِرِ الشَّمَايِلِ
 اَعَزَّ حَيْبِ فِي التَّوَابِ صَدْرُهُ لَا عِبَاءَ مَا لِيْ بِهِ اَلدَّمْعُ حَامِلِ
 وَدَرَانِ اَسَاخِرِ نَسِيْدِ كِهْ وَآلِي مَلَطِيْهِ شَهْرُ وِلَايَتِ خَالِي كَرْدُودِ وَخَوَاهُ دَكِ بَحْتِ
 وَجَاحِكُمْ دَوْرِيْ وَآمِيْزِ دَارِنْدِ جَلْمِ مِيْوَاضِعِ خُودِ عَاصِلِ مِيْ كَرْدَانِ دَوْمِيْ كَرِيْزِ نَدِ وَاجْتِمَاعِ
 وَجَهَانِ شِيْئَانِ اطْرَافِ اَرْغُولِ وَكَوْنِ دَوْرِ اَكْمِهْ وَغَيْرِ هِمَمِ هَمِهْ اَرْسَاكِرِ وَوِطَانِ خُودِ
 مَنَاجِيْ شَدْنْدِ وَجَلَالِ اَوْطَانِ كَرْدِ زَوِيْ بِيْجَالِ رَفِيْعِ وَقِلَالِ مَنِيْعِ نِهَادِنْدِ وَآمَرِ
 وَجَاحِكُمْ نَوَاجِيْ مَجْمُوعِ قِلَاعِ وَبَقَاعِ زَمَا كَرْدِنْدِ وَهَزِيْكَ بَنْدِيْزِ كَارِيْخِ
 مَشْغُولِنْدِ وَقَرَامَانِ اِظْهَارِ مَطَاوِعَتِ اَمِيْرِ تَوْرِ زَا قِيْرِ شَهْرِ غَارَتِ كَرْدِ وِلَايَتِ بَرْكُوْنِ
 وَطَامِيْنِهْ وَدَوْلُوْرَا خَرَابِ سَاخْتِ وَبَقِيْصَرِيْهِ اَمْدِ وَبَاغَاتِ وَنَزْوَاعَاتِ اَنْ دَرْمِ
 كُوْفِ وَبَاخَالِ پِيْكِنَانِ كَرْدَانِ كِهْ خَبَرِ اَدِنْدِ كِهْ اَمِيْرِ تَوْرِ بَحْرِ حَوِيَانِ زَنِيْدِ
 وَبَارِزِ اَرْوَمِ دَرِ اَمْدِ وَقَصْدِ بَسِيْوَانِ دَارِنْدِ وَحَقْدِ وَعَقِيْبَةِ مَمَالِكِ زَوْمِ بَسِيْوَانِ
 مِيْ دَانِدِ وِيْ كُوِيْدِ كِهْ چُوْنِ اَنْ مَسْخَرِ شُودِ جَمِيْعِ مَمَالِكِ مِصْرِ وَشَامِ وَزَوْمِ مَسْتَخَصِرِ
 وَبِالشُّكْرِ فِيْ شَمَارِ مُنَوَّجَةِ اَسْتِ اَزْ بَابِ وَآهَالِيْ بَسِيْوَانِ چُوْنِ اِيْزِ حَتِ رِيْشِيْدِنْدِ

وَشَامِ

اضطراب و انقلاب نمودند و چنانکه عادت عامه باشد هر یک سختی می کنند
و سلطان بقوت احدی و دولت بحدی بر نیت و عزیمت جنگ جازم بود و از استماع
این اخبار و همنی و فوزی در رای و روی او راه نمی یافت و منع دیگر و کارزار
در مقام **ششم** امرت متکبر بود و مولانا پاشا در همچان از فتنه و تورا
آز شدت سلطان می گفت تورا یار شماست و ازین سخن معلوم می شد که از و سلطان
مکروه می خواهد رسید و وزوی دیگر از ایت بر خواند که و لولا
بسم الله الرحمن الرحیم هر بعضی فسادت الارض
و مراد از ایت آن بود که پیش از حادثه امیر تورا سلطان مصر با سلطان از روی
ظاهر دوستی می وزید و در خفیه با پسر عثمان اتفاق داشت و با او قرار داده بود
که او از مصر و این از روم لشکر بفرستد سلطان کشند و چون واقعه توری
در میان افتاد آن عزیمت باطل شد و بمصافات و موافات در آمدند و مع ذلک
کله از مخالفت امزای اطراف و باز داشتند و امیر تورا و فرستادن مصر که
هیچ پادشاه را با امیر تورا مجال از حرکت نبوده و این جرأت ننموده و قصد و عزیمت
امیر تورا بقلع و قمع سیوان سلطان عنان ممالک از دست نداد و پای جیت و جوت
بیشزد و در معرض آزدایی مهیب و واقعه شدید که کوه در زلزله و دریا
در زلزله آورده بود و جهت محافظت بیضه اسلام و اقامت ناموس و نام انشاد
نمود و طریف و نال و موزوت و مکتب در وجه مصایح و مناظر آن صرف گردانید

و چون در آن کوشش و اجتناد نظر بر حیات جون دین و اسلام و حراست نفوس و اموال
جمهور انا داشت و از شوایب رعیت و زیامبر آفریدگار جهان و مبدع کون
و مکان تعالت انشاء و نصرت لوائ دین و از طهارت کلمه صدق و یقین را دست رد
بر سینه نوز نهاد و حجت و حج و جز در راه او انداخت و ناخاست و خاپ روی
از شدت روم بر نافت و چون کوب میخوش را جمع و منکوش شد که فقد باء
بغضب من الله و ماواه جهنم و بیشتر المصیر و مناعی سلطان مشکور
و مباحی محصول و میوز کشت و برادران آن فتح جینیم و فوز عظیم روی اخلاص
حضرت بی نیاز آورد و بدان بحد و پیاپی قیاس بر کشاد و گفت و گفتی الله
المؤمنین القتال و کان الله قویا عزیلا
و همچنان وظایف حزم و اجتناد مراعات می کرد و شرط تحفظ و تیقظ بجای می آورد
و منتهیان مترادف می داشت و از خواص اجناد نوکران بصوب از ریحان می فرستاد
و از مجد دات چاکلات خبار صحیح می رسانیدند و اهل از ریحان از اچیت می انداختند
و شعبده های با خندند و می گفتند من اجعت تورا غیر واقعت و اینک بقلان موج
و امثال این نوع کزک زیندند و خیزد اند که تورا به هیچ شبهه باز کشت
و از کجینشان عبور کرد و متوجه شد و شد علی که و ابی آن دیار بود از و اعتراف
کرد و بعضی از جبال البرز نهضت
سلطان به ملک قرمان و کفر لقسره و فتح فاجعه بخیر و سایر وقت ادایع

رسید

چون فصل خریف باخر رسید و سلطان از قضیه امیر تور پیرداخت خواست بجمع
که با او بجهت بودند و بدو ملحق شدن و در قصد خون و مال مسلمانان با او اتفاق نمود
کوشمالی دمد و جزای اعمال ایشان در کنار ایشان نهاد چه در وقتی چنان که
سلطان در مقام با خصمی مثل تور آمدن بود و جهت دفع شر او از مسلمانان با او
بجاریت پیوسته و بر هم کنان واجب که بمطاعت سلطان مبادرت نمایند و بدو
ملحق شوند بمجموع جانب تور گرفتند و او را مطاوعت نمودند و بدین یافروختند
و با سلطان بعد از آن مخالفت یزید آمدند و خاصه اولاد قرامان که از سر قصور
نظر و بوم ضعف فرصت عاجزانه دریافتند و در ولایت قیصریه آمدند و خانه ها و عمارت ها
بنوختند و خرابی بسیار کردند و هر چه توانستند از فضول و فساد بضمهور
رسانیدند و امیر مظهر نیز بعد از آن که با سلطان عهد بسته بود و نوکده خورده
که من جمیع الوجوه منفق و بجهت باشد و مخالفت نورزد و چون آواز توجه امیر
تور بشنید عهد و نوکده شکست و ندالت نفس و زدالت طبع ظاهر گردانید
و با تور اتفاق کرد و او را بر قصد ممالک روم و شام دعوت کرد و بر هجوم و قدم
ترغیب داد و چون تور بحدود الاطراف رسید بدو ملحق شد و وضع او درین
دیار مستحکم گردانید و پسر قرامان و ورخان را بمطاعت او رغبت داد و بتلین
و تضریب او را از سلطان ملوک و نفور ساخت و آمدن او را علت عظمی و ویژه
کبری شد پس سلطان در تعزیر و تقرب این دو مقصد با امر و ارکان دولت

مقاومنه کرد و اختیار بر قرامان آمد پس بجمع عنا کر مثال داد و خیمه از شهر
یزون زد و چون لشکر مرتب شد زوی بقصریه نهاد و در چند مریک مفسنه
بنا هنر شهر نزول کرد و با کثرت و عدت تمام بصوب قرامان نهضت فرمود
و روز نهم بعد از طلوع آفتاب با قرا رسید و پیرامن بیمارخانه نزول کرد
و چون شب در آمد اهل قرا بضاعت و اشکات یزون آمدند و شهر تسلیم
کردند و جماعت قرامان بقلعه زنجیر لوم تحضر شدند و سلطان شرایط
و عید و وعید و تذکیر و تحذیر بصیغتی بلیغ و سیاقی لطیف تقدیم داشت قبول کردند
و عصیان و طغیان نمودند پس فرمان داد تا جنگ پیوستند و چون مجال ننگ بود
بر طریق مناوبه حرب می کردند و نادرا علی و اشرفی قلعه چند جای رخنه انداختند
و سوراخ کردند و در یک ساعت در و دیوار آنرا تخریب ساختند و در قلعه رفتند
و نوکران قرامان یک یک را غلبر کردن از زنجیر لوم تحضرت سلطان کشیدند
و امیر قلعه را پیش آوردند و چون چند قلعه دیگر در تصرف او بود سلطان او را
استمالت داد و خلعت پوشانید و سایر قلاع از و طلب فرمود و گفت اگر تسلیم
کردی پیش ما عزیز و معتمدی و مزایج مطلوب تو باشد مبدول است و اگر
بالتو همان قضیه زود که بالپ ارسال رفت و این قلعه چون این خطاب بشنید
زمین بپوشید و ملزم شد که هم در روز مجموع قلاع تسلیم کند و چون قلعه
زنجیر لوم مستظرف شد و اقرا با توابع و لواحق در قصه تلافی آمد و با سایر ولایات

مضاف شد و در دفا تر دیوان مثبت گشت شی بر قلعه سالیله نهضت کرد و بامداد که
 انجان زول افنادار باب و اهالی آن بقعه قلعه خالی گشته بودند و کتیبه معتمدی
 نصب کرده با قنار معاودت نمود و تجدید و تشدید بروج و بان آن خطه فرمان
 داد و بر ترفیه رعایا و تمیز قریایا اهتمام بلیغ مصروف داشت و در بیت آثار عدل
 و نصفت و بسط بنا طرافت و عا طفت مجهود مبدل فرمود و در انشا خیر
 رسید که پسر فرمان خان حاکم المذبح بطهور زنا ید و بالشکری ^{صفت} ابو بنا
 و مقاومت بیرون آمد و بدین حد و در نزدیک رسید سلطان که این شنید علی الفور
 روی بقیع و قلعه او و زد و جون او از طلوع و توجه سلطان شعور یافت و دانست که
 مرد اقدام از ورطه و جزیب اقیام آن میر که نیست و در معرض آن کوه گاهی
 و در مهت آن مصر کجای پیش نه ^{میر} کما یقول الکثیر من اند و رد
 روی از نهج ممانعت بصوب مصانعت آورد و عنان از سمت استوا بطرف البوا
 معصوف گردید و بکوه حسن طاعی که از شوا هو جبال روم و شوا مخ قلال از روم
 مستوی و میخیز شد

اگر کتیبه در که تو مرغ شود هوای عالم در گرد او شود مضارب
 سلطان چون آن چال معلوم کرد تعبیه و ترتیب لشکر داده علی الصباخ که
 شهنواز فلک تیغ از نیام قوم شریک بر کشید و بنوک بنان شعله مهر کواکب
 از بنا طر مدین بر جید بر طرف آن کوه چو ریمض بر خیز و داین بر من کند

محیط شد و جمعی که بر معویت آن معقل و مناعت آن مؤید و قوت و اطلاع
 داشتند بحضرت انها گزیدند که این کوه موضعی منیع و جایی صعب المناول است
 و پسر فرمان خان جمیع بیادگان و لایات را پیر از خود مرتب و مکمل داشته بر ما مشرف است
 و بعدت و عدت تمام قوی و منسظم و در مقامی چنین جنگ و جدل با او دشوار است
 می دهد و تنجیز و تحصیل او مشگل صورت می بندد صواب آنست که بدو التفات
 ننماییم و روی بولایت او از یر و بغارت و ناراج مشغول شویم و در حال این مواضع
 و مرابع او غایت جهد مبذول داریم تا شاید که حیثی دامن گیر او شود و عصبیتی
 عیان گز او آید و از ان موضع منیع بحالی و منیع نزول گدازگاه ساز و مالش او
 بنوعی استهل داده شود و این رای اگر چه از صواب دور نبود اما سلطان چون
 متوجه جنگ شد بود و منصبتی طعن و ضرب گشته انحراف از قبل دشمن عارض داشت
 و نقایع از قتال و نزق قصور و فوز شناخت و بعزم منین و زاری ز زین روی
 بمصاف آورد و چون آتش که از پشته یا لاکر اید بران مدا پیر جمله برد و چون
 باد ایشان ز هبَاء منثور ساخت و افراد لشکر و اتحاد عسکری تیغ و خنجر و نیز
 و تبر با آن ملاعین برآویختند و در شجین زمینان ایشان برآویختند مواصلت
 مواصل شد و خنجر در چنان جز منواتر گشت کوهن احوال بر نفوس ابطال گردید
 کز رفت و طوبی و رواج از و کار اشباح پزیدن آغاز نهاد دامن کوه از خوب
 دلبران پر اعل شد و بنیض هوا از بریق تیغ مبارک آتش از گشت **شعر**

وَالْأَعْيُنُ شَرُّ وَالْأَرْضُ وَاجِفَةٌ كَأَنَّ فِي قُودِهَا وَمَلْ
قَدْ صَبَغَتْ خَدَّهَا الدَّمَاءُ كَمَا يَصْبِغُ خَدَّ الْخَرِيْقِ الْخَجَلُ
وَأَخِيلُ تَبْكِي جُلُودَهَا عَنَقًا بِأَدْمِغَ مَا تَحْتَهَا مَقْتَلُ

وَبَسْبَبُ لَكَ كَرَمُ مَنْصُورٍ زَنْشِبُ جَنَكِ مِي كَرْدَنْدَوَانِ مُفْئِدَانِ أَزْ فَرَا
لَا يَحَالَهُ صِدْمَاتِ صَغِيرُ وَضَرْبِ أَشَانِ قَوِي تَرْمِي أَمْدَ وَصُولَاتِ طَرْدِ وَجَرْدِ
شَيَاطِينِ أَلِيمِ تَرْمِي بُودِ وَيَدِيزُ عِلَّتْ أَثَرِ كَلَانِ نَحَالِ مَقَادِيرِ نِيَاهُ وَمَغَارِ نِزَاكَ
زَاهُ يَافَتْ وَأَنْدَكَ قُنُوزِي خَافِرُ كَشْتِ سُلْطَانِ چُونِ أَنْ جَالِ مُشَاهِدِ كَرْدِ كَلِ
زِيَالِ وَنَصِبِ خِيَامِ فَرْمَانِ دَا دَانِ كَاهُ بَاشِي چِنْدَ أَنْ فَرَادِ كَاهُ وَنَجَادِ حِمَاهُ كَرْدِ أَنْ كُونِ
بَرِ أَمْدِ وَجَابِي دِيدِ سَهْلِ لَمَزِنُفِ كِهُ بَاشَانِي بَرِ أَنْ صُغُودِ تَوَازِ كَرْدِ وَلَشَكْرِ بَدَا
نَمِتِ كَشِيدِ وَمِيَامِزِ وَمِيَا نِيرِ بَازِ اسْتِ وَمَقَابِلِ وَمَنَاسِرِ تَرِيدِ دَا دِ وَفَوْجِي نَا
أَزْ رَجَالِ خَدَمِ وَبِيَا دَكَاكِ چَشْمِ كِهُ بَنُوكِ نَاوَكِ زِيْنِ شَكَا فِ سِيرِ مَاهِ بَرِ جَبْهَةِ
بَهْزَامِ دُو خَشْدِي وَبَضْرِ شَمِشِ آتَشِ بَارِ خَرْمَنِ مَجْنِ بَرِ هَمِ سُو خَشْدِي **فَا مَرِ سِي**
هَمِ كَنِ كَرِ وَرَزْمِ آزْمَايِ وَنِيرِ آندَارِ هَمِ مَبَارِزِ وَهَزْ كَدَارِ وَجَوْشِ دَرِ
هَمِ فِكْنِ نَزْدِ مَغَاكَايِ هِلَاكِ مَمِ نِهَادِ دَلِ آندَرِ نَشَانِ هَايِ خَصَرِ
بَرِ أَنْ مَلَا عِيْرِ دَوَانِيدِ نَاجُونِ أَشُودِ صَوَارِي وَفِيَا بِ عَوَادِي بَرِ أَشَانِ دَوِيدِ
وَنِيرِ وَنِيعِ دَرِ أَشَانِ كَشِيدِ وَتَشَاقِبِ نُصُولِ صَفَايِ صِدُورِ أَشَانِ مِي سَفِيدِ
وَبَقَوَاضِ سِيُوفِ مَخَارِمِ أَنْوَفِ وَنَحُورِ مِي شَكَا فْتِ وَسَوَارِ دَرِ عَقَبِ أَشَانِ

مِي شَكَا فْتِ نَا آندَكَ آندَكَ كَرَمَانِ زَا أَصْفَحَاتِ كُونِ بَرْقَلَهُ زَا جَمِ وَمَنْكُونِ كَرْدَانِيدِ
وَجُونِ عِنَا كَرِ مَنْصُورِ بَرْقَلَهُ اسْتِعْلَا يَافْتِ وَبَرِ نَخِ أَنْ مِشْنُوي شُدِ بَتَمَكِنِ تَمَامِ شَمِشِ
دَرِ أَنْ مَنَاحِيضِ بَشَنْدِ وَقَلْبِ وَجَنَاحِ أَشَانِ دَرِ هَمِ شَكَسْتَنْدِ وَقُولِ أَفْئَالِ أَنْ مَهَبِ
فَضْلِ ذُو الْجَلَالِ بَرِ زِيَا تِ طَفَرِ شِعَارِ سُلْطَانِ وَزِيدِ وَخَالِ خَشَارِ وَنِكَشَارِ زَرْخَا
دَوْلَتِ قَرَامَا بِيَا نِ أَفْشَانْدِ وَهَرِ كَنَانِ خَوَارِ وَنَخَا كَنَارِ رُويِ بَهْزِيْتِ نِهَادِ
وِشْتِ بَنِي وَشَمِشِ دَا دَنْدِ وَدَرِ كَهُوفِ اِعْلَامِ وَشُعُوبِ اُودِيَهِ وَاجَامِ مَنَشَرِ وَبِرَا كَدِ
كَشْتَنْدِ

شعر

وَأَخِي عَلَى جَمْعِ بَعْدِي مِنْكَ كَلْكَلِ جُصُومِ لَآيِبِ الْخُطُوبِ طُرُوحِ
فَعَادَ زَنْهَمِ رَهْزِ الشَّنَاتِ كَاهَمِ عَوَازِ بِنَحْجِ مَالِطِنِ مَزِينِ
وَطَارَ وَافِضَا هَائِلِينَ كَمَا هَوِي وَالْوَيِ بِلَنْفِ النَّصِيَةِ نَشِجِ
فَعَارِ نِيلِيبِ بِلَصْغَارِ مَقْتَنِجِ وَأَوَصَرِجِ بِالْعِزَاءِ طَبِجِ
وَعَارِ بَاطِرِافِ الْبِلَادِ مُشْتَرِدِ وَجَافِ بَاطِرِافِ الْجِبَالِ طَلِجِ

وَعَارِافِ فَرَاوَانِ وَهَائِلِ بِيَا نِ آزِ اَنْجَلِهْ وَافَرَانِ وَنَقُودِ وَاجْنَشِ اَكْثَرِ مَنْ زَمَانِ
اَلْفَغَارِ وَوَزَقِ اَلشَّجَرِ كِهُ بَرَا قِ وَهَمِ تَبَنِكَ بَشَرِ جَدِ اَحْيَايِ أَنْ شَوَانْدِ رَسِيدِ
وَمَسَاحِ عَقْلِ دُورِ قِصْرِ اَزْ اَقْصَارِ أَنْ دَرِ ضَبْطِ شَوَانْدِ اَوَزِ دِ بَحْصُولِ سِيُوسِ وَعِنَا كَرِ
مَنْصُورِ أَنْ بَرِ كِي كَامِلِ وَنَوَاسِطِ شَامِلِ يَافْتَنْدِ وَنِعْمَتِ وَجَمْعِيَّتِ بِيَا قِيَا شَرِيدِ
وَفَرَانِ فَيَحْ وَطَفَرِ زَرْغَرِ دَوْلَتِ عَرَا لَاحِجِ وَلا مَعِ شُدِ وَطَفَرِ اَنْ رَضَتْ وَكَرَامَتِ

بر دیباچه تسلط از تمام یافت و سلطان با ارباب و اهتزاز تمام و اوقاف فصل
ملک علامه منوجه بلكه نیکیه شد

پیشتر امان چون دانست که با وجود تسخیر نیکه حال ایشان نباه خواهد شد و کار
بفساد خواهد انجامید و مملکت از دست خواهد رفت بضرورت و وقت باقیای
نیوف کیف ماکان خود در نیکه انداخت و از طرف ولایت سورویاد

بر خود مجتمع ساخت و چون این خبر بشنید سلطان رسانیدند چندی را از امرای
دولت بالشکری انبوه بدان صوب روانه کرد و ایندنا پیش از اجتماع ایشان
انجا رفته بیک در محاصره کردند و مواد مدد ایشان منقطع سازند و راه زاد و خویش
بر ایشان مسدود کردند و چون آن ولایت معمور بود و اهالی و ارباب آن غافل و اهل
لشکر با صراف پراکنده شدند و نهیب و غارت مشغول گشتند و امر از
ضبط و ربط ایشان کما یبغی میسر نشد و قوچ که در صحبت داشتند بیکه رفتند
و چون با امر الشکری پیش بود و بغارت مشغول شده بودند قرامانیان بخت
مبادت نمودند و چون این خبر سلطان رسید بضرعت تمام توجه نمود و شوار
سپاه را جمع کرده مغافضه بر سر ایشان رسانید و آن مدتی چون صدمت و صولت
سلطان مشاهده کردند ناگاه بعد از خوی زوی بفرار نهادند و از هول و اجساد
افغان چیزات در قلعه قناده و در ضعیف آن هزمت بشیاری از ایشان مقبول و کول
شدند و بقیع دماز و کمد ایشان گرفتار گشتند

فهم من بین معجز نیف و مقدر یقین الصفا
و آخر جفت الا حشاء منه بخاید مایه و لك المعاد

و چون پسران قرامان که را ایدری در خلاصه عجز و جیزت افناده بودند و در کردار
ذلت و مهانت فرو ماند و در مضیق قلعه چون موش در سوراخ و مار در سبک کبک
مجنون و مفید گشته و صنوف تبریک و تشریع کوشید یافتند سلطان را بر وفق نصرت

مصطفوی که الهایزجر منیر حرم مواد زرق فطری هیکل گرفت و دواعی زلف
غریزی در آینه از آردنا عیان خط و ضغط بدست اصف و زرق باز کشید و از تشدید
و تعین بنفیس و نالیف کراید و یکی از خواص حضرت که بحضرت وجودت محبر
موصوف و موصوم بود بر سالت و استمالت پیش ایشان فرستاد و گفت سبب حضرت
و حرکت ما بدین صوب نه از سر هوای نفس و ارادت شر بود بل علت عظمی و واسطه کبری
در امضای این عزمت آنست که پذیر شما که با ما طریق صادق و موافقت می و زید
و زاهد بخت و مودت میلوک می داشت و این فاعل مهاد کزد آید بود و بعهد
آکیده و ایمان مغالطه موثق و موکد شاخه چون آوان و صول امیر نور بنوا
از زنجار تشدید و خیر هجوم آن غدار که قتل احرار و هتک انصار شعار و دثار او
بر دیار اسلام معلوم کزد با وجود آنک دفع و منع او بر کافه جهوز و امیر
و ما موزار راه شرع و سنت امیری و جنت و عجب و ضرب با او از روی عقول
و حکمت فریضه لازم بر عتوب او را اجابت کرد و زسل و زسایل مترادف ساخت
و هو و ولای او مجازت نمود و شیعار طاعت و تبعیت او مندی شد و جانب
ما را که نصاردین و معین شریع سید المرسلین ایم ضایع و مهمل داشت و عهد
و نو کندی که با ما بسته بود بر هم شکست و چون ما را بمائعت و مد فعت
آن مخدول مشغول یافت فرصت غیبت نمود و لشکر و ولایت قیصریه فرستاد
و نهب و غارت مسلمانان قدم نمود و عمارات و عقارات بر هم سوخت و رفو

و فساد و ظلم و بیداد هتک مقدور و موسوع او بود بنقدیم زبانی و مضمون سیرت
و مکنون سریرت خود آشکارا کرد آید **بید**
این الصدیق الذی یرضیک باطنه عند الخطوب کما یرضیک ظاهره
و بعد از چندین مکار و مکاید که از شما بظهور پیوست اگر از آنجا که حیثیت و لیتش
ما را بر ملک شما نهضتی اتفاق افتد و حرکتی واقع شود چندان بدیع و بعید نباشد
و اکنون که ما مبارزت و مقابلت بیرون آمدیم شما از معارضت و منا هضت ما
تخلف نمودید و گاه چون نخبه زکوی می دید و گاه چون حرامیان در قلعه
می زوید نه زای صلح داری و نه یازای جنگ چنانک در صفت اشرع کفته اند
مضارع نه زور باز کشیدن نه قوت پرواز نه در جمله اموز بر مصداق
کل محصور یا خود در تنگای قلعه مجبور و مقید ماند آید و از بیرون کینه
که بمدد شمارند و شما از این وضع خلاص دهد و بجزل و قوت الهی عنقریب این قلعه
خود منخر خواهد شد اکنون تا ملک کنید تا حال شما چه خواهد انجامید و قضیه
نجه منتهی خواهد شد و چون زسل از زسالت برین سوال نفیر کرد و این
مقالت بشرح و بسط درینک بیان آورد جیزت و دشت برینان قوامان اینیلا
یافت و لکن بزبان ایشان افتاد و هیچ وجه جواب ندادند و در پیش انداختند
چه برهان قاطع و حجت صایع بود آن گاه امیری که عقل کل و نفس باطنه
ایشان بود و راه و مشایب پذیری داشت گفت اگر از جهالت و دخالت چه کنی چندی

بِنُتُوجِيهِ بُودَازِ مَاصِدِ زُشْدِ وَصُورِيَةِ چَندِ نَامُوافِقِ وَاقِعِ كَشْتِ بَقْصُورِ وَنَقْصِيرِ
 خُودِ مُهْتَرِمِ وَخَطَا وَخَطْلِ مُعْرِفِ سُلْطَانِ اَزْ اِنْجَا كِه شَمُولِ رَافَتِ وَعُمُومِ رَحْمَتِ
 وَعَاطِفَتِ اُوشْتِ بَا مَاكَانِ بَرِ وَفُضْلِ وَكَرَمِ خُودِ كُندَنَه بَرِ مَقْنَضَايِ عَمَلِ وَكَرْدَارِ
 چُونِ زَنُوشِ بِحَضْرَتِ مُرَاجِعَتِ كَرْدِ وَابْنِ عَجْزِ وَبِجَاكِ اَزْ اِيْشَانِ عَرَضَه دَاشْتِ سُلْطَانِ رَا
 مَوَادِ مَرْجِعَتِ خَلْقِي دَرِ بَاطِنِ اَخْلَاجِ يَافْتِ **وَدَوَاعِي عَاطِفَتِ جَلِي دَرِ صِبْعَتِ حَرَكَتِ كَرْدِ**
 وَازْ جُرمِ وَبِجَايَتِ اِيْشَانِ تَجَاوُزِ نَمُودَ وَازْ سِرِّ فَلَعَه وَوَلَايَتِ بَرِ خَاسْتِ وَنُتُوجِهَ اِقْتِرَاشِدِ
وَالْكَرْبُورِ زَا فِدَايَتِ چِه دَرِ شَرِيعِ مَرُوتِ وَمَذْهَبِ فُوتِ جَا زَنُوشِدِ كِه خَاوندِ
 قَدِيمِ وِيْرَانِ شُودِ وَدُودِ مَابِ عَنِيْقِ خَذَابِ وَنُتَاصِلِ كَرْدَدِ **بَيَتِ**
 اَلْفِ الْمَرْفُوقِ مَذْشَافِ كَاثِمَا سَتَقِي لَبَانِ بِهَا صِدِيَا مَرْضِعَا
 وَچُونِ بَاقِشْدَا وَصُولِ اَفْئَادِ وَآمُوزِ مُنْظِمِ وَمَصْرُوحِ مُلْكِي وَاعْدَا مَقْهُوْرِ وَاوَلِيَا مَقْصُورِ
 بُودِ وَخَاطِرِ زُشُوْعِ اِلْزَمِ وَقِيَالِ وَزُزُولِ وَزُجْجَالِ فَارِغِ وَآنُودِ زُوزِي چَندِ مَبَاشِرِ
 بَرِمْ وَنِشَاطِ وَمُعَاشَرَتِ اَصْحَابِ وَاجَابِ اَسْتِزْوَاجِ وَابْتِصَافِ نَمُودِ **وَازْ مُعَاجَلَتِ**
 حَرْبِ وَحَيْشِ تَحْجَاوَرَتِ ذَوْقِ وَعَيْشِ اَسْتِزْوَاجِ يَافْتِ وَآمُوزِ صِنَادِيْدِ اَزْ اَصْرَافِ زَادِ عَوِ
 فَرُودِ وَهَرِ كَنَانِ مَشِيَا عَلِي هَامِ بِحَضْرَتِ شَافِنْدِ وَمِيَا مَرِ شَرَفِ بِنَا صُورِ اَتَقِيْمَا
 يَافْتِنْدِ وَكَمَرِ بِنَاغِ وَابْتِغَايِ بَرِ مِيَا نِ جَا زَنُوشِنْدِ وَوَلَدِ بَا بُوْقِ عَلِي پَاشَا كِه دَرَانِ
 جَلُودِ فَلَعَه حَصِيْرِ دَاشْتِ وَابْتِظْهَارِ اَنْ هُوَا نِ بَرِ جِشْمِ مَعْمُومِ مِي كَرْدِ
 وَنَهَبِ وَغَارَتِ اَقْدَمِ مِي نَمُودِ وَبَقْصُورِ وَفَنَادِ مَشْغُورِ مِي شُدِ چُونِ دَرِ اَمْدَنِ تَعْمَلِ كَرْدِ

معه نور

وَازْ اَدْرَاكِ شَمُولِ وَشَرَفِ وَصُولِ تَقَاعِدِ نَمُودَ سُلْطَانِ جِهْتِ دَفْعِ شَرِّ اَوَا زَا جِسْتَامِ
 مَعْمُومِ وَجِسْمِ مَادَه فَنَنَه وَفَنَادِ وَتَرْفِيَه وَنَافِيْرِ مُلْكَا نِ بَدَانِ نَاجِيْتِ بِحَرَكَتِ نَمُودِ
 وَابْتِصَافِ اِلَا تَفِيْحِ فَلَعَه اَزْ مَجْنُونِ وَعِزْزَادِ وَمَرَاقِ وَمَشَا حِي وَنَدَا لِيْمِ وَمَعَاوِلِ وَنَجَا
 وَنَقَابِ وَغَيْرِ اَنْ مِثَالِ دَادِ وَچُونِ بَقْلَعَه زَنُوشِدِ اِيْزْ جِلَه مَعْدُومَه يَا سَاخَنَه زَنُوشِنْدِ
 وَچُونِ اَنْ نَوَاجِي مَوَاضِي حُسْرَمِ وَدَرِ كَشْتِ بُودِ زُوزِي چَندِ بَشِيْكَارِ وَشِيْرَانِ نَفْرَحِ
 وَنَبَقِ نَمُودَ اَنَكَا زُوزِي بَفِيْحِ فَلَعَه اُورْدِ **وَعَلِي پَاشَا بَقْلَعَه قَرِ احْصَا رَفْنَه بُودَ وَازْ فَلَعَه**
بِعَقْدِي شِيْرَدِه وَاهْلِ وَعِيَالِ وَاقَالِ وَاجْمَالِ وَنَقْدِ وَجِنْسِ بَجُوعِ اِنْجَا كَدَاشَنَه وَدَرِ
جَلُودِ زُوزِي كِه بَرِ جَوَانِبِ فَلَعَه جِلَه بُرْدِنْدِ وَجَنَكِ پِيُوشِنْدِ بَعُونِ اُفِيدِ كَارِ اَزْ فَلَعَه
مُنْخَرَشْدِ وَجَمِيْعِ اَهْلِ وَعِيَالِ وَازْ وَاجِ وَاوَلَدِ عَلِي پَاشَا بَقْلَعَه وَاجْنَا نِ وَاثَابِ وَمَنَافِعِ
دَرِ قَبْضَه مَلَكِ اَمْدِ وَسُلْطَانِ اَرْفُوضِ اَشْفَاقِ وَاشْهَالِ وَكُتْمِ وَازْ رَمِ اَنْ جِلَه رَا صَبِيْحِ
وَسَالِمِ پَشِ عَلِي پَاشَا فَرَشَادِ وَزُحْصَتِ نَدَا كِه بَقْلَعَه وَكُتْمِ دَرِ اَنْ طَمِيْعِ وَتَوَقُّعِ كُنِنْدِ
وَقَرَضِ زَنُوشِنْدِ وَمِثَالِ مُشْتَبَلِ بَرِ نَوَازِشِ وَنَزِيْتِ وَصِرْفِ رِعَايَتِ وَرِعَايَتِ پادِشَاهَانِه
وَاثَابِ بُوْضَافِ خَدِ مَشْكَارِي وَصَاعِنْدَا زِي بَرِ قَرَارِ سَابُوقِيَا نَمُودِه **بَعُوْضِ اَهْلِ**
وَمَرِ اَحْمَدِيَةِ دَرِ بَيْعِ مِيْنِظَهْرِ وَسِيْنِوَقِ بَاشَدِ **وَانواعِ تَشْرِيفَاتِ وَكَرَامَاتِ رَا مُنْتَظَرِ**
وَمَرْقَبِ وَچُونِ اَوْزَا اَنْ سَعَادَتِ مُسَاعِدِ بُودِ وَانِ دَوْلَتِ مُوَافِقِ نَكُولِ وَنَشُورِ
مُجَاهَرَتِ نَمُودِ وَازْ مَضْمُونِ قَرْمَانِ اَعْلَى اَعْزَاضِ كَرْدِ **وَقَرِ احْصَا زُوزِي كِه بَاقِيَه چَرْخِ**
بَرِ يَزْ هَمِ نَسَبُودِ وَبَا بَرُوجِ فَلَكِ هَشْتِيْمِ هَمِ بَرِ فَلَعَه دُوْجِصَا رِ مَبَادَه كَرْدِ

وَمَعْقِلُ جِيَانِ زَاخِرُهُ جِيَانُ مَبْدَلِ نَبَاحَتِ وَبَنَاجِ اِقْتِزَا حَوِيلِ كَنْزِ وَنُطَاقِ
 بِاِحْصَاوِلِ مَزَامِ وَنَقْدِ مِرْثَاسِ نَارِ وَانْتِقَامِ بَقِيصَرِيهِ اَمْدِ وَنَفْزِ وَصُولِ زَايَاتِ ظَفَرِيَا
 بَطَالَةِ جَحَنِّهَا عَلَي نَيْطَةِ الْغَبْرِاءِ عَرَصَةِ قِصَرِيهِ نَضْرَتِ وَطَرَاوَتِ يَافِتِ وَبَقْدُومِ
 رِكَابِ هَامِيُونِ فَرَقْدَايِ جُونِ صَحْنِ اَزْمِ نَانِ وَحَرْمِ كَشْتِ وَنَرُورِ وَاَرِيَايِجِ دَر نَفُوسِ
 وَارَواحِ مُلَرِدِ شَدِ وَابْتِهَاجِ وَابْتِطَاطِ مِنْ جَمِيعِ الْوُجُوهِ دَنْتِ فَرَامِشِ دَاوُ وَاِشْتِ
 وَبَشَاشَتِ كُلِّ حَاصِلِ پِيُوسْتِ وَنُطَاقِ عَلَي ثِقَةِ مَنِ اللَّهِ وَتَعْوِيلِ عَلَي جَمِيلِ عَنَانِيهِ
 وَجَزِيلِ مَدَانِيهِ بِرُخْتِ شَاهِي وَارِيكِه پَاذِ شَاهِي مَكْرِ بَشْتِ وَبَجَلِ عِشْتِ وَعِشْتِ
 نَانِ كَرْدَانِيْدِ وَبِكَاشَاتِ عِقَارِ غَبَارِ مَقَاشَاتِ اَنْفَازِ اَزْجِيْنِ سِيْنِهْ فَرُوشْتِ وَبَصْدَايِ
 نَعْمَاتِ اَوْتَارِ نَخَارِ فَضْلَانِ اَوْكَارِ اَزْ صَمِيمِ دِمَاقِ پِيُورِ كَرْدِ وَابْتِغَارِ قِيَانِ
 اَزْ شَوَاعِلِ مَاضِي وَابْتِغَابِ فَرَاغَتِ يَافِتِ وَبِحْضُورِ وَقْتِ اَزْ هَوَاجِزِ كَيْفِ وَكَمِ وَعِيُورِ
 لَا وَنِعْمَ اَنْوَدَهْ كَشْتِ وَتَمَامِ اَيَّامِ اَنْ رَمِشَانِ بَحْثِ كَاشِ وَابْتِشَاشِ وَابْتِشَانِ مَشْغُورِ
 وَبَسْتِغَرِ قَرْدَانِيْدِ وَابْوَابِ قِصْرِ وَعِدَلِ وَبَدَلِ وَفَضْلِ بَرَقَاصِي وَدَايِي وَبُحْنِ
 وَجَانِ مَفْخُوجِ وَمَكْنُوفِ دَاشْتِ وَدَشْتِ تَطَاوُلِ وَتَعَبْدِي وَجِيْفِ وَبِلِ اَزْ كَرِيَايِ
 وَضِيْعِ وَشَرِيْفِ وَقَوِي وَضَعِيْفِ مَكْنُوفِ وَنَقْصِ نَبَاحَتِ وَبَعْدِ اَزْ نَضِيْمِ قَضَايِ
 وَتَرْفِيهِ بَرِيَا وَتَهْيِيْدِ قَوَاعِدِ وَبِحْجَاجِ مَقَاصِدِ وَنَضْمِ اَمُوزِ وَبَدَلِ ثَغُورِ بَدَلِ مَالِ
 نِيُوَانِ كِهْ مَطْلَعِ كَوْكَبِ جَلَالِ وَمَصْدَرِ مَانِي وَآمَالِ اَنْتِ بَضَائِلِ اَعْلَاجِ اَكْمَالِ
 اَزْ اَسْنَهْ وَبَزْ كَرْدَانِيْدِ وَبَشَاهِيْرِ شَهْرِ وَبَجَاهِيْرِ دِهْرِ جَوَاهِرِ دَعَا وَبَنَابِلِ اَلْمَانِ اَخْلَاصِ

بسم الله الرحمن الرحيم

بُنْفَتْدِ وَهَمَّ كِنَانِ زُورِي بِرْخَالِدِ دَرْ كَاهِ عَالَمِ پِيَاهِ نِهَادِ كُفَنْدِ شَعْرِ
 عَادِ الزَّمَانِ مُنَوَّرِ اَيَايِهِ وَبَلَا لَاتِ عُنْدِ التَّعْوِيْدِ لِيَايِهِ
 لَا زَالِ مَجْرُورِ اَلْجَنَابِ مُوَيِّدِ اِيْضَالِيهِ دَهْاِيهِ وَآيَايِهِ

فارسية

رَفْتِ اَنْتِ زُورِ مَازِ نِيْمِ نِيْعِ زَنْتِ بُوْدِ وَانْدُوْشِ زَا بَسَزْدِ دِلِ مَا دِ زَنْتِ بُوْدِ
 وَانْ شُدْ كِهْ كُوِيْهِ اَزْ دُرُوْدِ يُوَارِ زُورِ كَاَزِ خُوْرُشِيْدِ تَبِيْعِ اَخْنَهْ بَا مَا بَحْنَكِ بُوْدِ
 اَخْرِيْشَانِ نَايِ هَسْتَا دِي دَمِيْ بَزْدِ اَنْ دِلِ كِهْ دَرْ كَشَا كَشَا اَلْدَجُوْ حَنْكِ بُوْدِ

اَخْرَدِ هَزْ جُوْ كَلِ بَشْتِ كَرْنَفَنِ بَا زَشْدِ

اَنْ كِهْ مَحْكِوْ عَجْجَهْ دِلِ اَزْ غُصْبَهْ شَنْكِ بُوْدِ

وَبِيْشِ اَزْ دُخُوْلِ بِلَدِ زَايِ اَعْلَى بِرْ اَجْمَلَهْ فَا رَكِيْفَهْ بُوْدِ كِهْ بِرْ ظَاهِرِ شَهْرِ شَكْرِ اَفُوْجَا بَعْدِ
 فَوْجِ دَرْ نَظَرِ اَوْرَدِ وَبِرْ كَمِيْتِ وَكَيْفِيَّتِ اَنْ وَقُوْفِ يَابِدِ وَعِيْدِ دُوْ عِدَدِ مَجْمُوعِ مَعْلُومِ
 كُنْدِ وَبَعْبِ وَبَهِيَا دَرْ شَهْرِ زُوْدِ وَچُوْنِ اَنْ غَرَضِ بَحْصِ اِيُوسْتِ وَدَرْ شَهْرِ زُوْدِ
 اَفْنَادِ مَشَاجِجِ وَبَعَارِيفِ شَهْرِ عَرَضَهْ دَاشْتِ كِهْ مَدِيْهْ مَدِيْدِ وَبَعِيْدِيْ بَعِيْدِيْ كَزْدِ
 نَالِ شَكْرِيْ بَدِيْنِ كَمِيْتِ وَوُفُورِ نَدِيْدِ اِيْمِ وَبِنِيَا هُوْ جِيْنِ مَرْتَبِ وَاَزَا شَنَهْ اَزْ كُنْ
 نَشِيْنِ رَفْتِ سُلْطَانِ بِصُوْبِ اَنْزِ زِيْجَانِ وَنَشِيْمِ فَلَاحِ وَبِخَيْرِ
 اَمِيْرِ مَطْلَعِ تَرْزُوْ خَرَابِ اِيْ كَلِيْتِ اَوُوْ شَايِرِ

قَضَايَا وَجَوَادِشِ

در باغ و بنائین آن مواضع افتادند و تمام آن را عالیها شافلها ساختند و در خان
 بریدند و بناها انداختند و قراچصار نیز در معصر خراشی افتاد و چون ایام بهار بود
 و آوان یلاق از آنجا بکوشه طاع نزول کرد و مزای و مسازج آن نواحی تفرج و تفرج
 می نمود و در منصیدات و منزهات آن جد و دایست و رواج و شنشاق می کرد
 و معاشرت و معاشرت صبور بعبود می نوشت و صباغ بر رواج می رسانید **شعر**
 و المجدیق من نورها جندق کالد رفیها دموع الطل منثور
 و الشقایق بن کایح المرطی شوالف و خدود و خجج صور
 و النسیم اذ ابلت علا یله ذیل علی قیم الازهار مجزور
 و الماء ینساب فی الشجر ملنویا تلوی الایر یسعی و هو مد عور
 تعلو الخارات عز وجه الغدیر کما تنفس فی المراه مهجور
 و النور منتشر بین البکار علی الاکام جیر الوشی مینشور
 فلور ات چنکاجور لجان نهوی و تنقش شوقا نچوما خور

و در آن وقت ولد قلغیک احمد بک چون خبر توجه سلطان بازرگان معنوه کرد
 بالشکری که داشت بمطهرت و معاونت سلطان برخاست و زسل و زسایا
 مینویس و غنضاد مترد و ساخت و قرار بر آن رفت که بعد و در زجان ملجور کرد
 و چون نواحی و وصول افتاد و ای کایح جی حیرت رنید و پیش کشی لایق
 بحضور مبادت نمود و صدقیت و خلوص عقیدت حضور رسانید و شرط موقوف

و مطابق بجای آورد و چون بطا هر از زجان نزول افتاد احمد بک نیز ملجور شد و لشکری
 مواج افواج آن اطراف کوه و هامون کرفته بود و از دجام مواکب آن جیب آفاق در
 خیر افایه الشرق رجف پخته و نرج منه اخرایات المغارب
 اذ اخاض بحر الم یقصدون لاجان فی الیمن غنیه شارب
 و ان رام بر الم یدع سید عانر لسانه فی البر موقوف شارب

چون نطق ز خضر و بخادر بحر بر زجان مجت کشند و چون نمل و رمل در مراتع و مزارع
 منتشر کشند و مانند جراد و قراد برز روع و اشجار افتادند و سنابل و قواکب آن فرو
 زبختند و ورا و اغصان آن در هم شکستند و باخاک یکسان کردند عار است
 سوختند و عقارات در هم کوفتند و مدت یکماه بر زمین می تراشیدند و می خراشیدند
 و می کردند و می افکندند و اودیها از حجر و بنائین زخم و بخر خالی شد و مجموع آن
 زیاع و بقاع فاعاصف صفا کشت و از هار و انهار مسکامه و قفار مبدل شد و از قصور
 و اربک جزر نوم و اطلال ماند و میز مطهر تر کشت شد و در کریان اذ بار کشید بود
 و چون کفزار در مضیق انحصار و انکسار گرفتار ماند و دست ار جان و خان و ما
 شنه و عمر و زید کایه را و دج کفته چه کام نهنگ ابل کشاده می دید و راو
 خلاص و بخت بنه و چون ولایت از زجان بلفها و لیفها منساخت شد و نهول
 و جرون و کوه و هامون آن خراب و باین کشت سلطان آن نواحی را ناچید و در
 پایت با احمد بک نفویض فرمود و از راه قراچصار سر بلند و کامکار منوجه نیو

وَبَقِيَ مُعَاوَدَتُ أَكْثَرِ مَوَاضِعِ قَرَارِ حِصَارِ لَكَا كُوبِ عُبُورِ مَرَاكِبِ وَيَأْمِيَالِ مَرْوَرِ مَوَاكِبِ
 كَشْتُ وَوَالِي أَنْ يَقْعَهُ مَلِكُ أَجْدَكِ بِقُوَّتِ وَثُكْتِ أَمِيرِ مَطَهَرِ تَنْظِيمِ طَارِ
 نَمُودِهِ بُوْدُ وَهَوَاوِ وَلَايِ أَوَاخِيَارِ كَرْدِهِ چُونِ اِسْتِيْلَاوِ اِسْتِعْلَايِ سُلْطَانِ بَرُوْشَاهَن
 كَرْدُ وَقُصُورِ وَفُوزِ اَوْ مَعَايِنِهِ دِيْدُ وَدَانِيَتْ كِهْ اَبْرَاوَانِيَهْ وَآتَشْ اَوَانِيَهْ نَدَارْدُ وَمَوْجِ اَوْ
 جَابِ وَخِجْرِ اَوَانِيَهْ بِيْشْتَنِيتِ تَشْكُ بَدِيْلِ دَوْلَتِ سُلْطَانِ كَرْدُ وَالتَّجَامِيْعِ اَحْيَايَتْ
 وَفَنَائِ عَنَائِي اَوْ نَمُودُ وَفُرْصَتِ نَعْمِ اَلْبَدَلِ غَنِيْمَتِ شَمَرْدُ وَبِيْزِ خُودِ رَا بَانْدَنُ خَوَاتِ
 كَلِيْقِ وَخِدْمَاتِ شَائِسْتِهْ دَر رُحْبَتِ بَعْضِ اَزْ اَقَارِبِ وَنَوَابِ بِحَضْرَتِ فَرَسَادِ وَازْ تَقْصِيْرِ
 كَدُسْتِهْ اِسْتِعْفَاوِ اِسْتِعْفَاوِ نَمُودُ وَعَهْدِ وَمِيْثَاقِ مَحْجَدُ كَرْدَانِيْدُ وَچُونِ قَضَايَا
 بَرِيْنِ نَقْشِ بِيْشْتِ يَافَتْ وَمَصَالِيْحِ دَر سِلَاقِ سَدَادِ اَنْظَامِ كَرَفَتْ وَاعْدَا مَقْصُورِ وَاَوْلِيَا
 مَرْوَرِ كَشْتَنْدُ سُلْطَانِ دَر كَفْ اِقَالِ وَضَمَانِ فَضْلِ اَوْجَلِ اَلْمَحْدُودِ دِيْنُوْ
 نَزُوْلِ كَرْدُ وَبِنَسِيْقِ سَايَرِ مَحَامِ وَمَصَالِيْحِ اِسْتِعْمَالِ نَمُودُ وَدِرْ اَنْ شَا مَنُوْ اَزْ اَوْ رِيْ كَمِخْ
 قَضَايِيْ زَسِيْدَنْدُ وَرَا اَمِيْرِ مَطَهَرِ تَنْظِيْمِ مِيْ نَمُودَنْدُ وَشَكَايَتِ مِيْ كَرْدَنْدُ كِهْ
 شَبِ وَزُوْرِ بَرُوْ لَایِتِ مَا تَا خَتِ مِيْ كُنْدُ وَنَهَبِ وَقْتِ اَوْ غَارِتِ مِيْ فَرْمَايْدُ وَخَرَابِيَهْ
 وَتَنْبِيْهَالِ مِيْلِدَانِ مَشْغُوْسَتْ وَمَا غِيْرَ اَزْ اَنْ دَر كَاهِ پَنَاهِ كَاهِيْ نَدَانِمُ وَبَنَدِ
 وَخِدْمَتِ كَارِيْمِ وَچُونِ اَنْ اِسْتِعْنَاتِ بَعَايَتِ زَسِيْدُ وَانْ اِسْتِجَارَتِ بِنَهَايَتِ
 اَحْمَدِ وَاِيْشَانِ اَعْنَصَامِ بَعْتَرِ اِيْنِ دَوْلَتِ كَرْدِهْ بُوْدَنْدُ وَخِجْرَتِ وَجْهِيْ شَتِ
 سَنَظَرِ حُجْنَهْ سُلْطَانِ زَبَرْدَمَتِ مَتِ وَجِبْ شُدُ نَدِيْرِيْكَ اَرِيْشَانِ اَرُوْنِ

وَأَنْ يَجَارِكَاتِ رَا اَزْ عَقْدِ نَكَالِ وَعِقْلَهْ عَقْدِ اَلْ اَزْ مُغْلَبِ زِهَانِيْدُنْ چِهْ دَر مَذْهَبِ
 نَامِ وَنَا مَوْثَرِ مَكْزُوْنِ وَمَحْظُورِ شِنَاخْتِ كِهْ جَمْعِيْ اَكِهْ دَر زِيْرِ عِلْمِ دَوْلَتِ اَوْ مَلِكِ اَبَشْدُ
 وَدَسْتِ دُرْدَا مَنِ اَعْنَاوِ اَهْتِمَامِ اُوْرْدِهْ دَر چُنْكِ تَطَاوُلِ دُشْمَنِ اَسِيْرِيْ كَرْدُ وَدُزْكَاشِ
 شَدَتْ وَشَقَّتْ ذَلِيْلِ وَعَلِيْلِ رَمَا كُنْدُ وَبَرِ شِنَاعَتِ اَنْ مَعْرِتِ وَنَقِيْصَتِ رِضَا
 دَهْدُ وَشَاكْتِ شُوْدُ

شعر

ذَهَبُ مِنَ الْعُلْيَا فِي كُلِّ مَذْهَبٍ وَهَوْبُ بَابِ خَوِي غَدَاةً نَهْوَبُ
 مَنُوعِ لَطَائِفِ الْمَالِكِ حَافِظُ جَمُوعِ كَلَشَاتِ الْعِلَالِ كُوبُ

وَبَابِ جُوْدِ قَرِبِ عَهْدِ مَحْكَمَاتِ مُتَرَادِفِ وَغَرَمَاتِ مُنَوَالِ كِهْ دِرْ اَنْ اَيَّامِ مُتَوَاصِلِ وَشَاكْتِ
 وَتَقَبُّ وَنَضَبِ جِيُوْشِ وَخِيُوْشِ وَتَمَادِيْ رِحْلَتِ وَزُوْرِ بَرُوْ لَایِتِ تَنْصِيْحِ نَوَابِ اَسْرُوْ عِدُوْ اَنْ
 وَتَرْفِيَهْ مُسْلِمَانِ قَوَارِ اَوَا مَحْسَرَامِ شِنَاخْتِ وَخُورْدُ وَخَوَابِ مَحْظُورِ شَمَرْدُ وَغِيْرَ اَنْ
 بِنَمَتِ اَزْ رِجَانِ مَعْطُوفِ كَرْدَانِيْدُ وَچُونِ مَنَزِلِ چَنْدِ قَطْعِ كَرْدَانِ اَوَا كَمَاحِ قَاصِدِ رَسِيْدِ
 وَغِيْرَضِهْ دَاشْتِ كِهْ وَلَدِ قُلْعِيْكَ اَمِيْرِ عَثْمَانِ بَا اَرَادِ اَرْخَالْفَتِ كَرْدِهْ اَزْ اَوْ رِيْ كَشْتِ وَبَرُوْ لَایِتِ كَمِخْ
 فَحُوْمِ كَرْدُ وَازْ قَتْلِ وَغَارِتِ وَخَرَابِيَهْ مُسْلِمَانِ هَرْ چِهْ بَدَرِ بَطْهَوْرِ مِيْ زَسَانِيْدُ وَبَسْطِ شَرِ
 شَرُوْبِ فَنَادِ وَبِيْدَادِ مَشْغُوْلِ اَنْتِ چُونِ اَزْ رِيْ جَالِ شَعُوْرِيْ فِتْ اَشْكُورِ بَصُوْبِ
 عَثْمَانِ كَشِيْدُ وَبِيْزَعَتِ تَمَامِ زُوْيِ بَدْفَعِ اَوَا وَزُوْدُ اَنْ مُفِيْدَانِ اَزْ دُوْدِ كِهْ غِيَارِ
 عِنَا كَرِ مَنُصُوْرِ مَشَاهِدِ كَرْدَنْدُ وَوُصُوْلِ اَنْ اَنْ مِيْدَانِ حَقُوْقِ اَلْمَشْغُوْرِ وَخَوْفِ
 وَخَضْرَ نَاجَتِ نِيْنِهْ اِيْشَانِ فَرُوْ كَرَفَتْ وَبَوَارِ قَوْجِلِ وَوَهَا خِرْمِنْ شُوْكْتِ اِيْشَانِ رَهْمِ

توخت و خائز و منکر زوی بهریت نهادند و هاپر و چپا پر در تجاری سیول
و مطاوی جزون و نهول افتادند و چون برک خزان از باد وزان منکلیج عیبت
سظا پر کشند و چون عداوتی در میان بود و هنر کر از ایشان جرکتی نامی ضی
بتهور زین و در هرجال دم از هوا و ولای سلطان می زده ز خصیت نداده لشکر
در عقب ایشان روند و ضرری بدیشان رسانند بل که یکی از خواص حضرت فرستاده
مناسبت و استقامت از زاینه فرمودند و بغایت و تقویت کلی استظهار بخشید
و تخیم بازگشت و بصوب اردبیلان برسیل رفت و نفیج هر روز از فضای غضا
خوید می کرد و هر وقت از منزلی بمنزلی انتقال می نمود و لشکر چون ابر شجاع
و غیر موج افواج بعد افواج متعاقب یکدیگر می رسیدند و در دایره شوا د چشمه
متراسم می شدند تا یکدور قشهر زول افتاد و بر توالی و تعاقب از والی کاخ قصاد
می رسیدند و می گفتند امیر مظهر تر لشکر ساخته متوجه قتال و ترالشت
و ملک احمد صفی از کربلای حضرت موالاتی می کند و موافقی می نماید اما در واقع
با امیر مظهر تر منقست و صرف او دارد و با امیر مظهر تر زبان بند مردم را از شهر
بیرون آمد و از مضیق در مضیق می رفت قوت مقاومت نداشت و در کوه های ازینجا
از معقلی معقلی می جهید و در نظر مراجعت سلطان تعللی می کرد و روز کاری
بلیت و بعد می کرد و تمامی کشتن آن غمت و انقضای آن شدت و محنت
روز شب می رسانید و چون او دیم هر کو و کمر می گشت و برای جنگ و روی

صحرانداشت و سلطان را با نیای همی کزان و لشکری انبوه و صول بدان مواضع منعذر
و دخول در از مضارب و متارب ناممکن زای جهان آرای بران جمله قرار گرفته که
بافوحن از خواص بطرف پایتخت توجه نماید و جمهور لشکر بناخت و غارت
و نهب و تاراج مشغول شوند و در تحریب و نقل و ولایت و مواضع اوسعی بلع و جهد
جهید بشقذیم رسانند تا کزان تحریش و تشویش حین دامن گیر او شود و عصیت
او را بران کیزد و از وزای اجبار میدات یک کاراید و از مکنت اشبار معتزلت
کارزار اقدام نماید شرط محاربت و مقارعت تقدیم یابد و مقنضای قضای
الهی و معند و بر قدر نامشاهی زوق از ادب حق و مشیت مطلق بظهور رسد و الا لشکر
در غارت باشند و قضیه چنان باشد که گفته اند **شعر**

النازی في هون انهم والذب يرقص في الجبل

و چون مدت ناخت و غارت تمام می شد و ایام نهب و تاراج منقاول گشت
و تحریب و تعدیب مردم بغایت رسید و اید و امر بخدا و بنهایت انجامید و قضیه
با فراط و مبالغه پیوست و امر و نوب امیر مظهر تر بخیم و عویل برخاستند
و با اتفاق پیش او شافند و پزده ادب و از زم از پیش برداشتن و زبان بعباب
و ملامت بکشانند و گفتند هر شعار از طریقه و هنر عمل را شرحی و پینی معیت
و مقرراست و تو امر و زامیر و فرمان ده و مملکت و مقوم و مدبر امور جمهوریت
و ندیر معاش و معا دخلی یعنی و چنانچه تو منوط و متعلق است و حال رعیت و ولا

مُحْتَاجٌ بَشْرَحٍ نَيْتٍ كِهْ رَجِهْ مَوَالِيتْ وَهَمَّ دَرِ جُوبِ وَشَكْجَهْ وَطَالِبَهْ وَصَادِقِ اَيْنِزْ
وَكِرْفَانِزْدِ اَكُونُ دَرِزِرْ كُوْمَهَا كَشْتِ وَمَزْدُمُ رَا دَرِ عَذَابِ عَظِيمِ وَعِقَابِ اَلِيمِ كَشْتِ
نَهْ شَرْطِ شَهْرِيَارِي وَمَرْدُمُ دَارِ نَيْتِ ياقدمُ دَرِ نَهْ نَادِستْ وَايِي نَرِيْمُ يادِ شُورِي دِهْ نَارِ خُودِ

بدي

يَا بَهْ اَزِيْزِ دَرِ كَفِّ خويشِ كِيْ يادِ كِيْ كِهْ شَرِ خويشِ كِيْ
اَمِيْرُ مَظْهَرِ چُونِ اَنْ تَوِيْجِ وَتَشْيِيعِ بَشْنِيْدُ وَمُحَقِّقِ دَانِستْ كِهْ بَسْبَبِ نَقَا عِدْ رَجْنَكِ وَاضَا
نَامِ وَنَنَكِ اَمْرُوْلِكِ كَزِيَانِ اَزْ وَنُفُوْرُوْا اَمِيْدِ شَكِ اَنْدُوْدِ هَا بَرِ وَاشْفَهْ وَنُفَعِ كَشْتِهْ
وَكَزْدِ شَقِ خَوَاهْدِ جَنَابِيْدِ وَچَرَكِيْ خَوَاهْدِ كَرْدِهْ رُوْبِيْ خَوَاهْدِ كَشْتِ وَمَلِكِ
وَدُوْلَتِ اَزْدِستْ خَوَاهْدِ رَفْتِ بِنِضْرُوْرَتِ ضَوْعا وَكَرْمِ رُوِيْ بَكَارِ وَرُوْدِ
وَاجِيَارِ اَوْاضَعِ رَا عَزِيْمَتِ مَقَامَتِ مُصَمَّمِ كَرْدَانِيْدِ وَتَرْتِيْبِ شَكْرِ دَادِهْ بَوَضِيعِ پُوْرِ
نُزُوْلِ كَزْدِيْ وَچُونِ يَزْ حَبِيْرِ بِنِطْلَانِ رَشِيْدِ اَمِيْرِ سَعْدِ مَلِكِ وَجَمْعِيْ كِهْ جَايِ
دِيْنِ بُوْدُنْدِ وَبَرِ مَدَاخِلِ وَخَارِجِ اَنْ وَقُوْفِ كَلِ يافْتِهْ كَفَنْدِ عَرِصَهْ بَغَايَتِ مَوْرِستْ
وَفَضَائِيْ وَنَيْعِ دَرْدِ وَجَنَكِ زَقَابِلِ وَمَنَابِتِ وَبَرِ حَرَكِ وَتَوَجُّهْ غُلُوْ كَزْدِ وَدُوْرِ
اِنْشَاْ وَرَزْكَاضِ اِسْتِغْصَا مَوْدُنْدِ وَچُونِ قَلْبِ عِدَّتِ وَوَعْدَتِ اَمِيْرِ مَظْهَرِ
هَمَّ مَعْلُوْمِ وَمَشْهُوْرِ بُوْدِ وَجَبَرِ وَخَوِيْرِ اَوْشَايِعِ وَمُسْتَفِيْضِ نُوْكِرَانِ وَشَكْرِ اِيْنِزِيْرِ بَرَقْدِ
وَلَوْعِ مِيْ بُوْدُنْدِ وَجَنَكِ رَغْبَتِ مِيْ كَزْدُنْدِ وَسُلْطَانِ رُسْعَتِ وَتَحْمِلَتِ كِهْ عَاقِبَتِيْ مَلُوْمِ
وَخَرَابِيْ مَدْمُوْمِ دَرْدِ اَنْدِيْشِهْ مِيْ كَرْدِ وَمِيْخَوَاسْتِ كِهْ بَصِيْرِ وَتَكُنْ دَرِ قَضِيَهْ خَوْضِ كُنْدِ

بِالْتَالِيْ نَدَرْتِ اَلْفَرَصِ وَدِيْ كَزْدَانِكِ دَرْدَانِ شَبْهَا خَوَايِ چِنْدِ كِهْ اَزَانِ بَرْتُوْشِ
وَمِيْرِيْشَانِيْ اِنْشِدَالِ تَوَانِ كَزْدِ دِيْنِ بُوْدِ وَمِيْ خَوَاسْتِ كِهْ دَرْدَانِ اِسْتِغْصَالِ نَمَايِدِ
وَاَزْ طِيْشِ وَخَفْتِ بَحْرِيْ بُوْدِ وَاَزْدَتِ چَنَانِ دَاشْتِ كِهْ بَسْكِيْنَتِ وَوَقَارِ بَقْعِ وَقَلْعِ
اِسْتِغْصَالِ نَمَايِدِ وَبَزْ مَسْطَاحِ صَبْرِ وَشَكُوْنِ عُدُوْلِ نَمَايِدِ كِهْ وَازْ تَصْبِيْرِ اَوْشَايِعِ
فَاَزْدِ لِيْكَ مِنْ عَمْرِ اَلْاُمُوْرِ اَمَّا چُوْرُ كَافِهْ اَمْرُوْا عَامَهْ عِيْنِ اَكْرَارِيْنِ
مَعَايِنِ غَافِلِ بُوْدِ وَفِيْ كَزْدِ اِيْشَانِ اَزْدَرْدِ مَضَارِ وَمَنَابِعِ اَنْ قَاضِرِ وَجْهَلِ بَرِ مَسَارِعِ
وَمَبَادِرِ بِيْكَ زِيَانِ وَهَدَايَتِ وَدَرْجِ وَنَمِيْعِ هَمَّ مَعْدِرِ سُلْطَانِ يَزِيْرِ وَفَوْرِيْ اِيْشَانِ
تَوَجُّهْ نُوْدِ وَتَعْيِيَهْ عِنَا كَزْدِ وَمِيَاْمِيْزِ وَمِيَاْسِيْزِ بِيَارِستْ وَمَقَابِلِ وَمَنَابِرِ
مُرْتَبِ كَرْدَانِيْدِ وَزُوِيْ بَدِشْمَرِ نَهَادِ وَكَفْتِ **فانرسية**

بِكُوْشِيْدِ وَازْ كُوْشِيْرِ مَا چِهْ نُوْدِ كَزْ اَغَاْرِ بُوْدِ اِيْجِ بَايَسْتِ بُوْدِ
وَلَشْ كَزْدَانِ بَا كِيْ كَرِيْمِ بَرِ اِيْشَانِ فَرُوْزِ بَخْشِنْدِ وَچُوْرُ زَمَانِيْ بَكْدِ شَتِ غُلْغَلَهْ دَرِ سِيَاهِ
اَفْئَادِ وَكَشْنِدِ لَشْ كَزْدِ اَمِيْرِ مَظْهَرِ مَعْمُوْمِ شُدِ وَمُقَدِّمَاتِ عِيْنِ اَكْرَارِ اِيْشَانِ
اَفْئَادِنْدِ وَبَغَايَتِ مَشْغُوْلِ شُدُنْدِ وَنِيْهَايِيْنِ چَنَانِكِ عَادَتِ بَاشْدِ اَزْ هَرْ طَرَفِ عِيْنِ اَنْ
بِرِيْزِ كَزْدِنْدِ وَرَقْصِدِ نَهَبِ وَغَنِيْمَتِ مَبَادِرَتِ مِيْ بُوْدِ وَبَرِ كِيْ كَزْدِ مِيَا بَقْتِ
مِيْ جَسْتِنْدِ نَا اِيْنِ مَعْنِيْ نَوَارِ پِيُوْنَسْتِ وَخَاصِ وَعَامِ تَصَدِيْقِ اِيْنِ حَبِيْرِ كَزْدِنْدِ وَخَوَاصِ
بَرَاتِ شَاكِنِ وَمُطْمِنِ شُدِ وَلَشْ كَزْدِ بِيْكَارِ عِيْنِ هَا زَا كَرْدِنْدِ وَبِصُوْبِ حَبِيْرِ اِيْشَانِ
مِيْ بَاخْشِنْدِ وَجَالِ لِيْكَ اِيْنِ حَبِيْرِ غَيْرِ وَاقِعِ بُوْدِ وَامِيْرِ مَظْهَرِ بَالِ شَكْرِ خُوْدِ جَمْعُوْمِ وَمُرْتَبِ اِيْشَانِ

و در میان ایشان و مقدمات لشکر سلطان جنگ واقع شد و در میان جوئی آب
 که بصعوبت از آن عبور می بایست کرد چای و چون اوایل سپاه بدیشان رسیدند و دیدند
 که ایشان بزجای خود ثابت اند بعضی خود را بر ایشان زدند و بقتل آمدند و بعضی
 مجروح کشته شدند و بعضی دیگر که بجهت نبودند و غدر و خیانت در
 داشتند روی بکسینها دند و جمعی که رجوعی داشتند و رعایت ناموس را جنگ کرده
 بودند و دست بر روی نموده بعد از زمانه سلطان ملحق شدند و سلطان در غلوا
 آن حال عیان باز گرفت و قریب استماعی توقف کرد تا بعضی از لشکر بر جمع
 شوند و بر دشمن حمله بزرگ اندازد از واقعه کندی و نلافی آن و هنر و فنون بجای آورد
 چون هرج و مرج در لشکر افتاده بود و اختلاف کله واقع شد و بدین توهم مجموع
 روی بانهزام نهاده آن مقصود متعین نشد و هیچ کس با سلطان موافقت نکرد
 و مخالفان چون حالتی چنان که در عمر خود خواب ندیده بودند و سخت و از روی خود
 آن گمان نبرده و امید نداشته بزحمت اتفاق وقت و اقتضای حال مشاهده کردند
 بعد از خیمت آماک و بناهی جوال جان رفقه بقالب ایشان باز گشت و قوت و جرات
 که نداشتند ایشان را حاصل شد و کام زیر کرده شک در آمدند سلطان چون
 آنها ماند و دید که ز لشکر و چشم و نظار و اعوان منتظر با او ماند و مجال اجتماع
 و اجتناب از شک شد و فرصت نلافی قوت گشت و قضا برخلاف رضا نازل شد و تقدیر
 بر عکسند بر بظهور رسید و نصرت و یوم چنین از انجمن کم

کثر کم فلم تغز عنکم شیئا بر منصفه وقت جوی یافت بضروقت عیان صوب
 نیوان معطوف گردانید و گفت

شعر

اگر بچوید حال جهانیا نه قضا است چرا مجازی احوال برخلاف هوانت
 با قضا است بفریک و بدعان کثر خلق بدان دلیل که ندینهای جمله خطاست
 کمی چون و چنانم نمی تواند زد که نقش بد جرات و زاری چون و چنانست
 بدست ما چو از جلال عقد چیزی بعیش ناخوش و خوش کر رضا دهم رواست
 که زیر کبد خضر جان توان بود که اقتضای قضا مای کسب خضرانست

و چون قوه العین و قوه الظاهر سلطنت شاه زاد و علی حله انبته الله بنا لاجینا دنا جنگ
 ملازم ز کاسبهایون بود و دشمنان از اطراف محیط سلطان جهت استخلاص او
 در عقب لشکر مانند جنگ گمان می آمد تا او را از آن معرکه بیرون آورد و چون
 مخالفان از قضا منقطع گشتند و امنی بحصول پیوست لشکریان بر امضای مختلف
 پراکن شدند و گمان آنک چون محدود ولایت ملک احمد و صول افتد بمنزله کجایم
 کز دد بدین سبب بعضی پیش رفتند و شب در آمد و چون روز شد از لشکر قریب
 سیصد سوار با سلطان مانند بود و چون ملک احمد از آن واقعه خبر یافت و چقدر
 و عداوت در زمین کامین داشت فرصت لیمانه دریافت و سوار و پیاده بر سر
 راهها شناخت و از لشکریان مدرک می یافتند برهنه می کردند و در آن مضائق
 نیز جنگها واقع شد و از جمعی که با سلطان بودند بعضی که از جلیه مریدی و مرد می

عازری بودند و بر چنگ و فام و زوت با قهر عیار و یاران شیرین و چرب بودند نه چریقا
 طعن و ضرب در وقت کار و هنگام کار زار سلطان را بد شمر کد شدند و راه
 هزیمت برداشند و آنها که از فوت نصیبی داشتند و حقوق نعمت و تربیت محبت
 بردشتن جمله می بردند و جان فدا می کردند و آن روز در معاطف آن آجام و مطاوی
 آن اغصان و افغان بکرات چرب واقع شد و جنگ قائم گشت و چون نماز پیشین
 شد با قشدر رسید و آن شب در آن جوانی زول کرد و صبا بج بقلعه بر طلوع رفت
 و امن تمام حاصل شد و با امیر سعید الملک قرار رفت که او از قشهر حرکت نکند
 تا چون سلطان بنیوان رسید از جمله لشکری که از آن سفر خلف کرده بودند
 جمعی را بد او فرستاد و برین شرط منوجه بنیوان شد و چون بنواچی ستهز
 از عیار کرم مقدار پانصد سوار فراهم آمدن بودند با آن کوکبه در شهر آمد
 و اهالی و مشاهیر بلاد بنقیل زکاب هایون مبارزت نمودند و بر سلامت داریت
 بهمال مواجب حمد و جلال بنقدیم رسانیدند و بقای وجود سلطان را که
 امیر باب و نرد فن حساب است فتحی نان و غنیمی اندان شدند و شبهه نیست
 که حیات عالم و بقای بنی آدم بوجود شریف و عنصر لطیف پادشاه وقت منوط
 و منوط است و نظام امور و صلاح جمهور بدات بر رگوار و کوه را مد
 موقوف و مرتب چه مادام که طایفه زلف و عاصفت و در عرصه عالم منوط
 و موقوف است و مهتر مینر معدلت و نصفت و بر شیط خالک نابان و در خشتان

انواع موجودات در راجت اند و اصناف کائنات در انش و ایش راجت و بعود بالله اگر
 ناکاه بر برد دولت از یوز وجود پادشاه عاقل کردد و عرصه مملکت از او امر حراست
 و نیاست خالی ماند چاهای با هم بدیدد و کارها روی در تراجع نهاد و نظام منحل
 فز نوم و قواعد مهمل کردد و دشت تغلب و تسلط در میان آید و فتنه و فساد قائم
 شود و عالم ویران و موزیبه سامان گردد و حال با نقطاع نسل و انقضاء نوع نبات کند
 چنانک بیان نبوت از انقبیزی کند که و قزو ال سلطان و بوی فتنه
 عز الله و ظلله اذا کان عدولا و بر از باب دین و دولت پوشین نباشد که اگر
 سلطان را در از نهضت عشریه واقع شد و در از نصبت کبوتر روی نمود و امیر مظهر
 از زند شجاع آتشی جهید و از مهت معوج نکیای وزید و صورتی که در جناب
 نداشت بحکم وقت حادث گشت و نقش که در خیال او بودی اقدار و اختیار
 او بر نیل اتفاق ظهور یافت از آنجا که عجایب امور اظمی و غرایب قدرت نامتناهیست
 که و قضا عیان قضانه بر سمت رغبت و رضانا بدید و مرکب استغنا بر عکس مراد
 و متغنا را در چندان بدیع و بعید نیست و هیچ دولت و ملت از مثل این هفت و دلت
 مفزوز و مجرور نبوده چه عقلا و فاضل و حکمای کامل که کرم و سرد انام
 چنین اند و حقایق امور بدین بصیرت دین چوب را بد لو تشیه کرده اند که کاه
 از آب مملو آید و کاه نهی که اگر برب سبال و سلطان بکمال عقل و حکمت دانسته
 بود و بوفور رشد و هدایت بر سر آمدن و حقیقت دانسته که هیچ کس به خاری و هیچ

خماري نيست و هزید ز ناخاقي و هزید کوب ز اجزايه لازم و ثابت است
 و غیر و شرف و نفع و ضرره از يك منزه و مصدري آید و فاعل آن جمله جز واحد قهار و قادر
 تحت آنکه مانده از منزه انام و اخذ نواحي و اقدام است کسوي کثره و زید و عمر
 بمشایب آلات و ادوات بصدي خالص و يقيني صادق آن جام تلخ مذاق دز کشید
 و زوي ترش نکزد و آن قدح دزد آمیز بنوشید و چين دراز و نیا و زد و گفت

بدي

بیا نااهن چه هست از دست محبوب بنوشیم ار همه زهرست اگر نوش
 و با وجود آنکه چادته عظیم و واقعه بعایت الیم بود ز لزال آن بلبال کوه و قار سلطان
 از جای جنبانید و وحشت از دهشت پای اصرار و احتمال او نلغزانید و تغیر و تحیر
 در ظاهر و باطن او زده نیافتد و بر رسته معهود و ضریق مألوف بادی منبسط و صد
 منشرح یام بعیش و عشرت میکید زانید و اوقات بشاط و میراج مستغرق می داشت
 بر خلاف جاهلان خام و عامیان کمال انعام که بهر بادی چون ابراشک حضرت
 افشاند و جور ز عداله و فریاد بر آسمان رسانند

شعر

لله در خاديات فانها صده الليم وصيقل الاجدار
 ومن ينك در جندب چادته و وقوع آن واقعه این شعر انشا کرده و بر سر
 خدمت در حضرت فلک رفعت بعرض رسانیدم
 لا يا قاهر الاعداء صبر على ما جاء من قدر مستاح

فان الدهر طرف دوشناس عسیر القود اوبع بالجماج
 از اجتر العلق عليك زعبا فقد بعد و لكثوث على الطلاج
 و لو اعرضت عنه من اجتناب فيمن الجواد من الشجاج
 فلا عار انك صلت نيو جدد عند معتد الصجاج
 ولا حرج ان انفلت نصوص مذرة بمشجر الزجاج
 ولا تريب ان ناز و ميصرت ذكت يوما من الزند الشجاج
 وانت و لو احاط بك الاعداء كطود لا ينزع بالزجاج
 و جحر لا يكدر من هياج و حذر لا يقلل بالسطاج
 فما بال العنق يتيه جهلا يطمع بعد ذلك في الفلاج
 و هل عيش لكش ناز غيضا به ليت حديد التاج
 سماء المجد تقهر عن قريب فلما ما مشعشعة لتواحي
 و تعصف ربح بانك غصق شديد حزن منافع الصياج
 فتجمع ما تفرق بانسفاض و تصليح ما تحرق بالصجاج
 تنلهم بلا مدحمتا يحشر هدم خب زجاج
 و سوف تصول منتقم عليهم و جعلهم كعصف في القجاج
 و كنز من و ناسرهم جميعا و ترعنه انت ذا الزمن الوقاج
 فلا تثبت لك لا بعد و من يلبث استة و ارسياج

وَطَبَّ نَفْسًا لِكُوزٍ بَعْدَ جُورٍ وَابْتَشَرَ بِالْيَا مِزِ وَالْخَبَاجِ
وَلَا تَأْسُوا عَلَى مَوَاتِكُمْ أَدَّ عَلَيْكُمْ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ جُنَاحِ
وَلَا تَرْكُنْ إِلَى ضَيُّوعٍ وَبَادِرْ إِلَى رَوْحٍ وَرَحِيكَانِ وَذَاجِ
وَدَعْ لِلنَّاسِ عَنكَ اللَّهُمَّ وَاشْرَبْ نَدَافَ الْكَرَمِ مِنْ كَأْسِ صِرَاحِ
مَوَاسِمِ الدَّمْرِ ضَارِيَةً تَعَاوُنَ عَلَيْهَا بِأَغْتِيَاقٍ وَأَصْطَبَاجِ
وَمَا يَجْلُو عَنْ الْقَلْبِ الرَّزَا كَرَجٍ مِنْ يَدِي غَيْدِ مِلَاحِ
فَدُنْيَانَا وَمَا فِيهَا سَرِيعًا بِأَجْمَعِهَا تَرْوِجُ إِلَى الْبَرَاكِ
فَلَا زِلَّتْ عَلَيْكَ مَدَى اللَّيَالِي جُودُ الْفَتْحِ بِأَسْطَةِ الْجُنَاحِ
وَسُلْطَانُ حَكِيمٍ مُنْكَسِرٍ وَجَمْعٌ مُنْتَشِرٌ شُغْلَانُ نُودٍ وَبَاشِخْضَارٍ بَقَايَا عِيَاكِ
وَأَجْنَادُ مِثَالٍ دَادُ وَجْهِكُمْ جِهَانُ مَطَاعٍ بِأَطْرَافٍ مُنْطَابِرٍ كَزْدَانِيْدٍ وَازْكَانِ
دَوْلَتِ وَأَعْيَانِ مَمْلَكَتِ هَزِيكِ وَظَاهِرِ خِدْمَاتِ شَائِسْتِهْ بِنَقْدِ رِزْسَانِيْدِيْدِ
وَدَرْزَانْدَكِ مَدَّتْ بِنِيَا رِي مَرْكَبِ وَأَنْجِيَهْ وَآلَاتِ وَادَوَاتِ حَرْبِ وَغَيْرَ آذَهْرِ
جَنْشِ فَرَاهِمِ أَمْدِ وَزَوْنِ وَجَمْعِيَّتِ تَمَامِ رُؤْيِ نُودِ وَأَمْوَالِ وَأَجْنَابِ فَرَاوَنْ
بِخُصُولِ يَوْسُفِ وَأَمِيرِ مُصْطَفَى بَدَنِ مَقْدَارِ فُرْصَتِ كِهْ يَحْسِبُ حُكْمِ وَقْتِ
وَأَنْفَاقِ جَالِ أَوْزَارِ رُؤْيِ نُودِ جَانِكِ عَادَتِ بِي بَصَرَانِ وَكُوتَاهِ نَظَرَانِ بَاشْدِ
مُقَضَّاهِ خُجَّتِ نَفْسِ وَلَوْمْ ظَفَرِ ظُهُورِ زَسَانِيْدِ وَمُعْتَمِدِ سُلْطَانِ رَا كِهْ پِشَرِ آذَانِ وَقِيعِهْ
بِرِسَالَتِ رَفْتِهْ بُودِ وَزَكْرَفْتِهْ وَمُقَيَّدِ سَاخَنَهْ دَرِ زَاوِ مِهْلَهْ بَرَفْتِهْ يَدِ أَنْبِ وَجَامَهْ

پیش سلطان فرستاد و مکتوبی مشتمل بر شهادت و شاد کسای و اظهار بطر و استند
چنانکه در وقت در آن ملائم از لوازم ضیاع لایمه تواند بود بردست او ارسال گردانید
و بخشدود آتشهر نزول کزد و امیر بعد الملت کوچ کرده بنواحی شیواش آمد و نمود
که امیر مظهر عزیمت بر آنجمله مصمم ساخته که قلعه آتشهر را غارت کند و برادر
او امیر ضیاء الملک که پیش و بود نفویض کزدانند و آن چدود در تحت تصرف آرد
سلطان چون این خبر بشنید با اجتماع لشکر و استعداد آلات و ادوات حرب قصد
باصراف دوایند و آنب و اسباب بد زین بر عیاش کز نفرت کرده و در مدت بایست
هفته لشکری انب و نوادی بشکوف فراهم آورد و من بعد آخری عزیمت بخت
مصمم گردانید و چون امیر مظهر تر خبر توجه سلطان بشنید و دید که در چند
روزی چندندار کجالت و نال فی اخیال بر وجهی اکل کزد و چون شیر غرا و نسل
دمان روی بدو و در نصاف نیت و عزیمت نیت گردانید و قدم اقدام و اقیام باز
پیش نهاد و از غارت قلعه و تجدید آن نزل کزد و لشعرت تمام بار زجان معاود
نمود و چون آن خبر بسلطان رسید و ایام زمستان بود و روف و سرما ی عظیم
و دروب و شوارع منقطع و مضبات و عقبات میدویدی زین و فکر دوزین
بر آن جمله قرار گرفت که چون مهی ایتم و امری ضروری که اقبال آن فساد حال
و خبت آمان نرایت کند از هیچ صرف نایح نیت آن زمستان او را در حرب
فرو کشاید و ناوقت بهار با شتران جنگ زجال و مرکب اشتغال نماید و در نگیر عدد

و توفیر عید و تکمیل اجاد و ترتیب انجاد جد و اجتهاد بلیغ مبدول فرماید
 نادر و ان نهضت و حرکت را بطالعاشی ترد و استیجاش زوی کار آورد
 بنابرین مصالح مرسوم و مواجب عساکر اطلاق فرموده هر کسان را اجازت داد
 و هر کس مناسک و مواضر خود رفتند شیخ مؤید که در آن مهلت آمدن درضا هنر
 حال جفاوت و مهر بانی اظهار می کرد بر موجب اشارت بقضیه مراجعت کرد
 و هو ان سلطان از حرکت و شکات او محال مخالفت و استنباد از اجناس می کرد
 و در این عصیان و طغیان معاینه می دید و از جمله یکی آنک چون سلطان بنفیش
 و تحیر احوال انصار و احوال و اتباع و جوشی خوض می کرد و از کیفیت قصد و
 عقیدت و سبب هزین و وفای و نفاق ایشان استفسار و استخبار می نمود و در
 باب بعضی که نخب و خیانت و ترد امانت موسوم بودند در خلوت با امر مشورت
 می کرد که مصلحت چیست و جزا و تنزای بر طایفه چه نوع می باید داد و انقلقل
 و اضطراب آشکار می کرد و بجمع و قتل آن زمین استقصا می نمود و در تعذیب
 و تکید و تمیز و تشهیر ایشان مبالغت می کرد و چون حکم جهان مطاع
 مضای از نیات نفاذ می یافت پیش از جماعت می رفت و رقت می نمود و کزیه
 و زاری می نهاد و آن نیات را بر ظلم صریح و فعل قبیح حمل می کرد و چنان فرامی نمود
 و بدین ضعیف نیست و در باب مدخل ندارد و شک نیست که مثل این دورویی
 و در بانی عین عد و نفاق و محض ضغین و شقاق تواند بود چه محبت صادق را بد که

خفیه و علانیه مطابق یکدیگر باشد و حضور و غیبت موافق هم دیگر و الا چنان باشد
 که شاعر گفت

شعر

نقص الیوت وانت نظهر حبه هذا محال فی القیاس بدیع

لو كان جلك صادقا لاطعنه ان نحب من نحب مضیع

و در آن زمستان که سلطان را در سیوان یافت حاصل شد با وجود تراجم اشعار
 و تراکم اوضاع و احوال و تدبیر ممالک و ضبط منافع و مسائل و شواغل صادر و وارد
 و عواقب خارج و واهی در خاطر خطیر که مهبط انوار عقول و مخرج شعاع معقول
 و منقول است خطور کرد که کتابی در کشف حقایق است از عبادات تصدیق
 کند و در بیان دقایق و غوامض آن تالیفی بردارد مرتب بر قواعد علم تحقیق و اصول
 آن و اشارت بظاهر و باطن و حقیقت و مجاز هر یک و تفسیر و توجیه نکات و دقایق
 که در آن جمله مرموز و رمزگذاست و تقریبه صافی و اجتهادی وافی و بصارتی کامل
 و مهارتی شامل و محال فنیج و دانش گاهی و شیخ در فنون عقلی و نقلی و قیاسی و برهانی
 و کسبی و لدنی زوی بایداغ و اختراع آن آورده و منوحد تصدیق و تلفیق آن شد
 و در اوقات فراغ از تنظیم امور و تفتیش مصالح جمهور و توضیح منافع دین و دولت
 و ترتیب مهمات ملک و سلطنت و قضای جواب و ادای ذایق که وقت اسایش و هنگام
 اشتیاق بود بنقش و تحریر آن کتاب اشتغال می نمود و در آن کتاب و تفسیر آن شروع
 می کرد و با نام افسک از پزده ان چهره انکار معانی بزمی داشت و بر حجاب اوراق

می نکاشت و از مصباح عقل را ههای انوار فیض الهی اقتباس می کرد و از او کار خواهر
 دقیقه کثای طویر حکم نامناهی اقتباس می نمود و بواسطه براق توفیق بر معارج
 استری یعبده لیلای عروج می کرد و از معلم و عالمک مال المکرر تعالی
 علوم قدسی الهام می یافت و در خطوت ابدیت عند ربها صفای صفا نوش می کرد
 و از نعمات دریا که ازین نوع خاطر استنباط می کرد شایسته بود از آب حیات که در کاه
 جان میسپیدان می ریخت و در طایر مرده بدن زند می کرد و اینده و هر کوه زمین که
 از بحر طبیعت استخراج می نمود چراغی بود فروخته که پیش منعمان می نهاد و چشم
 بصیرت ایشان را از فروغ آن روشنایی می داد و هر لطیفه از لطایف آن بگری بود عذرا
 که دست فراع هیچ خاضع باذیال عصمت او نرسید بود و منزه از نوادر زری
 بود معاً که نکشت و کز هیچ دنا عقد مشکلی آن نکشود **شعر**
 ای ز رشک مقاصد قلت غرقه در آب کشته در خوشاب
 علامت بخدمت تو ملاد فضلا را حضرت تومنا ب
 در کانت نبوده هیچ خطا بر زبان رفقه غیر صوب
 عقل من مشکلی که کرد تو داد کلکت بنیم کینه جواب
 و در حید و بدینست روز رساله نالین کرد معجزه و قانونی ترتیب دد مفید مختصر
 بجوی بردن خفایای سزا عبادات و مشتمل بر شرح خبایای اغراض فریض

خسته و سطر صوت و فروع و صور و معانی آن بطریق علم کشف و رسم بعباری روان تر
 از آب زلال و نیافقی لطیف تر از نسیم شمار اعجاز بیان باجازه کلمات مشفوع و بلاغت
 معانی با فصاحت الفاظ مزدهج و مجموع تباشیر این هوای نورانی
 از نیای ترکیب آن لایح و روایح و مایه نطفه عذری از مطایر معانی آن فایح
 و عجاپ عوالم عقول و نفوس دریاوی مبادی آنجمل و غریب افاق ملک و ملکوت
 در مضامین مستطیل آن مدرج و مفصل **بیت**
 یفجر نبوع السلاسله فقه و لکن معانیها الشجر الجدد
 و من جهت برهان بر دعوی و ندیان این معنی خصیه آن کتاب که جامع صول مبتدا
 و معاد و جیای فون سداد و زشاد است و مضمون کتب مجلا در الفاظ و جید
 و عبارات بلوغ آن مضموم مقتدر بر اد کزد م و بر نیل تمیز و جواهر زو هنر
 و انطه انعقد اینجاء و فوق العین این نواد ساختم ناجو که از بوشنان فصاحت
 بوی برده باشند و در میدان بلاغت و براعت کوی زبده چون در زینت الفاظ
 و دقت معانی آن ناممل کنند و عذوبت آن بکاشد ذوق سلیب و صغ میسقیم
 در یابند از جنس نفیر و تحیرات بر کمال صروت و طلاوت باقی آیند لا کنند
 و بدانند که بخیر بین بلغمه زوج بین
 و بدینجا بد شقایق منیض سنت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ رَبِّ اجْعَلْ لِي
 تَجَرُّدِي الَّذِي هَاجَتْ زِيَارَتُ رَحْمَتِهِ فَهَاجَتْ بِحَارِ فَضْلِهِ وَجُودِهِ وَقَدَفَتْ الْأَعْيَانُ الْكَلْبِيَّةُ
 وَالنِّيَاحُ لِحُجْلِهَا مَظَاهِرَ جُودِهِ وَخَلَقَ أَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَحَدِيَّةً جَمَعَ جَمِيعَهَا
 وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ بِخُودِهِ وَاشْهَدَانِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ شَهِادَةً مِنْ تَنْصِيحِهِ
 كُلِّ الْأَنْوَارِ فِي شَفَرَةِ صِدْقٍ وَرُزْدَةٍ وَاشْهَدَانِ بِمَحْدَا الْكَمَلِ الْحَقِّ عَبْدُ
 وَرَسُولُهُ الْمَبْعُوثُ لِنُكْمِيلِ مَطِيعَةٍ وَتَذْلِيلِ عُنُودِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
 صَلَوَاتُكَ مَخْلُوقَ خُلُودِهِ **بَابُ** فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَاءَ الْقَوَامَ كَانَ وَمَا يَكُونُ
 قَالَهُ وَقَوْلُهُ لِحَقٍّ وَمَا خَلَقْتَ الْجَنَّةَ إِلَّا لِمَنْ يَعْبُدُكَ مِنْكَ أَرِيدَ مِنْهُمْ
 مِنْ رِزْقٍ وَمَا أَرِيدَ أَنْ يُطِيعُونَ وَمَنْ كَانَ مِنْ أُولَى الْأَبْصَارِ وَالْأَلْبَابِ
 فَلَا يَشْكُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى أَرَأَيْتُمْ إِنْ خَسَفَتْ أَرْضُكُمْ أَوْ أَسْفَتْ أَرْضُكُمْ أَوْ أَسْفَتْ
 وَلَا يَزْنَابُ وَقَدْ بَدَأَ بِالْهَامِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى أَنْ أَحِقُّوهَذَا الْبَابَ عَلَى طَرِيقَةِ مَا لَكَ شَفْ
 مِنْ الْأَوَّلِيَاءِ وَالْأَحْبَابِ وَلَا خَالِفَ فِي ذَلِكَ قَوْلُ عِدَّةٍ مِنْ الرُّسُومِ وَالْأَحْجَابِ مِنْ عَنِ
 أَنْ تَعَاوَنَ فِي ذَلِكَ إِلَّا بِكِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ نَبِيِّهِ بِكِتَابٍ وَمِيزٍ فِي ذَلِكَ الْقَشْدِ
 مِنَ الْبَابِ وَالْحَقُّ مِنَ الْعِزَابِ وَالنَّبِيُّ مَا وَلَفَ فِيهِ **كِتَابُ الشَّعَارِ**
 فَشَرَعَتْ فِيهِ وَهُوَ تَسْنِيعَانِ فِي جَمِيعِ الْحَالَاتِ وَصَدْرُهُ بِمَا يُنَوِّحُهُ
 مِنْ مَقْدَمَاتِ **الطَّرِيقَةِ الْأُولَى** وَفِيهِ تَوْجُودُ لَمَّةٍ رَفِيعَةٍ فِي رُتَبِ
الْأَحْكَامِ **الْثَالِثَةِ** فِي حِكْمَتِهِ تَرْتِجُ أَنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى فِي تَلْوِجِ الْغَيْبِ

فِي بَابِ الْعِبَادَاتِ سَائِلًا مِنْ اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَنْفَعَهُ بِرُؤْيَى حَاجَاتِهِ إِنَّهُ الْمُسَكِّنُ بِحَاجَةِ الدُّعْوَى
تَوْجِدُ سُلْطَانِ بِطَرَفٍ **مُصْطَفَى** **وَعَمَارَتِ فَلَحْدًا قَسَمَهُ**
وَوُصُولِ أَمِيرِ ضِيَاءِ الْمَلِكِ وَدِكْرِ حَالَاتِ وَوَأَقْعَا
 وَجُونَ بِمَشْنَاءِ الْبَلَاغِ زَنْبِيدٍ وَكَرْدِ لَيْلٍ وَهَارِ زُرْدَةٍ أَرْغَفَ بِهَارِ بَرَانْدَاخْتِ وَتَحَدَّرَ
 زَهَارِ بَقَابِ أَرْجَهْنَ بِرُكُشَادَنْدِ وَبِلْبَلَانِ شِيدَانَوَا أَرْمَقَامِ نَوُوزِ زَاغَانِ هَادُتْ
 وَجَمِيدِ خُورِ شِيدِ زَوِي بِخِيَكَاةٍ بَهْرَمِ وَرَدِ وَعِرْضَةِ عَالَمِ نَانِ وَخَرْمِ شَدِّ وَهُوَ أَرِ
 شَمْتِ أَعْيَنْزَلِ بِصُوبِ أَعْنَدَلِ كَرَايِدِ سُلْطَانِ بِعَزْمِ صَحِيحِ وَنَعْمَى خِيَجِ وَبَاعِ طَوِيلِ
 وَجَاهِ عَرِيضِ زَوِي بِأَنْشِقَامِ أَمِيرِ مُصْطَفَى تَرْبِ هَادِ وَبَارِ شَجَاعِ أَعْنَادِ وَاسْتِعْدَادِ نَاجِ
 وَعَنَادِ وَتَرْبِيبِ عَدَّتْ وَعَدَّتْ فَرْمَانِ دَادِ وَامِيرِ مُطَهَّرِ نَزَكَةِ بَعْدَ خَرِي بِعَمَارَتِ
 قَلْعَةِ أَقْشَرِ وَتَسْلِيمِ أَمِيرِ ضِيَاءِ الْمَلِكِ تَوْجَهُ نُوْدِ وَجُونَ سُلْطَانِ بِرَازِ قَصْدِ وَاقِفِ
 شَدِّ مَاهِبِ قِنَالِ وَتَشْتَرِ قِرَاعِ وَتَزَالِ كَشْتِ وَوَقْفِ بَقْصَلِ زَهْمَانِ بِأَمَكْتِ وَتَوَكُّفِ
 وَأَفْرِوْلَشْ كَرِي ضَافِي وَضَافِي مَنَاهِضَتِ بِيْرُونِ أَمْدِ وَمَنَاهِضَتِ وَمَعَالِيَتِ مُسَارِعِ
 نُوْدِ وَمَقْدَمَاتِ نِيَاهِ رَاجِهَتِ سُلْطَانِ بِصُوبِ نَعْدِ الْمَلِكِ زَوْنَهُ كَرْدِ بَدِ
 وَامِيرِ مُصْطَفَى تَرْبِ جُورِ خَيْرِ وَصُوبِ عَسَاكَرِ مَقْصُورِ بِمِيرِ ضِيَاءِ الْمَلِكِ وَتَوْجَهُ سُلْطَانِ عَدِ
 أَسْتِمَاعِ كَرْدِ كَحَالِ جُودِ وَخُودِ زَنْبِيهِ أَوْضُورِ بَاقِ وَكَارِ خَوْفِ وَزَوْعِ جُورِ
 مُسْنُوِي كَشْتِ وَعَزِيْمَتِ عَمَارَتِ قَلْعَةِ أَقْشَرِ مُنْقَسِحِ كَرْدَانِيْدِ وَاجْجَامِ بِرَاقِدَامِ أَعْنَادِ

ج

کرد و نیز بکسر بمبدل ساخت و بدلت و زود ایلی تور بارزجان زوی بهر میت
 آورد و بوسیدت از عذر نسیم و شلناق و جیمه بر جعت منارعت نمود و جان از
 معرض هلاک بیزون انداخت و گروهی از اراذل جنود و اجایش جوش که بخرات و جیمت
 امیر مطهر نمرد و بودند و نجاست و جولیت او اعتقادی غیر واقع داشتند چون
 اعراض او از مقابله و مقابله مشاهده کردند و تحلف و انقباض و معاینه دیدند
 بقصور زای و فور عزیمت او اقرار کردند و خور صریت و خدر شکمت او تحقیق
 دانستند که مرد نبرد و جریب زکض و ضدد نیست و بجای که بحکم قضای لایزب
 و قدر لایزب او ز زوی نمود اضعاف جلام و زمیه من غیر رام بود و اوجور من هزم شد
 از رجان تحضر نمود سلطان باقشهر نزول کرد و بهاربت قلعه و تجدید و تشدید آن
 مثال داد و امیر ضیا ائدک چون امیر مطهر را بنصر حینت ساکن و عرق عصیت ناپم
 یافت و دید که نقش یوان و شیر شاذروانت با خود اندیشه کرد و گفت امر و ز که
 قدح معالی و قصب السبق او را میسر شد و زوز مبارزت و هنر کام مبادرت
 و مناجرتت بی مهارت و مهارت که او را با غیره واقع شده باشد بخیر توجهی که
 از اجتماع کرده جنیت ترسان و هزاران شد و پشت بد شمر داد و زوی بهر میت
 نهاد اکز زوی او پای در سبکی و شکستی زوی نماید چال او چگونه باشد
 و کار او چه منتهی شود و کسانی که در زیر علم و باشند از وجه صرف بزنندند
 و از دولت او بکار زنند

بدیست

و اذالم یکن من الموت بد فخر العجز ان تكون جانا
 این گفت و عزیمت و وصول بحضرت سلطان و باشند در کاه رفیع و بارگاه
 منبع او که مرغ قبال و منجم آمال است مصمم گردانید و پیش خود امیر قاسم را که خلف
 صدق خاندان و خلاصه دودمان بود بانستوخت لایق و پیش کشای را تو بحضرت
 روانه ساخت و خود با شایر اولاد و احفاد و قوم و قبایل متعاقب و زوان شد و چون
 بشرف متول و اصل گشت و بمواقف شریفه استسعاد یافت سلطان بطلاق و
 هر چه تمامتر تلقی نمود و مقدم و انبساط افروزد و در تقرب و ترحیب و تعظیم
 و توقیر و غایت شفاق و اشبال و اعزاز و جلال از رای فرمود و او را بدرجه اعلی و مرتبه
 والا مخصوص و منصوص کرد انید و قلعه افسهر بعد از تکمیل و تشدید
 بد تقوی فرمود و چهل و عقد آن نواحی بد و از رای داشت و در آن وقت شیخ
 مؤید مکتوبی عرض کرد مضمون آنک سیهان از اطراف قرمان رسیدند و چنان
 آنها کردند که جمعی از اهالی قیصریه عاچه و خازن کشند و پیش او را دوا مان قاصد
 دو انیدند که شهر مستیب و قلعه خالیست و هیچ مانع و منازعی در میان نه اگر هوس
 قیصریه دارند هر چه زود تر بیایند تا قلعه و شهر مهیا و مستصفا بدیشان تسلیم
 کنیم که بحال به ازین امکان ندارد و فرصت خوشتر از این دست ندهد
 و صورت چال آنک این نقش را او ایکنه بود و در آنک و ایکنه و میخواست که
 بدین جلیه و تر ویر خود را بقیصریه اندازد و عصیان و ضعیف بشکست و بگذرد

وخیانتی که در ضمیر داشت بظهور رساند و چون سلطان بزبان قضیه مطلع بود
و در جنب دخلت و تنویر تیرت شیخ مؤید و قوف نداشت و در بان او این گمان نمی برد
وزیرالتکزی که داشت بقصره منصرف گردانید و بدین واسطه عزیمت از ریحان
و کفایت آن مهم در محل تعویق و توقیف افتاد و آن مزام که اهم مقام بود
در حجاب توازی منور ماند پس ز سولان ملک احمد که جهت امر مطهرت
باعین دار و اشتغال آمدن بودند و در اصلاح ذات البین شیعی می کردند و سلطان
بر اخذ ثار و قلع آثار او جایز و ثابت بود طلب داشت و بحکم ضرورت و مقتضای وقت
نخ از نطق دیگر آغاز کرد و گفت طریق آنست که ملک احمد نوکند یا دکن که
عهد و نوکندی که پیش ازین بامام منعقد کردند این خلاف کرده و بران رایج و استوار
و ضابطه و باطن و بامام منقو و کجاست است و دل وزیران در موافقتی که می نماید بایکدیگر
مطابق دارند از کاه مرجه در واقعه از ریحان از نوکران ما بوده از آنچه
و مزاکب و غیرت بنام و کمال باز کردند و مجموع را تسلیم کند و بعد لیوم بفضول
و فساد و قطع طرق و نهب و غارت مسلمانان اقدام نماید تا چون او برین جمله تنقید
رساند و اینست شرایط التزام نماید ما نیز ملتزم او میگردیم و هر آنچه مطلوب
و مقصود او باشد از رای فرماییم و ز سولان برین جمله مراجعت کردند و جور
معنوم کردند که قضیه قصریه معترض شد و عنان عود بطرف نیواسر معضوفت
بعضی رشتن پندار ملتزم شد و در قبول بعضی تعالی کردند و چون قضیه قصریه

۴۹
کلی بود و نداشت و نداشت آن ضروری از انجاسها و دست نمود و بنواهی نیواسر زول کرد
و در آن وقت خبر رسید که احمد بک که پسر وزیر ریحان زینک بود بسبب شتمان اخبار
امیر نور و توجه او منزعج شد منوجه دیار بکسر شد و بدین واسطه با شهنشاه حجاب
امیر نور و تحفیه خیر او استنقصا رفت و خبر رسید که احمد بک بطنیه زول کرد
و انجاسها خواهد کرد و بعد از آن اعلام دادند که بحقیق آمد و نهیب و غارت
اقدام می نماید و جمعی از اعیان شام و زعیان آنجا اناج کرده زوی بولایت نیواسر
دارد و چون سلطان را محقق شد که مدار کار و برجیالت و ترویر است و می خواهد
که باوان امیر نور مردم را از مواضع و مساکن خود نفیج و تحویل کند و آنچه مقصود
است از ناخت و غارت بظهور رساند از چود نیواسر بک مقدار لشکر که بمقتضای
بودند بصوب او توجه نمود و بر دفع شر او از خلایق عازم و جایز شد و احضار شود
اجناد و عناصرا فرمان داد و احمد بک چون زینت و عزیمت سلطان و قوف یافت
و دانست که قصد او دارد از نوای نیواسر بیرون رفت و منوجه از ریحان شد و زمین
که کوچ می کرد سلطان انجا فرو می آمد و ناایلی فرستاد و شفعا ایستاد و بر برایت
سلیحت خود دلایل گفت و متابعت و موالات در آمد و درونی و کجاست غارت
سلطان بقبول عذرا و نالقی نمود و انواع مکاریم خسروانه در بان او میدول داشت
و جهت تحقیق صدق دعوی او در مصادقت و موافقت و ناخری بولایت ملک احمد
اشارت کرد و بر قلع و قمع کماشت و واضحا رخصت و مودت را بوفات

یا بفاق روی بران ولایت نهاد و دست بقارت و ناریج بر کشت و جمعی را از ایوج
 ترا کمه بران دیار حواله کرد تا بر موجب دواعی طبع شریح و نفوس خبیثه خود
 شیوه فساد و بیداد برداشتند و همت بر بیت شریک و تارت عبا رضیم ضرب گماشتند
 و چون مل و جزاد و قتل و قمار در مراتع و مزارع آن ولایت منتشر شدند و از باغ و راغ
 و تخم و شجر اثر نکاشتند و سلطان بصیر ایقت هزول کرد و باز ملک
 احمد الحیان مراد و ساخت و نضر و تخشع درآمد و شدل و اینکانت ز بهار خواست
 و سلطان همان قول و قرار اول پیش ایشان نهاد و شرط چندی که فرموده بود از عهد
 و نو کند و اینند داد ایله و مزایک لشکریان و غیر آن افتراج کرد و او بقبول
 و الزام آن جمله مبادرت نمود و نو کند یاد کرد که از عهد و نو کند ماضی بیک دیده
 و هیچ وجه خلاف آن نکرده و نخواهد کرد و عرض و غایت در تصدیق آن نو کند دروغ
 که تجدید منعقد گردانید از بود که انس و نلاج نو کدان باز گردانند و چون آن
 مامول محصول موصول شد و حاضر از شواغل از مهمه فارغ گشت روی بنفزع
 و تعزیک و ای کماخ آورد و همت بر انشصال آن ولایت مصروف گردانید و بصرای
 حیت نزول کرد و در ضمیر حکم که بعد از امضای آن عزمت بر اولت و مصالحت
 امیر مظهر از اشغال نماید و بدفع و رفع او بزدازد و پسر لشکر از افواج بعد فوج
 بر ولایت کماخ فرستاد و مزارعیت را از نو احیان بکرومی نفویض فرمود و مدینه ایجا
 اقامت کرد تا آن شغل نیز با تمام پیوست و آن مرمر حاصل شد و همون از صوب قیصریه

قصاد می رسیدند و تقصیر می کردند که امیر علاء الدین قرمان که بخت نفس و خلف
 نو کند و لوم ظفر و قبح سیر در عالم معروف و مشهور است چون خبر اشغال سلطان
 بدیدر کار را امیر مظهر تن و تعلق خاطر به مقامات آن اطراف اشتیاع کرد و فرصت
 غنیمت شمرد و بقصد قیصریه بیرون آمد و بحرایی ولایت مشغول است و از اترک قیون
 و اوجو ناخست و عارت می آرند و قتل و سیر ز غایب می کنند و با لاف باغات و مزارع
 قدم می نمایند و شیخ مؤید از جرد و طرد ایشان فاضل است و مجال حرکت ندارد و سلطان
 با وجود آنکه از مکیدت احمد بک و هجوم او بر ولایت بیوش میز نبود و باقی بفضیل او بکا
 بال لشکری جرارد روی با انشصال اترک قیون آورد و با سپاه می چون سیل عزم و بجز
 منطظم بر نه ایشان ناخست و آن مفیدان صاعی و منهنگان جانی را چون زو منشور و مهاب
 منشور ناز و ماز ناخست و تمام مال و مواشی و صامیت و با طوق ایشان عرضه انشهاب و نه
 انلاف و شلاب گردانید و اکثر خیل و جسته و خول و خدم ایشان در قید اسیر
 و کمند قهر و قس زد کشید و چندان غنیمت از حیول و اغنام و بهایم و انعام و اهام
 مد که جیب آفاق از زخم و تراکم آن منشور و قضای بیان از اچو و جمال آن
 بتک آمد و از مغلبان که بحقیقت عفا ریت جز و شیاطین انز بودند چار و مهاب
 در بطون او دیده و منون جبال آوای و پراکنده گشتند و از حد و دزد و زوب از عود
 شد و عوادی فتنه و فساد ایشان مصفا شد و و نسکان و منردان از اطراف این
 و ساکن مسهبات خود مشغول شدند و سلطان ضاف و غلام بقیصریه آمد و اهالی و موالی

شهر با نیاز و استیلا تمام انقبال نمودند و بر استیصال مفسدان و اقبال ریاست
همایون شکرها کردند و بنقیل زکاب عالی سزاوار کشتند و گفتند فارسیه
ای خسروی که حکم ترا زوران دهر کردن نهاده اند ز میالک الزقاب
کام از دماز شیر برآورده بنیعی **الحسنت** شاد باش ز می شاه کامیاب
و شیخ مؤید بوقت انقبال ملوک و مومنان پیش آمد و بخوف و دهشت تمام شرف دین
در یافت بنوعی که آثار زعشه بر اعضای او بخنوس بود و چون سلطان بصوب شهر روانه
شد و ساعی برآمد مکتوبی بیرون آورد و بدشاست و اهتزاز تمام بدست سلطان
داد مضمون آنکه محمد جلی آنها کرده که امیر علاء الدین قرامان فردا بزیر قلعه بزوکوت
ناخت خواهد آورد و سلطان کمان برد که انبساط و انشراح او از جهت باشد که
دشمن غافل و ذاهل در نواحی ولایت آمد و چون صید سر کردند از روی بدام بلا
ورد و قیصریه از غایله فساد و خلاص یافت و حال آنکه فرج و شادی او مبنی بر حرکت
و توجه قرامان بود تا عذر و خیانتی که نسبت با سلطان در زمین داشت بمعاونت و مضاف
او بر کار نشاند و عیقوق و عصیان بظهور رساند و فی الحاله سلطان در شهر آمد
و بزیر ضرق و شوزیع معتمدان فرستاد تا از وصول سلطان خبر بقتز امان رسانند
چه منافق در میان نیم زون بود و صیاد در و وارد متردد **و محمد جلی میگوید** فرستاد
و از بمیان قندهار ریاست همایون استیلا داد و استقامت و مود و بمدد عنان
حرکت بصوب قرامان معصوف کردند و در موضع بغور کیزی نزول کرد

و شکر منصور چون جبال را بنیاد و ریاح عاصفات کردن کردن متعاقب یکدیگر
می رسیدند ناخیز دادند که قرامان از توجه زکاب همایون خبر یافت و سپید بار
و از کنار در پشت کشید و زوی بفرزاد و چون دو دوازده روز و شش از فلاح
از جدود ولایت بیرون رفت و شکر مالوف هزیمت کرد **و محمد جلی میگوید** و بخیر
ایمیز و آسوده شد و از اعقاب لشکر و از ناب چشم او انسب و سلاج و مال و مواشی
فراوان غنیمت گرفت و چون نفیس کرده شد کو توال احمد حصار از خیر هجوم سلطان
بقتز امانیان رسانید بود و او را از انجبال اعلام داده و الا قرامان را امان مکان
خلاصه منوقع نبود **و بحال** بیرون شد منصور نه پسر همگیان را بکار دشت
و انقبال ریاست ظفر شعار بخت و مسرت نمودند و فرج و مزج افزودند و مسکن
شیخ مؤید که خاق و جقد و جوق ججه او فشرده بود و شکسته غدر و خیانت زبان
او فرو بسته بهیچ گونه انشراح نمی نمود و اینها جی روظا هر نمی شد و چون قضیه از اید
قیق و الا قرامان بر موجب درخواست منقضی شد و قیق و نصرت قریز و زکاب همایون
کشت **و از جدود** و غور از شواب منعابه صافی شد و سلطان را فکند
احمد بک و صورت هجوم او بر ولایت در خاطر انجلاج یافت جهت تحریف و تعین
قرامان و توهم و بخیر او شیخ مؤید بطرف بزوکوت روانه کرد اند و بقصریه
آمدن منوجه نیوان شد **و چون** از شهر بیرون آمد جمعی از تراکمه شدند و بعضی
شناختند و بر وانی چند که در وجه موجب ایشان از منوجهات قصه بر شیخ مؤید

اطلاق زلفه عرض کردند و از وشکایت نمودند که ناغایت وجوه ما نرسانید است
و مصل و مدافعت تعالی می کند و در ایصال آن نهادن می رود و امثال این تشبیهها
کردند و نظر گرفتند • سلطان با شنیدن آن فرمان داد چون ترا که قوی
باک و متعین بودند آن وجوه بعین و تشدید از نواب او پسندند و بشنعت و فضیلت
تمام آن مبلغ حاصل کردند و شیخ مؤید از آن حال انفعال شیع یافت و کدورت
بر کدورت پیفزود و حجاب غلیظ شد • و این معنی هم جزو علت و اضافه عدل
و صراوت او گشت • و هزاینه چون حق تعالی که قادر بر مختار و فعال لما یرید است
چون خواهد که مقصود را رادت و مضمون مشیت خود در اجل معلوم بر وجه محکوم
از مکر قوت معترض فعل زساند و آثار حکم چون و قدرت مصلوظ ظاهر گرداند
از این گونه اسباب انشیکزد • و ازین نظر رنگها آمیزد که **و اذا اراد الله**

الامر بالامر فایز سنیه

اگر خواست که کار ببلند چنانست کاید بها بر کنند
ندید و اندیشه نابکار نه بر کنند از مایه روزگار
که کار خدای نه کاریت خود نوشته قضا شاید سترد
و چون سلطان بخدود سیو سر رسید شیخ مؤید هوان قصاید می خواند و اینها
می کرد که فرمان چون و صوب سلطان بخدود سیو سر حاضر کردند و عرصه
خالی یافت با اجتماع عبا که و شنیدند آن مشغول است و قصد قصیده دارد چون

سلطان را معلوم بود که فرمان دراز و لا از ورطه بلا و کمند قضا خلاص یافته بود و در
شیر و دیم شمشیر جهید باز میل قصیده خواهد کرد و خیال آن تواجی در خاطر او خواهد گشت
بدین سبب از آن طرف فارغ بود و التفات نمی کرد و لشکر را اجازت داد تا بمشاکت
و اما که خود رفتند • و سلطان بعد از ندیدن امور دولت و تفتیق مصالح ملک و سلطنت
و قصر و سط و زرق و فوق قضا و مهمات و قضای جوامع را باب حاجات بنصیف کتاب
ترجیح التوضیح اشغال نمود و در تحقیق و تفتیق آن شروع یونس و سبب خطور آن
خضر و شوج از داعیه آن بود که امام کامل و همام عالم عامل عبید الله بن مسعود المشهور
بصد ز الشریعة افاض الله علیه بحال غفرانه و زوجه رحیمه و رضوانه در اصول فقه بر مذهب
امام اعظم اعلمنا هج مناج الدین شالك مسالك الحق والیقین ابو حنیفه ز فیه الله معنه
کتاب تصنیف کرده جامع جمیع قواعد احکام و ضابط امور جلال و جبرام موجب توضیحات
کافیه و تحقیقات شافیه و مدلل بدلائل قاطعه و راهبر ساطعه و از انقیاد نام نهاده و بران
شیر و نوشته و توضیح لقب داده چنانکه میان جماعه علماء مشهور و مندولست و در افواه
والینه ساز و در پر و امام فاضل و بحر کمال بعد الملة والذین است از ان طیب الله ثراه
در رد و منع و ایراد و اعراض بر مسایل دلایل آن کتابی تالیف کرده و از ان موع نام نهاده
و بآنک تفتیح کتابی فاخر و تالیف نادر است و مقبول و مستحب فضلی میرز و مملکت
متجربین فاضل معترض زبان اعراض و انکار بر کشاد و دیدن انصاف و انصاف برهم
نهاد و از ملج و مجاز آن که مجاز تخمین و افزین بود اعضا و اغراضی که در مهمات و معضلات

كِه جاي بُعَاظِ نَظَرِ وَصَرَفِ اِهْتِمَامِ وَجِلَاسِ كُلِّ وَدَرْكِ مَقْصُودِ اِيَزَادِ وَاعْظَاظِ مِي نِيوَدِ
 وَعَجَبِ اَزْجَزِ نِيَّتِ وَصُفِ شِمَتِ اَنْ فَاصلِ كِه طَرِيقِ رَفَقِ وَمَلَا طِفَتْ بِكِي فِرَو كَدَاشْتِ
 وَشِيُو خَرَقِ وَخُونِ وَمُحَارَشْتِ وَمُكَاشَرَتِ بَرُ دَاشْتِ **شعر**
 مَبْنِيَّاتِ كَمَارِ عِمَّتِ فَايِنْ عَاظِفَةِ الْاُخُوَه
 وَلَيْسَ اِيَّاتِ كَمَا اِيَّاتِ فَايِنْ فَضْلِكَ وَالْمَرْوَه

سَلْطَانِ چُونِ نَورِ شَرَفِ مُطَاعِهِ دَر زُورِ دَوَرِ نَظَاوِی وَ مَضَامِیزِ آنِ وَقِفْ وَ مَضْلَعِ شَدِّ دِیدِکِ
کَثْرَانِ اِعْزَاضَاتِ وَ هَمِ مِیَنَدَرِ کُنْتُ وَ اَغْلَبَ اَنْ تَهْمِیْنَاتِ وَ تَزِیْفَاتِ بِلِ اَصْلِ وَاوَا زِدْ
وَ نَحْنُ زُورِی دَر جَدَلِ مُضَلَّو دَا زِدْ نَه تَحْقِیْقِ حَقِّ وَ مَدَارِ کَارِ بَرِ صِلَفِ وَ عَجَابَتِ نَه تَوْضِیْحِ
زِهْ صَوَابِ بِلَظْمِ مِزِجِ وَ غَبْنِ شَنِیعِ وَ حِفْیِ عَظِیمِ وَ جُورِی وَ حِیمِ وَ حِیْنِ دِ بِلِ اَهَامِ زَبَانِی وَ نَلْقِیْنِ
حَقَائِقِ دَر ضَمِیرِ مِیْنِ کِه جَامِ جِهَانِ نَمَی عَامِ غِیْبَتِ کِه شُجْعِ شُدْ کِه دَر زَفِیْعِ وَ دَفِیْعِ اَزْ اِعْزَاضَاتِ
وَ اَزَالَتِ اَنْ تَوَقَّاتِ وَ شُبُهَاتِ کِبَایِ پَنَازِدْ وَ تَصْنِیْفِی پَر دَا زِدْ وَ اَنْ یَنْبُوعِ زُلالِ حَقَائِقِ رَا اَزْ شَوَابِ
اِیْنِ فَا ذَوَاتِ مُصَفَا کِزْدَنْدْ وَ عِبَارِ اِیْنِ کُنْتُ اَزْ جِهَنِّ اَنْ مَآءِ زُورِ اِیْنِ فَرُوشِیدِ لِیْ حَقِیْقَتِ
پَر بَا وَ جُودِ شَوَابِ اَمُوزِ جِهَانِ دَا زِی وَ عِبَاوَاتِ اشْغَالِ

شهریاری زوی بتمشیت این مرخصیه و مهم جلیل آورد و خلاصه اوقات کرده بیه مضایقه
کتابی و رجوع بصفی یا الی قوت و سحر پاک و دهر در آن انجمن و سنباط معانی می کرد
و در منع و رد هر یک از آن اعتراضات نکات شریف و دقایق لطیف مدلل بآیات و بشارات
کلام مجید و منتشر شد بشواید حدیث نیکد کائنات می نیکخت و عبارتی بلیغ و بیانی و

[illegible]

كُشُودَهُ بَرُوجِهِ كَمَا أَنَا زَانٌ بَرُصَفَاتِ أَيَّامٍ وَلَيْسَ لِي نَسَبٌ خُلُودٍ يَذُرُفُهُ وَصِدَائِي صِدَّتْ أَنْ
 عَرَضَهُ زَيْعٌ مَيَّكُونُ كَرَفَهُ أَمَّا شُكُورُ نَزْنَعِي كَمَا مَوْدِي بِحُصُولِ رِضَائِي أَفَرِيدُكَ كَارِبَاتٍ
 وَمَبُورُ زَيْعِي عَلَى كَمَا مَفْخُورِي بِرَحْمَتِ أَرْزَاقِي وَخِيَارُ تَوَانِدُودٍ وَأَجْرَانِ سَعَادَاتٍ عَاجِلٍ وَآجِلٍ
 جَالِبٍ وَمُتَنَلِّزٍ تَصْدِيقٍ وَتَأْلِيفٍ أَيْزِ كَانَتْ جِهَةٌ تَوْضِيحِ أُصُولٍ دِينٍ وَتَضَرُّعِ حَقَائِقِ شَرْعٍ
 سَيِّدِ الْمُرْتَلِينَ رِضَا لَوْ أَنَّ اللَّهَ عَلَيَّ كَمَا مُمْتَرِنَدَا دُورِ شَادٍ وَمُسْتَجِ فَلَاحِجٍ مَعَارِشٍ وَمَعَادَاتٍ شَامِلٍ
 وَمُنْظَرَاتٍ وَنَزْكَشَاتٍ كَانِ وَادِي شُبُهَاتٍ وَنَجْمَانِ بَوَادِي زَلَّاتٍ وَعَشَرَاتٍ زَانِمَتِ نَهْجِ قَوْمٍ
 وَطَرِيقِ مِشْقَمِ مَرْتَدِي أَمِينٍ وَدَلِيلِ مَيِّزٍ وَكَدَامِ زَنْبَتٍ وَمَنْزِلَتٍ وَزَايَ أَنْ تَوَانِدُودُ كَهْ سَرِي كَهْ
 مَوْصِلِ سَعَادَاتٍ أَبَدِي وَكَرَامَتِ نِيْمَدِي بَاشَدِ عَفْوِ صِفْوِ الرَّحْمَابِ غَيْبِ بَعَالِ شَهَادَاتٍ ظُهُورِ
 يَابَدِ وَنُورِي كَهْ خَاصِرِ عَامِ زَاظْلَمَاتٍ غَوَايَ بِمَنْهَا جِ هِدَايَتِ زَسَانِدِ نَاكَاهِ أَرْمَطْلَعِ الْبَاطِنِ
 رَهْمِي دَرْخَانِ شُودِ وَزَابِ صِدْقِ وَصَفَا وَحِجَابِ فَطْنَتِ وَذَكَارِ مَعْلُومِ وَحَقِيقِ بَاشَدِ كَهْ أَبْدَعِ
 حَقَائِقِ جَنِينِ وَاطْلَاعِ بَرْدِ قَائِمِي مَتَلِيزِ كَهْ بِرِخَاطِ مَعِ خَضِرِي خُصُورِ نَكْرَدَهْ بَاشَدِ وَنَزْمِي هِيْجِ
 نَجْمِي عُبُورِ يَافَنَهْ جَزْمِدِ عَنَائِتِ أَحَدِي وَمِيَا مَنِ نَآيِدِ صَدِي وَفِيضِ مَطْلُوعِ وَفَضْلِي عِلَّتِ
 صُورَتِ بِنْدَدِ وَوُصُولِ بَدِينِ سَعَادَاتِ عِظَمِي وَكَرَامَتِ وَكَأَنِّي تَابِقَهُ جَنِينِ وَطَاهَرِ مَهْيَا وَمَهْنَا
 تَكْنِيْزِ نَزْدِ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** بِهَذَا نَسْتَعِيزُكَ بِرَحْمَتِكَ وَكَرَمِكَ وَجَدِّكَ
 نُوْرُ نَضَاهُ فَيَكْ لَا هَوِيَّةَ فَكَأَدُ تَعْلَمُ عِلْمَ مَا لَنْ يَعْلَمَا
 كَبَرُ لَعْيَانِ عَلَاجِي أَنَّهُ حَارِ لَيَقِيْنَ مِنَ الْعِيَانِ تَوْفِقَا وَآكُونُ مَرْبُودَ جِهَتِ ثُبُوتِ
 أَيْنِ دَعْوِي وَصِحَّتِ لِي خُصَّةً كَابَرُ كَهْ صَرَارِ جَامِهِ وَعَيْنُونِ أَنْ نَامَهُ أَنْتَ وَبَالِغِ عِبَارَاتِ

وَأَوْجَرِ شَارَاتِ تَجَرُّزِ وَتَقَرُّزِ يَافَنَهْ وَجَلَّوَتْ مَعَانِي بَاعْدُوبِ الْفَاطِطِ جُونِ شِيْرُ وَشُكْرُ دَرْهَمِ أَيْخَنَهْ
 وَكَلِيَاتِ مَضْمُونِ كَابَرِ وَأَمَهَاتِ مَا فِي الْبَابِ بِرُطْنِ بَوَالِحِ أَيْتَامِ وَكَمَالِ دَرْخَمِ أَنْ بَدْرَاجِ
 يَافَنَهْ أَيْرَادِ كَرْدَمِ نَامُشَامِلَانِ أَيْزِ أَوْزَاقِ جُونِ بِرُجْنِ بِلَاغَتِ وَكَمَالِ بَرَاغَتِ وَجُودَتِ عِبَارَتِ وَطَرَا
 وَضَارَتِ أَنْ أَظْلَاعِ يَابَدِ وَرُغُورِ شَارَاتِ أَنْ كَايَنْغِي لِحْسَانِي وَأَدْرَاكَ كَسْتَدِ بِرُصْدِ أَيْزِ
 مَدْعَا أَوْزِ وَغُرُوفِ أَوْزِ نَدِ وَكَمَانِ أَطْرَافِ وَغُرُوفِ نَزْدِ وَجَمَلِ بَرُكَاتِ وَتَصْلَفِ نَمَائِدِ وَنَزْكَ
 مَشْرَبِ طَبِيعَتِ الرَّغْبَانِ جُودِ وَخُودِ صَافِي دَارِ وَجَانَهْ ذَوُ وَارِ عِلَّتِ نِيُوْهُ لِمَرْجِ بِلَادِ كَصَحِيحِ
 وَتَلِيمِ جُونِ أَيْزِ جَانِ شِيْءِ مَدَاقِ أَوْزِ نَزْدِ وَارِ شَرِيَتْ كَهْ غِيْضِي أَرَاكَ فَيَضْرِبُ أَنْتَ كَامِ جَانِ أَوْمَنْ
 يَابَدِ دَانِدِ كَهْ أَيْزِ شَرَابِ أَرْجَمِ صَبْغَتِ اللَّهِ مَقُولِ أَنْتَ وَأَيْنِ شَمْعِ أَرْشَعْلَهْ اللَّهُ تَوَلَّى
 السُّهُوَاتِ مَشْغُولِ وَأَيْزِ جَنْ مَادِرِ زَادِ وَأَيْنِ جَمَالِ وَكَمَالِ خُذَادِ اللَّهُ تَوَلَّى
 أَنْ شَيْئَ تَلَقَّى صِفَاتِ اللَّهِ فِي شَيْءٍ مَوْجُودَةٍ وَتَرَى أَيْمَاءَهُ فِي أَسْمِ
 فَانْظُرْ أَنَّ الْمَلِكَ أَلِيمُونَ طَائِرُهُ بَرْمَانِ دِينَ لَهْدِي ذِي الْيَكْفِ وَالزَّنَمِ
 هِيْمَاتِ لَيْسَتْ بِدَرَاكِ حَقِيقَتِهِ مَا دُمْتُ فِي ظُلُمَاتِ الْيَكْفِ وَالْكَسَمِ
 تَبَارَكَ اللَّهُ رَبَّنَا كَيْفَ مَوْزُهُ مِنْ الْعُلَى وَالنُّقَى وَالْفَضْلِ وَالْجُحْمِ
 بِبُحْبُوحِ مَرْخَصَةٍ بِالْمَلِكِ مَكْرُمَةٍ
 وَزَادَهُ بِنَصَّةٍ فِي الْعِلْمِ وَالْجِيمِ

وَالْخُطْبَةُ هَذِهِ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله على أن جعل الوصول إلى الأصول ذريعة إلى أصابة هذه الشريعة الغراء والنوئل بالأدلة
تجلة إلى توضيح فروع هذه الملة الخفيفة البتحة البيضاء المحكم قواعد الأحكام
بما ظهر ونفى على مقتضى دلالة العبارة والإشارة من النصوص ويتم ما بهم منها فاجعل
وإنما في الخشدين ناول ما أشرك منها وخفي واشكل للعلماء يزون من العموم والخصوص
وجيز قول الزائغين في العلم في أدراك شأوا ما ثابته منها أظهر الجواز المألوف وقدره
الآلاء فاحضر جلد وعلا يعلم ما قصد منه ولا يعلم ناوله إلا الله وإذا دان بوضوح
لنا جميع الطرق بمحجة الهداية فذلك في المحجة سبل الحقيقة والجواز والضيغ والكناية
والصلوق والسلام على قائد الغر المحجلين إلى سواء السبيل بصاحبه وحياته المنانيد والمريد
محمد المرفوع أعلام صدقه في أفعاله وأقواله ما شهد وتواثر اليان من الآباء والأجداد فلا
يعزبه شك بضع الأجاد من أمم المكاتب والعباد وعلى الله وأصحابه المجمعين على جبهه
ووداده وتلوك سبل صدقه وسداده وأتباعهم من ورثته أولي الأبصار المعبرين
وذوي الأبواب المعبرين ما بعد فلا تخفى على ذوي العقول السليمة الأريحية
وأولي الأبصار الكادة الذكوية جلالة شان العلم الملقب بأصول الفقه المنبوء في
الضائفة الخفية ليلوكمهم فيه من تضيق أقومها واتخاذهم في كل مسألة
من كدلة لحكمها وأن كتاب لذي صفته فيه إمام البحر الفاخر وطاهم البحر
الزاهر عبيد الله بن مسعود الملقب بصدور شريعة وزاده توسلا إلى الله تعالى بأقوى

الذريعة نقل الله تعالى منه ماله إليه توشيل وجازاه به عن السليخ خير وراد عليه
ونفضل كتاب لا تخفى ما فيه من تنقيح المسائل وتوضيح الدلائل بحقيق بنوق
وتدقيق شق خلت عنه ثوب القدماء وإن كانت مفاجرة وخفوية ما قيل كترك الأول
للآخر وأن تلوح الأمام الفاضل أستاذ علماء العصر وسيد فاضل الدهر سيد دالة والد
الفناني سيد باللفظ الألفي والفضل الزباني وأن وقع عند الأذكياء موقع
القبول ونجاة في أكاف الأرض سبل الشمال والقبول أن يطر من قواديه إلى خوفية
يوجد ما شجرت كلة بالأيضه أو تبيها على خطأ ليس فيه وإن مما يقضيه الطبع
الآلي أن ينضرب هذا العزق العصبي فاقوع الله تعالى قلبه في روعي أن يظهر
للسان كتابا يحفظ فيه بنوق الله تعالى الجوز وعني عني أن ينفع به أصول وفروع
ونسيته زجيج التوضيح لما فيه من أزاله شبه الج بهما في التلويح وما أخلته عن زيادة توضيح
خلاصة الكتاب وتلخيص نتائج فكري القاصي في كل فصل وباب وقد فضل الله تعالى في
على بالإنعام في قريب من مئة عام من غير أن التوسل في رفع الشبهة وكشف الجح
ينصح الصحت ومطالع الكتب مستفيض الحق من حجة وإياه متمسكا بجزوه ما
من كتابه مخزن له شروعات من أوقا في المستغزقة بحج الدنيا وأجها
وأن منق المينصاعة في مصابها وفننها وكفي به عذرا من عذر
فيه عاينهم وعاط فقال المني من ذ الذي ما يناء قط والله تعالى السؤل
أن ينفع به الطلاب بحمد ولاة وأصحابه الأجباب

عصیان شیخ مؤید بن سلطان
و اتفاق با ولد قرامان و و بال عاقبت
و نکال خانمت کار او

و در بعضی آن حالات و تحیز بر آن مقالات خبر رسید که شیخ مؤید زایت عصیان و طغیان
بر افرخت و شکار طاعت و تبعیت دیگر کون ساخت و بنیکه عهد و میثاق شکست
و عیار مهند و وفا مغشوش کرد و داند و عقوبت بر حقوق ترجیح داد و کفران
بر اچنان اخیار کرد و طرف حفاظ و ذمما فرو گذاشت و دعوت شیطان را اجابت
نمود و آن رفتنه و فساد بر افرخت و انلاکه بکفر و بدین دنیا بفر وخت و راه
لجاج و عناد پیش گرفت و شیوه استقلال و استبداد آغاز نهاد و سلیمان شاه را که باطن
نسبت قرابت داشت و مباشر امور خاصه شریفه و میز و معتمد بود و بر و حقوق
بسیار داشت مقید گردانید و حاجی بک چلی که والد سابق الدین امیر ولد بود و بچین
معاشر و صلاح و شدادت در میان جمهور معروف و مشهور و بوفور امانت و دیار
موصوف و مذکور ما خود ساخت و بمصادرات شیعی و مضالبات عینیه محتاج
و معاقب کرد و داند و معارف و مشاهیر و از باب و حاشیه قصیه بانبر هم در چوپ
و شکجه کشید و بتشدید و تعذیب و تفریع و تفریک نقد و جبر و صامت و ناطق
از ایشان بستند و جمعی از ارا در مجتهد و و مباشر سپاه که در جنگ از جان عند
کرده بودند و جهت شکست لشکر و کسریا مؤثر روی بهریت آورده و و در خاک

حال اتفاق و اتفاق در نسیل و تشهر ایشان سعی یوشه و در خضیه بر تعذیب ایشان
ناصف و تحیز نموده از اطراف بدی یوشند و باد غرور و غوایت در دماغ او میدند و او بنظر
و تحلیط ایشان فریفته شد و باجستاد و اعراضا دایشان منظره شکست و بولد قرامان
فایده فرستاد و با او اتفاق و اتحاد آغاز نهاد و بقوت و شوکت او واثق شد و او را بطلعه
دولت آورد و و سایر فلاح و بقای که در آن چمد و اطراف بود قصدا د و د و ایند و جمله را
بر نشیت قضیه و اتفاق کلمه دعوت کرد و بر فرقه و فساد و بدی و از نداد ایگفت و در
ارجا و انجای روم و شام هر کجا مقصدی و مغربی بود که از صولت بان و هراس مران
سلطان گفت و از نزد در کربان ایدار و اضطرار کشید بود و درین زمانه و خنار و انکار
افساد مجموع را جلا فیل انتمالت داد و با قیاد نیزان فنز و ایضا طار و اقد ضعیف و اجز غلب
و تحیز داد و فتنهای خفته زاید از کرد داند و و کینه و عدا و نهای ساکن در حرکت
آورد و خلقی آنود را پایشان ساخت و کوزی از امین در انقلاب و اضطراب انداخت
و قضیه اثنی عشر من اچسنت الین صا دقت و چون این چنین بخت پیوست
و عند و عصیان شیخ مؤید بوضوح انجامید و طغیان و کفران او ظاهر گشت و نواز غضب
و جیمیت در جوانج سلطان الیهاب گرفت و و نیز فخر و خط حرکت آمد و نفر بود
نخیمه از شهر بیرون زدند و باطلا فواجب لشکر و اجرای وظایف و مژنوما
فرمان داد و با لشکری که مهیا بود بصوب قصیه روان شد و امیر ضیاء الملک و امیر
ولد را با فوج از عساکر بنقدمه از پیش فرستاد و چون یک دو منزل قطع کرد خبر

رسید که ولد قرامان را آورده شهر بدو تسلیم خواهد کرد و چون منزل دیگر رسید شد
الچاق قرامان رسید و گفت ما از قیصریه و شغل آن فارغ بودیم شیخ مؤید ما را بندلیز و روز
بقیصریه آورد و اکنون بر سلطان اعلا صیه و باماد شمر است هر چه زود تر عیان حرکت
معطوف می باید داشت تا با اتفاق و اخلاص از یکدیگر بگریزیم و قطع او اشتغال نمایم و جزا
و نزاری او در کنار او نهیم و ظاهر بود که جاسوسی در کثورت رسالت فرستاده
بود و اتفاق در صورت اتفاق می نمود و می خواست که بر قصد و نیت سلطان و کمیت و کیفیت
لشکر و قوت یابد و حال ضعف و قوت معلوم کند که در چه نصیبت و سلطان
چون بر مکر و خدایت قرامان و قطع سیرت و خجبت سیرت او مطلع بود بدان قول
مؤمن و سخن مشوق التفات نمود و ز سول را موقوف داشت و آنکه اندک پیش رفت
تا چون بگذرد رسید از امیر ضیاء الملک و امیر ولد قاصد رسید و خبر داد که جمعی را
از عنا کز بر شرم زبان کز پیش فرستاده بودیم تا صورت حال معلوم کنیم
و چون آن جماعت بجزای قیصریه رسیدند لشکر قرامان را دیدند که بغارت
مشغول بودند و ایشان را پانزده سوار بودند و جماعت قرامان قریب بدو هزار
سوار نیز از قیصریه و مزدانکی بر ایشان حمله بردند و بنام سلطان صلوات
دادند و تیغ در ایشان نهادند و چند کس قتل آوردند و چندی دیگر را برهنه
و نیز ساختند و چون نام سلطان بگوش قرامانیا رسید رعشه بر اعضا ایشان
افکند و خوف و زرع بر دل ایشان مسئول گشت و هر کس زوی بهر نیت نهادند

و چون بمشکر رسیدند مجموع در حرکت آمدند و قصد هزیمت کردند و چون از حاکم بر شیخ مؤید
رسید سواران دوایند و ایشان را تسکین داد و گفت سلطان قریب دو منزل راه از شما
دور است و این جماعت که شما از ایشان گریختید پانزده سوار پیش بودند که بر شرم قراول
پیش آمدن بودند آخر شما را چه افکند که از باد هوا بر هم زفید و پیش از کشف حال
و تحقیق قضیه زوی با نهم آوردید چون این تو بیخ و ملاکت بشیدند ناگه گشتند
و ز مقلی بن ویزیو بیدار ایشان را آمد و با حنیاط و اجاز تمام آن روز شب آوردند
و نترس و سیر شام بصباح رسانیدند و بامداد پیشگاه نخب خجبت بر زاجله حضرت
بنشاند و حاضر و خادم نه مأجور و نه مشکور راه هزیمت گرفتند و چون دو روز از آن راه
پشتافتند و بر جل و بار و قطار و مسکنها رسیدند **بدین**
در پیش حمله نوکجا ایستادند و روابه را چه طاقب روز غضنفر است
و چون خبر هزیمت قرامان و آنکه سوار و اضطرار ایشان بسلطان رسید و الله بنو فیک
زبانیه و ناپید صدایه بطرف قیصریه روان شد و چون بحدود بلد در قوز و قوز غلان
نزول کرد عثمان بک با خیل و چشم و تیغ و خدم خود ملحق گشت و چندان
لشکر و اهرم آمد که کن خاک از چهل عباي آن منزل زد شد و روز روشن از غبار
مواکب آن چون شب دجور سیه گشت **شعر**
خیمه شوق لایزال و الغرب رجفه و فی الجوزاء منه زمارم
تجمع فید کل من و مکه فما یفهم ای کذاک الا الذراجم

وَاَزْ تَرَاكُمُ اِنَّكَ وَتَوَعَّلُ مَعُولٌ وَتَجْشُمُ اِحْشَامُ سَوَادِي دَسْتِ دَرْهَمِ دَادْ كِه بِيَاضِ آفَاتِ
 بِيُوسْتَانِيْدَ وَجُوصِلَه هَوَا حِيَامُ وَجِيَا مَلُو وَجَشُو كَزْدَانِيْدَ وَاَزْ دَرْ حِيَامِ مَوَاشِي وَانْعَامِ
 بَطُونِ اَوْدِيَه بَا قِلَالِ جِيَالِ بَرَا بَرَكَشْتِ * وَازْ صِدَايِ صِهِيْلِ مَرَاكِبِ وَصَحِيحِ مَوَاكِبِ
 كُنِيْدَ كَزْدُونِ مُنْشُودِ * فَتَحِ قِيَصِمِ سَرِيَرِ
 مَرَّة بَعْدِ اَخْرِي وَكَرْفَنَارِي شَيْخِ مُوَيْدِ وَكَلْبِ اَو وَتَكْبَلِ مَرْتِيَا سَتِ لِيْشَانِ
 وَجُونِ لَشْكِرِي بَدِي شُوكْتِ وَنِيَا هِي دِي عَدْتِ وَعَدْتِ تَجْمَعِ شُدْ سُلْطَانِ نَمَازِ عِيْدِ
 اَفْخِي بِيَكْ كَزْدِ وَبَعْدِ اَزْ نَقْدِيْمِ شَرَايِ اُصْحِيَه وَتَهْمِيْدِ قَوَاعِدِ نَكِيْزِ وَتَهْلِيْلِ
 وَتَعْظِيْمِ وَتَحْمِيْلِ زُوِي قِيَصَرِيَه اَوْدِ وَجُونِ بَظَاهِرِ رُسِيْدِ فَرْمَانِ دَا دَا عِنَا كَر بَا حِيَامِ
 وَانْعَامِ وَمَوَاشِي وَاغْنَمِ بَرَجَوَانِيْ اَنْ نَزُولِ كَزْدَنْدِ * وَشَهْرِ زَا جُونِ نَقْطَه دَرْ دَايِنِ
 وَجُونِ مَهْنِ دَرْ شُدْ دَرْ كَرْفَنْدِ وَاَلَاتِ حَرْبِ اَزْ هَرْ جَنْزِ مَهِيْ وَمَرْبَتِ شَاخَنْدِ وَجُونِ
 اَسْبَابِ وَاَدَوَاتِ حَرْبِ مَرْكَلِ لَوْجُو مَكْمَلِ شُدْ مَثَالِ دَا دَا اَمْرِي قَوْشُونِ بَمْدِ زَنْبِي كِه
 دَرْ جَنْبَاتِ نُوْرِ وَقِيْعِ اَسْتِ نَزُولِ كُنِيْدَ نَا اَهْلِ قَلْعَه زَا اَجَالِ بِيْزُونِ شُدْ نَمَانْدِ وَنَحَاجِ
 وَمَنَاجِ بَرِ اِيْشَانِ اَشْكِ كَزْدِ * وَبَعْدِ اَزْ تَمْشِيْتِ اَنْ مَهْمِ مَجْمُوعِ جَنْكِ زَا مِيْسِنَعِيْدِ
 وَمَهْدَفِ كَشْنِدِ وَمَوْقُوفِ اَشَانِ بَرِ عَالِيَه نَابِيَكِ جَمْلَه دَرْ دِيُوَارِ شَهْرِ دَرْهَمِ كُونِيْدِ
 وَبَرْجِ وَبَانِ اَزْ زِيْرُو بَرَكَزْدَانِيْدِ * وَجَوَابِ كَثْرَتِ وَوَقْرَتِ اَنْ شَكْرِ وَهَيْبَتِ
 وَصَوْلَتِ اَنْ بِلَا نِ جَنْكِي وَتَسِيْرَانِ دَلِ اَوْدِ قَمْعِ وَقَلْعِ اَو صَدِ چَنْدَانِ اَمْرِي شَهْدِ
 وَشَعْلِ نَعَايَتِ اَنَانِ بُوْدِ چِه قِيَصَرِيَه دَرْ مِيَانِ اَزْ لَشْكِرِ جَرَارِ وَبَرْجِ زَا جُونِ جَرِيْنِ

بُوْدِ دَرْ مِيَانِ دَرْ يَا وَمَشْتِي كِلِ بَرُورِي صَحِيْدَا كِه بَكْمِيْنَه مَوْجِ اَجْرَايِ اَنْ بَضْعِيْلِ وَنَمَانْدِ
 مِي شُدْ وَاَزْ بِيَانِ وَجُودِ زَانِ اَزْ اَنْجِي مَانِيْدِ مَنَ اَشْتَرِ بِنْيَانِيَه عَلِي شَفَا جَرْوْفِ
 هَا زِ فَا نَهَارِيَه فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللّٰه لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِيْنَ
 اَمَّا جُونِ شَهْرِي قَدِيْمِ وَتَحْتِ كَاذِ وَدَا اَلْمَلِكِ قِيَا صِيْحِ زَوْمِ وَنَسْفِطِ رَا نُوْرِ مَوْلِدِ وَنَمَشَاءِ
 سُلْطَانِ بُوْدِ وَاَهَالِي وَمَوَالِي اَنْ مَجْمُوعِ زَيْبِ نِعْمَتِ وَصَرْبِ نِعْمَتِ دَوْلَتِ رُوْزِ اَفْرُونِ وَاِيْشَانِ
 دَرْ عَقُوفِ وَعِيْصِيَانِ اَنْ كَا فَرْنِعَتِ دِيُوَسِيْرَتِ مَدْخَلَتِ وَشَارَكْنِيَه سُلْطَانِ
 اَزْ اَجَا كِه زَقَتِ طَبِيعِ وَرَافَتِ جِيْلَتِ اَوْ تَوَانْدِ بُوْدِ بَرَا زِ صُغَرِ فَا رَحْمَتِ كَرْدِ وَرَوَانْدِ اَشْكِ
 اَنْ بِيَا رَكَا نِ بَا اِيْمَالِ سَنَابَكِ خِيُولِ وَغَرَبِ اَمَواجِ اَنْ بِيْجُوْرِ وَسِيُولِ شُونْدِ وَاَوْلَادِ وَنَوَاجِ
 اِيْشَانِ دَرْ دَسْتِ عِفَارِيْتِ جُنُودِ وَطَوَاعِيْتِ جِيُوشِ اَسْتِ وَكَرْفَنَارِ مَانْدِيْنِ نَظَرِ
 بَرِيْنِ اَعْرَاضِ جَنْكِ وَجَدَلِ زُخْمَتِ نَمَادِ * وَخَوَاسْتِ كِه اَزْ دَاخِلِ وَخَارِجِ ضَرِي بَسْمَلَانِ
 زَنْدِ وَدَرْ اَسْتِخْلَاصِ اَنْ بُوْجِي اَجْنِ وَطَرِ بَقِي اَسْلَمِ شُرُوعِ يُونُسْتِ * وَنَقَرِ مَوْدِ نَا مَعْمُودِ
 وَنُوكَرَانِ خَا صِيَه شَبَهَا نَخْفِيَه بِيَا مَزِ قَلْعَه مِي كَشْنِدِ وَتَجَشُّسِ وَتَعْيُنِ مِي كَزْدَنْدِ
 وَهَنْكَامِ فَرْصَتِ بَا اَهَالِي شَهْرِ اَزْ اِلَايِ قَلْعَه مَكَا لَتِ مِي كَزْدَنْدِ وَنَخَاطِبَاتِ مِي بِيُوشَنْدِ
 وَاِيْشَانِ رَا بَعَوَاطِفِ يَادِ شَاهَانَه مُشْتَمَالِ مِي شَاخَنْدِ * وَنَوَاعِيْدِ خُوبِ وَامَانِي مَرْغُوبِ
 مَوْعُودِ مِي كَزْدَانِيْدَنْدِ * وَنَوَاجِ تَعْطِفِ وَنَظْفِ بَكَارِ مِي بَرْدَنْدِ وَجَالِ اِيْزِيْ مَعْنِي خَا
 بُوْدِ نَا شِي اَشْكِ اَزْ شَبِ كَدِ شَنَه بَعْضِي اَزْ اَهَالِي شَهْرِ كِه بَا سُلْطَانِ اِنْفَاقِ كَزْدِ بُوْدَنْدِ
 وَنَسْلِيَه قَلْعَه مَدَا شَتَانِ شَكِ شَخِي زَا بَكْمِيْدِ اَزْ كُنْكَرَه قَلْعَه فَرُو كَدِ اَشْنِدِ وَاَنْ شَخِي

در میان دریا و مشتیکل بر روی صحید که بکمیینه موج اجزای آن بضمیل و نماند
 می شد و از بنیان وجد زان از آن می ماند من اشتر بنیانه علی شفا جروف
 هزار فانهاریه فی ناز جهنم والله لا یهدی القوم الظالمین
 اما چون شهرن قدیم و تحت کاذ و دار الملک قیاصی زوم و مسقط ران و مولد و منشاء
 سلطان بود و اهالی و موالی آن مجموع زیب نعمت و صرب نعمت دولت روزافزون و ایشان
 در عقوق و عصیان آن کافر نعمت دیوسیرت مدخلت و مشارکتی سلطان
 از آنجا که زقت طبع و رافت جیلت او تواند بود بران صغیر رحمت کرد و رواند اشک
 آن بیچارگان بایمال سنابک خیول و غریب امواج آن بیجور و سیول شوند و اولاد و نواج
 ایشان در دست عفاریت جنود و طواعیت جیوش است و کرنفار ماندین نظر
 برین اعراض جنگ و جدل زخمیت نداد و خواست که از داخل و خارج ضری بسملا
 زند و در استخلاص آن بوجهی اجن و طریقی اسلم شروع یونس و نقر مود نامعمود
 و نوکران خاصه شبها تخفیه بیامز قلعه می کشند و تجسس و تعین می کردند
 و هنگام فرصت با اهالی شهر از بالای قلعه مکالمت می کردند و مخاطبات می پوشند
 و ایشان را بعواطف یاد شاهانه مشتمال می ساختند و نواعید خوب و امانی مرغوب
 موعود می کردند و نواع تعطف و لطف بکار می بردند و جال ایزین معنی خا
 نبود ناشی ایش از شب گذشته بعضی از اهالی شهر که با سلطان انفاق کرده بودند
 و نسلیه قلعه مددا شتان شک شخی را بکند از کنکره قلعه فرو کد اشند و آن شخص

حضرت سلطان آمد و نقشه بر کرد که جمعی از معارف شهر که حقوق بخت سلطان
 طوق کردند جان و داغ جبهه جان کرده کمر اخلاص بر میان بستند و در تسلیم
 قلعه مشفق الکلبه شد و اتفاق جان کرده که فوجی را از نوکران نزد بان بر بالا
 کشد و قلعه بنیازند و منصف و منقب اند سلطان که این بشنید بفرمود نازد بان که
 از قب زینب کرده بودند حاضر کردند و مهتر از سیصد مرد از افراد اجناد و اواناد
 بخاد که با فتحام معازک و التزام معاطب و محالک معروف و موصوف بودند و در آمد
 و بخارج آن خیز و بصیر **شعر**
 قوم بلوغ العلامه عندهم طعن بخیر الکما لا الحلم
 فان تولوا عداق کشفوا وان تولوا صلیعة کتموا

انخیاز کرد و نزدیک دروازه نیوا رفت و از آن جماعت ده نفر که مرزیک خرمین
 صد سوار بودند بزرگید و بیای قلعه فرستاد و منعاقب ایشان ده نفر دیگر روانه
 کردند و همچنان فوج در عقب یکدیگر فرستاد و جز مقدمه آن جماعت
 بیای دیوار زینیدند و نزد بان فایم کردند جماعت شهر را بالا کنند و فرود آستند
 و نوکران یک یک بر قلعه می رفتند ناده را از مقدمات آن فوج بالا رفتند و محاف
 بر صورت حال مطلع شدند و نیز الفریق جزب قایم گشت جوانان جانباز
 و دلیران دشمن کداز بنام هایون سلطان یعنی نجیب زوزند و در منزه صلوات
 بزوجه مظهر مصطفی صلی الله علیه و آله روان کردند و شمشیر دراز مفیدان غدر نهادند

و سلطان با فوجی که مصاحب بودند از بیرون بدرون حمله برد و از درون و بیرون حاکم
 برخاست و از مخالفان جمعی که بحرب استاده بودند بعضی بقتل آمدند و بعضی اسیر گشتند
 و چون حال بدین مرتبه رسید از داخل و خارج طوایف لشکری و شهری بمدد و معاونت
 یکدیگر در دروازه ها بشکستند و فتح و نصرت زوی نمود و توفیق رفیق گشت
 و لشکر از دروازه ها در شهر زینیدند و سلطان بامان طایفه شهر و قتل اهل عتد
 منادی فرمود **الذین استاؤا ائما عملوا و عجزوا الذین احبوا**
الحیثین پشیمید زان ملاعیر نهادند و سیلاب خون از فوارات او داغ ایشان
 می کشادند گاه بزخم خنجر صد در عظام را عظام میدوز می کشادند و گاه
 بضرب دبا بپش رو و سر قبایل را قبایل رو می کشادند و نشان در مناخر جوارات
 در مجاری آنها روان شد و بوزق از وایح از مطاوی اشباح مانند طیور از او کار
 پرواز می کرد و چون شزار از دخان منطای می شد و از باب و منوطان شهر علی
 اختلاف طبقاتهم بعثت ظلمهای شیعی و تهنکهای فاجح که شیخ مویذ و اتباع او با ایشان
 کرده بود از مصادرات صریح و مطالبات قبیح و کشیدن دختران و پسران ایشان
 و هتک آستان و قتل احرار و غیر آن با اتفاق زنا طره و جرافیش بلاد فرصت دریافتند و بفر
 و تجس نوکران او می کردند و یک یک را از شقوق حیطان و زوایای جدران
 بیرون می کشیدند و چون ذبحه سر می بریدند و عبرت و نکال اعضا و اجزای ایشان
 از یکدیگر جدا می کردند و در دروب و زفافات پراکن می کردند و ایندند و آن شب

تَابِيْن دَمِ بَرِيْمَنَوَالِ بَقْلُ وَفَكَ مَشْغُولُ بُوْدُنْدُ وَدَرْدَنِيْجِ وَشَفَكَ اِفْرَاطِ مِيْ بُوْدُنْدُ
 تَا جَدُوْلُ وَانْهَارُ اَرْخُوْنِ مَفْسِدُنْ فَاِضْرُشُدْ وَمَسَالِكُ وَمُضَارِبُ بَاشْلا وَجَمَاجِمَ اَبَا
 كَسْتِ وَجَنَانُ شُدْ كِهْ هَرْ جَا مِيْ رَفْتَنْدُ بَايْ سِيَرِ بَرِيْنِ مِيْ نِهَادُنْدُ وَهَرْ طَرَفِ كِهْ مِيْ اِيْدُ
 بَرِ اَعْضَا وَاِجْشَايْ كُشْتَكَا مِيْ اُفْتَا دَنْدُ ذَلِكْ بِيْمَا عَصُوْا وَكَانُوْا يَغْنَدُوْ
 كُنْ اَيْتْ هُوْنِ عِيْنِ مُنْكَرِ فَعَلُوْا لِيْلِيْمَا كَا نُوْا يَفْعَلُوْنَ
 جَانِ خُوْنِ كُذْرَا يَفْتِ بَرِيْ جَرِيْحِ كِهْ شُدْ لِعَلْ كُوْنُ اَزْدِرْ كَرْنُوِيْ جَرِيْحِ
 زَمِيْنِ جُوْنِ هُوَا كَشْتِهْ اَزْ خُوْنِ وَكَرْدُ زَمِيْنِ لَالِهْ كُوْنِ وَهُوَ لَا جُوْرْدُ
 نَمِ خُوْرُ وَكَرْدُ نَدَرَانِ زَرْمَكَاهْ فَرُوْشْدُ بَرِ مَدَبَا مِيْ مَآهْ

وَجُوْنِ عَامَّةً لَكَسْرُوْا ذَنَابِ عِيْنَا كَرِيْمِيْ جَالِ خَيْرِيْ يَفْتَنْدُ اَزْ طَرَفِ مُتَوَجِّهْ شَهْرِ شَدْنْدُ
 وَنَاطَانِ كِنَايَةِ زَا كِهْ كَرِ طَمَعِ وَكُوْنَاهْ دَسْتِ بُوْدُنْدُ وَبِنَا لَمِتِ نَشْرُ مَوْصُوْفِ
 زُخْصِتِ فَرَمُوْدُ اَزْ شَهْرِ اَمْدُنْدُ وَاَوْبَا شَرِ تَرَا كِمْدِ وَمَغُوْلُ اَزْ شَهْرِ مَنُوْعِ وَنَجْوِيْ
 كَزْدَانِيْدُ وَجَمْعِيْ اَزْ مَرَاتِ كَزُوْدِ وَزِيْنِ كَزُوْدِ زَوَانِ شَرْقِيْ اَجْمَدُكْ فَرَسْنَادُ
 نَا زَاهْ بَرِ مَوْتِيْدِ مَحْذُوْلِ بِيْشْكِيْزْدُوْا نِ عَا قَرِ عَالِيْ وَجَا حِدِ حَاوِيْ كِهْ شَيْطَانِ صِفَتِ حَا مِيْنِ

کشید بود و از ثواب بزرگ و غفلت بر خود جوید چون سر از خواب غرور و مستی بزداشت
و معاینه بدید آید در خیال نداشت و دانست که کفران نعمت را پنجه این می باشد
و غدار و پیمان شکن را عاقبت و خاتم چنیز و لا محاله راه دوزخ بر می باید داشت و جهان
بنا کامی و بدنامی بگذاشت چون مرغ در دام و ماهی در شست طیدن آغاز نهاد
و زبان فحش و سفاهت بر نوکران بگذاشت و با بعضی خطاب می کرد که چرا مرا از خواب
بیدار کردید و این خبر بد من آوردید و با بعضی خطاب می نمود که چرا در محافل
در وازها تقصیر و تاوان نمودید و غافل شدید و بعضی دین کفر را شما گفت می داد
و می گفت حاضر جمع دارید و پراکنده شوید که کون که ایشان شهر گرفتند کار
بهر شد و حال نیکو تر چه صیانت شهر مشکال بود و در وصله مانمی نشست و این زمان
مجموع و مضبوط شدیم و با وجود صعوبت و مشاقبت احمد که در احوال آنک کرد ما کرد
و منبرض ما شود و طالع شوزین و تحت بر کشته مثل این خیالات فایده در دماغ و
می نهد و ازین گونه خرافات زبان او می آید از انزل القضاء و القدر در صلب

فایده سنیه

قضا جز کر کردن فرو کردند همه عاقلان کور کردند و کر
بشر سلطان بامیر ولد و امیر حنیف و بعضی از ترا که شرف فرمان داد تا بر نوری که
محاذی بجه است نزد بانها نصب کنند و از آن طرف در اندرون روند تا بحال بروی
ننگ تر شود و انحصار و انحصار و مناصب عرف کرد و بر بر منوال بشق دیم رسانیدند و میامین

عنایت نمی نرفت و برآمد و سعی و اجتهاد مطایفه میشت مطلق افتاد و فوجی از آنجا
عناصیر چون سهم منزل و قضای منزل از ناحیه با عهده فرو رختند و بر در و دیوار نشانی
او بختند و خانه آن محدول را تاراج کردند و زن و فرزندش را مأخوذ و مقبوض کردند
و غایت حمیت و نهایت رجولیت او در لای آشت و غلوائی آن حالت آن بود که
اقتدر در صقه نرایی و مجانی که آنجا بود انداخت و این هم نوعی از نکت و نخواست بود که
بدست خود خان و مان خود بر هم نخواست و مقامی را که از امکا ملوک صبار
و سلاطین نامدار بود و او در آنجا عیشها کرده و در وقها یافته بی هیچ فایده مناسصل کردند
و با خالک بر این ساخت و چون دید که خانه و شری بسندند و اهل و عیال اسیر و گرفتار
کردند با احمد و سطلانی کشت و تقصیر آن میخیز شد و بغرفات و شرفات آن منوار
کشت و معا و بر سپاه و مناعه آورد که چون شیران غریب و پلنگان در زن کرد آن
بقعه در آمدند و مسازب و مذاهب آن فرو گرفتند و آن محدول چون دیود در شیشه
و مار در سوراخ ماند و عامه عنا کرد در شهر افتادند و اجوان و اتباع او را برهنه
می کردند و کردند می زدند و اینک بشهریان کزندی و مکر و می رسانند و یکی
از غریب آموز و عجاپ احوالی که از آن بر حشر نیاست و فرط جرات سلطان
استبدلال توان کردند آن بود که از جمله اصناف جنود و انواع جوش از ترک و ترکمان
و مغول و تاتار که در آن شب دبحور و حجاب میسوز در شهری عاصیه و قومی باغی افتاد
میج یک از مژده و یارای آن بود که بخلاف فرمان مردم شهر دست داری کنند

و تعرض نمایند و بقلید و کثیر طمع و توقع کنند و بعلت مخالفان و معاندان
 مزاج هیچ آفرین شوند و مطابق نیایند **بیت**
 مهلت تو اگر بانگ بر زمانه زند قطار هفتۀ ایام بکشند مهار
 و علی الصبح که نوبت بحری بر بام این سقف یلوری فرو گزینند و مشعل آفتاب برین
 کاخ لاجوردی برافروختند سلطان بادی منبسط و صدای منشرح مشکوری
 و العمل و منصور الاری و الایه **فاندرسیه**
 فتح و نصرت قرین و دهن مطیع تحت و دولت رهنم و چرخ زمین
 در شهر آمد و در مدرسه نزول کرد و بفرموده باقیای کفن آن ملاعین و فوج
 آن شیاطین از رویا شنک دزد هن و آهن بر کندن می آوردند و زبانیه دوزخ
 می سپردند و بعضی را که عند ایشان شہوت نرسیدن بود و جرم و جنایت بوضوح
 نیوشته موقوف می داشتند و اکثر نوکران را که باموید مخدول در احمد بودند
 زن و فرزند و امثال و عیال در شهر ماند بود و بدین علت در جنگ دست کشیدن
 می داشتند و تساهل و تعاف می ورزیدند و بعضی دیگر که از مردمی و مردی
 بهن داشتند و جو نعمت و تربیت سلطان می شناختند فوت و مروت دامن گیر
 می آمد و بخاربت و مضاربت اقدام نمی نمودند و مراقبت جانب سلطان می کردند
 و بدین واسطه در اوقات فرصت با امر و نوکران خاصه مخاطبات می کردند و با اشارت
 و کنایات نیهات و تعلیمات می دادند و هله جز آن وقت بین الصلوات امیر تخت

که از جمله وفاداران و دولتمردان سلطنت بود و در منتهای خدمتکاری و جوق کرای راسخ
 و مینقیم و از شواب غدر و خیانت بری و عاری و با امیر کوچه و جنایت بنبیت و است
 منتهی از بالای احمد با ایشان هم سخن شد و با جمعی که با او بجهت بودند از شهر روانه
 بر جمعی که بخارضا منتهی گم بودند نزول کرد و با امیر غدر بحرب و ضرب ایشان و شک و نیر
 از فرین بر کمر بازیدند و جنگی عظیم فراهم شد و طایفه از جنیدی و شهری که در زندان
 بودند چون از آن گرفتار شدند و در زندان شکستند و طرف دروان زین و دین
 آنرا نیز بکشودند و لشکری چون سیل جراز و آب مدد دارد در احمد زبختند و موید مختلف
 که با او بیعت شکن و نمر بر خاسته دعوی شکنی می کردند و شعار دوزخی بر زبان
 کاف بن الملک می زدند چون جمله شیز و ضرب شمشیر مشاهد کردند و موثر صفت
 ازین سوزاخ دران سوزاخ می جهید و چون راسوا از غرقه بدین غرقه می دید
 و آخر الامر بر جمعی میشت گشت غافل ازین معنی که اینها زک نواید زک
 الموت ولو کنت فی روح مشید **شعر**
 نفر من القضاء و لست ندی بان الزم فی قبض القضاء
 و این مفتر لیل من عمار و من یخ مباحا من مناء
فاندرسیه
 قضا دگر نشود که هزار ناله و آه بشکریا بشکایت برآید از دهنی
 فرشته که در کشت بر خزان باد چه غم خورد که بسیرد چراغ بیوزنی

و چون دید که و خاست کفران نعمت از اطراف بد و محیط شد و شامت نسیان حقوق
را و خلاص و بخت برومند و دگر دایند و نکبت التما بغیکم علی انفسکم
روزگار اوین ساخت و از تکاب و آن برید و آخیا نکت فقد خانوا الله
روز و روزی او سر آورد و کار از بخت و کار از دستخوان رسید و جز مزد و وجه
برزدن مخرجی دیگر مانند از فرط لوم طبع و خست نفس بگریه و زاری درآمد و ندانست
و تملل آغاز نهاد و رخت و جامه و نسلج و سلب جملگی از تن بر کند و بریزد انداخت
و نزع کنان با میر و لد که هوان با او عداوت می ورزید و او را دشمنی داشت
استغاث بر دوازده استغاث خوست و بنوجه و شیون گفت بفرا دمن بر سر و با وجود
دعوی شجاعت و جهانت و لاف فطنت و کیاست دزد می چنان که امید بقنا
منبع و جبل زجا منقطع بود و روز نشقام و هنکام اقدام و اقام بر عیسه و لرزه
در آمد و تن مذلت و معرت در داد و کرد و بجز و بچارگی نهاد تا امیر ولد از در
در آمد و بی هیچ تاختی او را گرفت و ذلیل و حقیر بر کف سب نشاند و در میان
شهر می زدند و کافه خلایق از مزد و زن برام و زوزن و کوی و زوزن بنظاره
و بیرون آمدند و او را در کنوت آن و بال و خال و هیأت از عیبت و نکال
مشاهد می کردند و خاله عوار و شار بر زوی می نشانند و بر از تکاب
عصیان و کفران و اضاعت صنایع و اچنان و قدیم بعد رونق و نقض
عهد و میثاق فزیر و توین می کردند و با حجام ملام و هاجرات کلام مرجوم

و مکلوم می کردند و او را و سر خجالت در جیب ندانست انداخت و می گذشت

بدی

اذا كنت في نعمة فارغبها فان المعاصي تزيل النعمه
و بختی از که آن غادر مخدول و ناقص مزد و پزورده جزیر از دولت و روز و رده نعم این
حضرت بود و از عنفوان صبور در کف رعایت و حجر تربیت سلطان نشو و نما یافته
و ادب تیغ و قلم در صحبت بزرگوار و آموخته و فضایل عرب و عجم از شیم هایون او
اکتساب کرده و بعد از خمول ذکر و جهالت نسب و سقوط پایه و قلت سرمایه بمن
مجاورت حضرت علیا جفها الله بالیا من این درجه و منزلت یافته و چون از مهبط صبا
بصعد شباب ترقی کرد و از مهاوی طفولیت بمعارض رجولیت ترقی نمود شغل
و کثابت و جل و عقد آموز و قطع و فصل قضایا و مهام بزو و فوض کرد و او را فایم
مقام خود ساخت و چون منشور سلطنت بنو فایم هایون سلطان موشع شد و از یک
دولت بوجود شریف او را شنه کشت و خصبه و نیکه زیور نقاب مدار زیر و برینت
گرفت او را بزرگافه قارب و عیاش بر رتبت تقدم داد و از جمیع مزای دولت و انعام
مملکت بزمید رفعت و مزیت درجت و منزلت اختصاص و نیاز بخشید و منصب
امارت قیصریه که در املت قیاص و روم و مصلوب کار ملوک و قروم بود و مولد و منشأ
ذات ملکی صفات و ثنابت خانه با ساز بقیاع و قلاع که در نواحی آن واقع است در مشاد
و مداخلت غیری بزمومت زد و منام داشت و بزمام قبض و بسط و نقض و بزم آن عمل

و دوشنان میزور و دشمنان منکوب و مدح و جزو کنند سلطان موجب حمد و نیایش
 پروردگار موظف و مرتب داشت و در حصول مأمول و در کمال مقصود انبساط و انبساط
 نمود و گفت **كذلك يجعل الله الرجس على الذين لا يؤمنون**
 و بشوکت و آیین خیز و آنه بدار امان در آمد و بر بساط دولت و میثد سعادت
 نرا و از نبشت و در آن حال فانی که در وقت قصیر در سنو اثر از صیغه مجید و کلام
 قدیم گویده بود در زمین میر اخلاص کزیده و آیت این بود که **و لو انكم ائتمنتم**
واياهم و امنوا لهم و انضوا لتطوهها و آن فال بعینه صفت
 آن حال بود و آن آیت صریح بیان آن فتح و نصرت که عاجل فریز و زکارد دولت قاهره
 مد و لاجاله شهادت کلام ربانی و وحی آسمانی جز مجر صدق و غیر صواب نتواند بود
 و در این صفت **میسلا** و در وهله اول که سلطان جزد و طرد از آنک شام کرد
 بقصره نزول کند در آن نرانی که مؤید بخدول نورانین بود **شیخ** خواب دید که
 مازی بزرگ بقدر زار درهای از زیر فراش بیرون جنت و آهنگ کز کزد سلطان از در
 راست در عقب او رسید و او را بشمیز زد و مجز و جع ساخت اما سرش از نرجدا
 نشد و اضطراب می کرد بضرای دیگ کز سرش از نریندخت **و آن خواب** همچنان
 مطابق حال واقع گشت چه دخول قصره از در و آن سیواش اتفاق افتاد و آن دروازه
 بالک کز گاه دست راست افتاده بود و صورت آن خواب را با مؤید بخدول نفریز کرد
 و تعبیر فرمان کرده و چون او عاصی شد بنوکزان می گفته که سلطان آن خواب را بقرمان

تعبیر

و در آن کز بود و آن خود من بودم و از آن غافل که بی تیغ نیاست سلطان برین خواهد
 شد و مزد از شر وجود نامبارک او خلاص خواهند یافت **و از همه عجب تر آنک در آن**
ایام مولانا پاشا قدس سره مکتوبی چنانچه عادت او باشد بحضرت سلطان نوشت
 و در آن اثنا ذکر کرد که بر روی یک کز مکتوبش و این معنی هم بظهور پیوست
 که بعضی از جماعت مفیدان گرفته و کشته شدند و بعضی بکشدند و نیز روز دوم وقت
 نجر کاه باقی غداران را چون ولد با شری و سوله وین علی و غیر ایشان که روزی اجساد
 و رجوع لشکر بودند و بعیت غدزی که در جنگ از زحمان کزد و منهرم کشته منوم
 شد و مؤید بخدول پیوسته و او را از قضیه غدر و عصیان اغرا و ایلاع نمود و یک یک
 طلب فرمود و بعد از اثبات جرم و الزام حجت همه را بر مضمون نفرین اجزاء
الذین یبغون الله و رسوله و یسعون فی الارض فسادا و آن روز

و لنقطع ایدیهم و نجلهم من خلافت ائمتهم

نیاست فرمود و بجای عمر خود زسانید و مثله شهر و عزت دهر گردانید ناد و زحمان
 جرم و تخریب کسان غرام بطاعی غادر و با غمید بر مؤید بخدول که شونا جدازی بر او
 بود از آن غافل که نایج دار خواهد شد و در کار زار آمدن از آن شیور که در کار
 زار خواهد مزد منهد شد پنهان خوان و خاصیت او و خجل و شرمینار پیش آمد از آن
 من الن علی الله العالی بنزد پیش انداخت سلطان گفت غدزی که در باغ ما انکیزی
 و قصد و خیانتی که در قمع و انشیراب مایوسنی و عهود و میثقه بر همه شکسته باعث

که بود و سبب دراز نکاب امری چنین فاجعه و قدام بر شعلی مثل این مدعوم چه و یادش
 کدام حق از حقوق ثابت بود و مکافات کدام صنایع از صنایع سالف دین نجس
 برخال ندامت دوخت و گفت مژده ناپوده ام در کفالت نعمت و معونت رافت و تر
 سلطان بوده ام و در ظلم شفقت و عاصفت او نشو و نما یافته و از عهد مهدها اکنون
 عزم در غدر عیش و خصب حال گذرانید و بفکر دولت روز افروز تنگی که آبا و اجداد
 نگرد بودند من کردم و من تبه که قوم و قبا پادشاه شدند مرا میسر گشت
 و از آن وقت باز که من حکومت قصریه مؤنوم شدم بسیار افعال خارج و حرکات
 نامستروع اخیار او اضطراب از من صادر شد و نهنگ و بی باکی به شمار بطهور پست
 و جور معلوم کردم که آنجمله حضرت آنها کرده اند منوهم و خایف شدم و خواستم
 که بگریزم و بطرف بیرون روم و درازایب با جماعتی که محرم بودند مشورت کردم و انشعوب
 نمودم ایشان مرا بر غدر و خیانت داشتند و بعضیان و طغیان را هموار شدند و بر
 انفسداد و انشعاب داشتند و کفره گردانیدند انکاه سلطان گفت
 بازی اینجه رای و ندید بود و در بیرونه نظر داشتی که پیش حصول استقلال و انشقاق
 حال در تغیر خطبه و نسکه مینارعت کردی و بتبدیل القاب ما اقدام نمودی
 و فرمودی تا خطبه بنام فرمان خوانند و نسکه بالقاب نوشتانند و صبر نکردی
 تا بعد از آنکه کاری پیش رود و امارت بر تو مقرر گردد هرگز خواهی اخیار زکی
 و نیتت بفرموده زینا

و جور غدرها معلوم می گفت و بختهای سقیم و علایا می شنید مستان و روزی
 نامر بعد در و خیانت و عصیان و طغیان که صلیب و قضا حیات است و روزی
 و در سلطان فرمود تا روزی چند موقوف دارند و گردانند از باب مضاعف

فَارْتَجَاوَزَتْهُمْ ضَلَالٌ وَمُجَاوَزَتْهُمْ دَاءُ عِضَالٍ سَلَامُهُمْ نَقَامٌ وَكَلَامُهُمْ مَلَامٌ
وَعِنَاقُهُمْ خُحَاوٌ وَوَفَاقُهُمْ نِفَاقٌ بِأُصْدُودِهِمْ سَلَامَةٌ وَبِعَادِهِمْ عِزٌّ وَكَرَامَةٌ وَقَطِيعَتُهُمْ
مَيُّونٌ وَفِي حِمْرِهِمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ نِعَمٌ وَلَا وَفَاءٌ لَهُمْ وَلَا إِخَاءٌ وَلَا شِقٌّ وَلَا رِخَاءٌ وَلَا صَدَفٌ
وَلَا صِفَاءٌ فَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ فِي نَوَالٍ وَلَا يَشْكُرُونَ عَلَى مَنَوَالٍ إِنْ أَعْطَيْتَهُمْ مَنَعُوكَ وَإِنْ
وَصَلْتَهُمْ قَطَعُوكَ وَإِنْ أَشْرَيْتَهُمْ بَاعُوكَ لَا يَفْرَتُكُمْ ذَلْفُهُمْ وَلَا يَفْنَتُكُمْ مَذْمُومُهُمْ
وَمَلَقُهُمْ

شعر

أُجِدُّ ذَوِي الْمَلِكِ الْيَوْمَ فَانْتَهَمُ فِي النَّبَاتِ عَلَيْكَ مِنْ تَخَضُّبٍ
يَسْعُونَ جَوْلَ الْأَرْضِ مَا طَمِعُوا بِهِ وَأَذَانًا دَهْرًا جَفَا وَتَعْنِيُوا
وَمِنْ مِيزَانٍ مِنَ الْبِشَارِ وَفَرْقٍ بَيْنَ شَوَادِ اللَّيْلِ وَبِضَائِ الشَّوَارِ عَرَفَ أَنَّ كُفْرَانَ
الْبَغِيْمِ مُجَلَّةٌ لِلْبَقَرِ وَعَصِيَانِ ذَوِي كِبَرٍ مَكْنِيَّةٌ لِلنَّدَمِ وَالنَّدَمِ وَأَنَّ صَاحِبَ الْغَدْرِ
مُنَاجِلُهُ **كَيْفَ كَرَامَتِي لَا بَاهِلَهُ** فَاعِلُهُ مُنُومٌ
بِكَلِّهِ مَذْمُومٌ فِي جَمِيعِ مَلِكٍ وَأَذْيَانٍ يَجُودُ نَهْمُهُ لِيْ مَانَهُ وَلَا يَفْلَحُ أَبَدًا مَرْتَكِبُ
جُرْمٍ نَفِيٍّ دَوْلَةُ السُّلْطَانِ لَا رَتَّ أَعْدَاءٍ مَخَافَةٍ أَلَامَالٍ عَاجِلَةٍ أَلْجَالٍ شَمُولٍ
فَضْلُهُ عَلَيْهِ وَخُوصٌ خُصْرُ عَدِيَّتِهِ إِلَيْهِ فَإِنْ غَادِرٌ شَحْنَمٌ عَلَيْنِ وَلَا يُغَادِرُ مِنْ يَوْمِهِ
أَوْ عَدِيٍّ مَا بَدْرُهُ عَدُوُّ نَسَبٍ لَا نَسَبٍ وَمَا رَجَفَتْ إِلَيْهِ مُخَالَفٌ لَا غَلِبَ زُبُّ غَادِرٍ غَدْرُ
فَأَقْدَرُ عَلَيْهِ وَشَاعِرٌ زَمَتْ وَقْفُ صَفَرِهِ صَالِحٌ فَهَرِيقُ الْمَارِقِ وَدَمْرٌ لِمَنْزِلِ دِينٍ وَدَمْدَمٌ عَلَى
مَنْفَذِ دِينٍ وَالْعَبَادِ دِينَ فَكَمْ مِنْ رَقَبٍ عَاصِيَةٍ ذُفْأُهَا أَقْدَامُ خَاصِيَةٍ أَرْهَاقُهَا وَيَدُ مَضُوقَةٍ

أَسْلَهَا وَتَسْرُفُهَا أَوَّلُهُ اسْتَكْنَاهَا وَكَلَامُهَا فَلْيَسِّرْ مُحَمَّدٌ عَلَى مَا تَفَضَّلَ بِهِ عَلَيْهِ مِنَ الْفَرْجِ بَعْدَ الْخَرْجِ
وَالْخَرْبِ بَعْدَ الْكَرْبِ وَلَهُ الشُّكْرُ بِمَا قَدَّرَ لَهُ مِنْ نَيْسَبِ الْعُسْرِ وَجَبْرَانِ الْكُسْرِ وَحُزْنِ الْمَقْلَبِ
وَالْبُصْرِ نَحْمُ الْمَوَافِقَ نَحْمُ الْبَصِيرَ وَالضَّالِقَ عَلَى نَيْبِهِ الْمُضْطَرِّقَ وَرَسُولَهُ الْمُتَّقِيَّ وَعَلَى اللَّهِ
الطَّيِّبِ وَصِحْبِهِ الْمُتَحَنِّنِ وَمَنْ تَفَقَّى فِي نَهْشِهِ هَذَا الْقَبْحَ نَظَرَ لِنُوشِ شَوْرٍ أَسْلَامٍ مِنْظُومٍ
وَمِنْ كَلَامِ صَالِحٍ نَبِيْعًا عَلَى مَفْهُومِهِ هَذِهِ الْآيَاتُ الْمَوْقُوفُ

تَمَزَّ وَارِ الْقَيْصَرِيَّةَ مُجِبًّا بِحُوزِهَا وَأَغْنَى بِالْقَيْصَرِ وَالصَّحْجِ
تَصَوَّافُغِيَانًا وَمَا رَسَدَتْ مَمَارِسُهُ لَكِبَ بَعْضُهُ بَسْمُجِ
تَحْيَلُ الْمَلِكِ شَيْءًا لَهْ يَدَا كَلِّهِ تَوَاقِيَّةٌ وَتَبَسُّجِ
فَارْعَدِيحٌ لَا وَارِ وَخَلِيحٌ وَشَمْرُ الْبَغْضَاءِ وَالْبَغْيِ وَالْجَحْمِ
فَلَا أَحَاطَتْ زَايَةُ أَحْمَدِيَّةٍ بِقَبِيحِهِ وَجَدَّ أَقْبَلُ بِالْكُفِّ
تَرْغَزِيَّتِ الْأَرْكَانِ مِنْهَا وَزَيْتِ رُوحِهَا رُكْنٌ مِنْ جِلْدِ رَيْحِ
وَرَجَرَتْ الْحِطَّازُ وَنَهْرُ سَوْحِ وَكَوْرَتْ الْجُدْرَانُ نَجْمًا عَلَى نَبِيحِ
تَوَغَّلَبَ الْأَبْطَالُ فِيهَا نَهْمُ وَصَالَتْ عَلَى الْمَرَاقِ الْقَتْلُ وَالذَّبْحِ
فَمَنْ قَابِلٌ بِالْفَوَارِ بِرَأْسِ شَفَقِ عَلَيْنَا فَإِنَّا مَكْرَهُونَ عَلَى الْقَبْحِ
وَمِنْ مُسْنَعِيَّتِ قَالِيَا مَنْزِلَ مَلِكِيْنِ فَضْلًا عَلَى الْمَمْلُوكِ بِالْعُظْمِ وَالصَّخْبِ
وَقَدْ قَبِضَ الْوَلِيُّ وَارْعَمَ أَنْفَهُ وَمَا دَبَّ عَنْهُ السَّيْفُ وَالسَّيْفِ وَالرَّحْ
وَجَرَوْقٌ فِي غَلِّ لَأَسَارِ وَذُلُهُ جَرَاءُ لِمَنْزِلِ زَيْ عَلَى الْخَيْدِ وَالْمَسِيلِ

وَيَنْصُرُ عَلَى يَدَيْهِ عَذْرَاءٌ وَغِيْلَةٌ وَتُخْفَى لَهُ الشَّخَاءُ وَالْحَقْدُ فِي الْكَيْشِ
 فَصَبَّحَ مَكْنُوفٌ أَيْدِيَهُ مَكْنُوبًا يَكْبَكُ تَعْفِيرًا وَيُضْرَبُ بِالْبَطِيخِ
 وَذَلِكَ دَاءٌ لَيْسَ يَرْجِي دَوَاءُهُ يُصِيبُ لِيَامَ النَّاسِ فِي الْحُصْبِ وَالرَّيْحِ
 نَيْسَرُ لِلْإِطْلَاقِ فَتُحْمَلُ عَلَى الْوَطَنِ الْمَالُوفِ بِالْحَرْبِ وَالْكَدْحِ
 لَقَدْ جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ثَانِيًا وَأَشْرَقَ نُورُ الْخِرَاسِ نَزْعُ مَنْ لَحِجْ
 أَلَا يَا مَلُوكَ الْأَرْضِ كَقَوَائِدِهِ أَيْ الْفَتْحُ إِلَّا أَنْ يُطِيعَ أَبَا الْفَتْحِ
 وَلَا تَرْضَوْهُ إِنَّهُ مُوَفَّقٌ مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ أَمْرٌ وَقَبْلُ الْوَأْتِي
 هَيْبَتُهُ الْفَتْحُ الْقَرِيبُ وَجَيْدٌ عَزَائِمُهُ وَحَمْدُ اللَّهِ ذِي الْكَيْشِ
 وَلَمْ يَكُنْ أَنْ هَذَا فَتْحُ حَقَرٍ عَلَى الْفُتُوحِ صَيْدِيهَا وَذُبَّ عَنْ سَاحِلَةِ الْمَلِكِ دَيْبِهَا بَلْ أَنْشَأَ النَّشْأَ
 نَشْأَةً أُخْرَى وَوَقَاهُمْ لَطَمَةَ الْكُبَرَى طَلَعَ طُلُوعُ الْبَدْرِ فِي غَسَقِ الظَّلَامِ وَأَقْبَلَ أَفْئَالَ
 الظُّلُمِ عَلَى خِدَاةِ الصَّيَامِ فَقَمِينَ اتَّخَذَ يَوْمَهُ عِيدًا وَبُورُخَ الْجَدِيدِ الْمَلِكِ تَارِيخًا سَعِيدًا إِذْ
 جَمَعَ اللَّهُ بِهِ شَمْلَ دِينِهِ وَارْتَعَمَ بِمَا آتَاهُ مِنْهُ أَنْفَ الْمُسْلِمِينَ وَوَرَدَ بِهِ خَدَّ الْأَسْلَامِ وَحَفِظَ
 حَبْلَهُ عَنِ الْأَنْصَارِ وَالْأَنْصَارِ وَهُوَ عَلَى كَدِّهِ قَدِيرٌ
 حُكْمُ شُلُطَانِ بَرِّ لَا دِقَاقَاتِ
 وَأَيْنِصَالِ فَلَاحِ وَدِيَارِ وَأَعْصَارِ أَوْ دَرَجَاتِ
 وَجُونَ بَفْضِ عَنَائِتِ أَحَدِي وَزُشْدِ وَهْدَايَتِ نَرْمَدِي شُلُطَانِ زَارِدِيْنِ فَتَحِ زَائِعِ
 وَنِيلِ بَرِّ نَصْرِي تَوَكَّرَتْ شَدَّ وَمَنْزِلَتِ أَيْ فَوْزِ كَبِيرِ وَفَضْلِ غَرِّ رِيحِ نَهَاجِ وَنَسَبِ تَارِ

يَأْتِ وَشَهْرُ وَلَا يَتِ قِيَصْرِيهِ أَلَوْثُ أَشْرَرُ وَكَدُّ وَزَتْ أَغْيَارُ صَافِي شَدَّ وَنَوَاضِ شُورِ وَشَغَبِ
 وَنَوَاجِمْ كَدُّ وَلَغَبِ شُكُونِ يَذِيرُفَ وَصِيَّتِ أَيْضَ فَرَمِينَ وَأَقْبَالَ مَنِينَ دَرْجَدُ وَطَرِ
 مَطَارِ رَكَّتْ خُصُومُ وَأَعَادِي زَاكِدِ عُدُوتِ أَيْ حَادِثُهُ وَطُرُوقِ طَارِقِهِ أَيْ نَهَاجِ وَنَسَبِ
 نَمُودِ بُودَنْدِ وَدَرْجُوشِ وَخَزُوشِ مَدَنِ خَارِجِيَّتِ دَرْيَايِ وَنَفْسِ نَكِتِ وَجَنَّتِ دَرْيَايِ
 شَكَّتِ وَهَمَّ خَائِبِ وَخَائِرِ سَرْدِ زَجِبِ خَارِ وَأَدْبَارِ كَشِيدَنْدِ وَدَرْيَايِ زَاوِي جَنَّتِ
 وَجَنَّتِ نَشْتَنْدِ وَشُلُطَانِ بَدْرِ يَأْتِ أَيْ فَضْلِ عَظِيمِ وَلَطْفِ جَنِيمِ وَاجِبَاتِ جَمْدِ
 أَفْرِيدِ كَارِ بَادِ زَانَايِدِ وَنَزِيدِ فِضْرِ وَزَجَّتِ مُسْطَهْرُ وَمُسْتَوْثِقُ شَدَّ وَكَمَّتِ بَلِيَّتِ
 نَفْسِ مِي نِيَا زَمِ زَدَّ أَشْكُرُ دُونَتْ كِهْ شَكْرِي نَدَانِ كِهْ دَرْ خُورِ دَرِ آوَشْتِ
 وَبَعْدَ أَزْجَرِ مَنْ كَسِرَ وَنَظَرِ مُنْشَرِّ وَتَرْيِبِ أُمُورِ وَتَرْفِيهِ جُمُورِ عَرَمِيَّتِ تَعْرِيكِ وَتَقْرِيعِ
 أَوْزِ الْجَابِتِ نَمُودِ مَصْنَعِ كَرْدَانِيْدِ وَهَمَّتِ بَرْفَلَعِ وَقَمِعِ أَيْشَانِ مَيُورُوفِ شَاخَتْ وَجُونَ
 جَمَلِهِ قَرَامَانِ بَعْدَاوَتِ وَضَلُوتِ بِيْشَرِ وَبَقَرِ وَجَوَارِ بِيْشَرِ بُودِ وَدَرِ زَانِ قَضِيَةِ بَرْمَقُضَايِ
 عَقْلِ نَاقِصِ وَنَظَرِ كَوْنَاهِ الشَّخْخِ أَيْ مُفْضِدَانِ بَقِيَصْرِيهِ آمَدِ وَتَحْذُولِ وَتَشْكُوبِ بَارِ كَشَدِ
 نَيْتِ بَرِ أَنْقَامِ أَوْ جَارِمْ شَاخَتْ وَشَرَبِ عَزَمِ أَرْجَوَاضِ تَزْدَدِ وَتَعْمَلِ نَجْدِ كَرْدَانِيْدِ
 وَبَانِيَايِ جَوَارِ شَيْلِ عَرَمِ وَلَيْلِ مَدْمُورِ بَلِ خَيْرِ مَلَا طَرِ وَأَبْرَ شَرِ كِهْ زَوِي مَلِكِ أَوْ
 نَهَادِ وَمُعْتَمَدِي نَرْسَالَتِ بِيْشَرِ أَوْ فَرَسْنَادِ وَنُوشْتِ كِهْ چَنْدِ كَرْتِ عِلْمِ مَسَاوَزَتِ بَرِ
 أَوْ خَنِي وَكُوِي دَرْ مِيدَانِ مِصَاوَلَتِ أُنْدَاخِي وَجُونَ مَا بَارَزَتِ وَمَعَارِضَتِ بَرُونَ
 آمَدِ بَرِ زَوِي أَرْكَارِ وَعِنَانِ أَرْكَارِ زَارِ بَرِ نَافِي وَبَهْرِيَّتِ وَفَرِ بِيْشَرِ فَوِي كُونِ

در این شعر از کلمات و عبارات بسیار استفاده شده است که در این نسخه به خط نستعلیق نوشته شده است.

جَهَنَّمَ زُجُولِيَّتْ بَنَّا خُرَجِيَّتْ مَحَارِشْ وَجَنَّتْ زَانَا خَنَهْ وَپَرْدَلَخَنَهْ بَاشْ كِه مَابَعَزْ مِي كِه
غَيْرِ از مُقَارَعَتِ صَفَاحْ وَشَا جَرَتِ زِمَاجْ اَزَانِ مَغْنَمِ نِيَايدْ وَقَصْدِي كِه جِنْدَرِ تَطَاوُلِ
اَسْلَاطِ وَنَدَاوِلِ حِمَالَتِ اَزَادِ اَفْعِي صُورَتِ نَبَدَدَ عَايِزِمْ وَنُوجِهِيْمْ وَنَفَكِ دَمِ وَثَبَاتِ
قَدَمِ رَا آمَادَهْ وَخَوْضِ لَحْجِ وَبَذَلِ مَغْنَمِ رَا بَارُو كَشَادَهْ **بدي**

بِسْمِ نَا كَرْدِ كَارِ جَهَانَ چِه دَارْدَ دَرِ نِيشَا كَارِ اِنَهَانَ
اَلْجِي اَبَرِ جُمْلَهْ زَوَانَهْ كَرْدَانِيْدَ وَدَرِ قَلْبِ دَهْ هَزَارُ اَزْ سُوْرَانِ كَا زَارُو دِلِي اَزْ خَجَرِ كَارِ
كِه مُقَارَعَتِ صَفَاحْ اَزْ مَعَانَقَتِ صَبَاحْ دُونِستِ تَرْمِي دَاشْتَنْدَ وَتَشَا جَرِ زِمَاجِ بَرِ تَعْمِي
اَقْدَاحِ زَاجِ اُخْتِي رَمِي كَزْدَنْدَ **شعر**

قَوْمِ تَرِي اَزْ مَا جِهْمِ مَشْفُوعَهْ يَوْمِ اَلْوَعْنِ مِوَاظِرِ اَلْكَمَا ن
يَسْتَرْبُونِ اَسْنَهْ وَصِفَاحِ اَلْمَوْتِ بَيْنِ صَفِيْحَهْ وَنَسْنَا ن
رُويِ بَرْدِيَا قَرْمَانِ نِهَادِ وَجُوْرِ نَفَرِ جِصَارِ كِه رَاسِ اَلْحَذِ وِلَايَتِ اَوْنِستِ زَسِيْدِ زَسُوْنِ
دِي كَزْ فَرِسْتَادِ وَكُفْتِ مَا بَقَرِ جِصَارِ اَمْدِيْمِ اَكْزَرِ اَدَاتِ مَنَاوَشْتِ دَارْدِيْشِ
اَيْدُو اَلْجِدُو دِلَارَنُ خُودِ بَهْرِ رَسِيْمِ وَدَرِ كِيَكِ وَهَرِ قَلِيَهْ هَمِ بَرِ جُمْلَهْ قَاصِدِ
فَرِسْتَادِ وَجُوْنِ وُصُوْلِ سُلْطَانِ بَنُو اَجَلِ زَنَ بِيْتَنِيْدِ چِيْنِ دَرِ زُو وِعَقْدِ بَرِ بَرُو
اَنْدَاخْتِ وَزَهْنِ آبِ وَجَهْرَهْ اَبِي شَاخْتِ وَبَرِ رَسْمِ مَرْسُوْمِ وَعَاْدَتِ مَعْنُوْمِ وِلَايَتِ
نَهَبِ وَغَارَتِ بَكْدَاشْتِ وَبَا جَمْعِي كِه دَاشْتِ زَاهِ هَزِيْمَتِ بَرْدَاشْتِ وَبِجِصَرِ قُوْنِيَهْ مِجْصَرِ
شَدِ وَجُوْنِ نَوَاجِدِ دَانِ وَحِيْطَانِ اِحْتَبَابِ وَاِحْتِمَارِ نُوْدِ وَبَغْرَقَاتِ وَشَرَفَاتِ مَسُوْرِ

وَمُنَوَارِي كَشْتِ **بدي**

لَو اَتَخَذُوْا فَوْقَ السَّمَاءِ مِعَاقِلًا لَّجَاحِيَهْ فَوْقَ السَّمَاءِ قَضَاوَمَا
وَسُلْطَانِ چُوْنِ دِيْدِ كِه قَرَامَانِ بَحِيْرَ اَزْ اَحْيَا رَكَزْدَ وَنَدَلْتِ وَصَغَارِ اَقْصِيَا زَنُوْدِ
وَجُوْنِ كَفَنَارِ شَرْدَرِ مَغَانِ اَضْطَرَّ رَكَشِيْدِ وَنَاسُوْنِمَارِ دَرِ سُوْرَانِ خِنَارِ وَكِنَا
بَحِيْرُ مَانْدِ وَمَرْدِ جَنَّتِ وَجَزِيْفِ نَامِ وَنَشَكِ نِيَسْتِ وَمِيْلِي بَرْدِ وَزَغِيْبَتِ ضَرْبِ وَضَرْدِ
نَدَا زِدْ دَرِ سَنَةِ مَمْلَكَتِ وَغَرَهْ وِلَايَتِ اَوْنِزُوْلِ كَرْدِ وَجِهَتِ تَجَرِيْشِ اَوْرِ جِصَارِ وَهَمِ وَزَمِيْرَهْ
كَارِ زَارِ لَشْكِرِ اَبْنَهَبِ وَغَارَتِ مِثَالِ دَاوِ وَتَجَزِيْبِ وَتَقْلِيْبِ وِلَايَتِ زَنِيْصَتِ فَرَسُوْدِ
وَبَرِ فَلَاحِ وَبِقَاعِ اَوْكَا شَتِ وَطَوَائِفِ عِيْنَا كَرُو اَصْنَافِ مُنَجِّنِ رُويِ بَرِ غَا مَرْوَعَامِرِ
دِيَا بَرِ نِهَادَنْدِ وَدَرِ سَهْوَلِ وَجُرُوْنِ اَنِ اَفْشَادَنْدِ وَدَنْسْتِ بَهْتِكِ وَفَنَكِ بَرِ كَشَادَنْدِ
وَكَافَهْ اَزْ بَابِ اَوْمَالِي مَوَاضِعِ زَادِ رَقِيْدِ قَهْرِ وَكَمَنْدِ قِيْنِزِ وَاَسْرُ كَشِيْدَنْدِ وَمَقَارِعِ
وَمَقَامِعِ بَرِ اَيْشَانِ زَنَجَنْدِ وَضَرَبَاتِ اَلْيَدِ وَعِقْ قُوَابِ عِظِيْمِ نَقْدِ وَجِنْدَرِ وَمَنَاعِ وَقَاشِ
وَهَرْ چِهْ دَرِ مَمْلَكَتِ وَتَصَرُفِ دَاشْتَنْدِ اَزْ اَيْشَانِ اِيْسَنِيْفِ كَرْدَنْدِ وَصِيَامِتِ وَنَاطِقِ
اَزْ اَيْشَانِ بِيْتَنِيْدَنْدِ وَمَبَالِغِي مَالِ وَمَنَالِ اَزْ زُو سِنِيْمِ وَنَا زُو نَعِيْمِ وَنَسْلَاجِ وَنَسْلَبِ
وَمَلْبُوْنِ وَمَرْكَبِ وَنَحِيُوْلِ مَسُوْمَهْ وَنِشَابِ مَعْلَمَهْ وَصَوَارِيْمِ مَرْفَعَهْ وَغَوَامِلِ مَشْفَقَهْ وَجَوَا
مِلَاجِ وَغِلَا نِ صَبَاحِ اَزْ اَيْشَانِ جَا مِلِ كَزْدَنْدِ وَمَدَبَتِ يَكِي بَرِ كُوْنِ خَرَابِي
مِي كَزْدَنْدِ وَضِيَاعِ وَعَقَا زِيْمِيُو خَنْدِ وَخَانَهْ وَشَرَايِ دَرِ هَمِ مِي كُوفَنْدِ اَكُوْدِ وَهَسُو
زَجْجَرِ وَمَدَرِ خَالِ شَدِ وَبَاغِ وَبَنَانِ اَزْ جَرِ وَشَجَرِ دَرِي كَشْتِ وَسُلْطَانِ رَا مِطِيْعِ نَظَرِ

دَر زَبَب و غَارَت و قَلْع و اِسْنِیْصَال و رُخِصَت بَدَان اَمْر مَكْرُوْه و شَغْل بِجَدْفَدَان بُوْد كِه
 قَرَامَان ز اَحْمِیَّت و عَصِیَّت اَز سَكُوْن بِحَرَكَت اَرَد و غِیْرَت زِیَاسَت و چِرَاسِیَّت اُوْرَا
 اَز حَقَارَت اِحْجَام بِر شَطَارَت اِقْدَام و اِفْخَام دَارَد نَا اَز اِنْر دِیَوَار دَر مَعْرَكَه كَار اَرَد
 و دَر غَرَب جُنُوْف و ضَرْبَات عَوَامِل و شِیُوْف كِفَار شُوْد و اَوْنِجَان دَر تَقَاعِد و تَبَاعِد مَتَمَادِی
 بُوْد و دَر فُتُوْز و قُصُوْر مُنَوَعِل **شِعْر**
 یَا بَر و تَیْمُوْن زَنَان زَنَك و بُوْد بِشَه كِز یَا جُوْمَرْدَان اَنْدَر آ و كُوْی دَر مِیْدَان فِکَر
 و جُوْن اَن خِرَاسِیَّه و غَارَت بَغَايَت زَسِیْد و اَن دَا ز و كِیْسِیْنَهَا یَت اَحْمَامِیْد و قَرَامَان ز اَبِیْج
 نُوْع بَصْر جَمِیْع حَرَكَت كَرْد و عَرَق عَصِیَّت دَر جَبِش نِیَا مَد و طَلِیْعَه فَصْلِ شَنَار وِی
 بَقْضَايِ عَالَم نِهَاد و رُوْدَت بَر هَوَا اِسْنِیْلَا یَا فِت و مَذَب مَكْتَل كَرْد ز جِرُوْن و نِهَو
 و زَجَلَت و زُرُوْل مُنْطَاوِل كَشْت سلطان عِیْنَان قُفُوْل بِصُوْب اَقْصَر مَعْصُوْف كَرْدَانِیْد
 و بَا حِصُوْل اَزَاد و وُصُوْل اِهْرَام و مَزَن اَدَا جَا زُرُوْل كَرْد و بَعِلَت اَنَك دَر سَال كَد شَنَه كِه نَلْطَا
 اَقْصَر مُسَخَّر كَرْدَه بُوْد جَمِیْع اَز اَهَالِی اَحْجَا بَا نُوْكُرَان غُذَر كَرْدَه بُوْد نَد و طَرَفِ قَرَامَانِیَا
 كِرْفَنَه شِعْرِیْك و تَقْرِیْب اِیْشَان مَثَال دَا د و بَعَث مَوْدِنَا اَن بَقْعَه زَا اَحْرَاب كَرْد نَد و بَا پَر و عَاظِل
 كَد اَشْنَد و بَعْد اَز زُوْرِی چِنْد اِلْجَا اَز سِیْد نَد و جَالِ قَرَامَان زَا دَر غَايَت اَضْضَر
 و اَحْضَلَال تَقْرِیْر كَرْد نَد و خَبْص و حَلِل اَوْضَاع اُوْد ز درجَه قُصُوْی بَعِضْ زَا اِنْد
 و صُوْرَت كَلَامَت و حَرَكَات اُوْرَا دَر كُنُوْی عَجِیْب و غَرِیْب جَكَا یَت كَرْد نَد و كَفْتَنَد
 بِي كُوْیْد جَا اِچُوْن مُرَاد شَمَا چِنِیْر بُوْد هَزِیْجَه كَرْدِیْد شَمَا ز اَجَلَال وَا مَثَال اِیْن سَخْنَان وَا مِی

وَا قَوْل نَا زَل اَز زُوْرَا یَت كَرْد نَد و سُلْطَان دَر كُفَیْ تَوْفِیْق اَفْرِیْدِكَا ز و مَشْهُوْل فِتْح و نَضَر
 و قَرِیْن اَقْبَال و دَوْلَت بَقِیْصَرَه اَمْد و اِیْن فِتْح نِیْز قَرِیْنَه اَن فِتْح قَرِیْب و ضَمِیْمَه اَن فُوْر عَظِیْم
 كَشْت و دَر مَدِیَّة اَنَك دُو مَهْر خَطِیْر بَقِیْر زُوْرِی و بَهْر زُوْرِی سَقْضِیَّت و دُو
 اَمْر عَنِیْر خَیْز و صِلَاح و یَمِز و فَلَاح مُشْعَرِی كَشْت و صِیْت اَز دَر بَسِیْط اَفَاق شَا بَع
 و مَشْفِیْض شُد و اَوَان اَن دَر اَقْطَار و اَمْصَار اَنْتِشَا ز و اَشْنَهَا زِیَا فِت وَا عَادِی دَوْلَت زَا
 زُوْرِیْن و رُوْرِی كَا رِخِیْد كَشْت و بَحْت نَكُوْت و طَالِع وَا زُوْت شُد و مَكْمَلَان دَر زُوْرَا یَت
 جِیْرَت و حِیَّت كُوفَه و پَر مَرْدَه مَانْد نَد و شُوْكُت و مَكْتَب سُلْطَان بَقِیْر و دُو زُوْرُوْت
 و طَرَاوِت سُلْطَن مُنْضَاعِیْف شُد و جَمِیْع اَز جِشْمَر مَعْمُوْل كِه بَغَايَت و تَرِیْبِت سُلْطَان
 اَخْصَا صِرَافَنَه بُوْد نَد و صَا حِب قَلَاح و مَنَاصِب شَن و دَر اَن و مَلَك عَدَر كَرْدَه و قَرَامَان
 بِیُوشْتَه و بَا اُوْر بَر بَقِیْصَرَه اَمْد و فِشْنَهَا و خِرَاسِیْهَا كَرْدَه فَلَاح اَز اِنْر اَع كَرْد
 و مَهْمَه زَا مَكُوب و مَعْرُوْل كَرْدَانِیْد و جِهَات و مَزَایِب اِیْشَان بَدِیْكُرَان تَقْوِیْض فَرَمُوْد
 و دَر قِیْصَرَه نِیَّت اَقَامَت كَرْدَه جُوْد و عِیْشَا كَر اَطْرَف زَا اِحَارَت دَا د و نَا هَزِیْك بِمَقَام
 و مَشْكُر جُوْد ز فِشْنَد و اَهْمَام بَر تَلَا فِی و نَد اَز كِ ضَعِیْف و خَلَا كِه اَز وُور و دِشْكُر مَآ
 و عِیْبُوْر صَا دَر و وَا ز دِجَال قِیْصَرَه زَا یَا فِتَنَه بُوْد مَعْرُوْف دَاشْت و عِجْرَان كُشُوْر و تَكْمِل
 قُصُوْر اَلْفَا ت مَوْد نَا دَر مَدِیَّة اَنَك بِسِیَازِی سَكْرَات اَن مَجْمُوع شُد و نَحَا ی
 اَحْجَال اَن بَقْعَه وَا هَالِی اَن زَا یَا فِت وَا مَوُور وَا وُضَاع بَقْتَر اَصْل بَا ز رَفْت
 و فَرَاغَت و اِسْنِیْقَامِیَّت كَلِی حَاصِل كَشْت و جُوْن اَن قُضَا بَا مُنْظَر شُد و اَز جَوَابِت فَرَاغ

حَاضِرٌ بِجُودِ يُونُسَ وَمَصْلَاحِ مَمْلَكَتِ اِتِّسَاقِ وَالْتِيَامِ تَامَ يَافَتْ بَرْزِ عَيْشٍ وَنَشَاطِ تَرْبِيَةٍ
وَمُودٍ وَاسْتِحْصَامِ صَبْعٍ وَاسْتِرْوَاجِ خَاضِرٍ زَا بَعَاثَتْ وَمُعَاوَرَتِ اسْتِغْثَالِ نُوْدٍ وَآبِيْنِه
دَلْ رَا كِه جَامِ كَيْفِي نَمَائِ عَالَمِ اسْتِ بَرْزَالِ اَقْدَاجِ مَا لَا مَالِ جِلَامِي دَادَ وَغُبَارِ جَوَادِشِ
اَيَّامِ اَزْ صِفَاتِ سِنِيَه فَرَوِي شَنِتْ وَزَقَادِ عِيُونِ فَنُوْ سَكُونِ مَوَادِ شَجُوْ وَبَحْرِ رَاغِيْنِيَتْ
مِي شَمَزْدَ وَچند زُونِ مِيَا عِدَتْ اَيَّامِ وَموافقتِ زُونِ كَارِ بَدَرَامِ زَا كِه بَرِ شَعُوْزِ
وَرَجِ وَتَعَبِ مَفْطُوْزِ وَبُجُوْلَتِ وَبَرَبُوْشِ وَنَعْمَا وَشَدَتْ وَذَخَايِ اَوْ اَعْتِمَادِي نِيَسْتِ
فُرْصَتِي دَانِسْتِ وَجُفِي اَزْ وَقْتِ كَرِيْزَايِ وَبَهْضِ اَزْ عَمْرِا يَابَرْجَايِ بَرِي دَاشْتِ وَمي كُفَسْتِ

غیت

فَافَرِ سَنِيَه

بَارِ كَيْفِي چه كَتِي جَامِ مِي كَلْكُونِ كَشْ كُورَمَانْدَه تَرَا نَمِي پايَانِسْتِ
غَمِ اَنْ دَرْدِ كِه دَر مَازِ بِنْدِرْدِ چه خُوْر جَامِ مِي خُوْر كِه دَوَايِ عِيْنِ مِي دَر مَانِسْتِ
فُرْصَتِ عَيْشِ هَهْ وَقْتِ كِه دَا زِي دِلْ كِه جِهَانِ عَمْرُوْر دَسْتِ وَفَلَكِ كَرْدَانِسْتِ
غَمِ خُوْر شَادِيْزِيْ رَا كِه غَمِ وَشَادِيْ هَر دُو جُونِ مِي كِيْزْدِ پِيْشِ خَرْدِيْ كِيْكَانِسْتِ
وَدَر اَوَانِصِرِ پِيْشَانِ عَرَضِه دَاشْتَنْدِ كِه صَافِه اَز اَجْتِمَاعِ رُومِ كُورِ اَيَّامِ فَنِيَه بَقَرَامَانِ
يُوسُفِيَه بَفُضُوْلِ وَفِيَادِ اَقْدَامِ مِي بُودَنْدِ بَعْدِ دُولُوْ اَمَنِ اَنْدِ وَبَاسْتِظْهَارِ نَفَرَقَه عِيْنِ
وَاسْتِغْثَالِ سُلْطَانِ بَاسْتِرَاجَتِ اِيْمِنْ وَفَارِغِ نِيْشِيْنِه وَبَاوُجُوْدِ اَقَامَتِ سُلْطَانِ دَر قِيْصَرِ
نُزُوْلِ اِيْشَانِ دَر اَنْ نَوَاجِيْ فِي رُحْبَتِ وَاجَازَتِ اَمْرِ شَيْعِ وَجَنَابَتِ قِيَمِ بُودِيْشِ
عِزْمَتِ بَرْكُوْشْمَالِ اِيْشَانِ مِصْمَمِ سَاخْتِ وَجَمْعِي اَزْ شُكْرِ كِه مَهْيَا بُودَنْدِ مَرْتَبِ كَرْدِيْشِ

وَبَاوُجُوْدِ قَلْبِ عِدَّتِ وَعِدَّتِ شَبْكِيْنِ كَرْدَ وَصَبَاحِ بَرِشَرِ اَزْ مُضِيْدَانِ نَاخِسْتِ
وَمُجْمُوعِ رَاخَانِهَا دَر يَافَتْ وَاَنْ مَخَافِيْلِ جُونِ اِنْحِصَالِ دِيْدَنْدِ وَخُوْدِ رَا دَر دِيْمِ پِلَنْدِ
وَدَهَانِ نَهْتِكِ كَرْفَا رَا يَافْتَنْدِ بَرَا زِي وَتَضَرُّعِ دَر اَمْدَنْدِ وَدَر پَايِ يَرْكَبِ سُلْطَانِ
اَفْزَا دَنْدِ وَلِيْسِنِغْفَارِ بُودَنْدِ وَكُفَسْتَنْدِ بَنْدِ وَخُذْ مِنْكَ اَرْزَمِ وَبَهْزِ عِدِه فَرَمَانِ اَعْلَى
نَافِدِ شُوْدِ مُطِيعِ وَمُنْقَادِ سُلْطَانِ اِيْشَانِ رَا اَمَانِ دَادَ وَدَسْتِ نَهَبِ وَغَارَتِ اَز اِيْشَانِ
مَمْنُوعِ كَرْدَانِيْدِ وَهَمَكَنَانِ رَا دَر جُوزِه حِمَايَتِ وَحِيَاصَتِ كَرَفْتِ وَبَا اَهْلِ وَعِيَالِ وَخُوْ
وَمَوَاشِيْ كُوجِ كَرْدَه بَنَوَاجِيْ قِيْصَرِيَه اَوْرُدُ وَدَر سِنَلِكِ سَا يَر اَحْشَامِ وَبَحْرِ اِيْشِيْشِيْانِ مَنْدِيْجِ
كُشْتَنْدِ وَوُظَافِيْ صَاغَتِ وَعِبُوْدِيَّتِ رَا اَلِزَمِ بُودَنْدِ وَزَانِ جَرَكِ وَاقِ نَهْضِ
سُلْطَانِ دَر دِيَارِ قَرَامَانِ اَفْزَادَ وَبُجُوعِ اَز مِيَا كَرِ وَمُوطُنِ بَرِ خَا پِيْشَنْدِ وَبَصَاقِ وَبِعَاقِلِ
مُتَحَصِّنِ شُدَنْدِ وَدَر اَنْ اَشَارِ اَرَا دَر زَا دَه اَمِيْرِ عِلَافَه اَلِ دِيْنِ قَرَامَانِ اَمِيْرِ شَيْخِ چِيْشَرِ اَز اِيْشَانِ
اَعْرَاضِ كَرْدَ وَجَلَايِ وَطَنِ بُودَه بَا اَنْبَاعِ وَاشْيَاعِ خُوْدِ بِحَضْرَتِ سُلْطَانِ پِيُوْشِسْتِ
وَسُلْطَانِ مَقْدُمِ اَوْزَا عَزِيْزِ وَكِرَامِي دَاشْتِ وَبِمَكَانِيْ رَفِيْعِ وَرُتَبِيْ مَنِيْعِ اَخْبَرِ
فَرَمُودَ وَبَر اِيْمِنْ اَنْزَالِ وَاقَامَتِ بَر چِيْشِ مَكَارِمِ حِيْزِ وَانَه وَهِيَتْ يَادِ شَاهَانَه نَقْدِيْمِ
دَاشْتِ وَازْ وَصُوْلِ وَقَرَامَانِ رَا كُوفِيْ دِيْكَرِ حَاصِلِ شُدِ وَبَشَكِيَّتِ بَرِ شَكِيَّتِ
مُضَاعِفِ كَشْتِ وَچُونِ اَيْمِنْ رِيْمِيْنَانِ بَا نِقْضِ اَرْسِيْدِ وَتَاسِيْرِ اِيْنِ هَاجِ وَازْ رَجِ
اَزْ عَقِ رِيْعِ دَمِيْدِ كَرَفْتِ وَفَزْدِ دِلْبَنْدِ وَنُطْلَه اَرْجَنْدِ جَرَاغِ دُو دَمَارِ دَوْلَتِ
وَكَوْهَرِ دِيْجِ سَعَادَتِ وَفِي اَلْعِيْنِ مَمْلَكَتِ وَفِي الظُّهْرِ سُلْطَانَتِ **شَعْد**

شهر دولت و ملک از جلال قدر و عالی نوا بیضه چشم از جمال روی او روشن
نهاد از پایه تخت قضا افلاک را گزیند دهد در سایه چرخ ظفر خورشید را بسین
شاه و شاه زاده عالیشان علاء الدوله و الدین علی چلبی را لال در فوق السعاده طایع
که آواز شد و نجابت از عنق عرائی او لایح ایش و آواز نیز و سعادت بر بشه سیمای
الامع با مارت قیصریه منصوب گردانید و ایالت و حکومت آن بلد باد و ازین
پای شهر و قلعه و احتشام و انزال که در آن نوبت واقع ایش بز و نفوذ فرمود و او را
قائم مقام خود پناخته دیش او در حال عقد و تفویض امور و قضا یا مصلحت
کند و ایند و زمام امور و نهی و نصب و عزل بکف کفایت و باز داد و بصر و بر حصا
تحرمت با شیه شک از بیرون آمد و در آن حرکت دو عرض داشت یکی آنک شاید که
بسیب تطاول مقام در قیصریه امیر مصر از خواهد که بصرف آتش حرکت کند
و بریز نفد از مجال انتقامی اتفاق افتد و فرصت هجومی دشت دهد و اگر بیزین
باشد بواسطه آن سلطان از داعیه باطل شود و دووم آنک چون سلطان لشکر
بدان صوب کشد لامیکه فرمان پذیر خواهد شد و چون چنین باشد بر سر او ناخن
کند و او را غافل در باید و یک ز پیش برزد و چون بفر جبار نزول کرد خبر رسید که
امیر مصر از صرف آتش حرکت کرد و نزدیک رسید چون این خبر بشید بصوب
توجه نمود و چون دومین بر آمد منهای خبرت هجوم با امیر مصر از زنا آیدند و چون
این خبر بشید هرمت غیبت شد و باز زحان من جعت کرد و آن صرف از غوغای

بیکشت و از اجتماع آن خبر و لاج الدین مضطرب و متقلب حال شدند و زوی
بقلاج و مجال نهادند و ولایت اما سیه بر هم زفت و اضطراب عظیم در مردم افتاد و چون
از جواب عینا که بجمع شدند و عهد و پیمان فراموش آمد سلطان بعزمت فرامان
قیصریه شد و در آن اشد و اوضاع لشکر نامی شافی نمود و بسبب قوت و غلای
اسعار که در آن ولایت واقع بود فوری در حال نیاه اجناس کرد و وضعی مشاهده
نمود و بدین سبب عزیمت ملک و امان در توقف انداخت و چون مشاهده اولیا که یکی
از امرا مغول و ملازم حضرت بود نزول کرد شخصی که از مغول میا مان بر شالت آمدن بود
نفت بر کرد که ولد حضرت یک پیر بولبی از قرامان روی کرد آن شد حدود ولایت
رسید و این نیز اضافت علت کشت بر قیصریه نزول کرد و وزوزی جنت دجست اندیش
آموز و نظیر مصیح و ترتیب اوضاع و احوال و ضبط و ضبط حدود و ثغور و حفظ مسکن
و منافع آنجا توقف نمود و حیوش آن اطراف را مواجیب داد و زاده و رسم هر یک تعیین فرمود
و در خدمت شاه زاده ثابت گردانید و او را بصاحب بیع و موعظه شافی بنظرها زد و
و بصلاج و زشاد ترغیب کرد و منال و غلام منوچهر بنیوان کشت و در آن ولایت
امرای الون بعضی بنظر خود حضرت سلطان پیوستند و بعضی فرزندان و معتقدان
فرستادند و در شعاع صدق و اخلاص تعلق کردند و با دجان و استسلام بجهت نمودند
و بر اتفاق و معارضت اهل شفا و اتفاق متفق الکلمه گشتند و ملازمت زحله
الضیف و الشار ملزم و منعقد شدند و سلطان هنر یک را از ایشان منقلب فاجر

وایادی وافر مَحْظُوظ کزدانید و عوارف و عوالم نایمصور از زانی داشت و شمول
و تَشِیت منووق و مَسْمَال پاخت و مراستم ترغیب و ترهیب بجای آورد و قواعد و عهد
و وعید مهتد کزدانید و از احتیاجت علت و تفرید غلبت هزیک بر مقتضای عقل و حکمت
بنقدیر رسانید و همگان را بمواظبت و مناک خود شاگردان کزدانید و روانه گردانید
و بر سمت نیوان منازک قطع می کرد و مراجع می سپرد و مکتوبی مشتمل بر اعلام فتح
قصیه و انتظام امور از حد و دور و غور بامیر مظهرت نوشت و وزیر شاد و صلاح دعو
کزد و قواعد تهذیب و تذکیر تهید فرمود و نمود که سلطان مصر که جای جرمن
و اول قبلیان است و بدین واسطه مزیت نفوذ و لوین تصدیر و نقد دزد با ماطر تو مصاف
و مواخات می ورزد و ذمت دوستی و یکاکی مرعی می دازد و همون باز سال زشل
و زسایل قواعد محبت و مودت مهتد و بنیان مصادقت و موافقت مشید می گرداند
تخصیص دزین ایام که معتمدی از خواص حضرت بر سالت فرستاد و اظهار اتفاق
و اتحاد را مبالغی باین مصری و شکند زاین از عنای خجول و شواغ دزوع و اعلا
افشه و اخپرا سلطه و غیرین در صحبت و اتحاد و اهدا فرمود و در فووز و داد و اتحاد
استنقص نمود و مقتضای مزوت و مزدمی ظهور رسانید و با وجود بعد دیار و شطرنج
و استغنائی جانین از یکدیگر چندین تعطف و لطف می نماید و هر لحظه دزیت
از ابواب انز و الفت می کشاید و محبت بر محبت می افزاید و نسبت تو با و میخاج بشرح و لبط
نیست که درجه بصارت و تفاوت درجه درجه اکنون وظیفه آنک در جنبش شیر

درجه درجه درجه درجه

و علو هم و کیفیت معاش باد و نشت و دشمن و خویش و بیگانه اقدان و نشت
اوکی و انما و اعز است و شلوک او نای و هوشات نقضات و تویلات شیطانی از راه
زروی و زبوده اکاذیب آمال و باطل جهال نشوی و بکشدی که بار سال زرا از
کعبه چرخ زوی نمود و نقشی که با کرات موافق آمد مغرور گردی و با اتفاق آن فریب
خواری که هر دم نور و نور نباشد و هر روز عید و هر روزی بخامد بود و معاش با ما
بر وضعی دیگر و زبده کافی بطری دیگر پیش کشیدی و بقیه شناسی که ثمن از تو
خواهی چشید و خیر و شر آن تو خواهی دید و ماینده که **باب**
و هم برین منوال با و کلا دناج الدین و ملک احمد قراحصاری بلیغ فرستاد و هر یک را
بنکات لطیف و عبارات بلیغ ارشاد کزد و بر صلاح و فلاح تحریص و تحضر
فرمود و از شرود و نفور تحذیر داد و باین دقیق قراحصاری که بقصر میر آمدن بود و بشعار
صاعیت و انبیاد مرتدی کشیده و در سالت خدمت و عبودیت منسلک شدن
و زاین بر مقتضای وقت تنبیه و تعلیم از زانی داشت و همچنین بلیغ و حکام و امر
اطراف مکاتیب نوشت و معتمدان فرستاد و وعده و وعید دومت صد جواب بود که
از پیش امیر سلیمان فخر رسید و خبر فتحی رسانید و تقدیر کرد که بفضل ایزدی و فرمود
مجددی امیر سلیمان قلعه را سوزانند و در چون ملک آورد و آن قلعه
بود در غایت حصانت و مناعت که در تحت تصرف کاه نصاری بود و بصر اینون که
منشا و دار الملک تکافون است تعلق داشت و از مبداء دولت اسلام ناعت دت می

سَلَامًا زَبَدًا جَزَائِرِيَّةً وَهَيْجَ كَرَّانِ كُودَ. بُوْدُ وَبِاسْتِجَاعِ آن بَشَارَتِ پُلُطَانِ مُسْتَهْجِ
 وَخَرَمِ شُدْ وَازِ بِنَاجِ وَاسْتِشَارِكِ كَلِي مُوْدُ وَازِ نَكَبَتِ كَهَارِ وَنَصْرَتِ اَسْلَامِيَانِ حَاضِرَانِ
 مَسْرَتِ وَابْتِهَاجِ تَمَامِ حَاصِلِ شُدْ وَنُوبَتِ بَشَارَتِ فَرُو كُوفَتُ وَشَادِيهَا مُوْدُ وَازِ هَزُنُو
 نَعْنُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ بَاسْمَانِ پُيُوسَتِ وَبَرَسْمِ تَهْنِيتِ فَتَحِ وَفُوزِ بَرِ مَطْلُوفِ
 وَبِحُصُولِ مَقْصُودِ مَكْنُونِ قَلْبِي فَرَمُودُ وَبَرَدِشْتِ مَعْتَمِدِي بِاُمِّي سُلَيْمَانِ فَرِيَادِ وَبِعَبْدَانِ
 رُوزِي چَدُ بَرِ مُوجِبِ اَلْهَامِ اِي مَزَايِ الْوَسْطِ بِطَرَفِ يِيْلَاقِ تَوَجُّهَ مُوْدُ وَازِ نَابِ حَلَبِ اِلْحِي
 رَسِيدِ وَبَعْدِ اَزِ تَهْنِيتِ قَوَاعِدِ زَنَالَتِ وَتَقْدِيرِ حُجُفِ وَهَدَايَا مُوْدُ كِهْ پُلُطَانِ مَصْرِ بِنَا حَلَبِ
 جِكِي نُوشْتِ وَمَثَالِ اَصْدَا فَرَمُودُ مُشْتَمِلِ بَرَا حِلَّةِ كِهْ جَمِيعِ عِيَانِ كِرُوْلَجَادَانِ وَلَايَتِ عَلِي اَخْلَاقِ
 صَبَاقِ نَهْرِ بَا تَرْتِيبِ وَاسْتِغْدَادِ تَمَامِ مَلَا زِمِ حَضَرَتِ نُلُطَانِ شُونْدُ وَازِ مَضْمُونِ فَرْمَانِ اَوْ
 تَجَاوُزِ نَمَايَنْدُ وَدَرِ قَمْعِ وَقَلْعِ كُفَرِ وَدَفْعِ مَنَعِ مُفْسِدَانِ وَتَغْلِبَانِ اَطْرَافِ بَازِ وَدَعْوِ
 اَوْجَاضِ شُونْدُ وَازِ تَخْرِجِ صَوَابِ دِيَا وَتَخْلُفِ نُوَزِ زَنْدِ وَتَقَاعِدِ نَمَايَنْدُ وَكَافَّةِ اِحْتَامِ
 وَتَرَاكُمِهْ شَامِ بَا خَانِهْ وَجَوَاشِي مَوَاشِي دَرِ نَصِيفِ وَشَارِ حِلَّتِ وَنِزُولِ بَا اَوَكُنْدُ وَمِنْ جَمِيعِ
 الْوُجُوْهِ مُطِيعِ اَمْرِ وَاشَارَتِ حَضَرَتِ بَاشَنْدُ وَخِلَافِ كُنَنْدُ دَرِ مَعْرِضِ خُطَابِ وَعَنَابِ
 بَلِيعِ خُوَاهَدُ بُوْدُ. وَايِلْحِي جَوْنِ اِي زَنَالَتِ بِحَلِ عَرَضِ زَنَانِدِ پُلُطَانِ رَا دَا اِعْيَاهِ نَهَضَتِ
 بِصُوبِ يِيْلَاقِ وَجَمِيعِ مِيَانِ جِيُوشِ وَجُوْدِ هَزْدُ الْوُشْ زِيَادَتِ شُدْ وَزَعْمَتِ صَادِقِ كَشْتِ
 وَبِاسْتِجَاعِ عَنَا كِرُوْلَجَامِ نُوَكُزَتِ بَا اَطْرَافِ دَوَانِدُ وَبَا حِضَارِ هَمَكُنَانِ فَرْمَانِ
 دَا دُ وَجُوْزِ مَدِيَّةِ بُوْدُ زَرِ كَمِهْ اَعَا جِ اَرِي بِفُضُولِ وَفِيَادِ مَشْغُولِ بُوْدُ وَبِقَطْعِ صُرُوفِ

وَصَدِ پَسْلِ اَقْدَامِ مِي مُوْدُ وَبِدِينِ سَبِ مَزْدُمِ اَزِ يِيْلَاقِ مُنْتَبِعِ كُشْتِهْ بُوْدُ وَازِ وَصَدُ
 وَوَزُوْدِ مَسْنُودِ مَانْدِ وَآنِ نَوَاجِي اَزِ فَلَاحِ خَالِي پُلُطَانِ زَا اَزَادَتِ بَرَا حِلَّةِ بَا عِشْتِ شُدْ
 كِهْ دَرِ اَنِ چَدُودِ فَلَعِهْ چَدُودِ بِنَا فَرَمَايْدُ وَمَعْقِلِ چَدُودِ تَرْتِيبِ دَهْدُ وَدَرِ هَزِيكِ جَمْعِي
 اَزِ عِيَانِ كِرُوْلَجَامِ دَانْدُ نَا اَلْحَا مُقِيمِ بُوْدُ وَبُطْرُودِ وَجَرْدِ مُفْسِدَانِ وَجَرَامِيَانِ اِجْمَاعِ
 نَمَايَنْدُ وَدَرِ مَنَعِ وَذَبْتِ اَنِ مَدِيرِ اَنِ نَعْمِ جَمِيلِ تَقْدِيرِ رَشَانْدُ نَا مَادِهْ شَرُوفِيَا دَا اِيْشَا
 اَزِ خِلَاقِ مُنْقَضِعِ شُوْدُ وَآنِ اَطْرَافِ اَزِ شَوَابِ فِتْنَهْ وَفُضُولِ صَافِي كَزْدُ وَدَرِ رُوبِ
 وَشَوَارِعِ اَزِ اَفْتِ اِيْشَانِ مَضُونِ وَبِحُكْمِ وَشِ مَانْدُ. وَمَثَالِ دَا دُ نَامِصَابِجِ وَنَامِصَابِجِ
 عِمَارَتِ اَزِ هَمِهْ اَنْوَاعِ مَعْمُودِ وَهَمِيَا شَاخْتُودِ وَعَنَانِ حِرْكَتِ بَدَانِ طَرَفِ مَعْطُوفِ كَرْدَانِدُ
 وَتَمَامِ قَلَالِ وَتَلَالِ اَنِ جِبَالِ دَرِ نَظَرِ وَزُوْدُ وَوَضْعِ مَنَابِتِ كِهْ بَرَزَاهِ مُشْرِفِ بُوْدِ هَمِيَا
 فَلَعِهْ اِخْتِيَارِ فَرَمُودُ. اَشْكَا اَسْتِنَادِ اَنِ مَاهِرِ وَمِعْمَارِ كَا فِي اَبْرَارِ كَمَا شَتِ
 وَمِنَا عِي حَمِيلَهْ دَرِ اَتَمَامِ اَنِ مَبْدُودِ دَاشْتِ نَا دَرِ اَنْدَكِ مَدِيَّةِ دُو فَلَعِهْ حَصِيرِ وَدَرِ
 مَعْقِلِ مَنِيْنِ شَاخْتُودِ وَبَرُوجِ عَالِي بَرَا اَطْرَافِ وَازِ كُنَانِ اَنِ بَرَا فَرَاخْتُودِ وَبَا اَنْوَاعِ دُخَا
 اَزِ مَآكُولَاتِ وَمَشْرُوبَاتِ وَانِلَجِهْ وَلا تِ جَرِبِ مُوْشِجِ وَهَلُو كَزْدَانِدُ وَدَرِ هَمِيَا
 يَكِي مِيرْدَانِ جَلْدِ وَكَارْدِيكِ تَعْيِيْزِ فَرَمُودُ وَمَعْتَمِدِي زَا اَزِ خَوَاصِ حَضَرَتِ اِسْتِحْفَاطِ
 نَصَبِ كَرْدُ وَمِنْ كُلِّ الْوُجُوْهِ اِيْشَانِ زَا مَزَاجِ اَلْعِلَلِهْ كَزْدَانِدُ. وَنَمَا مِي اَنْبِيَا
 مُشْكُورِ اَنِ اَطْرَافِ اَزِ دَرْدَانِ وَجَرَامِيَانِ اِيْنِ شُدْ وَنَسْكَانِ اَنِ چَدُودِ مَرُفُوهْ كَالِ
 نَهْمَاتِ خُودِ مَشْغُولِ شُدُودُ وَامِنْ كُلِّ بِحُصُولِ پُيُوسَتِ

شَعْد

يَلُوذُ إِلَى أَمْنٍ بِطَلْعِهِ **•** لِيَاذِعَ عَاقِلَ الظَّيْرِ لِيَجِدَ الرَّاسَ
 وَيُخَفِّفَهُ خِلَامُ الْعَدْلِ وَإِذَا **•** وَيُرْغَمُ بِالنَّارِ الْغَمُّ وَالْبَابُ
 وَدَرَانُ وَلَا تَصْنِيفُ كِتَابِ رَجْعِ التَّوَضُّعِ بَارِكِي وَطَالِعِ نَعْدَ بَاخْتِامِ بَيُوتِ وَأَنَالِيفِ
 وَلُفَيْقِ أَفْرَاقِ حَاصِلِ شَدِّ وَأَغَارِ زَارِ عَشْرَ وَنَحْ شَعْبَانَ سَنَةِ ثَمَانٍ وَتَسْعِينَ وَشَبْعَانَ
 وَقَعِ شَدُّ وَخَامُ دَرَّ رَابِعِ شَعْبَانَ سَنَةِ تِسْعِينَ وَتَسْعِينَ وَشَبْعَانَ أَفْئَادُ وَأَنَالِيفِ
 كِتَابِي بِرَأْسِ مَعْبَرِ بَعْدَ صَبَاحِ تَرَاذِيلِ لَكِ وَتَرْكِي زِيَارَتِ زَارِ خَيْرِ حِلَالِ وَبِأَوُجُودِ
 فَصَاحِبِ الْفَلَاحِ بِلَاعَتِ وَبِرَاعَتِ مَعَارِفِ مُسْتَجْمِعِ وَبِأَحْصُولِ أَلْبَابِ عِبَارَتِ أَعْجَازِ حَقِيقَتِ
 وَدَقَائِقِ حَاوِي وَمُتَنَوِّعِ بَنَاتِ أَفْكَارِي دُرِّ شَرِّ عِفَّتِ وَحَرَمِ عِصْمَتِ نَشْوَ
 وَمَنَافِقِهِ وَأَنْجَابِ عِزَّتِ وَبَرْدِ جَرْمَتِ زُورِي بِهِجِ أَفْرِي نَبُودِ **•** قَاصِرَاتِ
• وَنَازِلَاتِ
 عَنْ ضَارِقِ كِهْ مَوْلَا نَاعِدِ نَدِي نَفْتِ زَانِي بِرَأْسِ مَامِ صَدْرِ الشَّرِيعَةِ كَرْدِ وَأَنْجَحِيقَتِ أَعْزَازِ
 بِرْمَدِ هَبِ أَمَامِ عِظَمِ بُوْحَيْفَةِ رَفِئِ اللَّهِ عِنْدَهُ فِكْرِي صَابِ وَنَامَتِي شَافِي كَارْدِ
 وَخَرُوجِ زَارِ حَيْثُمِ أَنْصَافِ مَلَاخِظَةِ كَرْدِ وَرَنْقِيزِ وَفَضِيلَتِ وَقُوفِ وَأُطْلَاجِ يَافِتِ
 وَمَنْدِ فِضْرِ هَيِّ وَفَرْجِ رُوشَنِيكَ زَاوِي مُنِيبِ وَرَدِي مُلْزَمِ اخْزَاعِ وَأَسْتِغْنَا
 كَرْدِ وَشَوَاهِدِيَاتِ بَدَتِ زَكَاةِ مَجِيدِ وَنُصْرِ جَادِيَتْ نَبِي مُقَيَّدِ وَمُؤَيَّدِ كَرْدِيَدِ
 وَفَضْلِ عَلَايِكَ رَحْمَتِ صَدْرِ الشَّرِيعَةِ مُشْكَلَاتِي چَندَرِ كِهْ مَوْلَا نَاعِدِ نَدِي رَجْعِ
 قَصْدِ وَمَرَادِ وَفَهْمِ كَرْدِ وَبَدَقِيقِ أَنْزِيبِ كَشَفِ كَرْدِ وَدَرِ سِلَاقِ كَحْفِيقِ وَنَدِيقِ

وَرَدِ وَبِحَقِّ مَحْضِ وَصُوبِ خَالِصِ مَبْنِي وَمِنْ هُنَا سَاخَتْ وَبِحِجَانِ أَعْزَازِ قِيَادِ كِهْ صَدْرِ الشَّرِيعَةِ
 بِرَكَاةِ قَوْمِ كَرْدِ جَوَانِي بِصُوبِ أَفَامَتِ كَرْدِ وَوَجْهِ كِهْ بِرَأْسِ مِيدِي صُورَتِ نَبْتِ دَدِ
 وَشَبْهَةِ وَارِدِ نَكْرَدِ وَكَرْدِ وَكَرْدِ تَوْفِيقِ رَفِيقِ شُودِ وَنِعَادَتِ مِسَاعِدَتِ نَمَائِدِ نَائِدِ
 سَلِيمِ وَصَبْغِ مِسْقَمِ مَضْمُونِ اِيْزِدُ وَكِتَابِ زَاغِي رَجْعِ التَّوَضُّعِ وَكَسْبِ السَّعَادَةِ
 كِهْ دَرِ جَدِ وَدِيكَ سَالِ بِأَوُجُودِ كَثْرَتِ اشْغَالِ وَتَعَارُضِ اِيْجَوَالِ دَرِ اَوَاقَاتِ قِيلُولِهِ وَأَشْتَرِ لَاحِظِ
 تَصْنِيفِ كَرْدِ وَبِي رُجُوعِ بِنَالِيفِي وَمُضَالَعَةِ كِتَابِي دَرِ سِلَاقِ نَقِيرِ وَخَيْرِ كَشِيشِ
 كِهْ هُوَ حَقِيقَةُ اَدْرُكِ كُنْدِ **•** وَبَعْدِ مَعْضَلَاتِ اَنْ بَرُشْدِ وَرِشْدِ وَنَظَائِفِ اَنْ اُطْلَاجِ
 يَابِدِ بَدَنِ كِهْ چِهْ مَائِيَّةِ عِلْمِ وَحِكْمَتِ بَايْدِ نَا تَصْنِيفِي چَنَانِ بَحْرِ رِيُونَدِ **•** وَبِهْ مَقْدَارِ مَهَارِ
 وَجَدَاتِ دَرِ فَنُونِ عِلْمِ حَاصِلِ بَايْدِ كَرْدِ نَا نَالِيفِ وَتَرْكِي مَسَلِ نَ فَرَاهِمِ آيْدِ كِهْ دَرِ اَصُولِ
 شَرِيعَتِ وَحَقِيقَتِ قُصِي مِيدِ عَلَيْهِ وَرَكِي مَشَارِ اِلِيَّهْ بَاشْدِ **•** وَنَالِ كَانِ زُودِ دِي
 وَرُودِ كَانِ صَرِيقِ چَوِ وَفَقِيرِ نَا اَزْ مَزْلُوقِ ضَلَالِ وَمَعَاوِي خَبَالِ وَوَبَالِ مَارِعِ وَوَارِعِ آيْدِ
 وَنَمُوزِ اِيَّامِ وَكُزُورِ شَهْوَزِ وَاعْوَامِ اَثَارِ خَيْرِ اَنْ مَدُورِ وَنَمُوزِ كَرْدِ وَفُوقِ
 وَمَنَافِعِ اَنْ اُمُورِ مَعَارِشِ وَمَعَادِ رَا حَاوِي وَشَامِلِ بَاشْدِ **•** وَنَالِ
مَنْ لِيَشَاءِ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ **• فَايْمَانِيَّةِ**
• لَوْجِ دِهْنِ تُولُوجِ بِحَقِّ قُضِيَّتِ **•** وَأَنْدَرِ وَأَصْلِ وَفَرْعِ هَفْتِ اَقْلِيمِ
• جَزَائِكُنْ دِهْنِ وَفَطْنِ تُو **•** نَشُودِ نَقْضِهِ قَابِلِ نَقْشِيمِ
 وَدَرِ اَنْ وَقْتِ جَمْعِي رُجْعِ بِحَضْرَتِ اَمْدَدِ وَعَرْضِهِ دَاشْتِ كِهْ قُوجِي اَزْ حَرَامِيَّاتِ

زده سال و مال بغارت برده اند و در آن ظلم و جیف استعانت از جناب شفا و ایشان
 این دولت چشند سلطان جهت اخلاص اموال ایشان یکی از معتمدان پیشین
 دلفا در فرستاد و در ایشان داد آن اهتمام بلیغ مبذول داشت و گفت اگر مال منلما نان
 باز نکند و عناد و کجای پیش کشد چنان دانند که در معرض قهر و شخص ما
 خواهند آمد و عنقریب بر زایشان خواهیم ناخت و مکافات اعمال ایشان بدین
 زینبند ایچ زبیر جمله روانه ساخت و بدعوت امرای مغول و ترکمان و سایر
 اجناد و احشام ایشان فرستاد و منصف و وصول آن طوایف در آن حدود اقامت نمود
 تا معتمدی که باز بجان زفته بود رسید و نفریز کرد که امین مصهرت با وجود ضعف
 کمال و تعارض شغال و قلت امداد و اعداد بر ضلال قدیم و رای سقیم ثابت و رنج
 و دروغی و نکایت الحاح و لحاف می نماید و می گوید که اقشهر را که بغضب و تعدی
 از من اینماع کرده اید و داخل جمع خود کرده اند بمن باز که ازید ناصح کنی
 و با من اتفاق و شجاعت در زود و لا باوجود جیفی چنین مصاحبت صورت نخواهد بست
 و موافقت امکان ندارد و گفت در باب صلح این مقدار تعلل از آن جهت
 می کنند که از طرف ما از جیفی چند بدین پناهند اند و از هر نوع جفا که می کنند
 و آن جمله را تصدیق کرده و لا صلح مطلب علی مقصد اقصرای اوست و خمور
 و بطالت آرزوی در و تمنای خضر و سلطان ناو صول امری سوز و اجتهاد عبا کر
 ایچ و ز موقوف داشت تا خبر کثرت آن شود و صورت آن زیاده و اجتهاد

بدو پناهند و روز بروز امرای مغول می رسیدند و افواج لشکر امواج بعد امواج
 در عقب یکدیگر می آمدند و در جمع لشکر منصور معبود و مجبور می شدند
 تا لشکری جمع شد و ملحد و نیک مدد بحر اعراق آتش اجترای شهاب رجوم و هجوم
 از کشف کوه مهات که نفر هوا از تراکم تیغ و نینان مختوش بود و کوش و چشم
 آسمان و آفتاب از صهيل ایشان و زقیر و کشتوان گشته

فوار تر قوالون الخیل قدیمی و لیس علی غیر الزویر بحال
 هم انصف یزداد اثر الذی مضی من الذمیر نالین فی وقتان
 باید بهم التمر العوالی کائما یشب علی اطرافه زب کال
 و ما کوله الا غمار مرفقه الطیه برهما قراع دایم و صفتان
 یکت زونق البیض الحیار و فیلها و لیس لها الا الغود حجان
 و جاد علیها الضرب و الزکر بعدما اضربها مطلق و صال پشوان

و بولد قتلونک میر عثمان مثال داد ناد در جدد قرصا کعبه که ملک احمد تعلق
 دارد قلعه بنیاد و بحال بز و نیک کرد اند و او تمشیت مهر اشغال بود و امیر
 سعید الملک را بر کاخ و تعزیک و هیچچ آن ولایت کاشت و عزمیت بر جمع و قتل
 از بجان میخته گردانید و لشکر معبد و مرتب ساخت و لاک و دوات جرب
 مهدف و مهیا فرمود و از امین مصهرت الحیان مترادف شدند و منوبضان متو
 گشتند و در ایقاع صلح و اتفاق بر جان اینین اجتهاد بلیغ نمودند و امین مصهرت با صلاح

مَجْهُوبًا وَرَدِّ مَرَائِبٍ وَأَلْجِهَ وَنَقَدَ وَجَنَسَ وَهَرَجَ دَرَجَتِكَ زَبُودَهُ بُوْدَ بَتَمَامٍ
وَكَالَ مُلْزَمٌ كَتَّ وَنُقِبِلْتُ دَكِهَ هَرَسَالِ مَبْلَغِ نَيْصِدْ هَرَارِ لَقْهَ بَرَسِمِ فِدْيَه
نَخْرَانَه عَامِنِ فَرَسَنَدَ وَدَرَهَنَكَا مَهَضَتْ وَجَرَكْتُ بَفُوجِي أَرْشَكْرِ مَسَاءِ عَدَتْ
نَمَائِدَ وَمَوَادِّ مَخَالَفَتِ أَرْمِيَانِ مَرْفَعِ كَرْدِ وَبِيَا كِي كِي كِي مُبْدَلْ شُودَ وَسُلْطَانِ
أَرْبِيكَارِ وَأَخَذَتْ أَرْتَزَلْ نَمِي كَرْدِ وَجَرِ بَاقِدَامِ وَأَنْتِقَامِ رَاضِي نَمِي شُدَ وَجَالِ بَرِيزْ مَنُورِ
بُودَ نَاجِمِ رَا اَرْمَقَادِيهِ شَجْعَانِ وَمَقَادِيهِزْ فَرَسَانِ كِهَ هَنَكَا مَرْوَلَتْ زَهْنِ شِيرَابِ
مِي كَزْدَنَدَ وَدَرُوقِ مِصَاوَلَتْ شَمِيرِ يَعْنُوقِ مِي رَسَانِدَنَدَ **بَدِيت**

كَا نَهْمُ يَزْدُورِ نَوْتِ مَرْضَاءِ وَيَشْقُونَ مِنْ لَحْظِ رَحْمَانَا
بَنَاحَتْ وَغَارَتْ بِصُوبِ پَايِزْتِ فَرَسَادُ وَدَرَانِ جَدِيدُ بَرَادِرِ أَمِيرِ مُصْطَهَرْتِ
مِيرِ مَحْمُودِ كِهَ وَبِي اَرْحَضَه بُوْدَ بَاعِلِي اَعَا كِهَ عَقْلُ كُلِّ وَنَقَرِ نَاطِقَه اَمِيرِ مُصْطَهَرْتِ
بُودَ وَرَجْمِيعِ اَمْرِ وَنَوَابِ مُقَدَّمِ بَحْبِيبِ اِنْفَاقِ بَدِيشَانِ مُصَادِفِ شُدْنَدَ وَزُطْفِينِ
جَنَكِ بَرَخَائِشْتِ وَلَشَكْرِ نِطَاقِ بَرِ اَيْشَانِ ظَفَرِ يَافَنَدَ وَاَيْشَانِ رَاشِكُ شَنَدَ وَامِيرِ
يَزْمَجْدِ وَعَلِي غَا زَدِ شِكِيزْ كَزْدَه بَحْضَرْتِ نِطَاقِ وَرْدَنَدَ وَجُورِ مَوْقِفِ مُثَوِّ
وَصُورِ يَافَنَدَ نِطَاقِ اَيْشَانِ زَا بَصَرِ زَا فَتْ وَعَاصِفَتْ مَلْجُورِ وَبَحْضُورِ كَزْدَانِدَ
وَبَابِ مَكْرَمَتِ غَبَا زَكْرِيَّتِ اَرْصَفَاجِ ضَمِيرِ اَيْشَانِ فَرُوشِيشْتِ وَبَدَسْتِ اَلْفِ حِجَابِ
كَلَفْتِ اَرْمِيَانِ بَرْدَاشْتِ وَهَمَكَا نَازِ كَلَعَتِ خَاصِرِ خُصَا صِرِ دَاوُدِ رَكْنُورِ
نَامِ وَنَا مَوْسِ مَافُوتِ وَمَا نَوْسِ نِيوَنِزْ فَرَسَادُ وَبَلْغِي مَسْنُوفِي دَرُوجَه مَأْكُورِ وَمَشْرُورِ

وَمَلْبُورِ وَمَقْرُورِ وَشَا بَرِ اَخْرَاجَاتِ بَرَسِيلِ مِيَاوْمَه اَجْرَ فَرْمُودَ وَاَيْشَانِ دَرِ خَصْبِ
جَالِ وَفَرَاغِ بَالِ بَرَانِ مَنُورِ رُوزِ كَارِ مِي كَزْدَانِدَنَدَ وَاَوَاقَاتِ بَنَارِ وَنَعْمَتِ وَدَعِشْتِ
وَسَبْعَتِ بَنَرِ مِي بَرْدَنَدَ وَدَرِ مَجَالِسِ اَنْسِ وَعِشْرَتِ اَيْشَانِ زَا طَلَبِ مِي دَاشْتِ وَنَاقِصِ
شَاهَانَه وَمَكَا بَرِمِ بَرَزْكَانَه اَيْشَانِ رَا اِنْهَاجِ وَابْتِصَافِ مِي بَحْشِيدِ وَغَبَا رِ كَلَالِ وَمَلَالِ
اَرْجُونِ جَالِ اَيْشَانِ مَرْفَعِ مِي سَاخَتْ وَهَرِيكِ زَا اَرْنَاقَا مَاتِ وَافَرِ وَتَشْرِيفَاتِ فَافَرِ مَعْمُورِ
وَمَعْمُورِ مِي كَزْدَانِدَ وَاَيْشَانِ كُو مَسْرُودِ عَاوِشَا بَلَدِ مَرِ اَخْلَاصِ وَارَادَتِ مِي سَفِينَدَ وَزَايَه
فَضِيحِ وَبِيَايِ مَرْيَحِ مِي كَفَنَدَ

لَكَ الْفَضْلُ وَالْأَفْضَالُ وَالْهَمَّةُ الَّتِي آتَاكَ عَلَى رَمْرِ الْجُودِ وَالْشَفِيقِ
وَلَوْ تَكُنَّ تَارِجِدُكَ أَمْسًا لَعَيْنُ لَعَابٍ وَالْمَقَاخِرُ كَفَتْ
وَجُونِ مَدِينَةِ بَرَانِ بَكْدَشْتِ لَوَزِمِ زَفَرِ بَرَزْكَانَه وَمَكْرَمَتِ شَاهَانَه بَهْزُورِ رَشَا
وَاَيْشَانِ زَا اَطْلَاقِ فَرْمُودِ وَبَا مَرْكَبِ نَمِيرِ وَمَلَانِ نَمِيرِ وَخَبَارِ نَجْدِ وَعِلَاقِ وَدِكْرِ مَضَاوِرِ
وَمَرْغُوبَاتِ صَبِيبِ النَّفْسِ بَسْتِ حَزْوَ وَلايَتِ وَمَقَامِ وَمَسْكِرِ خُودِ زَوْنَه كَزْدَانِدَ وَامِيرِ مُصْطَهَرْتِ
كِهَ اَمِيرِ سَعِيدِ وَجَمْعِي اَرْنُوكُزَنْ مُقَيَّدَاشْتِ اَبَدِ اَرْمَرِ رَشْدَتِ وَنَجَاهَدَتِ كِهَ
دَرَانِ مَدَّتِ اَرْعَدِمِ مَأْكُورِ وَمَلْبُورِ وَنَا يَافَتِ مَا لَاحِظِ وَقُوتِ رُوزِ كِهَ بَدَانِ شَدِ مَوْتِ
كُتَنَدَ مَقَابِلَاتِ كَزْدَه بُوْدَنَدَ زَا كَزْدَا بَعْدِ اَرْجَدِ زُورِ مَنُورِ وَمَضُورِ فَلَسِ مَرِ
الْبُضْعُ لَوْ بَنِيوَنِزْ اَمْدَنَدَ وَخَلَصِ جَاوِشِ مَتِ نَفْسِ وَفَضْلِ حَمِيلِ وَغَضَايِ حَرِيلِ
شَاخَنَدَ وَكَفَنَدَ **فَا بَرَسِيَه**

فلان الذی ترا و صفت در محل
بگویم کرمه از من خست آید
محل اندر جو نوزن شک جسته که نازی زینمان در خست آید

ذکر مضمون کتاب برست سبیل
اطلاق و اجمال و اختتام لفظ جلد اول

نوار از ستمد فصاحت و سخن کزان مجمل بلاغت و براعت را معلوم و مفهوم باشد
که از تقابل معارج معانی و اغلا بر مدارج سخن زان و قدرت بر اخراج و افراغ آن
امری خطیر و شغلی غیر تواند بود و بیان آن دشوار و فزون از بی شمار و نظم جواهر
کلام هرگز نامیر نشود تا لایف نقود از نظام آسان ممکن و متشی نکرده **شعر**

سخن زینت مجلس و محفل است سخن برترین پایه عافیت
سخن جوهر مرد پیدا کند بدو نیک هرگز هویدا کند
سخن چیت دانی محک وجود که گوهر نماید بکفت و شود
سخن کان پسندین لغزین بود پوشتی کدر و مغزین

و من ند که بفلت بضاعت مقوم و بیدم این طاعت قابل و معترف در مبداحال که
از حضرت پلطنت لالت مخضه الازجاء مخضه الانجاء بنصیر ازین مآثر و تحیر
این مناقب و مفاخر مشار و ما موز شد خواست که مضمون کتاب بر زبان نازی نقر
کم و حاصل ما فی الباب عبارت عریضه موشیح نیازم و این عز و شرا در کثوت
عز و جلوه دم و طزاران نقش حجاز معلوم و مرز کزدانم نا عا شقان ابا رفکار

در مشاهده جمال او چیز از مانند و زبانهای و لولای بصیر از بر چین و شمای او و آن یکاد
خوانند و بدانند که مرغان سخن بلاغت را زبانی دیگر است و چایک سواران
مضمار فصاحت و فصافت را میدانی دیگر و یا هر که بشیر و نوزن نالیق بر هم چسبند
او را فصیح و بلیغ شمارند و این داعیه بر رای بزرگواری خدا کایه سلطانی ثبت الله
دعایه الاسلام بنسبه و بنانه که مطرح شعاع حق و یقین است مقبول و پسندین افتاد
و در ضمیر منیر که مشک کشتای عالم غیب و شهادت ثابت و جایگزین امداد ماهر
جمهور اهالی ممالک روم بر زبان پازینه مایل و زاغب بودند و اغلب شکان و قطان
آن بلاد بلغت درین قایل و ناطق و جمیع امثله و مناشیر و مکاتبات و مجانیات و دفاتر
و احکام و عیان بدین لغت مشغول و منداول و دواعی و خواطر همگان بنظم و تر
پازینه مصروف و مشغول مبنی بر مصلحت و زمان مطاع لازم الانباع لازال نافذانی
الاصقاع بر انجمله بارز شد که این کتاب بر زبان پازینه منطور گردد و این درین طری
در شلک عبارت درین نظام پذیرد و نا فواید آن میان خاص و عام شایع و منیفیض
شود و منافع و مستودعات آن جمله را مفهوم و منیفاد کزد و بر سخن اصطل
از عبارت عریضه که لغتی فصیح و مجالی فنیج و مرتعی مزج و منعی جمع دارد و بشواید قواع
قرآن و بدایع نیکان بر جمیع لغات بنی آدم غالب و زاجج نزل کردم و مضامین آن در دنیا
پازینه که برکت جزوف و ثقات الفاظ و خونت منج و ضیو مدخل و مخرج معجم
و مبهم اینت و قلت ایت و عدت از از عدت و حق ظافر و اهر آوردم و شهنش

و مضمون کتاب برست سبیل

لَعَنَ عَجْمَ قِيَّاسٍ بِالْعَرَبِ ضَبْطَ وَلَقِيَ بَدَارَ دُرِّ مِيزَانِ أَعْيَانٍ وَأَخْبَارَ نَبْتٍ يَا أُنَّ وَدَلَّ
 نِيَارَ دُونِ زَارِي زَانِ مَيَاهِ فِرَاوَانَ وَدَشْكَاهِ بِي بَيَانَتِ كَيْفَ لَفْظِ أَرُوْدَرِ زَارِي مَعَالِي
 مُنْعَدِّدَ مَوْضُوعِيَّتٍ وَبَرِيكَ مَعْنَى الْفَلَاظِ مُزَادِ وَارِثَنَا أَلَا كُفُوَانَدِ كَيْفَ مَعَالِي لِسَانِ
 دَرِ الْفَلَاظِ أَنْدَكِ دَرِجِ كُنْدِكِ أَنْزَالِ بَلَاغَتِ خَوَانَدَانِ مَقْصُودِ بَابِ هَلِ أَنْوَاعِ وَكَمَلِ وَضَاعِ
 نَيْبِ بَدِيدِ وَبَرِ عَجْزِ كَنْزِ دَرِيكَ مَعْنَى مَعْنِيَّتِ تَرَاكِبِ مُتَلَوْنَ بَطْهَوْنَ زِيَانَدِ تَكَرَّارِ
 وَقَعِ شُودِ وَمَلَاكَتِ وَتَأَمَّتْ لَزْمِ نِيَايَدِ وَهَزْكَرِ أَجْشَمِ بَصِيرَتِ أَنْغْشَاوِ چَپْدِ خَا
 بَاشَدِ وَجْهْمُ طَبْعِ أَرَكْدُ وَرَتِ غُلْظَتِ وَبَلَادَتِ صَافِي دَانْدِ كِهْ چِهْ مَقْدَارِ نَرْمَيَاهِ بَايَدِ
 نَاخِجِي خَيْرِ بَزْدِ خَنَهْ شُودِ وَچَندِ كُونَهْ مَهَارَتِ وَجِدَاكَتِ حَاصِلِ نَاعِيَارِيَةِ مِثْلِ أَنْزِ بَزْكَارِ
 نَشِيدِ وَغَرَابِ بِي أَنْزِدِ هَزْ چَندِ أَنْزِيُوْزِ صَنِيعِ وَرَعُونَتِ عَاطِلِ چِهْ مَطْبُوعِ وَشِيْبِنْدِ
 وَجَوَاهِرِ أَنْزِجِ أَكْزَجِهْ أَنْزِلَاكَ نَظْمِ مُتَخَلِّجِ چِهْ لَطِيفِ وَمُوزُونِ **شعر**
 كَلَامِي فَلَا يَدُ الْأَعْيَانِ نَوْفِ نَفْيِ الدَّهْوَ رُوْمِي بَوَاتِ
 دَلَّ فِيهَا الدَّمُ الْجَلِي بِالْفَا ظِرْقَاقٍ عَلَيَّ مَعَالِي دِقَاقِ
 مَوْنِ مَطْعِ قَرَبِ بَعِيدِ فَهِيَ أَنْزِلُ الْمُقِيمِ زَادَ الْإِرْفَاقِ
 وَمَنْ بَدَلْ دَرِجِ خَيْرِ تَرْكِبِ أَنْزَالِي وَتَهْذِيبِ أَنْزَالِي رَجَحْهَا بَزْدِ أَمْ وَخَوْنِهَا خُورْدِ
 وَزُورِهَا شَبْ بَزْدِ وَشَبْهَا بَزُورِ أَوْدِ وَطَرَفِي أَنْزِ عَزِيزِ زُورِ كَارِ شَرِيفِ بَرَانِ
 خَرَجِ كَزْدِ وَشَارِجِ مُجَرَّدِ وَفَصِيحَةِ لَيْطِ كِهْ مَسْنَدِ لَزْمِ مَلَالِ وَكَلَالِ وَمُقْضِي نُبُوتِ وَكُؤُ
 طَبَاعِ وَخَوَاصِرِ تَوَانْدُ بُوْدُ أَكْثَفَانُودِ وَمَطَاعِ وَمَقَاطِعِ مَرْفُوعِ زَادَ بَزْمِ وَرَزْمِ بَشِيَارِي

رَاقِ وَنَدَبِيَّاتِ لَا تَوَازِ مَوَاضِعَ بَلِيغِ وَصَحَاحِ وَجَوْرِ وَلَطَائِفِ مَهْدَبِ وَنَكَاتِ مُسْتَعْدَبِ
 كِهْ مُوجِبِ أَنْبِيَاظِ رُوحِ وَأَنْشِرَاجِ قَلْبِ وَرَغْبَتِ قَازِي وَشَوْقِ مُنَاثِلِ بَاشَدِ مُصَدَّرِ
 وَمُذَيَّلِ بِلَاخَتِ وَمُضْمُونَاتِ هَرِيكَ رَا بَغْزِ رَايَاتِ بِنَاتِ وَدُرِّ رَا حَادِيَّتِ بَشَدِ كَا بِنَاتِ
 وَكَلَامِ خَلْفَايِ كِبَارِ وَرَقَا قَوْشِ شَاخِ بَرَزْ كَوَازِ وَنَوَادِ رَجَا وَلَطَائِفِ شِعْرِ أَوَامِلِ قَدَا
 وَأَقْوَالِ فَصَحَا وَبَلَاغَاتِ نَظْمِ وَنَثَرِ دُولِغَتِ تَارِي وَبَارِئِيَةِ مَوْجِ وَمُقَيَّدِ كَزْدَانِي
 بَزْ وَجْهِ كِهْ هَزْ طَائِفَهْ أَنْزَوَائِفِ مَزْدَمِ دَرِ وَجْهِ تَوَانْدُ بُوْدُ وَهَرِ طَبَقَهْ زَادَ أَنْزِ طَبَقَاتِ الْأَنْزِ
 أَنْزِ قَسْطِي وَنَصِيحِي مِثْلَ مَلُوكِ وَنِشَاظِي وَفَصِيحِي شَيْفِ زَادَ قَوْلَانِي شَهْرِيَارِي وَأَبِي
 جِهَانْدَارِي وَخَيْرِ نَيْزِ وَلَطَفِ شَيْمِ وَأَصْدَارِ وَأَزَادِ بَرْمِ وَرَزْمِ وَجَرْدِ وَطَبْعِ
 وَعَدَلِ وَنَصِفِ وَنِشْكُونِ وَجَرَكْتِ وَأَدَابِ تَصَوِيرِ وَنَقْدِ زِيَانِ وَوَرْدِ وَأَمْرِ وَأَرْبَابِ
 فَلَمْ زَادَ قَوَاعِدِ نَدِيرِ مَمْلُوكِ وَنَدِيرِ أُمُورِ عِظَامِ وَنَظْمِ مَصَالِحِ خَوَاصِرِ وَعِلَامِ وَجَلِ
 وَعَقْدِ وَقَبْضِ وَبَطْ قَضَايَا وَمَهْمَاتِ مُلْكِ وَمِلَّتِ وَأَسْتَبَاطِ أَحْكَامِ وَمَنَاشِيْرِ مَنَاشَا
 وَمَكُونَاتِ وَمُرَاطِلَاتِ وَمُخَاطَبَاتِ وَشُلْطَانِيَّاتِ وَأَخْوَانِيَّاتِ وَغَيْرَانِ وَرُفَادِ وَعِبَادِ
 دَرِ شَرَايِطِ صَلَاحِ وَنِشَادِ وَلَوَائِمِ عِزَّتِ وَفَنَائِعِ وَتَوْكَلِ وَتَبَدُّلِ وَأُمُورِ أَرْكَانِ
 أَنْزِ وَاهِلِ مَعَاشِرَتِ وَمَعَارِفَتِ زَادَ رُطَبِ عَيْشِ وَعِشْرَتِ وَبَزْمِ شَاخْتِ وَجَلَسِ
 بَزْدِ أَخْتِ وَرُزْنُومِ مُصَاحَبَتِ وَمَمْلُوحَتِ وَمَنَادِمَتِ وَمَقَامَكْتِ وَفَنُونِ مَحَاوِرَاتِ
 وَمَحَاضِرَاتِ وَلَوَائِمِ أَكْلِ وَشَرَبِ وَنِشِيتِ وَخَاشَتِ وَأَنْزِ بَدَلِ مَا نَدِ مَرْشَدِي حَادِي
 وَمَشِيرِ مَذْكُورِي صَادِقِ بَاشَدِ وَهَرِ صِنْفِ نَا أَنْزِ بِلَاغَاتِ دَرِ صَنِيعِ خُودِ بَصَارِي

کامل و محازی شامی بخشد
 کلامی غنی عن چون تزیین
 کلامی الذی یعنوله کل شامع
 و بهوای حق فی الحدیث العوائق
 یلاهم مایه طبعه و یوا ف
 یغنی به اندمان و هو فکامه
 و یوزده الصوفی و هو قایوت
 به یفتقر الحاجات من هو طالب
 و یبغض الحاجات من هو عاقل
 و باوجود بدلی مجهود و صرف موجود و سعی وافر و جهد و لایف نه خجالت در پیش دارم
 و ینک دهشت بر سینه زیش و لزن بزیا و زعشه بر اعضا که این بضاعت حقیر بدان
 حضرت خطین چکونه برم و بر قصور و نقصید در زیر تحفه فقیر چه عذر آوزم و در موقع
 که بجان بافل و صایه ناقلیت چه سخن دارم و در باغی که بلبل بکم و قمریت
 اعجم چه دینان پذیرا اگر نظم گویم تراشیدن آن طبع کوهر بارانیت و اگر از تر
 پاشیدن آن صلاک شکر نیاز **فایزیه**
 هر چه اندیشه کفر هیت تر آن بکمال و آن کدام آیت لطیفیت که در شان تونیت
 اما بدان خشنودم که اگر تقدیم پیغمبر است غرضم کز یمن است و اگر مناعم ناسر او
 معامد بزرگوار از غث و ثنیز مافا رغبت و از مدح و آفرین نیازی عمل بر وفق قصد
 و لیجان خود کدنه بر جنب کار و کردار ما و کز در خورد دهمت خود نماید
 نه باندان روز و روزگار ما **المولف**

عزیز ازجه نقدت پراشربایت
 ولی دیک پاک پیر کیمایست
 اکزینک دید آفرین آورد
 و کرد بر لطف و کرم مکررد
 و با این همه امیدوارم که نه بر روزگار این کوهر شاهوار که بنور و صفای شاهین
 مزین است بگوش خاص و عام زیند و عنقریب این علم خیر روی که بنام و القاب همایون
 مظهر بزد و شر صد و ز عظام نشیند و مجالس جمال جهان آرای او منور و چون قدح
 در دپشها و سرود در زبانها پیاپی رود این کز دد و صیت این مقامات و صدای این
 کز مات پناحت ربع مسکون و عرصه کون و مامون پیماید و نا انقضای دوز
 عالم و انقضای نبی آدم بر روی روزگار مخلص و موبد ماند **شعر**
 غزیت جدید من شایک دوحه
 لذیدا اجناها یسقطاب و یسجلی
 و لحریت عذبا من خصالک یلینلا
 هیا میرا لشوارب محلو یل
 و حکمت علی منوال مجدک یسندینا
 یدوم علی من الجدیدین لایسلا
 عراقر قد جلیسها یفایسیر
 من الذر ما ابهی جلاها و ما اجلی
 بدایع معنی یسندک بها علی
 شهابک القم الکرام اذ انسلت
 و یصوب الیها کمال زوع ماجد
 و یهز من عطیف علیها انا ملی
 یسبلع ما اودعها من مجانب
 و فضل و آداب الی الملاء الا علی
 لک الامز فاصنع لک ما انت امله
 و ای جمیل اینست انت به او یل
 رجایخن شیر باد شاهانه و مکارم ملکانه صادق که این شکسته پشته بکرم در دین

وَاِنْ يَتِمَّ زَاكِرُ خَوْجِ كَزَرْزُورِده ام ونبات چمن برآورده در كهت قول كز
 وَنْظَرِ عَاطِفَتِ مَرْمُوقِ وَمَوْمُوقِ كَزَدَانْدَه
 پاي ملكي پسر سليمان بزدن عيبت وليك هزشت از موزي
 وَاَكْرَدَرُ اَجَلِ نَاجِرِي وَبَرْزَنْدِ كَانِي مَزِيدِ صُورَتِ بَدَدِ وَمَرْغِ رُوحِ اَزَاشِيَانِ
 بَدَنِ پَرَوَارِ نَكُنْدِ وَتَرْكِبِ وُجُودِ اَزِ يَكْدِي كَزِ مَنَاشِي كَرْدَدِ رَنَاجِ بَاقِي نَاطِلِ
 آيَنَه اَزِ عَهْدِ هَمَايُونِ كِه بَابِ مُنْصَلِ وَمَقْرُونِ بَادِ خَوْصِ نُوْدَه هَم بَرَنْ مَسْوَالِ دَرِ حَيْرِ
 تَفْزِيرِ وَمَرْكَزِ تَجَرُّزِ اَوْرَدَه شُودِ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ وَجَحْنِ وَمَا شَاءَ اللّٰهُ كَانِ شَعْرِ
 لَوْلَا بِيَارِ اَيْتَمِ خُوشِي كِي بُوِيَتَانِ كِه چيند كُها اَزُودِ وَپِشَانِ
 دَمَادَمِ زِيَاچِي اَيْنُ نَانِ بَاغِ مُعْطَرُ كُنْدِ عَاشِقَانِ رَا دِمَاغِ
 نَه نَرَمَا بَفَرْ نِيَايِدِ شَرِ نَه تَكْرُكِ نَه بَادِ خِرَانِ زِيَرْدِ شَرِ بَارِ وَبَرْكِ
 بَنُوقِ دَارَايِ فَرْدِ وَصَمَدِ كَدَشَنَه زِ هَجَرَتِ بِنِيَرِ هَشْتِ صَدِ
 حَقْمَرَامْدَايِ نَامَه نَامْدَارِ كِه نَارُوزِ مَحْشَرِ بُوْدِ پَايْدَا رُ
 وَللّٰهُ اَحْمَدُ اَوَّلًا وَآخِرًا وَالصَّلَوةُ عَلَي رَسُوْلِهِ
 بَاطِنًا وَظَاهِرًا وَ عَلَي آلِهِ مَصَابِحُ الظَّلَامِ
 وَاعْلَامُ الْبَرَّةِ الصِّدَامِ

وَقَدْ وَقِعَ الْمَنْزَعُ مِنْ حَزَنٍ هَذَا الْكِتَابِ وَتَمَيُّقُهُ لَشَاغِرِ تَوَادِ نَالِيْفِهِ وَتَلْفِيْفِهِ
 يَعْوَنُ اللّٰهُ لِمَا لِي وَتَوْفِيْقُهُ صَحْوَةَ يَوْمِ الْحَمْدِ مِنْ عَشْرَةِ رَجَبِ
 لَقَرْدِ لَيْسَنَه ثَمَانِيَةِ الْهَجْرَةِ بِدَا اَعْلَاءِ سِيَوَانِ
 حَمِيَّتِ عَزِيزِ اَلْاَنْبِيَا عَلَي يَدِي الْعَبْدِ الْمَفْقَرِ
 اَللّٰهُ اَكْبَرُ عَلَي الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ خَلِيلِ
 السَّلَامُ
 كَفَّ اللّٰهُ عَنِ الشَّيْءَاتِ يَدِيهِ وَعَقْلُهُ
 وَلَوْلَا دِيْنُهُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ وَالصَّلَوةُ
 عَلَي نَبِيِّهِ وَآلِهِ
 الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ
 آمِينَ